

भाषार्थ श्री विनयकान्त भाग्यभार, यमुने

॥ अथ भगवती सूत्र पंचमाहु प्रारम्भ ॥

॥ विज्ञापनम् ॥

माध्वार्थ श्री विनयकवच ज्ञान मन्थार, बरपूर

~~~~~

इस अनादि अनन्त ससार में अनादि काल से बारबार जन्म मरण करते करते जीव यावर योनि में रहा, किसी एक अशुभ कर्मकी लघुता से जैसे पहाड़ी नदी में पत्थर गुरुते गुरुते आपसे चिकना और गोल हो जाता है, तैसे जीव भी जन्म मरण करते करते पुण्यमकृतिरूप यथाप्रवृत्ति नाम करण से यावर पणों की छोड़ प्रसपने बेरिद्रिपादिक में उपजता है, अथवा पंचेद्रियतियंचयोनि में, फेर किसी एक कर्मकी लघुता से मनुष्ययोनि में पैदा होता है, उसमें भी शक यथन स्वेच्छ वेद्यको छोड़ आर्य भगधादि जो साढ़े पचीस देज्ञ हैं उनमें जन्म होना—आर्यवेद्य में जन्म होने पर भी अत्यजादि जाति की छोड़ उत्तम जाति और कुल में जन्म होना—उत्तम जाति और कुल पाने पर भी सय अगोपाग सुदर प्रमाण सहित होना—अरीर के सय अशुभकर्म के कम होजाने और शुभकर्म के बढजाने से होते हैं,

‘‘धी वा परलोकसर्वधी काम कुछ कर सका है, इसी कारण भग आयुत्राळे) गीतम ऐसा कहके आयुकी सय गुणों से बढा दिख और शुभकर्मके उदय से धर्मकी रुचि, धर्म का उपदेक्ष करने

पुनना मिलजाने पर भी देव गुरु धर्म रूप तत्त्व पर सच्ची श्रद्धा होना य

१५ पर सच्ची श्रद्धा होना यही सम्यक्त है, और सय तो मिथ्यावृष्टियों को भी होता

के कम होजाने और शुभकर्म के बढने से जीवको मिलते हैं, इस हेतु अशुभकर्म का दाय और शुभकर्म के बढने से यत्न करना अवश्य है, अशुभकर्मका क्षय और शुभको बढाने के लिये धर्मके सहाय और कोई भी यत्न नहीं है, इस हेतु धर्म करो २ धर्म ही का सेवन करो, जैसा के घरके कार्य सिद्ध करने में अनेक तरह से परिश्रम करते हो कुछ काल धर्मके वास्ते भी परिश्रम करते रहो, कारण की धर्मी (धर्म सेवन करने वाले पुरुष) की इन्द्र आदि देयता भी केवल प्रशंसा, अनुमोदना और भक्ति करके अपना जन्म सफल करते हैं, इसनी श्रद्धि पाके भी उनको धर्मका सेवन दुर्लभ है, और भी धर्मी को त्रिभुवन की लक्ष्मी, कल्पवृक्ष, चित्तामणि और कामधेनु आप से दास हो मिलते हैं, तो पुत्र, कलत्र, घर, सहायी और राज्य मिलजाता क्या बही चीज है, धर्म साधन करनेवालेका वो घडी का जीना भी सफल और कार्य कारक है, परतु धर्म हीन (अर्थात् पेय, अपेय, कृत्य, अकृत्य, गम्य, अगम्य, भक्ष्य, औ भक्ष्य इत्यादि विचार रहित) का कोटा कोटी वर्ष जीना भी निष्फल और अकिंचित्कर है, पशुवत अपना आयु पूर्ण कर मरता है, इन्द्रिय का निग्रह कराने वाला, सकल कल्याण और सुगति का कारण, भवसागर तरने के लिये नौका रूप तीर्थंकरो का कहा हुआ केवल धर्म ही है और धर्म का मूल दया "विना मतलब पराये

दुख को दूर करने की इच्छा", है दया से धर्म की प्राप्ति और धर्म से जीव मुक्त होते हैं, इसलिये दया सर्वोत्कृष्ट पदार्थ है। जैन दर्शन में दया के अनेक "स्वदया परदया द्रव्यदया ज्ञातदया निश्चयदया व्यवहारदया स्वरूपदया अनुग्रहदया", भेद विस्तार से वर्णन किये हैं सर्व दर्शनी दया का उपयोग रखते हैं परन्तु सर्वाङ्गोपयोग होनेकी रीति यह है कि जैसे भोजन के वास्ते कोई एक पक्का बनाना जाय तो घृत पिष्ट चीनी इत्यादि सामग्री अवश्य अपेक्षित होती है सामग्री होने पर भी यथायिधि यथार्थ एकठा होने से तथायिधि स्वादिष्ट पक्कान्न तयार होता है परन्तु हीनाधिक्यस्तु हो जाने से कदापि वैसा पक्का नही होता तैसही यथायिधि दया पालीजाय तो तथायिधि धर्मोपलब्धि होय यद्यपि सर्व दर्शनों में दयाका मान है परतु उस के स्वरूप में फेरफार कर देने से गतप्राय (अर्थात् अकिञ्चित्कर वृथा) है, जय के उसका स्वरूपही ज्ञात्वा नुसार यथार्थ नही जानश्चक्ते हैं तो पालन करना कैसे हो शकै, फेरफार घैसा के-कोई कहते हैं पञ्चप्राण दया है, कोई जिस शरीर को धारण करके जीव सुखी न होय प्रत्युत

होय तो घैसे प्राणीको तादृश शरीर से मुक्तकरदेना भी दया ही है, को दुख देते हैं उनका नाश करना दया है, कोई बलि यागादिक

र कोई स्थूल प्राणिरक्षामात्र को दया कहते हैं, इस तरह दया

१। किंन यऱु भुम हैं, और एकरीत से-साचारधर्म वयाधर्म क्रियाधर्म और धर्म-हता है,-इन चारी धर्मा के दान शील तप और भाव चार कारण हैं,

दान होय, मनबल होय तो शील पाछा जाय, शरीर बल होय तो तप होय, और दान होय, यह भावधर्म दान शील तप से श्रेष्ठ है किसवास्ते के भावधर्म का कारण ज्ञा नयल है "जिस्से वस्तुका स्वरूप यथार्थ जानाजाय उसको ज्ञान कहते हैं," ज्ञानसे जैसी आत्मधर्म की वृद्धि और सरक्षण होता है उतना दान शील तपसे कदापि नही, क्योंकि नय, निक्षेप, प्रमाण, चारों अनुयोग का विचार, सप्तमगी, यद्द्रव्यविचार, आदिक सब ज्ञानहीसे जीवको परिपूर्ण प्राप्त होते हैं। वज्रवैकालिक में लिखा है के-ज्ञानहीन पुरुष की क्रिया केवल क्लेशरूप है अर्थात् क्रिया ज्ञानकी दासी है, और मरुदेयी तथा मरत महाराज वैसी अवस्थामें भी रहके जो कर्म विमुक्त हुए यह ज्ञानहीका माहात्म्य है, ज्ञानकी जो तीक्ष्णता सो ही अवयधारित्र है, जो निकाचित कर्म कोटिवर्पपर्यंत दानादि करनेसे भी नष्ट नही होता यह ज्ञानी के एकस्वासेत्वास में नष्ट होशका है इसीलिये ज्ञानीगुरु को रत्नाकर और क्रियागुरु को पीपल के पान जैसा कहा है, ज्ञान बिना सम्यक्त आहिसा और सिद्धान्तोक्त समस्तक्रिया का मूल श्रद्धा नही होते इस कारण ज्ञानीपार्जन के लिये अवश्य यत्न करना चाहिए ज्ञानके पाच भेद-मति श्रुत अवधि मनप र्यंघ और केवल हैं परन्तु श्रुतज्ञान सबसे अधिकोपयोगी है क्योंकि यह पदार्थमात्र लोकालोक स्थमत

परमत का प्रकाशक अज्ञानतिमिर को दूर करने के वास्ते सूर्य और दुस्समकालरूप रात्री में दीप सञ्चाल है, उद्देश्य समुद्देश्य ध्याना इत्यादि व्ययहार का लाभ भी श्रुतज्ञान सेही होता है इस श्रुतज्ञान के सुनने से श्रुत स्वरूप विच्छिन्न प्रज्ञान की प्राप्ति होती है इससे श्रुतत्माका आचरण आसिधन अनुभवन होता है और इससे परमपदप्राप्ति होती है, यही श्रुतज्ञान से पूर्वकाल से श्रीगौतमादिक केवली हो ससार से मुक्त हुए वर्तमान में महाविदेह क्षेत्र से विरहमान जितेन्द्रो से सुनके जीय मुक्त होते है, आगामिकालमें पद्मनाम आदि तीर्थंकरोसे सुन अनेक जीय मुक्त होगे, इस श्रुतज्ञान की याचना पृच्छाना परावर्तना अनुपेक्षा और धर्मकथा होती है, श्रीउपाई सूत्रमें धर्मकथा चार प्रकार की कही है—आक्षेपिणी विक्षेपिणी निर्वेदिनी और सर्वेदिनी, जिसे तत्व माग में प्रवृत्ति होय उसको आक्षेपिणी, जिसे मिथ्यात्व की निवृत्ति होय उसको विक्षेपिणी, जिसे मोक्ष की अभिलाषा होय उसको निर्वेदिनी, जिसे वैराग्य की भायना होय उसको सर्वेदिनी कहते हैं यह श्रुतज्ञान रूप कथा श्री श्रुतिहन्त देवाधिदेव तीर्थंकर परमेश्वर समवसरणमें बैठ “उपपन्नेद्वा विगमेद्वा धुवेद्वा,” त्रिपदी स्पष्टी से ही गणधर द्वादशाग की रचना करते हैं (उस्को सूत्र कहते हैं)

गान के नेद हैं यह श्रुतज्ञान सर्वोपकारी है इसलिये इस्की वृद्धि और ये वर्तमान कालमें जितने ज्ञानवृद्धि के उपाय है सत्र से उत्कृष्ट मु नवृद्धि की अति उत्कृष्ट अति सुगम रीति को स्वीकार करना जो

रापकार के हेतु ग्रथ बनाये हैं छपवाके प्रसिद्ध करना हर एक विद्वानोंको
 आर कोई श्रेष्ठ कार्य नहीं है, यही सब कारण शीघ्र श्रीमुञ्जिंदावाद् निवासी श्रीराय धन
 ८ दुर ने ४५ आगम छपवाके हरेक जगे नकार स्थापन किये हैं आप लोग भी यथाशक्ति इसके
 क. १ प्रयत्न होय के जिस्से पुन जैनमत युवायस्या को प्राप्त होय इति शम् ॥

दनारस जैनप्रभाकर

नानक चन्द्र यती

भूमिका ।

श्रीभगवती नामक पचम अङ्का अनुयोग समवायाङ्क चतुर्थ अङ्कानुयोग के अनन्तर क्रमसे प्राप्त हुआ है ।
 विवाहपक्षि पचम अगानुयोग, राग और द्वेष आदि विषम मायशत्रुओं की सेना के दलन करनेसे
 तथा त्रिभुवन के समस्त पदार्थों को हस्तामलक समान देखना और जानना तत्पूर्वक निसवाद् रहित ध्यान
 होने से त्रिभुवन रूप धरके आगन में सुधासमान निर्मल जिनके यशकी राशि फैल रही है ऐसे जिनैन्द्र परम
 करुणावन्त श्रमण भगवन्त श्रीमहावीर बर्द्धमानस्वामि चौबीसमें तीर्थंकर महाराजने जैसा कहा उनके पाषवे

गणधर प्रायः सधमास्वामी ने श्रीश्रमणसघ और अपनी सन्तति के लिए सूत्ररूप से सङ्कलित किया है ।
तहाँ अनुयोग की प्रवृत्ति, फल योग मगल समुदायार्थ द्वारजेद निरुक्तिक्रम और प्रयोजन आदिद्वारो के निरूपण करने से होती है ।

तहाँ पहले बुद्धिमान् पुरुषों की प्रवृत्ति होने के लिये फल अथर्व्य कहना चाहिये नहीं तो वृथा फटक जाया मदन की तरह कोई भी इसमें प्रवृत्त न होगा, फल दो प्रकार है—प्रथम अथ का अवगम (ज्ञान) है इसको अनन्तर फल कहत हैं, दूसरा अर्थावगम होने के बाद तत्पूवक अनुष्ठान से मोक्ष प्राप्ति, यह परम्पर फल कहाता है ।

योग अथात् सन्ध, यह कई प्रकार का होता है परन्तु इहा कौन इसके देनेका फाल और कौन इसके देने के योग्य है इसीसा प्रयसर लक्षण सम्यज जानना चाहिये ।

मङ्गल जो चित्त निवृत्ति के हतु ग्रय के आदि मध्य और अंत मे किया जाता है ।

अनेक पदार्थों का जुदे जुदे लक्षणो से कहना सो व्याख्या वही सुग्मा
ही सो इस ग्रथमे कही है, अथवा विशेष तया जीव अजीव आदि

वही है, अथवा व्याख्यान का प्रकृष्ट ज्ञान इस ग्रथमे है, तथा

भ्राप्ति इस ग्रथमें होने और विशिष्टनयप्रथाह प्रथमप्रथाह इस ग्रथ में कहने
 ३८ ऐसा नाम हुआ हुम्पा । जगवती, व्याघ्राद्य प्रज्ञप्ति, यह पर्याय हैं ।

यथाथ (जैसा प्रतीप) अयथाय (जैसा पलाजा) अथशान्य (जैसा हित्य) भेद से त्रिधा होता है
 परन्तु शास्त्र का नाम यथाय ही होना चाहिये क्योंकि समुदायाय की समाप्ति कहाई होती है ।

व्याख्या प्रज्ञप्ति यह नाम स्थापना द्रव्य क्षेत्रादि भेद स १५ प्रकार का होता है जो स्थानाग के समान
 उद्घातनी जानना, व्याख्याप्रज्ञप्ति उहा अह्न का निक्षेप क्षायोपशमिक भावग्रप प्रयचन पुरुष के अग की तरह
 अग होने से हुआ है इसलिए व्याख्याप्रज्ञप्ति अग ऐसा नाम हुआ । यद्यपि अग निक्षेप नाम स्थापना द्रव्य
 और जाय भेदसे चार तरहका होता है तथापि उहा केवल भावागहीका अधिकार है क्योंकि यह ग्रथ क्षायो
 पशमिकादि भाव का कारण है ।

इस व्याख्या प्रज्ञप्ति पथम अह्न का तात्पर्य शीघ्र जानने के लिए उपक्रम १ निक्षेप २ अनुगम ३ और
 नय ४ अनुयोग अथात् सूत्र का अथ न मयन्ध अथवा सूत्र का अथ प्रतिपादनरूप अनुकूल व्यापार अ
 भात् सूत्राथ प्ररूपणरूप क्रियाविशेष कहे हैं, यही चारो जैसे नगर में सुख से प्रवेश करने को चार द्वार
 होते हैं तेसे इस प्रयचन में प्रवेश करने को चार अनुयोगरूप द्वार (प्रवेशमुख) हैं । शास्त्र को न्यासदेवा
 के समीप करदेना सो उपक्रम लौकिक और ज्ञाखीय भेद से दो प्रकार होके क्रमसे प्रत्येक नाम स्थापना

द्रव्य क्षेत्र काल भाव और आनुपूर्वी नाम प्रमाण वक्तव्यता अर्थोधिकार और समतत्तार भेद से छ प्रकार है, निक्षेप अथात् न्यास स्थापन, औच नाम सूत्रालापक से तीन भेद हैं । तथा सूत्रालापकनिष्यन्ननिक्षेप सूत्र के छालाओ का नाम ठना जैसे कि व्याख्याप्रज्ञप्ति इत्यादि । अनुगम सूत्रका स्थापनानुकूल परिच्छेद । नय अनन्तधर्मात्मक वस्तुके एक अशका ज्ञान का कहन है जो उपक्रान्त नहीं है उसका निक्षेप नामादि नहीं हो सक्ता जिस्का निक्षेप नहीं हुआ नयो से विचार भी नहीं होता है इसलिये इन अनुयोगद्वारो से एकश्रुत स्कन्ध, सातिरेक अध्ययनशतस्वभाय, ४२ शतक १०००० उद्देश्य रूप व्याख्याप्रज्ञप्ति सूत्रकथित जीवाजीनादि पदार्थ ज्ञात होने से तत्त्वज्ञानरूप परम पुरुषार्थ सिद्ध होता है इस कारण इसके पढने पढाने मे अवश्य यत्न करना चाहिये । परन्तु पढने का अधिकारी यही होगा जो के मोक्षमार्ग अभिलाषी गुरुका आज्ञाकारी औदीक्षालिये जिस्को १५ वष व्यतीत हुआ हाय । व्याख्याप्रज्ञप्ति अग सूत्रवेनका अग्रसर भी यही है इति श्राम् ।

मकसूदायाद

अर्जोमगज

राय धनपतिसिंह यहादुर—

॥ विज्ञापनम् ॥

नगोत्र पयपताः श्रीगौरदामानिपस्तस्युत्रोपधमिहआगतयशास्त्रुस्तदीयोगे । ख्यातःश्रीलप्रतापसिद्धयिअपी मायासुरीयासुतो
 तामनामविदिताकुलश्रीपादभूत् ॥ १ ॥ अष्टाकीतिशठारचमदृढची लक्ष्मीपते सोदर श्रीमद्राधकदादुरोपमपतिः सिद्धागुणग्रामधी ।
 श्रीत्रिनाममदृढमकराक्षीकोपलत्वेचिरम् टीकावातिहसपुतसुसिपिमि समद्रयित्यासुभम् ॥ २ ॥ सत्वापव्यद्यतस्यलपुबपुनस्तापन्यहोपुलका गा
 रास्पुबुपुलकाजिमहनाम्यामपराभादरम् । पुनःश्रुत्यागमपाठनचपठन सरसाचक आयकाः स्थिरैशीखिमद्यासनस्यचपुनर्निर्देशानपमंदये ॥ ३ ॥
 नागस्तस्यभुपकोत्रगवतीमृगामिपानापुना नामापुलकपाठनदयदुलोसराममादापि । दुर्याप्यःयल्लुदृतिवातकष्टतपाठतयाप्रापन्नं श्रीमत्पूजितरा
 मचन्द्रगर्विगिग्राहयुप्यामया ॥ ४ ॥ अग्राप्यातिपरिमखमितरा पावर्करमुद्युत स्यात्तत्रापिबिम्बिदीचणगतोन्मादादृष्टादुपदि । साश्रुत्वात्रोप्यमु
 रात्रुनिवित्रवेविष्टे रुपादृष्टिता मिय्यादुष्टतमस्तुनयववसासुम्मायय सज्जनान् ॥ ५ ॥

बनारस

जीनामनाकर

मानकपत्र यती

॥ श्रीमदामाय नमः ॥ श्रीक्रियायनमः ॥ सर्वज्ञमीश्वरमममसूक्तमग्यं सावोयमस्मरमभीशमभीहमिदुम् । सिद्धशिवशिवकरवरव्यपेतं श्रीमज्जिनजि
तरिपुमयत प्रसीति ॥ १ ॥ मत्पात्रीवद्मानाय श्रीमतेवसुपमम् । सर्वोमयोगवद्देव्या याण्येसर्वेष्टितस्तथा ॥ २ ॥ एतहीकापूयो जीवाभिगमाविद
नितेष्टाय । सुगीत्यपम्बमाङ्ग विवृणोमिधिशोपतःकिञ्चित् ॥ ३ ॥ व्याख्यात समवायास्य चतुर्थमङ्ग मवाधसरायातस्य विवाहपक्षमिति सञ्चितस्य प
म्बमाङ्गस्य समुत्पन्नपुङ्गवस्य सलितपवपदुतिप्रदुहजननोरञ्जकस्य उपसर्गनिपाताध्यस्तकूपस्य पनोदारशस्यसिद्धविभक्तियुक्तस्य सदास्यास
स्यवज्जकस्य देवताचिष्टितस्य सुवचमविब्रतोद्भूतस्य पदत्रिस्तम्भसहस्रप्रमावसूत्रेहस्य चतुर्भुयोगवरस्य ज्ञानपरब
भयतपुगस्य द्रव्यास्तिकपपांयास्तिकनयद्विपवन्तमुसवस्य निश्चयव्यवहारमयसमुक्तकुम्भद्वयस्य योगोभक्तपुगस्य प्रस्तावमावचनरचनप्रकायद्वद्भु
वहावस्य निममनवचनतुष्टपुञ्जस्य कासाद्यष्टमकारप्रयवनीपचारषाठपरिकरस्य वरसर्गापवावदावसमुच्चसदतुष्टपटायुभसोपस्य यद्य पटङ्गप

दुप्रतिरवापूर्वदिविष्वक्त्रयासस्य स्याद्वाविविवावकुशवशीकृतस्य धियापचैतुहसिमुहसमन्वितस्य मिथ्यास्याद्यानाधिरमवसवखरिपुबलदमनाय श्रीमन्म
श्वत्रीरमशाराजन भियुक्तस्य धस्तनियुक्तस्वगवमायकमतिप्रकल्पितस्य मुनियोचै रमावाच भचिगमाय पूर्वमुनिशिष्टिस्वकमितयो वसुप्रवरगुप्तवेपि
मस्तसाचनसमर्थयो वृत्तिभूषिवादिभयो सदन्यवाच्य जीवाभिगमादिविधियधिवरबदवरकलेष्माभां सङ्गृह्णेम दृष्टतरा
मनायवावेगादिव गुरुत्रयवना त्पुर्मुनिशिष्टिपुस्तोत्पत्तौ रस्मानि नांस्त्रिवेधेय वृत्ति रारज्यत इति शाल्यप्रस्ता
उच्यते त्रिविधा जीवाप्रावादिप्रचुरतरपदार्थविपया वा अन्तिविधिमा कथञ्चि त्रिविलम्बेयव्यास्या मयो
स्यानानि जगवतो महावीरस्य गीतमादिविनयान् प्रति प्रमितपदार्थप्रतिपादनानि व्याख्या स्नाः प्र
भूतामान मन्नि पस्याम् १ । अथवा विविधतया विज्ञायेज्वा आख्यायतइति व्यास्या अन्तिलाप्यपवाय

आचार्य श्री विनयचन्द्र ज्ञान भण्डार, बमपुर

८ । अथवा व्याख्याना मर्षप्रतिपादनात् प्ररुष्टा प्रत्ययो ज्ञानाति यस्या' सा व्यास्याप्रज्ञाति ३ । अथवा व्यास्याया नूतबोयस्य व्याख्यामुत्रा प्रज्ञाया अति प्राप्तिः प्राप्तिर्वा दसौ व्यास्याप्रज्ञाति व्यास्याप्रज्ञा ४ । अथवा व्यास्याया गणपरस्य यस्याः सातया ४ । अथवा विद्याया विविधा विविधा भंगवादा नयप्रवादाया प्रज्ञाप्यन्ते प्ररु

[illegible]

पौत्रीपरमाब्जनेनम् । ऐवदेवजिनेनत्वा सुखाश्चतुर्देवता । वास्तिकपद्मार्थम् । वक्ष्येष्टानुसारत । १ । समवायनामे शौचोपयोग कश्चो, द्विने विवाह
पक्षतोनाम दण्डमानकश्चोदेवे । ते विवाहपक्षतो प्युक्चये । विविधकक्षता नामाप्रकार औषादिपदाय औमहावीर देवे शीतमान्निमित्तैपुष्पा प्रत्युपदा
यै तत्रदम् । तेविवाहपक्षतोऽहोये यत्रश विविधकक्षता धम्हपवर्नाप्रवाहदवर्ना प्रवाहप्ररूपीये जेहनेविपे तिका विवाहपक्षतोऽहोये वनो एह मगयतो

पदाह-सोमसुयस्य पञ्चतरजुर्भूति ॥ अत आत्मरथा दावेव परमेष्ठिपञ्चकनमस्कार सुपदार्शयकाह ॥ अमोघरहतावमित्यादि ॥ तत्र तमहति तैषा
 तर्जं पदं द्रव्यनामसङ्कीर्णाय भाह्व-नवाह्वयपदद्वयमावर्तकोयकपयस्यो ॥ तमः अरधरुमसकधुमिषिधानकूपो अमस्कारो द्रव्यस्वित्यय ॥ केच्यहत्या
 ह चह्वः अमरधरविनिर्मिताद्योकादिमहाप्रतिज्ञायरूपा पूजा महती त्याहन्तो यवाह-अरिहन्तिवद्वज्रम सवाधिप्ररिहतिपुयसकार । सिद्धिमम
 संवधरका अरहतातेबुधुति ॥ १ ॥ अत स्तेष्य इहच वतुर्धर्म्यैर्यष्टी प्राकृतसौख्यया दविद्यमानवा रह यकान्तरूपो देशो आज मध्य गिरिगुहा
 दीनां सुववदितया समस्तवसुक्षोभयतमपञ्चमवस्था प्रावेन येयान्ते अरहोत्तरो ऽत स्तेष्यो ऽरहोत्तम्यो ऽपवा ऽविद्यमानो रथ स्पन्दनः सकलपरि
 यहोपसल्लभुतो तद्य विनाशो वराधुपल्लभुतो येयाते ऽरयान्ता अत स्तेष्यो ऽपवा ऽरहतावति हविष प्यासक्ति मयध्वझः शीकरामत्वा दय
 या ऽरह्यझः प्रकहरागादिहेतुभूतममोचेतरविषयस्यमूर्धोऽपि वीतरगत्वादिकस्रजाव मत्स्रज्झ इत्यर्थः अरिहतावमिति पाठान्तरम् तत्र कर्मोरिहव
 म्यः आह्व-घटविह्वयिपञ्चम अरिभूयहोहसयलजीवाह । तंजममरिहता अरिहतातेबुधुति ॥ १ ॥ अरहताव मित्यपि पाठान्तरम् तथा रोहझी
 ऽनुपजायमानम्य-शीवस्रज्झीवत्वा दाह्व-दग्धेवीजेयपात्यन्त प्रादुर्नवतिनाकुर । कर्मवीजेतथादग्धे नरोहतिप्रवाङ्कुर ॥ १ ॥ अमस्कारधीयता वेपा
 श्रीभनमहन्नभन्नभीतजुनामा मनुष्यमानन्दरूपपरमपदपुरयप्रदशक्तत्वेन परमोपकारित्वादिति ॥ नमोऽसिद्धवति ॥ सित वज्र मष्टमकार कर्मन्धन
 प्यात दग्धं जागवत्समामशुद्धयानामलेन यैस्ते निरुक्तयिषिणा सिद्धा अथवा विषुगता चित्तवचनात् सेषमित्स पुनरागृह्या भिवृत्तिपुरी मयध्वम्

॥ दृष्टं ॥ अमोघरहताण अमोसिद्धाण

द्विवेपं परमेष्टि मस्कार संयकधर्मेकशैवे ॥ अमाह्वीये अमस्कार इथा के इने १ परहताव अहतां अरहतनेकानि ते
 गमादिमहागतिज्ञावरूप पूजानेवाय ते अरहत वधीये । तथा पटकर्मरूप कैरो इथा ते परिहृत । तथा
 तस्कारहथा कहने १ विहाय सिद्धनेकावे पटप्रकारकर्मवध युद्धाच । अरुप अमिहते ल्वाकोने खे मोचपहता ।

अथाप्यत्रः स्वयंसापयोगा इत स्तेज्यः भमीसोऽयसवसापूषमिति विहित्याठ तत्र सर्वशयस्य देवसर्वतापामपि दशोभा
 दर्पारिः । त्वं मुच्यते सोके मनुष्यसोके ननु गच्छादौ ये सर्वसाधव स्तेज्यो नमइति एषाच नमनीयता भौसमार्गसाहायककरणेनो प
 कारित्वान् आहव-असहायसहायन करेति मे सर्वमर्करोतस । एषकारखेवं नमामइसवसाइयति ॥ १ ॥ ननु यद्यप्य सचेपेण नमस्कार सदा सि
 द्धापूनामेव पुक्त सद्गुह्ये न्येया मय्यईदारीना ग्रहका द्यतो ईदारायो न सापुल्य व्यजवरमिति ? अथविस्तरेण तदा अयज्जादिव्यक्तसमुदाख
 तो ईयौ वाच्यः स्यादिति ? नैव यतो न सापुमात्रनमस्कारे ईदोदिनमस्कारे मवाप्यते मनुष्यमात्रनमस्कारे राजादिनमस्कारफलवदिति कर्त्त
 व्यो विज्ञेयतो ईसौ प्रतिव्यक्तिनू नासी वाच्यो व्यक्तत्वादेवेति । ननु यथाप्रधानन्याय मङ्गीकृत्य सिद्धादि रानुपूर्वी युक्ता अ सिद्धाया सवया कृतक
 त्यत्वेन सवप्रधानत्वा ? नैव सर्वदुपदेशेन सिद्धाभां ज्ञायमानत्वा दर्शनामेव लीचप्रवर्तनेना त्यस्तोपकारित्वा दित्यईदोदिरेण सा नन्वय मावा
 योदे सा प्राप्नोति क्षिप्रज्ञाने आचार्यन्याः सकाशा दर्शनादीनां ज्ञायमानत्वादिति अतएव तेपासेव वास्त्यंतोपकारित्वा ? नैव आचार्याणां मुपदे
 श्चानामामर्ष्यं सर्वदुपदेशतएव नहि स्ततत्वा आचार्यादय उपदेशतो ऽर्थज्ञापकत्व प्रतिपद्यते अतो ईदस्तएव परमार्थेन सर्वार्थेज्ञापका स्तथा ईदत्य
 रिपदूपायवा चार्यादयो इत सा कमस्तथाईकमस्कारेण मयुक्त उक्त-अपकोइविपरिसाय पक्षमितापक्षमएरकोति ॥ एव ताय स्परमेष्टिनो नम
 स्तया पुनातनजनाना भुतज्ञानस्या त्यस्तोपकारित्वा तस्यैव द्रव्यभावभुतरूपत्वा ज्ञायभुतस्यैव द्रव्यभावभुतरूपत्वा स्वध्यावरूपद्रव्यभुतनमस्तुवृत्ता

इ ॥ मनोवन्नीणसिबीयति ॥ त्रिणिः पुक्तकादा वक्षरविन्यासः सा बाष्टादशप्रकाराणि श्रीमन्नात्रेयविज्ञेन स्वसुताया प्राप्तीनिमित्ताया दक्षिता ततो
 प्राप्नो त्यनिर्णीयत आहव-सेइलिनीविहाय विवेकवन्नीएदादिकरेण । इत्यतो प्राप्तीमिति स्वरूपविशेषण सिधेरिति नन्वचिह्नतया स्वस्यैवममूल

जमोयन्नीणलिपी

रइपक्षिहने १ वभीएविरोप प्राप्तीविधिने पुष्पवादिबनेविदे मक्षरस्वापनाकप ते षठारेप्रकारे अक्षरभवेदे पोतामोपुचो प्राप्तीने देवाद्यो तेमाटे प्राप्ती

त्यादिभूतमननगणादिनाममार्गः ? मत्स्यं चितु म्रियमतिमदूनपरिग्रहायै मङ्गलोपादानं क्षिप्रसमपरिपालमाय चेत्युक्तमेवेति सन्निवेशादयः पुनरग्य मामान्यत व्याख्याप्रप्रतिप्रिति मायेवास्मादिति ते पुननोच्यन्ते ततस्तय श्रावप्रवृत्त्यादीष्टफलसिद्धे स्थापयि इह प्रगवता ऽर्थव्याख्याधमिधेय तपोक्ता स्नामाच प्रशापना वीषोवा जनतरफल परस्परफलतु मोक्षः तथा स्या प्रवचनत्वादेय फलताया विद्यो नस्यासः साक्षात् पारम्यैववा यत्र मापादं तदतिपात्यितु मुरमइत जनास्तयप्रसङ्गा तथा यमेव सत्यस्यो यदुतास्य शास्त्रस्यैव प्रयोजनमिति ? तदेव सत्यत्वात्तस्यै कद्रुतस्त्वयैरूपस्य मानिराध्ययनगतयत्रायस्य उद्देश्यरुदशसङ्ख्यप्रमास्य पद्विज्ञानप्रसङ्गपरिमास्य ऽष्टाशीतिसङ्ख्याधिकस्तद्व्ययप्रमास्यद्वाराञ्चै संकुलादीनि इतिज्ञानानि यत्र प्रथमे ज्ञात गन्यान्तरपरिज्ञापयाप्यने द्वयो द्वेयकामवति उद्देश्यका द्याप्यपनार्थदक्षान्नियायिनो ऽध्ययनविमागाः । उद्दिश्यते यत्र यानविधिना ग्नियस्या चार्थेण यदे तावन्त मप्ययनज्ञाग मपीयेवमुद्देशा स्तयव सुखपरस्परस्वरकादिनिमित्त माद्याप्रिययाभिधाना सु तेन मङ्गलान् विमागायामाह ॥ रायनिहेत्यादि ॥ अपिस्तगाचार्यो यद्यपि वक्ष्यमाखोद्देशकदशकाभिगमे अयमयावगम्यते तथापि यासना सु माययोपाय मन्त्रिपीयते तत्र रायनिहेत्यादि सुसप्तसम्बेकयवमत्या ब्राज्यहेनगरे वक्ष्यमाखोद्देशकस्यार्थो प्रगवता त्रीमहावीरेव दक्षित इतिव्याख्ये यं यय मन्वत्रापी द्रुयिमत्तवगता यसेया ॥ चलकति ॥ चलमविपयः प्रथमोद्देशकः चलमाखेचक्षिए इत्याद्यर्थमिवयायइत्यथः ॥ दुक्तिरिति ॥ दुः

रायगिह चरणा १ दुर्क २

निदि ब्रह्मणे । पाचय मेनिबोदिकायं निरवबभ्राइविकार इति । माद्यादिविनो स्वरूप विधेय आचक्षो, द्विवेद्यमोमानक्षिणीएछे, एभगव चमइमप्रमाणे, पदवेलासुप्रख्यामीमइसप्रमाणे ॥ द्विवे प्रवमयतवे दश उद्देशा त्रीमहावीरइवे राजयइनगरनेविये क एतव ॥ पसमाखेचक्षिए इत्यादि । चलमविपयमो निरववरूप पक्षितोद्देशो मव प्रयनो आचक्षो १ । दुर्कतेति ॥

॥ अमवेदे ॥ इत्यादि प्रयनो निरवय पूछो ते वीजोउद्देशा २ । कंदपपीसेव खांया मिषालमोइनोवकमनेउय

, ल । स्वपुत्र दुःख वेदपतीत्यादि प्रसन्ननिर्बन्धव्यत्यर्थः ॥ काद्या मिष्यात्वमोहनीयोदयसमुत्थो ऽप्या
 न्यदग्नपत्र ॥ श्रीवपरिणाम सयव प्रकटो दीपो जीवद्रव्य काद्याप्रदोय क्षुद्रिपय स्तुतीयः जीवेन नदन्त । काद्यामोहनीय कम्म छत मित्याद्य
 यमिपणाधत्यर्थः चकार समुच्चये ॥ पयइति ॥ प्रकृतयः कर्मनेदा बहुर्पोद्गमस्यार्थः कतिमर्दन्त । कम्मप्रकृतय इत्यादिद्यावी ॥ पुत्रवीडिति ॥
 रत्नप्रज्ञादिपुष्पव्यः पयमेवाध्याः कतिनदन्त । पुष्पव्य इत्यादि ॥ सूत्रमस्य ॥ जावतन्ति ॥ यावच्छरीरोपलक्षितः पष्ठः यावतोन्नदता । यकाशतरा त्वयै
 इत्यादिसूत्रद्यावी ॥ नेदइति ॥ नेरपिच्छशरीरोपलक्षित सप्तमो नेरयिको नदन्त । निरये उत्पद्यमानइत्यादि ॥ तत्सूत्र ॥ यावेति ॥ वासत्राशरीरोपलक्षि
 तो ऽस्य एकान्तबासो नदन्त । मनुष्यइत्यादि सूत्रद्यावी ॥ गुरुइति ॥ गुरुकविपयोभवमः कथ नदन्त । जीवानुक्तस्य मागच्छस्तीत्यादि ॥ सूत्र मस्य
 वासमुच्चयार्थः ॥ नतवाठिति ॥ बहुवचननिर्द्देशा बलनाद्या दशमोद्देशकस्याथा क्षतसूत्र चैव सम्यपूयका मवत । यवमास्याति बलत् प्रचलित मि
 त्यादीनि प्रथमशोद्देशकस्यविविधापार्थः ॥ तदेव शालोद्देशो कृतमगतादिकृत्योर्गपि प्रथमशतस्यादी विद्योपतो मगलमाह ॥ नमोसुयस्सति ॥ नमस्का

कस्यपठेय ३ पगइ ४ पुठयीठ ५ जावते ६ नेरइण ७ वाळे ८ गुरुण्य ९ चळणाठ १० ॥ णमोसुथ्यस्स ॥

ते पयपय दग्गपयइत्यपरिचान तेहिच प्रकटमाठा अपवे धाव जोवदूय तेकाचा प्रदोय हेमयवन् जोवे काद्यामोहनीयकम्मजोधुं ? इत्यादि ।
 पर्यानिकपय तोबा १ । २ यव्य समुच्चयार्थः । पगइ । प्रकृति कर्तता कम्ममभिर हेमयवन् केतको कम्मप्रकृति ? इत्यादि प्रय चोचो ४ । पुठवीडिति । रत्न
 प्रभा छविवी हेमयवन् केतजोवे ? इत्यादि प्रवर्तिर्बन्ध पयमा ५ । जावतेति हेमयवन् केतसे धाकाये पतरे स्यू छमताशोय तेनिर्बन्धरूप छडो ६ ।
 नेरइण ७ हेमयवन् नरबनेनिये नारको अपवे विंवा चनारको अपवे ८ । इत्यादि प्रय सातमो ९ । वाळे । कश्चियेकातवाव हेमयवन्मनुष्यइत्यादि ? प्रय घाठ
 मा ८ । मरइण ९ हेमयवन् विंवा चोचमारोशोय ? इत्यादि प्रय निश्चय ते नवमो छेडो ८ । पयवापो । हेमयवन् चन्दर्यमो हसकणे, पयमावे पयवि
 ए इत्यादि प्रय ? निश्चयत दग्गमोठेडगा १ । इत्यादि प्रवमयतोहेमय नाकाय २ । चमोमपुच्छेति । नमस्कारइति । नदन्ते ? नदन्त वादग्गो रूप

रोक्षु युताय द्वादशाङ्गीकपाया इत्यवचनाय । नन्विददेवतात्मस्फारोमङ्गलार्थोऽप्रवति नचमुतमिददेवतेतिकथमयमङ्गलार्थ इति ? अत्रोच्यते मुलमि
 दयेते याज्ञता ममस्वरचीयता स्थिद्वय कमस्तुल्येति च मुल मङ्गलो भमस्तीर्थायेति नवनान् तीर्थेषु मुल सुधारसानरोहणसाधारणकारकत्वा स
 चनादिति एयाताय इत्यप्रमत्तोद्देशकाभिधेयार्थसंगः प्राग्दर्शितं सातय यथोद्देशं निर्द्देश इतिन्याय माश्रित्यादित् प्रथमोद्देशकार्यप्रचोवाप्य स
 स्य मुद्रपर्यन्तमनन्तरं सत्यय मुपदशयन् भगवान् सुप्रभस्वामी बन्धुस्वामिन मायित्येवमाह ॥ तेषं कालेऽनेकसमएकमित्यादि ॥ अथ कथं मिदमय
 मीयते यदुत सुप्रभस्वामी बन्धुस्वामिन मप्रिसम्बन्धयन्मुच्यवानिति ? उच्यते सुप्रभस्वामिवाचनायाएवा मुवृत्तत्वा दाहव-तिर्यक्चमुद्रस्माजे निर
 यवान्तरासेवा ॥ सुप्रभस्वामिनय बन्धुस्वाम्येव प्रचान्विष्यो ऽत सामायित्ये यवापना प्रवृत्तेति तथा पछाङ्गे उयोद्वात एवमुच्यते यथाकित्सु
 पयतेति ॥ तत एव विहायि मुषमेव ज्ञान्युनामान प्रत्युपोद्वात मवश्य मप्रिश्रितत्वा नित्यवसीयतइति अथ चोपोद्वातप्रत्यो मूलटीकाकृता समस्तया
 व्याख्यातो भमस्वरारदिको यन्त्रो वृत्तिरुता न व्याख्यातः कुतोऽपि कारकादिति ॥ तेवकासेवेति ॥ तेइति प्राकृतजीवीवत्वा तस्मिन् यत्र तत्कगर मा
 चीत् तं कारो न्यत्रापि व्याख्यानङ्कारार्थो । यथा-इमां नते । पुढ्यी इत्यादिषु काले अपि कृतावशप्यिणीचतुर्थविभागमनन्तरं ॥ तेवति ॥ तस्मिन् य
 वा मरे भगवान् धम्मज्जया मरुतोत् ॥ समये कासस्यैवविच्छिदे विनागे अपवा यतीयेवेय तत स्तेन कालेन हेतुभूतेन तेन समयेव हे

तेणकालेण तेणसमपूण

वत नोसुषमांशामो पातानाग्निष अदूयत इममन्तेवे ॥ तेवकासेवे ॥ बराकासेवे ॥ ते भवसुपिचो कासना दुषम

गुह्यं एकारः प्रथमैकवचनप्रजवः । कयरेधागच्छदिस्रष्टवेइत्यादविव-ततश्च राजघृणाम नगरं ॥ होत्येति ॥ अत्रवत् नन्विदानी
 मपि तत्र नस्तीत्यतः कथमुक्तं मनवदिति ? उच्यते वक्ष्यमाणयोक्तविभूतियुक्तं तदेवा प्रव कतु सुचर्मस्वामिनो वाचमादानकाले ऽवसृप्येकी
 त्या रज्जास्य तदोपयुज्जनावातां इतिज्ञावात् ॥ वच्छति ॥ इहस्यानक नगरवर्कको वाच्य ग्रथगौरवजयादिह तस्यालिङ्कितत्वात् सचैव-रिद्धि
 त्विमियममिदं ॥ रिद्धि पुरजवनादिभिर्बुद्ध स्तिमित स्थिर स्वच्छादिप्रयवर्जितत्वात् सस्रष्ट पमथाभ्यादिविभूतियुक्तत्वा तत पदत्रयस्य कर्मधार
 यः ॥ पमुरपजज्जावए ॥ प्रमुविता इहाः प्रमोदकारवस्तुना सद्भावा ज्जमानपरवास्तव्यलोका आनपदाश्च अत्रपदज्जा स्तत्रायाता सतो यय त
 त्रप्रमुदितज्जमानपदमित्यादि रौप्यपतिष्ठा स्वव्याप्त्यानो ऽग्रहयः ॥ तस्त्वचति ॥ पधुराः पक्ष्म्यर्थत्वा तस्मा द्राक्षयइमगरात् ॥ वक्ष्यति ॥ वक्षि
 णात् ॥ उत्तरपुराच्छिमिति ॥ उत्तरपौरस्त्ये ॥ दिशां प्रागो दिपूयोवा प्रागो गयममकस्तस्य दिग्भाग सत्र गुक्त्विसकनाम ॥ वेङ्ग्य
 ति ॥ चित्तं लैप्यादिचयनस्य प्रावः कर्मवेति चैत्य सद्भावाइत्या हेवविधं तदामपत्वा तदुद्भमपि चैत्यं तच्च इ व्यतरायतन नतु प्रगवता मईता माय

रायगिहेणाम णयेरेहोत्या यच्छतं तस्सणरायगिहस्सणायरस्स यहिंया उत्तरपुराच्छिमेदिसीजाए गुणसिलणामधेइएहोत्या

सङ्गमानाम वीधा परानेविवे । तेषसमएवं । यवाक्कावकारे वेसमयनेविवे सगवंत क्कावहे ते समये । रावगिहेणामधयेरेहोत्या ॥ राजघृण, इतिनामे
 नपरैकवर्ता नगरशता इवा इहा वत्तमानक्काहे राजघृणनगरखे तोपविधत्तौतक्काहे नगरनो जेइवो नर्यकवर्ती तेइवो वत्तमानक्कासे महीं यवस पिपवो
 काठ माटे इयाक्को । यवयो । यवसतेवचनरावसेवीवो वाचिवो । तच्छरायमिहसुखयएव्यवहिंया । यवाक्कावकारे इमसंयवायवो तेइने राजा
 राजगइ नगरने वाहिर । उत्तरपुराच्छिमेदिसीमाए । उत्तरपूवना दिगिना माए विभागनेविये एतखेईयानक्कोचनेविये गुबयिष्ठ इतिनामे व्यगतरवच
 ना वेत्तयण्ये विव पक्षवा विववत भायतन आनघट्ट इवा । तत्तवसेविपरवा । तिहा राजघृणनगरे वेविचकामे राजावे जेयइ विववो एव मुखव

तत्र ॥ होत्सन्ति ॥ अत्रूय इव यथाव्याख्यास्यते तत्प्रमाणं सुगमत्वा वित्यवसेयमिति ॥ तेनकासेखलेबंसमएवमवसेति ॥ अतपसिखेदेवेतिवचनात्
आम्यति तपस्यतीति आमक भववा सइ क्षीप्रमेव मनसा वर्ततइति समताः क्षीप्रतत्त्वध मनसो व्याप्यते सावप्रस्तावान् मनोभाप्रस्तस्या सत्य
व्यात् सगतवाः यया प्रवत्येव मणतिजापत समोवा सर्वज्ञतेषु समब इत्यनेकार्थत्वा द्वातूना प्रवर्ततइति समसो निरुक्तिवशात् ॥ प्रगवति ॥ प्रगवा
नेययोदियुक्तः पून्यइत्यर्थः ॥ महायीरेति ॥ वीरः क्षूरवीरविक्रान्तावितियचनात् रिपुनिराकरयतो विज्ञातः सच यत्कवर्पादिरपि स्या दतो विशि
यते महा दासो दुग्जयातररिपुतिरस्करवा हीरयेति महावीर एतच्च देये जंगवतो गौबनाम कृतं यदाइ-अक्षलेनयनरवाब सतिसमेपरीसिद्धीवच
आसं देयनकरमहावीरति ॥ आदिकरेति ॥ आदौ प्रथमतः श्रुतयन्माभारदिग्रयात्मकं करोति तदर्थप्रकापकत्वेन प्रकथयतीत्येवक्षील आदिक
र ॥ आदिकरत्वा वासी क्रियिचइत्याइ ॥ तित्वपरंति ॥ तदति तेन ससारसागरमिति तीर्थं प्रवचन तदव्यतिरेका चेइ सच क्षीपय तत्करबद्धी
सत्या श्रीरंकरः श्रीरंकरत्वच तस्य नान्योपदेमपूर्वक मित्यतथाइ ॥ सहस्रबुद्धेति ॥ सह आत्मनैव सार्द्धं मत्तन्योपदेक्षातइत्यर्थं सम्यक् यथाव इ
दो ज्ञेयोपादयायेषवीमयस्तत्त्व विवितवानिति सहस्रबुधः सहस्रबुद्धत्व चास्य नम्राकतस्य सतः पुरुषोत्तमत्वा दित्यतथाइ ॥ पुरिसोत्तमेति ॥ पु
रपावां मध्ये तत्र तेन रूपादिना तिष्ठयेनोद्भूतत्वा बृहवर्त्तित्वा दुत्तमः अथ पुरुषोत्तमत्वमेवास्य विहाश्रुपमानमयेव समर्थयत्वाइ ॥ पु

तत्पुण्यं संनिगृह्या चिन्मणादेयी तेन कालेण तेषां समुपसृज्य तिल्यगरे अदिगरे समर्णे न गवमहाधीरे

माहे नबो । रिजबादेयो । लखपातामे राखोहे । तपकासेव । अवसपिबीनाम जोयाभाराजैविये ॥ समबेभगवमहाबोरै । अमपतपछो ऐखबादिगुण
बत्त पण्य हल्ल महाबोर इसकामे । धादिगरे । द्युतधर्मधाचारांगदिसूचनौ धादिना करणहार । तितगरै ॥ तरीवें जेवें तेनेतौबं प्रवचन तथा सं
पापहीन परत्तपदेग विना जेयापदेवधुसकप जाब्यु । पुरिसतमे । पुरुपमादि उत्तम कपादिभतियेबरी भववाध
विहनीपरें सोयंनुबेबरीसहित तेमाटे पुबपरसिंह । परिसवरपुबरीए । पुरुपमादिवरमहिजे प्रधान ज्येतामसनी परें

२१ खेः पुरुष द्यावीर्निर्दिष्टेतिपुरुषविष्टो । लोके महि विष्टे शौर्यं मतिप्रकट मन्पुपगत मलः क्षौर्यं स उपमान कृत क्षौर्यं
 नु प्रगल्भः । अत्यनीकदेवेन ज्ञाप्यमायस्या प्यनीतत्वात् कृत्स्निकाठिनमुप्रिहारप्रवृत्तिप्रवृत्तमानामरक्षरीरुम्भजताकरबाधेति तथा ॥ पुरिखव
 रपुष्परीयति ॥ वरपुष्परीयं प्रपानपवससहस्रपत्र पुरुषो वरपुष्परीकमिवेति पुरुषवरपुष्परीयं पवसस्य चास्य जगवतः सर्वाभुजमलीमसरहितत्वात्
 सर्वेषु भुजामुजाभिः सुदुस्यात् अपवाः पुरुषाणां तत्सेवकजीयानां वरपुष्परीकमिव वरपुष्पत्रमिव यः सक्तापातपनिवारकसमर्पत्वा रूपाकारयत्वा
 च स पुरुषवरपुष्परीकमिति तथा ॥ पुरिसवरगपवृत्तिरिति ॥ पुरुषयश्च धरमंचवृत्ती पुरुषधरगपवृत्ती यथागपवृत्तिर्लो भवेनापि समस्तैरवृत्तिर्लो ज
 न्यत तथा जगवत स्तद्विद्विद्वरखेन इतिपरब्रह्मदुर्निष्ठमरसरक्षादीनि दुरितानि नश्यंतीति पुरुषवरगंपवृत्तीत्युच्यत इत्यत उपमायया स्फुरयो
 ज्ञानो श्री मन्वायं पुरुषोत्तमस्य किंतुलोकस्या प्युत्तमो लोकाभापत्वा देतदेवाह ॥ लोकास्य सच्चिजव्यलोकस्य नाथः प्रनु लोकाभायो
 नाथत्वं योगसेमकारित्वं योगसेमरूपायइतिवचनात् तथा स्या प्राप्तस्य लोकस्य सम्यग्दर्शनादे र्योगकरणेन सध्यस्यच परिपालनेनेति लोकभा
 यत्वं यथावास्थितसमस्तवस्तुलोमप्रदीपना देवेत्यतयाह ॥ लोकास्य विद्विष्टुतिर्पञ्जरामररूपस्या तरतिमिरनिराकरवेभ प्रकटप्र

पुरिसुतमे पुरिससीहे पुरिसवरपुष्परीए पुरिसवरगघहृत्यो लोगुत्तमे लोगनाहे लोगहिणु लोगपदीवे

गुरुभावेकरो सवप्रथम पापरहित तमाटे ॥ पुरिसवरगघहृत्यो ॥ पुष्यमार्ति प्रधान गन्धर्वालोसमान जिमगाधस्थोनीगन्धे भजेरा हावो नाचे तिम भ
 गवन जेज्जेदेयनेदिये विष्टे तिष्टतिष्ठा इतिदुमिषादिपरचक्रनासे ॥ लोगुत्तमे ॥ भवज्जीवनेमाहि समवेकरी कृतमहे ॥ लोगनाहे ॥ इहाबीकयदे
 पापवधिविद माचगामी सवसाई भव्यजीव जायवा तेदभयो नावकहीये लोगसेमनां करणहारहे विष्टेपामे वमपाम्भुनयो तेहने पमाडेहे ते लोय
 कहीये यनेजिचे पामे धमठापीडे तेहने पाषाणको खंडकषाणदीये मननूक्तिरपच उपजावेते वेमकहीये तेदेवूवाभा कामीकरे तेमयोकोकनाह
 कहीये ॥ इहावाच पटविधकोविनाय तेहने रचाने करये विष्टवाडे ॥ लोमपदीवे ॥ इहालोकाकहीये सजीर्पविष्टीबीव जेहने धर्मनो अपवसाहे तेह

कावाजारीत्या त्रदीपय प्रदीपः इदंविशेषं त्रष्टृलोकमाश्रित्योक्तं मय्युदयलोकमाश्रित्याह ॥ शोऽगपञ्जीयगरेति ॥ लोकस्य शोऽवततइतिलोको
 मया व्युत्पत्त्या साधनोक्तस्वरूपस्य समस्तवस्तुलोकमस्वभावस्या यत्कामातस्कतवक्तव्यं निश्चितनावस्थायाधारासुसमर्थयेवसालोकपूयक्रमपत्रप
 प्रनापटसप्रयत्नेनप्रद्योत प्रकाश करोती त्वेवंशीलो लोकप्रद्योतकरः, उक्तविशेषोपयोग्यतय मिहिरहरिहरिरस्मगर्जादिरपि तत्तीर्थिकमतेन प्रवर्तो
 ति कारयविशेषः इत्याकाङ्क्षायां तद्विशेषाभिप्रायायाह ॥ अत्रयवदति ॥ अत्रय दयते ददाति प्रायापहरवरसिक्त प्युपसर्गकारिप्राखिनी त्यत्रयवदयः
 कनयायाः सर्वप्रतिजनपरिहारयती दया नुकम्पा यस्य सोऽत्रयवदी हरिहरमिहिरादयस्तु मैवमिति विज्ञापः मकेवल मसायपकारिबा तदन्येपांवा,
 जनपपरिहारमाय कुरोती त्वपि स्वयंप्राप्तिमपि करोतीति दक्षयथाह ॥ वस्तुदयसि ॥ अत्रयवदति ॥ अत्रयवदति ॥ अत्रयवदति ॥ अत्रयवदति ॥ अत्रयवदति ॥
 यदाह-अनुमत्तासायवह येभूतज्ञानचक्षुषा सम्पत्तयेवयवयसि प्राधान्येयेतराभराः ॥ १ ॥ तद्वयतइति चक्षुदयः, यथाहि-सोके कामारगताना भवो
 रेयिनुसपनामा न्यद्वचनुपा ध्वगुरुदाटनेन पशुइत्या धाड्डितमागदशनेनो पकारी प्रव त्येव मयमपि सुसारारस्मवर्तिनां रागादिरिपुविभुसपत्नो
 पनाको नृवासमाच्छादितसम्मानलोकमात्रो पशुइत्या निष्ठाकसाये यच्छ अनुपकारीति दर्शयथाह ॥ मगवदति ॥ मगवदति ॥ मगवदति ॥ मगवदति ॥
 ज्ञानदानवारिप्राप्तम् ॥ स्मरमयवपुरपय न्ययतइति मागदयः यथाहि-सोके चक्षुगुदाटन मागदज्ञानम् इत्या चौरादिविभुसा श्रिकपत्रवं स्थान प्राप
 यन् परमोपकारीनवती त्वमयमपीति दक्षयथाह ॥ सरववदति ॥ सरववदति ॥ सरववदति ॥ सरववदति ॥ सरववदति ॥

खोगपञ्जीयगरे शुनयदए चरुवए मगदए सरणदए

न ए इन्द्रोपमानः । आगपञ्चादरे । इहा सावकवता गङ्गाय ते प्रते पञ्चासूर्यसमानतिष्ठि मसूर्योभाबोदिकतिकरो जगसादि सघखेडयातशोय तिम
 ना भुविइवा; एतस्ते विपदीने वचमेवरी बाद्धर्मांगी रवे । पथवा, समस्तसाक्षासोक्तस्वरूपनेविद्ये प्रयातकरे । अमयदए । उ
 पबद्ध, दयाप्रतेदीयेते । वस्तुदए । द्युतमानरूपवस्तुदे तेभयो । मयदए । आनन्दयतचारित्ररूप मोक्षभागनां दा

तदुपपन्नान्तरादयः द्वावद्वयवैवेत्यत्राह ॥ धम्मदेसएत्ति ॥ धम्म सुतचारित्रात्मक दशयतीति धम्मदेशकः ॥ धम्मदेशेति ॥
पाठान्तरं; तत्र धम्मं सुतचारित्ररूपं दूयत इति धम्मद्वयः धम्मदेशनामात्रेणापि धम्मदेशक उच्यत इत्यत्राह ॥ धम्मसारोत्ति ॥ धम्मसारस्य प्रव
त्तत्वेन सारोपेति धम्मसारोत्तिः यथा रथस्य सारथी रथ रथिक मङ्गाद्य रथोत्ति एव जगवाद् सारित्रधर्मोक्तां सपमासप्रवचनास्याना रथगो
पण्या धम्मसारोत्तिं प्रयतीति तीर्थांतरीयमतमा स्यापि धम्मसारथय सुत्तोत्तिविज्ञापयकाह ॥ धम्मवरणाठरतपक्खवहीति ॥ धम्म समुद्रा द्युतुपे
य धम्मयान् गतेष्वन्तरोत्ता पृथिव्यन्ता एतेषु स्वामितया प्रवतीति वातुरन्ता सुवासीचक्रवर्ती चरणासुरतचक्रवर्ती राज्ञातिशयो धम्मविपये चरणा
तुरन्तचक्रवर्ती धम्मयचरणातुरन्तचक्रवर्ती यथाहि-पृथिव्या अयराजानिशापी चरणातुरन्तचक्रवर्तीभवति तथा जगवा धम्मविपय क्षेपप्रवेवृषा
मप्ये मातिग्रयत्या तथोप्यतइति । अथवा धम्मएव चर मितरजकापेक्षया कपित्तादिधम्मवर्णवापसयाया चातुरन्त भ्दानादिजनेन वतुर्धिकाग ज्ञात
सूदांवा नरकादिगतीना मन्त्रकारीत्या वातुरन्त तदेयवातुरन्त यच्च जगत्तयातिच्छेदा तेन वसिष्ठं श्रीलियस्य सतथा यत्तच्च धम्मदेशकत्वादित्येतोय
चक्रवर्त्यस्य मन्त्रकृष्टानादियोगेवति प्रवतीत्याह ॥ धम्मकिरूपययमभावसुचरति ॥ अमतिइते कटकुम्भादिदित्रि रस्थितिरे अविशवायकदा; इत्येव वा
यिज्जवाद्वा वरे प्रपाने ज्ञातद्वंशे क्षेज्जसादये विक्षेपसामान्यवोधात्मके चारपति य सतथा, कट्ठवाच प्येवविषयवेदनसम्पत्तुपेतः कैयि दम्पुजगस्य

योहिदए धम्मदए धम्मनायगे धम्मसारोहिण धम्मवरणाठरतचक्रवर्ती धम्मकिरूपय चरणाणदसणधरे

तारहे । सरबदण ॥ नानाविषयपट्टत जावन रवाग्घान पतसे निर्वाणदीवे तेमाटे सरबदए ॥ बाहिदए ॥ सम्मज्ज चारिषरूप तेजना देवचार ।
॥ धम्मदए ॥ चारिषरूप धमना देवचार । धम्मदेशेति ॥ धम्मनायगे ॥ धम्मनायगे ॥ धम्मनायगे ॥ धम्मनायगे ॥ धम्मसारोत्ति ॥ ध
नरूपय पयत्तीशाने सारोप्यमान ॥ धम्मवरणाठरतचक्रवर्ती ॥ विम पृथिवीनेति धम्मसारोत्तिं प्रपान तिम धम्मनायकवर्मासि भ
गवान् चक्रवर्ति । यथा चक्रवर्ति चारिदिग्गिना पतसे योच मनावे तिम भगवत चारिनिना पतसे । धम्मकिरूपयचरणाठरतचक्रवर्ती ॥ भिज्ज

ते सुखमिच्छ्योपदेशत्वा औपकारदीन्यवतीति निश्चयतत्प्रतिपादनाय ॥ अथवा—कथमस्याप्रतिहतसर्वेदमत्यसंम्यक्तम् । अत्रोच्यते आवरणाभावा देतमे
यास्यावेदयत्नात् ॥ विपदब्रह्ममत्येति ॥ व्यावृत्तं निवृत्तं मपगतं इदं आठत्वं भावरणत्वा यस्यासीं व्यावृत्तब्रह्मा, ब्रह्माज्ञाव द्यास्य रागादिगणजात
इत्याह ॥ भिन्नेति ॥ अयति भिराकरोति रागद्वेषादिरूपा मरती नितिभिन्ना, रागादिजय द्यास्य रागादिस्वरूपतज्जयोपायपञ्चामपूर्वकस्य प्रवर्तनीत्ये
तदस्याह ॥ आचरति ॥ जानाति आट्टरिष्यज्ञानवतुष्टयेमति आचरति, आचरत्यनेनास्य स्वार्थसंम्यक्तुपायवृत्तौ पुनातु स्वार्थसंम्यक्तितुपूर्वक पराधे
संम्यक्तकृत्यं विज्ञेयवतुष्टयेनाह ॥ बुद्धिः ॥ बुद्धौ जीवादित्यस्त्युद्धवान्, तथा ॥ घोहयति ॥ जीवादित्यस्य परेषां घोषयिता, तथा ॥ मुनेति ॥
मुक्तं वाद्यान्यन्तरपन्यन्यनेन मुक्तत्वात्, तथा ॥ मोयसति ॥ परेषा कर्मव्ययना म्मोचयिता । अथ मुक्तावस्था माश्रित्य विज्ञेयवत्याह ॥ सर्वसूत्र
वृद्धरमोति ॥ सर्वस्य वस्तुसोमस्य विज्ञेयवृत्ततया आपकत्वेन सर्वज्ञः, सामान्यरूपतया पुनः सर्वदर्शी, मनुमुक्तावस्थाया दक्षिणालराधिमत्तपुरुषव
द्भविष्य ज्ञातव्य एतवृत्तद्वयं ह्यपि कर्तृव्यतइति । तथा ॥ सिद्धमयसमित्यादि ॥ तत्र सिद्ध सर्ववाचारहितत्वा दक्षल स्वाभाविकप्रायोगिकवृत्तमह
त्यनायात् सकृज मयियमानरोगे तन्निवृत्त्यन्तस्मिन्सौरजावात् अमल समन्तार्थविषयपञ्चामस्वरूपत्वात् अथ मनाससाद्यपर्यवधितस्थितिकत्वात्

त्रियहृदउमे जिणं जाणए वुट्ठं दोहिणं मुत्ते मोयए सङ्गु सङ्गु सङ्गुरिंसी सिद्धमयलमरुअमण तमरकयमसुआयाह

द्विबरोहस्वाभाबमहो एतन्नाप्रधानकेवलप्रधानकेवलमद्वयगततद्वर्णा धारकवै भगवतः । विद्यहृदउमे । निवृत्तवस्थावै कस्यप्यसौ खेदवक्तो । खिन्ने । रागादिक
त्रीत्या जिने ते जिने छायाविककान्तारोको भविष्यः । जावए । जाणे औवादित्य ॥ दूदे ॥ दूस्सः । दोहिणः । औवादित्य प्रवरने ब्रह्मवै ॥ मुत्ते ॥ बाह्या
धनर पत्तसोमंभावा । मावए । पोरखोत्राने कम्मवन्धो मूक्तावै ॥ मवणू ॥ सर्वस्वावे प्रानेकरी ॥ सम्बदरिंसी । सर्वदेखे रमनेकरो । सुक्तिववस्थाभायो
अग्रपंचतमस्त्वमन्वावाहः । मववाभावाधारहितं वस्तुवादा पभाव रोगरहितं चमत्तर्थाविषयस्वरूपवक्तो सादिपपववसितवक्तो भजेरा
पुनरपि पाववाजरी बोधापचत्तार नदीकरे । सिद्धगदनामधेय ॥ माचवाधानो यति सकलधर्मपूरः जिहो प्रगदनामखेहजो

॥ १८-२॥ गपूबला त्पोबंमासी बन्धुमवबलवत् ब्रह्माश्रयं परेपा मपीडाकारिस्वात् ॥ सिद्धिगहनमपेयंति ॥ सिध्यन्ति निष्ठितार्थां प्रवन्ति यस्यां
 सा सिद्धिः साक्षासी गम्यमानत्वा द्रुतिद्य सिद्धिगति स्तदव नामवेय स्मशस्तनाम यस्य तत्तथा ॥ ठाबंति ॥ तिष्ठति अगवस्थानमिषम्यनकर्मोजायेन
 सदावस्थितो प्रवति यत्र तत्स्थान षीकर्मको जीवस्य स्वरूप लोकायवा जीवस्वरूपविशेषाभितु लोकायस्य आचयपम्बोवा माचारे ऽप्यारोपा
 यवसयानि तदेवभूतं त्वानं ॥ सपाविषकामसि ॥ यातुमना ननु तत्प्राप्तस्तप्राप्तस्याकारबत्वेन विवक्षितार्थोभा प्ररूपवासम्भवात् प्राप्तुकामइतिच
 यदुच्यते तदुपचारा इत्यथाहि निरजिताबायव प्रगवन्त केवलिनो प्रवन्ति-मोक्षप्रवेबसवध निस्पृहोमुनिसत्तम इतिवचनानिदिति ॥ जावसमासर
 बति ॥ ताव द्रुगवहृबंको वाच्यी याव त्समवसरबं समवसरवववइति सव जगवहृबंएव ॥ पुन्योयगजिगनेलकञ्जयइठप्रमरगखनिद्विभिकुठव
 निबियकुचियपयाहिबावतनुद्रिचिरए ॥ पुजमोबको रबविशोवो प्रुङ्गः षीटविशेष अङ्गारविशोवा मैलं भीसीधिकारः, कज्जल मयो, प्रष्टृष्वमरगयः
 प्रतीत, एतएव शिग्यः कृष्णआयो निकुठंबः समूहो येषान्ते तथा तेच ते निबिताद्य भिविळा कुम्बिताद्य कुम्बलीपूता प्रदक्षिणावर्तोय मूर्तिं शिरो
 आयस्य सतथा एव शिरोजव बंकादिः ॥ रनुप्यसपतमठयमुकुमालकोमलतले ॥ इति पादतलवर्बंकात्तः शरीरवर्बंको प्रगवतो वाच्यः, प्रादतलवि
 शेषवस्य आयमर्चः, रक्त सोहित मुत्तलपत्रव, त्कमलदलवत् यदुक्कमलार्क्यं, शुकुमासाना मध्ये कोमलं, तलं पादतल यस्य स तथा तथा ॥ अठ
 सइस्वरपुरिसलम्बवपरं आगावगएबंकातेब आगासगयाहि चामराहि आगसकसिहामएबं सपायपीठेबं सीहासयेब ॥ आ
 कायस्वटिब मसिस्वच्छ स्वटिबविशेषेय सान्मयेन उपलभयतइतिगम्य ॥ यत्तसएबपुरठंकडिज्जमाबेयं ॥ देवैरितिगम्यते ॥ अठहसहि समणसाइस्सी
 हि बत्तीसाए अम्बियासाइस्सीहि सदिसपरिवुळे ॥ साइस्सीसदः सहस्रपर्यायः सादं सइ तथा विद्यामानतयापि सादंभितिस्या दत उच्यते सपरि

मण्युणरावसिप सिद्धगहनमधेय ठाणसर्पाविकामे जाव समोसरण

॥ ठावसपाविषकाम ॥ साक्षाबकान केनोवनाकमवभगयाते कोबनाकान तिबिबायानेइच्छावत ॥ आवसमासर ॥ साधुसमासर ॥ बर्बक जिम च

मृतः परिकरितइति, ॥ पुण्यपुण्यिचरमावे ॥ नपयानुपुष्यादिना ॥ गामाखुगामदृष्टमावे ॥ धामस्य प्रतीतो ॥ नुयामस्य तवभन्तरयामो ग्रामानुयाम
 तन्मन् गच्छन् ॥ सुहं सुहं विहरमावे जेठेव रायगिरे खयरे जेठेव गुणसिलए चेइए तजेव उवागच्छइ उवागच्छिता अहापक्रिय उगाहं ठुगि
 बइ ठुगिबिहता सजमेव तयसा अप्पावं प्रावेमाव विहरइति ॥ समवसरयवकेच, समस्यस्य जगवठे अतेवाची वइये समबा जगवतो अप्पेगइया
 उगपवइयाइत्यादि ॥ साध्यादिवसको याध्य, स्याया अहुरजुमाराः क्षेपप्रवचनतयो व्यतरा ज्योतिष्काः वीमानिका देवाद्य, भगवतः समीप मागच्छन्ता
 वनपितव्याः ॥ परिमग्निगयति ॥ राजयइया द्राक्षादिलोको जगवतो वन्मनाये निर्गतं सन्निर्गमयेवं ॥ तएवं रायगिरे खगरे विंयाळगतिगवठऊव
 सरउम्मुइमहापइपदेमु थुअको अणमसस्स एवमाइस्सइ, एवउत्तु देवायुप्पिया समवे जगवं महावीर इइ गुणसिलए चेइए अहापक्रिय उगवइ
 ठुगिबिहता सजमेव तयसा अप्पावं मावेमावेविहरइ त सयं सत्तु तहाऊवावं अरइतावं जगवताव भाभगोयस्सविसववयाए किमगपुष वदइ
 समगवायतिअहु धइयेउगाठगपुसा ॥ इत्यादिवाच्यो याव जगवत नमस्यति पपुपासतेवेति एव राजनिर्गमो त पुरनिर्गमय तत्पपुपासना
 नोपपातिकपट्ठाप्या ॥ धम्मोवइठिठि ॥ धम्मकयेइ जगवतो वाच्या सार्वेवं-तएव समवे जगव महावीरे सेवियस्स रज्जो चिस्ससापमुहावयदेवीव ती
 मेव महाइमदासियाए परिसाए सव्वजासायुगानिबीए सरस्सइए धम्म परिकइइ तजइअ अतियलोए अतियलोए ॥ एव ॥ जीवाअजीया ययेमोक्खे ॥ इ
 त्यादि तथा ॥ जइअरगागम्यती जवेरयाजाययेववावरएसारदीरमावसाइदुस्साइतिरिक्खओवीए ॥ इत्यादि ॥ पछिगयापरिसति ॥ लोकः स्वस्यान
 गतः प्रतिगमय तस्या एवं वाच्यः ॥ तएवउसामइमहासिया ॥ महास परिसा ॥ महति ॥ महाती आलयप्रत्यपस्य स्वापिक्खत्वा वतिशापातिअयगुवी
 महासपत्तं प्रदासाप्रचामपर्यत् ॥ महापानावा सतपूजाना महाधावा परिपत्तं महावपयवदिति समवस्स जगवठमहावीरस्स अतिय धम्म सो

परिसाणिगया

साविमया ॥ पर्यंसा बारइ वेठो बार देवनी बारदेवीनी वतुविधसव ॥ धम्याअधिपो ॥ भगवदेधमक्खओ ॥ तजइअ अतिय

चानामन० १०७, तस्य ३ तिक्रान्तो आयाद्विषययाद्विषय पदरे २ एववयासी सुपकउाए ७ प्रते । निम्नायेपाययवे अत्यिद असेवेवे
 ममजेवा माद्वेया परिसुषममाद्विषय एववइता कामेवदिसिं पाठभूया तामेवदिसिं पक्रिणयसि ॥ तेनकासेन तेनसमयेन अम
 वस्य जगवतो महावीरस्य ॥ जेहेति ॥ प्रथमः ॥ अतवासिसि । शिष्यः अनेन पदद्वयेन तस्य सकलसङ्गनायकत्वमाह ॥ इन्द्रभूतिरि
 ति मातृपितृकृत नामधेय ॥ नामति ॥ विभक्तिपरिचामात् माधेत्यर्थः अन्तेवासी किं विवक्षया भावकोऽपि स्यादित्यत आह ॥ अथगारेति ॥
 नास्यागारं विद्यात इत्यनगरः अथवा १ वगीतगीकोऽपि स्यादित्यत आह ॥ गीतमसंगोऽवत्यर्थः, अथवा तत्वाप्तोचितदेशमा
 नायेत्यन्यापिऽद्वेयेपि स्यादित्यत आह ॥ सतुस्सेहेति ॥ अथवा सतद्वीनोपि स्यादित्यत आह ॥ समध्वजसुसहासुंक्षित्सि ॥
 नमं माने उपरि अथवा सकलसुपलक्षणीयेतावयवतयातुस्य तत्र तत्पदुरस्त्रं प्रथमं समचतुरस्त्रं, अथवा सुमाः क्षरीरलक्षणीकप्रमाणाविसवा
 दिव्यं द्यतस्त्रीमयो यस्य तत्समचतुरस्त्रं अथपस्त्रिंशताः क्षरीरावयवा इति अन्येत्याहुः--समा अन्यूनानापिका द्यतस्त्री प्यप्रयो
 यय तत्समचतुरस्त्रं अथपय पर्येकासुनोपविष्टस्य आनुनो रन्तर आसनस्य सत्ताष्टोपरिजागस्य आन्तर दक्षिणस्थस्य वामवानुन आन्तर वामस्थस्य

घम्मोकाहिन् परिसापन्निगया । तेणकालिण नेणसमाण समणस्सज्जगवत्तमहावीरस्स जेष्ठेच्चत्तेवासी इद्वज्जत्तीणाम श्यणगारे गोयमगोत्तेण सत्तुस्सेहे समचउरससठाणसठिए

नीए एवं श्रोवा चक्रोवाचस्योक्ते इत्यादि । परिसापडिमया । पयदासंघवीक्षाक मयदेवदेवो पीतानां स्नानवनेविये गया । तेष्वास्नेच । तेष्वास्नेचिये
 । तेजमसएवं । तेसमवनेविये । समचस्यमगवपो मङ्गावीरक्षा । समवतपसो ऐश्वर्यादिगवसुत मङ्गावीरक्षाद्योनी ॥ जेष्ठतेवासी । यथा समीपने विवेरं
 चाराप्रथमयिच । इदमूलोचाम । इन्द्रमूर्ति एवम्मातापितान् दीर्घोनामहेजिह्वो चररिचय एतावतासाहु । गीयमगीतेयं यजगारे ॥ गीतमगामा योजनी
 परचकार । सप्तसेवे । सातवाचकपो यरोरहे जेह्वो । समचठरंसठठाचवर्धिय । समचपुषपचयसमुत्त सम ठुल चारे मसुद्धे जेह्वना एवमे समचठ

रवदन्ति ज्ञानेन उपात्तरमिति अन्येत्याहु-विस्तारारसेषयोः समत्वात् समचतुरस्रसंस्थानेन तत्र संस्थितो व्य-
 यम्बिता यः मतया अयस्य बीजसंज्ञकनामपि स्यादित्यत आह ॥ यज्जगद्विभक्त्या रायसपयकृति ॥ इह सहननं अस्थिसन्धययिषोय वज्रादीनां लक्षण-
 मिदं-रिसनापराहपदा यज्यपुष्पक्षिसययिषाद्याह । उन्नतेन कृत्तव्यं चारायतवियाद्याहिति ॥ १ ॥ तत्र वज्रस्य तत्कीमिषा बीजितकाष्ठसम्पुटोपम-
 मामध्ययकृत्यात् श्रवणाय साहाय्यमप्यहवदुकाष्ठसम्पुटोपमसाध्यां न्वित्तया वृज्ययन्न सचासी माराचस्य उन्नयतो मकटवन्धनियदुकाष्ठसम्पुटोपम-
 मामध्यापतयात् यज्ययन्नमाराचं तत्सहस्रमक्ष मस्थिसन्धयविषोयो भुक्तमसामर्थ्ययोगा दस्यासी यज्ययन्ननाराचसङ्गमनः अन्येतुकी लिङ्गादिमस्य मस्या-
 मय मययन्ति अयस्य निगद्यवर्णोपि स्यादित्यत आह ॥ कस्यपुलपयनिपसपङ्गभीरे ॥ फलकस्य सुवक्षस्य ॥ पुलगति ॥ यः पुलको तत्र सस्य योनि-
 कयः कपपट्टकरगान्तव्यः तथा ॥ पङ्गति ॥ पट्टपट्टनादि केसराणि तद्द्वीरो यः सुतथा, दृढव्याख्यातु-जनकस्य न लोहादे यैः पुलकः सारो य-
 यातिमय स्तरप्रधानो यो नैकपो रेता तस्य यत्पत्न यत्सत्य तद्द्वीरो यः मतया अयथा । जनकस्य यः पुलको द्रुतत्वसति धिदु सस्य निकपो य-
 यतः मृदुलो य मतया ॥ पङ्गति ॥ यदा तस्य चेह प्रस्ताया रक्षेसराणि शुद्धान्ते तता पट्टवद्वीरो यः सुतथा तत पदद्वयस्य कमचारयः अय-
 न् यिनिगृहचरद्वितीयि स्यादित्यत आह ॥ उग्र मप्रपृथ्य तपो जगतादि यस्य स उग्रतया यदन्येन प्राकृतपुसा मय्यक्षते चिन्तायितु-

यज्जारिस्हनारायसथयर्णं कणागपुलगाणिघसपम्हगारं उग्गतये

[illegible]

॥ जेव्हातपेव्हात खम तपावीये ते तसतप काहीये । म्हातवे । पार्यसादिदीपरहित तेमाटातप । उरासे । प्रधानतये

माय ० ५ असा पुक्तइत्यर्थः ॥ विज्ञातयेति ॥ दीर्घं आरुवस्यमानदण्डमण्डल कर्मवतगण्डनदण्डनसमर्पतया इवलिप्त तपो धर्मेध्यानादि यस्य सत
या ॥ तत्ततयेति ॥ तस्य तपो यनासी तस्यतया एवचि तेन तत्तपस्तस्य येन कर्मादि सन्ताप्यन्ते न तपसा स्वास्मापि तपो रूप सन्तापितो
यतो ज्वत्सारपुद्गपमिव ज्ञातमिति ॥ मन्त्रातयेति ॥ आश्वास दोषरहितत्वात् प्रब्रह्मस्तपसा ॥ उरासेति ॥ श्रीम उपादिविशोपश्चविशिष्टसप्तः करणा
त्वाद्युक्त्या मन्त्रमस्वानां नयमानकइत्यर्थः अन्यत्वाद् ॥ उदारः प्रब्रह्मः ॥ घोररो निपुणः परीक्षेत्रिन्द्रियादिरिपुगणविभाष
माप्रित्य निदयइत्यर्थः अन्ये त्वात्मनिरपेक्षं घोरमाहुः ॥ घोरदुष्टेति ॥ घोरा धर्मदुर्गुणरा मुखा मूलमुखादयो यस्य सतया ॥ घोरतवस्त्विति ॥
घोरे स्वयोनि स्तपस्वीत्यर्थः ॥ घोरबर्भनबेरवासिति ॥ घोरं शरुव मरुपसत्वे दुर्गुणरत्वा धातुमण्यै तत्र वस्तुं श्रीम् यस्य सतया ॥ उच्छूडसरीरेति ॥
उच्छूडं उज्जित निवोजितं छरीरं यन तत्सरकारत्यागा स्वतया ॥ सचिन्ता शरीरान्तर्लमास्वेन ब्रह्मतायता वि
पुता विलोभां घनेब्रपोजनप्रमाखडेनामितवस्तुदण्डनसमर्पत्वा तेजोशेषया विशिष्टतपोवस्यसम्पिपिक्षेपप्रजवा तेजोवत्वाला यस्य सतया मूलही
कारुतागु ॥ उच्छूडसरीरसरित्तविपुलनेपनेसेति ॥ कर्मं गारयं कत्वा व्यास्पर्तामिति ॥ चतुर्दशपुर्वोवि विद्यन्ते यस्य तेनीव तेयो रचि

वित्ततये तप्ततये महातये उराले घोरं घोरगुणे घोरतवस्वी घो रयजघेरयासी उच्छूडसरीरे ससिधिविउलतेउलेस्से चउद्वसपुष्पी

यामवादि धर्मजीवने भयउपजे ॥ घोरं ॥ निर्दय परीपण इन्द्रियादिरिपुविनायनामर्षी निदय ते धारकहीवे ॥ घोरगुणे ॥ घनेरेषीव सावरी मसवे ए
इवा पाचारतां मुक्तमुण्डे जेइता ॥ चारतवस्वी ॥ चारतपैकरी तपस्वीवे ॥ घोरबर्भनबेरवासी ॥ घोरदादण्डनपनेरे भक्तसल जीवे भाषरतां सीदिसो एइवा
मन्त्रपदनेरिमे वमशाना मीन ॥ उच्छूडसरीरे ॥ घोरौरनी घोमादित्त जीवोवे देइनी गुण्या निष ॥ सचित्तपिक्षेपनेसेवे ॥ घोरौरमादिसकोबीवे घने
कवाजनममाण चेवापितवस्तुदण्डनसमम तेजावेज्वाजिने एविशिष्टतपबो खपजे ॥ चतुर्दशपुर्वो ॥ चतुर्दशपुर्वो ॥ चतुर्दशपुर्वो ॥ चतुर्दशपुर्वो ॥ चतुर्दशपुर्वो ॥

तत्त्वा दसौ षडुद्गमपूर्वी अनेन तस्य श्रुतबोवसितामाह सचावधिष्ठानादिविक्तसोऽपि स्यादतथाह ॥ षष्ठनाबोवगएति ॥ केवलज्ञानवल्कलज्ञानवतुल्य
 समन्वितइत्यर्थः ॥ उक्तविहीनबहुयुक्तोऽपि क्वचि न समग्रभुतविषयव्यापिष्ठानो भवति षडुद्गमपूर्वविदा पदस्यामलपतितत्वेन भवतावित्यतथा
 ह ॥ स्रष्टृस्वरसंविदाहति ॥ सर्वत्र ते अक्षरसंक्रियाताय तत्संयोगाः सर्वेवा वाचरावाः संक्रियाताः सर्वाक्षरसंक्रियाता स्नेयस्य स्नेयतया सन्ति स स
 र्वाक्षरसंक्रियाती, अख्याबिवा भवबहुसुकारोऽपि अक्षरादि सांगत्येन नितरा वदितुं क्षस्तिमस्येति अख्याक्षरसंक्रियादी स्रष्टृ एवगुणविशिष्टो भगवाम् वि
 मपराक्षरिव साक्षादितिकृत्वा क्षिप्याचारत्वाच्च समस्तस्रजगदष्टमहावीरस्व ॥ अदूरसामंते विहरतीति योगे सात्र दूरं च विप्रकृतं सामस्तम् सखि
 कृत तन्निपेचाददूरसामन्तं तत्र नातिदूरे नातिनिष्ठ इत्यर्थः, निविचः सुक्ष्म विहरतीत्यतथाह ॥ ऊर्ध्वं चाजुनी यस्या सावूर्ध्वानुः शु
 दुपुचिष्याचनवर्चना दीपयश्चिनिपद्याया अन्नावा शोक्तुदुकासइत्यर्थः ॥ अक्षोसिरेति ॥ अक्षोमुखो मोक्षे तिर्यध्या विविशिसृष्टिः किन्तु नियतमू
 प्रागनियमितसृष्टिरितिभावाः ॥ आचकोष्ठोवमयति ॥ ध्यान धर्म्यं व्युत्पन्नं तदेव कोष्ठं कुसुतो ध्यानकोष्ठं स मुपगतं सात्र प्रविष्टो ध्यानकोष्ठोपगतो
 यथाहि-कोष्ठे पान्यं प्रविश मयिप्रसृतं प्रव स्येवं समगवान् ध्यानतो ऽविप्रकीर्णप्रियास्तःकरकृतिरिति ॥ संक्रमेयति ॥ सवरेच ॥ तवसति ॥ अनशना

चउणापीयगण स्रष्टृस्करसंक्रियाती समणस्सजगदष्टमहावीरस्व
 अदूरसामन्ते उहुजाणू अक्षोसिरे ज्ज्ञाणवीठोवगण सजमेणतवसा

वनप ॥ केवलज्ञानवल्कित पारमानर्थाधरचकार ॥ स्रष्टृस्व (सृष्टि)कार ॥ स्रष्टृपदवर्त्तनां सवाम तेदनां जायते ॥ यववा, अत्रचसुखकारी अक्षरनी समवे
 शरीने खड्गनागोणके जडनी समवेदे ॥ समस्तभगवत्पामहावीरस्व ॥ यमच भगवत श्रीमहावीरस्वामीने ॥ षट्दूरसामन्ते ॥ अतिवेगजाननी अति
 ॥ ॥ अथा जानुके जेडनी पतले खड्गपामनवेडाके ॥ अक्षोसिरे ॥ अथादृष्टि भूमिमेविये ॥ अन्नाचकोष्ठोवगण ॥ धमध्यान सुखध्या
 यत पेठा विम कीठानां विवाकी धान छरकोपरकी पोखरेणही विम ध्यानमाक्षिरवता इन्द्रियमनभाविकार पसरनेही ॥

दिना ५००० त्वृष्यार्षो मुनो अत्रुष्टयः सुयसतपोयइवं जातयोः प्रधामसोऽष्टाङ्गवस्यापजार्षे प्रधामसश्च सुयसस्य मयस्कर्मोनुपादानहेतुस्वेन त
 यश्च पुराणब्रह्मनिर्गुरुब्रह्मस्य प्रवर्तिषामिन्नवक्त्रोनुपादानात् पुराणकर्मण्यपकाश सकलकर्मोपसलजकोपोऽहति ॥ अप्याज्जाविमाकेयिहरइति
 धाम्मानं वामय स्निग्धतीत्यर्थः ॥ ततत्वसेति ॥ ततो ध्यानबोधोपगतविहरबानन्तर समितिवाक्यास्तङ्कुराय ॥ सेइति ॥ प्रसुतपररमर्द्धार्धं स्तस्यसु सा
 माग्यान्तरस्य विद्यापावपरत्नायमाह ॥ प्रगवगोपमिति ॥ किमित्याह ॥ जायसन्नेइत्यादि ॥ आतथ्यदुविद्यिदोपय सन्नुनिष्ठतीतियोग स्तत्र जाता प्रयुता
 धृगु इच्छा यथमागपतस्यमानमिति यस्यासौआतथ्यु तमा आतः संज्ञपो यस्य स आतसञ्चय सञ्चयस्त्वनवधारितायंज्ञानं सूचैव तस्य प्रगवतो
 आतो प्रगवताश्च मगवीरेव जन्मायबनिएइत्यादी मूत्रे चलनार्थे समितोनिर्दिष्ट स्तत्र च यएव चलन् एवचलितइत्युक्त स्ततयेकायविषया मे
 तो निर्दिष्टो भनग्रिति वर्तमानासविषयः चलितइतिवा तीतकालविषयः चतोऽत्र सञ्चय कथयाम यएवार्थोवत्तमान सएवा तीतो प्रवर्तीति? वि
 रुदत्या दूनपाः कासयोरिति तथा ॥ जायकोउइमेति ॥ आत कुतूहलं यस्य सआतकुतूहलो जातोऽसुखइत्यर्थं अय मेतान् पदार्थान् प्रगवा
 म् प्रवर्तायिष्यतीति तथा ॥ उष्यक्युन्दति ॥ उत्पत्त्या मानमूलावती मूला प्रदायस्य कृतत्वकमदः, अय जातमद इत्येतावदेवास्तु किमर्थं मुत्पन्न
 मद इत्यभिधीयते प्रएतयद्वत्वेन सौत्पन्नमदृत्वस्य लब्धत्वा कदमुपया मदग प्रवर्ततइति? अत्रोच्यते हेतुत्वमदंमार्थं तथाहि—अर्थं प्रवृत्तमदं

शुष्याणजायेमाणे त्रिहरद्व तपुण सेनगवगोयमे जायसन्ने जायससये सृजायकोउइमे उष्यक्यसन्ने

॥ मयमं बरा इवाक्यमउपार्जेनरो ॥ तदमा ॥ तवेवरो पुणतनकम निरार एइवा त्रोगीतमव्यामो ॥ अप्यासंमविमाकेयिहर ॥ धामानिमाबताव
 का विहर ॥ तपुणनेभमवमारम ॥ तितारे ते भयवत गीतम ॥ कारवडु ॥ मयकीचि अहा तत्तज्जायवार्तो योहा जेइने ॥ जायससए ॥ मयकीचि संसय
 भोमहाभोइदर' बमसायेचमिए' इवो वतमानकाव फने एतीतकान मरोपोक्षिमवाया यमय ॥ सजावकाउइने ॥ मयकीचि कर्तुंजायवो जेइने व्यामी
 पचयकिनयसिवायको एइनाउतायनो ॥ उष्यक्यसद्व ॥ तत्वाउउपमोचि अहाजेइने त्रिचकारण उग्रतीविनाप्रवर्तनरी ॥ उष्यक्यससए ॥ अयमीचि कवेच

उच्यते यत् उत्पन्नमदुहति हेतुत्वप्रदर्शनं श्रीवितमेव वाक्यालङ्कारतया तस्य यदाहुः—प्रवृत्तदीपामप्रवृत्तज्वातररा म्माकायवन्माम्बुधुवेविजाघरीम् ।
इह यद्यपि प्रवृत्तदीपत्वादेवा प्रवृत्तज्वात्वरत्नं सवगतं तथापि अमयुक्ततास्वरत्नं प्रवृत्तदीपत्वादे ईतुतयो यन्त्यस्तमिति ॥ उत्पन्नसंसर्ग उत्पन्नकोउह
हेतिप्राग्वत् तथा सजायसन्नेहत्वादि पदपद्वत् प्राग्वत्, मवर मिह समूहदः प्रकर्षादिवचनो यथा—सञ्जातधामोवस्तसिद्धिभूत्या मामावप्रजाभिः
प्रतिमाननाद । येन्द्रैद्युर्गमकपदैव वातेब्धः क्षातंवीर्यइति अन्येतु—आपसन्नेहत्वादिविज्ञेयवद्वादक्षतं भव व्याख्याति आतामङ्गायस्य प्रदु स जातय
दुः क्षिमिति आतमङ्गवत्प्राग्वत् यस्माज्जातसंसर्ग इह वस्तुत्वस्या देववेति अथ जातसंशयोऽपि कथमित्यतश्चाह यस्मा ज्जातभुक्तुइल कथंन
या स्याथ सवनीतस्ये इत्यभिप्रायवामिति, एतच्च विज्ञेयवत्प्रय सवग्रहापद्यया ब्रह्मयमेव, मुत्पन्नसञ्जातसंसर्गमुत्पन्नमदुत्वाद्य ईहापायचारबाजेदेन
वाच्याः, अन्येत्वाहुः—जातमदुत्वाद्यपेक्षयो त्यज्यमदुत्वाद्यः समानार्थो विवक्षितार्थस्य प्रक्षयंप्रवृत्तिप्रतिपादनाय स्तुतिमुखेन यन्महत्सोक्षा, नचैव
पुनरुक्तदीपाय, यदाह—यत्प्रागप्यप्यादिनि राक्षिमनाःस्तुर्वक्षयानिन्दन् । यत्पदमसङ्गते तत्पुनरुक्तनदोपायेति ॥ १ ॥ उदाहरतेति ॥ उ
त्पन्नं मुत्वा छंदे वतनं तथा उत्पन्ना उत्पद्यति छन्दो भवति, उच्छेदइत्युक्ते कियारम्भमात्रमपि प्रतीयते, यथा वस्तु मुत्तिष्ठतिइति, तत् सङ्गवध
रायो न्मुत्पायेति ॥ उदाहरतेइति ॥ उपानज्जती सुतराक्रियापेक्षया उत्पन्नक्रियायाः पूर्वकासताप्रिचानाय उत्पायोत्पायेति, ज्ञाप्रत्ययेन नि

उत्पण्याससए उत्पण्याकोउहसै सजायससए सजायकोउहसै उठाएउठेहा

विशेष जेइने ॥ उत्पन्नकाउहसै ॥ उत्पन्नाकोउहसैकोतइरुविमियेइने ॥ सजायसहे ॥ सजातकहिने विमियवो मवनी अहा बाबा जेइने ॥ सजायससए ॥ संजात
विमियवो प्रवर्त्तते संदेइजेइने ॥ सजायकोउहसै ॥ विमियवो प्रवर्त्ततेकोतइसजेइने ॥ समुप्यससहे ॥ विमियवो जपनीहे अहा जेइने ॥ समुप्यसससए ॥
विमियवो जपनीहे सगबजेइने ॥ समुप्यसकोउहसै ॥ विमियवो जपना कोतइस जेइने तिरेकारये ॥ उठाएउठेति ॥ ज्ञानकवको जठे जठोने खभा

येनै खभाइने ॥ जेवेवधमदेमगवंमहाधीरे ॥ जिहा अमसभगवत योमहावीरसामोहे ॥ तेवेवधवागज्जइउवागज्जइहा ॥ ति

द्विगतीति ॥ अवेधेत्सदि ॥ इह प्राकृतप्रयोगा दय्यपत्त्याद्वा ॥ येनेति ॥ यस्मिन्नेव दिग्भागे अमणो जगद्वान् महावीरो ब्रह्मते ॥ तेवेवति ॥ तस्मिन्नेव दिग्भागे उपागच्छति, तत्कालापापघाता वर्तमानत्वा दगमनक्रियाया वर्तमानविघ्नत्वाभिर्द्वयः कृत, उपागम्यथ अमणं ॥ कर्मन्ते ताप्यं ॥ तिर्युक्ताति ॥ श्रीन् वारान् त्रिःकल्पाः ॥ आयाद्विषयपाराद्विकरेदिति ॥ आद्विष्टा दृष्टिब्रह्मा दारव्य प्रदक्षिणः परितो व्याप्यतो दृष्टि पण्य आदक्षिणप्रदक्षिणो गत संकरोतीति ॥ वदति ॥ वदते वाचा स्त्रीति ॥ नमस्यति कायेन प्रयनति ॥ मन्त्रासुखेति ॥ न नैव प्रत्यानयो इतिनिष्ठः अयग्रहपरिद्वारा आत्मासुखेवा स्थाने ब्रह्मभानइति गम्यम् ॥ नाददूरेति ॥ न नैवा तिर्युरो इतिविप्रगृहो नीचित्यपरिद्वारा रान् मातिदूरेवा स्थाने ॥ सुस्तूसुमाबेति ॥ जगद्वृषभानि श्रोतु मिच्छन् ॥ अग्निमुद्देति ॥ अग्नि जगद्व्रत्त सशीकृत्य मुखमस्ये त्यग्निमुद्रः, तथा ॥ त्रिषणपति ॥ विमयेन हेतुमा ॥ पमसिष्ठेति ॥ प्रकृष्टः प्रपानो सत्ताटतटपटितत्वेन अञ्जसि इक्ष्म्यासविद्योवः कृतो विद्वितो येन सो ग्याद्विता

जेणेयसमणेनगवमहावीरे तेणेअउवागच्छइ उवागच्छिस्ता समणजगवमहावीर
 तिरकुसोआयायाहिणपयाहिण करेइ करेइत्ता वदइ गमसइ वदिस्ता गमसिस्ता
 गञ्जामणो पातिदूरे सुस्तूसमाणे गमसमाणे अग्निमुद्दे विणएण पजलिउठे

श्रीपादे तिर्योपाधेने ॥ समभमयमहावीर ॥ अमय भगवत श्रीमहावीर सामोप्रते ॥ तिष्ठतुतापावादिपयवादिचकरेश्वरेइत्ता ॥ तोनवार दादि
 वे हावयको पारमो प्रदक्षिणा चठवेर करे करीने ॥ वदइ ॥ सुतिकरे वचनेकरे ॥ नमसइ ॥ आवावेकरी नमस्कारकरे ॥ वदिता ॥ वदीने ॥ अर्धसि
 ता ॥ गमय्यारकरीने ॥ महाबहे ॥ अविषासबहुंढवाननी ॥ पातिदूरे ॥ अतिदूर वेगतापयि नवी ॥ मुखूचमाबे ॥ भगवत श्रीमहावीरसामोना व
 चनमोमसया ब्रह्मता ॥ अममयाबे ॥ नमस्कारकरतां ॥ अग्निमुद्दे ॥ भगवतदिग्गे सुचकरी ॥ विषएव ॥ विनयको आयातनाटाकताबका ॥ पंचवि
 उठे ॥ दापत्रीहमावेगको ॥ पञ्चपासमाबे ॥ विषाकरताबका एमियेवपवेवभबवानो विद्विषको ॥ एनववाही ॥ इक्ष्म्यासवाचका ॥ वेचूचभते ॥ तेनेने

दिदधाना तस्माद्विहित ॥ पञ्चुवासमावेति ॥ पर्युपासीतः सेवमानो ज्ञेयस्य विशेषकदेश्वक्षेपे भवत्येति विरुपदक्षित आश्च-विद्विगिगहापरि
 य न्निर्णयेणुतेदिपत्रितोतेहि ॥ प्रतिपद्युमाकपुह उवततर्हिसेयधति ॥ १ ॥ एवययासिति ॥ एव वयमात्रप्रकार वस्तु भवादी युक्तवान् ॥ से
 इति ॥ तत् यदुक्तं पूर्वै स्वतन्त्रतितमित्यादि ॥ ब्रूयति ॥ एव मयं तत्र तथा स्येवव्याख्यातत्वात्, अथवा; से इति श्रुते मागपदेशीप्रसिद्धो ऽथवा
 शार्च वर्तते, अथशब्दं वाक्योपन्यासात्, परिप्रसार्थत्वात् यदाह-अथप्रकियाप्रज्ञानतर्पमकुसोपन्यासप्रतिवचनसमुच्चयः, ५ नूनमिति भिद्यित
 तंति ॥ भुरो रामगतव ततश्च हेमदन्तः ॥ कस्याकरूप सुखस्वरूपेतिवा प्रतिकल्पावेसुकेचेतिवचना त्प्राकृतज्ञेत्वावा मवस्य सुसारस्य प्रयस्यवा भी
 त रत्नहनुत्या ज्ञवान्तो भयान्तोबाः तस्यामस्त्रं, ज्ञवास्तः ॥ हेमयास्तः ॥ ज्ञान् ॥ वा ज्ञानादिदीप्यमान प्रादीप्तावितिवचनात्, व्याजमाना वा दी
 प्यमान व्याजदीप्तावितिवचनात्, अथवा चादित आरज्य जनेति पर्यग्तो यन्यो ज्ञगवता सुधर्मस्वामिना पञ्चमाङ्गस्य प्रथमशतस्य प्रथमोवैश्वक
 स्य सत्रस्याय मन्त्रिहितः, अथा ज्ञेयसम्बन्धना यातस्य पञ्चमाङ्गप्रथमशतप्रथमोवैश्वकस्ये इमादिमुत्रम् ॥ ब्रह्ममात्रेभलियइत्यादि ॥ अथ ज्ञेनाभिप्रा
 येव प्रयवता सुपञ्चस्वामिना पञ्चमाङ्गप्रथमशतप्रथमोवैश्वकस्या र्थानुक्षणं कुर्वते वमथवाचक सूत्रं मुपन्यस्तं नान्यामीति ॥ अत्रोच्यते इह चतुर्षु
 पुरुषार्थेषु मोक्षारम्यः पुरुषार्थो मुख्यः सर्वातिशायित्वात्, तस्यैव मोक्षस्यवाच्यस्य साधनानां च सम्यग्दृष्टानादीना साधनत्वेना व्यभिचारिणा मुत्र

पञ्चुवासमाणे एववयासी सेणजनेते चलमाणे चलिणु १

वे ॥ मत्रं कल्पाकरूपं सु इक्षरूप एहो गुरुता धार्मिकं सवच आचवा, अथ परावको योसुधर्मासासीवे “वसमात्रेवसिए” एहो गण्ड सूत्रमी आदि अ।
 आ चनेरामयद् कारेनपास्या इमपूब्बा १ जतर, पुरुषार्थं विद्वन्माहि सुख मोच, तेहनी साधवो सार तेतो कमनेचवे छपवे ते कमनाचयता। प्रमुक्तस्य क
 दिनामचो एपर्यगताः आ तेकवेहे “वसमात्रेवसिए” वसमात्रेवसिए जेकम पापको क्खितिवको वसवामाथा भोयवा सग्गुणवया तेकमचसिएकविये

पकावचको भोगवचकाश्च प्रसस्तासमयसर्गेवे तिहजि पडिसो पसमसमव तेहनेविने वसवामाचो तेवलोक्कणीये जि

यनियमस्य शान्ता आरुं वृद्धिं रिप्यते, उन्नयनियमस्त्वैव सम्यग्दर्शनादीनि मोक्षस्यैव साध्यस्य साधनानि नाप्यस्या घंस्य, मोक्षाय तोषामेवसा
 पनाभा साध्यो नाभ्येयमिति, सः मोक्षो विपक्षव्या तद्विपक्षव्य तस्य सचमुक्त्यः कर्मभि रालम्भः सम्बन्ध सोपातु कर्मसां प्रवृत्ते यमनृकम सक्तः
 वसमावेष्ट्यादि ः तत्र ः वसमावेष्टि ः वसत् स्थितिकया दुरूप सागच्छत्, विपाकाभिमुखीभव द्यत्कर्मै ति प्रकरवगम्यम् तद्वसित मुदितमिति
 व्यपदिश्यते वसनाकासो द्यद्वयावसिका तस्य च कातस्या सङ्केयसमयत्वा दादिसध्यान्तयोमित्व कर्मपुद्गलाभा भव्यन्ताः स्कन्धा भवन्तप्रवेद्या
 सततव ते कमेव प्रतिसमयमेव वसन्ति तत्र योसा वाद्यवसनसमय स्तस्मि द्यसदेव तद्वसित मुच्यत कथपुन सङ्कर्तमानस इतीति प्रवती ?
 त्यत्रोच्यत -यथा-यद उत्पद्यमानकाल प्रथमतस्तुप्रवेक्षे उत्पद्यमानव्यो त्यत्रोन्नवतीति उत्पद्यमानत्व तस्य प्रथमतस्तुप्रवेक्षकाला दारन्य
 पट उत्पद्यत इत्येव व्यपदेशदर्शना त्रसिद्धिमेवो त्यकत्व तूपपत्त्याप्रसाध्यते तथाहि-उत्पत्तिक्रियाकालएव प्रथमतस्तुप्रवेक्षो ऽसाधुत्यको यदि पुन

नोत्पन्नोन्नविविध तदा तस्याः क्रियाया वैषम्यमविविध विष्णुत्वा द्रुत्याद्योत्पादनार्थांश्च क्रियाप्रवृत्ति, यथाच प्रथमेक्रियाद्वये नासाधुत्यक साधो
 तरेद्यपि द्वये धनुत्यक्यवावौ प्राप्नोति क्षोभुत्तररचक्रक्रियाका मात्मनि रूपविद्येयो येन प्रथमसमये नोत्पन्न सादुत्तराभिस्तूत्पाद्यते अतः सर्वं देवा
 नुत्पत्तिप्रसङ्गः दृष्टाचोत्यति रस्यतनुप्रवेक्षे पटस्य दर्शनात् अतः प्रथमतस्तुप्रवेक्षकालएव किञ्चिदुत्पन्न पटस्य यावन्नोत्पन्न मतदुत्तरक्रिययोत्पा
 द्यते यदि पुनकत्पाद्येत तदा तरेकरेषो त्यादनयव क्रियाको कालानाच्च द्यः स्यात्, यदिहि तदद्योत्पादननिरपेक्षा न्याः क्रिया प्रवृत्ति
 तदोत्तरांगानुक्रमकं युज्येत नाभ्यया, तदेव यथा पट उत्पद्यमान एवोत्पन्न सार्थवा सार्येयसमयपरिमादत्वा दुरव्यावसिकाया आदिसम
 या त्र्यवृत्ति वसदेव कर्मवसित, कथ यतो यदिहि-तत्कालवसनभिमुखीभूत मुदयावसिकाया आदिसमयएव नवसितं स्या तदा तस्या द्यस्य
 वसनसमयस्य वैषम्येसा तत्रा वसितत्वात् यथाच तस्मिन् समये नवसित तथा द्वितीयादिसमयेद्यपि नवसेत् कोहि तोषा मात्मनि रूपविद्येयो

पम प्रथमसमये मण्डलित मृतरेषु वसतीति १ अतः सर्वदेवा बलनप्रसङ्गः, अस्ति ज्ञान्त्यै समये बलन त्वितिपरिमितत्वेन कर्माज्जावाप्त्युपगमात्
 अत आवासिकाकालादि समयएव किञ्चिदस्ति यच्च तस्मिन् ब्रह्मते तन्मोक्षरेषु समयेषु चलति, यदि तु तेष्वपि तदेवाद्य चलन मावे भवा तस्मि
 श्वेव चलने सर्वेषां मुद्रमावलिनाचलनसमयानां हयः स्यात्, यदि हि तत् समयवसतनिरपेक्षावन्त्यसमयवसतनानि प्रवर्तन्ति तदो तत्र बलनानुक्रमेण
 मुन्येत नान्यथा, तद्वत् चलवपि तत्त्वार्थवसितमवतीति ॥ १ ॥ तथा ॥ उदीरिज्जमावेउदीरियति ॥ उदीरिज्जमावेउदीरियति ॥ उदीरिज्जमावेउदीरियति ॥ उदीरिज्जमावेउदीरियति ॥
 कालेन यद्वेदितव्य कर्मादस्तिक तस्य विविधा ध्यवसायस्तद्वेन करवेना उद्योदयेप्रवेशं, साया सङ्क्षेपसमयवर्तिनी तथाच पुनरुदीरयया उदीर
 या प्रथमसमयएवो दीर्यमात्रं कर्म्म पूर्वोक्तपट्टदृष्टान्तेनो दीरित स्मवतीति ॥ २ ॥ तथा ॥ वेदकमावेवेदयति ॥ वेदन कर्म्मको प्रोगो ऽनुजय
 इत्यर्थं, साय वेदम स्थितिसया दुदयप्राप्तया कर्म्मैव उदीरिज्जमावेवेदयति, तस्यैव वेदनाकालस्या सङ्क्षेपसमयत्वा दायासमये
 वेदयमानमेव वेदित स्मवतीति ॥ ३ ॥ तथा ॥ परेकमावेपरीकति ॥ प्रहावंतु जीवप्रदेशीः सह सन्निष्टस्य कर्म्मैव सौम्यः पवन, एतदप्यसंख्येयसमय
 परिमाकमेव तस्यतु प्रहावस्या विसमये प्रहीयमात्रं कर्म्म प्रहीवं स्यादिति ॥ ४ ॥ तथा ॥ बिज्जमावेबिज्जेति ॥ वेदन तु कर्म्मको दीर्यकालागा

उदीरिज्जमाणे उदीरिए २ येदिज्जमाणेवेदिए ३ पहेज्जमाणे पहीणे ४

म वपका वृषते जेवदिसे तनु गुच्छा तेनुज्जानकहीवे पदिवाततुनीपयेचावे एपिबवाचं ॥ १ ॥ उदीरिज्जमावे उदीरिए ॥ जेकम उदयवाज्जानवो पये चा
 गामो वाये वेदये तेवकमल यथाप्यशरायवचयिकरो पारकर्म्मो उदेयादीवे तेउदीरिज्जमावेदीये ते यसस्सत्तातेसमये वत्तं ते तिचे उदीरिज्जमावेदीये प्रथमसम
 य जे उदीरिज्जमावेदीये कर्म्म ते उदीरिज्जमावेदीये प्रथमसमयनीपयेचावे पूवकको वज्जनाहटात तिचनीपरे जावको ॥ २ ॥ वेदिज्जमावेवेदिए ॥ तवाकमनी
 भीयवा पनभयदस्सभ; ते पमंप्प्यातसमयसीमवत्तं तिजा प्रथमसमये वेदवामादीये जेकम तेवेदीये कहीये प्रथमसमयनीपयेचावे पूवकको वज्जनी हटात ते
 ॥ ३ ॥ तथा जीवप्रदेशसहितमिज्जो कम तेहको जीवप्रदेशवको पतनते पुच यसस्सत्तातसमयेवत्तं तिहा प्रथमसमये प्रहीयमा

स्थितीना इच्छताकरं तदापवर्तनात्रिभागेन करकविशेषेण करोति, तदपि च षड्विंशत्यसंयममेव तस्य स्वादिसंयमे स्थितित्वादिमानं कर्म
 विवर्धयति ॥ ५ ॥ तथा ॥ मिज्जमाणेज्जिसेत्ति ॥ मेदस्सु कम्मव भुजस्सा भुजस्सा तीव्ररससा पवतनाकरणेन मन्दसाकरं मन्दस्य बोद्धवना
 करणेन तीव्रता करं सो, पिबा संस्येयसमयएव, ततश्च तदाद्यासमय रसतो जिद्यमानं कर्म्मजिक्कमिति ॥ ४ ॥ तथा ॥ ठक्कमायेवकुत्ति ॥ दाह
 सु कर्म्मशसिद्धाद्वर्णा ध्यानाग्निना तद्रूपापपन्नं अकम्मस्वयन्नमित्यर्थं तथाहि—काष्ठस्य ग्निना दग्धस्य काष्ठरूपापमयं प्रस्मात्समाच प्रव
 न दाहं क्षया कर्म्मबोधीति, तस्या प्यत्तामुदूर्तवत्तत्वेना संस्येयसमयस्यादिसंयमे दद्यामानदग्धमिति ॥ ३ ॥ तथा ॥ मिज्जमाणेमेठेत्ति ॥ जिय
 माव मायुःकमं भूतमितिव्यपविशयते, मरं द्यापुःपुट्टसामाद्यं सावा संस्येयसमयवर्त्तं प्रवति तस्य च कम्मना प्रयमसमया दारद्व्यावीचिकमरवे
 ना मुण्णं मरस्यजावा म्वियमाव भूतमिति ॥ ८ ॥ तथा ॥ विज्जरिज्जमावेविच्छिसेत्ति ॥ विज्जीपमावं भित्तरा भुण्णमावं दुग्धमभिनज्जीय

विज्जमाणेविस्से ५ जिज्जमाणेज्जिसे दग्धमाणेदेहे ७ मिज्जमाणेमठे ८ जिज्जरिज्जमाणेणिज्जिसे ९

नकम ते प्रवोचं भवता प्रवेद्याकहीये पूर्वोक्तं वज्रहर्ता तद्विजोपरे ॥ ४ ॥ विज्जमावेविसे ॥ तथा षेदमकवता दीघवासाजितिकवर्म्मनो इच्छताकरिवा
 ते अपवर्तननामकरकविशेषेण करोते तदपि षेदमसंख्यातेसमयेवर्त्ते तेद्विने पडिसे समयेज्जितिववो जेयमानं जेयाकहीये ॥ १ ॥ मिज्जमावेमिसे ॥ तथा
 भेदकविशेषे यमनो पचनं कम्मना भेदको तीव्ररसने भपवतनाकरवेकरो महपवे करवो मंदरसने छवतनाकरवेकरो तीव्ररसकरवो ते पडि पसंख्या
 तसमये वर्त्तंति ॥ पडिसे समये रसवो मिद्यमानकमं सोविशे ॥ १ ॥ दग्धमावेदहे ॥ तथा दाहकविशेषे कसकपियाकाठनो ध्यानाग्निवेकरो तद्रूपं भपमय
 पचमपवीकरिवा विमं काष्ठप्रविशरो बाळा तेमज्जपूतिमं कम्मने पडि ते पडि पसंख्यातसमये वर्त्ते तदपिसे समये वासवा मोक्षा कम्मतेनाम्नो कही
 ये पूर्वपट्टं हर्ता ॥ ७ ॥ मिज्जमावेमठे ॥ तथा मरचकविशेषे पाञ्चलापचनना चरं जे मरवाद्याया ते मवो कहीये तदपि पसंख्यातसमयेवर्त्ते तेवना
 प्रचनना प्रचमसमयवो पारमो पारमोचिमरवेकरो प्रविशमरचना भावकवो मरवाभावा ते मया पूर्वोक्तं पट्टहर्ता ॥ ८ ॥ विज्जरिज्जमावेविच्छिसे ॥

लीकमिति व्यपदिश्यते निजरस्य सख्येयसमयज्ञावित्येन तत्प्रथमसमयएव पटनिष्पत्तिदुष्टान्तेन निज्जीवित्वस्यो पपद्यामानत्वादिति, पटदुष्टान्तव
 सवपदेपु सभावनिकोवाच्यः ॥ ६ ॥ तदेव नेताज्जप्रश्नान् गीतमेनप्रवृत्ता जनवान् महावीरः पृष्ठः सु सुवाच ॥ इतेत्यादि ॥ अथकस्मा ङ्गवन्तं गीतमः
 पृच्छति? विरचितद्वादशाङ्गुत्या विवितसकतभुतविपयत्वेन निश्चितसङ्गयातीतत्वेन च सर्वोच्चकस्यत्वा तस्य, आह-सुखार्हेत्यत्र सर्वे साहस्यं वाप
 रोऽपुच्छेत्ता । अथपक्षार्थे विपयार्हेत्युच्यते ॥ १ ॥ नैव मुक्तगुणत्वपि शब्दस्यतया नाजोगसम्भवात् यदाह-नहिनामानामोग-य
 द्यस्त्रस्येदृशस्यचिकास्ति । यस्मात्सन्नायवरं ज्ञानावरणप्रलुतिमर्मेति ॥ १ ॥ अथवा ज्ञानतएव तस्यप्रश्नः सम्भवति, स्वकीयबोधसवादनायं मञ्जलो
 क्तोपनार्यं श्रियायां वा स्ववचसि प्रत्ययोत्पादनार्यं सूत्ररचनाकस्यस्यवादनायं चेति, तच्च ॥ इतागोयेमेति ॥ इतइति कोमलामप्रकाशो दीर्घत्वं च
 मानपदेस्त्रीप्रत्यय मुन्नय्यापि, वक्तव्ये इत्यादेः प्रत्युच्चारणानु बसदेव वसित मित्यादीना स्थापुमतत्वप्रदर्शनार्यं, चङ्गा पुनराहु-इतागोयमाइत्य
 व इतइति, एवमेतिदि त्वभ्युपगमवचन यदनुमत तत्प्रदर्शनार्यं चक्षमावेइत्यादि प्रत्युच्चारितमिति, इह यावत्करकलभ्यानि पदानि सुप्रती
 तान्येव, एव मेतानि नवपदानि कर्मोचिक्त्य वर्तमानातीतकाससामानाधिकरस्यजिज्ञासया पृष्टानि निर्णीतानि च, अथे तान्येव वक्तव्यमिति प
 रस्परतः चि श्रुत्यापानि निवार्यमिति वति? पृष्ठां निर्यय च दर्शयितुमाह ॥ एएवमन्ते ॥ इत्यादिवाच्यं नवरम् ॥ एगसति ॥ एकायां न्यन्यवि

हुतागोयमा चक्षमाणेचलिपुजावणिज्जारिज्जामाणेणिज्जिखे एणुणन्नतेनवपदाकिण्णठा

तथा बीशपदेप्रवचो वम निजरवामाद्यो वेमसावरवामाद्या ते वमनिज एव वगसाकोषो ज्ञायेतेपि चक्षमातसमभवावोदे, प्रथमसमयनो अपेक्षावे
 चेनो पूर्वोक्तपठ इति ए वल्लहटोत नवेरपदे जावचो ॥ ८ ॥ इति गीतमेपि ॥ अथवते वाप्या ॥ हुतागायमा ॥ वसमावेचिणि ज्ञावचिक्खरिक्खमावे
 विम्विजे ॥ इत इसां कोमलामप्रवे, यववा इत कइतां वेगीतम वे थव रमणीज वसमावेचिणि, वाचवामाद्यो ते वाप्योजवहोदे यावत् निजरवामो
 यीति निजपाजवहोदे, वसीगीतमकडे एमसवतगवचमं चकिारोने वक्तमानपतीतकाससमानाधिकरस्येपि तानि वक्तव्योवा पत्ति ॥ एएवमेतेनवपदाकि

पयादि यन्मयौन्नमनिवा ॥ माहापोसति ॥ इह योपा उदात्तादयः ॥ इह व्यजना न्यसरादि ॥ उदाहो निपातो
 विस्तरार्थः ॥ माकठति ॥ मित्राप्रियेयानि, इहय बहुनेत्रीयेषु हृष्टा, तत्रय कामिदि देवार्थो न्येकव्यजनानि यथा सीरसीरमित्यादीनि ॥ १ ॥
 तथा स्यान्ति युक्ताद्योनि नानाव्यजनानि, यथाकीरं पय इत्यादीनि ॥ २ ॥ तथा नेकार्यो न्येकव्यजनानि, यथा कौण्ड्यमादिपादि सीरादि ॥ ३ ॥
 तथा स्यान्ति नानाव्यजनि नानाव्यजनानि, यथा पटपटसकुटादीनि ॥ ४ ॥ तदेव बहुनेत्रीसम्भवेपि द्वितीयवस्तुयैजङ्गको प्रसूने गृहीतो परिदृश्य
 माननानाव्यजनतया तदस्यो रसम्भवात् निर्वेकनसूत्रेण चत्वारिपदा स्यान्ति द्वितीया, सिद्धमानादीनि तु यन्मयदान्याश्रित्य वस्तुय
 इति, ननु चत्वितादीना मर्षानां व्यक्तनेदत्वा त्वय माद्यानि चत्वारि पदा न्येकार्योनी ? त्यागुक्त्वा ॥ उच्यते त्वत्सुसुति ॥ उत्पद्य मुत्पादो ज्ञावे

पाणाधीसा पाणावजणा उदाहृता पाणठा

एगडा बाबापासा ॥ हेमनवन एनयपदस एवना एव यवहे, एकमवोजनहे बापगय इहाउदात्त भद्रदात्त स्मरित एगय्द माभ्यात्त बाबवा उचारव
 रूपतेवुदावशहे, बाबा तेहनां कुदा२ यववा व्यजनहे ॥ उदाहृ निपात विकल्पावेहे एतहे यववा बाबवा नानाप्रकारनां यवहे ॥ बाबा ना
 नामकारना या उचार, वा नानाप्रकारनां य व्यजनपचर इहा चउमगी खाबवो वि एकयय्द एकयय एवयचन खिमसीरसीर इत्यादि १ तथा
 एकययं यनेकव्यजन ववा सीरपव इत्यादि २ तथा यनेक यव एकव्यजन यवा यव गाय मङ्गिनीनां सीर १ तबानाना यव नानाव्यजन ववा घट
 पटादि ॥ इहा चउमगीनां संयवहे तोपवि बीजी बीजीमागी यवो, यीषादीरमागीना यवमववको एसूचनेविहे यवनादि चारपद भागी बीजीमागी
 यनेविहिज्जमाहे इत्यादि यवपदभात्री बीजीमागी खाबवो ॥ मगवतवहे हेमोतम य यववामाद्युं तेकम यववकिये एयहिखो १ ॥ उ उदीरवा मो
 युं तेकम उदीरसीवकोहे एवीजी २ ॥ तथा वि वेदवामाद्यो तेकम येयुं किये एवीजी ॥ कर्महीनवावामाद्युं तेकम य हीनवयु कर्मोने एवीजी
 ॥ १ ॥ ए एव य० चारिपद ए एकावकाववा ॥ एवीजी एकयवहे, वा यनेक प्रकारनां बी बीय उदात्तादिख तथा वा नानाप्रकारना य व्यजन

अत्रत्यविधानात् तस्य पक्षः परिपक्वो गृहीतारः पक्षपरिग्रह इति चातुपाठादिति, उत्पन्न पक्ष इव पक्षग्रा श्रुतीयाचत्वा तुल्यकपक्षेव उत्पन्ना श्रुतीकारेण उत्पादास्यं पर्यायं परिग्रह्यै कार्यां स्येता सुष्यन्ते अथवा उत्पन्नपक्षस्य उत्पादास्यवस्तुविकल्पस्या त्रिधायकानी तिलोपः, सर्वेषां मे पा मुत्पाद माश्रित्यै कार्यकारित्वा देकात्ममुद्रुतमप्यनाविस्त्वन तुल्यकालत्वा देकार्थिकत्वा मितिमात्रः, स पुन उत्पादास्यः पर्यायो विधिः केव सोत्पादएव, यतः कमचित्तायाङ्गुर्म्मन्त्रः प्रहासे फलसङ्घं कथलङ्घानमोक्षप्राप्ते, तत्रैतानि पदानि केवलसोत्पादविधयस्तथा देकार्थान्गुत्त्वानि, यस्मात् कथलङ्घानपर्यायो जीविन न कदाचिदपि प्राप्तपूर्वो यस्माच्च प्रपन्न काल सतदर्थेयव पुरुषप्रयास सस्मा त्सएव केवलङ्घानोत्पत्तिपर्यायो प्रुपन्नत, एया स्य पदानामेकार्थानामपि सता सयमर्थः सामर्थ्यप्राप्तिकर्मो यदुत पूर्व लक्षलति उदेतीत्यर्थः उदितम्ब वेद्यते अनुपूयत इत्यथ तच्च द्विधा स्थितिषया दुदयप्राप्त मुदीरकया बोदयमुपनीतं ततश्च मुद्रवानन्तर तत्प्रहीयत यत्फलत्वा ल्मीया दयपातीत्यर्थ एतच्च टीकाकारमतेन व्याख्या न भवेत्तु व्याख्यानि स्थितिष्वभ्याद्विद्वपितसामास्यकर्मामयत्वा देकार्थिका म्येतानि केवलसोत्पादपक्षरपच साचकानीति चत्वारि चलनादीनि प दा म्येकार्थिकानीं त्युक्ते श्रेया सम्येकार्थिकानीति सामर्थ्यावयवतमपि म्मुखावबोधाय साक्षा त्प्रतिपादयितुमाह ॥ विज्जमावेइत्यादि ॥ व्याख भव

पाणाद्योसा पाणावजणा । गोयमा । चलमाणेचल्लिगु उदी
 रिजमाणेउदीरिगु वेहजमाणेवेहगु पहेजमाणेपहीणे एगुण
 चक्षारिपया एगठा पाणाद्योसा पाणावजणा उप्यसुपसकस्स

ते अचर चलनादिव पदने भव अन्तर्भेदबन्धो विम परिचा चारिपद एकाङ्ककज्ञा इसी पायकावे बहेवे ॥ उप्यसुपसकस्येति पक्षमावेचल्लिगु इत्यादि
 अरिपद इत्यादयदे यत्ते लिखकारच इहाविनायगमो तेउत्पादनामपर्यायविधेय केवलसोत्पाद हीन अकाररपचो कर्मचितानेवियै कर्मने चयचुवे यव
 चान् एककेवलसमान बोवामोच, तिहाएचारिपद केवलसोत्पादविधयबन्धो एकाधं ब्रह्मा, अकारदे केवलसमान पर्यायकोवे पक्षिसेविपरि पाप्मोनको च

रं । नापठन्ति ॥ तामाचामि मानार्थस्य स्वेव विद्यमानं विद्यमित्येत त्वद स्थितिव्याख्याय' यतः स्यागिकेयसी धनकासे योगनिरोच कर्तुं कामो वे
 त्नीयतामगोत्राग्याना न्तिमृषां प्रकृतीमां दीर्घज्ञानस्थितिकानां स्यापवत्तनया त्मर्मेन्द्रितिक स्थितिपरिमाय करोति तथा त्रिद्यमानं प्रियमित्येत
 त्वद मनूनायवशाश्रयं तत्रच यस्मिन् कात स्थितिपात करोति तस्मिन्त्रय कासे रसघातमपि करोति केवल रसपातः स्थितिबलकेन्यः क्रमप्रवृ
 तेत्या (ननगुणान्यपि को इतो) नेन रसपातकरेन पूयस्मा द्वित्राथैपद प्रवति तथा वक्ष्यमान दण्यमित्येत त्वद प्रदेशाध्यामय प्रदेयवन्त्य स्त्वन्
 मानाधनप्रदेमान्तररूपाना कर्म्मत्वापादन तस्मच प्रदेयवन्त्यस्मत्तः सुस्थाना पञ्चस्वाष्टरोक्षारकालपरिमाणया सुसङ्गतसमयया गुणभेदीरचनया
 पूर्वैरचितानां शीतवपवत्यानाविषमुच्छ्वित्राप्यप्यानागिम्मा प्रथमसमयादारन्यपावदत्यसमय स्ताव त्प्रतिसमयं त्ममेवा सङ्केयमुबद्धदुाना कर्म्मपुद्ग
 माना दहन दाहा इतश्च दहनार्थमेव पूयस्मा त्वदा द्वित्राथैपदं प्रवति दाह द्याप्यग्रा न्यपादुडोपी इ मोक्षचिन्ताचिकारा त्मोक्षसाधन उक्तस्तत्र
 च यपिपपयव ग्राह्यइति तथा त्रियमाच मृतमित्येतत्त्वद मायुः कर्म्मविषय यत चापुण्यपुद्गलामां प्रतिस्मयं वयोमरु मनेभ्य मरुद्यार्थेन पूर्वपदे
 न्यो निश्चापत्वा द्वित्राथैपद प्रवति, तथा त्रियमाच मृतमित्यनेना युः कर्म्मबोक्ष यत कर्म्मव तिष्ठ क्जीवती तुच्यते कर्म्मवद जीवाद्यपगच्छ त्रिचयत
 इत्युच्यते, तत्पमरत्वं सामान्येनो त्वमपि विद्विष्टमेया म्युपगम्य यतः ससारवर्त्तनीभि मरवा न्यनेकशोऽनुभूतानि दुःखरूपाविबेति किन्तैर्मरैरिह पुनः

त्रिज्जमाणेतिष्ठो त्रिज्जमाणेतिष्ठो दृक्जमाणेमए णिज्जारिज्जमा

नेवेवमज्जान प्रचान इवो जीवो मवासयवि केवमज्जानमितिबद्धे तेकारववो तेविज केवसज्जामोत्यति पर्यायकशो । केवमपदिसो तेवसे केवज्जो ते
 उदराथाने पने उदरपाया ते देदीये पदुभविइ इत्यए । तेवेज्जमितिचबवको उदोरवादेकरो उदयपावो ते पदुभण्यापवे प्रचोचत्ताय, तेमाटे उत्पाद
 पत्ते एवात्पिदयकायज्जया । पदववा त्स्मितिर्बकादि पविग्रेयित मामाचकम पात्रयवको एवावसे केवलोत्पादयचनो साधकवे ते उत्पद्यपवे कमचित्ता
 ये तेइम् प्रचोचयन् तेइयो ॥ वि एवत्तेविदे स्मितिर्नोविममकका । तथा भि इवा रयमो विममकका । द० इवाकनराइकप विममकको भि

पदे पुननय मरय मरय सर्वकर्मव्यसङ्गरित मपवगहेतुनूतमिति वियवितमिति । तथा निष्कर्षार्थमाखंनिष्कर्षार्थमित्येतत्पदं स्वकर्मोपप्रायविषयं य
तः स्वकर्मनिष्कर्षं न कदाचिदप्यनुनूतपूर्वं कीयेनिति द्यतो ज्ञेन सर्वकर्मोपप्रायकपनिष्कर्षार्थेन पूर्वपदेभ्यो मिश्राद्येभ्यो पदं प्रवर्तति अ
पेतानि यदनि विशेषतो नानाकार्योन्वयि सन्ति सामान्यतः कस्यपदस्या प्रिषायकतया प्रवृत्तानी । तस्या माशुङ्गयामाह ॥ विगयपक्षस्तस्य ॥
विगतं विगमो वस्तुनो ऽवस्थाभारपेक्षयाविनाशः' स एव यद्यो वस्तुधर्मं सास्यवापदः परियदो विगतपक्षः सस्य विगतपक्षस्य याचकानीतिदोषः, विगत
स्त्यङ्गा होपकर्मोपप्रायो निमित्तो जीवेन तस्या प्राप्तपूर्वतया त्यनमुपादेयत्वा तदर्थेत्वाद्य पुरुषप्रयासस्येति, यतानि सैव विगमार्थानि प्रवर्तन्ति, द्वि
मामपदेचि स्थितिरुक्तं विगम उक्तो, निद्यमानपदे स्वमुपप्रायवयो विगमो, दक्षमानपदे स्वकर्मोपप्रायवयन विगमो, वियमादपदे पुन रायु कर्मोपप्रायो
विगमो, निष्कर्षार्थमादपदे स्वोपकर्मोपप्रायो विगममरुक्तः, सदेव नेतानि विगतपक्षस्य प्रतिपादकानी तुच्यन्ते एवञ्च यत्पञ्चमाङ्गादिमुपप्रायस्यार्थे प्रेरित
यदुत नेनप्रिप्रायेदेव सूत्रं मुपपक्षमिति ? तत्केवलसङ्गानोत्पादस्वकर्मविगमाप्रिषायकपसूत्राप्रिप्रायव्याख्यानेन निर्णीतमिति, एतत्सूत्रस्यवादि
सिद्धवेनाचार्योप्याह-उपपक्षमादकालं उपपक्षविगययविगमश्चत । द्विविधविगयविषयविशेषेति ॥ १ ॥ उत्पद्यमानकालमित्यनेन आद्य
ममया दारभ्यो स्वपक्षन्तसमये याव दुत्पद्यमानत्वस्ये इत्या दूर्तमानप्रविष्यत्कालविषयं द्रव्यं मुक्तं, मरुपक्ष मित्यनेन तु प्रतीतकालविषयः, मेव वि
गतं विगमश्चदि त्यनेनापीति ततदो एवद्यमानादिप्रप्रायपण् सन्नगवान् द्रव्यं विशेषयति अथ त्रिकालविषय यथा मयतीति सवाङ्गयाद्य 'अस्येतु

पेणिज्जिसे एणपचपदा णाणठा णाणाघोसा णाणावजणा यिगयपस्कस्स

दक्षी पाशुव्यमना सभावएज्जिमः । तद्धा विज्जरिज्जमाये इहोसवैज्जमना विगमकक्षा इवेकारे विगतपचे एकक्षा ॥ ए एह पं पावे ई पदने वाबद्धा नानापययच्छुद्दाय ॥ भाषा नानामकारना घोसा घोषतक्षुत्तादिक ॥ भाषा नानामकारना बज्जपा खञ्जनचचर ॥ विगयपक्खस्य • वि गतवग्नो पयस्सतिरा ऐच्छाये विनाय तेहोशब्दपय परिगृह ते विगतपयक्खोये एपंषयद विगतपयन्नो वाचक्खे ए नवपदने विदे पधंपयोखे ॥

कर्मनिर्णयस्य सूत्रे प्रतिपाता वृत्तमादिपदानि सामान्येन व्याख्यान्ति न कस्मान्नेष्यैव, तथाहि ॥ वृत्तमात्रेण स्थिरत्वपर्यायेण
वृत्तम उच्यते ॥ वेदश्चमात्रेणैवेत्युच्यते ॥ व्यग्रमत्र व्योमित क्रियत यजुःक्रम्येन इतिवचनात् व्येगममपि तद्रूपापेक्षयो रूपादयम् ॥ अदीरि-
अत्रमात्रेऽदीरित्वमिति ॥ इहो दीर्य स्थिरस्य युक्तं प्रेरकं तदपि वृत्तमेव ॥ परेष्वामात्रेणैवेति ॥ प्रहीयमाणं मन्त्रद्वयम् परिपतदित्यर्थः , प्रहीलं
प्रत्यष्ट परिपतितमित्यर्थः इहापि प्रहीत वृत्तमेव वृत्तनादीना वैकाशं सर्वथा गत्यर्थेत्यात् ॥ उपस्थपक्वस्तुति ॥ वृत्तत्वादिना पर्यायेको रूपश्च
स्वसङ्गत्यस्याभिधायका भवेतीति , तथा वेदनददाहरबन्धिष्ठराया मन्त्रमार्थोऽप्यपि व्याख्यानानि, तथास्यानञ्च प्रतीतमेव निष्कार्यता पुन
रेषामर्थ-कुठारादिना सत्तादिविषयच्छेद स्तोमरादिना शरीरविषयो नेदो, मिना दार्थादिविषयो दाहो , सरक्षणु प्राणत्यागो, निष्करा स्वसिप्प
राशीन्नवनमिति ॥ विगमपक्वस्तुति ॥ जिह्वाभ्यामपि सामान्यतो विनाशाभिधायका भवेतानीत्यर्थः , नञ् चक्रव्य किमेतौ वृत्तनादिभि रिश्चिक्रियति
रतत्वरूपत्वादेषामिति वृत्तत्वरूपस्यासिद्धत्वात् तदसिद्धिं विधायनयमेतेन वस्तुस्वरूपस्य प्रज्ञापयितुं नाशब्दा-तथाहि-व्यवहारनयं यस्मात्
मेव वृत्तितमिति मन्त्रते निष्पद्यसु वृत्तदपि वृत्तितम् अत्र बहुवचनं तच्च विशेष्यावश्यकं विद्वा निधास्यमाणमज्ञमासिचरिताबावसेयमिति , इहा
ये प्रतीतरूपमुच्यते मोक्षतत्वं बिम्बितं, मोक्षः पुन जीवस्य, जीवाद्य भारकादय धनुर्विद्यैवविद्या, यदाह—नेरइयाभ्युदाराई पुढवाइवें दियादठव
पदेदियतिरियनरा वंतरजोइसियवेमाबी २४ ॥ १ ॥ तत्र भारका स्तावत् स्थित्यादिभि दिन्मयभाह ॥ नेरइयावमित्यादि ॥ निर्गतं मयमिष्टफल
कर्म येन्य सं निरया सुपुत्रया नेरयिका नारका सेया मेरयिकावां ॥ जतेति ॥ जदत्त ॥ केवइयफालति ॥ क्रियावासी कातयेति क्रियत्काल

नेरद्वयाणनर्तेकत्रद्वयकालिह पयस्य । गोयमा । जहयेणदसयाससहस्साद्विठिह

पावे माचणी वास्तविकही तेमाच तो जोवनेहाय जोवते नारको पाविदेई चरवीसदडक वतवे तेचबवास दडकना नाम । नारको चसरसदि ११ एयि
चोपादि १६ बेदश्रोपादि १८ पंचेश्री तिर्यच २ मगुप २१ ध्यतर २२ व्यावियो २३ पैमानिक २४ इति ॥ इये नारकोनो खितिपुजेवे ? बेदरमाच

न द्विपरशामंयायत् ॥ ठिइति ॥ न्पितिरातु इत्ययत्ता मरके इत्ययत् ॥ पयुत्तति ॥ प्रपत्ता प्रकृतिता प्रगयद्भि रन्यतीपकरोयेति प्रकाः ॥ गोयमे
 त्वादि ॥ नित्यत्वं व्याकृतमेव भवत् ॥ इवामममइसाइति ॥ प्रथमपृथिवीप्रथमप्रकटावेक्षया ॥ तत्तीर्षसागरोयमाइति ॥ सप्तमपृथिव्यवेक्षयेति मध्य
 मान उपन्यावेक्षया सुमपाद्यधिकं सामम्य मयेति अन्तरं नारकाया स्थितिरुक्ता तेचोष्णसादिभक्त इत्युष्णसादिनिरूपकायाइ ॥ गेरइया
 यमित्यादि ॥ व्यक्तं भवत् ॥ कैवर्कान्तरमिति ॥ प्राकृतकीत्या कियत् कालात् क्षियता कालेभत्यर्थः ॥ आकृतमिति ॥ आकृतमनेइतिपातुपाठा
 न् मन्त्रारस्यागमिकत्वात् ॥ पाकृतमिति ॥ प्राकृतमिति याज्ञेयै समुपयायौ यतवेद्यपदद्वयं क्रमेणायतः स्पष्टयन्नाइ ॥ ऊससतितया कीससतितेति ॥
 पर्ययोक्त मानगिततदयोक्त मुष्टुमुक्तीति तथा यद्वोक्त प्राकृतमित्येयोक्त निःशुसन्तीति अथवा आममन्तिप्रामुख्यन्तीति यमुप्रप्लुत्वे इत्यस्या ने
 कापत्येन एवमायत्यात् अयेत्याहुः-आमन्तिताया प्राकृतितेत्यमभा व्यात्मजिया परिरुहते उष्णसन्तियानिःशुसन्तितेत्यनेन दास्येति ॥ जहा
 उजामपयति । एतस्य प्रसस्य निवचनं ययोष्णामपद प्रज्ञापनाया सुप्तमपदे तथावाच्यं तचेदं ॥ गोयमा सुययसतयामेव आकृतमितिवा पाकृतम

पयात्ता । उक्तीसुगतक्षीससागरोयमाइ ठिई पयात्ता । गेरइयाणञतेकेयइयका
 लरससृष्टाणमन्तिता पाणमन्तिता ऊससन्तिता जीससन्तिता ॥ जहाउस्सासपदे

नारकातो । भते । हेभगवन् केवइयवान् केतसाकालभो । द्विर । न्पिति ते मर्यादाकाल गवाइ सुमकमर्भा फल तेइने नारकोक
 दोये इतिमय ॥ उत्तरं, हेगोतम । अइनेच । अपत्ययको इमवाससइयाइ । द्वांसइससयनो द्विरपयता न्पितिको । एइ रवमभा इविवीना प्रथम प्रता
 र पागोन्पितिआबो ॥ उक्तामेव । उत्कृष्टो तेतीसं । तेचोक्त सामरोयमाइ । सागरोपमनी । द्विरपयता । स्थिति । कही ते सातमी इविवीनी अपेक्ष
 दे आबो ॥ ते पाठया सामान्यामे बुवे ते भवोपूइये ॥ केवइयकासं । केतवेकासे । आकृतमितिवा पाकृतमिति
 रा । एभतर मानवेचो । ऊससन्तिताजीससन्तिता । माइरिजसासवे । अथवा आकृतमितिवा ऊससन्तिता अनेपाकृतमितिवा एइनो पर्याय नोससं

तिवा कससतिवा निससतिवा इति ॥ तत्र सतत अनवरतं यत्तिदु-बितादि ते इतिदुःख्यासस्य निरन्तरमेवो ऋषिनि द्यासी हवयेते सतत
 त्वच प्रायो वृत्त्यापि स्यादित्यत आह ॥ संततमेवति ॥ संततमेव जैकसमपोपि तद्विरही स्त्रीतिभावः वीर्यत्वमेव प्राकृतस्वात् आकमगतीत्यादेः
 पुनश्चाह चिप्यवचने आदरोपदर्शनार्थं गुरुनि रात्रिपमावचनानि चिप्या सन्तोपयन्ती प्रयति तथाच योमःपुन्येन प्रममयवार्थनिवया
 दिपु पटन्ते सोढे वादेयचना अवस्ति तथाच प्रयोपकार स्त्रीयोमिवद्विद्वेति अथ तेषामेवाङ्गारप्रमयआह ॥ येरइयावमितादि ॥ व्यक्त न
 वरम् ॥ आहारवृत्ति ॥ आहारं अर्चयन्ते प्राप्यन्ते इत्येवंहीसा अर्पोवा प्रयोवनमेयामसी त्यचिन आहारं प्रोक्तं प्रोक्तं प्रोक्तं
 स्या चिप्य आहारवचनः ॥ अहापकववायति ॥ आहारही इत्येतत्पदप्रवृत्ति यथा प्रहापनाया यतुर्पोपाङ्गस्य ॥ पदमयति ॥ आये ॥ आहारत
 देवयति ॥ आहारपदस्या दार्थियतितमस्य उद्देशकः पदवाप्तोपा दाहारोद्देशक स्तत्र भवितम् ॥ तद्वाभाविपवृत्ति ॥ तेन प्रकारेण वाच्यमिति
 तत्र आहारवचन्यताया वदूनि द्वारावि भवन्ति तत्सङ्गहाये पूर्वोक्तस्थित्युक्त्यासलवङ्गारद्वयदशनपूर्विकां गायामाह ॥ ठिइगाहा ॥ व्या
 स्या स्थितिर्गारकाणां वाच्या ठङ्गासयतीनीकावेव तथा ॥ आहारति ॥ आहारविषयो विधिर्वाच्यः सर्व्वम् ॥ येरइयाव प्रते। आहारही इ
 ताप्याहारही ॥ येरइयाव प्रते। केवह कासस्व आहारठे समुप्यज्जह ॥ आहारार्थं आहारप्रयोजन माहारार्थित्ववित्यर्थः ॥ गोयमा । येरइयाव

णेरइयाणजतेस्याहारही । अहापन्तवणाए पठमसए आहारुदेसए तहानाणियव ॥ गाहा ॥
 ठितित्तससाहारे किववाहारेइससुत्तवावि । कहानागससुत्ताणिय कीसवन्नुज्जोपरिणमति ॥ १ ॥

तिवा अहावप्यासपदे । एविमपवववा मति सातमेपदे अहावे तिमवाचवा, ते इम । संततं सतत ॥ अनिरतर समयमाकर्त्ता विरह विनाहे चर्वा
 दुषमाटे । येरइयाव । गारकीने। भति । हेमगन् । आहापी । आहारवाच्येति, आहारना वाच्येति ॥ अहा । किम पसववाए । पसववानो अहावीस
 मी पदना । पठमसए । पठिका मतकनो। आहारुदेसए । आहार उद्देश्यमावि ॥ तद्वाभाविप्यम् । तिमवाचवो ॥ गाहावृत्ति । विजिभाहरी

दुविधे चाश्नर पक्षे ॥ अन्यथाहारकित्यर्थः ॥ तत्रा भोगो ऽप्रिसन्धि स्तेन निवर्तितः कृत धामो
गतिवर्तित चाहारयामीनी व्यापुव ऋत्यर्थं धनाभोगनिवर्तित थाहारयामीति विशिष्टत्वा मन्तरापि प्रायुद्भासे प्रचुरतरपक्षव्याधिमिष्यग्य
गीतपुद्गनाद्याहारयन् ॥ तत्पक्षं असे धवाभोगनिवर्तितय सेवं अनुसमयमविरक्षि आहारठे समुप्यज्ज ॥ अनुसमयं प्रतिष्ठय सन्ततातितीव्रपुष्टेद
मीयकर्मद्वयत उत्रप्याहारदिना प्रकारवति ॥ अविरक्षिति ॥ शुकरसलितम्यायादपि न विरक्षित अथवा प्रदीपबालोपनोग्याहारस्य सकृद्गृहसे
पि भोगो नृममपरस्या दतो ग्रहणरपयि मातत्यप्रतिपादभायं मविरक्षितमित्याह ॥ तत्पक्ष जेसे धामोगनिवर्तितय सेवं अखरेज्जसमहर धातोमु
द्वनिय चाश्नरठ समुप्यज्ज ॥ असेस्यातसामयिकः पक्षोपमादिपरिभाषोपि स्यावतभाह ॥ अतोमुष्टिति ॥ इदमुक्तंभवति आहारयामी त्यन्ति
माय धतपा गृहीताहारद्रव्यपरिणामतीव्रतरुः पञ्चममपुररसर मन्तर्मुष्टुमां खिबर्ततइति ॥ खिवाहारंति ॥ खिंस्वरूपंवा वस्तु नारका आहारय

भोति वाच्यं ? यागश्च मनुष्ये तत्रैवं प्रसन्ननिवचनभूत् ॥ अथवाच्यं तत्रेति । किमाहारमाहारंति ? गोपमा ! दधुतं अर्धतपस्यसिमाह ॥ अनन्तप्रवेक्षवन्ति
 पुनर्दृष्ट्यातीत्ययं सदन्यपा भयोग्यस्यात् ॥ येतत् अर्धतपस्यसावगाढाह ॥ अन्तरप्रवेक्षवन्ति न यद्व्यायोग्यानि अनन्तप्रवेक्षवगाढा
 निनु न नगस्येव न नमोऽन्यः प्यधुपमदग्रमावत्वात् ॥ कासत् अर्धतरहियाह ॥ अपन्यमध्यमोऽरुस्थितिकानीत्ययः, स्थितिश्च आहारयोग्य
 रश्चः परिरामेऽवस्थाभिमिति ॥ त्रायत् यस्तुमताह यंचमताह रश्मताह आसमताह आहारंति ५ । आह प्राकटं वक्ष्यताह आहारंति किं ताह एगव
 गाह आहारंति आत्र किंपवक्ष्याह आह रंति ? गोपमा । ठावमगणं पशुह एगवक्षाहपि आहारंति आव पवक्ष्याहपि आहारंति विहाकमगण
 पशुश्च आनयन्त्याहपि आहारंति आवसुद्धिताहपि आहारंति ५ तत्र ५ ठावमगण पशुवति ॥ तिष्ठत्यस्मि अतिस्यान सामास्यं यथा - एकवक्षं द्वि
 पचमित्यादि ॥ विहाकमगणं पशुवति ॥ विधानं विक्षयः कासाविरिति ६ । आह वक्ष्यताह आहारंति ताहपि एगवक्ष्यताह आहारं

ति जाव दसगुणकालाईं आहारैरिति संख्यगुणकालाह असंख्यगुणकालाह अक्षतगुणकालाह आहारैरिति ? गोयमा । एकगुणकालाहपि आहारैरिति
 जाव अक्षतगुणकालाहपि आहारैरिति ३ । एव जावसुक्रिणाह ११ । एव गच्छति १३ । एव जावसु क्रियाह ताह ठावमगळ पडुव नीय
 मफामाह आहारैरिति मोदुआसाह आहारैरिति नीतिफासाह आहारैरिति ॥ एकस्पष्टाभा मसजवा दमेया आस्पष्टाश्रितासूक्ष्मपरिबामाज्या कुड्या
 योप्यत्यात् ॥ अउआसाह आहारैरिति जाव अउआसाह आहारैरिति ॥ अउप्रदेशिकताबादरपरिबामाज्या कुड्ययोग्यत्वादिति ॥ विज्ञावमगळं पळु
 प कल्पकाहपि आहारैरिति ॥ जाव सुखाहपि आहारैरिति १६ । जाह जासठं कसवडाह आहारैरिति ताहकि एगगुणकसवडाह आहारैरिति जाव अउ
 तगुणकसवडाह आहारैरिति ? गोयमा । एमगुणकसवडाहपि आहारैरिति जाव अक्षतगुणकसवडाहपि आहारैरिति २० । एव अछवि फासा जाविपवा
 अक्षतगुणकसवडाहपि आहारैरिति २३ जाहप्रत । अक्षतगुणकसवडाह आहारैरिति ताहकि पुठाह आहारैरिति ? गोयमा । पुठाह आहार

रैरिति मो अउठाह आहारैरिति २८ । पुठाहपि ॥ आत्मप्रदेशस्पष्टाहपि तत्पुन आत्मप्रदेशस्पष्टाहपि सवगाहवेडा हिरिपि प्रवति अत उच्यते ॥ जाह
 न्ति ! पुठाह आहारैरिति ताहं कि ठगाडाह आहारैरिति अखोनाडाह आहारैरिति ? गोयमा । ठगाडाह मो अखोनाडाह ॥ अखनाडाभीति आत्मप्रदेशे
 स्पष्टे अखेअवगाडाभीत्यहः २६ ॥ जाहं जते ! ठगाडाह आहारैरिति ताह कि अक्षतरोगाडाह आहारैरिति परपरोगाडाहं आहारैरिति ? गोयमा । अ
 क्षतरोगाडाह मो परपरोगाडाहं आहारैरिति ॥ अक्षतरोगाडाहानीति येपु प्रवेशे घालावगाह स्तेव याम्बवनाडाभि ताम्यजस्तरोवगाडाभि अन्तरा
 प्रावेनावगाडत्यात् यानिच-तदन्तरवर्तीनि ताम्यवगाडव्यव्यात् परम्परावगाडाभीति ३० ॥ जाह जते ! अक्षतरोवगाडाह आहारैरिति ताहकि
 अखं आहारैरिति वायराहपि आहारैरिति ? गोयमा । अखइपि आहारैरिति वायराहपि आहारैरिति ॥ तत्राबुलं वाहरत्वं चावेखितं तेषामेवा वारयो
 ग्यानां स्वस्थानां प्रवेशइया वृद्धाणा भवसेय ३१ । जाह जते ! अखइपि आहारैरिति वायराहपि आहारैरिति ताह कि अखं आहारैरिति एवं अखेवि

तिरियपि ? गोयमा । उद्धपि अहारेति एव अहेयि तिरियपि ३२ । जाइ जते । उद्धपि आहारेति अहवि तिरियपि आहारेति ताइ कि आहआहा
रेंति मझे आहारेति पञ्चइसके आहारेति ? गोयमा । तिहावि ॥ अयमर्थः आनोगनिर्वर्तितस्या इतरस्या अतर्कितस्य विमथ्यावसानेषु स
पना इतरपगतीति ३३ ॥ जाइ जते । जाइ मज्ज अयमाअवि आहारेति ताइ कि सुविसए आहारेति अविसेए आहारेति ? गोयमा । सुविसए नो
अविसेए आहारेति ॥ तय स्तः स्त्रीयो विषयः स्पृहायगाढाभतरावगाढास्यः सुविषय सस्मि आहारयन्ति ३४ ॥ जाइ जते । सुविसए आहारा
रेंति तांकि आहुपुर्वि आहारेति अवाहुपुर्वि आहारेति ? गोयमा । आहुपुर्वि आहारेति गोअवाहुपुर्वि आहारेति ॥ तत्रा मुपूखो ययासखं ना
तिअम्य ३५ ॥ जाइ जत । आहुपुर्वि आहारेति ताइकि तिरिदिहि आहारेति जाव अह्विहिं आहारेति ? गोयमा । नियमा अह्विहिं आहारेति ॥
इइ भारकाकां सोऊमप्यगर्तित्येन पक्षा मपूद्गादिदिगा मलोकेना नावृतत्वात् पदसु दिक्वाहारग्रहमस्ति तत उत्कं नियमात् यद्दिमि वि

कृपादिचित्प्राप्तुं मोक्षातयतिपु पृथिवीआयिकादिपु विज्ञा अयस्य इयस्य एकस्या द्यालोकेना वरवे भवन्तीति । यद्यपि यर्थातः पञ्चवर्षांनी त्या
पूजं तथापि प्राप्तेषु यद्दुष्कृत्यादिवृत्तानि द्रव्या स्याद्वारयन्ति तानि दर्शयति ॥ अंसककारणं पशुवृत्ति ॥ बाहुस्त्वसककारणं माभित्य तत्र
महत्पशुनापुनापएव कारकमिति ॥ वण्ठे कासमीताइ मय्ठे दुन्निगवाइ रवणं तितकमुपरसाइं फावठे ककककगकयसीयलुक्काइ ॥ यत्तानिच प्रा
यो निम्प्राहृष्टप एवा भारयन्ति अनु भविष्यतीषकरादयइति अय तानि यथास्यरूपास्येव भारजा आहारय भव्यमथावे ? त्यस्या माभङ्गाया म
निधीयत ॥ तनि पोराने पल्लुने मय्ठुने रमगुने फासगुने विप्यरिखामयिता परिपीलयिता परिसाकइता परिविदुसइता ॥ विपरिखामादयो
विनाआयांत्ये विहापाएव व्यतपः ॥ असेप अमुवे वल्लुने गंजगुने रवगुने फासगुने उप्पाइता आयसरीरोगाहे पोगले सधुप्यकपाए आहारं
नाहारेति सदुप्यइयावति ॥ सर्पोत्पना सर्पे रात्मप्रदशे रित्यर्थः ३६ व्याख्यात सूत्रे सङ्गहागायायाः किवाहारेतीतिपद मय सवृठवावीति व्या

स्यायते तत्र सवतः सवप्रदेशे ईरयिजा आहारयन्तीति । वापीतिवचना इतीह आहारयन्ती त्वपिवाच्यं तर्हि ॥ नेरइयाव प्रते । सवठं आह
 रति सवठं परिबार्मेति सवठं ऊससंति सवठं नासवति अत्रिक्खव आहारंति अत्रिक्खव परिबार्मेति अत्रिक्खव ऊसवति अत्रिक्खव नीसवति
 आहव आहारंति ? ५ इता गोयमा । नेरइयासवठं आहारंति १२ सवठंति ॥ सर्वात्ममवेक्षेः ॥ अत्रिक्खवति ॥ अमवरत पर्याप्तविसति ॥ आह
 वति ॥ अहंरि अमवर्दा अयपर्याप्तमन्त्रायापामिति ३३ तथा ॥ अहंरागति ॥ आहारतयोपात्तपुद्गलाभा अतिथ ज्ञाग आहारयन्तीतिवाच्यं त
 वेव ॥ नेरइयाव प्रते । अ योगमले आहारताए नेवति तेव तेसि योगमलाव सेयाससि अहंराग आहारंति अहंरागं आवावति ? गोयमा ।
 असंतेज्जनाग आहारंति अवतज्जानं आवावति सेयासवति ॥ एयवकासे एवकोत्तरकास नित्यर्थः असवेज्जनामआहारंतीत्यत्र अपि आवावते
 मवादिममवइयासवइव कायित् पहीतासङ्केयनामनाग पुद्गला आहारयन्ति तवन्त्येतुपतन्तीति अम्येत्वाचवते अजुसूत्रमयदर्शनात् स्व
 रीतया परिबतामा मसङ्केयनाय आहारयन्ति अजुसूत्रादि - नवादिममवइयासवइव पहीतानां अरीरवेना परिबतामा आहारतमीष्वति
 अरीरतया परिबतामामपि केपाविदेव विविधाहारकार्यकारिवा ता मप्युपगच्छति अतुनयत्वा तस्येति अन्ये पुनरित्य मप्रिवचति ॥ असवे
 ज्जनामआहारंति ॥ अरीरतया परिबमन्ति सेपासु विधीन्य मनुष्याभ्यवइताहारव म्मतीज्जन्ति न अरीरत्वेन परिबमन्तीत्यर्थः ॥ अह
 तनार्गप्यासावति ॥ आहारतया पहीताना मनननाय मास्वावयति तत्रवादीन् रसनादीन्प्रियद्वारे कोपलमन्त्र इत्यर्थः ॥ सव्वाविवति ॥
 द्वारे तत्र सर्वास्येवा हारद्वया स्याहारयन्तीतिवाच्य वासुब्दः समुच्चये तर्हि ॥ नेरइयाव प्रते जे योगमले आहारताए परिबार्मेति तेरि सवे

नो अहंरि अमवे १ अहंरि तेभीम मागरीपम उच्छासाहारे । सासासाव अहंरा अरतर आहारे पाररना-पर्वी बिंदु, हारे । अहं आहार
 वरे सवतीवादि । समवे आमने प्रदेगिक्खरो आहारंते ॥ अतिमार्ग । अेतथा आहारे आहार निमित्त जेतथा पुइस गच्छा तेवना असक्कातमो मा

आहरेति गोमये आहरेति ? गोयमा । नवे अपरिसेषिए आहरेति ॥ इदं विशिष्टग्रहयणीता आहारपरिचामयोव्याएव याह्या उक्तिस्तथोया
 इत्ययः अयया पूर्वोपरमूत्रयो विरोधः स्यात् इष्टयेव व्यास्या यदाह अत्रस्तुतेनखिय तदेववर्तविपासनामस्य । किञ्चासिमाबुठगे विठो
 दिष्टिष्मिहायेदि ३६ ॥ १ ॥ श्रीमन्ननुज्जोपरिचमसि ॥ द्वागपापद तत्र ॥ कीसति ॥ पदावपवे पदसमुदायोपचारात् ॥ कीसताएति ॥ दृश्य
 किं स्यतया किं स्यतावतया कीदृशतयावा कतमकारेव किञ्चरूपतयेस्ययः वाञ्छयः समुषये ॥ नुज्जोति ॥ नूयोजूयः पुनः पुनः परिचमसति
 आहारद्रव्यावीति प्रकृतं इत्येत द्रव्याप्यं तस्यैव ॥ नरइयाय ज्ञते । जेपोमसे आहारसाए गवइति सेव तेहिं योगता कीसताय नुज्जोनुज्जो
 परिचमति ? गोयमा । सोइदियताए आव फासियेयताए अकतताए अकितताए अमबुक्तताए अमबुक्तताए अविधियताए अवि
 क्तियताए अइताए नोउकताए दुक्ताए मोसुइताए एएचि नुज्जोनुज्जो परिचमति ॥ तत्र निष्टतया सर्वेव तेषा सामान्येना अकततया
 तथा - इकास्ततया सर्वेव तद्वाकना कमनीयतया, तथा - इमियतया सर्वेपामेव देयतया, तथा - इमनोइतया कयया व्यमनोरमतया, तथा - इम
 नोम्यतया चिन्तयपि अमनोगम्यतया तथा - इनीधिततया आसुमनिष्टतया, एकार्यो वेतेश्चव्यः ॥ अनिक्रियताएति ॥ अनिव्येतया यतेरमुत्या
 दकत्येव पुनरप्यभिनायनिमित्ततया, अइत्येव नेत्यन्ते अममत्वेमत्ययः ॥ अइताएति ॥ गुरुपरिचामतया ॥ नोउकताएति ॥ नोलपुपरिचामत
 यति सद्गुहायायः, इदं सद्गुहाविगायाविवरबसूत्रं कृषिस्तूत्रपुस्तकस्य वृत्ततइति, अयं भरेयिकाहारपिचारा तद्वियमय प्रसवतुष्टयमाह ॥
 नेरइयावमित्यादि ॥ पुष्पाहारमिति ॥ ये पूर्वमाइताः पूर्वकासे एकीकृताः सद्गुहीता इतिमावत्, अज्यवइताया ॥ योगसति ॥ स्कन्धाः ॥ परिच

न पाहरे पनताभात मावापे । तन्वाचिया । सगसा आहारनी द्रव्य आहारे पाहारपरिचाम भाग पुनसजीववाः कीसव । विषप्रकारेकरोने । सुखीमु
 ज्जा । यन्मोत्रनो । परिचमति । १ परिचमे इद्विषपवे दुःखपवे परिचमे एहनो विस्तारपववर्त्ता मांदिबो जावबो ॥ विवेनारबोनी आहाराधिकारवको

पति ॥ ते परिचिताः पूर्वकाले शरीरेष्वसु सुगुप्ताः परिचिताः भूता इत्यप्य इतिप्रथमः प्रश्नः १ । इह च-सर्वत्र प्रसृतं काकुपाटा दयमस्यते, तथा ॥ आ
 यद्धारियति ॥ पूर्वकाले आहता मङ्गुलीता यज्यवहताया ॥ आहारिज्जमाबति ॥ येन वतमानकाले आश्रियमाबाः सुदुष्प्रमाबा अप्यवश्रियमा
 यावा पुद्गलाः ॥ परिचयति ॥ ते परिचिता इतिद्वितीयः २ । तथा ॥ अवाहारियति ॥ ये शीतकाले जगता ॥ आहारिज्जस्वमाबति ॥ ये
 वनागतेकाले आहारिज्जमाबाः पुद्गलाः स्तेपरिचिता इतितृतीयः ३ । तथा ॥ अवाहारिया अवाहारिज्जस्वमाबेत्यादि ॥ अतीतानागतान्तरवर्ति
 यानिपया गतुयः ४ । इह च यद्यपि बत्वारय्य प्रश्ना उक्ता, क्षया व्येते त्रिपटिः सम्भवति, यतः पूर्वोक्ता आश्रियमाबा आहारिज्जमाबा अ
 नाहता अनाश्रियमाबा अनाहारिज्जमागदीति यद् यदानीन्तं सूचितानि, तेषुच एकीकृतवाक्येन पशुद्विषयोने पञ्चदश, त्रिकयोगे विद्यति य

नेरद्वयाणजन्तेपुष्पाहारियापोगलापरिणया १ आहारियाश्रुणाहारिज्जमाणापोगलापरिणया २ श्रुणा
 हारियाश्रुणाहारिज्जस्वमाणापोगलापरिणया ३ श्रुणाहारियाश्रुणाहारिज्जस्वमाणापोगलापरिणया ४

पाहारिबिषय प्रत्युचारि कश्चिद्वै ? येरदवाचं । नारकोने भते । समनबन् । कांरं पुष्पाहारियापोगलापरिचया । जेपूवकाले गरीर संघाते एकीकीया स
 यद्वा यवना पाहारा जेपूवन्न मन्दे खंघते परिचाम्मा एष्विहाप्रत्यु ? तथा पाहारिया अवाहारिज्जमाबा । पूर्वकाले आहारया समष्टा आ न
 नमानकाले पाहारिज्जरेये यदवा सपश्चिदे ते पायवा । पश्च परिचया परिचाम्मा एवोको प्रत्यु ? २ तथा ॥ आवाहारिया । अतीतकाले समष्टान
 भी पाहाराजको पाहारिज्जमाबा । अनागतकाले पाहारिज्जरेये संपश्चिदेव पोयवा । पश्च परिचया परिचाम्मा एकीकीप्रत्यु ? ३ तथा ॥ अवाहा
 रिया । अतीतकाले पाहाराजको संगुप्तानको अने अवाहारिज्जमाबापोयलापरिचया । अनागतकाले यदि पाहारिज्जरेये संगुप्तानको ते प
 रवपरिचाम्मा एकीकीप्रत्यु ? ४ इहा कूने प्रत्युचारिकम्मा तथा वेमठिमाया एवमीवाचते देकादिहे अतीतकाले अवाहारा १ वतमानकाले आहारिजे
 २ पागामिकाले पाहारिजे ३ एम अवाहारा ४ अनाहारिजे ५ एम पदकम्मा । तेकनेनिजे संघातो ६ दिवगोने १५ चिन्तसकोनी २

तु कपोने पञ्चदश पञ्चकपोने षट् पञ्चपोने एकद्विति छत्रोत्तरमाह ॥ गौयमेत्यादि ॥ व्यक्तं नयरं ये पूर्वमाहता स्ते पूर्वकालस्य परिणता य इगामात्तरमव परिणामभावात् १ । ये पुन राहता आश्रियमाहाय ते परिकता, आहृतानां परिकामभावादेव परिकामन्तिव, आश्रियमायाना परिकामनावस्य भागमानत्वादिति २ । वृत्तिस्तानु द्वितीयः प्रसोत्तरविकल्प एवविपो वृष्टो, यदुत आहता आहरियमायाः पुद्गलाः परिकताः परिकताः परिकाम्यनेन यतो यं तमेवं व्याख्यातो यदुत येपुन राहता आहरियन्ते, पुन स्तेषां कचित्परिकताः परिकताय ये सगुप्ताः क्षरीरेव सह यत् मतायत् सगुप्थन्ते, कालान्तरेतु सगुप्थन्ते, तेपरिबंस्यन्ति, येपुन रताहता आहरियन्ते, पुन स्ते मोपरिकता, अमाहृताना सम्य ज्ञानादेन परिणामानावात्, यसा आहरियन्ते, ततः परिकस्यन्ते, आहृतस्या वक्ष्यपरिणामभावादिति, ३ यतुर्चं स्वतीतजविव्यदाहरयन्ति याया प्रमायन परिकामानाया दवसेयद्विति यतदमुसारेणैव प्राग्दक्षितविकल्पाना मुत्तरसूत्राणि वाच्यानीति अय शरीरसम्पर्कलक्षपरिणामा

गौयमा णेरुद्धयाणपुद्गाहाारियापोगलापरिणया १ आहारियाआहारिजस्समाणापोगला परिणयापरिणम
तिय २ आणाहारियाआहारिजस्समाणापोगला णोपरिणयापरिणमिस्सति ३ आणाहारियाआणाहारिज्ज

यत्तुमभाभो ११ पंचम १ ब्रह्म १ इमसव ११ इहा भगवत उत्तरकण्ठे — हेगोतम । वेदस्याह । नारकोन । पुम्बाहाारिया । पूर्वकासेषाहाया सयद्या
पाममापरिणया । पुद्गलते परिणया यद्वर्तातेज परिणामनी भाववको १ । यने आहारिया । ये पूर्वकासे आहारयाहे । आहारिज्जस्समाया पोम्बला
यने वतमानकासे पाहारेते ते पुद्गल । परिणया । परिणया यने परिणमेहे । परिणमन्तिव । २ आश्रियमायने परिणममानो वतमानहे २ तदा
यवाहाटिया । यतोतकासे पाहारानहो संश्रयानहो यने यमायतकाहे । आहारिज्जस्समाया । आहारये सयद्वस्ये । पोम्बला । ते पुद्गल । मोपरिणया । य
रिणम्यानीहे पूर्व यवगुणावो यने । परिणमिस्सति । परिणमले मुद्गाने यनतरे १ । यवाहाया तथा यतोतकासे आहायानहो समुद्दिमानहो यने
यवाहाज्जिण्यमाया । यमागतकासे यचि आहारये नहो । पोम्बला । ते पुद्गल । मोपरिणया । परिणममिस्सति । मोपरिणमले यचि

न पुद्गलाभा व्ययादयो प्रवर्त्तन्तीति तदुर्ध्वनाथं प्रसफ्कार ॥ नेरइयाळमित्यादि ॥ वयादिसूत्रादि परिणामसूत्रसमानीति कृत्या सिदेशतो ऽचीता
 मीति सप्यादि ॥ जहापरिचया तथा वियावीत्यादि ॥ इह पुस्तकेषु वाचनानेदो दृश्यते, तत्र न सम्भोह कार्ये, सर्वत्राभिधेयस्य तुल्यत्वात्
 केचन म्यरिक्तमूधानुसारेण प्रससूत्रादि व्याकरणाभिध मतिमता म्यपानीति, तत्र चिताः शरीरे वयंगता उपचिताः पुन यंत्रुशः प्रवेशवामीप्येन
 शरीरेचितायवति उदीरितास्तु स्वभावतो भुदितान् पुद्गलान् उदयप्राप्ते कर्मदक्षिणे अरबविद्येदेव प्रविष्य या न्वेदयते, उदीरकालसक अद
 जकरबेयाळाभिध उदयदिज्जहउदीरकायसा ॥ तथा वेदिताः स्वन रसविपाकेन प्रतिसमय मनुजयमाना अपरिसमाप्ता शोपानुनावाइति तथा
 निम्नीर्वाः कार्त्स्न्येना नुसमयमद्येपतद्विपाकइमियुक्ताइति ॥ नाइति ॥ परिकतादिसूत्रावा सङ्ग्रहाय भाषा प्रवति, सावेय परिसमयत्यादि
 व्याख्यातार्था भवर सकेबस्मिन् पदे परिकतचितोपचितादी न्तुठिवा आइता १ । आइताः आश्रियमाकाव, २ । अनाइता आश्रियमा

स्समाणापोगलाणोपरिणया णोपरिणमिस्सति ४ नेरइयाणजनेपुह्वाहारियापोगलाचिया ॥ पुष्का ॥ जहा
 परिणया तथा धियायि एष धिया उयाचिया उदीरिया येइया णिज्जिस्सा ॥ गाहा ॥ परिणतचियायउवाचिया

नशी ॥ द्विने शरीर सपकवचच परिकामववा पइवने ववाधिच इदे त देवाकवमने प्रयवरेइ—वेरइवाचमने । मारवोने हेमगवन् । पुग्वा
 इरिवा । पूवपाइरिवा । पोयवाधिया । वेपुइव ते वियाववोवे वसपवंपास्यांकि शरीरेवेधियेधिया । पुष्का ॥ ए प्रय पूवो द्विने उत्तर ववेइ—
 जहा । जिम । परिकवा । परिकम्मा । तथा । तिहातिम । विवाधि । वयपास्या । एवं । इम । धिया । वयपास्या । उवधिया । नाठाविष्सा वव्वुह
 पास्या । उदीरिवा । समवे उदयनहीयाथा मनेते उददवासा । वेइवा । पोतावे रसमिपावे प्रतिसमवे भोजवा । विज्जिवा । रसपरिकाभेदरो निज
 या णोपमवेयतो वडावोया । गाहा । परिकव । माया । विमपरिकाभे परिक्कम्मा । विवा । वयपास्या । उवधिया । वव्वुहविपास्या । उदीरिया । मावेवरो उदी
 रिया । वेइवाय । मावेवरोवेइवा । विज्जिवा । इमवववोवा तेइगो इनिठिदि करोने । एविममिपव्वमि । एवेवापदनेतिवे चारिचारिमेवपुइववववा

नाय १ । अतएवता असादरिण्याकाये ४ । त्वेव चतुर्गुणः पुद्गला प्रवर्तते, प्रवर्तितवर्तनप्रियाया रसुरिति पुद्गलाधिकारादेवमा महादशमू
 श्रीमाह ॥ भरइयाय नते । अद्विहा पोगसाभिज्जतीत्यादि ॥ व्यक्त मवरं ॥ भिज्जति ॥ तोत्रमन्मप्यमतया नुप्रागनेदेन मेदवन्तो जयन्ति
 पुद्गलभरणपपत्तनकरान्या मन्दरमा कीद्वरमा, कीद्वरसासु मन्दरसा प्रयत्नीत्यर्थं उक्तं ॥ कम्मदक्षवगगवमिज्जिघति ॥ समानजातीयद्र
 प्यागं राति द्रव्यगणा मावीदारिकादिद्रव्याणा मयल्ली स्यात्माह—कर्मद्रव्याणा कम्मद्रव्याणाः वर्गणा कम्मद्रव्यवर्गेणा तामचिरुत्प
 तामापित्त्य कमद्रव्यगणवामत्काइत्यर्थः कर्मद्रव्याणामेवम मन्दतरानुजावधित्तासि न द्रव्यान्तराणा मितिरुत्वा कर्मद्रव्यवर्गेणा मचिरुत्पेत्युक्त
 ॥ चतुर्बययापराभेयति ॥ चैवद्वयः समुदयाय सातय अणवय मादराय मूत्साय स्युलायेत्यर्थः मूत्सत्वं स्युलत्वं तेषां कर्मद्रव्यापेक्षयेवा यग
 न्त्यं नाम्नापेक्षया, यत कीदारितादिद्रव्याणा मप्य कर्मद्रव्यास्येव मूत्सायीति, एव व्योपपत्तयोदीरसायेवमभिज्जंराः शब्दायनेदेन वाच्याः

उदीरितायेहयायणिज्जया । एक्किक्कम्मिपदम्मि चउच्चिहापोगलाहीति ॥ १ ॥ येरइयाणजते कतिविहा
 पोगगलानिज्जाति गोयमा कम्मदक्षवगगणमहिगिच्च दुयिहापोगगलानिज्जाति तजहा ध्यणूचेव यायराचेव १

तेजिम । अउगिइयापेक्काहीति । पाइरागा १ पाइरिहे २ पाइरागा १ पाइरागा १ एवाराइरवा ॥ हिमे पुद्गलाना अधिकारायको ए पठार
 इमरइरहे—येरइयाणभेति । आरकोमि हेभगवन् । अद्विहापोस्यता । खेतकापुइस किमेक्कारि करीने १ भिज्जति । अनुमाय भेदकरी ने मेवायहे तोत्रम
 इमअभेदकरी मेदयमे पुद्गलभेदसाय दक्षव, उदत्तन पपत्तन करको मन्दरस तोत्रमभाय, तोत्ररस मन्दरसाय इतिप्रथ १ गोयमा । जोगीतम । समान
 आनीय द्रव्यानी रापिते द्रव्यदयवाकहीवे तिक्का पीदारिकादि द्रव्यभेदपिक्खे तेमाटे कहेहे — कम्मदक्षवमममहिगिच्चदुविहा । कमरूप द्रव्यवर्गणा पडवा
 इमद्रव्यभो वधवा ने पायीमे कमद्रव्यमेव मरतरानुभापचित्ताहे पचिद्रव्यातरनेवमी तेमाटे कमद्रव्यवगणा अधिकारीने इमकस्मी एविधु पकरिकरीने । पो
 वनाभिज्जति । पुद्गलभेदयोमे । तंजहा । तेजिम । पयूनेर । पयूनेर मूत्साय । पाइरायेव । पाइरते मूत्सायकीये मूत्साय ए इति कर्मद्रव्यपेक्षा

किमुपयुज्यते उपपन्नसूत्रे ॥ आहारद्वयवर्गमभिविधेति यदुक्तं तत्राय मन्त्रिमायः, उदीर माभित्य ययोपचयी प्राख्याख्याती, तीषा शारका
 प्रयेत्यप्य प्रवतो नाप्यतो अतः आहारद्वयवर्गका मधिकृत्ये त्युक्तमिति, उदीरकाद्यस्तु कर्मद्रव्याद्यमेय त्रय, इत्यतः सारसूत्रे पूषा कर्मद्रव्यवर्गे
 मभिरुत्वेति ॥ उच्यते इति ॥ अप्यवर्तितावत्, इहापवर्तनं कर्मका स्थित्यादेरप्यवसायविशेषेण हीनताकरण, अप्यवर्तनस्य चोपलब्धत्वा तुदु

गारद्वयाणन्तेकतियिहापोगलाचिञ्जति गीयमा आहारद्वयमगणमहिक्किञ्च दुयिहापोगलाउदीरति तजहा
 अणूचेय दायराचेय २ एव उच्यञ्जति ३ गेरद्वयाणन्तेकतियिहापोगलाउदीरति गीयमा कर्ममवस्यग
 गमहिक्किञ्च दुयिहापोगलाउदीरति तजहा अणूचेय दायराचेय ४ संसाधिएवचेन भाणियद्धा । वेदति ५
 गिञ्जरति ६ उच्यहि ७ उच्यहि ८ उच्यहि ९ सकमिसु १० सकमिति ११ सकमिस्सति १२ नि

वे आचवापवबोधापवेनायमशो, जमाटपोदारिकादिद्रव्यमांशिकमद्रव्यबोध सूत्रे ॥ आरकोने वेभगवन् । कप्रविहा । केतवे प्रकार
 पोक्तमादिञ्जति । पुत्रम विधे इतिमय १ मोयमा । वेगीतम । इहाएवमिमाव गरीरपाययोनेवय उपपन्न पूर्ववकाव्याहे ते वय उपपन्न आहारद्वयवर्गोव ३
 वे पयवामनपुनेतेरीय कचेहे — आहारद्वयवर्गका पात्रकोने यधिबरीने । दुविकापोगलाविञ्जति । विभुमकारेपुहव विधे ।
 तजहा । तेकचेहे — पचूचेव । पणवकता मूत्रा वेवमोग्य १ । वादरावेव । वादर ककता मूत्र वरमचर्णीय इत्यर्थ २ । एवं । इम । अवचिञ्जति । उपपन्नपा
 मे इतिपात्रे ३ । वेरद्वयावर्तते । नारकोने वे भयवन् । कप्रविधेगीयवे । केतवेपकारे पुहव । उदीरेति । उदीरकापामे इति प्रश्न १ । गीयमा । उचार वे गी
 तम । उदीरकादिक् कर्म । द्रव्यव्यवमविगिह । द्रव्येनेत्र पुने तेमाटे कञ्च कस्तव्य वर्मका आययीने । दुविधे पोय्ये । विभेप्रकारे पुहव उदीरकापामे
 तेकचेहे — पचूचेव । मूत्रा । वादरावेव । मोटा ४ । संसाधिएवचेव । प्रेय बाकता संयकारबोव इतिपर । भाणियद्धा । ककता ए इम । वेदति । वेदे ५ । विञ्जर
 ति । कर्ममिभित्तिम् भीम करन् ते निवर्त्तुवरीये ६ । उच्यहि ७ । यमवर्तितवत इहा यमवर्तनते कर्ममिभित्ति आदिक्कन् यजवसाव विप्रवेकरी जीमकारम् इहा

तन्मयोऽदृश्यं, तव स्थित्यादेः दृष्टिकरवत्स्वरूप ॥ संकामेऽसुति ॥ सुकामितवन्तः सात्र सक्रमं मूलप्रकृत्यभिज्ञाना मुत्तरप्रकृतीना मध्यवसायविधौ
येन परस्परं सम्भारयं, तथासाह --- मूलप्रकृत्यभिज्ञाः सक्रमयतिगुणउत्तराः प्रकृतीः मत्वात्मानुमेत्वा ह्यवसायप्रयोगेन ॥ १ ॥ अपररत्नाह
मोमूत्रपायंयन्मु दसकमोदपरितमोर्हय । सेवाकपणह्य उत्तरविहिसकमोत्रयिष्ठ ॥ १ ॥ एतदेव निदिश्यते यथा कस्यपि त्वष्ट्रेय मनुजवतोऽङ्गुज
कम्पपरिणति रेवविषा खाता, येन तदेव सङ्ग्रेह मसङ्ग्रेहातया सकामती त्येव मय्यत्रापि योस्यम् ॥ निचतेऽसुति ॥ निचत्तान् कृतवन्तः, इहय वि
मिश्रानां परस्परतः पुद्गलानां निचय कृत्वा धारयं कृदिसृष्टत्वेन निचय मुच्यते, उद्गतेनापवत्तनव्यतिरिक्तरूपाना मविपयत्वेन कर्मको वत्त्वा
कमिति ॥ निकाहसुति ॥ निकाचितवन्तो नितरां यदुवन्तइत्यर्थं, निष्काचनञ्च तयामेव पुद्गलानां परस्परविमिश्राना मेकीकरव मन्योन्यावगादि
ता, अग्निमतममतिहस्यमानधूर्वाकृतापस्येव सकलकरुणाना मविपयतया कर्मको व्यवस्थापनमिति पावन् ॥ त्रिकलीत्यादि ॥ पदानां सङ्ख्या

हसिसु १३ निहसति १४ निहसिस्सति १५ निकाइसु १६ निकायति १७ निकाइस्सति १८ । ससुसुवि

अपवत्तनां उपसन्नबबको उद्गतन पयितेनू उद्गतनेति शिखादिकनू वधारय् । उयहिसु । शिखादिकनू शीमकरय् प्रतीतकासे । उवहेति । शिखादिक नू
नकरे वत्तमानकासे २ । उयहिसुति । शिखादिकनूग करसे प्रनागतकासे १ । सकामेति । मूलप्रकृति अभिन्न उत्तरप्रकृति बोधे पञ्चवसावविशेषकरो मा
त्रा मोहि संभारिवा सञ्जामब बहोमे संक्रमादौ प्रतीतकासे । १ संक्रमाये वत्तमानकासे । संक्रमावसे प्रनागतकासे ११ । बिहतिस् । बोधरा पुद्गलकमे
ने माहा मोहि निचय कहतां एकठो धारवा तेहने कठियवे निधत्तबहोमे प्रतीतकासे एकठावाया १२ बिहतिस् । २ वत्तमानकासे एकठायापेहे
बिहतिस्सति १ । १२ प्रनागतकासे एकठा वापसे । निखावसु ४ । १४ निकापितकर्म जिम सहना मुच्यते अस्मिमाहि तयाबोले ठपोले तिवारे भाडा
बठिनहाय निखाया प्रतीतकासे । निखायति । निखाये वत्तमान कासे । निवाररसति ३ । १८ निखावसे प्रनागतकासे । सजेसुविक्कवत्तवत्तममहि
गिय । एवं सबबमइअवगथा प्रणीवार बरोने बहयो । गाहा । मावा । मेदिया । मेदिया । चिवा । चिवा । उवविवा । पुष्टकोथा । उदोरिया । उदोरि

यथा ॥ प्रेक्षयइत्यादि ॥ गायत्र्या गतायारो मवरं अपवर्गमसुखमनिपुस्रमिवावनयदेयु त्रिविधः कालो निर्वदृष्ट्या, प्रतीतवर्तमानाभ्यागतकालनिर्विघ्नो नानि याच्यमीत्यर्थः इह च अपयर्तनादीनामित्थं प्रेक्षादीनामपि त्रिकालता युक्ता न्यायस्य समानत्वात् केवलं सविद्यया अ सन्निर्विद्यं सुप्रे ह्तव्यमिति अयं पुद्गलाधिकारा दिदं मूत्रवत्तुष्टय माह ॥ नेरहणाबन्धित्यादि व्यक्तं कवरं ॥ तेजः कार्मणं क्षरीरतया तद्रूपतये त्ययः ॥ प्रतीतज्ञानमयमिति ॥ कालरूपः समयो ननु समाचाररूपः कालोपि समयरूपो ननु वरुणोदिस्ररूपमिति परस्परं विधेयं त्वाल समयः प्रतीतः कालमयः प्रतीतकालस्य चोत्सृज्यस्यादेः समयः परमनिकटो ह्यो प्रतीतकालसमयः सः ॥ पञ्चुष्यमिति ॥ प्रत्युत्पद्यते ॥ वर्तमानो नो

कम्पदक्षुभगणमहिम्नि ॥ गाहा ॥ नैदियचित्तव्यवस्था उदीरितवैदियायणिज्जिह्वा । उद्धृणसकामण
णिहसृणिक्कायनेतिग्रिहकालो ॥ १ ॥ नेरद्वयाणनतेजेपोगला तेया कम्पदक्षुभगणमहिम्नि ॥ तैकि तीतकालसमए
गिरहति पदुप्पयाकालसमएगिरहति गोयमा णोतीतकालसमएगिरहति पदु

यात्रे। दिवाय। वेदिया। बिजिष्या। निजरा। निजरा। सज्जमाया। विजत्तव। समूहकरा। बिजायव। निजाया एसवपदे ति
विहकाओ १। पतीतपनागतवर्तमानरूपविधिवकासकर्म १ दिने पुद्गलौ चविषारबको पषारसूक्तेहे—वेरसुवाबंभते। मारको वेमयवन्। की
पयनातेयाकथनाए। अपुद्गल तेजस गरीर तथा कामबगरीर तथा कामबगरीर करीने पदेहे एतावता तेजसकामंभ गरीररूप पुद्गल। गिरवति।
पदेह। तेविं। तेत्वं पतीतकामरूप समयपवि समाचाररूप नहीं काओ समय ते परमपवि समयरूपपवि वर्षादिकपनहीं तेमाओमाचि दि
येवबको काससमयइति पतीतकास जे छस्रपिष्ठादिकना समय ते परमजिह्वपय ते पतीतकास समयबहिदे तेपतीतकास समयपदेहे। पदुप्यस
कास समय गिरवति। गुहेवे। प्रवागयकाससमय गिरवति। प्रवागयकाससमय गुहेवे इतिप्रत्य १। मीसमा। बेगौतम। पतीतकाससमय।
पतीतकाससमये। गिरवति। पदेनहीं १। पदुप्यसकाससमय। वतमानकास समय करीने। गिरवति। गुहे। प्रवागयकाससमय। पनामतकास

तीतकालेत्यादी अतीतानागतकालविषयपरिग्रहमतिपेपो विषयपक्षीतत्वा द्विपयातीतत्वस्य तयो विनष्टानुत्पत्त्यन्ते संसृतिरिति प्रत्युत्पत्त्यस्य व्यभिमुगान् शङ्काति नान्यान् ॥ गृहसमयपुरस्कृतेति ॥ गृहसमयः पुरस्कृतोवर्तमानसमयस्य पुरोवर्त्तो येयान्ते गृहसमयपुरस्कृताः प्रास्तव्या देय निर्देवो न्यया पुरस्कृतगृहसमया इतित्यान् पक्षीयमाकाइत्ययः उदीरणाच्च पूर्वकालवर्हीतानामेव भवति यद्गृहपूवकत्वा दुदीरणायाः अतउक्त अतीतकालसमयवर्हीता नुदीरयन्तीति यस्माच्चानां पक्षीयमाकासा दुदीरणाच्च अतउक्त ॥ नोपमुप्यक्षेत्यादि ॥ यद्

प्यसकालसमयगिरिहति णोश्चुणागयकालसमयगिरिहति १ णेरइयाणज्जतेजपोगला तेयाकम्मसाएगहिणउदीरति तेकि तीतकालसमयगहिणपोगलेउदीरति पळुप्यसकालसमयधिप्यमाणेपोगले उदीरति गहणसमय पुरस्कृणपोगले उदीरति गीयमा तीतकालसमयगहिणपोगले उदीरति णोपळुप्यसकालसमयधिप्यमाणेपोगलेउदीरति णोगहणसमयपुरस्कृणपोगलेउदीरति २ एव वेदति ३ णिज्जरति ४ णेरइयाणज्जतेजीवानुकिच

मनये करोमि । निवर्हति । गृहेनहीं । गिरिहवाच भते । गारव्हीने हेमयवन् । जेपाय्का । जेपुदगस । तेवस कामंभपचे । उदीरति । उदीरे । तेजितोयवानसमयगहोए । तेष् पतीतकाससमये मुग्गा । पोम्बे । पुदगस । उदीरति । उदीरे । पळुप्यसकालसमय । वत्तमानकाससमये । वेयमाचे । वेतावका । पागसे । पुदमस । उदीरति । उदीरे । गृहसमय पुरस्कृते । गृहसमयवक्को धामससमये । पागसे उदीरति । पुदगसनी उदीरणाकरे इतिमय, उतर।गोबसा । हेगौतम । तीरकाससमय गहोए । अतीतकाससमय मुदीत । पोगसे । पुदगसमते । उदीरति । उदीरे । पीपळुप्यसकालसमय वेयमाचे । वत्तमानकाससमये पक्षीयमाच कज्जतो यदीता । पोग्मसे । पुदमस तेवनी । उदीरति । उदीरणाकरेनहीं । पागससमय परस्कृते पागसे । जेगृहसमयवक्को पुदगस सामय्ये जेसमय तेवनीनिवे गृहसे जेपुदगस तेवनी । उदीरति । उदीरणाकरे । एवं । इम । वेदति । वेदे । विज्जेरति । इमवनिवरे वेदगानिजरा मूकेपचि उत्पत्तिपक्षीय कापवो । चिने कर्माधिकारवक्को एषट्मसोक्कसे—वेररयाचभते । गारव्हीने

मात्रेणान्तरात्पुनरप्येव पापपत्तिरिति स्य क्मापि कुरादेवेय मष्टुव्री ष नेरइषास्यमित्यादि ष व्यक्ताच भवर ष श्रीवाञ्छुक्चलियति ॥ श्रीवम
दद्यान्व दानितं तेष्वन्यस्यानशीम तदितर त्वभमित तदेव यज्जाति यदाह--ऊहर्क्षैर्वैसुं श्वकदे शास्वरागादिपरिषतोयोप्य । यज्जातियोमहेतोः क
मात्रेणान्तरात्पुनरप्येव पापपत्तिरिति स्यादपि निषत्तत्रिकानि प्राव्यानि निर्धरात् पुनरुक्ताना मास्वामदेवो

[illegible]

त्र्यः ज्ञानं माच नियमा स्तितस्य काम्यो नापक्षितस्येति इह सङ्कष्टबीणाया पत्योवपे त्वादि प्रीतितायां केवल मुदयशब्दे नोदीरवा
शुचीनति उक्ता नारकवक्ष्यता अप पतुविद्युतिदेवककनगता मसुरकुमारदत्तव्यतामाह ॥ मसुरकुमाराबमित्यादि ॥ तत्रासुरकुमारयक्षप्रता
नारकयक्षप्रताय लया, यतः ॥ ठिइइसावाहारेत्यादि ॥ गायोक्तानि धूशवि ४० ॥ परिषयपिएत्यादि ॥ गायायहीतानि ६ ॥ त्रैदयपिएत्यादि ॥
माया पहीतानि १८ ॥ बंधोदयेत्यादि ॥ मायापहीतानि ८ ॥ तदेव द्विगुणतिः सूशवि नारकप्रकरबोक्तानि, त्रयोविधता मसुरादिप्रकरबोपु समानि

णिज्जरेति ८ ॥ गाहा ॥ यधोदयवेदोवह सकमणणिहृष्टणिकाएसु । अचलियकममृतुनवे चालियजीवाउणि
ज्जरए ॥ १ ॥ असुरकुमाराणज्जे केवइयकाल ठिई पखप्ता गोयमा जह्मणदसवाससहस्साइठिई पखप्ता

निजरे पवि । चापववियकष । चैवहितकम । निजरेमही एपाठसूचक्या ॥ इहागाहा । सगुहबीगावाकवेदे—वर्धति । मवाकमना गुह
॥ १ । उहव । उहवतेविपाक वेदनकम उदयेमही पाय्यो ते पाववी उदयेपावीवे तेउदीरवा २ । वेइ । तथा वेइवी २ । अवह । कमनाकित्यादि पच्यव
माय विनोपकरोनकरत्वं ते पपमन ४ । सजमे । मवेयकमते पमवेयपवे सकमावे ते सन्नामपकहीये १ । तह । तथा । बिहत्त । वोकरा पुदय
नना मीवामाहि समूहकरी धारवू ते निभन ६ । बिजाए । वोकरावे पुदगस तेमाहीमाहि एकीभावकरीवे एनिकापन विमसूरोनो समइ पम्बिसू त
पावे वूटो एकोभावेकांजे तिम ए सातने विवे ७ । पचबियकममतभवे । पचहितकमंकोवे पमे पाठमी सूच निजरा । पखिय । पचितकमं । जीवापी
जीवपदेगबो । निजराए । निजराकरे ८ एजारकीनो यत्तव्यताकही ॥ द्विवे पचबीस दहव कमागत मसुरकुमारनो यत्तव्यता कहेहे—पसुरकुमारा
५ । पमदनिकाबने त्तिदे अपना पमे कुमारनो परेखव तेइया देव त मसुरकुमारदेव कहीवे, मसुरकुमारनो । भते । हेमगवन् । केवइयकाल । केत
मावाकनो द्विइ पक्ता । स्थिति कही इतिप्रथ, जतर । गोयमा । जेनोतम । कइवेवं । जवव्यता । दसवाससहसाइ । दससहस्रवयनो । द्विइ पक्ता ।
बिबति कही । उक्तासेवमातिरेगसामराबने । उरकववकोतो एवसामरोपम म्माभेरो स्थितिकही ते उतरवेयोना वखोइ ने पायीने, जापयो । वखो गो

नवरं विद्मो योयं ॥ उक्तोऽथेवं साहारेवं साधरोवममिति ॥ यदुक्तं तद्वलिसंज्ञं प्रसुरकुमाराराज माधित्योक्तं यदाह - चमरं १ खनि २ सारं १ मधिर्यं १
तिमलरश्मयोयावति ॥ समाना स्त्रोकाणां मुपरो तिगम्यते स्तोत्रसदृशं चैव माचरते - इष्टस्वयवगणस्य निरुचिक्रिष्टस्वजतुयो ॥ यगेऽस्यसुखी
साम एमपाकृतिबुध ॥ १ ॥ सप्तपाद्विसेषाये सप्तयोवाविसेषावे । सवायसप्तहतरिए यसमुद्रुतविषादिएति ॥ २ ॥ इदं जपन्य मञ्जुसावि त
ज्जपन्यस्वितिकाणां मित्या वगन्तव्यं मुरञ्जं शोक्तुस्वितिकाणां मित्येति ॥ चतुर्थेन तस्मिन् मित्येकोपवासस्य सञ्ज्ञा ततः सास्यो

उक्तोऽस्येणसाहरेगसागरोयमं । प्रसुरकुमाराणज्जते केवद्वयकालस्वस्थ्याणमतिथा पाणमतिवा जससतिथा नी
ससतिथा । पुच्छा । गोयमा जहणेणसप्तहयोथाण उक्तोऽस्येणसाहरेगस्सपस्सस्थ्याणमतिवा पाणमतिवा
जससतिथा नोससतिथा । प्रसुरकुमाराणज्जतेऽस्याहारणी हता स्याहारणी । प्रसुरकुमाराणज्जते केवद्वयकाल
स्वस्थ्याहारणे समुप्यज्जह गोयमा प्रसुरकुमाराणदुविहे स्याहारे पञ्चत्वे तज्जहा स्यान्नो गणिस्वितिएय स्यान्नो

तमपूजे ॥ प्रसुरकुमाराय भते । प्रसुरकुमार ऐमयवन् । केवद्वयकालस्य । केतयेवासि । पाचमतिवा । सासासाय जेमूवे ४ । पुच्छा । इसीप्रज्जको
था तिवारे भयवतवहे । योवमा । ऐमोतम । वरवेष । वरवयवो । सतपह बोवाच । सतिथीवे एकवयवकति पाचयौकधू ४ । रोगरहितं पुरुषते सा
ते सासोऽस्ये एक स्यान्न वहीवे । उक्तोऽस्ये । साररेयवयवस्य । एकपचममारे । पाचमतिवा । सासोऽस्येऽस्योय उरुत्तटस्थिति या
नो वीपवा ४ । प्रसुरकुमाराय भते । प्रसुरकुमाररेस्ता ऐमयवन् । पाचो । पाचारावीं मोज्जवावहे पाचरानो पचवहीवे प्रबोज्जहे जीवमेते
पाचारावीं वहीये । इतिमय्य, उत्तर । सावीने । इता । ईमद्वयमाव । पाचो । पाचरानापचीं वीवहे, यो गोतमपूजे - प्रसुरकुमाराय भते ।
प्रसुरकुमारने ऐमयवन् । केवद्वयकालस्य । केतयेवासि । पाचो । पाचरानो वीवहा । समुप्यज्जह । जपनेतिवारे भयवतवाजा - गावमा । ऐमोतम । प्रसुर
कुमाराय । प्रसुरकुमार देवतानि । दुविहे । ऐमकारानो । पाचरे । पाचर । पचते । कथा । तज्जहा । तज्जहे - पाभाभमिज्जति एव । जाचता जेपाहारको

गणिष्ठासिपुय । तत्पण जेसेष्ठाणात्रागणिष्ठासिपु सेष्ठाणसमयश्चायिरहिष्ठाहारठेसमुप्यजाइ । तत्पणजेसेष्ठा
 त्रोगणिष्ठासिपु सेजहयणेधउत्थन्नत्तस्स उक्कोसेणसाइरेगस्सवाससहस्सस्सथाहारठसमुप्यजाइ । असुरकुमा
 राणन्नैत्तिकिमाहारमाहारैति गीयमा दध्वत्तअणत्तपएसियाइदव्वाइ खेत्तकालजायपसुवागमेण सेसजहाणेरइ
 याण जात्र तेणत्तिसिपोगालाकीसत्ताभुज्जोनुज्जोपरिणमत्ति गीयमा सोइदियत्ताए सुअत्ताए सुवत्ताए इठ

निवत्तिन्नकरोये ते पमागनिवत्तिन्न करोये । पचाभोग । पचावत्ता पाहार ते पनाभागतवको । विवत्तिपुय । निवत्तो ते पनाभोगनिवत्तिन्न करोये ।
 तत्पण । तिक्कहि पाहारनहि, वरसे वाक्कासकरे । जसेपचाभागविवत्तिपुय । जेकोच पचाभोग पचावत्ता पाहारनकरे ते पनाभोगनिवत्तिन्न
 पाहार । मेपपुसमव । ते जोय समवसमय प्रते । पविरहिण । पविरहितयका करे तेइने समवे २ पनाभोगनिवत्तिन्न । पाहारइ । पाहारनु पच
 समुप्यजाइ । छपजे । तत्तवेजेसे । तिक्कहि ८ पाभोमविवत्तिपुय । पाभोमे जावत्ता पाहारनो निवत्तिकरे । सेवइपेय । ते जवत्तवकीतो । पठत्तवत्त
 म । पतुवमवत्ते एक उपवामनो संघाणे एकदिनेपाहारकरो पवे बीजोदिन पत्तिन्नमो बीजेदिनवको पाहारकरे । उक्कोसेय । उठत्तवकीतो । साइरे
 मय । मातिरेकई पविन्न । वासवइसस । वयसवसे । पाहारइ । पाहारनोबीहा । ससुप्यजर । उपवे पतुवमवत्ते जवत्तवत्तिन्न पात्रयोसे पनेका
 धिवत्तव मवत्त ते उठत्तवत्तिन्न पात्रयो जावको, वको गीतम पूरवे—पमुरकुमार पचमते । पमुरकुमार सेमगवत्त । किमाहार । कोइ पाहारमवत्त
 पाहारैति । पाहारैमुइ इतिपय, उत्तर । मीयमा । हेमीतम । वयप्यो । द्रव्यो । पचत्तपएसियाइदव्वाइ । पचत्तपदेयाजव द्रव्यमते पाहारि । सुत्तकाल
 भावपवत्तवामेण । पचत्तवत्त भावको विम योक्काभावावत्त पचवत्ता योक्कावत्तवामावे कव्वावे — तिम विचारवो । सेसं । ग्रिय वावत्ता । जहा । जि
 म । बेरइवाच । नारकोने पूरवत्त विचार तिम इडोपवि करवो । जाव । जावत्त । तेच । तेकारवत्तवको । तेसिं । तेपमुरकुमारदेवत्तने । पीगमवा । पुट
 मम । पचापवत्तवम कीसत्ता । मुक्काइ । विवोत्तरे बारवार । पविन्नमत्ति । पविन्नमे पुटवीय । इमपूव्वा, उत्तर । मीयमा । हेमीतम । सोइदियत्ताए

परि पञ्च दिव नृक्षा शरण स्वातिष्ठन् मृतीये प्रकृतातिनाथः । नागकुमारपदस्थताया ॥ उक्त्वोसेवं वेसुखाद् दोषसिठवमावति ॥ यदुक्तं सङ्
नाथ मुच्यिष्यन्नाग मुनिज्जियन्नाग उहस्ताए गोथ्रहस्ताए सुहस्ताए नोदुहस्ताए नुज्जोनुज्जोपरिणमति । अस्स
रम्भारागनेनेपुग्गाहारियापोगलापरिणया अस्सरकुमारान्जिछायेण जहाणेख्दयाण जाघचलियकम्मणिज्जरेति
नागनुमारागनेन केयइयकालठिडपण्णा गोयमा जहणेणदसवाससहस्साइठिडपण्णाता उक्कोसेणदेसूणाइदो
पाणिनुयमाड । नागकुमारागनेने केयइयकालस्मग्गाणमतिवा पाणमतिवा ऊससतिवा नोससतिवा । गो
पाणिनुयमाड । नागकुमारागनेने केयइयकालस्मग्गाणमतिवा पाणमतिवा ऊससतिवा नोससतिवा । गो

[illegible]

तत्पदि म मित्या समेयं यदाह - हाडिबदिगन्तुगलियं शीवसुसुतुरित्ताबमिति ॥ मुहुत्तपुहुत्तस्मात् ॥ मुहुत्त उत्तनस्यएवपुप्यस्तपु ॥ शुभमभा ॥

यमा जहसुंगसत्तहयोयाण उक्कोसिणमुक्कसपुक्कसस्स्याणमतिया पाणमतिया जससतिवा नीससतिवा ।

पागकुमाराणज्जत्तेश्याहारठी हुता श्याहारठी । पागकुमाराणज्जत्तैकेवइयकालस्सस्याहारठेसमुप्यज्जइ गोयमा

पागकुमाराणदुयिइेश्याहारेपयत्ते तजहा श्यानीगणिद्धत्तिण्य श्यानीगणिद्धत्तिण्य । तत्थणज्जेसिअणान्नीग

नागकुमाराणभत्ते । नागकुमारदेवने हेमगवन् । केवरयकासस्यपाचर्मतिवा ४ । केतसेवासे सासासास भवे इतिमय , उत्तर । गावमा । हेयोतम । जह
 नेवमत्तपक्कावाच । अध्ये साने साने सासे सासासास जावयो जयव्यस्सिति पायसीने । उक्कासेबमुहुत्तपुहुत्तस्यपाचर्मतिवा ४ । उत्तरकटवको ती सेवोससे
 तिहुत्तर सामाव्यामे एकमुहुत्त ते प्रयक्के केववो माहो भवताई सस्साविबिबो सिद्धातमाहे प्रयक्क संघासे ए उत्तरकट स्मितिनावकोने भवे , वको गीत
 म पुहेहे—पागकुमाराणभत्ते । नागकुमारने हेमगवन् । पाहारणी । पाहारनी ववासे ? इता । खिम न् कहे ते तिमज इसे भवे इता इही कहीयेहे
 पाहारणी । पाहारनीवाडा , वको गीतम पूहेहे—पागकुमाराणभत्ते । नागकुमारने हेमगवन् । केवइयकासस्यपाहारठे । केतसेवासे पाहारनी इच्छा
 समुप्यज्जइ । अपके इसे पूछाचका उत्तर । गावमा हेयोतम । नागकुमाराव भुविहे पाहारे पयत्ते । नागकुमारने विहुभेहे पाहार वको । तजहा । ते
 कहेहे—पाभागनिवत्तिण्य । पर्यासा वसासे तजवावसासे जावता पाहारकरे ते आभोगनिवत्ति । प्रथमोगनिवत्तिण्य । जपकवाने समये य
 पर्यासा वसासे पयवा जावता पाहारकरे ते प्रथमोगनिवत्ति । तत्तत्तसेसेप्रथमोगनिवत्तिण्य । तिहा जे प्रथमोगनिवत्ति पाहारकरे । सेचण
 समयविहरिण्य । तेचोव समय मय पत्ते पविरेवित्तका करे निरंतरकरे । पाहारणे । ते पविरेवित्तपाय निरतर पाहाराभिषाय । समुप्यज्जइ । जप
 क । तत्तत्तत्तसे प्रथमोगनिवत्ति । तिहा जे प्रथमोगनिवत्ति पाहार करे । केवइसेच पयत्तमत्तस्य । ते जयव्य पयत्तमत्त एकांतरे पाहारनी इच्छा
 जपने । उक्कासेच दिवसपुहुत्तस्य । उत्तरकटवकोतो दिवसपयत्ते केवोमाहो नयताइ प्रयक्क कहीसे तेभवे । पाहारणे समुप्यज्जइ । पाहारनी इच्छा क

मन्त्रं सङ्गाविशेषः सममप्रविष्टः ॥ एव सुवस्कुमारावति ॥ मातृकुमारावामिव सुपर्णकुमारावामपि स्थित्यादि वाच्यं इदं कियदुर यावद्वाच्य
मित्याह ॥ त्रायपरिविष्टकुमारावति ॥ यावत्करुणान् विद्युत्कुमारादिपरिग्रह एषां वेदायक्रमो वसेयः - प्रसुरा १ नाम २ सुवका ३ विष्णू ४ अग्नी
य ५ दीन ६ उवदीय ७ । दिवि ८ वात्र ९ पश्चिमविद्य १० दसनेपात्रववासी ११ ॥ अथ मन्त्रमपतितवत्तत्तानन्तर दशककामादेव पृथिव्यादीनां
स्थित्यादि निरूपणमाह ॥ पुत्रोत्पत्तिः ॥ अथ मावन्त्यतिसूत्रा कथर ॥ अतोमुत्पत्ति ॥ मुद्रतस्या ना रत्नमुद्रते निम्नमुद्रतमित्यर्थः ॥ उक्तो
मन्त्रं वाचीन वासमप्रस्तावति ॥ यदुक्तं तत् परपरिष्ठा माप्रित्या वन्तस्य यदाह - उपहाय १ सुद्र १२ बालुय १३ मन्त्रोविता १४ सकराम १५

णिष्ठति ॥ सेय्यगुसमयस्यविरद्विष्टाहारं समुप्यज्जद तत्पणजेसेय्योत्रोगणिष्ठति ॥ सेजहस्येणचउत्यजस्यस्व
उक्तोसेणदिवसपुञ्जासस्सथाहारं समुप्यज्जद सेसजहा असुरकुमाराण जाय चालियकम्मणिज्जरेति ॥ एव सु
वय्यकुमाराणयि जाय थणियकुमाराणति ॥ पुठविकाइयाणभते केवइयकालठिईपसुहा गीयमा जहस्येणस्य
तोमुज्जत्त उक्तोसेणथावीसवाससहस्साइ । पुठविकाइयाणभतेकेयइयकालससथाणमंतिवा पाणमतिवा ऊ
पजे । मन्त्रं जहा । वाजता मन्त्रं क्रिस । पसरइमारात्त । असुरकुमारजे कक्षा तिमसवकहनी । काव वसिष्ठं कथं । बावत् पक्षिवक्त्रम् । विष्णवेति । नि
वरे चयवरे इत्येव । एवं सत्रसकुमारावति । इम सुवस्कुमारनेर्पिह कथरा । काववदिदकमारार्चति । बावत् स्मृतिकमार तार्हि कथवो । ए सुवत्
यतीनो वत्तव्यताकरी ॥ द्विसे रत्तकममायत द्रविनीनो वत्तव्यता कथेहे - पुठविकाइयाव मन्ते । द्रविनीकायनो वेभगयन् । केतसावासासनीक्रिति कथी
इतिवद । उत्तर । गीयमा जहसेनं पतानुद्रत । वेगीतस । जवन्त्यको पतमुद्रतं । उक्तोसेणवावीसं वाससहस्यार । उक्तोसेणको वावीससहस्यव
परपवित्रोकावपानी कथो । पुठविकाइयावमन्ते । द्रविनीकाव वेभमयन् । वेभरवकावत्त भावमतिवा । केतवेकाले सावाधाम के मन्त्रे इति गीतम
पुत्रोत्पत्ति भावर्षन उत्तर कथेहे - मायमा वेमायाए भावर्मीतिवा ४ । वेगीतस । वेदनां वावीकायनो सर्वोदानर्हं विविध मन्त्रा काव विमान एतत्ते

सरपुढी २२ । एंगंयारसुबोधन मोससछटारवाकीसति ॥ १ ॥ वमायाएति ॥ वियमा विविपावा मात्रा काज्ञविमानो विमात्रा तया इदमुक्तं
 प्रयति विपमत्रासा पृथिवीकायिकाना मुञ्जासादिविद्या इयत्तोसा इति न भिरूपयितु शक्यते ॥ जज्ञानेरयावभित्यतिदेशान् ॥ ज्ञेयते असकं
 ज्ञापयमो गाढाद बालते प्रकयरठिईयाइ इत्यादि ॥ दृश्य ॥ निष्वापाएव वद्विधिति ॥ व्यापात आहारस्य सोक्तात्निफुटेपु स्वस्वयति नान्यत्र
 ततो निफटज्यो त्वय पदसु विषु कपं चतसपु पूर्वोदिदिदु ऊपु सपय सुदुसयइव वरेति तस्य स्यापना ॥ वायापयपुवसति ॥ व्यापात स्मृती
 त्वमापातय निफुटपु तत्र ॥ विपतिदिधिति ॥ स्यात्तद्विधितपु विषु आहारयइव स्ववति, कयं यदा पृथिवीकायिको ज्ञप्ताने उपरितनेवा

ससतिवा नीससतिवा गोयमा वेमायाएस्थानमतिवापाणमतिवा ऊससतिवानीससतिवा । पुढविकाइयाण
 ज्ञतेस्थानारठी हतागोयमा आहारठी । पुढविकाइयाणजनेकवद्वयकालस्सथाहारठेसमुप्यजाइ गोयमा अ
 णसमयश्चिविराहिण्स्थानहारठेसमुप्यजाइ । पुढविकाइयाणजनेकिमाहारमाहारेति गोयमा दसुठजहाणेइयाण

पृथिवीकारवाते एतसेकासे साक्षात्साय पद्वी कवी यकीय मही ४ वही यीतम पूबेहे । पुढविकाइयासचंभते पाहारठी । पृथिवीकायना जीवने हेम
 भरद् । पाहारठीरण्यावे १ भवर्त वरेहे—इतापीयमा पाहारठी । इतीतम पृथिवीकाइया पाहारनी पर्वीहे । पुढविकारवाच भते सेवइव । पु
 थिवी कारवा योवने हेमगवद् । जेतसे । कालस पाहारठे समुप्यवर । कास पाहारठीरण्या अपले इतिप्रय उत्तर । मोसमा पणसमयं पविरदिण
 पणुवमवे सातवपने पविरदित निरतरे । पाहारठे समुप्यवर । पाहारायिक्ताव अपले । पुढविकाइयाचं भते । पृथिवीकाइया ओव हेमगवद् ।
 विमाहार माहारति । सं पाहार पाहारे जे इत्यव इतिप्रय उत्तर । गायमा दब्धभोजन वरेइयाचं । हेमीतम । द्रव्यको विम नारकीने पूर्ववज्जो
 तिम रजीयवि जावरो । विज्यापाएव वद्विधितवावावपद्वय । व्यापात पाहारनी साक्षात्तमिज्जुनेविने समवे बीजेज्जानके मही तेमाटे ओक्ताग मिज्जु
 टटानो बीजेज्जानडे वद्विधिता पाहारठेते विम पूर्वोदि ४ ऊव २ पथो १ एव वद्विधिनो पद्वयइव वरे व्यापातपात्री सोक्ताने सवे । विव

कोचे दक्षिणः स्या तदा उपस्था दसोक्तः पूर्वदक्षिणयोः वासोक्त इत्येवं तिवृद्धा मसोक्तेना वृत्त्या तदप्यस्तु तिस्रपु पुट्टलपञ्चभ मेवमुपरितनकोद्ये
 चि वाच्यं यथा पुन रूप उपरि वासोक्तो जवति तदा जतसुपु विस्तु यदान् पूर्वोदीना पक्षां दिशा मन्वसरस्या मसोक्तो जवति, तदा पञ्चस्रि
 ति ॥ फासुठुञ्जकावति ॥ इह ककडावयो कूडान्ताः स्पक्षां वृद्ध्याः ॥ सेसतहेवति ॥ अय प्रक्षितावद्येय तथैव, यथा नारकाणां तथा पृथिवी
 कायिकानामपि तथैव ॥ जाह जत लुक्काई भाङ्गरेति ताहं कि पुठाह चपुठाह अह पुठाह कि ठंगाडाह इत्यादि ॥ नावसति ॥ नामाल्वं
 मेदः पुनः पृथिवीकायिकानां नारकापण्या इतर प्रतीह यथा ॥ कइजानमित्यादि ॥ तत्र ॥ फासाईतिसि ॥ स्पञ्जं कुवन्ति स्पञ्जयन्ति स्पञ्जोन्नि

णिष्ठाधाएणठदिसिधायायपधुच्च सियतिदिसि सियचउदिसि वसुत्त कालनीलपीञ्जुलोहियहा
 छिहसुक्खिलाण गधत्त सुम्भिगधदुरन्निगधाइ रसत्त तिसाइ फासत्त करककाइ ८ । सेसतहेव पाणस्र कहज्जाग

तिहिसि । वदाचित् तान दधिया पाङ्गारखे विचारविचारं पूर्वोक्ताइया जोष मोचये तवानपरसेसूच खपवे विचारि मोचे पक्षाक पूर्वोदि विदि
 मिये पक्षाक इवे विचारि तौनदधिया पाङ्गारखे तथा । सियचउदिसिधियपचदिसि । अपरे तथा मोचे पक्षाक मय्ये विचारि चारिदधियो पाङ्गार
 ने तथापि छडियिमांविहो जनेरौ एकदिये पक्षाकइवे विचारि पचदधिया पाङ्गारखे विहो साकांत निम्बुटइवे तिहां विचारो भजनाकरवो । पच
 पाङ्गाम्भोनपोचमांइयइनिहसडिक्काच । पविरो काइया यनवे तेकहेव - वर्षवोकासा पाङ्गाम्भुत्त १ जोवा जोलकमससरीखा २ पोवा सुवच
 मरीणा ३ काचित् वसपाकमन मिहसरीणा ४ ककस्रटिच रवाधिय सरीखा ए पचपकारे पइसपाङ्गारे । गवपासुधियं २ । गववकी सुगव १ दु
 गीव २ गेववकारे पाङ्गारे । रसपोतिताइ ५ । रसवो तिहादि पांन सुंठ पादिंइर तेनोपरे । पामपाङ्गअडाइ ८ । अययो इहं ककये पादिहे
 कचपयत पाठेरगुइया । मेसतहेव पाचन । ककवावो गेप नारकोनोपरे कांनवो इतकावियेव पाङ्गारपात्री एव । कइभाग पाङ्गारेति । केतकाभान
 पाङ्गारे । कइभाग फासाइति । केतका भाय पासाइ इतिप्रय उत्तर । गोवमा । वेमोतम । पचवेवइयाग पाङ्गारेति । पुचलनो पचवेवतातमो भा

योगाचारपुद्गतानां कतिनानं स्पृहन्तीत्यर्थः अथवा स्पृहोना स्थाययति, प्रारुतक्षेत्वा प्रासायन्ति स्पृहोन्वया आवदति गच्छ मृत्युपलजभाइति
कामाइति ॥ इदं मुक्त भवति यथा रसनेन्द्रियपर्याप्तता रसनेन्द्रियद्वारेणा हारमुपजुष्माना आश्वाद्ययन्तीतिव्यपदिश्यते, एव मेते स्पृहोने
न्द्रियद्वारजति ॥ सर्वजहानेरइयांति ॥ तथैव ॥ पुठविभाइयाव्रते । पुष्पाहारियायोगता परिकया इत्यादि ॥ प्राग्वद्य व्याख्ययमिति ॥ एव जाव
यवरमइबाइयाकति ॥ अनेन पृथिवीहायिअधूमिवा व्यायिमादि इत्यादि सूत्राणि समानी तुक्त, स्थिती पुन विंशेपो तएवाइ, नवर ॥ ठिइ
तत्रपत्ता जाअरसति ॥ तत्र अपन्या सर्वया मस्तमुंहुत मुत्कथा त्यपा सतवर्पसइस्वादि, तेजसा महोरात्रयं, वायुता त्रीचि वर्पसइमायि, वनस्पतीनां

आहारेति कइनागफामादिति गोयमा असस्वेजइनागआहारेति अणतनागफासाइति । जाव तेणपीग्गला फीसत्ताएनुज्जोनुज्जोपारिमति । गोयमा फासिवियवेमायाएनुज्जोनुज्जोपारिणमति सेसजहणेरइयाण जाव पोअचलियकम्मणिज्जेरिति एवजाययणस्सइकाइयाण णवर ठितीयमेतह्वा जाजस्स उस्सासोवेमायाए येइ

[illegible]

इति, उक्ताचेयं पृथिव्यादिब्रह्मेण - बावीसाहसहस्रा १ सप्तसहस्राहं २ तिस्रिहोरा ३ । याएतिविसहस्रा ४ दशवासहस्रसिपाठश्चति ५ ॥ १ ॥
 येइदियावडिइजकिळऊसासोवेमायाएति ० वचन इतिशेष स्मितव द्विभ्रियाबां द्वादशवर्षाणि, यदुक्तं - तत्त्वसुजे
 वे धान्नोगनिद्विनि ॥ वेवं असवेज्जसमए धतोमुत्तिय वेमायाए आहारणे समुप्यज्जइति ॥ तस्या यमर्घः, असङ्कतसामयिक आहारकालो ज्ञ
 यति सवा वसिप्पिस्पादिद्वपो प्यत्ती त्यत उच्यते आन्तर्मीहूर्तिन सत्रापि विमात्रयान्तमुहूर्तसमयावङ्कतत्वरया सङ्केयजेदत्वा विदि ॥ वेवं

दिपाणाठितीजाणियद्वा ऊसासोवेमायाए । येइदियाणस्याहारपुच्छा अणान्नोगणिह्वत्तिपुतहेव । तस्यणजेसे
 अणान्नोगणिह्वत्तिए सेणअसखेज्जसमइए अतोमुज्जतिएवेमायाए स्याहारठेसमुप्यज्जइ सेसतहेव आव अणत
 भागस्यासायति । येइदियाणज्जतेजपोगलेस्याहारत्ताएगिरइति तेकिसह्वस्याहारैति णोसह्वस्याहारैति गीयमा

ऊकावन्नो तोन अहारदि वाज्जवायन्नो तोनसहस्रवय वनस्यतोकायन्नो इयसहस्रवय पविषोपाधिदेइ पचेरन्नो भेवो क्खिति कचेवे - वावीसाहसह
 स्रा १ सप्तसहस्रा २ तिस्रिहोरा ३ याएतिविसहस्रा ४ दशवासहस्रसिपाठश्चति ५ । येइदियावडिइजकिळऊसासोवेमायाएति ० वचन इतिशेष स्मितव द्विभ्रियाबां द्वादशवर्षाणि, यदुक्तं - तत्त्वसुजे
 वे धान्नोगनिद्विनि ॥ वेवं असवेज्जसमए धतोमुत्तिय वेमायाए आहारणे समुप्यज्जइति ॥ तस्या यमर्घः, असङ्कतसामयिक आहारकालो ज्ञ
 यति सवा वसिप्पिस्पादिद्वपो प्यत्ती त्यत उच्यते आन्तर्मीहूर्तिन सत्रापि विमात्रयान्तमुहूर्तसमयावङ्कतत्वरया सङ्केयजेदत्वा विदि ॥ वेवं

रियाचं बुविहे पाहारे पळते सोमाहारे पळेवाहारेयति ॥ तत्र सोमाहारः सर्वोपतो धर्चादिषु यः पुद्गलप्रवेग्य बहुबादवगम्यतइति, प्रवेपा
हारस्तु कावसिक्त सत्र प्रवेपाहारे बहुवो इष्टप्राण्य सरीरा वृत्तवर्धिव विष्वसन्ते स्वीत्यसीत्स्यान्त्यां अतएवाह ५ से योमले पयसेवाहार
ताण नेरवतीत्यादि ॥ अलगावचर्व मागसहस्साइति ॥ अलगावमाभा इत्यर्थः ॥ अलगावहज्जमाकाइति ॥ रसनेन्नियतः ॥ अलगावहज्जमाकाइति
रपांनन्नियतः ॥ कपरत्यादि ॥ अत्यद तदेव इत्यम् ॥ कपरकपरेरिंतो अप्यावा बहुवावा तुहावा विसेवाहियावति ॥ व्यक्तम् ॥ सर्वतोवापो

येइदिपाणदुधिहेश्याहारपयस्ये तजहा लोमाहारेयपस्कंवाहारेय जेपीगलेलोमाहारस्राणुगिणहति तेसहेअप
रिसेसिएथाहारेति जेपीगलेपकेवाहारास्राणुगिणहति तेसिणपीगलाणअसखेज्जइनागाअहारेति अ्युणेगाइच
णनागसहस्साइअमाणाइ अ्युफासाइअमाणाइ अ्युसिणनतेपीगलाणअ्युणासाडाऊ

पुद्गल पाहारे । आसवपाहारेति । किंवा सवपाहारमर्ही एमअबोधा उत्तर । यावमा । हेभीतम । देह दियाच बुविहे पाहारे पळते तजहा । इ
इद्विहेन्यदन रसमवतने येपकारे पाहार अज्जा तेकडहे—आमाहारेइ पळेसहारेय । लोमाहार प्रवेपाहार तिर्हासामाहार भिजे पाववळी यर्वादि
कानने दिजे जेपुद्गलप्रवेग हाव तेवृणगम्ये प्रवेपाहारते कवलकय तिर्हा प्रवेपाहारतेदिजे अवा अयपरएजावडा जेयरीरयळी मादि तवा पाहिर
दिव्यसुपामे प्यून सय्यबळी पतएव पाह—जेपायले इत्यादि । जेपुद्गल सामाहारपळे पडेहे । तेसर्गेअपरिसिधिए पाहारेति । येसव अपरियेय आहारे
ममफना भसवळरे । जेपायलेपळेसहारेताए गिरवति । प्रवेपाहारते कवकाहार जेपुद्गल प्रवेपाहारपळे पडेहे । तेसिध पोथसाच अंसखेज्जइभाग
पाहारेति । तेइ पुद्गलमते अपपव उपपवकपेकरी असंभ्रातमीभागप्रते पाहारपळे । अरीमाहरेअभासहआइ । अनेक वरी भागसहज । अवा
मारज्जमाकार । अनावाद्यमानरसनेद्वियेकरी पाळदिवागर्ही । अलगावहज्जमाकार । अस्तस्यमानस्यग्नेद्वियेकरी सय्यीगर्ही । विहसमावज्जइ । वि
अतप्रतेयमे । एयनिर्बमते मावळाच अनासारज्जमाकार । एहीन हेभगइ पडसने रसनेद्विये अनासारज्जमाकार । अयंने

अमता अक्षरापाङ्गमाद्येत्यादि ॥ ये अमास्याद्यमानाः क्षेत्रस रवेनेन्द्रियविषया स्ते स्तोका अरूपद्वयमाद्याना मनस्तप्तागयार्तिन इत्यप्य , ये स्वररूपश्च माद्याः क्षेत्रत्वं स्पष्टमनविषया स्तेननुबुद्धाः रवेनेन्द्रियविषयेत्यः सुकाद्यादिति ॥ तेन्द्रियपञ्चरिदियाचं भावत्वं ठिईयति ॥ तथेव ॥ अक्षरेण च तोमुपुत्तं उक्तोसेल तद्विदियाचं यदुच पद्याधराइदियाचञ्चठरिदियाच ब्रह्मावा ॥ तथा आक्षारेपि नामास्य सञ्चय ॥ तेन्द्रिययाच ज्ञते । ज्येयोग

माणाण स्पफासाइज्जमाणाणय कयररं हि तोष्प्याया य ज्जलाया तुप्पाया विसेसाहियाया गोयमा ससुत्थोवा पोग्गलाच्छणासाइज्जमाणा स्पफासाइज्जमाणाध्यणतगुणा वेइदियाणनतेपोग्गलाच्छाहारप्ताएगिरहति तेण तेसिपोग्गलाकीसप्ताएनुज्जीनुज्जीपरिणमति गोयमा जिस्सिदियफासिदियवेमायाएनुज्जीनुज्जीपरिणमति । वेइदियाणनतेपुत्तहमरयापोग्गलापरिणयातहेव जाव चालियकम्मणिज्जरति । तेइदियचउरविद्याणाणान्त

द्विष्य पञ्चसुखमात्रानि एव विवक्ष्यमाप्तिं । कथं २ कथा बाकाशाय । बहसाया । सुखाशाय । सुखीसाशाय । विषेमाप्तिमा
या । विमेषादिवक्ष्योय इति पञ्च उच्यते । गावमा । हेयौतम । समन्तोबापायका यथासाहस्यमाया । सुखो याहा पञ्च खे खेवत रमनेन्द्रियने विषयवहे
ते पञ्चसुखमात्र पञ्चने पञ्चतमायवर्त्तते तेमाटे तेवहौ । पञ्चासाहस्यमाया पञ्चतमुषा । पञ्चसुखमात्र खेवत अयमविषयवहे ते पञ्चतमुषा रमनेन्द्रिय
विषय पञ्चसुखवहो । वेद दिवाच भते पाय्यमा । बहो नोवम पूष्टे — वेद द्विष्योय वेमगवन् । पुष्टशीप्रते । पाश्चात्तापगिवहति । पाश्चात्तापवे भव्यपसे
पहे । तेवतेक्षिपोमन्त्राबोसत्ताप । ते ते पञ्चवेद द्विष्योयानि विषयोते । सुखासुखापरिषमति । बारवार परिषमेण प्रप्य । उत्तर भवतवहहे — मो
यमा । हेनौतम । जिधिद्विष फासिद्विषवेमायाप । रमनेन्द्रिये समनेन्द्रिये विमात्रवे पनेवपवार कावविमामपवे । भुक्तो २ परिषमंति । बारवा
रपरिषमे । वेद दिवाच भते । वेद द्विष्योयानि वेमगवन् । पुष्या वादिवा पोमन्त्रा परिषया तवेव । पूर्वपाश्चात्तापपञ्चन परिषमे इत्यादिष्य पूष्टे न
प्राहे तिमत्रवहवा । आवचनिबं कथं विष्यतेति । सातत् पञ्चितवम निजरे चयवहे । तेव दिववठरिदिवाच पावत्तु विंष्ट । तेव दिव वठरिद्विषने

ने चाक्षरताय मेवति इत्यत आरभ्य तावत् सूत्रं वाच्य यावत् ॥ अखेगाहचक भागसहस्रसह आकाषाद्वक्त्रमाकाहं इत्यादि ॥ इहय द्वीम्नि
यमूत्रायेतया ज्ञानायासाकासीति अतिरिक्त भतो नानास्य एव मत्पद्मसूत्रे परिबामसूत्रे चतुरिन्द्रियसूत्रेषु तु परिबामसूत्रे ॥ अविबदिय
साय पाविदियसाय ॥ इत्यपिबमिति पञ्चन्द्रियसूत्रेषु ॥ ठिह अविबदति अविबदति अतोमुहुत उक्कोखं तिअियभिमुवमाहं

ठिइए जाय अणुगेगाइचर्नंजागसहस्साइ अणुणासाइज्जामाणाइ अणुफासाइज्जामाणाइ यिष्ठ
समायज्जति । एएसिणन्नतेपोगलाअणुणाघाइज्जामाणाण अणुफासाइज्जामाणाणायपुच्छा
गोयमा सव्वत्योथापोगलाअणुणाघाइज्जामाणा अणुफासाइज्जामाणाअणुणतगुणा ते
इदिपाणघाणेदिय जिम्झिवियाफासिदिय वेमायत्ताए नुज्जोनुज्जोपरिणमति । चउरिदिपाणच्चस्किदियघाणि

[illegible]

इत्येतद्रूपा स्थितिं प्रकृतिः ॥ वस्त्रासोक्तिः ॥ उष्णसो विमात्रया वाप्यहति ताया तियङ्गुल्येन्द्रियाया माहारायप्रति यदुक्तं ॥ सक्रोदेऽहं कुरुजत
स्मृतिः ॥ तदेवकुर्वन्तुःकुरुतिर्यहं सज्यत, मनुष्यसूत्रे यदुक्तं मष्टमप्रस्तस्येति तद्वक्तुर्वादिभियुक्तनरा नाभित्य समवस्यमिति, ॥ वायमतराण

[illegible]

विन्यादि ॥ पापमर्तरागां स्थितौ नात्मात्वं ॥ ध्ययमुमति ॥ स्थितैरवशेष मायुष्यवज्ज नित्ययः, प्रागुक्त साधारणदिवसु यथा - नागकुमारदीनां
 तथा इदं व्यक्ताराणां नागकुमारराणां प्रायः समामपमत्त्या, एव व्यक्तराणां स्थिति र्बपन्येन दृष्टव्यं सद्वादि, उत्कर्षवतु पत्योपममिति ॥
 जोहमिषावर्षीत्यादि ॥ न्योतिष्काणां मपि स्थिते रवशायं तथैव यथा - नागकुमारराणां, तत्र न्योतिष्काणां स्थिति र्बपन्येन पत्योपमादृजाग
 न्नरूपं च पत्योपमं वपसत्वापि कथिति, मन्त्रं ॥ उरमासति ॥ केवल मुष्टुव सायां न मायकुमारसमागः, किन्तु यद्यप्यमाव सायावाह ॥ जहन्नेव
 मुष्टुपुष्टुतरसेत्यादि ॥ एवञ्च निद्रमनति रानवश्य एव यज्जप्यं मुष्टुपुष्टुत सविद्या मुष्टुसाः, यद्योत्कृष्टं तदृष्टौ भवति, साधारोपि

ममिज्जरति यागमतराणठिइएगागत अयसेसजहाणागकुमाराण एवजोइसियाणायि यत्रर उस्सासोजहयो
 गमुज्जतपुज्जतस्मउक्तासेणविमुज्जतपुज्जतस्स आहारीजहणेणदियपुज्जतस्स उक्तासेणविदियसपुज्जतस्स से

निज्जेरपचरे । बावमगराव दिइएवावत्त । बावव्यतरने पाहुवप्य वज्जिं सव सरोस्स स्थितिने विप नात्मात्वेद जावरी । पत्रसेव जहा यागकुमा
 रावं । येव पाहारादिह वनु जिइ नागज्जतरने वज्ज निमज्ज जावरी व्यंतरने मायवमरने प्राय समानधमए एने किति अवश्य व्यतरने दयसव
 राव जज्ज एवपव्यापमनोवे । एवआहनिगावरी । इममागकुमारो परे अपातियो आबवा स्थिति अवश्ये पव्यापमनो पाठमा माग उत्कृष्ट एव
 पव्यापम नायि वरने पदिज्ज । वरं उम्माया जहणेन मुष्टुतपुष्टुतय । एतनो विदेय उत्सास अवश्येपवि मुष्टुत पूवत्त वेवजोमांको भवतीइ न
 पूवत्त मन्त्रावे पदिइहा अवश्ये मुष्टुत जाववा । उक्तासेणविमुष्टुतपुष्टुतय । उत्कृष्टयथो पवि मुष्टुत पूवत्त सारो त्सासवे इहा उत्कृष्टेमुष्टुत पूव
 ने पाठ तत्तामज मज्जत जावरी । पाहारा जहनेव दिवमपुष्टुतय । पाहारापवि अवश्य दिवस पूवत्त वेवो मांको भवतीइ पूवत्तसंसावे तेववन्ने
 वे तथा तोनदिवस जावरी । उक्तासेरवि दिवम पदुतय उत्कृष्टापवि दिवसपुष्टुत ते पाठ तथा भवदिग जाववा । संसतवेव । येपवावतो ति
 मज्ज पृठिनोवरे । वेमाविद्यावदिइ माविज्जया पोटिया । वेमाभिज्जनो किति वदनी योधिक् एतवे सामान्ये सव भात्री तेदम अवश्ययो एवपव्योपम

विश्रुतित्वं तयाच ॥ आहारोद्वेगादि ॥ वेमादिपाठिर्हान्नादिपद्याठद्वयसि ॥ भौषिकी सामान्या साधनस्योपमादिव्या, त्रयस्त्रिंशत्सागरो
पमास्ता तत्र अपन्ना सौपमे माधित्यो रक्त्या बानुतरविमानानीति, उच्छ्वासप्रमादं तु अपन्मं अपन्मस्यितिकेवा माधित्ये तरणु उत्कृष्टस्थिति
हा माधित्येत्यर्थे अपन्माया - अस्वप्नस्योपमाया तस्मिन्निर्दिष्टतत्पिप्लव्येहि ॥ असासोदेवाचं वाससहस्वेहिं आहारोद्वेगं १ ॥ तदेतावता
पन्मेनोत्वा बतुर्विंशतिरुद्वेगव्यवस्था इत्यर्थे केषुचित् सूत्रसुखेषु ॥ एतर्हिआहारोद्वेगादिव्या ॥ प्रतिवेकवाक्येन दर्शिता साधेतो विवरण
सतचेय वेमाणिपाणठिर्हान्नादिपद्याठद्वयसि उत्सासोअहर्षेणमुक्तासुक्तास्स उक्तासेणतेहीसाएपस्काण श्या
ह्वारोश्चान्नोगणिष्टिर्हान्नादिपद्याठद्वयसि उत्सासोअहर्षेणमुक्तासुक्तास्स उक्तासेणतेहीसाएवाससहस्साणसेसतचेय जावणिज्जरेति ए
वठितीश्चाहारोयन्नाणिपद्याठितीजहाठितीपदेवहान्नाणिपद्या सप्तजीयाण श्याहारोयजहापन्मत्रणाएपठमे
मादिदेरे उत्कृष्टतो तेनोय सागरोपम पर्यव ते अहन्व सौवर्मपात्रो उत्कृष्ट पशुतरविमान भावोने जावता । उच्छ्वासोअहर्षेय मन्त्रतपदुत्तम ॥ उ
त्सास अहर्षे मन्त्रत पृथक् ते अहन्व सौवर्मनोक्ति पायवोने जावतो । उक्तासेय तेतोसाएपस्काव । उत्कृष्टो तेनोसपच ते उत्कृष्टस्थिति पशुत
रदेव पाववोने जावता । पाहारापामादिव्यवस्थितिपा अहर्षेय दिवसपुद्गल ॥ इम पाहारपि जावतो निवसित अहर्षेय दिवस पृथक् होय ते
अहर्ष स्थिति पात्रो जावतो । उक्तासेय तेतोसाएवाससहस्साव । उत्कृष्टो तेनोससहस्साव ए उत्कृष्ट स्थितिपात्रो जावतो इहो गावा अस्त्रजइसाग
रां निर्दिष्टतत्पिप्लव्येहि । असासोदेवाचं वाससहर्षेणपाहारोद्वेगं १ ॥ सेसतचेय । मेवसव तिमज जावता । जावविज्जरेति यावत् अदि
तत्रम निर्जरे । एवंहीतो पाहारोय माधित्यव्या । इम किति पाहारपि जावतो । द्वितीजहाठितीपदे तथा माधित्यव्या । अिति जिन क्षितिपय
जिन पयववामादि अस्त्रादे तिम अहर्ष । सवलोवाच । सर्वलोवने । पाहारोय अहा पयववाएपठमे पाहारोद्वेगं तथा भावियवो । पाहार जिन
पयववामासे नीया उपागनेभिरे पदिरे पाहारने उरेमे जिनअस्त्रादे तिम इहर्षपि अहर्षो । एतापाठतो । इहर्षने जावतो यावत् अहर्षोय एवं

यस्या दयमेयति उक्ता नारकादिपरमवज्रव्यते यस्मात्तस्मिन्पूर्वविभोति आरम्भमिच्छयथायाह ॥ जीवाश्चरन्ते । वि आचारनेत्यादि ॥ आरम्भो आद्योपपात उपद्रववमित्ययः सामान्येनवा श्रवद्वारप्रवृत्ति इत्य आत्मान मारजन्ते आत्मजायाः स्वय भारजन्त इत्यात्मारम्भा सत्या परमारजन्ते परेवया रम्भयन्ताति परारम्भा तदुन्नय मात्मपररूप तदुन्नयेतवा ; रजन्तइति तदुन्नयारम्भा आत्मपरोन्नयारम्भवज्रिता स्वन्नारम्भा इतिप्रसङ्गः अत्रोत्तर स्फटमव नवर अस्ति शास्त्रस्याव्ययत्वेन बहुत्यार्थं त्वावस्ति विद्यान्ते सुस्तीत्यर्थः अपया अस्ति अय म्यङो यदुत ॥ एगपति ॥ एकता एके केवने त्यः जीया आत्मारम्भा अपीत्यावा वपिशब्द उत्तरपदपेक्षया समुच्चये स आत्मारम्भस्वादिवर्माका सेकाश्रयताप्रतिपादनार्थः । त्रिन्नाश्रयताप्रति पादनार्थीवा यकाश्रयत्वञ्च कालजनेना वनमथ्य तयाहि-कवाचि दात्मारम्भाः कवाचि त्परारम्भाः कवाचि तदुन्नयारम्भा अतएव नो अनारम्भा

आहाकुरुसएतहानानाणयश्वा एतोश्चावृक्षीणेरडयागजनेश्चाहारठी जायदुत्कृताएनुजीनुज्जीपरिणमति जीवा गजनेकिश्चायारज्जा परारज्जा तदुन्नयारज्जा अणारज्जा गीयमा अत्येगद्वयाजीयाश्चायारज्जाविपरारज्जाधितदुन्न

क । बरइसाचरन्ते आहाकुरु । नारको वैभगवन् । आहारजी अर्धी है । जाव दुत्कृताए भुक्त्वा २ परिवर्तन । यावत् दु खपये प्रमोतिपये बार २ परि नमे पदिमा नारकोभी वज्रव्यताकरो ते आत्म पूर्वकहे तेमाटे आरम्भिरूपव करेहे । जीवाच मते वि आयारम्भा । जीवा च इसे वाक्कासकारे से भगवन् । स्वजीवता घात पापचपे करे ते आत्मारभी है । परारम्भा । अमेरापास जीवघातकरावे ते परारम्भीहे । तदुन्नयारम्भा । आपचपेपवि जीव घातकरे अमेरापासेपदि करावे त तदुन्नयारम्भी है । परारम्भा । जीवताघात नकरे न करावे न अनुमार्हे ते परारम्भीहे इतिप्रत्य उत्तर । गीयमा । हे गातन । परत गइया जीवा पावारम्भादि । कैरएव जीव पातामे अपे आत्मारभी पवि न करावे न अनुमार्हे ते परारम्भीहे । परारम्भा । परारम्भीपवि जीवघात करावछ । तदुन्नयारम्भा । तदुन्नयारम्भीपवि पापचपे जीवघातकरे अमेरापासपवि जीवघात करावे । या अपारम्भा । प वि परारम्भा नही । परसेनइयाजीवा । है कैरएव जीव । आपावारम्भा । नही आकास्मी पापचपे जीवता घातनकरे । आपारम्भा । नही परार

त्रियाग्रयत्य त्वेव यः श्रीरा असयताइत्ययं, आत्मारम्भावापरारम्भावेत्यादि अर्थेकस्त्रजाग्रत्वात् श्रीराना न्रेद मसम्भावपत्त्याह ॥ सेवेकैकैकति ॥
अथ कन कारकमत्यच ॥ दुर्विहापकतति ॥ मया चाम्येय केवलिभि रनेन समस्तसवविदा मताभेदमाह मतनेदेतु विरोधिवचनतया तेषा मसत्य
वचनतापत्तिः पाटनिपुत्रभ्यन्तपात्रिपायविकिरुद्यचमपुसपकदम्बकवदिति, प्रमतसयतस्यद्विभुजो भुजय योः स्या त्सयतत्वात् प्रमादपरत्वा द्वेत्य

यारत्नायि गोशृगारत्ना श्रुत्येगइयाजीवा गोश्यायारत्ना गोपरारत्ना पातदुन्नयारत्ना शृणारत्ना । सेकेणठेण
नतणययुसुड श्रुत्येगइयाजीवाश्यायारत्नायि एवपक्रिउच्चरियहं गोयमा जीयादुविहा पसुप्ता तजहा ससार
समायणागाय श्रुत्ससारसमायसुगाय तत्यणजेतेश्रुत्ससारसमायसुगाय तेणसिद्धा सिद्धाणोश्यायारत्नाजाय
शृणारत्ना । तत्यणजेतेमसारसमायसुगा तेदुविहा पसुप्ता तजहा सजयायश्रुत्सजयाय । तत्यणजेतेसजया

भो पनगपाम श्रीराना नकरावे । पातदुन्नयारत्ना । नही तदुन्नयारत्ना पापलोवधात नकरे पनेरापासपचि नकरावे । पवारमा । एतकामाटे पमा
रभावे । मेकचइयभने एववपद । योतम पूवेवे तेसे पवे वेमयवन् । इमकपू । पत्येयइयाजीवा पाकारमावि । केतकाएव लोवप्राप्ती पात्मारभो पचिदे
पाताने पच पारभकरे । एवंपदिकचरियत्वं । इमयवं पूवेवका तिमपाक्षिर्व कइवू इमप्रय पायकपचि सवपायि कइवू उत्तर । गोयमा । वेगोतम । जो
बादुविहापकता तजहा । जोव वेदकारता कदा मे पबवा पव्य वेवरीये एतवे समस्त तोयिकरत्ना मतने विवे मदनही इमकपू तेकइवे—संसारसमा
यसगाव । पञ्चश्रीय देव १ मनुष्य २ तिर्यच ३ नारकी ४ कप्य चारियतिने विवे संसरचकरे तेसंसारसमायकइवे । यससारसमायकभाब । नो का
श्रीय चारिगतिम वेगमाहे एतमे मुक्तिववा । ते पमसारसमायक कइवे । तत्तव च जेते पसंसारसमायकमा । तिहा च इसे वाक्काककारे जेवोव चरि
यति कप ममार तिहा पनतोवार भसाभोने समस्त कसचयकप कानक पायां । तेपसिद्धा । ते पनरेभिदे सिद्ध कवा । सिद्धाचं नो पायारंमा जान
प पाग्भ । तेमिह पात्मारभो नही एतसे परारंभो पच नही तदुन्नयारत्ना विच कइवा पारध रचितवे । तत्तवं जेते संसारसमा

तथाह ॥ शुभश्रोगपशुबन्ति ॥ शुभश्रोगययुक्ततया प्रस्युपशब्दादिकत्वं वाशुभश्रोगयसु तदेवामुपयुक्ततया प्राह - पुढबीभाठकाए तेउवाकवकस्वइ तनाह । पकितेइबापमतो करइपिबिराठहोइ ॥ १ ॥ तथा - सधोयसतओनो समकस्वहोइचारसीसि ॥ अतः शुभश्रुधो योगवात्मारजावि

तदुचिह्ना पक्षज्ञा तजज्ञा पमक्षसजयाय अ्यपमक्षसजयाय तत्यणजेतेष्यपमक्षसजया तेषणीध्यायारज्ञा णोप
रारज्ञा जाव अ्यणारज्ञा । तत्यणजेतेपमक्षसजया तेसुहजोगपक्षुश्च णोध्यायारज्ञा णोपरारज्ञा जावअ्यणारज्ञा ।
अ्यसुहजोगपक्षुश्च अ्यायारज्ञाविजायणोअ्यणारज्ञा तत्यण जेते अ्यसजया ते अ्यधिरति पक्षुश्च अ्यायारज्ञावि

[illegible]

कारवमिति ॥ यद्विरहपदमुच्यते ॥ इहा यन्मात्रो यद्य व्यसयतामा मूर्त्त्येकेन्द्रियादीना नास्मरन्महावित्त्व साक्षादस्ति सदा व्यतिरिति स्मरतीत्येत
दस्मिन्तेषा नष्टि ते तता निवृत्ता भूतो सुयताना भविरति सत्र कारवमिति निवृत्तानां कथञ्चि यस्माद्यात्मकत्वे प्यनारम्भकत्वे यदाह - वा
अप्राप्यस्मृतत्वे विराहव्यसुताविद्विषमन्त्रस्य ॥ साहोद्विज्जकारकना अन्त्यविमोक्षिणुत्ससि ॥ १ ॥ सेतबुद्धयति ॥ अप्य तन कारयेमेत्यर्थं , अप्य
यास्मारम्भकत्वा दित्वमय मारकादि चतुर्विंशतिदशब्दे भिन्नपयताह ॥ नेरहपावमित्यादि ॥ व्यक्त कवर ॥ मनुस्सेत्यादौ ॥ अपमयः मनुष्येषु

जाय गोश्चणारन्ना सेतेण्ठेणगीयमा एवमुच्चद व्यत्येगद्वयाजीया जाय चणारन्ना ॥ णेरहुयाणनतेकिञ्चाया
रन्ना परारन्ना तदुन्नयारन्ना चणारन्ना गोयमा णेरहुया चयारन्नाविजायणोश्चणारन्ना सेकेण्ठेणनतेएववु
च्चं गोयमा चयिरतिपदुच्च सेतेण्ठेणजायणोश्चणारन्ना एवजावपचिद्वियतिरिक्कजीणिमा मणस्साजहाजी

ना कारवजाववा । तल्लव जेते पदवजायते भविरति पुरुष । तिहा येने पदवमात्रे पसुबतो जे ते भविरति पात्रोने एतावता भविरतोहे ते
पायारभावि जाव वा पयारभा । पाप्मारभीहे यावत्तुमन्दे तदुभयारभी जे यदि पमारभी नहीं । सेतेपट्टेच । तेने कारवे करी । गोयमा । सेगीतम ।
एवमुच्यह । इने प्रवररे कच्छ । अट्टमेइयाजीया जाव पयारभा । जेतकाएव जीव पाप्मारभी चादिदेइ यावत्तु मन्दे पारमरचितहे एतसावाह कच्छवा
नेरहुवाणभते विंशायारभा परारभा तदुभवारभा पयारभा ॥ द्विजे पाप्मारमकादि एव तेजीव नारकादि वल्लोसद्वल्ले कचेहे—मारको हेमयवन् ।
व पाप्माने चहे पारमयापकने पयारभा पयारभीहे पारवेवाक्ते मावद्वार्वाकरे वेचने चहे पापकारावकरे पयारभा पयारभीहे पारमरचितहे इतिप्रत्य
भगवत वहेजे—गायमा । गेगातम । नेरहुया पायारभावि जाव पायारभा । नारको पाप्मावेपदि पापभवतहे इम यावत् पयारभीपचिहे तदुभ
वावभीपदि जे यदि पारमरचित नकीछ एतावता पयारभी नहीं । सेकेचुद्धभते एवमुच्यह । तेविसे चय हेमयवन् । इमकच्छ इतिप्रत्य भगवतकचेजे—
गायमा । गेगातम नहीं भविरति जेवने ते भविरतो कचिहे भविरति पयारी पाप्मारभी चादिदेइ तानेहे यदि पयारभीनही । सेतेचुद्धजाव जीव

सयतायंतप्रमत्ताप्रमत्तजेटाः पूर्वोक्ताः सन्ति तत स्ते यथाबोधा सया ध्येतव्याः किन्तु सुसारसमापना इतरेष ते न याच्या नयवर्ततेत्या वेय तेपा मित्येतदेवाह ॥ सिद्धविरहिएत्यादि ॥ व्यत्तरादयो यया मारकासया ध्येया असयतत्वसाधर्म्योदिति, आत्मारम्भकत्वादिति चेर्मे शोवा निरूपयिता स्तेष ससेषया दालेशयाद्य नयन्तीति सुसइया स्ता स्तेरेव निरूपयकाह ॥ ससेषाजहाउद्विपति ॥ लेरया कृप्रादिद्रव्यसाक्षिप्यजतितो जीयपरिचामो यदाह - कृप्रादिद्रव्यसाक्षिण्या त्परिचामोयद्यात्मन । स्फटिकसेवतथाय सेवयाशब्दः प्रपुज्यते ॥ १ ॥ तत्र ससेषया लेइयावतो जीवा- ॥ ब्रह्मर्तुद्विपति ॥ यया मारकादिविशेषव्यक्तिता जीवाधर्पीता ॥ जीवाह जते । कि आपारत्मा परारम्भेत्यादिना ॥ दयकलेन तया ससेषया जीया छपि वाच्या, ससेरणाना मसुसारसमापकत्वस्या सम्बन्धेना सुसारसमाप्यत्वे त्यादिविशेषव्यक्तिताना श्रोपावा सयतादिविदोपयाना तेवपि मुन्यमानत्वा तत्राप्य पाठकन ॥ ससेषाह जते । जीवा कि आपारजेत्यादि ॥ तदेव सुव मवर जीवस्थाने ससेषयाइति वाच्यमिति, अयमेको

वाणवरसिद्धयिरहितानाणेयध्या वाणमतराजाववेमाणिया जहाणेरइया सलेस्साजहान्हिया कियहलेसस्स नील्लेसस्स काउलेसस्स जहान्हियाजीया यधरपमभ्भुपमत्ताणजानियध्या तेउलेसस्सपम्हलेसस्ससुक्कालेस

बारभा । तदेकारव यावत्तयण्टे एभाव ज बिरतिवत ते अपारभो इवे एजे जे एबिरतो ते अनारभोभो इत्वर्ध । एवंथाव पचिद्विय तिरिक्खजोबिया । इम यावत् एण्डे अमुरवमार भादिदेह पचिद्विय तियज यानिक जणे जाववो बविरति पचावो आत्मारभो परारभो तदुभयारभो होय पचि अपारभो नही इमकजवो । मनुस्सा जहाजोवा अवर सिद्धविरहिया भाणेतव्या । मनुज्जेविदिये सयतासंयत प्रमत्ताप्रमत्त ए पारभेद पूर्वे कदाह - तेमाटे किमसग ने जीवपात्रोक्कया विममनुज जायवा चारेभागे एतजोविशेष सिद्धाचारेभागे रहित तेमाटे सिद्धविना कहवा । वाचमतरा जाव वेमाबिया जहाजेरइ वा ससेष्ठा जहा पाहिया बिक्खसेससु नोवलेसस । वागव्यतरभादिदेह यावत् वेमानिकताइ तिम कहवा विम मारकोक्कया तिमज जाववा एस द बविरतिपणे साधम्येण तेमाटे आत्मारमपचैवरी जीवकाणा तिजे ससेयो पसेगोइवे तेमाटे ससेयो कहले - सेष्ठासहित तेविमपोषे सामाम्येवरी

द्रव्यः कृत्वादिसेव्यादेहात् तदन्वयेत्, तदेव मेते सप्त तत्र ॥ किञ्चलेसेव्यस्यादि ॥ सप्तसेव्यस्य नीलसेव्यस्य श्रीवराशो देवक्यो
 यथोपिबन्धीवदक्यः स्यात् व्येतव्यः प्रसङ्गाप्रसक्तविद्योपवचन्यः कृत्वादिपुत्रि अग्रद्वलजावसेव्यासु संयतत्वं नास्ति यद्यो व्यते ॥ पुत्रपञ्चिककठपु
 च्चकपटीएठसेव्यापत्ति ॥ तद् इत्यसेव्या स्मृतीत्येति मन्त्रव्य, तत् स्यात् प्रमत्ताद्याजाव क्तात्र यूत्रोच्चारकमेवं ॥ किञ्चलेसायं जते । श्रीवा किं भ्राया
 रंभा ? ४ गोयमा भ्रायारंभावि जाव मो चकारंभा से केकठेवं प्रते । एवमुक्ते ॥ गोयमा भ्राविरं पशुव ॥ एवं नीलजापोतसेव्यादक्यः स
 पीति तथा सेवोसेव्याद ३ श्रीवराशे देवक्यः यथोपिबन्धीया स्यावाच्या भवरं तेषु सिद्धा नवाच्याः सिद्धाना मसेव्यत्वा, तेपैवं ॥ तेउसेसाय
 प्रत । श्रीवा किं भ्रायारंभा ? ४ गोयमा चलेवेगइया भ्रायारंभावि जाव मोचकारंभा चलेवेगइया मो चकारंभा भ्रावेगेगइया मो भ्रायारंभा जाव
 चकारंभा से केकठेवं प्रते । एवंमुक्ते ॥ गोयमा दुबिहा तेउसेसा यकता तत्रहा सत्रयाय ससंखयाएत्यादि ॥ प्रवहेतुपूत भारभर्निरूप्य प्रवाभाय
 हेतुमूतं ज्ञानादिपुष्पकर्मकस्यच निरूपयकार ॥ इह प्रविष्ट इत्यादि ॥ व्यक्त भवरं इहच भवे वर्तमानजन्मनि यद्वर्तते ननु प्रवाग्तरे तदैहजन्मि
 काकुपाठा वेह प्रकटावदेया, तेन किमैहजन्मि क्ताम मृत ॥ परप्रविष्टि ॥ परप्रवे वर्तमानजन्मरज्जवि व्यनुगमितया य द्वाते तत्पारप्रवि

स्स अष्टाष्टिहपाजीया जवरसिंष्टाणजापियहा इहजन्मिपुनतेभाणे परन्मविपुण्णाणे तदुजयन्मविपुण्णाणे गोयमा

कक्षा सूचतिमार्जाश्वी । (असेवी श्रीवसेवीने जापातसेवीने । चहा ओहिवाजीया जवर प्रमत्त ययमत्ताय माविबन्धा । विम श्रीविक समुच्चये श्रीव
 द्या तिम जाचवा पवि । तको विमिय प्रमत्त ययमत्त वर्जितकइया ज्ञाप्यादि तीन ययमत्तभाव सेव्याने विदे सुवतयर्भू भवी यने से कर्त्तं पुत्रपञ्चि
 यथोपुत्र यचवरतेउसेवी इति ॥ ते इत्यसेव्या पात्री कर्त्तुं । तेउसेव्य पञ्चविषय सुवसेव्य । तेचसेवीने पचसेवीने दृक्सेवीने । ज्ञाप्यादियाजीया ।
 विम श्रीविक सामान्यदूने श्रीव कक्षा तिमकइया । जवर सिद्धाचभाविबन्धा । एतकोविमिय सिद्ध भकइया विद्वेगेम्भारचितके तेमाटे । इहमदियमतेवा
 से परमविष्टावे । भवहेतुमूत पारंम कइवीने भवयमापहेतुमूत ज्ञानादि कइवे — वर्तमानभवनेविने वेमत्तवत् । ज्ञानाजरीय तेइहमदियमत्त कइवे वर्त

[illegible]

बृहन्नयिएयिणाणे परन्नयिएयिणाणे । वसणापिएयामेव । बृहन्नयिएयिणाणेत्तेवरित्ते परन्नयि
एयिरित्ते गीयमा बृहन्नयिएयिणाणे परन्नयिएयिणाणेत्ते । एयतवेसज्जे । एयतवेसज्जे । एयतवेसज्जे ।

माल परतत्त भवे केचान ते पारमविक्रममकहोसि । तदुभयपरमव केचनेविधे ज्ञान ते तदुभयभविष्यानकहोसि ? उत्तर । गीयमा देवोत्तम । इहमेव भवो परमेव सति मत्वाव ते इहमविक्रममपि ज्ञाव । परमविएवियाव । ऐषतत्तमवे ज्ञानहोय तेपचि ज्ञानहोय । तदुभयमपिपविष्यासि ज्ञाहो भस्सो तेपरमेवे परतत्तमेवपि चतुस्रसो तेपचि ज्ञानहोसि । दसवपिपयामेव । विमज्जामकहोतिम दगगपचि ज्ञापहो । इहमविक्रमवैभगवन् । पारिषदाव यज्जवा । परमविक पारिषदाव इतिपय उत्तर । भावमा । इहमविकहोव पारिष दाव या मज्जीतपवधिपणावको । चापरमविएचरिते । महीपरमविक पारिषदाव पारिषदाव पारिषवतमरो ववो परमेवे तेज्ञान पारिषवंतनकाय । चातदुममविए य रिते एवतवेसंजमे । नहो तदुममविक पारिषदाव पारिषदाव ते तपसंसम भेदवो वेमकाखे तेमाटे इम तप इमहोव संगमपचि ज्ञापहो । ववो

चारित्र्यं धर्मवपुषाया मुष्टीयत् मोक्षे च तस्याः किञ्चिद् त्वारत्वात् पावकञ्जीवमिति प्रतिष्ठासमाप्ते स्तदन्वयाया धायइत्यात्, अनुष्ठानरूपत्वाच्च धा
 रित्रस्य क्षीरामात्रेण तदयोगा दत्तवोच्यते ॥ सिद्धे मोक्षरित्तो नोअवरित्तो ॥ नोअवरित्तोति न अविरते रत्नावाविति, अनन्तर आरियमुक्त गत
 च द्विषा तयः सुपमनेवादिति तयोन्निरूपणायातिदशमाह ॥ एतदेवेवंमेति ॥ प्रमन्निवचनाभ्या चारियवत्तयः सुपमी याच्यो चारियरूपत्वा
 त्तयोरिति ननु सत्यपि ज्ञानादेर्नोवहेतुत्वे दशमस्य यतितव्य तस्यैवमोक्षहेतुत्वाः अदाह - अहेतव्यरित्ताष्टे सुसुपरदसंग्रहेष्वप्यं ॥ सिद्धतिचर
 चरहिष्या दंभवचरहिष्यावधिकतीति ॥ १ ॥ योमम्येत तन्निवृत्तिं प्रमथन्नाह ॥ असुवहेतुमित्यादि ॥ व्यक्त्य अव्यक्त्य ॥ असुयुगेवंति ॥ अवंवृत्तो ऽनिरुद्धा
 अव्युद्गारा ॥ अचकारेति ॥ अविद्यमानश्चः साधुरित्यर्थः ॥ सिद्धहति ॥ सिध्यति अवाप्तचरमवतया सिद्धिगममयोग्यो जयति ॥ बुद्धहति ॥ स यय
 यदा समुत्पन्नबोधसङ्गानतया अपरपरयोपयोगता विहितान् बोधाविपदायोन् ज्ञानाति तदा बुध्यतहति व्यपदिश्यत ॥ मुद्धहति ॥ स एव सज्जात
 केवबोधो प्रवोपयाधिकममि ॥ प्रतिसम्यं विमुच्यमानो मुच्यतइत्युच्यते ॥ परिनिर्वाहति ॥ स एव तथा कुर्मंपुद्गलाना मनुसमय यथा यथा एय
 माप्नोति तयातया ब्रह्मीजवन् परिनिर्वातीति प्रोच्यते ॥ सवदुष्काकर्मतंकरहति ॥ स एव चरमजवापुयोन्निमसमये क्षपिताअपकर्मोऽगः सवदुःखाना
 मन्त करोतीति जस्यत इतिप्रसङ्गः उत्तरगु बद्ध्य अव्यक्त ॥ मोक्षे च इत्यहेति ॥ अप्य मनन्तरोक्तत्वेन प्रत्यक्षोर्षो प्रायः समर्थो

नृतेऽश्रुणगारे सिज्जति युज्जति मुञ्चति परिणिष्ठाति सस्रदुस्स्वाणमन्तर्करेति गोयमा णोडण्ठेसमठे संऋण्ठेण

पूछते ? प्रसमुद्धेयमते पचगारे । प्रसप्तत जेबे प्रायवहार कया भबौ प्रमगवन् । एवबौ साहु । भिम्भति बुम्भति सुयति परिपिप्वाति । भिद्गमम
 वाप्यहाय केवसन्ननिबरी जोवादिप्रदाबजाबे भयबमबरी कूटे वनप्रदबयबरी योतबोमूत बूबे । सम्बदुक्खाबमत-बरेति । प्रा-अगने छेइबे प्रोपव
 सीयमा चल बरे इम जोतम पूजा पबौ उत्तर भयवत कहेबे—यायमा । हेगौतम । बाहबोममइ । एषव समथतबी बसवत बबौ । सेबेबइब भते
 वाचप्रतेनबरेति । ते स्वेकारबे प्रेमगवन् । वाचतुगण्डे प्रतमबरे ? भववतबइ उत्तर । गोयमा । हेमौतम । प्रसमुद्धेयबगारे । प्रसप्तत जेबे प्रायवहार कजान

यनयान् वक्ष्यमाकट्टपकुमुद्रप्रहारजजरितत्वात् ॥ पाठयवजाठिति ॥ यस्या देव्य प्रवग्रहणे सुरुदेवान्तर्मुहूर्तमात्रासप्तस्वामुपीकृत्य सत उक्तमा
 युवत्वांति ॥ विडिलबधकट्टुठिति ॥ ययवन्मन रुपुतावा वहुतावा निपसतावा तेन बहुता आत्मप्रदक्षीपु सम्बन्धिता पूर्वा वस्याया मञ्जुत्तर
 परिकायस्य कथयि दनाकादिति क्षिपिलजम्भजबुग एता द्याधुनाएव द्रष्टव्याः असंवृतभावस्य निष्ठाप्रस्तावात् साः किमित्याह ॥ यक्षियवधकय
 द्वाठपकरेइति ॥ गाढतरन्मना यदुल्लखावाः निपसतायस्यावा निष्ठाचित्वा प्रकरोति प्रशब्दस्याविकल्पायत्वा स्वर्तुमारभ्यते अयंवृतत्वस्या
 द्युनयोगरूपत्वम गाढतरप्रकृतिवन्महेतुत्वा दाहव - जोगापयप्रिपपसति ॥ पीक पुन्यनावेखसंवृतत्वस्य साः करोतीत्येवेति तथा द्रष्टव्यकालस्थि
 तिवा दीपकालस्थितिकाः प्रकरोति तत्र स्थितिरुपात्तस्य कस्मिन्नेव स्थाने ता मह्यकालांमङ्गी करोतीत्यर्थं असंवृतत्वस्य कपायरूपत्वेन स्थिति
 वन्महेतुत्वा दाहव - छिद्रमनुजागकसायठकुचइति ॥ तथा ॥ मवाकुमावेत्यादि ॥ इहानुजावो विपावो रसविशेषइत्यर्थः ततश्च मन्वानुजावा
 परियेतवरसाः सती मादरसाः प्रकरोति असंवृतत्वस्य कपायरूपत्वा देवा नुजानवत्यस्य कपायप्रत्ययत्वादिति ॥ अप्यपसेत्यादि ॥ अल्प म्भोक्

जते जाय धृतनकरेति गीयमा ध्यसवुद्धेश्युणगारे ध्याउयवज्जाठंसप्तकम्मपगणीनीसिद्धिलयधणश्रुतं धाणिय
 यधणयश्रुतपकरेइ हस्सकालठितीयाठ मदाणुजावान् तिष्ठाणुजावाठंपकरेइ ध्य

र्ही पट्टवाभाय ॥ पाठयवजाया सप्तकम्मपगणीया निठलसधणवहाया पकरेइ अष्टकावडितीयाया दीपकावडितीयापो पकरेइ । पाठयवमडाकोने
 मातवमनो प्रकृतिवाधीइवे जेमाटे प्कमभनेविपे एवकार धतमुद्धतकासने विवेदीक पाण्डकानोवधक्के तेमाटे पाण्डकुं वक्क तेक्कवो वाधीक्के सिद्धि
 यधक्करोने वाधीइवे ते गाढा यववा निष्ठाचितवधन करे मही द्रष्टव्याव कहुता वीढावासनो स्थितिइती तेइनो दीपकाय यवोकासनो स्थितिकरे
 पतायता वन्नीविति बहारे । मडाकभावापातिष्ठाणुजावायापकरेइ । कमना जेमद् पनभावकर्म मडरसकम्मनी इवे ते तीसपगुभाव तेकम्मनो तोवरसव
 रे । अप्यपसेत्यापोमहपदेसयायापकरेइ । यववाही प्रदेय भाग कमदसिक्क परमांद् धुतो ते घणांप्रदेयभागकरे कमवधारे इत्थव । पाठयवधक्कम्वसि

मन्त्रेणाप इन्द्रमदसिचपरिमाणं यासाता सता ता बहुप्रदेशायाः प्रकरोति । प्रदेशबन्धस्यापि योगप्रत्ययत्वा इववृत्तत्वस्यच योगरूपत्वादिति ॥ अत्र
 उपपत्त्यादि ॥ अथापुः पुनः कर्मस्यारब्धत्वात् । यस्याः विभागाद्यज्ञेयायुष परमवायु प्रकुञ्चति । तेन यदा त्रिमागादि सदा
 यमगति अन्यदा नक्षत्रातीति तथा ॥ अथाएत्यादि ॥ असातवदनीयत्वं दुःखवेदनीयं कृत्स्नं पुनर्जुयोन्मूयः पुनरुपचिन्तोति उपचिन्तं कुरोति मन
 कर्ममत्तशान्तवन्तिता इवा तवेदनीयस्य पूर्वोक्तविशेषव्यत्यय तदुपपत्तिपत्तेः क्षिमतदु यज्ञवेदे ॥ स्वज्ञोऽप्यत, असृष्टोत्पत्त्यदुःखितो जवतीति प्रति
 पादनेन प्रयत्नना दसृष्टत्वपरिचारायं मिदं नित्यदुःखमिति ॥ अनादिकं अविद्यामानादिकं अज्ञातिकावा अविद्यामानस्वजनं अज्ञावा
 यतीतं अज्ञात्प्रप्यदुःखं स्वतात्किमान्तदुःखं स्वतात्किमान्तयति अज्ञातीत, अज्ञावा, अज्ञातं पापमतिग्रहेनेतं गतं अज्ञातीतं ॥ अज्ञातयगति ॥ अज्ञातयगति दे
 गोवचनो तवाचक सत सतिप्रधानं अज्ञातयगति मय मन्तो यस्य तत्तथा तत्किमेवा दनवताप मत्तदेव सदाया
 दनवताप्रमिति, अपया अनवगत मपरिच्छेद मय मरिमात्रं यस्य तत्तथा, अतएव ॥ वीहमदंति ॥ वपाद्वीहमददीर्घांश्चवा वीर्षमार्गं ॥
 वाठरंतति ॥ अतुरस्त देवादिगतिभेदा स्पृष्टादिदिग्भेदा अतुर्विज्ञा तदेव स्वार्चिणाष्टमस्योपादाना वातुरस्त्वम् ॥ संसारवर्तारति ॥ अवा
 रस्व ॥ अतुपरियद्वरति ॥ पुनः पुन ज्वनतीति, असृष्टस्य तावदिवं फल, सृष्टस्य तु यस्या तदाह ॥ अतुनेकमित्यादि ॥ व्यक्तं अवर, सृष्टो

व्यपदेशगानं अज्ञापदेशगानपकरेह स्याउयचणक्रमसिधयचह सिधनीयचह असायावैयणिजाचणकम् नुजो
 नुजोउयचिणह अणाइयचणअणवदगदीहमठ वाउरतससारकतारअणुपरियद्वरति । संतेणठेण गोयमा

यद्वर । अपुन असायावैयणिजाचणकम् । असायावैयणिजाचणकम् । असायावैयणिजाचणकम् । अपुन असायावैयणिजाचणकम् ।
 रेयम । असायावैयणिजाचणकम् । असायावैयणिजाचणकम् । असायावैयणिजाचणकम् । अपुन असायावैयणिजाचणकम् ।
 रेयावे येननर्षी दोषकाम । वाठरंत संसारवतार अतुपरियद्वरति । वाठरंत संसार अतुपरियद्वरति । वाठरंत संसार अतुपरियद्वरति ।

नगरः प्रगतमयतादिः, स च परमशरीरः स्याद्दशरमशरीरयोः, तच्च यश्चरमशरीरः सद्दयेक्येदं सूत्रं, य इत्यक्षरमशरीरं सद्दयेक्यया परम्परया
 नृत्रार्थी वसेयो ननु पारम्पर्येण संवृतस्यापि सूत्रोक्त्यायेत्या वदयन्नावी यतः शुक्लपादिद्वयपि मोक्षोपदेश्य भावो, तदेव संवृतासंवृतयोः फल
 तो वेदान्तावयेति ? अत्रोच्यते इत्थं किन्तु परसंवृतस्य पारम्पर्यं आदुतर्क्यतः सप्तसुत्रमममात्रं यतो वदयति ॥ अद्वैतिय चारितारारश्च भारा

अस्युक्तेश्चणगारेणोसिज्जइ सयुक्तं नतेअणगारेसिज्जइ हतासिज्जइ जाव अतकरेइ । संकेणठिणजतेएववु
 झइ गोयमा सयुक्तेश्चणगारे अणयवज्जाठं सप्तकम्मपगणीठं धणिययधणयध्वाठं सिद्धिलयधणयध्वाठं पक
 रेइ दीहकालाठितीयाठं हस्सकालाठितीयाठं पकरेइ तिह्वाणुजायाठं मदानुजायाठं पकरेइ अज्जापदेसगाठं अण्य
 पदेसगाठं पकरेइ अणयवणकम्मनयवइ असायावेयणिज्जाधणकम्मणोनुज्जोनुज्जोउयविणइ अण्णादीयवण
 वमा चमनुइ चणमारणमिज्जइ । ते तदेवमेवेनोतम । अरे पासवणार साधु सोममहा इत्यादि पूर्ववत् अइवा वाचत् चंतकर
 मही वनी गौतम पूजे—समुत्थमंति पचमारसिज्जइ । जेवे पायवणार कच्चावे वसिकोधावे पात्मा जेवे हेमगवन् । एइवो चररचित चणमार साधु
 सोम इत्यादि सवकइया इतिमत्तं उतर । इताविज्जइ जाव चंतकरेइ । इमीतम संवृत चणमार हीमे अणव अतकरे इम सर्वकइवो । सेवेणुइ मते
 एवमुक्ता । तेज्जमाटे हेमगवन् इम कम्म संवृतचणसार सोमं । यायमा । हेगौतम । समतपचणमार वसिकोधावे पात्माज्जवे एइवीसासु पाठकम्मं मादि
 णा पाचमी पाठकम्मं ठामो सात कम्मप्रवृत्ति ते । धकियवचणसापासिद्धिलयवचणसापा पकरेइ । निविज्ज बोखवे चंचवे वाधीहे तेमते सिद्धिलयवचण
 तेज्जमाटोक्ताकरे इत्यय । दोइकाठितीयापा । दोवकास वज्जाले वेचल्लिज्ज ते । इच्छासाठितीयापी पकरेइ । इल्ल बोकाकावेच विज्जितकरे ।
 तिप्पाळमावापो मइछमापा पा पकरेइ । तीवरवणे जेमइरवकरे । वइउवेसगापा अण्यपदेसगापी पकरेइ । अक्कापदेइ इवे ते अण्यपदेइ करे इम
 पण्य प्रदेयवतं पते अण्यपदेयवतंकरे । पाउवेवच कच्च मवइइ । प्रवृत्तिपादितत धामुत्तम तेइने मवांवि । प्रसायावेयविज्जवचण पांसुप्पोभुज्जो इव

द्वितीया नतः प्रगणपतिं मिश्रयति ॥ यथा संवृतस्य पारम्पर्यं तदुत्तर्यतोपादं पुद्गलपरावर्तमानमपि स्या द्विराचक्षत्प्रत्यया तस्येति ॥ यदीदृशं
इति ॥ व्यतिव्रजति व्यतिक्रामतीत्यस्य अनगारः संवृतत्वा रिसृष्यतीत्युक्तं, यस्तु तदन्यः स विशिष्टगुणविकृत सन् क्षिप्तेवः स्या अवेति प्रस
यत्राह न त्रिवेषमित्यादि ॥ व्यक्तं अथर ॥ असंभ्रयति ॥ असाधुः समयमरुहोवा ॥ अविरयति । प्राकृतिपातादिविरतिरहितः, विश्लेषेयया त
यमिरतो यो न भवति सो विरतः ॥ अप्यश्लिष्टपत्यादि ॥ प्रतिवृत्तं निराकृत मतीतकाशकृत, निष्पदिभरुणेन प्रत्यास्यातम्ब यज्जितं अनागत
कानविषयं पापकम्ब प्राणानिपातादि येन स प्रतिवृत्तप्रत्यास्यातपापकम्बो तन्निषेधा वृमतिवृत्तप्रत्यास्यातपापकम्बो अनेना तीतानागतपापक
मानिपपत्रकः असयतो विरतये त्समन वर्तमानपापासंवरम्ब समिहित, अथवा न नैव प्रतिवृत्त तपोविधानेन मरुकात्तादारात् कृपित प्र
त्याग्यात न्म मरुकात्ते व्यासयामिरोपन पापकम्ब येन कृतया अथवा न नैव प्रतिवृत्त सम्यग्बुद्धेनप्रतिपत्तितः, प्रत्यास्यातम्ब, धुर्यविरत्यङ्गी

शृणवद्गदीहमद् चाउरतससारक्तारवीइययइ सेतेणठेण गीयमा एवसबुद्धेणगारेसिज्जइ जाव स्युत करेइ । जीघेणनतेअसजएअयिरएअप्यफिहयपच्चस्कायपावकम्मे इतोषुते पेच्चा देवेसिया गीयमा स्युत्येग

निरुद्ध । यमात्ता वेदोद्योक्तमते नर्हा बारवार पुटकरे । यमादोद्योक्त पञ्चदशम दोहमं पाठरतसवारज्जातार वातोवयति । इमवेदो नो यदि नवो जेहना पारनवो एहना दोह वातुगतिक समारज्जातारपते व्यतिक्रमे एहवो जे समार ते पञ्चकरे इतिमाव मोचकायदत्तव । सेतेपेहव मोचमा एवमयन यनगार भिन्नरुद्र ज्ञापपतकरेद । ते तेपेकारे जेगोतम । इपेकारे संवरपादि इद्रीजेवे एहवो प्रचगार साधु चरमयरीरी सोक्मे मोचप्र ते ज्ञाप इत्यय यावत् मयदु गुणार्पंतकरे यनगार ते मंदतपनवो सोक्मे इमोक्मो तेहवो बीजो तेविग्रिष्टगुण विकसयका खं । जीवेर्भते यमजए च विरएपपदिहपपकायपावक्यो । देवक्ये यनवा नइवे इमा प्रदकरेजे—इभगवन् यसाधु सपमरजित प्राणातिपातादि विरतरजित मवीहका पाप भिंदोकरेरी तथा पपकापेकरो पापयम जेवे । इतोपते । इहवो मनुष्यतिर्वय मरी । यिमा देवेसिया । पजे देवकाज । गोयमा । जेगोतम ।

करणत पाप नर्मदानावरणादाज्ञानं कर्म येन स तथा ॥ इति ॥ इतः प्रज्ञापयन्प्रत्यक्षा निर्गमवा न्मनुष्यनवाहा श्रुती सूतः ॥ अस्मान्त
 रे दय स्यादिति प्रसा ॥ जेइमेभीति ॥ य इम प्रत्यक्षासत्राः पञ्चम्रितियन्वो मनुष्यावाः ॥ गामेत्यादि ॥ ग्रामादि द्वषिकरबज्रूतेषु, तत्र घासी
 अनपवमायत्रनाभितस्वानयिक्षोप, घाकरो लोहाधुत्यतित्थानं, नकरं कररहितं, निगमो वरिजगमप्रधानं स्थानं, रावधानी यत्र राजा स्वय
 वसति रेटं पूलीमाकारं कर्षटं जुनगरं, मज्जस्थं सर्वतो दूरवर्तिं सुखिवसास्तरं, द्रोबमुबं जलपयस्यलपकोयेतं, पत्तनं विविषवेक्षागतपक्ष्य
 स्थानं, तत्र द्विषा जलपतन स्पतपतनं चेति, रजजूमि रित्यग्रे, घाचम सापसाविस्थानं, सुखिवेक्षो घोषादि रेपां दम्भ सत स्तेषु, अथवा

[illegible]

यामादप्य य सयियया सै तथा तपु ॥ अकामतवहायति ॥ अकामाना निष्कराद्यनभिलापिका सता, वृष्णा सुद, अकामतुष्ठा तथा, एव सका
 मनुष्या ॥ अकामयमवेवावसति ॥ अकामाना विज्जराद्यनभिलापिका सतां अकामोवा निरन्निप्रायो ब्रह्मचर्येण ख्यादिपरिजोगात्रायमाश्रय
 तेन यामा रात्रौ अयन मकाममश्रयपदास्त्रो अत सैत ॥ अकाममश्रयपदास्त्रो अत सैत ॥ अकामा ये अकामकादय सैव्यो य परिदाय
 मन्तया तम तत्र स्वेद प्रयेद यतिव लगतिवेति यदौ रजोनात्र सतः कठिनोनुत रजएव, पङ्को मलएव अवेदनाद्रीनुतइति ॥ अप्यतरोवा
 नुज्जतरोवा कासति ॥ प्राकृतत्वेन विज्जिगरिखामा दल्पतरया नृपस्तरया यतुतर झाल यावत् ॥ वाशब्दो देवत्व प्रत्यक्षपेतरकासयोः समतान्निधाना
 चा कवन इयस्ये सामान्यतः सत्यपि अल्पतरकाम मकामानिज्जरायता मविमिश्र त स्या दितरपागनु विधिष्टमिति ॥ अप्यावंपरिक्लिष्टेचित्तिनि ॥
 विधापायति ॥ फालमामेति ॥ कासो मरु, तस्य मास प्रकामाववसरः कासमास सत्र ॥ काल किञ्चित् ॥ सुखा ॥ वायवमतरैस्तुति ॥ वनान्तरपु
 पनयिटायेव तथा यर्कागमकरणा वृत्तमन्तराः अल्पत्वाद् ॥ वनपु प्रवा वामा स्वेवत व्यन्तरायति वामव्यन्तरा सैव मेते वानमन्तरावा अ

ए अक्रामतुहाए अक्रामनयवेरवासेण अक्रामसीतातवदसमसग अग्रहाणगसंयजल्लमलपकपरिदाहेण अप्यत
 रोयानुज्जतरायाकालप्रप्याणपरिकिसेसति परिकिलेसदृत्ता कालमासेकालकिञ्चा अग्रयरेसुधाणमतरैसुदेवलो

मभभवेरवासेण ॥ अग्रमिपते स्त्रो प्रमुखा भाव चितवता ब्रह्मचर्य पात्रे ॥ पदामं सोतातव संयमसय ॥ वनो मनप्रमिषायविना ग्रीत ठाठि पातप
 तावडा जीम मसा इत्यादिद्विना पराभव जमे ॥ अग्रहाणगसंयजल्लमलपकपरिदाहेण अप्यतरोवा सुज्जतरोवा कासंयप्याणंपरिक्लिष्टेसति ॥ ज्ञानने अग्र
 वरि मनकरे अत्रपामे परमेया कठिनमन ॥ प्रयेदवते गोशामन एकपामे अर्ध इम भीति भववा अष्टमे दूढ कावामि जूतं एकवार पञ्चवा वेवार
 रमविचारोमे वाडोकाश अथवा धर्मीकाम पात्रानि बसेगवरे ॥ परिकिलेसदृत्ता ॥ वनेयवरीने पोडावरीने ॥ कासमासे ॥ मरुच तेजना अग्रसरतेइनेवि
 य ॥ वामकिञ्चा ॥ कावयत वरीन ॥ अग्रहरेम नाचमतरैसु देवपाएम देवताए उग्रवत्ताराभवति ॥ अनेरा वाचवत्तरङ्गादि वननेविने इति तेसाटे वानमन्

तन्मेपु इन्द्रोकेषु देवाग्रयणेषु ॥ देवताग्रयणसाराज्ञयति ॥ अहमेत्यत्र यच्छ्रुतीपादानां ते देवतयोपपत्तारो ज्ञयन्तीति द्रष्टव्य ॥ तसि ॥ य
इत्यनेन सत्तामनिर्गाराग्रयणा वयतयो त्पदान्ते तेषामिति ॥ मेन्द्राग्रयणसि ॥ सेति ॥ अथ यथा येनप्रकारेण ॥ नामेति ॥ सत्तावने वाक्पाशङ्कु
देवा ॥ यइति ॥ नामस्यवाच्यः यमङ्कुराग्रयणवा ॥ इति ॥ इह सत्तामनोके ॥ असौगयसेत्यति ॥ अलोक्त्यन, इतिवाच्य उपपदवर्त्तने, अनुस्वार
मापः मन्पिप प्रारुतयात् याइति यिञ्त्वाप अथवा असौगयस्यइत्यत्र प्रथमैकवचनकृत एकार इयशब्दसु वाक्पाशङ्कुरे, अशोकादयस्तु
प्रसिद्धाग्रय, नयर ॥ सत्तावकसि ॥ सत्तपकः सत्तपकइत्यर्थः ॥ कुसुमियति ॥ सत्तातकुसुम ॥ माइयति ॥ मयूरित, सत्तातपुष्पविशेषमित्यर्थः ॥

एतुद्वयताएउग्रयतारोन्नयति । केरिसाणन्ते तेत्तिथाणमतराणदेवताणदेवताणा पयसत्ता गीयमा सेजहानामए
इहमणस्मलोगमि असीगयणेइवा सत्तयणयणेइवा चपयवणेइवा चूपवणेइवा तिलगयणेइवा लाउयवणेइ
वा निगीहयणेइवा ठतोहयणेइवा असणवणेइवा स्ययसियणेइवा कुसुन्नयणेइवा सिद्धययणे

तर वडोये त अतरनेजि देवतापणे उपवज्जहार इय उपवज्जहार । केरिसाण भन्ते तेत्ति वाचमतराण देवाण देवताका पयसत्ता । केहवाहे हेभगवन् ।
त पञ्चामनिजरायको अतरदेवता माहि अण्णा ते यानअतरदेवताणा देवताक कच्चा एतस अतरोक्कदेवताना भवन केहवाहे इतिप्रय । गीयमा ।
गेगीतम । मेन्द्राग्रयणसि । ते सत्तामनोके वाससासोचये । इहमणस्यसागमि । एह मनुष्यसाकनेविये । पसागवयेइवा । अगीकवचनाना वने इवाक्पाशङ्कुरे
वा पयसा । मतावकवनेइवा । सत्तपक साटो पुण्यप्रातिगिये तेइना वन पयसा । उपवज्जहार पयसा । चूपवयेइवा । असीगयदेइवा । तिलग
ययेइवा । तिलकवचनानावत । माउवज्जहार । वलविगिय तेइना वन पाटीतरे सौगवत । नियोक्कवयेइवा । वडवचनाना वनेविये । एतोक्कवयेइवा ।
अपयवचनाना । अयमणस्यविगिये तइना वन । सत्तपयेइवा । यववचनानावत । अयतिवयेइवा । अयमोक्कवचनानावत । कुसुन्नययेइवा । कुसुन्नय
न । निहययेइवा । धीनामरमय तेइनावत । वपुओवज्जहार । मियइसुमिय । सदेव वारेमास पूजावका १ मा

सयइयति ॥ तवक्ति सञ्जातपञ्चसव चकुरवदित्यर्थ ॥ यवइयति ॥ सञ्जातं सञ्जातपुण्यकाममित्यर्थ ॥ गुसुइयति ॥ सञ्जातगुणमुक्त, गु
 स्मुक्तं नताममूहः ॥ युञ्जियति ॥ सञ्जातगुण मुञ्चय पद समूह यद्यपि सञ्जातगुणो रविद्योपो नाम कीडा पीत सञ्जापीह पुण्यपत्रक
 तो यिज्ञोया मावनीयः ॥ अममियति ॥ यमसतया समयेक्षितया तत्तद्वत्वा व्यवस्थितत्वा त्वसञ्जातयमसत्वेन यमसित ॥ जुवसियति ॥ युगसतया
 तत्तद्वत्वा सञ्जातत्वेन युगसित ॥ विवमियति ॥ विद्येयेव पुण्यसत्परेव नमित मितिकत्वा विवमितं ॥ पवमियति ॥ तेनैव समयितु मारब्ध
 त्वा रमपमितं प्रज्ञाप्यस्या दिक्मार्पत्वा दिति तथा सुविप्रत्वा अतिविमक्ता मुनिप्यक्तया पिबद्गो लुब्धो मञ्जयव प्रतीता ताएवा वतसका-
 श्रेयस्त्वा साग्न पारयति य न ह्युविप्रव्यपिबद्गोमञ्जयवतसवत्तर ततः कुसुमितादीना कर्मचारयइति ॥ सिरीएति ॥ प्रिया वनसत्त्वा ॥ उव

इवा यधुजीववणेइवा निम्बकुसुमिपमाइयलथइयगुलुइयगोष्ठियजमलियजुवालिययिण मियपणमिय
 सुयिनत्तापिन्निमजरिवकिगधरं सिरीए अतीवअतीवउवसोज्ञेमाने उवसोज्ञेमाने चिठइ । एवामेवतेसिवाण
 मतराणदेवाणदेवलोया जहणेण वसवाससहस्सिठिइएहि उक्कोसेण पालिनुवमठिइएहि यज्जाहि द्याणमत्तरोहि

इयलपइव । मठया पूजययना पन्नव । यवइव । निबब पूजयति । गुहइव । कतासमूह । गाण्डिय । पन्नसमूह । जमसिव । समयेवोहचरत्वा । ज
 मसिव । द्यावकायस्य एकठाये । विवमिय । पूजयवने भारेण्य्या । पन्नमिव । मारेकरो प्रखपेण्य्या । सुविमत्त । अतिप्रगट । चिञ्चिमंजखिविजपरे
 सुविवा मज्जया मज्जपज्जना भट्टनहार पवतम मुट्टत तेवप्रते धरे । सिरीए पतीव २ उवसोमेमावे २ चिहट । वनसज्जोकोरो अतिही अतिही इ
 इविजपनस ते पववडे एतमेवका सदरपये रहे । एवामेवतेमिवावमतराच देवाण देवलोया । इमत्र निये तेइना वानवत्तर देवताना देवलोका पू
 कटा तेइवात्र अणिया । जहणेण वसवासमज्जस द्वितीएहि । अयसवको ययसइस । ववने विजित्वायवो विजित्वाहीये । उक्कोसेच पक्षिपाव
 नद्वितीएहि । पाज्जवा उल्लटवको पकापमतो जित्ति जावने । वज्जे वावमंनेरिव । यण वाववत्तर । देवेइव । देवेवरी । देवोचिय । देवोव

लोनेनायेति ॥ इह द्वियंजन मानीरस्ये प्रज्ञात्वे इत्ययः ॥ आहस्यति ॥ क्वचित्प्रदेशे देवानां देवीनाम्ब वन्द्ये रात्मीयात्मीयावासमर्यादांमुहुरनेन व्यासा, आह्वाश्वेय मर्यादावृत्तिः, तथा क्वचित् ॥ विदुष्यति ॥ तैरेव वन्द्येभिजावाससीमोहमुहनेन व्यासा विदुष्यो विदुष्यवाची, ॥ उच्यतेत्यस्य ॥ सुसतीर्णं उपसृष्ट्य सामीप्यार्थं सुदृष्ट आम्बादनायं स्नातय उत्पत्तिं किंपत्तिज्ञिया नवरतकीलासत्ती रूपयुपरिष्ठादेता ॥ सुष्यति ॥ सुसतीर्णः सहायः परस्परसहोपायं, स्नातय क्वचि तैरेव कीलासत्ती रस्योन्यस्यद्वया समन्तत द्यसन्ति राष्ठावित्ताइति ॥ सुष्यति ॥ स्पृष्टा आसन्नस्यनरम रूपदिशोगद्वारेण परिभुक्ताः स्फुटावाः समन्तात्सा व्यन्तरद्वारभिरखविसरनिराकृताभ्यकारतया ॥ भवगाढगाढति ॥ भाठ भाठ भवगाढा सौरे व सकृत्कीलास्यानपरिजोगनिहितमनोनि रपोपि व्यासा, माहावगाढा इतिवाच्ये प्राकृतत्वा द्यगाढगाढा, इहैव देवत्वयोग्यस्य जीवस्यानि पानेन तदप्राप्यः सामर्थ्यां दवसीयतएवेति ॥ अत्येगद्वार मोक्षवेष्टिय इत्यतस्सावा बुक्तस्य पक्षस्य निर्वचनं कृत द्रष्टव्यमिति, अथो देवकनिगमना

देवेह्य देवीह्य श्रुतिष्ठा यतिष्ठा उवत्यन्ना सयन्ना फुढा श्रुग्रगाढगाढसिरीए अतीवअतीवउयसोन्नेमा
णा उयसोन्नेमाणा चिन्तति । एरिसगाण गोयमा तेसिवाणमतराण देवाणदेबलोगा पयसणा सेतेणठेणगोय

करोने । प्रातिष्ठा विधिना उपलब्धा सुखदा प्रज्ञा अवभाठसिरोए पत्नीय २ उपसमिमाया २ चिह्निति । प्रापणी मरजादासगी देव देवीने मृद्वकरोने
अप्या प्रापणीमूनिहो मरजादाद्वको व्याप्या आडादेवदेशी छमरभाळाया परस्पर प्रबो दूरसगो रमता सवारानो परे पावराया परभा पासन
सदय रमय भायशदेकरो भासवता तबा अवकार सदात सकसकोडा अभिसाया देवता नौरासने व्याप्या गाढ प्रसवपरैरदा सप्तीद्वरी पत्नीय २
गामता २ यका रवेहे । एरिसमाय । एइबा प्रेमपक्यासाय कहे । गायमा । गीतम । तिसिषावमतः च देवाय देवलोगा पयता । तेइना यानयतर
देवना देवलाक भवन कछा । सेतेकदुष मावमा एवजुचर । ते तेवेकारचे हेगीतम इम इवेमकारि कछुं । जोदेव प्रसवए । जीव प्रसवो । जायवेविसि
या । यावगु देवतापवेअनजे । सेवमते २ तिमवव मोयमे । जामे पळूं सीमगवतेकछुं इसी इमजळ पयवता नवो । एतखे समयतनो वड्ढमान देवाया

येमाह ॥ सेव प्रते । सेवप्रतेति ॥ यस्माया पूर्णं तद्गमवन्नि प्रतिपादितं तत् एव नित्यमेव प्रवृत्त । नान्यथा, अनेन प्रगवद्वृत्तने बहुमान दर्शो
 यति द्विर्दशनम् ॥ अत्रिचतुस्रमस्त, एव कृत्वा प्रगवद्वृत्त, गीतसः अमर प्रगवत मङ्गावीर वन्दते नमस्तितिचेति ॥ प्रथमग्रते प्रथमोद्देशकविव
 रण समाप्तमिति ॥ १ ॥ ॥ आस्यात प्रथमोद्देशको ऽय द्वितीय आरन्यते, अस्य सेव सुखम् ॥ प्रथमोद्देशके चलनादिधम्मक कर्म्म
 कपित तदेवेह निरूप्यते तपो वृत्तकार्यसङ्ग्रहस्या ॥ दुस्खेयति ॥ यदुक्तं तद्विद्वोच्यते तत्प्रस्तावनापर्यन्त पूर्वोक्तमेव ग्रन्थ स्मरयन्नाह ॥ राय
 गिरे इत्यादि ॥ पूर्ववत् ॥ जीवन्मृत्यादि ॥ तत्र ॥ सयकठदुस्खति ॥ यत्परकृत तत्कवेदयतीति प्रतीतमेवातः स्वयकृतमिति पुच्छतिस्म ॥ दुस्ख
 ति ॥ सासारिक सुखमपि यस्तुता दुःखमिति दुःखवेदुत्वा दुःखं कर्म्म वदयतीति काकुपाठा स्मरः नियचनंतु यदुदीकं तद्वेदयति अमुदी

माएववुञ्चइ जीवेणसुसजजावदेवेसिया सेवनेतेजतेतित्रयवगीयमे । समणन्नगवमहावीरवदइ णमसइ व
 दिप्ता णमसिप्ता सजमेणतवसा सुप्पाणन्नावेमाणेविहरइ पठमसएपठमोउद्दीगोसम्मत्तो ॥ १ ॥
 रायगिहेणयरसमोसरण परिसाणिग्गया जायएववयासी जीवेणजते सयकठदुस्ख वेदेइ गीयमा सुत्थेगइ

एमवन्तो भगवत गीतम् । समर्थ भगव मङ्गावीरवदइ । अमर भगवत श्रीमङ्गावीरस्वामीने वदि । अमर इ ममस्कारकरे वदिता । वीदीने । अमसिता ।
 नमस्कारकराने । सजमेवं तवसापय्याव भावेमाये विहर । सजमेवरो मङ्गावमठपावेनही तपेवरो पुगतनकम निजरे एववा श्रीगीमसस्वामी या
 र्माभे मावतायसा विहर । पठमसए पठमाठइया सप्ता ॥ १ ॥ प्रथमग्रते प्रथमठइयया विहरणा समाप्तमिति ॥ १ ॥ अस्या
 दिव कक्षा तेजस उपाया हेतुमयो दुःखनो अथिक्कार कहेहे—यथा उदेयकाव संप्रवृत्ति यावनेविबे । पुच्छेति । इत्येवेकग्रो तेकहेहे—रावगिरेव
 जरे समाहरण । रावयइ अगरे श्रीमङ्गावीरस्वामी समीसरण । परिमाभिमवा जावएववयासी । परिपदा वीदीने यापयापये अरेमया पूज्योपरे गो
 तमस्यानि श्रीमङ्गावीरस्वामीने वीदीने यावत् एम व है तीसुने कइया । जीवेणमंते मयकठं पुच्छ वेदेइ गावमा । जीव, वेणवण । जेने जे जीवो कर्म्म ते

[illegible]

यवेदेइ अत्येगइयनोवेदेइ सेकेणठेण जने एवमुच्चइ अत्येगइयवेदेति गोयमा उविस्सवेदे
ति गोअणुदिसवेदेति । सेनेणठेण एवमुच्चइ गोयमा अत्येगइयवेदेइ अत्येगइयनोवेदेइ एवचउवीसदइएण
जाययेमाणेण । जीयाण जनेसयककदुस्सवेदेति गोयमा अत्येगइयवेदेति अत्येगइयाणोवेदेति । सेकेणठेण
जनेणयमुच्चइ गोयमा उविस्सवेदेति गोअणुदिसवेदेति एव जाय येमाणियाजीवेण जनेसयककअउयवेदेति

नवेदे इमाता प्रमिद्वये पनि पतिव्रीथा दुस्स नवेदे इतिप्रत्य । हेगौतम । केतसाएकजीव स्रज्जतवमवेदे । परवेमइवर्गनवेदेइ । केतसाएक जीव स्रज्जतवम दुप्प नवेदे । मेवेनइवभाते एवंबुद्ध । गौतम प्रबुद्धे—ते खांमाटे हेमगवन् । इमं कष्टं । परयेगरएवेदेति । केतसाएक वेदे । परयेग इयमावेति । जनसाएक स्रज्जतदुप्प नवेदे । गायमा । भगवतकष्ट—हेपीतम । कदिनं वेदेति । स्रज्जतपाव्यतेकमं वेदे । श्री पशुदिव वेदेति । नहे उदय पाप्मा तेधम वेदेनहीं । मतेनइव एवंबुद्ध । तेनकारे इमकस्य । गायमा । हेगौतम । परयेगरय वेदेइ । केतसाएक जीव स्रज्जतदुस्स वेदे । प मेगइवर्गवेदेइ । केतसाएकजीव स्रज्जतदुप्प नवेदे उदय मात्ता तेमाटे । पवववोसइवर्गनेविये कष्टवो । जाव वेमाप्पिए । याव नू वेमानिज्जनते जाववा ए एक्कवचनपाथी कस्ये । द्विये बहुवचनपाथी कस्ये—लोवाचभतिसयकडदुक्खेवेदेति । जीव हेमगवन् । पति कृतदस्सवेदे इ तिप्रत्य भगवतकष्टे—मोयमा । हेगौतम । परवेमइवावेदेति । केतसाएक जीव स्रज्जतवमं वेदे । परवेमइवावा वेदेति । केतसाएक जीव स्रज्जतदुस्स

स्वयो रपविशेषो दृष्टो यथा—सम्पन्नादेरेक जीव माथित्य वदपट्टिसागरोपमावि साधिकाणि स्थितिकाल उत्तरो नानाजीवा नाथित्य पुनः सधो भूति, एव मन्नापि सम्भवे दितिच्छङ्कया म्बुत्वप्रप्तो मदुष्टः, अत्यन्ताव्युत्पन्नमतिश्चिप्यव्युत्पादनार्थत्वा द्वेति अथा युःप्रधानत्वा कारकादिव्यप दशस्या पुराभित्य दृढरूपयम् ॥ जीवत्वमित्यादि ॥ एतस्य धेयं दृढोक्तमावना, यदा सप्तमधिता धायुर्वन्द पुनश्च आसाभारे परिष्कामविशेषा म् तीयपरखीमायोग्यं निर्वाहित धातुदेवेनेव, तप्तावृश मङ्गीकृत्योच्यते पूर्ववत् कवि कवेदय त्पनुदीक्षत्वा तस्य, यदापुन यंत्रिययद् तत्रैवो त्यद्य ते तदा वेदयतीत्युच्यते, तथैव तस्यो दितत्वादिति अप्य ऋतुधैशुतिकरुण माहारादिनि विरूपयकाह ॥ मेरुदयइत्यादि ॥ व्यस्त श्वर ॥ म

गीयमा व्युत्पेगइयवेवेति व्युत्पेगइयणोयवेदेति जहादुस्क्रेणदोवक्रगा तहाध्याएणवि एगस्त पोहन्तिया एगक्षेण जाय येमाणिया पुञ्जसेणयितहेव । णेरइयाण जते सधेसमाहारा सधेसमुस्सासणिस्सासा गो

नबहे । सेवेबहुभमते एववचइ । मोतमकवेव—ते जामाटे हेमगवन् दमबच्च । मोयमा । हेगोतम । ठदिववेदेति । उववधाव्या ते वेदे । पोपसुदिव वेदेति । नहो उदयपाव्या ते नवेदे । एवंआववेमाधिया । दम बरुबोस दृढव जावत् वेमानिकखमे । ओवेबमते सवकच पाउव वेदेति । द्विवे नार वादिबने धातुक्रम प्रधानवे तेमाटे पाऊखा पावो दृढविवे कवेवे—ओव हेमगवन् सवकत धातुप्रते वेदे मगवत कवेवे—हेगोतम । धरवेगइ य वेदेति । केतसाएव वेदे उदय पाव्यू ते वेदे इत्यव । परवेनइवो वेदेति । केतसाएव नवेदे उदवपाव्या विना नवेदे । अहादुस्तेव दोवक्रगा । विम पुखनेविदे वेदवक्रगा एववचने बहुवचने पयवा उदयपाव्यू वेदे उदवपाव्यू ते वेदेनहीं । तहा धाउएवविदोवक्रगा । तिम पाऊखानेविदियेपवि दोव दृढव कइवा । एमत । एववचनपाव्यो एकजीव । पोइतिया । बहुवचनपाव्यो ववा जीव । एयतेब जाव वेमाधिया । एववचने एवजीव पावो जाव त् वेमानिकताई जाववा । पुहुतेबवि तहेव । एवजे ववा जीव पावो पवि तिमजीव एतवे वेमानिकताई कइवा । वेररवाचमते सवेसमाहारा । द्विवे बरुबोसदृढव पाहारादिबरो कवेवे—भारवो हेमवयन् । सगमा सरोवा पाहारावतहे । सवेसमसरोरो । सनवा सरोवे गरोरिजाय । सवेसस

श्वशरीरायप्यमरीरायेत्यादि ॥ इहात्यस्य महान्या वेचिर्न तत्र अपत्यमस्यस्य मनुशासङ्केयज्ञागमायस्य मुरकल्लु महत्त्व स्पष्टपनुः छलमा
 नस्य मातप उपपारणीयगरीरावेवशा, उत्तरयेच्छियायक्यातु अपत्यमनुनसङ्कातनागमायस्य नितरणु धनुःसहस्रमानस्यमिति एतेनच किञ्चमस्य
 रीरा इत्यय मस्य उत्तरमुल्लं शरीरयिपमतात्रिपातेवसति आहारोच्छ्वासया वपप्य सुप्रमत्तिपाद्य जयतीति शरीरमस्यस्य द्वितीयस्यानोक्तस्यापि प्र
 पमं नियजन मुक्त यथा शरीरोच्छ्वासममयो निर्देयममाह ॥ तत्त्ववमित्यादि ॥ ये यतो महासरीरा स्ते सवपेक्षया धुतारा ग्युद्रला नाहारयन्ति
 महाशरीरस्यादेव इवपतति साके एहच्छरीरो यद्वा इत्यस्यगरीरया स्पन्तोषी इक्षित्वाशकवत् वाहुत्वापेक्ष चेदमुष्यते अल्पया एहच्छरीरोपि

यमा णोद्धण्ठेसमठे संकेण्ठेण जते एवयुच्छद णेरइयाणोसहेसमाहारा णोसहेसमसरीरा णोसहेसमुस्सासाणि
 स्सासा गीयमा णेरइयादुविहा पण्ठा तजहा महासरीरायप्यमसरीराय तत्त्यणजेतेमहासरीरातेयज्जतराए

यमविमामा । मगजाने सरीपा ज्जमास मोसामणीय एवै मय्मणीय भयवत कवे—गीतमा । जेगीतम । एयकंसमवमणी दुल्लमणी
 इत्यह । संकेचण्ठमंते एवयुच्छद । ते बिसेकार एवमवन् । इमकज्ज । सेरसापोसखेसमाहारा । नारको सव सगसा सरीपा आहारवय नवी । बी
 मवेममरोरा । मगमा मरीचे ग्रोरे नशाय । आसवेममुखासबिध्यासा । सगसा सरीखे ज्जमास मोसासे मणीय इसेपूखा मगवत कवे । गीयमा ।
 जेवीमम । चेरइया दविहा पण्ठा तजहा महासरीराय प्यमसरीराय । नारको वेमकारे कज्जा ते कवेहे—इहा पत्यपण्ठं तथा महत्त्वपण्ठं अपेक्षा स
 द्वित्तव तिका अपत्य पण्ठपण्ठं णगुम अस्मत्तातमा भाग शरीर अ उत्कृष्ट महत्त्वपण्ठं पावसे धनुयमाय ए भवधारणीय ग्रोरोनो अपेक्षाये कज्ज उत्तर वे
 द्विय मरीरतो अपेक्षाये अत्यन्त णगुमने पमव्यातमे भाग शरीर उत्कृष्ट सहस्रधनुय इवे तेमाटे नारको महाग्रोरोखंतले बीया पत्यग्रोरोखंतले एवं
 वेभइ । तज्ज वेनेमज्जामरोरा तेइइतराए पावने आकारेति । तिहा पूर्वोक्तवेषमहि के महाग्रोरोले ते पत्यवषवा पुइनमी आहारकरे खोक्तमहि
 पवि शोभेले मोटाग्रोरोनो धवो वषा पुइनमी पाहारकर दावीनोपरे तथा ग्रयवानोपरे ते नारको पसावावेदनीय कमसहितले तेजिम मोटाग्रो

क्रिये इत्य मभ्राति अल्पशरीरानि कथितं नूरि मुंछे तथाविचमनुष्यवत् मनुरेवमिह धातुस्वपदस्यैवा श्रयवात् ते च नारकाउपपातादिसद्वेद्या
 भुजवा दन्यत्रा सदेवोदयवर्तित्वेनै बानेन यथा - महाशरीरा दुःखिता स्त्रीप्राहारप्रतिपादाय प्रवर्त्तन्ति ॥ बहुतराण्योगलेपरिणामेति ॥
 प्राहारपुद्गलानुसारित्वात् परिकामस्य धुतरा नित्युक्तं परिकाम द्वापहो व्याहारकाय मितिकृत्वोक्तं , तथा ॥ बहुतराण्योगलेतठस्ससति ॥
 उष्णसुतया पृच्छन्ति ॥ निरसवर्त्तन्ति ॥ निःश्यासतया विमुञ्चन्ति महाशरीरत्वा देव दुःख्यतेहि - सुहृच्छरीरं सख्वालीयेतरापेक्षया यक्षुष्कासनिः
 द्यासति दुःखितोपि तर्पेव , दुःखिताय नारकावति , तथा शरस्यैव कालकृतं वैयम्यमाह ॥ अमिच्छाव्याहारति
 ति ॥ आन्त्रीइत्यं पीन-पुम्पेन यतो महाशरीरं स तदेकया ग्रीष्मिप्रतराहारयइइत्यर्थः ॥ अमिच्छावकससतिअप्रिच्छावनीससति ॥ एतेदि
 महाशरीरत्वन दुःखिततरत्वा द्वाहीइव भवतरतमुष्णासावि कुवन्तीति , तथा ॥ जेतैइत्यादि ॥ येते इह ये इत्येतावतै वार्येसिद्धी यतेइत्युच्यते
 तद्वापामात्रमेवति , ॥ अप्यशरीराअप्यतराण्योगलेप्राहारंति ॥ ये यतो श्पच्छरीरा सौ तदाहारमपिपुद्गलापेक्षया इत्यतरान् पुद्गला माहार

पोगलेस्थारहरेति यज्जतराण्योगलेपरिणामेति यज्जतराण्योगलेऊससति अज्जतराण्योगलेणीससति अज्जि
 स्कणस्थारहरेति अज्जिस्कणपरिणामेति अज्जिस्कणऊससति तल्यणजेतेअप्यसरीरा तेण

रत्ना धनीशाय तेमहाबुद्धोबन्धा तोषप्राहारना अमिच्छावीड्वे ॥ बहुतराण पायसपरिणामेति । माटागरीरना नारकोने घर्षापुद्गल शरीरे परिणमे या
 शरपुद्गलेन यदुधारबन्धो परिकामने बहुतरपुष्पं ॥ इम नारको घर्षापुद्गल बारदार । ऊससति । ऊससं उखासरूपे गृहे । बहु
 तराण पायस पोमसति । अन्मत्त ववापुद्गल बारदार मोससं निखासरूपेधरे तथा प्राहारलोच खासकृतवैवम्य बहेहे । अमिच्छाव्याहारति । बारदार
 प्राहारपदे । अमिच्छाव परिणामेति । एमाटागरीरना घबो धने पतिदुल्लितयथा बारदार परिणमे । अमिच्छावकससति । वलो पतिदुल्लितको बार
 बार ऊमास ये । अमिच्छावनीससति । बारदार नोसासादिद्वरे । तद्वचनेतेपप्यद्वरे । तिम पूर्वोक्त वेपथमादि चे पथगरीरो कोटागरीरनाधबो चे

यन्ति सत्यशरीरत्वा देव ॥ आहवचाहारोतिमिति ॥ कदाचि दाहारयन्ति कदाचि आहारयन्तीति, महाशरीराहारयद्वात्मरातापचमः ॥ ३५ ॥
 मात्तरासतयेत्यर्थः ॥ आहव ऊससति आहव चीससति ॥ एते सत्यशरीरत्वेनैव महाशरीरावेक्षया सत्यतरदुःखत्वा दाहृत्य कदाचि स्यातर
 मित्यर्थः, उच्छ्वासदिक्कुचन्ति यव नारकाः समस्तमे वोच्छ्वासादिक्कुर्वन्तीति, प्रापुष्पं तत्त्वज्ञाशरीरापेक्षये त्यवगन्तव्यमिति, अथवा अपर्पसा
 से सत्यशरीराः सती सोमाहारापक्षया मा हारयन्ति, उच्छ्वासापर्याप्तत्वेनच मोक्षसु त्यप्यदा स्वाहारयत्युच्छ्वसन्तिने त्यत आहृत्याहारयन्त्या
 इत्योच्छ्वसन्तीत्युक्त ॥ सेतेकचणोयमा । एवमुदाहरण्या सर्वेनोसमाहारत्यादि ॥ मिगमनमिति, समकम्पयूय ॥ पुर्वोवधक्षगायपच्छोवधक्षगा
 यन्ति ॥ पूर्वोत्यकाः प्रथमतःमुत्पन्ना स्रग्भ्येतु पवादुत्पन्ना सात्र पूर्वोत्यकाणा मायुय सादम्पकम्पयान्च भुतुरवेदना वस्यकर्मत्वं, पश्चा दुत्पन्ना

अप्यतराएपोगले आहारैति अप्यतराएपोगले परिणामेति अप्यतराएपोगले ऊससति अप्यतराएपोग
 ले चीससति आहव आहारैति आहव ऊससति अप्यतराएपोगले गोयमा

नारकाद्याय । तेचप्यतराए पाकसे आहारैति । तेनारकी च इय वाक्कात्माहार परपतर छाटापुत्रसर्गे अहारकर तेकाटा यरारमाट मन्नाशरीरनो च
 पेसये माका दुपुर्ना पचोखे तेमटिज इम तेनारकीने । अप्यतराएपाकसे परिचामेति । परपतर वाकापुत्रस परिचमे कोका आहारमाटे तेनारकी । अ
 प्यतराए पाकसे ऊससति । परपतर बोटापुत्रस जसासपचे महे । अप्यतराएपाकसचोससति । परपतर याका पुत्रस नोसासपचे धरे ॥ आहव आहारै
 ति । रकी २ पाहारकरै पतरासहित आहारकरे । आहव परिचामेति । पतरासहित परिचमे रकी २ परिचमे । आहवजससति । पतरासहितज
 मने जसासपचे । आहवचोमसति । पतरासहित नोसासपचे । सेतेकचणं गायमा । ते तेचेप्रबोजने हेमोतम । एवमुदाहर । इमकचुं । सेरयाचोसखे स
 माहारा । नारकी सगना शरीरा आहारवंत बोबनहीं । आहवोसत्येसुष्कासचोसासा । आहत्येदे सगना समशरीरनहीं सगना समजसास नोसास
 रतनहीं ॥ द्विदे नारकीने कमन्नरूप पूरैवे । सेरसाचभते सवेसमन्नम्भा । नारकी हेममन्नम् । सगना शरीरा कमवतहे उत्तर । गोयमा । हेगोत

नाथ्य भारकाबा मायुकादीना मस्ततराका वेदितत्वा न्महाकर्मस्यं एतत् सूत्र समागमस्थितिका ये भारका स्तान्महीरुत्य प्रवीत, मन्ययाहि रत्नाय माया मुक्तहस्तिने भारकास्य बहु म्यायुषि कथमिते यस्यायमावद्येव तिहति तस्यामेव रत्नप्रभायो द्रव्यवर्षसहस्रिस्त्विति भारको इम्य कश्चि दुत्प य इतिहत्वा प्रागुत्पत्य यस्यायमायुय भारक मर्षय क्विचक्षु क्षम महाकर्मैति, एव वर्णवृत्रे पूर्वोत्पन्नस्या एव फलं सत स्यास्य त्रिविधुने वक्षः

एव वुच्चइ गेरइयाणोसहेसमाहारा जाय णोसहेसमुस्सासणीसासा । गेरइयाण जते सहेसमकम्मा गोयमा णोइणठेसमठे सेकेणठेण जते एवं वुच्चइ गोयमा गेरइयादुयिहा पक्खिणा तजहा पुहीयवसुगाय पक्खीयव सुगाय तत्थणजेतेपुहीयवसुगा तेण सुप्पकम्मतरागा तत्थणजेतेपक्खीयवसुगा तेषमहाकम्मतरा सेतेणठेण

म । भारवहेसमइ । एषव समववणी । सेवेवहेसमते । ते जेएवे वेमववन् रमववणा । एववसर । सुव भारको सरोवा समवत गहीं उतर । गोयमा । हे योतम । बेररया वविहा पक्खता तजहा । भारकी वेभेदे ववणा तेवहे—पुहीयवसुगाय । एव पूर्वे पविहा क्खमना ते पूर्वोपपत्तय कहेयि । पक्खाववण माय । जेभारको पवे क्खपना एकोवा भेइ २ । तत्तव जेतपत्तोवववणा तेव । जेपूर्वोव वेपत्तमाहे तेपूर्व क्खपना तेभारको एवव बोडा समवतहे ते किम जेपूर्व क्खपना तेहेने मादुक्कम तथा बोकाजम ववा वेपावे बोडारहे तेमाठ । वपत्तवतटागा तत्तववजते पक्खीयवसुगा तेवंमहाकम्मतरा । एवपत्तवकी ववणा तिही पूर्वववणा जे वेपत्तमाहे जे पवे क्खपना तेभारको मइकम्मना ववौ ववणा तेकिम पवे भारकोने पाउवा यादिदेव वने वाडा वेवा । जे ववा रहे तेमाटेमहावसी ववणा एवव सरीको क्खितिना ववौ जेभारको ते पायोभारवरीने ववोवे पक्खता रत्नप्रभा एविनीनेविये कोरं एव भारव जीवनी वरवठो एवसागरापमनो क्खितिवे तेमाहे ववौक्खिति मोगमो येव एवपत्तोपमरवोवे एतते तेहीव रत्नप्रभा भारकोनेविये वयसवसववनी क्खिति को जीवोव क्खपना ते पूर्व क्खपनापत्तोपमयेपादुक्कभारकोनी अयेवविं म्म महावसी क्विचक्खिये एतावता ववोवसविये इम ववसुवनेविं यदि वववो सेतेवहे मीवमा एवंवुवर । ते तेवेववारवे वेगोगम इमववु । ववो गोतमपूर्वहे—वेरइयावभते ववेसमवववना । भारको वेमववव । वववता वरीवेवने

पयादुत्पत्त्यस्य च बहुकामत्वा दविशुद्ध्युत्तरोदयक इति गर्व सेइयासुवैरि, इहैव सेइयासुवैरि न प्रायसेइयायाद्या भाग्यश्रुत्येययातु वसंहरादे खी
नति ॥ समवेयचरि व समवेदनाः समानपीकाः ॥ सविनृपति ॥ सभ्वा सम्यग्दर्शनं, तद्वत् सञ्चिन्नः सञ्चिन्नोन्नताः सञ्चिन्नोन्नताः, सञ्चि
नति ॥ समवेयचरि व समवेदनाः समानपीकाः ॥ सविनृपति ॥ सभ्वा सम्यग्दर्शनं, तद्वत् सञ्चिन्नः सञ्चिन्नोन्नताः सञ्चिन्नोन्नताः, सञ्चि

गोयमा एवमुसुद्धि गेरइयाणनतेसवेसमयगगा गोयमा गोइणठेसमठे सेकेणठेणतहचंय गोयमा जेतपुद्धोव
घणगगा तेणविमुसुद्धयकतरागा तहेव सेतेणठेण गोयमा गेरइयाण नते सवेसमलेस्सा गोयमा गोइणठेस
मठे सेकेणठेण जाय गोसवेसमलेस्सा गोयमा गेरइयादुविहा पयसा तजहा पुद्धोयवयगगाय पच्छोववय
गाय तत्यणजेतेपुद्धोयवयगगा तेणयिसुद्धलेसतरागा तत्यणजेतेपच्छोववयगगा तेणयिसुद्धलेसतरागा सेतेण

भीय उत्तर । गोयमा । हेगोतम । आइएइसमठे । एवम समवनइ सुजनही । सेववइ च तइचन गावमा । ते एवकारे हेभनवन् । इमकहु इत्यादि सने
पुठिसोपरे बइवा हेगोतम । जेत पुण्यावयवगततेबंविमुहवसतरागा । जेपूर्वे जपमा ते तेइने पयजनं बावोरइहा हे तेमाटे भखाववके जे पहे जपमा ते
इने वबावमहे तेमाटे विमुहवव तइने । तहेव । एसव तिमववइवा । सेतेवइव गोयमा । त तेवजारे हेगोतम । नारको सर्व समवच नही । बेर
इबावमते मयेसमलेस्सा । नारका हेमववन् । समसा सरोको खेसाभा वबोके खेसायवे भावयेमा बइवो । गावमा । हेगोतम । आइएइसमठे । एवम
समवनही सुजनही । सेववइव । ते सेववइव जमववन् । इमकहु । जाव वासवसमलेस्सा । यावत् नारको सगकाई समलेग्गानही । गोयमा । हेगोतम ।
गेरइयादुविहा पयसा तजहा । नारको बे प्रकारना बइवा ते वहेइ — पुण्यावयवमाय । एव नारको पूव जपमाहे । पय्याववयमाय । बीजा नारको
पहे जपमाहे । तजहेजेते पुण्यावयवमा । तिहा बेपयमाहि जे नारको पूवे जपमाहे । तचविमुहलेसतरागा । ते नारको विमुहलेसमाना भवो येव चय
कर्ममाटे निमजनेस्यावतबइवा । तत्वसेतेपय्यावयवमा । तिहा बेपयमाहे जेत पहे जपमाहे । तेव चविमुहलेसतरागा । ते नारको चविमुहलेयोहे
वबावममाटे निमजसस्यावतनही । सेतेवइव गावमा । तेमाटे हेगोतम । नारको एव सत्रयेगोतनही । बेरइयावमते सवेसमवेदना । नारको हे

नूता अपवा असम्भिनः सञ्जिनोन्मूताः सञ्जिन्मूताः विप्रत्यययोगात्, मिथ्यादञ्जन मपङ्गाय सम्पद्वर्धनजनमा समुत्पन्नाइति यावत् तेषां पूर्वोक्तजनविषाह मनुस्मरता मरीमइ दुःखसकटमिव मकसा वस्सा मापतितं, न हत्तो मगवदईत् प्रवीत- सकलदुःखपणकरो विपपयि वमविपपरिजोगविप्रलब्धवेतोन्नि परंम इत्यन्तो मइ दुःखं मामस मुपजायते, ओतो महावेदना स्ते षसञ्जीनूतासु मिथ्यादृष्टय सोतु स्वरुतस्य मयः सञ्जिपण्णम्पियाः सञ्जिनः सञ्जिपण्णम्पियाः सञ्जिनो मूता नारकस्य मताः सञ्जिनविद मिरयेव मज्जनलो दुपततमानवा अस्यवेदना रयरित्येव अस्सवेदना मज्जनरुक्कम्मयन्नेम महाभरवेपुत्पादात् षसञ्जीनूतासु पनुनूतपूर्वोपसिद्धनवा स्तेवा सञ्जिहत्वा सञ्जिन्मूता स्ते महावदना स्तीत्राशुनाप्ययसाये नागुज्जररुक्कम्मयन्नेम महाभरवेपुत्पादात् षसञ्जीनूतासु पनुनूतपूर्वोपसिद्धनवा स्तेवा सञ्जिहत्वा

ठेणं गोयमा । णेरइयाण नत सञ्जेसमवेदणा गोयमा णोहणठेसमठे सेकेणठण नते गोयमा णेरइयादुविहा पसुप्ता तजहा सखिन्नुयाय व्यसखिन्नुयाय तत्थणजेतेसखिन्नुयातेणमहावेदणा तत्थणजेतेसखिन्नुया तेषां गोयमा णेरइयादुविहा भयवन् । यगदायपेया वेदनायत पोषायत षाय । उत्तर । गोयमा । वेतोतम । बारवइ समठे । ए एवं समयनहीं बुज्जनहीं । सेवेवइ वभंते । ते वे बारवे वेभगज्ज रमकडो उत्तर । गावमा । वेतोतम । णेरइयादुविहा पवता तवहा । नारको वेमिदे कञ्जा तेववेहे—सखिभूयाव । सम्यग्गहो नारको तवा मयो । पनविमूषाय । मिथ्यादणे नारको तवा यवयो । तत्थववेतेसखिन्नुया तेष महावेदणा । तिहा वेपचमाहि जेनारको मिथादयनहाओ सम्यग्गयन उपमा तेहने पूर्वगत कमविषाक संभरवाओ महादुख ते । विमत्ते । यगदात् सवदमाहे पया तेहम पवातापकरे मे परिहवपकयो धम मयाओ तौ तिबबारवे यगदहोने मानवी दुपयवी । तत्थववेते सखिन्नुया तेष पण्यवेदयतरामा । तिहा पूर्वोक्त वेपचमाहि पसञ्जीभूत सखिदे मिथ्यादहो ते पोताना बोधावम पराया पञ्चावता मानवीपोषा योओवेदे तेमाटे पवपवेदनायतकञ्जा यववा ओएव रमकडोहि—सञ्जी पवेहिउ कञ्जा मरो नारकपण् पाया ते बडोयुत बडोये ते महावेदनायत कञ्जा तेविम तीत्रपयमपञ्चवसाये एवं पयमज्जमंनो यवयोओ तेवेकरो नरकजैविंये उप ना एने परमओमूत वे उपमा तेवे पडिहा पवडोववा भागयो तेमाटे पवत्त पयमपञ्चवसाव नहता ते रवमभाने विवे उपवे तेमाटे पवयोओ प

देवा त्यस्तामुजाप्यववायात्राया इन्द्रप्रजाया मनतितीव्रवेदजनरस्केषू त्पादा दसपवेदना, प्रयवाः सृज्जीज्ञता पर्यासकीज्ञता अष्टभिन्नरस्वपेपर्यासका स्तेष्व अनेक महावेदना इतरच प्रवर्त्तन्तीति प्रतीयतएवेति ॥ समकिरियति ॥ समा क्षुत्याः क्षियाः कर्मवत्यभिव्यनज्ञता आरम्भित्पादिका येपागते समक्षियाः ॥ आरम्भियति ॥ आरम्भः पृथिव्याद्युपमर्हः स प्रयोजन कारक यस्याः सा आरम्भिकी ॥ पारिगण्डियति ॥ पारिगण्डोपमोपकरणवत्कवस्तु स्त्रीज्ञादो धर्मोपकरणमूल्याच, स प्रयोजनं यस्याः सा पारिगण्डिकी ॥ नाया धनाज्जैव सुपसस्यत्वात् क्रोपादिरपिच सा प्रत्यमः

अप्यवेयणतरागा सेतेणठेण गोयमा । गेरुयाण जते सहेसमकिरिया गोयमा णोइणठेसमठे सेकेणठेण
जते गोयमा गेरुयातिविहा पखसा तजहा सम्माविठ्ठीय मिच्छविठ्ठीय सम्माविठ्ठीय तथ्यणजेतेसम्म
विठ्ठी तेसिण चत्तारिकिरियात्त पखसात्त तजहा स्यारजिया परिगण्डिया मायावसिया अपस्रकाणकिरिया

वेसाये अस्वेदनायत होय पयवा सप्रोभत वेपयीता तेइने महावेदना होय पने पवयीने अपयीता तेइने अस्वेदनाहोय ते तेवेपवे हेगौतम । इम
कम्पु नारको सगठा सरीषा वेदनावतनही । सेतेवहेच गोबमा । बको भौतम पूवेहे—नारको हेमगबन् सगठा सरीको द्विया कर्मववनहेतु पारमिकी
पादिदेई होय । जतर । गोयमा । हेगौतम । चोरचवेसमहे । एषव समवनही तुबनही । सेकेवहेपंमते ते जेपवे हेमगबन् इमकम्पु नारको समवि
यनही पतर । गोयमा । हेगौतम । चोरचवतिविद्यापयत्ता । नारको तोमनकारे कइया । तजहा सचविठ्ठीय । तेवहेहे—सस्यगइहो समविठ्ठी योवे मुच
ठावे वत्ते नि । मिच्छविठ्ठीय । मिच्छाहोय पखि मुचठावे ते । सम्माविच्छविठ्ठीय । सम्माविच्छविठ्ठीय । तजहा सचविठ्ठीय । तेवहेहे—सस्यगइहो समविठ्ठी योवे मुच
चमवि जेनारको सम्मागइहोवैसमविठ्ठीय । तेमिचवत्तारिबिरियापापयत्तापोतजहा पारमिया । तेइने तेनारकोने पारमिया कर्मववनहेतु कइया तज
हेहे—पृथिव्यादिकने उपस्र तेहोज कारवहे जेइने तेपारमिकी । पारिगण्डिया । पारिगण्ड ते धर्मोपकरणवजित वस्तुनो धर्मोकारकरयो पयवा धर्मो
पकरणनेशिवे मूल्या ते पारिगण्डिकी विद्या । सायावतिया । धनाज्जवपवा उपस्रचवथी आधादिइपपि तेहोच प्रत्ययवहोये कारचहे जेइने तेमायाप्र

कार्त्तं यस्याः कामायाप्रत्यया ॥ श्रुत्यस्तुत्याशोकेत्यसि ॥ प्रत्यास्यानेन निरुपनायेन क्रियाकर्मयथादिक्कृत् प्रत्यास्यामकियेति पञ्चकिरियाष्ट
कञ्चनिति ॥ क्रियन्ते कर्मकृत्तरिप्रयोगेयं तन्तयस्तीत्ययः ॥ मिच्छादंसञ्चनित्यसि ॥ मिच्छादृष्टान प्रत्ययो हेतु यस्याः सा मिच्छादसंनप्रत्यया ननु
मिच्छात्वाविरक्तिक्रयायागाः कर्मयथार्थेन इति प्रसिद्धिः, तिरु श्रारम्भादयस्ते मिहितता इति कथमविरयोः ? उच्यते श्रारम्भपरियहयब्दाभ्या
योगपरिपक्षे योगानां तद्रूपत्वा व्यपपदैल नोपयथार्थेनपरियहः प्रतीयतयेति, तत्र सम्यग्वृष्टीना चतस्रएव मिच्छात्वाभावात् शोपाभास्तु यस्या
पि कर्ममिच्छात्वस्य मिच्छात्वेने यद् विपक्षितत्वादिति ॥ सर्वसमाउपाहत्सावि ॥ प्रसस्य मिर्वचनचतुर्नम्या नावनाकियते निबद्धवशवर्षसहस्र
तत्यणजतेमिच्छुद्धिठी तेसिणपचकिरियानुंकजाति तजहा श्रारन्निया जाव मिच्छादसणयसििया एवसम्भामि
च्छुद्धिठीणपि सेतणठेण गोयमा । गेरुयाणजतेसंसेमाउया सवेसमोयययागा गोयमा गेरुणठेसमठे सेके
त्यधिको क्रिया कहेले । पययकाचकिरिया । पययकाच निरुभिने पमाव कजिवा कर्मववादिक्कारच पप्रत्यास्यानकोक्रिया ४ । तत्त्वचयेते मिच्छादिही
तिहा प्रोक्त नोन पचमाहि केमिथालोहे । तेसिणपचकिरियापाचज्जति तजहा श्रारमिया जावमिच्छादसञ्चनित्या । तेइने पचकिरियाकाये तेकहेले
पारम्भकोक्रिया इत्यादिक् शारनो पच पूठिलोयेर कहेसा यावत् जालने मिच्छादयन कारकचै केइजो ते मिच्छादयनप्रत्ययिको कहेवे ५ । एवं सञ्चामि
च्छादयनको । इम मय्यगुटोनेपि पाच इहां मियइष्टने मिच्छालेकरीच दिग्गया कोपीले । सेतेपहेचमोयमा । तेमाटे हेमोतम मारको सगळा समझि
मको एकेवने तयमाले भगवन्त कहेले—मायमा । हेमोतम । श्रारम्भ मारार भाउखावतके । सवेसमोदवसया । सगळा सरीखा छप
मको मारको मगमा ममाउया ममावकमगानही उत्तर । मायमा । हेमोतम । येरइयाचकिरियापकतातजहा । मारको चरिप्रकारे कया तेकहेले—
यावेवइशममाउयाममावकमगानही । जेतजाएव मारको सरीछे पाउछेले जिम केजोय दयसइस्रउपने पाउछेले पनेउपनीपवि केअ कोच पनेइने च

प्रमाणायुषो युगयोस्तथा इतिप्रथमश्रुः, तेयेव दशवयवइत्यस्त्वितिपु नारके एक प्रथमततपत्ता अपरतु पथा दिति द्वितीया, अग्नये त्रिंशममा युभिषद् केचि दशवयवइत्यस्त्वितिपु, त्रिंशप पन्चदशवयवइत्यस्त्वितिपु त्वत्ति पुनर्युगप दितितृतीयाः, केचि त्सागरोपमस्त्वितयः, केचिपु दशवयवसङ्गत्स्वितयः, इत्येवं त्रिंशमायुषो विंशममेव चोत्पत्ता इतिचतुर्थः, इह सङ्गृहणाया-आश्वारांस्तु ३ समा कर्मवयेतदेवलेसाय । वेयवएकिरि याप् चाउयववत्तिचउमगी ४ १ ॥ अमुद्रुमारणं प्रते । इत्यादिना अमुद्रुमारप्रकण मापाराविपदमवकोपेत सूचितं, तव नारकप्रकरववलेयं, एतदेवाह ४ अहमेरइइत्यदि ५ तथा शरकमुने नारकमूयसमानेपि नावमाविद्धेदेव तिस्यते, अमुद्रुमारवा मस्पशरीरत्वं भयपारबीयशरी

णठेणजतेण्ययुच्चइ गीयमा णेरइयाचउद्धिहा पणत्ता तजहा अत्येगइयासमाउयासमोवययुगा अत्येगइया समाउयायिसमाययणगा अत्येगइयायिसमाउयायिसमोवययुगा सेतेणठेण गीयमा । अमुद्रुमारणजतेसंसेसमाहारा संसेसमसरीरा जहाणेरइयातहान्नाणियय्वा णधर कमम

पनादि ते समाउया समावववना कइवे एपइसाभांगा १ । पटवगइया समाउया विसमावववना । कइएक नारकीनां जोव सरीखे भाजखेके विम रेअजोय इयमइयववने पाउउपेडे विपन उपनादि एकपइसेसमये उपना बीका बीखसमये पवथा समयांतरे उपना एबीकाभांगा २ । अग्रेगइया विसमाउया समावववना । जेतसाएक नारकीनांजोव विपन पाउखेके विम एकजोव अगसइयउपने भाजखेके बीकी इयारसइसवय पाउखेके अ ने एवै समये उपनादि एबीकाभांगा ३ । पटवेमइया विसमाउया विसमावववना । जेतसाएक नारकीनां जोव विपन आयुले विम एकादयसइसववने पाइ पने एकमागारापमने पाइले उपनापि विपनदे एकपइति समये उपना बीकां समयांतरे उपना एबीकाभांगा ४ । सेतेबडेव मोयमा । ते तेनेपये जेगोतम । नारकी सगना समाउया समावववना नइ ५ इवे गोतन अमुद्रुमयो अमुद्रुमारना प्रय करेहे-अमुद्रुमारण भंते संवेसमा हारा । अमुद्रुमार हेभयवम् ! सगना सरीखे, गरीरेहे इत्यादि निहां अमुद्रुमार प्रकरवनेविपे

रापयया जपय्यतोभुसावङ्केयप्रागमानत्वं महाशरीरत्वन्तु त्वर्पतः सप्तसप्तमाहृत्य मुत्तरवीक्षियापयया त्वरपशरीरत्वं जपय्यतोऽपुलसङ्केयप्राग
 मानत्वं, महाशरीरत्वंतु त्वर्पतो योऽभस्तसमानत्वमिति तत्रैते महाशरीरा बहुतराण् पुद्गला नाहारयन्ति मनोऽप्रचलसप्तकाहारापेक्षया देवा
 नां इवौसात्प्रधानस्य प्रयानापेक्षयाच द्वाकोभिर्देवो वस्तुना विधीयत ततो र्भ्रपशरीरपादाहारापुद्गलापेक्षया बहुतरां स्ते ता नाहारन्तीत्या
 दिप्राप्यत् अमीह्व माहारयन्ति अमीह्व मुष्णयन्ति ये स्यत्र ये वतुर्पादे इय यांहारयन्ति स्तोत्रसप्तकादे वीपरि उष्णयन्ति तानामित्या ग्रीह्व
 मित्युच्यते तत्त्वर्पतो ये सातिरेकवयसहस्रस्यो परिधाहारयन्ति, सातिरेकवयस्यचोपयुष्णयन्ति ता ग्रीह्वन्त्ये तेषामरपकासीनाहारापुद्गलासत्वेन
 पुनः पुन राहारयन्तीत्यादि व्यपदेशविषयत्वादिति तथा परपशरीरा अथपतरा पुद्गला नाहारयन्त्युष्णयन्ति ता र्भ्रपशरीरत्वादेव यस्तुन स्ते
 या कादाचित्कत्वं माहारापुद्गलाधयो सप्तका शरीराहारापुद्गलासान्तरासापेक्षया बहुतमान्तरासत्वा तत्र अन्तरास्ते तेना हारादि कुवन्ति, तद

वसलेस्वान्तरपरिधयेयद्वातं पुद्गोवयस्यगुणा महाकम्मतरा अयिसुष्ठयस्यतरा अयिसुष्ठुलेसतरा पच्छोवयस्यगुण
 सत्या सेसतर्ह्य एवजावयपियकुमाराण पुढविकाइयाण त्रतेसह्येसमत्रेय्या हतासमवेदणा सेकेणठेणततेसह्ये

नवपद कइया । अहाचेरइया तथा भाविकया । अिम तेनारकोना प्रकरणेनिये कइया पचि एवजाविशेष समुत्कुमारने शरीरनो अक्षयको ते मव
 चारकोय शरीर अयन्को यंगुलनो पर्यव्यातमो भाग मान अने महायरीरपद् ऊरकटको सावजाय प्रमाच उत्तरवेक्षियमरीरनो अपेचाये पश्यपयू प
 वयवो पंगलना असव्यातमोभाय महायरीरपद् ऊरकटको लयमाजन मान ठिकी जे महायरीरवतं ते घर्वापुद्गलमते आहारे मनोसचच पाहारनो
 अपेचादे । अभिक्खव पाहारोति । इहां चतुसपादिदेह आहारे । अभिक्खव अवसति । ते सातप्योऽव पादिदेह आहारे कटकटको जे साधिवयसह
 खे आहारे तेसाधिवयसे कटासजे इत्थादिवा नारकोनो अपेचाये समुत्कुमारने विपरीतकइया तथाचि नारको जेपूँ उपनो तेवयपयमज्ज शरतरनच
 अमतरकोमो कइया अने समुत्कुमार जेपूँ उपनति । महाकम्मतरा पचिसुष्ठयस्यतरा पचिसुष्ठुलेसतरा पच्छोवयस्यगुणपसत्ता । महाकम्ती अक्षयको प

न्यत्र पुन गीत्येयं विधयन्नादिति महाजरीराणां मय्याहारीच्छामयो रन्तरालमस्ति किंतु तदन्त्यं नित्यवियपञ्चादेवा मोक्ष मित्युक्तं । सिद्धं
 महाजरीराणां तेषां माहारीच्छुत्त्वयोरपगन्तरत्वं अथपञ्चरीराजान्तु महाजन्तरत्वं यथा—सौपम्यदेवाणां सप्तहस्तमानतया महाजरीराणां तयोरन्तरं
 अनेन यपमहच्छुदय पण्डित्यः अनुतरसुराद्यान् हस्तमानतया अपगरीराणां व्यतिर्यग्न्ययं सप्तहस्तानि व्यतिरिक्तदेवप पञ्चाहति, यथाप्य महा
 जरीराणां समीक्षणाहाराच्छुत्त्वयोरपगन्तरत्वं सप्तहस्तानि व्यतिरिक्तदेवप पञ्चाहति, यथाप्य महाजरीराणां तयोरन्तरं
 मनुममय माहारयन्ति, महाजरीराः पयासकावस्थाया उच्छुत्त्वयु यथोक्तमानेनापि भवन्त्यरिपूर्वमवापञ्चया पुनः पुन रित्युच्यते, अपयोसकाय
 स्थायां त्यरपगरीरा सोमाहारतो माहारय पत्योजमाहारतयुवा इरकादिति कदाचि त आहारयन्ती त्युच्यते, उच्छुत्त्वयुपयोसकावस्थायाप्य नो
 श्चुम न्यत्यदान् शुभ्रमन्तीत्याज्यते आहत्योच्छुत्त्वयुमस्तीति ॥ कम्मवस्सेसाठपरिवयोप्युमस्तीति ॥ कम्मोदीति नारकापेक्षयाविषयं येनयाप्यानि तयादि
 मारका य पूर्वोत्पन्ना सोऽप्यकम्मकम्पुतरयस्यगुनतरलेहया उक्ता अक्षुरास्तु य पूर्वोत्पन्ना सो महावर्मासो अक्षुजन्तरलेहयावेति ,
 कर्षं येदि पूर्वोत्पन्ना अक्षुरा सो ऽतिरुदपदयोप्यतिरिक्तया आरकाय् अने अक्षकारया यातनया यातपन्ना प्रभूत मक्षुम कुम्मंसंविज्जन्तीत्यसो
 त्रिणीयन्ते त महाकर्मांसः अथवा ये वदुपुप सो तियंगादिप्रायोग्यकम्मप्रकृतियन्तया म्मसाकम्मास सता अक्षुजन्तरलेहया सो पूर्वो
 त्ययानां दि पीवत्या च्चुनकर्मांसः पुना यर्षो सतपाच प्रसस्तीति, यथावुत्पन्ना स्त्वप्रदुपुयो ऽल्पकम्मासो अक्षुजन्तरलेहया मन्नात् शुभ्रकम्मंसंवा

यमन्तरमेवायतह तेहिम च पूं उपना त यर्षो अक्षपना उपयो यर्षो अक्षभक्षम संवेदे तेमाटे महाकर्मांसं पवना तियं च प्रसुचता आहु वाधा तेमसा
 वनसत तथा अक्षभक्षया ते पद्धिमा उपना गभक्षम चोचयवा माटे पवे उपनां ते च तिर्गवादिहो यात् बाधोनवी भवता शुभ्रकम्मंसो पववा
 नवी तेमाटे वर्णादिप्रभवेदना सूत्रेणैवै नारकीनो परे अक्षरकम्मावे तयापि भावनानेनियै विमेषवे ते हदवे —वि तेमसोभूत ते महाविमनायतवे

लीकत्वाद्यनुमयार्थादयः स्मुरिति भारद्वाजाभिप्रायः सृष्ट्वा ये सम्बन्धीभूता
 स्तु मन्त्रवेदना द्यारित्रविराचनाश्रम्यचित्तसन्तापात् अथवा सम्बन्धीभूताः सन्धिपूर्वमन्त्राः पथाप्तावा ते सृष्ट्वावेदना माधित्य मन्त्रवेदना, इतरे
 त्वस्यवेदनाइति, एवं नागकुमारवयो प्योचित्येन नवदशकावाच्या ॥ पुढविज्ञादयाद्य आहारकाम्यवस्तुसंज्ञा अद्या वेदव्याख्यांति ॥ चत्वार्यपि
 मूत्रादि भारद्वाजमूत्रापीव पृथ्वीकायिकाभिलाषेना दीयन्त इत्यर्थः केवलमन्त्राद्वयं ज्ञातव्यं पृथिवीकायिकानां मनुसासङ्गेष्वप्रागमाश्रयरीरस्य
 व्यस्ययरीरस्य मितरवेत प्रागभवत्तना इवसय ॥ पुढविज्ञादयः पुढविज्ञादयस्स उपाद्वयस्यस्य उपाद्वयस्यस्य उपाद्वयस्यस्य उपाद्वयस्यस्य उपाद्वयस्यस्य
 यदुतरान् पुढला नाश्वरयन्ती रमुष्टुसन्तिषा मीर्यमन्त्रागरीरत्वादेव अस्यमन्त्रागरीरत्वादेव, कादाचित्कत्वाच्च
 तयोः पर्याप्तोत्तराद्यस्यापेक्ष मवसेयं तथा कर्मोद्विभूतेषु पूर्वपथादुत्पत्तानां पृथिवीकायिकानां कर्मवस्तुसंज्ञाविज्ञायो भारद्वाजेः समस्य वेदनाकिं

वे पृथ्वीकायिके विषयविराधनाभी उपना चित्तसंतापयो पञ्चवा पूर्वमेव सप्रोहता पञ्चवा पञ्चमवेदनाभायी मन्त्रवेदनावतकक्षा
 पने पञ्चमोने पञ्चममाता वेदनीइवे तेमाटे पञ्चमवेदनावतकक्षा । सेमंतवेद । काकता सय तिमज कक्षयो । एवकावद्विषयकुमारार । समनागकुमार
 पादिदेह मन्त्रान्तरागरीरपयत कक्षवा । पढविज्ञादयाद्य आहारकाम्यवस्तुसंज्ञा अद्या वेदव्याख्यांति ॥ चत्वार्यपि
 मन्त्र भारद्वाजमूत्रापीव पृथ्वीकायिकाभिलाषेना दीयन्त इत्यर्थः केवलमन्त्राद्वयं ज्ञातव्यं पृथिवीकायिकानां मनुसासङ्गेष्वप्रागमाश्रयरीरस्य
 व्यस्ययरीरस्य मितरवेत प्रागभवत्तना इवसय ॥ पुढविज्ञादयः पुढविज्ञादयस्स उपाद्वयस्यस्य उपाद्वयस्यस्य उपाद्वयस्यस्य उपाद्वयस्यस्य उपाद्वयस्यस्य
 यदुतरान् पुढला नाश्वरयन्ती रमुष्टुसन्तिषा मीर्यमन्त्रागरीरत्वादेव अस्यमन्त्रागरीरत्वादेव, कादाचित्कत्वाच्च
 तयोः पर्याप्तोत्तराद्यस्यापेक्ष मवसेयं तथा कर्मोद्विभूतेषु पूर्वपथादुत्पत्तानां पृथिवीकायिकानां कर्मवस्तुसंज्ञाविज्ञायो भारद्वाजेः समस्य वेदनाकिं

[illegible]

समयेयणा गोयमा पुढविकाइयासहेअससिन्नया अणिदाए वेदणवेदेति सेतेणठेण पुढविकाइयाण नतेसहेस
मकिरिया हुता समकिरिया सेकेणठेणनतेपुढविकाइया गोयमा पुढविकाइयासहेमईमिच्छधिठी ताणणेय
तियाणपचकिरियाठकळाति तजहा अररिजियाजामिच्छादसणवसिया सेतेणठेणपुढविकाइयासमाउयासमो

[illegible]

पृथिवीकायिकाना नैयतिन्या नियता ननु विप्रवृत्तयः पञ्चैवेत्यर्थः ॥ सेतेष्वेयं समन्वितिरिति ॥ निगमनं ॥ आवर्ण्यरिविरिति ॥ इह महाशरीरस्य
 मितरय स्वस्थाययाश्चानुसारेणा यस्यं आहारय हीन्द्रियादीना समस्तपक्षयोपीति ॥ पचिदियतिरिच्छत्रोक्षिपाजहाभेरयति ॥ प्रतीत खवर
 भिन्नमन्त्रादीरा यन्तीन्व साधारयान्त उच्छृण्वन्ति चेति यदुच्यते तत्सङ्घातवर्णायुयो ऽप्येत्यवसय तथैव दर्शना या सङ्घातवर्णायुय सोपा प्रष्टे
 पाद्वारम्य पक्षस्या परि प्रसिपादितत्वात् सारोष्कासयोः कादाचित्कत्वं वचनप्रामास्यादिति, सोमाहारापेक्षयातु सर्वेषा

ययस्यागा जहाणेरुद्रयातहानाणियस्या जहापुढविकाड्यातहा जाय चउरिदिया पचिदियतिरिस्कजोणिया
 जहाणेरुद्रया णागत्तिरिस्करियासु । पचिदियतिरिस्कजोणियाण नते सहेसमक्रिरिया गोयमा णोहणठेसमठं सेके
 गठेण नते गोयमा पचिदियतिरिस्कजोणिया तियिहा पय्याता तजहा सम्महिठी मिच्छाहिठी सम्मामिच्छा

त्वाप्यानको ॥ मिच्छाद्ययनप्रसविनो ए एवमवो । सेतेष्वेयं पुढवो कादया समाजया समावबन्ना जहाचेरया तहाभाषियमा । ते तेष्वेयं इममव
 दको योतम पुढेव—पचिदोक्षानि सवमरीचे पाखये सरोक्षाजपनाहे विमगारवोक्ता तिमपूचिदोक्षानिक्तावोक्ता तिमहोव इहा प
 चि पठमगो वद्वो । जहापुढवोकादया तहाजवचरिदिया । अिम पचिदोक्षानिक्ता वद्वो तिम वावत्यये पय्यावतेक्ताव वाक्ताय इममवो
 नाव वेद्वो तेद्वो चउरिद्रोसेयं इममववव इहा महायरोरपू चने पय्यदरीरपू पाता पातानो पय्याजानानि यनुसारे कडू पाहार वेद्वोने या
 निद्वेने एवम प्रष्टेप मवचपचिद्वे । पचिदियतिरिस्कजोणिया जहावरदया जायत विरिवाच । पचो तिर्यव्योनिक्ता ज्योव अिम मारवोक्ता ति
 म जायत इहा माटागरीरना वचो चमिच्छ इपाहरेति इत्यादि चेद्वोये ते सव्यात वर्णायुयो पवेष्टायें जायतो विष्टेय ते क्तिनानि विवे जायवा
 तेवोत्र टेन्नाडेके । पचिद्विचिद्विरिक्तावाचिवा यमते मवेसमक्रिरिया । पचो तिर्यव्यानिक्ता ज्येमववन् । पय्या समविष्टे सरोक्षी वेष्टिवा वद्वतां च
 एव जेद्वना भगवतववेदे—गावना । ज्योतम । पाद्वारम । पचपं समजमवो द्वावमवो । मवेवद्वेव भते । ते सव्यव ? ज्येमववन् तिर्यव्योनिक्ता

मय्यनीलमिति पटलमव मस्यद्वारीरापान्तु य द्वादाक्षरकत्व त वपयासकत्वे तद्व्याख्येय तद्भावेना वसेयमिति तया वक्ष्यमूने यत्पूर्वोक्त्याना मस्यकत्वमत्य मितरपास्तु महत्कत्वमत्यं, तदायुक्त्यादि तद्भवयेद्येककर्मापेक्षया वसेयं, तथा वसेत्तेष्वयासूत्रयो य पूर्वोक्त्यानां वामयथाद्युक्त तन्नाठस्यात् पथादुत्पत्त्याना मशुप्रवर्णादि धात्वादवसेय, लोके तप्येव वक्ष्यमावति, तथा य सजयासजयति य वेष विरताः न्यूना त्माञ्जातिपाताद भिरुत्पत्त्या दितरस्मा वनिकृत्यायेति य मनुस्साजहानेरदयति य तथा वाच्या इतिगम्य, नामात्वं त्रैदः पुनरय

द्विठी तत्यणजेतसम्मद्विठी तेषुविहा पयसा तजहा असजयाय सजयासजयाय तत्यणजेतसजयासजया तेसिणतिशुकिरियत्तुक्कजति तजहा श्पारजिया परिगहिया मायावसिया असजयाणचक्षारि मिच्छद्विठी णपच सम्मामिच्छद्विठीणपच मणुस्साजहाणेरदया णाणसजेमहासरीरातेआहञ्चआहरेति ४ जेष्यप्पसरीरा

मय ममकियनको । उत्तर । गावमा । जगोवम पचिदिबतिरिस्तुआरिया तिविहा पयसा तजहा । पषेदो तिवेषयानिकञ्जाव तोनेभेदे वज्जा ते क रेवे - मन्धरिहो । मय्यगदहो चोवे पारमे गुणठावे रणाते । मिच्छाद्विठो । मिच्छाद्विठो पद्विसेठावे रणाते । सम्मामिच्छद्विठो । मिच्छद्विठो चोवेगणठावे इति । तत्त्ववजेत सम्मद्विठो । तिहा पूर्वोक्त तोनपचमावे वे मय्यगदहो समञ्जिठो । ते दुविहा पयसा तजहा । तेवना वेभेद वज्जा तेवरेवे - यस प्रयाय । एव यमजतो रिरतिरद्वित चोवेगणठावे रणा । सजया सजयाव । बोळादेगविरतो शून्य मावातिपातवको निवज्जावे तेमाटे संयतो सूय्य चको निवज्जावको तेमाटे पयवतो वज्जा । तत्त्ववजेतसजमासजया । तिहा पूर्वोक्त वेपचमावे विवे सवतासंयतो देगविरतोवे । तेविषतिशुक्ति रियाया कय्यति तजहा । तेभावे तोनकिया उपजे ते वरेवे - पारभिया । पारभको क्रिया । परिपयवकोक्रिया २ । मायावसिया । मा पापस्यविचोक्रिया २ । पसंजयाणचक्षारि । पसयतो चोवे गणठावे तेइने तोन पद्विठो चोको पप्रथास्थानको एवंवारिकियासागे । मिच्छद्विठोवप य । मिच्छाद्विठीने चारि पद्विठो पंरमो मिच्छादगल प्रत्यविचो एव ५ भागे । सम्मामिच्छद्विठोवपच । मिच्छद्विठो वतोयगुणठावे रणा चोवने मिय्या

तत्र ॥ मकुन्दाय जते । सर्वेसमाहारना इत्यादि ॥ प्रश्नः ॥ मोहबन्धेसमवेदस्या ॥ युत्तर ॥ जाव दुविहामदुस्सा पक्षतातंकाहा महासरीराय सम्पसरी
राय तत्पक्ष जे ते महासरीरा ते कृततराए पोम्भसे आहारति एव परिक्कामति कससति कोससति ॥ इह स्थाने मारकसूत्रे अग्निस्त्वयं आहारती
त्यपीत मिदुतु आहवेत्यपीयते महासरीराहि देवकुर्वद्विमियुक्ता स्तत्र कदाचिदवा हारयन्ति, कावलिक्काहारेव, अष्टमप्रसत्सवाहारोत्तिय
बनात् अल्पगरीरा स्त्वन्नील्ल महत्पक्ष आमाना तथैव वर्धनात् समूर्च्छिममनुप्याया मल्पसरीराबा मनवरत माहारसम्भवाच्च यथेह पूर्वोत्प

तेत्युप्यतराएपोगलेत्थ्याहारोति सेसंजहाणेरइयाण जाववेदणा । मणुस्साणजनेतेसस्सेस

लोनीपरे पत्रिधियाभाये । मणुस्सावज्जवेदवा बाबत् जेमहासरीरातवाइय आहारोति ॥ मनुष्यजे विम मारकोजे कक्षा तिमळाबवो एतलोविशेष
जे ते कहेजे— मणुस्सावभतेपव्वसमाहारणा इत्थादि प्रश्न । माबमा बाहबहेसमईत्थादि । उत्तर । जाव दुविहा मणुस्सा पक्षता तंकाहा महासरीराय
पयसरीराव तत्पक्षजते महासरीरा मणुतराए पाम्भसे आहारोति एव परिक्कामेति कससति कोससति । इहे स्थाने मारक सूत्रेनिविदे अग्निस्त्वय पाहा
रेति इसाकक्षा पने इहा पाहय इहो कप्पो तेमहासरीरावत देवकुण्ड दुगलसेव पादि दुमठिवाकक्षा ते विबारे ते आहारोहे कावलिक्काहारेव अष्टम
मत्तप्य आहारति वचनात् । जेपयसरीरातेपयतराए पाम्भसे आहारोति ॥ अग्निस्त्वयं आहारति । जे पयसरीराता धर्षो ते पक्षतर पुत्रसमाहारै वा
रबार आहारे पयस्यतरने पारबार ते बाबबनी पपेपाये ते तेहवा कावजनिवै पथिदेसहे समूर्च्छिम मनुष्यजे पयसरीरीने निरंतर आहारना स
भयबन्धी ओदहा पूरे अपना तेहने मुहवर्षादिहाव ते दोवनपवांवा आहवा पत्रवा समूर्च्छिमनी पपेपाये आहवो । सेसज्जहावेरइयाव जाववेदवा ।
यावतोसय विम मारकोजे विदे कप्पो तिमळाइवा बाबत् वेदनासूत्र तांसी । मणुस्सावभते सम्वेदमन्दिरिया । बसो गीतमपुहेजे मनुष्य जेमयवन् संगळा
मरीणा विपावतहे । उत्तर । मोबमा । जेमोतम । मोहबन्धेसमवे । एषां समवन्ही मुक्कनही । सेवेवइवमंते । ते आमाटे । जेमयवन् इमकक्ष उत्तर
। गीयमा । जेमोतम । मणुस्सातिविहा पंजता तंकाहा ते कहेजे—सपदिहो । सम्वज्जही सम्विकितो । मिय्या

मन्त्रो गङ्गावति तत्तात्पर्यमस्मृच्छिमापेक्षप्रायेति ॥ मरगमंजयति ॥ यमीकामुपगन्तुयाया ॥ उपशान्तकयायाः शीघ्र
मकिरिया गोयमा गोइणठेमठे सेकणठेणजेते गोयमा मणुस्सातिथिहा पणत्ता तजहा सम्मद्विठी मिच्छ
द्विठी सम्मामिच्छाद्विठी तत्यणजेतेसम्मद्विठी तेतिथिहा पणत्ता तजहा सजयाय अ्सजयाय सजयासज
याय तत्यणजेतेमजयातेदुयिहा पणत्ता तजहा सरागमजयाय द्रीयारागसजयाय तत्यणजेतेवीयारागसजया
तणश्चक्रिया तत्यणजेतेसारागसजया तेदुयिहा पणत्ता तजहा पमतसजयाय अ्पमतसजयाय तत्यणजेते
अ्पमतसजया तेमिणण्णा मायावत्तियाक्रियाभज्जइ तत्यणजेतेपमतसजया तेसिण्णोकिरियाकज्जइ तजहा

[illegible]

पि तप्येवाप्येतस्या, यतो गुरुरादियु व्यन्तरान्तेषु देवेषुसखिम उत्पद्यन्ते, यतो देवयो देवलोके उत्पद्यन्ते ॥ असखीय अक्षयेवं प्रत्यववासीसु उक्तोसेवं
 प्राग्बर्तरेतुति ॥ तेना गुरुरामरमरणीकपुष्पे रल्पयद्वा जयन्तीत्यवसेय यत्तु प्रागुक्तं सञ्ज्ञितः सम्यग्दृष्टयो सुखिजन स्विस्तरवृत्ति, त इदं
 व्याख्यानमारब्धयति त्यातिष्ठदेवानिषेषु त्यमल्लितो नोत्पद्यन्ते, इतोयदेनापदसमुचीयते ॥ दुविज्ञाजोदसियामायिमिच्छद्विहीठवयस्यनायेत्यादि ॥
 तत्रमायिमिच्छादृष्टयो स्वयदेना इतरस महावेदना सुनययद्वा नामाधित्येति, एतदेवार्थोपपन्नाह, मवर ॥ वेपथ्याएवत्यादि ॥ अथ अनुधिंक्षतिदण्डज
 मय सत्रयानेद्विज्ञयन् माशाराविषदे निर्द्वपयन् द्यक्तमसक्रममाह ॥ सलसाजनेते । अरुया सर्वेसमाहारगति ॥ अनेना हारवारीरोक्तासक्रमयसं
 सत्रयायद्वात्रिषापपात्मापुत्रीत्वनवपयोपतमारकादिबहुविंशतिपदकफलो सेव्यापदयिञ्जोयितः सूयित, सान्यच रूपसेव्याविद्विज्ञापिताः पू
 र्वात्तनयपदोयेता एव ययासुभय नारकादिपशाल्मकाः पद्दवककाः सूचिता सदेव मतया सप्तमा द्यक्तनामा सूत्रसङ्केपार्थे यो यया च्येतव्य स्तं
 तथा द्वायत्राह ॥ उदियाजमित्यादि ॥ तयोपिपिकानां पूर्वोक्तामा निययोयकानां नारकादीनां, तथा ससेयाना मपिक्तानामेव, सुक्लसेयाना
 तत्रयमद्वयनव्याख्याना मया प्रयागा सेवोगमः सदृशः पाठः एतेष्यः सुत्रनेश्य ये त्वेयविषयविज्ञेयकृतएव तत्रनेव, श्रीपिक्कदकठसूत्रय दनयोः

मारा णत्र वेदगाणगणत्त मायोमिच्छद्विहीउवत्रयगाय श्रुप्यवेयणतरा अमायीसम्मद्विहीउववसुगाय म
 हावेयणतरान्नाणियद्वा । जोइसुवेमाणियाय । सुलेस्साण अते णेरद्वयासवेसमाहारगा उदियाण सुलेस्साण सु

दण दाडादेवना ते सातावेदतो चाओ जाओ । अमायीसम्मद्विहीउववसुगाय महावेयणतरा भाविष्या । अमाईपसे सम्मद्विहीउववना तेने विवे
 वे सातावेवभोग पविन्दतर इय उरुहनी छितिमाटे सम्मयुद्धान माटे । आइसवेमाणियाय । ए ज्योतिषो वेमानिखनेविषे अरुक्कनारवो विवेय जाओवो
 गदेव्यापभते वेररना सम्मसमाहारमा । सेव्यासहित खे नारकोपमुख योव ते सवेगो हेमयबन् । नारवोसमवागो एवसरोखो भाइरले । योदियाव ।
 ममुपववोयना पूरु गे । सुलेछाह । सेव्यासहितने । एणद्विह तिचइ एवोममी । ए पिक्कनी एव अइतां यरीया गमी अइतां

मृगमिति ॥ तया ॥ उम्भति ॥ इत्येतस्य वक्ष्यमाणपदस्यैव सम्भवा आस्य भुक्तस्तथासि स एव तादृशकले प्यतव्य, स्तनेह च पञ्चेन्द्रियतियेन्द्रोममुष्या
 येनान्तिताय याप्या भारकादीनां भुक्तसेवयाया भ्रमायादिति ॥ किञ्चलेसनीलसेस्याह पि एगोममो ॥ श्रीपिक्वयेत्यथ, विशेषमाह खट्वर ॥ वेपका
 पदस्यादि ॥ कान्तनेश्यादवहने मानसतदपादकलेव येदनासूत्रे ॥ दुविहा खेरहया पक्षता सन्निभूपाय ससन्निभूपायति ॥ श्रीपिक्वयेत्यथीत ना ज्ये
 ताव्य भ्रमन्निभता स्रपमपृथिव्या मेवोत्पादा वसन्तीत्यनुपठमभितिवचनात् प्रथमायाञ्च कृष्णनीलसेशपायो रजावा तर्हि किं मध्येतव्यमित्याह ॥
 मायीमिच्छद्विडितयक्षगायेत्यादि ॥ तत्रमायिनो मिथ्यादृष्टपद सहावेदना मत्रमिति यतः प्रकर्षपर्यन्तवर्तिनी स्थिति मयुजा तेनित्वेनयमिति प्रक
 ष्णायान्त तस्यां महती वदन्ता सम्भ्रतीतरेपानुयिपरीतिति तथा मय्यपदे क्रियासूत्रे यद्यप्यपिक्वदकले ॥ तिविहामबुस्था पक्षता सक्ता सज
 या ॥ तत्पद मे त सज्या ते दुविहा पक्षता तत्रहा सरामसज्या वीयरानसज्याय तत्पदलेतेसरायसज्या ते दुविहा पक्षता तत्रहा पक्षतासज्या
 स्रपमसज्यापयति ॥ पठितं तथापि कृष्णनीलसेवयादककयो नोच्येतव्य कृष्णनीलसेवयोदये स्रपमस्य भिपिदुत्वा द्वावाच्यते - पुत्रपठिवकलेपुत्र
 वक्ष्यरोयतेरसापति ॥ त हस्त्यादिद्रव्यरूपा द्रव्यसेवया यज्ञीकृत्य मनु कृष्णादिद्रव्यसाधिव्यञ्जितात्मपरिहामरूपा मावलेदया मेतच्च प्रागप्युक्त
 मिति एतदेव दृगयव्याह ॥ मणुस्तेत्यादि ॥ तथा आपोततेवयादककोपि नीलसेवयादककस्य इत्येतव्यो खवर नारकपदे वेदनासूत्रे नारका श्रीपिक्

क्लृप्तेस्साण एणसिणतिरहएक्कोगमो करहलसुणील्लेस्साणपिण्णोगमो णयर वेदणाए मायीमिच्छद्विडितयवस्य
 गाय शुमायीसम्मद्विडितयवणगाथनाणियह्वा मणुस्साकिरियासु सरागवीतरागश्रुपमत्तापमत्ताणनाणियह्वा

पाठकत्रया । खरइमेमनीमसज्यापि एवोतमा । क्लृप्तेयो मानसेमो ए वेदना पवि एगोममा एतस्मि सरोषी पाठ कइयो । खवर वेदणाए । एतस्मि
 निमेव वेदनानेविदे । माओमिच्छद्विडितयवणगाय । माओपदे मिथ्याहटो लपना तेइने महावेदना हुवे क्लृप्ते स्मितिमेते पांमे तिहा मोठो वेदनासे
 भये एने । पमयोसम्मद्विडितयवणगाय मादिवना पमाओपच सम्ममहटो लपना तेइने चण्यवेदना हाय इत्यादिक्कइपू । मणुस्साकिरियासुमरायवोत

दत्तद्वयद पाप्या मन्त्रं ॥ नरद्वय दुविद्या पक्षता तत्रा सखिभूयाय प्रसन्निकनूयायति ॥ असृजिमां प्रथमपृथिव्युत्पादेन कापोतलेद्वयाय
 भया दत्तया ॥ काउनेरमाक्यात्यादि ॥ तथा तत्रोत्पत्त्यापत्तययाच मस्यभीषविज्ञेयस्या स्ति त मरिभ्य यथीपिको दृष्टक स्ताया तपो दृष्ट
 की जगित्यो, तदमिता येन नारकायां विरुलेन्निपतत्रोवापूमाच प्राद्या स्तिस्तएय, प्रथमपृथिव्युत्पत्त्यन्तराया माद्या द्यतस्त्र, प
 र्वाभ्युत्पत्तिपथ्यनुव्याबां पद, न्यातिपां तेजानेद्वया, धैमानिबाना तिस्रः प्रशसादिति, द्याइव-किरहानीमाकाक तेकलेसायप्रयवधतरिया । जोइ
 ममाइमीमा येनेउममामुमयवा ॥ १ ॥ कप्यसुखदुमारे मारिदेयेयवजसोनेय । एरमुपभइलया तेकपरमुक्कलेसाउ ॥ २ ॥ तथा पुठवीचाठवइस्यइ
 वापरपक्षपनेमनतारि [तेओमेइपान्ताः] गद्वपत्तिरियमरेसु कलेसातिखिलेसाव ॥ १ ॥ केयलसमीचिकवयकले क्रियासूत्रे मनुष्या सरागवीतरायवि
 जयया कपीता, इदमेवमाप्रकरणेनु तथा न याथा तेन पदलेद्वययो दोतरागत्या सुमवा धुक्कलेइयायामव तस्यवीतरागस्यसुमवा हप्रमता प्रमम

काउलम्साणित्रि एमेयगमो गवर गेरदए जहानुहिदएदकए तहानाणिथइहा तेउलेस्सापम्हलेस्साजरससृष्टित्यजहा

एत पयमता पमता नभाविषया । मनुष्यद क्रियासूत्रनेविये कयापि द्याविइइइइ सराग दोतराग प्रममत्त प्रमत्त कयाइ तवापि कयानोसलेय्या दं
 इइनेविये ए न इदवा कयानोपमममने उन्ने सुपमना पभात्रबको । काउलेसावदि एमेवगमा कवर खेरइए कया पोहिइए दइए तहा भाविषया ।
 चापातमेगमा दइइयदि भोमसेव्यादइइनोपरे कइवा एतसाविगेव नारको किम चौधिकइइइ कया तिम कइवा ते इम खेरया दुविद्या पयता
 तत्रा चविभूयाय प्रसन्निकनूयायति । प्रसन्नोया पहिलो इडिवोभे उयजवेकरो नापातमेगमा समवइ तवा । तेउल्लापइसेसावस्र चत्वजवापोहि
 या तत्राभाविषया । तेजामेग्या पयमेग्या खेओवविगेवने क तेपात्रीने किम चौविइइइइ कया तिम ते बेजनी कइयो ते सेय्या किमखे तिम कइवे
 नारकोगमेदो तेउत्राउ एइनेवदिओ तीमसेवाइवे तवा भवनपतो पृथिवी चप वनसती एइने तवा खतरने पहिलो चारसेया पुवे पंचेदोतिवेच म
 नुवने एमेगगपुने न्यातिपोने तेओसेग्यापुने पैमानिबने खेइओपयस्त तीमसेग्यापुने । एतसाविगेव खेइ चौधिकइइइइनेविये । मनुष्यासराग

ता स्तुष्यन्मति एतदेव द्रष्टव्यम् ॥ तेन तेन सायने सेवेत्यादि ॥ गच्छति ॥ उद्देवादीनि सूत्रार्थसङ्ग्रहाया गतायापि सुखबीजार्थं मुच्यते, दुःख
मायुप उद्देवो वदयती त्यक्तव्यदुःखान्तरा इत्युक्तं, तथा ॥ नैरहयात्रिसमाहारादित्यादि ॥ तथा ॥ किसमबन्ता ॥ तथा ॥
किमुच्यते ॥ तथा ॥ किसमतरसा ॥ तथा ॥ किसमकिरिया ॥ तथा ॥ किसमाठपासमोवयस्यगति ॥ नाथायोः, ॥ प्राक्क
सह्या नारका इत्युक्तं मय संशयानिरूपयन्त्याह ॥ कश्चमित्यादि ॥ तथा स्मि कम्पुद्रस्तामा सेत्रमात् ससेपका ज्ञश्या, योगपरिबामा, वेता यो
गनिराधे सेत्रमाता मनावात् योगय शरीरमाय कम्पपरिवर्तिविशेषः ॥ सेस्साकधीठठवेसठिति ॥ प्रजापमायां सेत्रयापदस्य बहुसुद्धेयकस्येव द्विती
यादेयको सहाय्यरूपवयमाय प्रवित्तव्यः प्रयमइति क्वचित् दृश्यते सोपपाठइति अथ कियदूरं यावदित्याह ॥ ज्ञावइन्दी ॥ अद्विवक्त्यतां याव
त् मयाय ससेपताः ॥ कश्च ज्ञते । सेमाठ पछताठ गोयमा १ कलसठ पछताठ तत्रहा कयइसेसाहुं ॥ एव सर्वत्र प्रस उत्तरव वाच्य ॥ नैरहया

नुहिउतज्ञानाणियथा णयरं मणुस्सासरागत्रीतरागाणनाणियथा गाहा दुस्काउपुउदिथो श्याहारेकममवसुलेस्सा
य समयेयणसमकिरिया समाउयचिययोयथा ॥ १ ॥ कइणजनेलेस्साठपछताठ गोयमा ललेस्साठपछताठ

गोतरागा गभाणियथा । सराग गोतराग मियवचे कक्षा इति ते नक्षत्रा तेज्जप्रसरानेविये गोतरामपयागा पसमवक्को यल्लेथ्यानेविवेज वोत
गमरगानो समरुचै प्रसत पमसत कइथा । गाहा । दुस्काउपुउदिथे । गोत्रो उदेयापादिको माळो सूचार्थं माळा तेइमो पचतो पनुक्कमे कक्षा
तेइउचे पवि मयावमोअममो वको कइथिजे—दुस्सापाअपू उइय भापू ते वेदे ए एववपन बहुवचनेवरो दइव चारकक्षा तथा पाहारेति रोइर
य यभते वि ममाहारा तथा किसमकथा तथा विममकथा तथा किसमकिरिया तथा किसमबिदथा तथा किसमकिरिया तथा किसमाठपासमोवयस्य
यति इत्यादि आख्या पूर्वे संखेधीनारकोवे इधोवक्षा तेमाठे तेउरया कइथिजे—विहा फामनेविये कर्मपुइकना सुद्धेपचक्को केइवाकइवे । कइरुमते
सेयापापचताया । केरुवो वेमगइन् । केयाकहो इतिपय । उभर । मावमा । वेमोतम । कलेयापो पछतापो तंजना । कलेया कही ते कइथि—

तिरिक्त्वसोऽपि ३ तिरिक्त्वसोऽपि ४ एभिर्द्वयाब् ५ पुनर्विमाठवद्वस्वर्ग ६ तेष्वठाठवेद्विद्यतेद्विद्यतद्विद्याब् ७ पञ्चद्विद्यतिरिक्त्वसोऽपि ८
य ९ ॥ इत्यादि षडुवाच्य मावत् ॥ एयसिब् प्रते । जीबाब् वद्वस्वर्ग जाव युक्त्वस्वर्ग कपर २ द्वितो अप्यग्निद्या वा महिग्निद्या वा ३ गीय
मा । वद्वस्वर्गसिद्धितो नीसस्वर्ग नाहिग्निद्या नीसस्वर्गसिद्धितो कावोयस्वर्गसिद्धि ५ अथ पञ्चकः पञ्चुत्व ममुवते इत्यादिवचनविमलमा इयो मन्यते च
नादावपि प्रव एकस्व जीवस्या वस्यानमिति तद्विषयार्थे प्रकथयद्वा ॥ जीवस्त्वग्निद्यादि ॥ व्यक्तं भवर विविचस्य जीवस्येत्याह आदिष्टस्य प्रमु
च भारकादे रित्येव विज्ञेयितस्य ॥ तीतद्वायति ॥ अनाया वतीतेकाले कतिविच उपाधिनेवा क्कतिनेव संसारस्य प्रवा प्रयान्तरवच्चरकस्य
सुस्थान मवद्विद्यतिरिक्त्या तस्य कासो वसरः संसारसुस्थानकाल, प्रमुप जीवस्या तीतकाले कस्यां कस्यां गता यवस्थान मासीदित्यर्थः, प्रप्रोत्तरम्
वत्तुविचउपाधिनेवा दितिज्ञावः तत्र नारकज्ज्वानुगतसंसारवस्थानकाल स्थिप्रा धून्यकालो मिमकालवेति तिरया धून्यकालो भास्वी

तजहा छेस्साणधीनुउद्देसनुन्नाणेयघो जावइहो । जीवस्सण जते तीयप्पाएस्थगविठस्स कइविहेससारसोच्चि
ठणकाउपन्तत्ते ? गोयमा ! धउसिहिहेससारसोच्चिठणकाले पसुत्ते तजहा णेरइएससारसोच्चिठणकाले २ तिरि

देण्याबरोपा उद्देशा भाषेयबा जावरड्डो । पयवचानेविये सेरबापदना बीजा उद्देशाबो जावपो । एएसिचभते चोबाप करवलेछाण जावसुद्धसेछावय
 करे करदेदिता पयड्डिया वा मड्डिड्डिया वा गावमा करवलेसेछितो मोससेछामड्डिड्डिया मोससेछेचितो काठलेछा मड्डिड्डिया इत्यादि । दिवे के
 ई एक एड्डोमानेके पयमरो पयपचीवपामे तेड्डने समुभारवाने करेदे - जोवसुद्धभते तोमड्डाए पाडिड्डस करदिहेससारसंसिचवकासेपसते । जीव
 ने हेभयमन् । पनादि पतीतबामनेविये केड्डवीडे जोव ए मारकोपादि एड्डवे विमोचबे सड्डितने आतसेमेरे ससार एकभवबको बीजेभवे सपरबळसपनो
 रड्डवानीकिया तेड्डगोबाळ पयसर तेससारसंखानकाळ करीये एतले एकीवने पतीतकाळनेविये केडीकेडो विधैरड्डवा कड्डो ? भयवत कडेदे - गोयमा
 नेगीतम ! पठव्दिहेससारसंसिचवकासेपसतेतवडा । परेमकारे उपाधिमेड्डबड्डो ससारभवबको भवोतरनेविये ससरवा तेड्डपयकड्डो तेकडेदे - बेरर

ति तेन द्विविधो मनुष्यदेवामातुःश्रितिये व्यलिं चाश्च-मुखावकीर्मीसो तिविहोससारविद्वत्काका। तिरियावसुखज्जो सेवावहोइतिवि
 होयि ॥ १ ॥ तथा मृत्युकासं क्षापयुष्यते यद्व्यामनासश्चपपरिधानेचिं सती तरौ मुखाभीं प्रविष्यतइति, तय वर्तमानकासे सप्तसु पृथिवीपु ये
 मारकावतने तपनं मय्या द्याय खत्रयि दुवृत्तत नचा व्यतपद्यते तावन्मात्रा एवते प्राप्तते सकालं स्ना स्नारका नक्षत्रित्याद्युन्वद्वितिस्यते आश्च
 ५-आश्चमममयाच मरुदगायनत्रायणकोवि । उद्वहश्चयोया उयवज्जइसोचमुकोठ ५ ५ मिमकासशु तेपामेव मारकाकां मय्या देवावप उहृता,
 ५-आश्चमममयाच मरुदगायनत्रायणकोवि । उद्वहश्चयोया उयवज्जइसोचमुकोठ ५ ५ मिमकासशु तेपामेव मारकाकां मय्या देवावप उहृता,

रुजोगियससारसचिठणकाले मणुस्सससारसचिठणकाले । णेरइयससारसचिठणका
 लेण जंते कइयिहे पणसे ? गोयमा ! तिविहे पणते तंजहा सुखकाले श्रुसुखकाले मिस्सकाले । तिरिरु

ए यमारमविद्वत्काने । मारकीनाभने जोवरहे ते ससारसचिठणकालमकहोये इम । तिरिरुजोविद्वत्ससारसचिठणकासे । तिरियवना भवनेविये जीव
 मा रइवा ते तियवममारमविद्वत्कान् कइोइ । मणुस्सममारमविद्वत्कान् । मणुस्सता भवनेविये जोवनी रइवा ते मणुस्सससारसचिठणकाय कइोये
 देवममारमविद्वत्काने । देवता भवनेविये जीवमारइवा ते देवसमारसचिठणकान् कइोये । णेरइयससारसचिठणकासिंभते कइविद्वेषकते । यसो गो
 तमवइहे—मारकीममारसचिठणकाय हेभगवन् । खेतताममारनीकणा इतिप्रश्न भगवतकहेवे—गोयमा । हेमोतम । तिविद्वेषकतेतवसुखकासे ।
 मारकीममारमविद्वत्कान् तोनेहे कणा ते कइहे सुखाकासकइतां विरइकास । पमुषकासिं मिछकासे । पविइकाल २ मियकास ते उमयकास २
 तिइतां पमुषकासकायकय जाफापके बीजा देजमुके खपाये तेमाहे पहिका पमुषकासनीसकय कइोयेखे तिइतां यतंमानकासे सातवीं पृथिवीनेवि
 ने देवमारकीमहे तेमाहिबी खेतमाताइ कोइपवैनहो पनैनवाकां बीबी छपजैनहो खेतसाये तेतसाकरहे तेकावमरकयतिपायी पमुषकासकहो
 ये १ पाइच—पारइमइसाय णेरयाचनजायणोवि उवइइइपाकोवा उवज्जइसीपमुकास ॥ १ ॥ मियकासतेकहोये तेहे जे सातेहे मरकजेविये तेना
 रको माहिबी जीव एकादिनीकयो मय्यंतरमं अपना रावन् एकगेपरया तेतमाताइ मियकासकहोये २ मणुस्सकास ते कइोये खिबारे कणा समबना

याव देवोविशीय स्वाव मिमकास शून्यकाससु यदा तयवादिष्टाभयिका नाराः सामस्त्येनो हुता प्रवन्ति, नैकोपि तेषा ज्योतिरिति स शून्य कासति धाहव-शब्देष्टकमिवि तामीसोपरबजावएकोवि । निस्त्रियष्टिसहो विवहमावेष्टिसुकोठ ॥ १ ॥ इदं मिमनारकसारावस्यानकास वित्तामूर्त्तं, न तमव दार्हमानिकनारकत्रव मङ्गीकृत्य प्रवृत्त, अपितु दार्हमानिकनारकधीवानां गत्यन्तरगमनेन तत्रैवो त्यति माभित्य, यद्विपुल स्येव नारकत्रव मङ्गीकृत्ये द युयं स्मा तथा शून्यकासावेष्टया मिमकासस्यानन्तानुवृत्तासुकोठा न स्मात्, धाहव-एवपुवतेवीवे पञ्चसुसुतं

जोगियससारसचिठणपुच्छा ? गोयमा ! दुविहे पय्त्ते तंजहा अयुसुसुकालेय मिस्सकालेय । मणुस्साणय देयाणय जहा णेरइयाण । एयस्सण संते णेरइयससारसचिठणकालस्स सुसुकालस्स अयुसुसुकालस्स मीस

नारको समसुवत्था मत्तरे पवुता तेमाज्जिको चोव एकही मेपरत्ता रहो ते गून्वकासकरीये धाहव-उन्वइएवमिवि तामीसोपरबजावएकोवि छिडे वष्टिसवधिं वटमावेष्टिसुकोठ । १ । इदा एतहो विमिहहे एमित्रनारक ससारावस्यानकास चित्तासुवकोठो तेवीव वत्तमान नारकभवधाचो कञ्चो नहे वत्तमानकासे केनारकीमा चोव ते मत्तरे चार्हने वकी नरकमतिनिविदे जपने ते जीवधाचो कञ्चो जीनेवीव नारक भव धाचो कञ्चोये तो धाये प्रमवपुल सूवनेविदे पय्त्तकासनी चयेधाये मिमकासने भनतगुणोकाछाये ते नभाय धाहव-एवपुवतेवीवे पञ्चसुसुतनततवसेव जइहोवत्तभवत्तो पवत्तकासोमसंभवइ १ । २ तोने मेहे नारकोससारसचिठणकास कञ्चो । तिरिक्कजीवियससारसचिठणपुच्छा । तिवेसंसारसचिठणको प्रमवोचो तिवारे मत्तवत्तकछे-जीवमा । देवीतम । दुविहेपयत्ते तंजहा । विमिहे कञ्चो तेकछेहे-चसथकासेव । धमून्वकास । मिच्छकासेव । मिच्छकास २ जोव तिर्येवने गून्वकासनी उज्जव-सुवायुकीमीसो तिविहोसंसारसचिठणकासो तिरिवावसुवकोठो संसारकोइतिनिविदावि १ । १ देवाचय जहावेरइ याव । अनुचने तथा देवताने नारकोने तोनेमेरे संसारसचिठणकासकञ्चो तिममगुचने देवनेयवि गून्वकास १ धमून्वकास २ मिच्छकास ३ ए तोनेमेरे भावको एवने वेमगवत्त । नारकोससारसचिठणकासने गून्वकासने । धमून्व । प्रसुवकाससु कासने । मीसकाससु । मिच्छकासने । नारकसरेवितो पय्त्ते

[illegible]

मारजननिर्गमनाकास्तो वनरपरिपातकास्तो तस्यैव वनरस्यपातः । एवञ्चवयश्चराम्य एतदेव वनरस्यपातः । एवञ्चवयश्चराम्य एतदेव वनरस्यपातः । एवञ्चवयश्चराम्य एतदेव वनरस्यपातः ।

याचं सत्त्वोदे अमुसकालइति । सचात्मर्तुर्ज्ञानात्, अथ यद्यपि सामान्यमातरया मुक्त, सायापि विकल्पोप्यसम्भूतः ॥ १॥
 यामेवा स्तर्तुर्ज्ञानस्य विरहकालस्योक्तत्वात् यदाह-स्मिन्मुक्तोविमलिं विरमुसमुच्छिमेसुविसय । एकेन्द्रियाबातु द्वर्तनीपपातविरहाज्ञावे
 न शून्यतासाक्षात्पय, आह-एगोचसंभमागो बहुवृत्तबोधवायमि । एनमिगोरश्चि एवसेसुविसय ॥ १ ॥ पृथिव्यादियु पुनः ॥ अमुसमय
 मर्षेज्जति ॥ यचना विरहाज्ञावइति, ॥ मिस्सकालेचकतगुणेति ॥ नारकवत् शून्यकालस्तु तिरबा नास्त्येव, यतो वार्तमानिकसाधारबनस्पती
 ना ततवृत्ताना स्थानमन्यकासि ॥ मनुस्वदेवाय जहावेरइयावति ॥ अशून्यकालस्यापि हादसमुर्तुर्ज्ञानमाहत्वा, यत्रगाथा - एवनरमराववि
 तिरियावनवरिमस्मिन्मुक्तु । अमिन्मयाजतेसि प्रायकमकतगुणेति ॥ १ ॥ एयस्वेत्यादि व्यक्त निवसारया यस्यामं जीवस्य स्या दुत मोचेपीति

सकलेश्चणतगुणे, सुसकलेश्चणतगुणे, तिरिक्कजोणियाणसहस्योवे अमुसकाले, मीसकालेश्चणतगुणे,
 मणुस्साणयदेवाणयजहाणेरइयाण, एयस्सण जते णेरइयससारसचिठणकालस्स जावदेवससारसचिठणका

नारक भवना भमतकावरइय ते नारकमवना भमतकाव उम्भूतो कथा । तिरिक्कजावियाचस्यत्तावे । तियं वमानिक्कने सर्वस्त्रीय भयूयकाव ते
 त्रिमपतमुहत्त माचइ एस भयपि सामागदे तिय वने कथोइ तवापि विमलेदो वने सयूच्छिमेने जावो एहानेच पंतसुहत्तमाच विरहकावकाओ
 चे तवा एवेदोनेतो उहर्तंत उपपात विरहने भमविकरो । पससकासि । भयूयकावना भमावहोचइ पृथिव्यादिकनेविषयीपसुसमवम सवेज्जार
 तिवचनओ विरहमोभमावइ । मीसकासेपचतनुवे । नारकोनीपरे यूयकावना तिय वने महीचइ जेमाटे वर्तमान समव साचारच वनसतोना
 जीवने तिहाओ बच्चाने बोळा सानव कार्जनओइ । मरुणाचव देवाचव जहा वेरराच । मनुच तवा हेवने विम नारकोनेकई विमजावओ एहने
 पदि भयूयकाव मारमुहर्तनीइ । एवस वमंते वेररवससारसचिठणकाव जाव देवससारसचिठणकाव जावविसेसाहिएवा । एहने हेममवन् ।
 नारको संसारसचिठणकावने यावतुयदे तियं वससारसचिठणकावने मनुचससारसचिठणकावने देवससारसचिठणकावने जेहा जेहा बओ योहाहाव

गुणानामप्युपद्रामाद् ॥ जीवेणमित्यादि ॥ व्यक्तं कवर ॥ अतकिरियति ॥ अस्त्यस्या अस्त्यस्यसा कर्मास्तस्य क्रिया इत्यक्रिया तां कृत्यवत्तमपलपत्तां मोक्षप्राप्तिमित्यर्थः ॥ अतकिरियापयं इत्यति ॥ तच्च प्रसापनाया विप्रतितमं, तच्चैवं ॥ जीवेकजन्ते । अतकिरियंकरे ज्ञा ? गोपमा । अत्येगइए करेज्जा अत्येगइए जाव वेमाविए ॥ ज्ञायाः कुर्यादेतरइत्यर्थः ॥ नेरइए जन्ते । नेरइएयु यव माने अंतंकरेज्जा ? गोपमा । मोइएठे समसेइत्यादि ॥ नवरं ॥ मरुसेसु अंतंकरेज्जा ॥ मनुयेपु वर्तमानो नारको मनुष्यीभूत इत्यर्थः, कर्मात्ते मा दन्तक्रियाया अनाये कचिन् जीवादेवेपू त्यगते, अत साविद्येयान्निषानाया इ ॥ अइजन्तेइत्यादि ॥ अस्त्य नवर मयतिपरप्रमार्थः ॥ अस्तंज

लरस जायविसेसाहिण्वा ? गोपमा ! सधृत्योवेमपुस्तससारसचिठणकाले णेरइयससारसचिठणकालेअस्यस रोज्जागणे देयससारसचिठणकालेअससेज्जागणे तिरिकजोणियससारसचिठणकालेअस्यगतगुणे । जीवेण जन्ते अतकिरियकरेज्जा ? गोपमा ! अत्येगइएणोकरेज्जा अतकिरियापदणेतव्व । अइजन्तेअस्यस

यवाइय सरोपाइय विपेमाधिक्कोय इतिप्रय उत्तर । नावमा । जेगौतम । सधृत्योवेमपुस्तससारसचिठणकाले । सववो यावा मनुयससारसचिठण कालकामो तेइवो १ । वेरइयससारसचिठणकाले अमसेज्जागणे । नारवोससारसचिठणकाले अमस्मातगुणात्ते तेइवो २ । देवससारसचिठणकालेअससे ज्जागणे । देवससारसचिठणकाले अमस्मातगुणात्ते तेइवो ३ । तिरिकज्जाविरससारसचिठणकालेअससेज्जागणे । तिव अयोनिक् ससारसचिठणकाले अ मंतगुणा इ । अत्तु ? संसारनेविये ओवररै अथवा मोअनेवियेपवि ओवररै इसीपार्थकावे पूजेहे — जीवेकजन्ते अंतकिरिय करेज्जा । जीव वेभगवन् । स मयज्जमयज्जमचमोचप्राप्तिक्पक्रिया करै इतिप्रय उत्तर । गोपमा । जेगौतम । अत्येगइएकरेज्जा । वेतवाएकरेज्जा । वेतवाएकरमव्वओव मोच जाय । अत्येगइएओकरे ज्जा । करेएव अंतक्रियानकरै अमव्वमोचनजाय । अंतकिरियापदणेतव्व । पयववाओ बीसमीएदर्थतक्रियापद जाववो अमसेयववो अंतक्रियाने अमावे वेइएव जीव देवमतिनेवियेअपमै तेकाररै विमोप देयादेहे । पइमति अमंजममनिवदमदेवाचं अविताइवसंजमाचं विराडिवसंजमाचं । पइ जेमम

यनविषयद्रव्याणां न ॥ इह प्रज्ञापनाटीका निरूप्यते अर्शयता धरुणपरिणामशून्या मय्या देवत्वपाण्या, अतएव द्रव्यदेवाः समस्यदेवाः अस्ययताय
तेनद्रव्यद्रव्यदेवायेति, अस्ययतमव्यद्रव्यदेवा सञ्ज्ञेते अस्ययतसम्पन्नवृष्टयः किलेत्येके यतः किलोक्त - अक्षुब्धयमवृष्टयश्चि य आस्ततवीकामनिज्जाराएय ।
देवाउपविषय इह सम्महिनीमजोत्रीतो ॥ १ ॥ एत वायुक्तं यतो मीया मुत्तुष्टत उपरिसयीवेयने पूषपात उक्त सम्यग्वृष्टीना तु देवविरताना मपि
न तत्राती विद्यते देवविरतमयकाका मयुता वृद्ध मगमनात्, माय्येतेनिज्जवा सोया मिहैव प्रेदेमाजिचामात् तस्मा निम्यादुष्टयएवा इत्यया
नय्यावा; अस्ययतमव्यद्रव्यदेवाः अस्यगुणपरिवा निजिलसामावाप्यमुष्टामयुक्ता द्रव्यसिद्धपरिवा यस्मन्ते ते इति लोकेलसिद्धक्रियाप्रभावतएवो य
रिमग्नेयेक मूत्तुष्टतइति अस्ययतायते सत्य व्यमुष्टाने चारिप्रपरिवामशून्यत्वात् ननु कथं ते प्रव्या प्रव्याया अस्यगुणपरिवाो मवन्ती ?
त्यजोष्ठत तेयाहि मयामिप्याद्वानमोहमादुनोवे सत्यपि चक्रवर्तिप्रवृत्त्यनेकनूपतिप्रवरपूजासहकारसमानदानात् साधून् समवलोक्य तदपे प्रप्र
म्यक्रियाकसापानुष्ठानमममिति म्दुलायते, ततश्च ययोक्तक्रियाकारिइति, तथा ॥ अविराहियसजमावति ॥ प्रव्याकासा दासज्या प्रमवचारिच
परिमामाना मगमलनकपायसामर्थात् प्रमनगुणस्थानकसामर्थाद्वा; सत्यमापाविदोपसम्भवे प्यमावरितचरकोपपातनामित्यथ, तथा ॥ विरा
हियमजमावति ॥ उक्तविपरीताना ॥ अविराहियसजमासजमावति ॥ प्रतिपत्तिक्लासा दासज्या सुविहृतवृक्षविरतिपरिक्लासा आवकासा ॥ विरा

जयनविषयद्रव्याणां विराहियसजमाणं अविराहियसजमाणं अविराहियसजमाणं विराहियसजमाणं

वन् । चारिचर्चिरात्मवको मय्यमिण्याद्वो भव्य अववा पमश्च नि केवलक्रियाना करणकार द्रव्यविगवारीयइवा । तेने प्रव्याकाकाको भारलो
निरतोचार पूराचारिच पावे ते चरिराधितसजमीकोवे तेने साधुसम्भने विराधे परिष्ठावया तेइको विपरीतते विराधितमयमीने । अविराहिय
मजमामजमाण । आवकवततर्हने विराधनारहित अस्ययतने ते अविराधितसजमासजमीने ३ । विराहियसजमासजमाव । यावकवत सेह विराधे पू
र्वाको विपरीत ते विराधितसजमासजमीने २ । अस्यकोच । मनोवचिरहितने १ । तावसाप । पडियापानकाय वासुतपस्मोने ० । अहपियाच ।

विपर्वजमासज्जमाकंति ॥ उच्छव्यतिरेकितां ॥ अवलीकति ॥ मनोहविर्भिरहिताना सन्नामनिर्बरावता तथा ॥ तावसांशंति ॥ पतितपत्राद्युपयोग
 यतां वास्तवस्त्रिनां तथा ॥ कदप्यियाकति ॥ कदप्येः परिहास स ययामति तेनवा ये वरन्ति ते कदप्यिकाः कान्दप्यिकावा व्यवहारत
 वरवताएव कदप्यिकौतुप्यादिकारकाः, तथाहि गाथा-कदकदकदस्सहस्रं कदप्योभविदुयायतल्लावा कदप्यकदकदस्स कदप्युवएसससाय १ ॥
 पुमनयकवपकदकद कदप्यिकरपायकजमाईति । ततकरेकदकदस्सहस्रं कदप्योभविदुयायतल्लावा कदप्यकदकदस्सहस्रं २ ॥ वायगकुदुठपुठ तत्रपदमेवहस्सपधयो । नाद्या
 विहजीवठण दुवहसुठपूरएकवेत्थादि ३ ॥ ३ ॥ जोळंळुविण्या सुधप्यसत्यासुभावकुजह । सोतविहेसुगच्छर सुरेसुजठंवरठशीयोति ४ ॥ ४ ॥ अतस्ते
 पाकदप्यिकाकां ॥ वरगपरिहायमाकति ॥ वरगपरिहायमाकति ॥ वरगपरिहायमाकति ॥ वरगपरिहायमाकति ॥ वरगपरिहायमाकति ॥ वरगपरिहायमाकति ॥
 पिलमुनिकुनवा इतसेया ॥ क्विविवियाकति ॥ क्विविवियाकति ॥ क्विविवियाकति ॥ क्विविवियाकति ॥ क्विविवियाकति ॥ क्विविवियाकति ॥ क्विविवियाकति ॥
 झोरक-भाकस्सवेवलीकं धम्मायदियस्ससहुसाहूव । भाईणवकुलावं क्विविवियंभावकुसुहति ॥ १ ॥ अत सेया तथा ॥ तिरिक्कियाकति ॥ तिरियां
 गवाद्यादीनां देशविरतित्राजां ॥ आलीवियकति ॥ पाकदिकिविद्योपाकां भाव्यचारिकां मोसासकसिप्याका मित्यमे ॥ आभीयति वा ये अविदे
 कित्तिओकतो लब्धिपूजास्यात्माविन्नि उत्तपरकादीनि ते आलीविकासित्तना लीविका अतसेयां तथा ॥ आनिष्ठगियाकति ॥ अन्निपोजन विष्टा
 मत्रादिभिः परंपांषीकरकादि अन्निपोकाः सव विष्टा यवाइ-दुविहोक्कपुचिप्रिमुनो दवभावेयहोयनायदो । दवन्निहोहोणा विज्जामतापनावमि

जमाण सुसस्सीण तावसाण कदप्यियाण वरगपरहायगाण क्विविसियाण तिरिक्कियाण शुजीयियाण

वजतो जाली मयकरो कदप्यिकाणा कदकदकारने ८ । वरगपरिहायगाण । विद्विवा अविननुजिना सतामोदाने ८ । क्विविमियाव । आनादिना
 परववादीकोले तेहने १ । तिरिक्कियाव । तिरिक्क माय अथादि याववधमपावे तेहने ११ । आलीवियाव । पाकदोविद्येव पयवा गोशालाभा मिय
 तेहने १२ । आभिषागियाव । अत्रकारे आरिषवत अवा मय यवादिक्का अरककार १३ । ससिगीईसववावकाव । रकोवल्पादि साधु वेपळे प

ति ॥ १ ॥ मोऽग्निं येया तेनया चरति य ते नियोगिना एतन्नियोगिताया ते च व्यायहारत परब्रह्मसत्त्व मयादिमयोक्तारो यदाह—कोऽथयद्रूक्ष
म्य यमिवापमिवमिमममात्रीयी । इन्द्रिममायगुरु अङ्गिभुगनायङ्गुवइति ॥ १ ॥ कीतुक सीनाग्याद्यये अपननं भूतिकम उवरिसादिभूतिदा
नं प्रयाप्रलं च प्रविद्यादि ॥ मन्निगावति ॥ रत्नाहरनादिमापुसिस्तुता क्विपाना भित्पाह ॥ वसण्यावद्यागावति ॥ दशनं सम्यक् व्यापक
जष्ट येयात् तथा तयां मिद्रुयानामित्ययः ॥ एयमिष देयलोपमु उवयजमावावति ॥ एनेम देयत्या वन्यत्रापि केवि दुत्यद्यान्वइति प्रतिपादित ॥
विराडियमसमान जष्ट्रेणं नयययइतु उक्तोमेव मोक्षमे कप्ये ॥ इह क्वयि दाह—विराडितसयमाना मुररुर्वैद्य सीचमे कप्ये इति यदुक्त त त्कथ
पटने त्रोंपद्याः मुकुमानिमानये विराडितसयमाया ईगानउत्पादश्रवणा ? दित्यत्रोच्यते, तस्याः सयमविराडनोत्तरगुणवियया यकुञ्जस्वमाथकारिणी

श्रान्तिर्नगियाण सलिगीदसणयावयागाण एएसिणटेवलीएसु उवयजामाणाणकस्सकहिउवयाए पयासे ? गो
यमा ! अ्सजयनयियदह्वंदावाण जहणेणजवणयासीसु उक्तोसेण उवरिमगेवेजाएसु, अ्विराहियसजमाण
जहणेणसाहमेकप्ये उक्तोसेणसह्वंसिधेविमाण, विराहियसजमाण जहणेणजवणयासीसु उक्तोसेणसीह

नि मस्यजो भटवे एतमे निज्ज १४ । एउमचदेवमाएउउवज्जमावाचकस्यज्जिउववाए पयत्ते । एइने वेभगवन् । देवलोकेनेविपे उपपत्ता
ने केइने विव्याप्यानकनेविपे उपजवाकणा ? एतमे देवपति टासी बीआप्यामवनेविपे पवि केईएवउपये इसी अयाया इतिप्रय भयवतकइहे—गा
यमा । वेगो १५ । पमअयमवियद्वयदेवाणं । पमवतो भविज्जद्वयदेवने । अइसेणमवयवासीस । अवस्यवकी भवजपतोने विपे उपजवोक्कणा । उ
वागेनंउरिममेवेअएसु । उरहटयकी उपरिले गेयेवे एतमे अवसे वेवेयकउपये । पविराडियसजमाव । पविराडित माधुने । अइसेणसीहमे
इप्ये । अअयवकी योभमनामा देग्नाके उरजवा इय । उज्जामेवमज्जुमिहेविमाव । उरहटयकी सर्वावसिच विमामनेविधिजाव उपये । विराडिय
संजमाण । विराडित माधुने वारिविरापे तेइने । जइसेणं मज्जयामोम । अवस्यवो भवनपतोनेविपे उपजवोक्कणा । उज्जामेवमज्जुमेकप्ये । उरहट

न मूलगतविरापन्नति मीधर्मात्पादय विजिष्टतरुमयविरापनायां स्मात् यदिपुन विरापनमात्रमपि सीधर्मात्पक्षिभारकस्या, तदा बहुशायी
ना मुत्तरगुणादिमतिगोपायता कय मथ्यतादिवृ त्यतिः स्या त्कथञ्चि विरापकत्वा हेयमिति । अस्वीक्य जहस्य जवजवासीसु उक्तोसेव वाय

मेकप्ये, अथिराहियसजमासजमाण जहयोगसोहमेकप्ये उक्तोसेण अञ्जुएकप्ये, विराहियसजमासजमाण
जहयोगनयणवासीसु उक्तोसेणजोहसिएसु, अस्वीक्यजहयोगनयणवासीसु उक्तोसेणयाणमतरेसु, अथसेसा
सञ्जजहयोग नयणवासीसु उक्तोसेणजोहसिएसु, कवप्पियाणसोहमेकप्ये, चरगपरि
धायगाण अन्नलोएकप्ये, किस्सिसियाणलतगेकप्ये, तिरिच्छियाणसहस्सारेकप्ये, अजीविधियाणअञ्जुएकप्ये,

वा माधमजामा देवताकनेनिये उपजवाहाव । पविराहियसजमासजमाच । पविराहित सवमासंबमी एतथे आवकने । जहसेवसाहयेकप्ये । जयस्य
मोधमेदेवभावैउपजवाहीय । उक्तोसेण यमुएकप्ये । उरुजटवकी यमुत वारने देवसेने उपजवाहीय । विराहियसजमासजमाच । विराहित संबसा
मयमीने एतमे विराहित यावकने । जहसेवभवजवासीस । जहसेवकी मयनपतीनेनिये उपजवाहीय । उक्तोसेवकोइसिएसु । उरुजटवकी अतोतिपोने
निये उपजवाहाव १ । यमलोच । मयनदितने । जहसेव मयजवासीसु । जहसेवकी मयनपतीनेनिये उपजवाहीय । उक्तोसेववावमतरेसु । उरुजटवकी
यानवगरनेनिये उपज । यममेसासवे उरुजटव मयजवासीसु । वाकता मयनकी उपजवाकी मयनपतीनेनिये उपजवाकी । उक्तोसेव कोच्छामि ।
उरुजटवकी उपजवा कटोवेने—तावमाचंआइमिएम । तापमेने उरुजटवकी अतोतिपोनेनिये उपजवाहीय । कवप्पियाणसोहमेकप्ये । जामाहोयनादिमसुत्ति
नाकररहारन उरुजटवकी मोवदनामा देवताकनेनियेउपजवे । चरगपरियावगाचं । चरकपरियावकने उरुजटवकी । संभयाएकप्ये । जहानामा यममेदेवकी
वे उपज । विविमियाणसतगेकप्ये । किस्सियीने उरुजटवकी अतजनामा कटु देवताकनेनिये उपजवाहीय । तिरिच्छियाणसहस्सारेकप्ये । जालोविवाचय
पुनरुचये । तिवचनेउरुजटवकी सहज्जरानामा पाठमादेवताकनेनिये उपजवाहाव । याओविक्कने उरुजटवकी यमुतनामा वारने देवताकने उपजवाहीय ।

अतरुति ॥ इह यद्यपि अमरयतिभारमदिभमित्यादियपन्ता दसुरादयो मर्षादिकाः, पतिवृद्धममुक्तीष्व वतरियावृत्तिवचनाच्च व्यन्तरा भव्यदिक्ता,
 लभ्या व्यतप्य वचना रूपमपीपते मुनि व्यन्तरेण्य सकाशा दत्तपदयो जवनपताय केचनेति, असञ्जी देवे पूज्यतइत्युक्तं सया युया इति तदामु
 त्रिदृश्यकाङ् ॥ कश्चिदेतिमित्यादि ॥ व्यक्त व्ययं ॥ असञ्जीवन् यत्परमप्राप्तोपमापु वंमिति तद्वर्णनायुः ॥ नेरइयससिध्याउ
 वति ॥ नेरइमिप्रभापापमर्षपापु नेरविभासपापु रेय मन्थान्यपि, एतया सख्यापुः सुखदभमात्रेणापि भवति यथा - त्रिणीः पात्र मतस्तस्तत्त्व

आनिनुगियाश्चुपकप्पे, सतिगीदसणवावणगा उवरिमगेविज्जाएसु ॥ कइयिहेण नते अ्ससिधियाउए पणुत्ते
 गोयमा ! चउम्विह्मिअ्ससिधियाउए पणुत्ते तजहा नेरइयअ्ससिधियाउए तिरिस्कजीणिअ्ससिधियाउए मणुस्स
 अ्ससिधियाउए दअ्सअ्ससिधियाउए, अ्ससणीण नते ! जीत्रिकिनेरइयाउयपकरेइ तिरिस्कजीणियाउयपकरेइ
 मणुस्समंदेयाउयपकरेइ ? गोयमा ! नेरइयाउयपकरेइ तिरिस्कमणुस्सदेयाउयपकरेइ । नेरइयाउयपकरेमाणे

पाणिपाणिवा पणुणक्कवे । पाणिपाणिक्क उरउक्कवा पणुतनामा बारमा देवमाकने त्रिये उपक्के । सधिसीदंसववाउक्कगा । सधिसी दयनवी भट्टन
 उरउक्कयो । अवरिमगेविज्जाएसु म । अजसागेदेयक्कनारे उपक्कण्णाय । कइविक्केभते पसविक्काउएपणुत्ते । पसवी देवनेविमै उपक्के एसोक्कनोते पाउक्कनोते
 तमाटे पमवापाउगा कइयिहे - केतनेमकारे हेभगवन् । पमवीववा परमव मायोग्य पाउक्कणोक्कवि । उत्तर । गायमा । हेमोतम । पठविक्केपसधिया
 उउपणुत्ते ॥ ५५॥ बारिदकार पमवागाना पाउक्कणा कयो ते कहे - नेरइय पसधियाउए । मारकोपमविपाउक्कण् १ । तिरिस्कजीणिअ्ससिधिया
 उउ । तिरिक्कयानिक्क पमवि पाउक्कण् २ । मणुअपसविपाउक्कण् ३ । देवपसविपाउक्कण् ४ । पसवीवभते जीने
 वि नेरइयाउय पकरेइ । पमवीयाओव हेभगवन् । अंमारकोनो पाउक्कणो वधि ? तिरिस्कआधियाउयपकरेइ । पयवा त्रियपयोमिकनो पाउक्कणो
 ५ २ पमवा । मणुअदेवाउयपकरेइ । मणुअनो पाउक्कणा करे १ पमवा देवगोपाउक्कणो करे वधि इति प्रश्न उत्तर । गोयमा । हेमोतम । नेरइयाउयपक

सप्तवसन्त्यविशेषनिरूपकाया ॥ असुखीत्यादि ॥ अथ च अवरं ॥ पकरेइति ॥ अग्रति ॥ दसवाससहस्रांति ॥ रत्नप्रज्ञाप्रथमप्रतर माश्रित्यको ठ ॥
 सप्त पलित्वमस्स अथसेज्जज्ञानांति ॥ रत्नप्रज्ञाचतुर्थेप्रतरे मध्यमत्थित्तिवं नारकमाश्रित्येति कथं यतः प्रथमप्रसटे दशवर्षाणा सहस्रादि अप
 म्या स्थिति कटकटा मवतिसहस्रादि द्वितीयेतु दशमत्थितादि अपम्या इतरानु मवतिसहस्रादि एवैव तृतीये अपम्या इतरानुवृत्तोटी, एवैव च
 तुर्यमपम्या इतरानु सागरापमस्य दशानाय एवञ्चात्र पत्न्योपमासङ्केपनायो मध्यमा स्थिति प्रवति तिर्यक्सूत्रे यदुक्तं ॥ पलित्वमस्स अथसे
 ज्ञज्ञानापति ॥ त म्मिधुनकतिरयो ऽपि कस्येति ॥ मनुस्सावणविवेचवति ॥ अथन्यतोऽन्तर्मुक्तं कल्पपंतः पत्न्योपमासङ्केपनागइत्ययं सप्तवा सङ्के

जहणेणदसयाससहस्साइ उक्कीसेणपलित्वमस्सस्यसखेज्जइ नागपकरेइ, तिरिस्सजोणियाउयपकरेमाणे ज
 हयेणअतोमुज्जहं उक्कीसेणपलित्वमस्स स्यसखेज्जइनागपकरेइ, मणुस्साउपुयिण्ववेव, देवाउण जहाणेरेइ

रेइ । नारकीना पाठका वधि १ । तिरिस्समच्छदेवाठवंपकरेइ । तिर्यचनो पचि पाठखोवधि २ मनुबनापचिपाठकावधि ३ देवतानोपचि पाठको
 वधि ४ । केरइवाठवंपकरेमाचे । अथयोयो नारकीनो पाठका वधितोवकी । अथसेवदसवाससहस्रां । अथमयो दससहस्रवर्षनावधि ते रत्नप्रभाना
 पचिपामतरपानी जाचना । उक्कीसेवपचिपोवमस्यअसंखेज्जइमागपकरेइ । एरकूटो पत्न्योपमनो असंख्यातमोभाम पाठखोवधि ते रत्नप्रभाना पोका
 मतरनेदिये मध्यमत्थित्ति नारकपायी जाचवं इत पचिदेपावै अथम्य दससहस्रवच एरकूट नेउसहस्रववं बोधे अथम्य दससाठ एरकूट नेउसाठ
 तोवे अथम्य नेउसाठ एरकूट पूवकीदि योवे अथम्य पूवकादि एरकूट एकागरोपमनादसमाग इवप्रवारे इदीपकोपमनो असंख्यातमीभाग ते मध्यम
 स्मितिधुने । तिरिस्सअचिवाठवंपकरेमाचे । तिर्यचना पाठका वधितोवकी । अथसेवपतोमुज्जह । अथम्यवकी अतर्मुक्कनो पाठका वधि । उक्कीसेव
 पचिपोवमस्यअसंखेज्जइमागपकरेइ । एरकूटवकी पत्न्योपमनो असंख्यातमोभानवधि ते दुनविवा पायीने जाचनो । मच्छकावणिएववेव देवाउएकका
 केरइवाठए । मनुबनो पाठखोपचि इमच्च अथम्य अथम्य पंतर्ममंत्तं एरकूटो पत्न्यापमनो असंख्यातमीभाग ते दुनविवापायी अथम्य देवतानो पाठको जिम

यमागा विमुनन्नरानामित्य ॥ देवाऽऽज्ञानेरहयति ॥ देवाऽस्ति असञ्चिद्विषयं देवापु स्यवारा तथा घाढ्यं ॥ जहानेरहयति ॥ यथा असञ्चिद्विषयं
 नारकापु साप प्रतीतमव भवर प्रवन्नपतिव्यन्नरानामित्य तदवसेयमिति ॥ एयस्सव भते इत्यादिना ॥ यदसस्यापुयोऽ स्पत्रुत्वमुष्ण तवस्य ब्रह्म
 श्रीरत्नमामित्यति ॥ प्रथममस्तद्वितीयः ॥ २ ॥ द्वितीयोद्देश्यव्यक्तिमधूने घायुर्विच्छेपो निरूपितः, सच मोहदो

याउए । एयस्सण नंत ! णेरइयथ्यससिस्थायउयस्स तिरिस्कजोणियथ्यससिस्थायउयस्स मणुस्सथ्यससिस्थायउयस्स
 देवथ्यससिस्थायउयस्स कयरेकयरेहिंती जाअ विसेसाहिण्वा ? गोयमा ! सस्योवेदेवथ्यससिस्थायउए, मणुस्स
 थ्यससिस्थायउएसखेज्जगुणे, तिरियथ्यससिस्थायउएथ्यसखेज्जगुणे, णेरइयथ्यससिस्थायउएथ्यसखेज्जगुणे, सेवन
 नेज्जतेत्ति ॥ थिहुनुउहेसोसममसो ॥ २ ॥ जीयाणज्जे ! कस्वामोहणिज्जेकमेकं ? हुताकं

न।९८। १ ज्ञाना तिम वा ११११ वचनगुणो उग्रसहस्रं य उरकुण्डलो पञ्चापमना असंख्यातमा भाग एतज्जाविशेष ए भवनयती स्वतरोऽप्य आयोजे कइवा ।
 एवमभते केरइयपससिपाठवस ॥ एइने हेमवन् । नारको पससोपाठवाने । तिरिस्सज्जोविषयससिपाठवस ॥ तिरिपवानिज पससो पाठवाने ।
 मणुपससिपाठवस ॥ मनज पससोपाठवाने । देवपससिपाठवस ॥ देव पससोपाठवाने । कवरकवरहिता जाव विसेसाहिण्वा । विहा २ बको
 पाडावाव ववावाय सरीकावाव विरोपाविज्जोव इतिप्रय उत्तर । मावमा । हेमोतम । सज्जवादेदेवपससिपाठव । सवबोवोवा देवपससिपाठवो २
 तइयो । मणपससिपाठव सखेज्जगुणे । मनज पससिपाठवा सख्यातगुवा २, तेइवो । तिरिपससिपाठव पसखेज्जगुणे । तिसवबोनिज पससोपा
 ठवा पसप्यातगुवा १, तेइवो । एरइयपससिपाठव पसखेज्जगुणे । नारकोपससोपाठवा पसख्यातगुयो ४, एपससो पाठवानो भय बह्वल कइवो, ते
 एइवो ब्रह्मगोवपवा पायोने ज्ञाना । सर्वमतेमतेत्ति । गौतमज्जेहि जे मे पूब्बं ते भगवन् कइंसा इमज्जे भगवन्मनसो, ए पइसा मत्तकनेविषे बोवाउहे
 यानो विवरवज्जो १ २ ३ बोवा उइयाने भते पावकानाविशेष ज्ञाना तेमाइनेदाये इहे ते माइनाअरूप ज्ञोयेहे—यइलो संप्रवगावानी

येमिति प्रवर्तते त्वतो मोहभोग्यविशेषेय निरूपय आदौ च सद्गुणगुणायामा यदुक्त ॥ कथयन्ति सति ॥ अथात्ममित्यादि ॥ व्याप्त यत्पर
जीवाना सम्बन्धियत् ॥ अस्मादाविश्ववर्ति ॥ मोहयतीति मोहनीय कर्म तद्वारिभोग्यनीयमपि प्रवर्ततीति विशिष्यत काङ्क्षान्यायदक्षनयन उप
सखलत्वा दास्य अङ्गुलिपरिगृह्य सत काङ्क्षया मोहनीय काङ्क्षामोहनीय निष्पत्त्यमोहनीयमित्यर्थः ॥ कथेति ॥ कृत क्रिया
निष्पत्त्या मितिप्रस उक्तत् ॥ इत्ताकथेति ॥ प्रकृतस्य कर्मत्वानुपपत्ते इदं वस्तुनः कथेते वस्तुनङ्गीकृष्टा यथा देवेन इत्तादिना यस्तुनो
दयस्या आदौ करोति यथा इत्तादिदोमेव समस्तस्य वस्तुनः यथावाः सर्वात्मना वस्तुदेशस्या यथा सदात्मना भवस्यवस्तुनः इत्येता
ङ्गुलिमोहनीयकरकर्मति प्रसयवाह ॥ सेवतइत्यादि ॥ सति ॥ तस्य कर्मवः ॥ प्रवत ॥ निमित्तिप्रप्रे देवेन जीवस्याक्षेप देश काङ्क्षामोहनी
यस्य कर्मवोदः कृत इत्येको प्रकृतः यथा दक्षन जीवाक्षेमेव सर्व काङ्क्षामोहनीयं कृतमिति द्वितीय उत सर्वेषा सर्वात्मनादेशः काङ्क्षामोहस्य
कृतमिति तृतीयः उताहा सर्वेषा सर्वात्मना सर्वकृत मितिचतुर्थः यत्रोक्तम् ॥ जीवस्वाभावात् त्ववस्थप्रदेशावगादतदेकसम

सेजते ! किदसेणदेसेकने देसगसहेकने सहेणदेसेकने सहेणसहेकने ? गीयमा ! जोदसेणदेसेकने जोदसेण
 सहेकने जोसहेणदेसेकने सहेणसहेकने । णेरइयाणजेते ! कखामोहणिजेकमेकने ? हताकने, जाय सहेण

विय खेज्ज, ख इयपामसि, ते एराह्वे। ओवाअभतेवपामाइविखेवयेकहे। ओव हेमगवन्। मिण्याखमाइनीयकम कोधं क्रियानीपजावे, इतिमय्य उतर। इतावहे। इमीतमकर। संभतेक्किसेव। देसेवहे देसेवसुखेकहे। ते कर्मम हेमगवन्। इहा वधुने कएवानेविदै वउमंगीवै, यहा इय्तादिदेयिअरी वधुगदेय पाअादै२ पबवा इय्तादिदेयै करी ममभउवधुनेपाअादै२ पबवा पाआयेकरी वधुगदेय पाअादै१ पबवा समपुपाआयेकरी समपुवधुने पाअादै४ हमउभंवी कांचा माइनीयकमय करननेविसे कइवी तेदेयावहे—देय ने ओवनीअय तेकेवरी वेय तेकांचाओइमोव कोवू १ ए एकभांनो पबवा देय ते ओउमाअय ते बीवाभाया २ तथा। धउयेसंदेगेकमेमोइएवसुखेकहे सोयमा आदेसेमंविसेकहे। मयकोउ कांचामोवनीयमोउ वय नीपीए एनीआभां

यद्यन्वीयक्रमपुद्गमयन्तम सर्वजीयप्रदेशानां व्यापार इत्यत उच्यते । सदात्मना सर्वे तदेकतात्पर्यरूपीय आत्मानोद्गीय कर्मकृत फलभूतया बहु
मतमयम् । तद्गुण्यमतिवेद्यमिति प्रतप्योक्तम् - एगपएसोमाड सधुपएसेरि कम्मसुखोयोग । यथइअहुतइउ तिएपएसावगावुति ॥ १ ॥ जीवावेद्यया
कम्मव्यापकपाप य एके प्रदेशे प्रदगा सदावगाड सदाजीवाप्रदेशव्यापारत्वाच्च तदकसमयअन्यनाइ सुखमितिगम्य अथवा सर्वे परिकल्पित एकाहुमाओइ
नीय तत्सदात्मना इत नदेशोवेति जीवाभा मितिसामान्योक्तो विज्ञेयो नावगम्यत इतिविज्ञेयायगमाय नारकादिदकलेन प्रमयत्ताइ ॥ नैरइया
अमित्यादि ॥ प्रावितायमेव क्रियानिव्याद्य कर्मोक्त तत् क्रियाय विकल्पविषया तत्तां दशयत्ताइ ॥ ओधावइमित्यादि ॥ व्यक्तः अक्षरः ॥ करिरुति ॥
अतीतकालेकृतवन्ता उत्तरन्तु इन्ता आत्मे सदाकरये अनादिससारामावप्रसङ्गात् एव ॥ करति ॥ सम्मति ॥ सुवति ॥ एवकरिस्वति ॥ अनेनच

संवेकते, एव जाय वेमाणियाणदण्ठनानिपह्नी ॥ जीवाणजते ! कस्वामोहणिज्जकम्मकरिसु ? हताकरिसु
तज्जते ! किंसेणदेसकरिसु ? एणणस्थन्निडावेणदण्ठे, जाय वेमाणियाण, एवकरति, एत्थविदण्ठे जाय

या १, एवजा मवपात्तावे सबकावासाइनोवकर्म बोधा एषोदामाभा ४, हेगोतम । लोकेदेशकरोकावासाइनोयनादेश नकोधु । आदेशेसंबस्येवडे बोस
विषदेयेकडे । जीवदेशेकरो कावासाइनोय सर्वजकरे सबपाभायेकरो कावासाइनोयदेय नकरे । सम्येवस्येकडे । सबपाभायेकरो सर्वकावासाइनोय
कम्मभवजरे ४ । वेरइनाबंमते कस्वामोहविज्जेकप्येकडे इताकडे । नारको हेभगवन् । कावासाइनोयकम्मकरे इतिप्रत्य हांगोतम करे । आवसल्लेखसज्जेक
डे । यावत् सर्वाभायेकरो सबकावासाइनोयकम्म करे । एवजावेमाणियाणदण्ठेभरिबियम्मी । यावत् वेमाणिकाताइ पणवीसदंखक अइवरा, यलो गौतमपू
वेवे - जीवाक भंते कस्वामाहविज्जेकप्येकरिस । लोव हेभगवन् । कावासाइनोय मिथ्यात्वमाइनोयकम्म भतीतकासे बोधु ? इताकरिस । हांगोतम कोधो
। तमतेकिंसेणदेसकरिस । ते हेभगवन् । मिथ्यात्वमाइनोयकम्म अजीवने देयेकरो मिथ्यात्वमाइनोयकम्म देयेकोधो ? एणणमभिसावेणदंखकाजायवेसा
निगाव । इवे पान्णयेकरो दइय कइवा यावत् वेमाणिजने तांसेये कइवा । एवकरेति । इमवत्तमानासायेपयि करेवे । एत्थविदंखपोजावेसाविज्जेकप्येव

प्रविष्यतः शानतावरणस्य दर्शयति, इतस्तपः कर्मण्यथायत्नो प्रवर्तनीति तान दर्शयत्याह ॥ एवं चिप्यत्यादि ॥ व्यक्तं अवर षयः प्रवेशानुप्रागादे
 वदन् मुपचय स्तदव पीनः पुन्येन धन्यत्वाद्भुः -- धनं कर्म पुद्गलोपादानमात्र, उपचयमगस्तु चित्तस्या व्यावासास मुक्ता वेदनायं नियेकः सचे
 य-प्रथमस्थितौ यदुत्तरं कर्मदक्षिणं निमित्तमिति ततो द्वितीयायां विशेषणीन एव पावदुदृष्टायां विशेषणीन निमित्तमिति उक्तम् -- मोक्षसुखसुग
 मयाह पद्मनाभठिहृदयदुत्तरं दत्त ॥ सप्तविधेयस्यैव धानुःकोससिद्धादि ॥ १ ॥ उदीरय मनुवित्तस्य करणविशेषाया दुदयप्रवेशान वदन् मनुभवान नि
 त्रय श्रीवप्रदगान्य कमप्रदगानायातममिति, इहैव सूत्रसङ्ग्रहाया मवति साधगाहा ॥ कळेचिएहत्मादि ॥ प्रावितायांच नवर ॥ आहतिरिति ॥

येमाणि याण, एवं करिस्सति, एत्यादिदं कृत्वा जाय येमाणि याण, एव चिपु चिपिस्सु चिणाति चिणिस्सति,
 उवाचिपु उवाचिणिस्सु उवाचिणिस्सति, उदीरस्सु उदीरति उदीरिस्सति, वेदस्सु वेदति वेदिस्स
 ति, निज्जरेस्सु निज्जरेति निज्जरेस्सति, गाहा ॥ कळेचिएहत्मादिपु उदीरियायेदि यायणिज्जिस्सा ॥ ध्या

करिस्सति । इहापि वत्तमानकासेपि इमज्जारकोपादि सावत् येमानिकपर्यन्तदृक्क कइया, इम यामामिकासेपि करिस्से । एतदिदं भोवायेमा
 विवाचं । इहापि वत्तमानकासे मारकोपादिदं सावत् येमानिकतां दृक्क कइयो । एवचिए । इम वत्ते प्रदेशे यमुभामादिकबी यधारवो १ । चिपिस्सु ।
 वे पतीतकामे विट्ठा २ । विवति । वत्तमानकासे विट्ठे १ । चिपिस्सति । यत्तमानकासे विट्ठे १ । उपचय । उपचय तेदीज आरवार पुटकरवो १
 उपचिपिस्स । पतीतकासे उपचय बोधो २ । उपचिपिस्सति । यत्तमानकासे उपचय करिस्से १ । उपचिपिस्सति । यत्तमानकासे उपचय करिस्से १ । उदीरस्सु
 उदीरया त पवठदृक्कपाव्याजमने करणविशेषे उदर पाचये उदीरया १ । उदीरति । उदीरिस्सति । उदीरस्से २ । वेदस्सु वेदति वेदिस्सति ।
 वेदस्सु यमुभयवू भागवत् इत्यर्थं पतीतकाले वेदस्सु १ वत्तमानकासे वेदस्से २ पतीतकासे वेदस्से १ । चिपिस्सति चिपिस्सति । निज्जरेवो ते
 औपदेश्यवो कामरये दूरकरे वा पतीतकासे निज्जरे १ वत्तमानकासे निज्जरे २ यत्तमानकासे निज्जरे १ । गाहा ॥ चिपि पूजोक्त संग्रहचोमाका

इत्यचितोपचितसङ्घे ॥ उज्जयति ॥ सामान्यच्छिद्यत्वात्प्रयोजेदात् ॥ तियजेयति ॥ सामान्यक्रियाविरहात् ॥ पच्छिमति ॥ उदीरितवेदितनिष्कर्षो
 र्णो मोहपुद्गलादितिहाय ॥ तिष्ठिति ॥ त्रयं स्विस्विपा इत्यर्थः सत्त्वाद्यं दूत्रत्रयं सत्त्वचितोपचितान्युक्तां स्युत्तरेषु कस्मान्नोदीरितवेदितनिष्कर्षोर्णो
 ति ? उच्यते कृतं दितं मुपचितं कर्म चिरमप्यवतिष्ठत इति कदादीनां त्रिकालक्रियानाम्प्रतिरिक्तं चिरावस्थानसङ्घं इत्यस्याद्याभित्य कृता
 दी न्युक्ता स्युदीरणादीनां चिरायस्थाननसीति, त्रिकालसर्वर्तिना क्रियामात्रेणैव तान्यमिदितानीति श्रीवाः काङ्क्षामोहनीयं कर्मवेदयन्तीत्यु
 त् न मय तदुद्बन्धकारप्रतिपादनाय प्रस्तावयन्ताह ॥ जीवाकुञ्जतेइत्यादि ॥ अथ सत्त्वं ननु श्रीवाः काङ्क्षामोहनीयकर्मवेदयन्तीति प्राप्तिर्लक्षितं कि
 पुनः प्रश्नः ? उच्यते वदनीपायप्रतिपादनाय उक्तञ्च - पुद्गलविषयिण्या अजन्मवत्सत्त्वाकारकस्यः पक्षिसेहोयश्चक्षुषा हेतुविसेवोक्तमनोति ॥ १ ॥
 तेदितदिति ॥ तस्मै दृष्टान्तरभ्रवकुलीर्यिच्छसर्गाविनि विद्वत्प्रसिद्धे द्विवचनं चेह द्रीप्याया कारकैः सङ्गविद्वत्तुज्जिः, किमित्याह सङ्गि

दिति एव उज्जेया तियजेयापच्छिन्नातिष्ठ ॥ १ ॥ जीवाणन्तते ! कस्मान्नोहणिजाकर्म वेदेति ? हतावेदेति ।
 कदृणन्तते ! जीवाकस्मान्नोहणिजाकर्मवेदेति ? गोयमा ! तेहि तेहिंकारणेहिं सक्रियाकस्विया वितिगिच्छि

कद्वेह — परं पूर्वज्ञाना विहीनं ह्ये । कद्विद्यवत्तद्विद्यावत् उदीरितवेदितान्यतिष्ठ ॥ १ ॥ कोषो चिच्छो
 २ उपपद्य कोषा १ उदीरित्या ४ वेद्यु १ निजरा १ पद्विषा कृतं चित्तं उपचितं सत्त्वचित्तं चारमेदं तोनकासभायो एकं समुच्चये एवंवारं ते को वि
 मेय एव नै चिरकालं चरन्त्या गच्छे उदीरितं वेदितं निजरितं एतौ नैभेदे तोनकासहीव कद्विषा, एवमेव चिरकासपक्षाननही एवमेव कोवकासामोहनी
 यकर्म वेदे इत्याज्ञा ४ द्विवे तेदना वेदेनाकारककद्वानेवापि । जीवाणन्तते कस्मान्नोहणिक्त्वं वेदेति । श्रीव हेभमवन् । मां चामोहनीयकर्म वेदे १
 तियत्र । हतावेदिति । उत्तरं इतिगोतस । वेदे । कद्विषाभते । किसेमकारे हेमवन् । जीवाकस्मान्नोहणिक्त्वं वेदेति । श्रीव कां चामोहनीयकर्म वेदे
 इतिमत्र उत्तर । मां चामा । हेमोदम । तेहि तेहिंकारणेहिं सविद्याकस्वियावितिमिच्छिया । तियेति चारकैवरी मिथ्यालोभो संगतिवको तथा परदमं

ता त्रितोक्तपन्थान्प्रति भवतो देगतोवा सञ्जातसंशया कङ्कित्ता देयतः सवतोवा सञ्जातान्यान्पदसमग्रया ॥ विततिर्निन्दयति ॥ विवि-
 क्रितिमताः सञ्जातकनद्विपयशङ्काः प्रेदसमापयाद्वति किमिदं विनयासस माहोस्त्रि दि दमित्येव विनयाससस्वरूपं प्रति मते हूँचीनाव गतो
 मय्यगसापरूपवा मतिनङ्गुताः भयवा यसएव कङ्कितारदिविसेषया भतएय मते हूँचीनावङ्गुताः कसुपसमापया मतेदेव मित्येव मतिवि-
 पयानङ्गुता ॥ एवंमिति ॥ उक्तन प्रकारे ॥ समुति ॥ यास्यासङ्कारे नियये चवचारदेवा एतस बीधानां काङ्कामोहनीयवेदन मित्यमेवावसेय
 तत्प्रयदितस्या सत्यत्वसम्पदा रसत्यं युनूत तस व्यङ्ग्यरतोपि स्यादित्यतमाह निःशङ्कं अविद्यामानसन्देहमिति अथ विमप्रवेदित सत्य मित्य
 निमायया न्याय्यो प्रवति त इक्षयकाह ॥ सेबूबमित्यादि ॥ व्यक्त अवर नून नित्यित ॥ एवमवचारेमाहेति ॥ तदेव सत्यं निः शङ्क यस्मिन्ने
 प्रयदित मित्यनम प्रकारे मनीमामस मुख्य म द्वात्यन् स्थिरीकृत्यन् ॥ उपपन्नरमाहेति ॥ उक्तकूपेवा मुख्य स त्प्रबुधन् विवधान ॥ एवंपि

या चेदसमायगागा कलुससमायगुगा , एव खलुजीवा कस्वामीहणिञ्जाकम्मे वेदति , सेणूणजते ! तमेवससु
 णीसकं जजिणेहिपवेदय , हता गोयमा ! तमेवससुणीसक जजिणेहिपवेदय , सेणूणजते ! एव मणेधारेमा

भीना वपनयवचको यीशोतराग देवे जेयटाव प्रक्या तेकनेविदे यकात्तपने देयको तथा सवको भययदंशं पइवानो भावा देगबको तथा स
 वचकी यजप्रते सरेइअपने पइवा । भेदममावया । एवं विनयाससहे पइवापूको तेविनयाससमतिनो वेबोभावयाम्मा । कलुसममावया । कलुसय
 अपने मतिस्वमअपव एमहीअ एइको मतिविपयास पाय्या । एवकसुत्रोवा । इवेपकारे एसुवाक्कावकारे जीव । कस्वामीहणिज्जं कचवेदेति । भावा
 मीइनीयकमरेदे एकीबने कावायीइनीयनोवेदवा इमहीअ वायया । सेपूवमति तमेवमवचोसंख अविबेहिपवेदियं । विनमचीतको जिनवचनसत्त्वको
 ते मावपयापते देखाहेहे—ते निवे देमगबन् तेको जेमाचो निःसुदेइ जेविनप्रदेदित विनेकां भगवत्तवचै । इता भीयमा । इमीतम । तमेवचवचोस

हमालेति ॥ उक्तव्यायेव मम घटपद्मं मा न्यमतामि सत्यानी त्यागिबिन्तायां व्यापारयन्, 'चेष्टमानोवा' विषयेयु तपोध्यानादिषु ॥ एवंसुखरे
 मापन्ति ॥ उक्तवरेव मनः सुदुःखन् माताभरेभ्यो विवक्षयन् प्राकृतिपातादीन्या प्रत्यावृत्तौ लोवइतिगम्यते ॥ आद्याति ॥ आद्याया आनाद्या
 भवत्कूपजिनोपदस्य ॥ आराइयति ॥ आरापकः पालयिता भवतीति अथ कस्मा तदेव सत्यं पल्लिनः प्रवेक्षित ? मित्यब्रवीत्, यथाय दृष्टु
 परिब्रामात्रिपामादिति तमेव दृष्टापद्याह ॥ सेवूबमित्यादि ॥ अन्तिभन्तिपेरिब्रामादे रहुत्स्यादिप्रावेन सत्यं उक्तव्य
 मयमसिस्थकृतेषु परदुःखनास्तिस्य । अन्यपाद्यवर्त्तनामाभा मेकत्वसम्प्रसन्नते ॥ १ ॥ तत्रेह अजुत्वादिपर्यायकप मवसेये अनुस्मादिद्वय्यास्तित्वस्य
 क्रयन्ति दृष्टुत्वादिपर्यायान्तिरिक्त्यात् आसित्वे हुत्वादिप्रावेन सत्ये वक्तव्यादिपर्यायइत्यर्थः, परियमति तथा प्रवति इदं मुक्त
 भवति द्रव्यस्य प्रकारान्तरात् यसा प्रकारान्तरसत्ताया वसंते, यथा - शुद्धस्य विवक्षप्रकारेण सत्ता घटप्रकारसत्तायामिति ॥ नत्यतमन्विनेपरि

णे एवपकरेमाणे एव चिठेमाणे एव सवरेमाणे व्याणाए आराहएन्नयइ ? हता गीयमा ! एव मणेधारेमाणे
 जायन्नयइ । सेणुणजते ! अत्युत्तंअत्युत्तं परिणमइ गत्युत्तंअत्युत्तं परिणमइ ? हंतागीयमा ! जायपरिण

अत्रिनेर्षिपवेदिश । तेहीअ निचै सस्य निमदेह खेजिनकळ खेजिनपञ्चोत सस्य इसा अभिप्राबनोषचो तेहचो इसे तेदेखाछेदे—सेषूअभतेएव मणे
 धारेमाचे । ते निचै जेभगवन् । इम मज्जेविपै वरताअळा इम मज्जेविपै सारमानवा भारवाअरवो । एवपकरेमाचे । इम निचैदेहअरौजे । एव
 बिबुमाचे । इम तपअमज्जेविपै पवत्ते । एव सवरेमाचे । इम पाताने सरवाअवत्त अकवा प्राप्तिपातादिक सवरता । आवाए आराइयमवति । ओ
 भोतरामनोपाया १ आराय पाछे, आन्नादेकरौ जिनापवेगजो आरायकळास इतिपय । हंता गीयमा । इंगौतम । एव मणेधारेमाचे जावमवति ।
 इनेपकारे तेहीअ मस्य निगंअ खेजिनकळं इम मज्जेविपै वरता नावत् आरायकळाव । सेवूअभत अत्युत्तमन्विनेपरिब्राम । ते निचै जेभगवन् ।
 जनीयसु ते कतापके पमाय पञ्चटाचे पवि नपञ्चटाय किम भांगुओभांगुओपणे परिपमे ते भांगुओ ते भांगुओ अजुअकपअधरे तिबारे पक्षापयर्पाय प

[illegible]

मन् । जतन्तं । अत्युत्तमं तत्तत्परिणमद्, नत्युत्तमं तत्तत्परिणमद्, तर्हि पण्डितः ? गोयमा

नष्टाय पचि मत्ताभाय नयमद्वय । नञित्तनञित्ते परित्पमद । पञ्चतीक्ष्ण ते पञ्चतापये परित्पमे, इहापादकार प्रयोगेकरो अञ्जिपणू अञ्जिपणे परित्प मे अत्रमञ्जभञ्जार मृत्तिकापिच खरो मूक्षे ते विट पचेपरित्पमे परित्पमे, ल्पभावे शुभ अणुम पचि वत्ते, ल्पमावपर्वायातर इतिभाय । इता गोबमा, जा उपरित्पमद । इवोतम चांगुन्नीने चांगुन्नीकञ्चोवे पट ते पट्टोक्षपये परित्पमे चांगुन्नीने संगठारी नादिछे, पटनञ्ची ते पटनञ्चीव एमल्लछे । अंतम ते पञ्जितपञ्जित्ते परित्पमद । अंते वेमगवन् । अतोपण ते छतापये परित्पमे, पर्यावते पयायान्तरपचाप्रते खाव । नञित्तनञित्तेपरित्पमद । नास्तिपयू ना न्तिपये परित्पमे पञ्च तीक्ष्ण ते पञ्चतापये परित्पमे, जिम बंभारने प्यापादखो माटोबी घडावरे, चांगुन्नी सूखोवाकोखरो घडो निपळावे । तंनिपपयोग मारीमसा । तेव् मयाने जो मनेयापादेकरो, परित्पाम ल्पभावेकरो परित्पमे, जिम भावासावेवादल ? उत्तर । गोबमा पयोनमृदित । जेगोतम । मञ्जोमेक

र्वा इत्या इहमात्मत्वा द्वीममाणित्वाच्चे द्वीसमेतुक्तमिति चतुर्थः पठेगसाधितति ॥ प्रयोगेणापि तदस्तित्यादि यथा - कुशलव्यापारा
 न् मृत्युवशो पटतया परिचरन्ति व्यङ्ग्यमिच्छुमुतावा वक्तव्येति अपि समुच्चय ॥ द्वीससाधितति ॥ यथा - सुध्वान्न मधुध्वान्नतया नास्तिस्वस्यापि
 मान्निन्यपरिचारे प्रयोगेयिस्वमयो रेषा न्येयो दाहरणानि वरत्नान्तरायेकया मृत्युपक्षादे रस्तिस्वस्य नास्तित्यात् सत्सदेवस्यादिति व्याख्या
 कान्तरे पीता न्येयो दाहरणानि पूर्वोत्तरायात्ययोः सद्रूपत्वादिति यद्व्याख्यातव्यं प्रयोगेणापि व्याख्यातं तत्रापि प्रयोगेणापि तथा वि
 रममाणे चनायो जायययस्यात् न प्रयोगादेः साधनमिति व्याख्येयमिति अथोक्तव्यो कृत्यत्र समता भगवदधिमतताच्च दत्तायदाह ॥ ज
 हतइत्यादि ॥ यथा प्रयोगेयिस्वमान्नामित्यथाः तद्वति तव मतेन अथवा ; सामान्येना स्तिस्वभास्तिस्वपरिचारेणः, प्रयोगेयिस्वसाजन्य उक्तः सा
 मान्यं विधिः क्वचि द्रुतिज्ञायवति यस्तु न्यन्यापि स्या द्रुतिज्ञायवाय भगवानिति तन्माभित्य परिचामान्यथास्त्वमात्राङ्गमानभाह ॥ अत्रातेइत्या
 दि ॥ तेइति तव मध्यन्धि अस्तिस्वञ्च ज्ञेय तथैवति अथोक्तव्यत्पस्यै वाच्यस्य सत्यत्वेन प्रज्ञापनीयतां दर्शयितुमाह ॥ सेवूकमित्यादि ॥ अस्ति

पनेगसाधित द्वीससाधित । जहातेजते ! श्रुत्यस्तश्रुत्यस्तेपरिणमइ, तहाते गत्यिस्वणत्यस्तेपरिणमइ जहा
 तेनत्यिस्वनत्यिस्तेपरिणमइ तहातेश्रुत्यिस्वश्रुत्यिस्तेपरिणमइ ? हता गोयमा ! जहामे श्रुत्यिस्वश्रुत्यिस्तेपरिण
 मइ तहामेनत्यिस्वनत्यिस्तेपरिणमइ, जहामेनत्यिस्वनत्यिस्तेपरिणमइ तहामेश्रुत्यिस्वश्रुत्यिस्तेपरिणमइ, सेणूण

रो ते पक्षिवादि अत्रकभकार इत्यादि पूर्ववत् । बोधसाधित । स्वभावेपक्षिइवे वादकनोपरै । अत्रातेमतेपक्षिस्वपक्षिस्तेपरिचमइ । जिम ते सेमगवन् ।
 ययमिस्वरा तथा विन्यादे वरीतुकारेमते पक्षिपणू पक्षिपणू परिचमै । तहातेनक्षितंनक्षितंतेपरिचमइ । तिमते तन्कारेमतेनास्तिपणू नास्तिपणू परि
 चमै । जहात नक्षितंनक्षितंपरिचमइ । अत्र तन्कारेमते नास्तिपणू नास्तिपणू परिचमै । तहातेपक्षितंनक्षितंतेपरिचमइ । तिमतुम्कारेमते अस्तिपणू प
 क्षिपणू परिचमै भगवतकहेके - हतागायमा । हागोतम । अत्रामेपक्षिपणू पक्षिपणू परिचमइ । जिम पक्षारेमते पक्षिपणू पक्षिपणू परिचमै

[illegible][illegible][illegible]

प्रत्यक्षाधिकरक्षाघतया एव मित्यत ब्रह्मरूपमिति गमनीय, तथा इह मित्येत ब्रह्मरूपमिति, साधुनामोदनीयकर्म
वेदनं नमस्तु नृणां मयं तस्मैय दत्तमभिधातुमाह ॥ जीवाश्चतकसेत्यादि ॥ प्रमादप्रत्यया एवमन्तात्सल्लङ्घा द्वेतोः प्रमादय
मद्यादिः अथवा प्रमादयइत्यन भिष्यात्वाविरक्तिकायसखं दन्त्यहेतुभयं गृहीत इत्यनेन प्रमादेन्नावाहा स्य यदाह - प्रमाद्ययमुचिदिदि प्र
चिन्तयन्तेनेषु । अस्माद्वंसुखेषु च निष्ठावाचंतेहेवय ॥ १ ॥ रागोदोषोमद्वन्नीयो वन्मन्मियध्यापरो । नोमाबदुष्यधीवाह अष्टहायस्त्रियवृत्ति ॥ २ ॥
तथा योगोर्भिमित्यस्य योगा भनः प्रवृत्तिव्यापारा स्तेनिसितं हेतु यंत्र त तथा वध्नतीति क्रियाविशेषव चेव एतेनच योगास्ययतुयं कामवन्थ
इतुक्त यः समुपये अथ प्रमादादेरेव हेतुफलमाववन्नायाह ॥ सेवामित्यादि ॥ प्रमादो भूयो ह्रस्वा एवमवसति प्रयतंतवति

हातेइत्यगमणिजा ? हता गीयमा ! जहामेइत्यगमणिजा तहामेइहगमणिजा । जीवाणन्ते ! कस्वामीहणि
जाक्रमयधति ? हता गीयमा ! धधति । कहणन्ते ! जीवाकस्वामीहणिजाक्रमयधति गीयमा ! पमाव

एवमुक्त्वा पाञ्चदशविधे वस्तुप्ररूपाये । तद्वातेत्यत्रगमश्चिह्नः । तिस्रस्तुम्हारेमते सुश्रियादिकनेविधौ प्ररूपोक्ते ? भयवतकञ्जेष्ट—इतागाबभाम । इति गौतमः । अत्रायेत्यत्रगमश्चिह्नः । अत्रिप्ररूपकारे मते सुश्रियादिकने प्ररूपीये इत्यादि । आवतकामेणेत्यत्र गमश्चिह्नः । यावत् तिस्रस्तुम्हारेमते सुश्रियादिकने प्ररूपीये इत्यादि । किञ्च कोपासाहनीयना यथ कश्चिद्वि—लोपाचं भते क्खामाहश्चिह्नः क्खमर्धधति । लोप इमेत्यवत् । कोपासोहनीय मिध्यास्तमीहनीय कम् इति भगवतकञ्जेष्ट—इतावधति । इतिगौतमकीये । कश्चभभतेओवा क्खामोहश्चिह्नः क्खमर्धधति । क्खकारेण कश्चो याक्खामाहारे, इमेत्यवत् । लोपमिध्यात्वमाहनीयकम् इति ? उत्तर । नाबमा प्रमादपक्कम् । इमेत्यवत् । प्रमादप्रत्यययो प्रमत्तताक्कश्चेदुक्ते प्रमादं ते मयादि यववा मिध्यास्त्व पविरति क्कयायनक्कश्च यपदेतु तीनपक्का, एवानाप्रमादनेति पतमीक्खे यदाह—प्रमादोयमुक्खिदिहि भविषोपपुमेवो पक्काससोक्खेव मिध्यावाच्यतेवय ॥ १ ॥ रागाशानामदभमा धम्मस्मिन्नपक्कायरो लोपाचं दुप्पचीक्काचं पक्कावक्खियक्खोप्ति ॥ २ ॥ ज्ञायमिस्मिन्नप । लोपप्रमुक्कना ज्ञायार तेहीच निमित्त देतु

किं प्रयत्नः पाठान्तरं किं प्रत्ययः ॥ जोगप्यवहेति ॥ योवो मन्तः प्रवृत्तिव्यापारः सात् प्रवृत्तत्वात् प्रमादस्य, मद्याद्यासेवमस्य मिष्यात्वाविश्रय
म्यन् मन्तः प्रवृत्तिव्यापारवृत्तये प्रायात् ॥ श्रीरियप्यवहेति ॥ श्रीर्यकाम श्रीर्योक्तारायकर्मव्यवयोपञ्चमसमुत्थो श्रीवपरिबामविद्येयः ॥ श्रीरियप्यवहे
ति ॥ श्रीर्य द्विषा मरुतम मरुतप्य तत्रा सेदस्य केवलिनः कृत्स्नयो र्यैयद्वययोः केवलं दान दानं चोपयुक्तानस्य योसा वपरिस्पन्दो इति
या श्रीयपरिबामविश्रय स्रदकरणं तदिह नाधिक्रियते यस्तु मनोवाङ्मायमरुतसाधनः सलेश्यवीवकर्वो श्रीवप्रदेशपरिस्पन्दात्मको व्यापारो
भो मरुतस्य योप तस्य श्रीरियप्यवहेति ॥ श्रीवप्यवहेति ॥ इह यद्यपि श्रीरियस्य कर्मपि कारणं न क्वचित्तस्य श्रीव स

पञ्चय जोगनिमित्तच । सेणजते ! पमादिकिपवहे ? गोयमा ! जोगप्यवहे । सेणजते ! जोगकिपवहे ? गो
यमा ! श्रीरियप्यवहे । सेणजते ! श्रीरिय क्तिपवहे ? गोयमा ! श्रीरियप्यवहे । सेणजते ! श्रीरिय क्तिपवहे ?

श्रीर्यवहे इमकम वधि एतन्ने यायनाम शोषाकमवधनादतु कथा । सेवमतेपमादिकिपवहे । ते वरसेवात्मावकारे, वेभगवन् प्रमाद विवसुप्रवर्ते चवत्रा
अज्ये इतिप्रय । मायमा आमप्यवहे । वेमोदम। वोकते मन्तप्रमुखो व्यापार तेवही प्रमादकप्ये । सेवमतेजियेक्तिपवहे । ते र्ववा वेमवन्। याग खेक
री प्रवर्ते अज्ये ? योवमा । वेगातम । श्रीरियप्यवहे । श्रीर्य ते वीवातरायवमचोपयमको छपनो श्रीवपरिबामविश्रय तेवको छप्ये । सेवमतेवीरिय
क्तिपवहे । ते र्ववात्मा वेभगवन्। श्रीय श्रीवपरिबामविश्रय खेकरी प्रवर्ते कथं गायमा । वेमोतम । योय वेप्रकारनो वे सुकरवयोय ? चकरवयोय ? ति
र्वा यमगोवेवमीनै मममज्जापञ्चा तथा देवुवो तेवमवियै वेवमज्जाय खेवकदयन प्रयुक्ताने वे मावपरिबद अतिधातो श्रीवपरिबामविश्रय ते चकर
वयोवकरीवे ? तेवमा इवा यधिवार नही । इवा च मन्तवमकरयसाधन सवेगीवीवमदेयाद्यव व्यापार ते सुकरवयोय ते श्रीरियप्यवहे श्रीरियमा तेव
ना यभाववो । वेवमतेश्रीरियप्यवहे । ते र्ववा वेमवन्। श्रीरिय खेकरी प्रवर्ते छप्ये ? योवमा । वेमोतम । श्रीवप्यवहे । श्रीवकोप्रवर्ते इवा यद्यपि य
रीरमा अमपचि कारवहे निवेदम श्रीवकीत्र कारव नै, तथापि कमनो वर्यां वीवहे तेमाटे श्रीवमाभावावही श्रीवप्रवह यरीर इलो कथो, । एवं

यापि कर्मयोगो जीयकतत्वेन जीवप्रापान्या जीयप्रवृत्तिं शरीरं नित्युक्तं अथ प्रसङ्गतो गोक्षासक्तमनो निषेधयत्नाय ॥ एवमुक्तन्याये
 न जीयस्य आहुगमोद्गीयककर्मयत्नकृत्ये सति अस्ति विद्यते नतु नास्ति यथा गोक्षासक्तमत नास्ति जीवानां मुत्यानारिपुरुषार्थसाधकत्वा द्धि
 यतितएव पुरुषार्थसिद्धेः पदार्थः - प्राप्त्योनिपतियत्नायययोग्यः सोवश्यप्रवर्तितमृगानुमृगोवा । नूतानांमहतिरुतेपिदिप्रयत्ने, नानाव्ययव्यति
 मनान्विनोदितमाश्रयति ॥ १ ॥ एवमिदं प्रमादिक्रिया नियते रन्मुपगमः कृतो भवति अप्यसिद्धपुरुषकारापसापय स्यादिति ॥ उठायेइवति ॥
 उत्थासमिति वेतिवाच्ये प्राकृतत्वात्सन्निप्तोपाय्या भवन्निर्द्वेया सप्त उत्थानमूर्धुनयन इति रूपप्रवर्तने, वाक्ष्यो विक्षये समुद्येवाः ॥ कर्मोद्भव
 ति ॥ कर्मउत्प्रेषणापसेपणादि ॥ वल्लवति ॥ यत्न शरीरः प्रायः ॥ वीरिपुद्भवति ॥ धीर्षी जीवोत्साहः ॥ पुरिसकारपरक्रमइवति ॥ पुरुषकारय
 पोक्तपानिममः पराक्रमश्च एव साचित्तानिमित्तप्रयोजनः पुरुषकार परपक्षिया साध प्राय स्त्रीक्रियात प्रकर्षव
 ती प्रवति तत्प्रवृत्त्यादिति विज्ञेयेय तद्गुणं पराक्रमस्तु ज्ञानुनिराकरवमिति आहुगमोद्गीयस्म वेदन बन्धश्च सहेतुक उक्तः अथ तस्यैवोदी
 रणा मन्त्रेण तद्गतमेव वशापनाह ॥ समूहमित्यादि ॥ अप्यजाधेयति ॥ आत्मैव स्वयमेव जीवो ज्ञेन कर्मयोगे ब्रह्मादियु मुख्यवृत्त्या समएवा पि
 कार उक्तो मापरस्य आहव - अणुमूर्तोयिककस्तइ वंचोपरवत्पुपपयामिच्छति । उदीरयति करवविशेयेवा लय्य द्रविण्यरतात्वेद्य उपवाय उव

गोयमा ! जीयप्यथहे, एवमसह अत्युत्थाणेइवा कर्ममेइवा वलेइया वीरिएइवा पुरिसकारपरक्रमेइवा सेण
 ण नते ! अप्यणाचेवउदीरेह अप्यणाचेवगरहइ अप्यणाचेवसवरह ? हता गोयमा ! अप्यणाचेवतचेव

इतिगुणनिर्देशः । समयका र्थे क्षमासी, एवाहति रूपनिष्ठगते, बाग्यद विवक्षाया । कथारवा । कस गमनादि उतचेपच ि, भवचेपचादि । वरीर
 वा । गरीरनोममर्षा । वीरिएइवा । जीवनीउत्साहः । पुरिसकारपरक्रमेइवा । पुरुषना अभिमान पराक्रम उद्गीतो साधना क्षाम पूराक्षीवो ते । सेण
 वमतेप्यणाचेवउदीरेह । तेनियै हेमगवन् । पापचर्प निन्दे सदीरे एतत्त पातैज जीव कर्मवधादिकर्मैचियै सुख्यै, वीजीवीईमर्षी, । अप्यणाचेवगरहइ ।

मायनिष्ठाया प्रवेदुषति, तथा ॥ गरुडइति ॥ आत्मनैव मईते मिदृशी त्यागीतकामकृत कर्म स्वरूपतः कालकारणवर्गव्यापारेण वा प्रातर्विद्योबन्धोप
राम् तया ॥ सवररति ॥ उद्वेकोति नवरति यत्तमानकान्तिक क्रूरसंस्कारपतः सवेतुसवरवहारेणवेति गर्हादीन् यद्यपि गुर्वोदीनामपि सङ्ख्या
रित्ममस्ति तथापि न तेषां व्यापान्य जीवविमर्शयेव तत्रकारणत्वा गुर्वोदीनाम् धीर्मायामभाप्रपद्य हेतुत्वादिति अयोदीरकायेवा श्रित्यारब्ध ॥
अतन्नेहत्यादि ॥ अथ कथं च यो दीरयतीत्यादि पक्षयोर्द्वेषादपि कस्मात् तन्निवदिसुखदीरेहहत्यादिना प्रापदस्यैव निर्दोषः कृतः ? उच्यते उदी
गुर्दिक्षे क्रमविश्रापचतुष्टये उदीरणमेवा मित्य विद्योपबन्ध सद्भावादितरयोः सु सत्प्राजा देव तद्गुह्यसूत्रेणर्हते सुखोती स्येत्यपदद्वय कस्मा
दुपात्तं उत्तरवर्गनिर्दोषमायत्वात्तस्येति ? उच्यते कस्मिन् उदीरकाया गर्हाखरवे प्रायतयाया मित्यभिधानार्थं एवमुत्तरप्रापिवाच्यमिति प्रमाये
यको तत्राभ्याग्याना द्वेदुष्याः तत्र ॥ मोडदिसुखदीरेदिति ॥ उदीरकादेव उदीरंसां प्युदीरवे उदीरकाविरामप्रसङ्गात् ॥ भाष्यद्विखंडदीरेदिति ॥

उच्चारयस्व । जतनते ! श्रुप्यणाचेवउदीरेह श्रुप्यणाचेवसवरइ, तकिउदिसुखउदीरेइ १ श्रुणु
दिनंउदीरेइ २ श्रुणुदिनंउदीरणानिवियक्तसुखउदीरेइ ३ उदयापतरपच्छाककम्सुखउदीरेइ ४ ? गोयमा ! नोउ

पापको ज पनोतकानेकमकोडातेवरदे, वार २ निर्वातेनररा । पणवाचेवसवरइ । पापको ज सवरे, वतमानवावे कर्म मवरे । इतामोवमा । इतिगोतम ।
पणवाचेवतेरचकारिवर्ध । आमादेकटीज कर्मसपकरे इम पूवपूरे कको, विमल कइय् । अतंभतेपणवा । जेते जेमममन् । पापबपेव । चेवउदीरेइ ।
निवेउदीरे । पण्यवाचेवनरकर । पापबपेज निवे गरचे । पण्यवाचेवसवरइ । पापबपेज निवे सवरे । तन्निवदिसुखदीरेइ । तो क्खु उद्वेकपाय् उदीरे ।
पवरा । पणुदिखंडदीरेइ । पणउद्वेकपाय् ते उदीरे । पवरा । पणुदिखंडदीरेकामवियक्तसुखउदीरेइ । उद्वेकनवीपाय् उदीरकायेववे उद्वेकपाय्काने क
अमास च ई रमावे तेवम उदीरे । उदयापतरं पण्यवाचेवसुखउदीरेइ । जेकम उद्वेके पवरापुत्त चतोत्तपचामते पणुती तेकर्म च
दीरे । मोयमा । जेगोतम । मोडदिसुखदीरेइ । उद्वेकपाय् ते उदीरे मवरे, उद्वेककामाटे उद्वेकपाय्काने उदीरपुं ते मवरे । मोपणुदिसुखदीरे

इहा मुदीर्षं विरेष प्रविष्णुदीरय मन्त्रविष्णुदीरगुण्य तन्मो दीरयति तद्विषयादीरयायाः सम्प्रत्यनागततासावामावात् ॥ अथुविस्मृतीरवाप्रविषं
कर्मन्दीरइति ॥ अमुदीर्षो स्वरूपेण किं स्वन्तरसमयेय यदुदीरबामविष तदुदीरपति विमिश्रयोग्यताप्राप्तत्वात् तत्र त्रविष्यतीति प्रवा सेवन
यिक्ता उदीरबान्तिकाह्येति प्राकृतत्वा मुदीरबान्तिक मन्त्रया त्रविस्मृतीरइति स्था मुदीरबायावा मय्य योग्य मुदीरबाप्रत्यमिति ॥ मोठ

दियाउदीरेइ १ नोअणुविन्नउदीरेइ २ अणुविन्नउदीरणान्तियिकम्मउदीरेइ ३ नोउदयाणतरपच्छाककंक्रमउ
दीरेइ ४ ॥ जतज्जते ! अणुविन्न उदीरणान्तियिकम्म उदीरेइ तकिउठाणेण कम्मणेण थलेण वीरिएणं पुरिस
क्कारपरक्कमेण अणुविन्नउदीरणान्तियिकम्मउदीरेइ , उदाकतअणुठाणेण अ्यकम्मणेण अ्यथलेण अ्यथीरिएण

१ । उदयनाम्भं तेवचि उदीरे नदी, वरुणाये उदयपायसे तेइनेविदे उदीरयान् साप्रतिपमावै । अथदिषउदीरबाभविषकथदीरेइ । स्वरूपे उदय
पायं नद्यो किंतु पनतरममसनेविदे जे उदीरबापुसे तेकर्म उदीरे, विमिश्रयोग्यो मासिओ, यमवा उदीरयाने मय्य कइता मीय्य ते उदीरबाभय्य क
रीये उदीरबा भाये कम्मउदीरे । मोठयपाणतरपच्छाककंक्रमउदीरेइ । जेकर्मने उदयने पनतरसमय तेइनेविदे पवायकतकम पयोतपवापते पयुतो जे
तद्वि उदीरेनदी, तेइने पतोतपवाको पतोत ते गड्, गड्ते पमुदीरयोव वयो, इहा यद्यपि उदीरयादिकनेविदे काससमावादिकनो कारवय,
तथापि माथाअपयै पुबवबीयन्न कारवपयो देकावै—कतभतेपथदिषउदीरबाभविषकथदीरेइ । जे ते इमगवन् ! उदयपायं नद्यो पनतरसमय
ते कम्म उदीरये तेकमउदीरे । तंकिउठावेच । तेचू जमोवाइयो । कमेच । कम्मयमनादि । वसेच । प्ररीरनोसमवादि । मोरिएच । वीय ते वीवनो उक्खा
४ । पुरियव्वारपरव्वमेच । पुबपाकार पमिमानविगोय पुबपकियांनविपेओक नोपकाओ पोतानोविषय । अथदिषउदीरयामविषकथदीरेइ । एतसे
पकारेवरो पमुदववै, पने उदीरवान् भूतवै जेकर्म ते उदीरे उक्ख—पताकताविकतावा । इतिवचनात्, उदाकतपच्छाकेच । यवना ते उद्यानवि
ना । पक्खेच । वसविना । पयमेच । वठविना । प्रवीरिएच । वीर्यविना । अपुरिसव्वारपरव्वमेच । पुबपाकार पताकमविना । अथदिषउदीरयामवि

दयावंतरपञ्चाकश्रुति ॥ उदयेना नन्तरसमये पञ्चाशस्त मनीततां मीत य न सया तदपि नो दीरयति तस्यातीतत्वा दतीतस्यवा सुध्वा दस
तया मुदीरवीर्यादिति ॥ इह यद्यप्युदीरकादिषु कासकृजावादीना झुरकत्व मस्ति तथापि प्राचात्येन पुरुषवीर्यस्यैव धारणत्व मुपदश्रयत्वाह ॥
अतमित्यादि ॥ यत्न खवर उत्यानादिनो दीरयतीत्युक्तम् तृष यदाप्य तदाह ॥ एवमिति ॥ एव मुत्यामादिसाध्ये उदीरणे सतीत्यय शीय
तयेव बाहुनाहनीपस्यो दीरकोक्ता अप तस्यैवोपशमनमाह ॥ सेवूमित्यादि ॥ उपशमन मोहनीयस्यैव यदाह - मोहस्सेवोयसमो रगुयस

अपुरिसक्कारपरक्कमेण अणुविन्तउदीरणाज्जिययकम्मउदीरेइ ? गोयमा ! तउठाणेणवि कम्मणेणवि वलेणवि
धीरिण्णयि पुरिसक्कारपरक्कमेणवि अणुविन्तउदीरणाज्जिययकम्म उदीरेइ, णोतअणुठाणेण अकम्मणेण
अथलेण अवीरिण्ण अपुरिसक्कारपरक्कमेणअणुविन्तउदीरणाज्जिययकम्मउदीरेइ, एवमइअत्यिउठाणेइया
कम्ममेइवा यडेइवा धीरिण्णवा पुरिसक्कारपरक्कमेइवा । सेणुणज्जे ! अण्वणाचेवउवसामेइ अण्वणाचवगरह
यव्वअउदीरेइ । उदयथाअ नूको पने उदीरवामूतडे ते कम्म उदीरे । यावमा । हेमीतम ! तउठाचववि । तेकम्म उत्यानेकरी यवि । कम्मोववि । कम्मोको
पवि । वलेववि । वसेकरीपवि । धीरिएववि । धीरेकरीपवि । पुरिसक्कारपरक्कमेववि । पुषयात्कारपरक्कमेकरी यवि । पक्खदिअउदीरवामवियंअ
उनीरेइ । अनुदयडे उदीरवा भव्व कम्मणे उदीरे । णोतअउठाणेव । नही ते अनुदयविगेदे पक्खोव । नहीअमवादिअियाकरी । य
पसेव । नहीयरीरवामंणपे । धनोरिएव । नहीवीरववावे । धपरिसक्कारपरक्कमेव । नही पुरुषात्कार परक्कमेकरी । पुरुषदिअउदीरवामवियंअउ
दीरेइ । उदयरहित उदीरवा भविव उदीरवाविनापि खमेव कम्म उदयथादे । एवमइ । इम ववा । पत्तिउठाविएवा । हे उत्यानेकरी । कम्मोववा ।
कम्मोववा । वमेकरी । धीरिएववा । धीरे करी पुरिसक्कारपरक्कमेइवा । पषयात्कार परक्कमेकरी अनुदय उदीरवा भविव कम्म उदीरे य क्काचा
माइनीयउदीरवाकरी । दिवे क्काचायोइनीवनाज उपग्रस वडेइ - सेवुवमतेअण्वणाचेवउवसामेइ । ते निदे हेमगवन् । चापवपेव निदे क्काचामाइनी

मोचउपपादक । उदयवसुपरिणामा अठवदिविहोतिकाभावं ॥ १ ॥ उपग्रमदा उदीकस्य एयो पुदीर्भस्य विपाकत प्रदेगताया ननुजननं सर्वे
 येय विफुन्नितोदयत्यमित्यर्थः अपन्ना ताविमिप्यादृष्टे रीपग्रमिन्स्य सम्यक्तस्य सान्ने उपग्रमरोधिगतस्येति ॥ अणुदिखंठयसामेति ॥ उदी
 रास्य स्ववस्यं वेदनातुपग्रमनाजायइति उदीर्भसद्वेद्यतइति यदनमुत्र तत्र उदिययेत्यइति ॥ अमुदीकस्य वेदनात्तायात् अया नुदीर्गमपि वेदय
 ति तर्हि उदीर्णांनुदीकयोः को विदोषः स्यादिति वेदितव्यं विजिगीर्षते इतिनिवारासूत्रं तत्र ॥ उदयाकतरपञ्चाकहेति ॥ उदयेना नन्तरसमये
 यत्पवारन्ता मसीतता इमिति तत्तथा त लिङ्गंरयति प्रदेगाम्यः आतयति मान्य दननुनूतरगत्याविति उदीरखोपग्रमयेदननिज्जरखमूत्रोक्ताय

इ अणुपणाचेवसवरह ? हता गीयमा ! एत्ययितहेअजाणिपह्व , नवर अणुदिन्तउवसामेइ , सेसापक्रिसेहि
 यथातिणि । जंतनंते ! अणुदिन्तउवसामेइ तकिउठाणेणजावपुरिसक्कारपरक्कमेइवा , सेणूण नते ! अणु
 णाचेयवेदेइ अणुपणाचेवगरहह ? हता गीयमा ! एत्ययिसव्वेयिपरिवादी , गवर उदिखवेदेइ नोअणुदि
 न्त वेदेइ , एयंजावपुरिसक्कारपरक्कगेइवा । सेणूणनते ! अणुपणाचेत्र गिज्जारेइ अणुपणाचेवगरहह ? हता

यक्कम उपग्रमावे । पण्णवाचेवगरहह । आभायेकरोनेज भरहे निदे । पण्णवाचेवसरह । आभावेकरोनेज सवरे इतिप्रश्नः । हता मोखमा छामोतम ।
 एत्ययितहेअभाविषयं । इहापवि तिमस्र पूर्वोक्तविधि कइवो । गवरअणुदिक्कउवसामेइ । एतत्तोविग्रेय उदयनाब्बं तेक्कमे उपग्रमावे, उदयवाब्बोते णव
 मे वेइयाय पवि उपग्रमपणाओ अमावही । सेसापदिसेइयिआतिणि । आकता वरजवा तोन भागा, उदिखंठवसामेइ इत्यादि १ । जंतनंतेअणुदिक्कउवसा
 मेइ । वे ते हेमगवन् । उदयनाब्बं ते उपग्रमावे । तत्किंठुविषं । ते खू छत्तानेकरी । आअपुरिसक्कार परक्कमेइवा । यावत् पुरपात्तार । पराक्कमेकरी
 उपग्रमावेतर्कने कइवो उदयवाब्बं तेक्कम वेदे तिमटे वेइताएव । सेक्कममतिअणुपणाचेववेदेति । ते निदे हेमगवन् ! आभावेक्कीधो ग्रमाग्रभक्कमं ते उदय
 वाओ आभायेकरोनेज वेदे । पण्णवाचेवगरहह । आभावेकरोनेज गरहे । एत्ययिसव्वेयिपरिवादी । इहा पवि इमहोव सगघोही मरिपाटी कइवो ।

मनुष्याणां - तदप्युक्तं नैर्ऋती उवसामेति यत्पुत्रो विधीयते । वेदति निष्कृत्य पठनमथ तत्वेति संवेष्टि ॥ १ ॥ अथ काङ्क्षामोहनीयवेदनादिक निर्वृत्तं
 राजपूत्रमप्यत्र नारकादिषु त्रिंशत्तिदग्ने नियोजयन्त्याह ॥ नेरहयावमित्यादि ॥ इह च ॥ अष्टाष्टद्विषाणीवाहृत्यादिना ॥ इतावेत्येति कश्चन तेनेर
 इवाप्युक्तमोहद्विषात्रमवययति ? सोयमा तेचित्तेति कारवेति इत्यादिवृत्तं ॥ निष्कर्षावृत्तं स्तनितकुमारप्रकरणा तेषु प्रकरकेषु सूचितं तेषु च
 पत्रयत्रजीवपद स्मरणपीतं तत्रतत्र नारकादिपदमप्येयमिति पञ्चमिषाद्यामेव सुद्विगतत्वाद्यः काङ्क्षामोहनीयवेदनाप्रकारा घटन्ते मेवेन्द्रियादीनां,

गोयमा ! एत्यायिसंज्ञेति परित्याही , गव्यरउदयाणतरपच्छाककं कमनिजरेइ एव जाव परक्कमेइवा । नेरइया
 णंनंते ! कंखामोहणिज्जाकंमवेदति ? जहा ठंहिया जीवा तहानेरइया , जाव थणियकुमारा । पुठविकाइ

नरउदिववेइइ । एतत्तावियेय उदयभावा ते वेदे । यापसादिषवेइइ । उदयभावा ते वेदेनही, पठद्वनं वेदनामी प्रभाषहे । एव जावपरिमकारपर
 वमेइवा । इम यावत् पुदवात्वारपराममठने कइवो जेकमवेदीये जिबरीसे तेमाटे मिंजरासुच कइहे—सेपूषंतिपप्पयावेदविचरइइ । ते निवे जेमग
 न् । पाज्जायेकरीनेत्र कम मिजरे । पाज्जायेकरीनेत्र नरहे । एतविषयेविपरित्याही । इहापचि इमहीज सगही परिपाटी जाव
 नी । चरउदयार्बतरपच्छाकककचंजिजरेइ । एतत्तावियेय उदयेकरी पनतरसमसनेविषे पवावृत्तत प्रतीतयत्पासो ते तिम मिजरे प्रदेगहीयातनकरे ।
 एवंजावपरवमेइवा । इम यावत् परावमताई कइवो इविपकारे विधीयव सव कइवो, । विवे कांक्षामोहनीय वेदनादिकनिष्कारायंत सुबनो विष्टा
 र नारकादिषु त्रयोमदृष्टवनेदिवे कइहे । शिरदवाचनेति वंछामोहनिष्कृत्यवेदिति । नारको वेमगवन् । कांक्षामोहनीयकमवेदे । अष्टाष्टद्विषाणीवातना
 रइइवा । जिम योविषयोव कया तिम नारकोवइइवा । जावविषयकुमारा । जावत् स्तनितकुमार तांकेमे कइवो, । एवंद्विबनें शंखितादिदोषइवे
 तेइवो कांक्षामोहनीय वेदनां इवे पचि एवेद्विबादिकनें यविततादिसापना प्रभाषवो कांक्षामोहनीयकर्मनो वेदन् गइवो इवे जेमाटे एवेद्विबनें विधीन
 करो कांक्षामोहनीयन् देवाउहे—पुठविकाइवाचनेति वंछामोहनिष्कृत्यवेदिति । पुठवोकाव वेमगवन् । कांक्षामोहनीयकम वेदे । वंतावेदिति । कां

मत् स्तवो विद्येयेकतद्वेदमप्रकारवर्त्मनाय ॥ पुत्रविकाइयाजमित्यादि ॥ ध्यस्तं श्वर ॥ एवं तक्काइवति । एवं वरुपमायोद्वेसेम तर्को विमर्शो स्तिङ्गिर्द्विजय प्राकृतस्यात् ॥ सखाइवति ॥ सखा यावयइरूप स्थानं ॥ पखाइवति ॥ प्रखा अत्रेयिद्येयविषय ज्ञानमव ॥ मवेइवति ॥ मत् स्तुत्याविद्येयमतिनेदरूपं ॥ वइइवति ॥ वास्यचनं ॥ सेसुतचवति ॥ सोप तदेव यदीचिकप्रकरवेचीत प्रवेय ॥ इता गोयमा । तमेव सर्वं नी सख तं त्रिवेदि पवेइय, से दूवं प्रते एवं सर्वं पारेमावेइत्यादि ॥ तावदुच्यं यावत् ॥ सेसूव प्रते अप्यखावेव निष्करेव अप्यखावेव गरिइइइत्या हेः मूत्रस्य पुरिसकारपरकमेइवतिपदं ॥ एवं जाव चठरिवियति ॥ पृथ्वीकायप्रकरव श्वापादिप्रकरवति चतुरिन्ध्रियप्रकरवाम्ना न्ययेपानि

याणजंते ! कस्वामीहणिज्जकमवेदति ? हतावेदंति । कहणजंते ! पुढायिकाइयाकस्वामीहणिज्जकमवेदति ? गोयमा ! तेसिणजीयाणं णो एव तक्काइया सखाइया पखाइया मणेइवा वइइवा अम्हेण कस्वामीहणिज्ज कम वेदमो वेदति । पुणते, सेणूणजंते ! तमेवससुनीसक जजिणेहिपवेइय , सेसतवेव जाव पुरिसकारपर

मोतम । वेदे । कइचमतेपुठविकाइयाकस्वामीहणिज्जकमवेदति । विसेपकारे हेभगवन् । पृथ्वीकायना ओव काचामाहनीयवम वेदे + । मोवमा । इतीतम । तेकिचमीयाणा । तेइ जोयने इम भायें कइने ते नही । एवतक्काइया । तक् कइवि विचार तेवे रहितवे । सखाइवा । यदपयइरूप या य ते नही । पखाइवा । समय विसेपजान ते नही । मवेइवा । मननही कातिअरविषेप मतिभिरूप नही । वइतिवा । वचननही । अम्हेपकखा माहविज्जकमवेदमोवेदतिपुणते । एके काचामाहनीय मिखास्वामीहनीय कम वेदूचू पत्खा तेजीव नचासें पुणकइती वमी ते जीव काचामोहनीय कम वेदे । सेचमतेतमेवससुनीसकवअवेइविपदेदित । ते निवे हेभगवन् । साधुने इम कइवा तेहीअ साचू श्वादिदूयचपंवरहित जेज्जिनकेयकोए म कप्पा । सेमतवेय । येस हावता तेहीअ लेयीविज्जमकरवनेविपे कइं । जावपरिसकारपरवमेइवा । यावत् पुइयात्कार पराज्जमतीइ कइयो । एव यावचठरिविवाचं । इम अपपमायवी माओ सागत् चठरिदीसमं कइजा । पचिदियतिरिक्कमोवियावावेमाभिसाजकापाश्रियाओवा । पंचेद्रीतिवेचवी

नियत्यप्राप्तत्वा तपार्हि-मनःपर्यायज्ञानं मनोभाष्यद्रव्यावकमवा दर्शनपूर्वकम्

मनः ५५

योजनपथादन् दर्शनपूर्वकम् ननु केवलमनोद्रव्यावक मित्यादि बहुवक्तव्य भूतोऽवधिज्ञानातिरिक्तं भवति मनः ५५ ॥
सामान्यगोप सात्रय यदि नामेन्द्रियानिन्द्रियनिमित्तः सामान्यापेक्षिययो योजो दर्शनं तदा किमेव बहुदर्शनं मयस्त्वबहुदर्शनं मयेन्द्रियानि
न्द्रियजदा ज्ञेयं तदा बहुपक्ष्य श्रोत्रादीनामपि दर्शनप्राप्तात् यस्मिन्द्रियनोऽन्द्रियजानि दर्शनमपि स्युर्भेदेत्येति अत्रसमाधिः, सामान्यविशेषा
त्यक्तत्वा द्रष्टुना ह्यविशिष्टोपयत् सखिर्दृशः क्वचित् सामान्यत सात्र बहुदर्शनमिति विप्रोप्यतो ऽबहुवज्रमभितिषधामान्यतो यच्च प्रकारान्तरेणापिनि
र्दस्य सम्भवे बहुदर्शनं मयसुदर्शनम् तस्य तदिन्द्रियाणां मयासकारित्वप्राप्तकारित्वविज्ञानात् भवत्येव स्वरूपासकारित्वेति प्राप्तकारिन्द्रियवर्गस्य

दसपततरेहिं

चेतरेहि, एक ज्ञानशक्तौ योजाज्ञानेविवेकं यकाक्षपक्षे, तेहिम १ अवधिज्ञाननामधेय परमावृष्टादि सखसद्रव्य रूपो अवधिज्ञानेकरो चात्रै पचदराखडो
कना, यन्न मनपर्ववज्ञाननामधेय मनःपर्यायवज्ञानेकरी यकाक्षीपमाधि संज्ञोना मननोक्तार्तो चात्रै, एतत्ते अवधिज्ञानो अवधिज्ञानेकरो मननोक्तार्तो
चात्रै, तिवारि मनःपर्यायज्ञाननो विप्रोपय कानिर्दृशो, एतत्ते ज्ञानपक्षो यकाक्षपक्षे एवमो उत्तर विप्रोपये-यद्यपि मननाद्वयनी चाक्षपक्षो अवधिज्ञा
नोत्तरे, तथा ते मनःपर्यायज्ञान मयो, तेहनो भिन्नवभाष्ये, तेहिम मनःपर्यायज्ञान मनोद्रव्यावक दर्शनपूर्वक नञ्चै, यत्ते अवधिज्ञान मनोद्रोएव
मनरित्वा इच्छयाक्षौ, मनोद्रोएव समग्रयाक्षौ, यन्न दर्शनपूर्वकै, पुत्र ते केवल मनोद्रव्यावकौ नञ्चै इच्छावभाष्ये अवधिज्ञान मनःपर्यायज्ञान ए
दा कक्षा ते ज्ञानांतरकक्षौ ॥ १ ॥ एवंचतरेहिं । दर्शनसमुच्चये इंद्रीसमुच्चयविवेकं क्वचित् चात्रोच्यते ते दर्शनशक्तौ यो वचुर्दर्शनं पचचुर्दर्शनं कृदा मनोक्तो
ये, इहा यंक्तानो उत्तर पचचुर्दर्शन मरीरादिवसामान्यवक्तो रेखे, यन्नं वचुर्दर्शन विप्रोपय रेखे इति विप्रोपय, दोषदर्शनं चात्रोच्यते, इहा सर्वदर्शो नोत्र
द्रो रेखवक्तो सखय वक्तोरेखे पचवा दर्शनसम्भवेविवेकं यकाक्षपक्षे, उपयममचक्षोपयमनेविवेकं मिथ्यात्व चे तदैवात्रो ते योवक्तो ये मिथ्यात्वतदैवा

[illegible]

ध्वरिस्तरेहि लिगतररेहि

को नही ते उपग्रहे ए क्षय च आयापयमना, उपग्रहमवधि इति खर्च इदमे परस्पर विग्रये मन्त्रो तो इहा सदेव क्षयवै तेइगो उत्तर मर्महीनगो वा
 एव चायापयम उपदबोचव घनुदबविपावगो उपग्रमपवि प्रदेमनो छदयवै उपग्रम प्रदेमनोपवि छदय नही इतिविग्रये ॥ २ ॥ अतितरेहिइति ।
 चारिचपायो तिहां सामायिक सबंधावधनो पबकाच तिहां वसो वेदीनै वेदापलापनीव बहतां मन्त्रतपातोपीये ते क्षिप्त्वा एव इहां मन्त्रा उ
 पबे तेइको प्रतिततर आदिनाबने वारे क्षणुलवधीवहै, यनै औमहावीरवीनैवारे बोधा यनै जइवै, तियनि समभाविगाने वारव सामायिकवेदी
 यसापनीवकारिचदीया बिहै तुमै पंचमहागुणकारिण आबकीनयै पाछो, पाचव—रिचवजवापुलिमे वराणसाभाइएववावचवं । मन्त्रविमुद्विष
 या सामाहर्षतिइववाइ ॥ १ ॥ इतिगुतीवपद्याबं ॥ १ ॥ अतितरेहिइति । अगते साधुनो वेय तिहां याबीसयोईकरम वारे बिधा बकायाने तियापवि

मुद्देयजगुं सामरण्यात्तुिषयार्हं ॥ १ ॥ तथा सिद्धसाधुदेय
 चरमजिनान्यां समप्रकाशवलवसत्कूपं तदेवोक्तं सर्वज्ञाना
 तस्यो पदेका सायैव तेषामुपकारसम्भवा दिति समाधिः तथा प्रवचन मन्त्रा गम सात्रच यदि मध्यमजिनप्रवचनानि चतुर्थोपचरमेप्रतिपादयन्नाभि
 कार्यं त्र्यमेतरजिनप्रवचने पञ्चयामपचर्मप्रतिपादके सर्वज्ञाना मविरुद्धवचनत्वा? इत्रापि समाधिं द्यातुर्थाभोपि तन्वत पञ्चयामएवा सौ चतुर्थे
 प्रतस्य परिशरे तर्जुतत्वा द्योपाहितमपरिशुद्धीता नुज्यत इति व्यापादिति तथा प्रवचन मधीते वृत्तिवा प्रावचनः कालापेक्षया व्यङ्गगमः पुरुष
 सत्र एकः प्रावचनमिह एव कुरुते अन्यस्तदेवमिति किमित्यत्र तन्वमिति ? समाधिष्येह चारित्रमोहनीयणयोपसमविशेषेच उत्सर्गापवादादिनापि

पवयणतरोहि पाथयणत्तरोहि कप्पत्तरोहि

[illegible]

तत्वेनच प्रावचनिकानां विधिना प्रवृत्तिरिति, नास्तीं सर्वत्रापि प्रमाद साममादिवद्प्रवृत्तेरेव प्रमादस्यादिति तथा कृत्यो जिनकस्त्रिपदादिसमाचारं साधयदिमाम जिनकस्त्रिपदाभा भान्यादिरूपो मद्राकष्टः कृत्यः कर्मोद्यमाय तदास्यविरकस्त्रिपदानां धकपावादिपरिजोयकूपो यथाशक्तिव रबात्मनो बहुरूपानां कथं कर्मोद्यमायेति ? इहच समाधिः साधयि कर्मोद्यमायेतु अवस्थानेदेन जिनोक्तत्वा स्त्रिपदाकष्टयोय विधिष्टकर्मोद्यमं प्रत्यक्षारवत्त्वादिति तथा मागः पूर्वपुरुषाज्जागतता सामाचारी तत्र ज्ञेयान्त्रि द्वि दैत्यवन्मना मेकविधकायोत्सर्गकरबादिकावश्यकसामाचारी तदभ्येयान्तु नतयेति किमत्र तत्त्वमिति ? समाधिय भीतायोऽष्टप्रवर्तिता सौ सर्वोपि नविकृता चापरितलबोयेतत्वा चापरितलबुध भेद - अ सुदेवसमाह्वं अकृत्यइसेवईयसाधनम् । ननिवारियमयेधिं बहुमुपमयेयमारियति ॥ १ ॥ तथा अत सुमान एवागमे आचार्योका मन्निप्राय साद्वच सिद्धवेनरिवाकरो मन्वते ज्ञेयस्थिनो पुनप लब्धानं दर्शनत्वा म्बदा तदावरकथस्य निरयोक्तता स्या जिनजद्रव्यविद्यमानमवसु त्रिज समये प्रानवर्द्धने स्वीवस्वरूपत्वा दयातदावरकथयोपमने समानेपि ज्ञमेवेव सतिस्तुतोपयोनी नपेकतरोपयोने इतररूपोपसुमात्राव सात्त्वयोप

मगतरोरिह मयंतरेहि

ने अविरेकस्योता ब्रह्मपावादिब्रह्मसहितप्रवर्त्तं, तिचेकारेयो सोडो कह्ये तो ते ब्रह्मब्रह्म ब्रह्मकरे, अठे यका अपवे तेइना प्रतिउत्तर कह्ये - जिनक लो यनें अविरेकस्यो दोह ए कर्मब्रह्मनिमित्तं तोडकरे ब्रह्मावे, यवत्तामैदेवरीने ब्रह्मांतरकह्ये ॥ ७ ॥ मयंतरेहिइति । पूव जे पाषाय तेइनी सामा चारो ते बिस्वी तिहां एक पाचार्य शीयवेत्तब्रह्मकरे एनेकविधि काउसयकरे, तथा दोबापाषाड ते पुनि मकरे, इहां पाषायानी सामाचारोकी ये बा अपवे, तेइनी उत्तर मोवाबनी जे सामाचारोपमने ते सर्वबा भिजेव नहीं, चापरितलबोयेतत्वात् चापरितलबुध ते कह्येये गाया - पसुडेवस माहव ब्रह्मकरेचैरपरावत् । ननिवारवमयेधिं बहुमब्रह्ममेवमायिर्यति ॥ ८ ॥ तथा मयंतरेहिइति । अत ते समानहीअ धाममनेबिजे पाचार्यनी पभिप्राय ते अत कह्येये ते लुहा १ ते कह्ये - तिहां सिद्धेनदिवकर इहो माने जेवहीने ज्ञानदमनना उपवीन एकठोहे एकेसमने हुवे, तथा जिन

शुभस्यो तत्तद्वत्तः यदप्युपेसागरोपमप्रमादत्वा इत किं तत्त्व मिति ? इह च समाधिः पर्यवस्यत मागमानुपाति तदेव सत्यमिति मन्तव्य मितर
 तुन उपेक्षणीय मया यदुमुनेन मितदवसातुं शक्यते तदेव प्रावर्त्तितं पाचार्याणां सम्प्रदायादिवोया वय मन्तनेदो जितान्तास्तु मत मेकमेया वि
 श्वस्य रागादिदिरहितत्वात् याह्य - पशुवक्यपराधुगह परायणार्थविबाधुग्यवरा । जियरागदोसमोहा यथ्यदाबाइयोतेवेति ॥ १ ॥
 तथा भङ्गाद्यादिसयोगजङ्गमा साह्य द्रव्यतो नामै का हिंसा न प्रायत इत्यादि पशुनेगुक्ता, न च तत्र प्रपमोपि जङ्गमे पुज्यते यतः किञ्च द्रव्यतो
 हिंसा ईर्ष्यासमित्या गच्छतः पिपीलिकादिव्यापादनं नश्य हिंसा तस्यवचायोया तथाहि - मोउपमत्तोपुरिसो तस्वठमोगपशुवलीसता । याव
 ज्वतीनियमा तेविसोदिसठरोइति ॥ १ ॥ चत्तारवेय मतः झङ्गा नयेय युक्ता सतद्रापीच्छविसासनास्य द्रव्यनावहिसामयत्वा द्रव्यहिसायास्तु मर
 चमाग्रतया कूडत्वादिति तथा मया द्रव्यास्तिकमतेन मित्य यस्तु पर्यायास्तिक मतं न कथ तदेवा नित्य विरुद्धत्वा

नमत्तरेहि णयत्तरेहि

भद्रसमाश्रमस्य इत्यत्रै प्राजदर्यना उपयाग सुता २ हे समै समेनेविदे, ईहा प्रकाशपणै तेइना प्रस्तुत्तर कहीवेध, जेमत प्रागममे पशुचारै इवे ते
 होव सस्यै बीजा कांडवायाग्यवै, चने पाचार्याना समदावपादिदाव मतमेठवै तथा औभोतरायनो मत एकवै, तिहा विरहरागादि नवो तचापो
 त - पशुवक्यपराधुगह परावनाबजिबाधुग्यवरा । जियरागदोसमोहा यथ्यदाबाइयोतेवेति ॥ २ ॥ तथा भगत्तरेहिइति । जेभगो पछभगो तेइ
 नो विचारता, तिहा द्रव्यको एकहिसायवि भावयको नही इत्यादि पछभगो कही तिहा पछिजोभोगा जोहोवेवै ते किम इवोमुनविसतो साधुबाध
 तीइको पियोविबायादि विवसै ते विसा नकहीय भावयको विसासस्य पचागकको द्रव्यभावनो ए सज्ज तथाहि - काउपमत्तापुरिसा तफठजा
 गपइवजेमत्ता वाविज्यतोनिबना तेविसादिसपाइति ॥ १ ॥ तिहा यथा छपवै तिहा उत्तर एगावामाहे विसासस्यवै, ते द्रव्यमान समवस्यचयपा
 नववै, चने किहा निरहस्यपणै जोवने इवे ते हिंसाचहोयै, द्रव्यहिंसाता मरचमाभयवै कडिहै ॥ १ ॥ तथा यत्तरेहिइति । नयनो विचार, तिहा

वितिगद्गु इयन्त्या युक्ता द्रव्यापेक्षयैव तस्य नित्यत्वा त्पयोपापेक्षया जानित्यत्वात् दृश्यते चापेक्षयै कत्रै कदा विरुद्धानामपि घर्माणां समावेक्षो यथा - जलवापेक्षया ययत्र पुत्रः सत्य पुत्रा पेक्षया पितेतति तथा भिर्यमो मिग्रह सत्र यविनाम सर्वविरतिसामायिकं तथा किमन्येन पीरुण्यादिनियमेन सामायिकेनैव सर्वगुणावाप्त इव दासाविति गद्गु इयन्त्यायुक्ता यत सत्यपि सामायिके युक्तः पीरुण्याविनियमो प्रमादवृद्धिरेतुत्पादिति आह्वय - सामादयविदुमायम्य चापद्वयेठमुद्धरत्यं । अपमायवुक्तित्रयं तदेवचाबाठुविक्रयति ॥ १ ॥ तथा प्रमायं प्रत्यक्षादि तथा ममप्रमाय मादित्यो नूमे रुपरि योजनयते रटाभिः सञ्चरति यद्गुः प्रत्यक्षञ्च तत्सज्जुवो निर्गच्छतो यादृकमिति किमत्र सत्यमिति सन्देहः ।

णियमतरोह पमाणतरोहि , सकिया कास्विया वितिगिच्छिया नैदसमा ।

यथा कलुससमाधया , एवस्त्रलुसमजानिमापाकस्वामोहणिज्जाकम्मवेदति

इथास्तिकनयमैकरी नित्यबन्धु पदोपापितकमतेकरो विमरवपतिव्यहै इम विरुद्धको इहा गंका छपलै तेहनो उत्तर ए लुगतलै, द्रव्यमो अपेचायै नित्यलै पर्योवनोपपेचायै प्रनित्यलै हीमैहै अपेचायैकरो एकठा एकदा विरुद्धमैजो समावेय, विम पितामोपपेचायै पुत्र तेहीच पुत्रमो अपेचायै पिता इति ॥ ११ ॥ तथा नियमतरोहिइति । निबम प्रमिपद्विगोय ते विम चा सत्रविरतिसामायिकलै ते पोरिखीपादि बोक्षापद्विज्जाबनो विमो विगोयलै, इहा यका तेहनो उत्तर पोरिखीपादि पद्विज्जाबनिय तपप्रमादटाकवाप्रयो दुत्तलै, आह्वय - सामादयचाविद्विह सापत्न्यागद्वेठ मुक्कवरं एयं । अपमायवुद्धिचय तवेवचापाठविचेरंति ॥ १२ ॥ तथा पमाचतरेविरति । प्रमाच प्रलचाद्विह, तिहा प्रलचय अनुमाने जातरो तेकिम त्रिम धामयममापे मूमिबो छपरि छको पाठवेवाजन धूरंवाले, पने ते वसुपयलै मूमिबो नोवखतो हीसैहै इहा सदेवछपलै तेहनो उत्तर दूरच बो सम्यक्त्राचीयेनही, तिहा इटिस्मै ॥ १३ ॥ संख्या । निजप्रचीतपदार्थनैविये यकाछपलै ॥ १ ॥ संख्या । मिथाइयनगुहबानो वांका ॥ २ ॥ वि तिविंछिवा । धमैना यवनो सदेह त्रपलै ॥ ३ ॥ मेवसमायवा । ए विजग्रासनलै यववा दूको विजग्रासनलै तैसाचे छूं साधोएवबो मतिमोभिर छपलै

यत्र समाधि, नदिसुम्यन्मृत्युकामिदं दूरतरदेयतो विज्वासादिति ॥ प्रथमद्वये तृतीयोद्देशकः ॥ ३ ॥ यान्तरोद्देशे कर्मस्य उदीरयवे
 दनायुक्तमिति, तस्यैवैवादी मृत्ययितुं तथा द्वारगाथाया ॥ पश्यति ॥ यदुक्तं तथा त्रिधातु माह ॥ कश्चिन्मृत्यादि व्यक्तं सत्वर ॥ कर्मपगली
 एति ॥ प्रगापनायां त्रयोविंशतितमस्य कर्मप्रकृत्यत्रिधानस्य पदस्य प्रथम उद्देशको नेतव्य एतद्वाच्याना चार्यानां सुदुर्हयाया स्तीत्यत आह ॥
 माहा ॥ माचैयं ॥ कश्चिद्व्यादि ॥ तत्र ॥ कश्चपगलीति ॥ द्वार तस्यैव-कश्च प्रते । कर्मपगलीति पक्षस्ताठे ? गोयमा । अथ तः भाषावरचिज्ज्वमित्यादि

सेणुणजते ! तमेवसञ्चनीसकजजिणेहिंपवेइय , हुता गोयमा ! तमेवसञ्चनीसक, एव जायपुरिसङ्कारपरक्कामे
 इया, सेवनते ! जते ! ति ॥ पठमसए तइठ उद्देशेनं सम्मत्तो ॥ ३ ॥ कतिण जते ! कम्मपग
 नीनुपखत्तानं ? गोयमा ! अथकम्मपगनीठं पखत्तानं ! कम्मपयणीए पठमोउद्देशेनेयव्वो , जायस्यणुजा

कलुमसमावणा । मतिनेविदे भम जपवे ए सर्वभानही एव्वो मतिविपर्योस पामे । एवंउससमवाचिप्पणा । इमं निचे ज्जमवतपसो निर्पेव पाप्मा
 भतरपवरहित । संक्कामोवचिप्पव्वयवेदेति । मिप्पाल्लोइनीयक्कम वेदे । सेव्वभतेतमेवसव्व । ते निचे हेमगव्वम् । तेहीव सापो । सोसव्वं । यंकारहित ।
 अत्रिचिचि । केव्वलो मगव्वते । पवेदित । प्रकम्पो इतिप्रत्य । इता मोयमा । इगोतम । ए सर्वोवमवचन । तमेवसव्व । तेहीव सापो सव्ववे । सोसव्वं । यव्वा
 रहित । एवंजायपुरिसङ्कारपरक्कमेतिवा । इमं भावत् पुबपाव्वार पराक्कमसंगे । सेव्वभतिभतेति । औमगवते वच्चो ते तिमज्ज सर्वं सव्ववे पचि पम्पवा न
 हीवे । पठमसमस्यतरपोउद्देश्यो । ए पव्विसायातकनां तोजाउद्देश्यानां टव्वो सिक्खो ॥ १ ॥ पाव्विसाउद्देश्यानेविपे व्वमनो उद्दीरणा
 वेतना व्वो, हिचे तेइनाज मेव देखावेव्वे, तथा सपइचियाधानेविपे कल्लु । पगइति । तेदेखावेव्वे, गीतमपुद्देव्वे । कश्चभतवक्कपयणीपोपखत्तापो । जेतथो
 हेमगव्वम् । कर्मे प्रव्वति कही इतिप्रत्य, मोयमा । हेगोतम । अठक्कपयणीपोप । पाठ मूळ कर्मप्रकृति कही, धमे पव्ववा पनतवीरेकरे । कम्मपगली
 एपठमोउद्देश्यासेयव्वो । पव्ववचाना वेवीसमो पद व्वमप्रकृति तेइको पव्विसो उद्देश्यो वाचवो । जायपसुभागोसक्कलो । यावत् धनुभागसमे कश्चो, ए

विद्वदपहति ॥ द्वार मिदर्थैव-कथं प्रते ! अवि प्रठकम्पगणीतं येषह गोयमा ? नावायरविज्जस्स कम्मस्सउदण्ण दसवायरविज्ज कम्मं नि
 गण्णह ॥ विज्जिहोदयायत्तं जीव स दासादयतीत्यर्थः । हरिसवावरविज्जस्स कम्मस्स उदण्ण दसवमोहविज्ज कम्म निगण्णह ॥ विपाफाऽवस्य
 करोतीत्यर्थः ॥ दंसकमोहविज्जस्स कम्मस्स उदण्णं मिच्छत विगण्णह मिच्छतेव उदियण्ण ययं सुलु जीव प्रठकम्पगणीतं येषह ॥ इत्यादि मन्वेव
 मिहेतरेतराग्रयदोषः कम्मबन्धप्रवाहस्या नावित्वादिति ॥ कइविं व ठावेहिति ॥ द्वार तसैव-जीवण प्रते ! नावायरविज्ज कम्मं कइविं ठावेहिं
 येषह ? गोयमा ! दोहिं ठावेहिं तज्जा रायेवय दोसकये त्यादि ॥ कइयएइवति ॥ द्वार मिदर्थैव-अविचं प्रते ! कइ कम्मपगणीतं येणह ? गोय
 मा । अत्येनइए वेएह अत्येनइए कोवएह वे एएह से प्रठ इत्यादि ॥ जीवेव प्रत ! नावावरविज्ज कम्मयेएह ? गोयमा । अत्येनइए वेएह अत्ये
 नइए नोवेएह ॥ केवसिनी अवेदनात् ॥ नेरइएव प्रते ! नावावरविज्ज कम्मं यएह ? नायमा ! नियमा वेएह इत्यादि ॥ अयुज्जागो कइयिहो
 कस्सति ॥ कस्स कम्मं कः कतिविपो रसइति द्वार इदर्थैव-नावावरविज्जस्सव प्रते ! कम्मस्स कइविहं अयुज्जाने पकसे ? गोयमा । दसयिहो
 पकसे तंज्जा सोयावरवे सोयविखावावरवे इत्यादि ॥ इत्येन्नियावरको नावेन्नियावरकयेत्यय अय कम्मचित्तापिकारा न्मोहनीय मायित्याह
 ॥ जीवेवमित्यादि ॥ मोहविज्जेवति ॥ मिच्छास्वमोहनीयेन ॥ उदितेन ॥ उवठाएज्जति ॥ उपतिष्ठेत् उपस्थान स्मरसोकक्रिया स्य

गोसम्मसो ॥ गाहा ॥ कतिपगणीकहिद्यधह कतिहिठाणेहिद्यधएपगणी । कइवेदेइवपगणी स्युण्णानागोकि
 विहोक्कस्स ॥ ५ ॥ जीवेणज्जे ! मोहयिज्जेणं कंणेण कम्मणेण उदियेणउवठाएज्जा ? इतागोयमा ! उवठाएज्जा ।

पयमो संयइगाबाहं तेकइहै-गाहा । कतिपमहाकइवइइति । केतसो कम्मपकतिना केतसा भेद १ पकति केम बाधे, ए बीजो द्वार २ कतिवि
 इावेइवइएयमको । जीव केतसे स्मानवे बाधे कम्मपकति ३ कतिवेदेइवपयको । कवे केतसो पकति येदीये ४ पयभावाकतिविहोक्कस्य ५ १ ॥
 पयभावा कइतां एव ते केतसाप्रकारो विद्याकर्मणा विदे कर्मवितापविचारकवो माहनीयपात्रो कवेहै । कोवेवभतेमाहविज्जकवेहै । जीव वे

[illegible]

मेनते गोयमा ! किं वीरियत्ताए उवठाएज्जा उवठाएज्जा ! वीरियत्ताए उवठाए उवठाएज्जा, नोच्यवीरियत्ताए उवठाएज्जा, जइ वीरियत्ताए उवठाएज्जा, किवाठवीरियत्ताए उवठाएज्जा, पफ्रित

[illegible]

इ ॥ गोपमाइत्यादि ॥ उपस्थानविषयो ऽप्यत्र न सत स्तदाश्रित्याह ॥ नीविबभित्यादि ॥ अथकमेज्जति ॥ अथक्रामे दपसर्प्यत् उत्तमगुणस्थानका
 दुनिततरं गच्छेदित्ययः ॥ दासवीरियत्ताएयवक्कमेज्जति ॥ मिथ्यात्वमोहोदये सम्यक्तात्सयमा हेतुसंयमाद्वा ? ऽप्यत्रामे मिथ्यावृष्टि प्रवेदिति ॥
 बोपक्रियवीरियत्ताए यवक्कमेज्जति ॥ नहि पश्चित्तत्वा त्प्रधानतरं नुवस्थानन्न मस्ति यतः पश्चित्तवीर्यत्वा पसर्प्यत् ॥ सियवात्सपरिक्रयवीरियत्ता

वीरियत्ताएउवठाएज्जा , द्यालपक्रियवीरियत्ताएउवठाएज्जा ? गोयमा ! द्यालवीरियत्ताएउवठाएज्जा गोप
 क्रियत्रीरियत्ताएउवठाएज्जा नोद्यालपक्रियवीरियत्ताएउवठाएज्जा । जीवेणज्जेते ! मोहणिज्जेण कळेण कम्मे
 ण उदिन्नेण अयवक्कमेज्जा ? हुता अयवक्कमेज्जा । सेज्जेते ! जाव द्यालपक्रियवीरियत्ताए अयवक्कमेज्जा ? गोय
 मा ! द्यालवीरियत्ताएअयवक्कमेज्जा नोपक्रियवीरियत्ताएअयवक्कमेज्जा सियद्यालपक्रियवीरियत्ताए अयवक्कमेज्जा

देयविरतयावन्न तेदे पंगोकारकरे इतिप्रश्नः । मोक्षमा बाहवोरियत्ताएउवठाएज्जा । हेमोतम । मिथ्यात्वमा उदयवो मिथ्यादृष्टिपदाबोध जीवमे बाह
 नोवैवरीव पंगोकारकरत्तु जीव चित्तिरहेते पचि । बापद्विबवीरियत्ताएउवठाएज्जा । सर्वविरति साधु परलोकाक्रिया करे नहि, इमपचि स्थिति जाव
 जी । बाबात्सवद्वियवीरियत्ताएउवठाएज्जा । बाहपद्धिठ बोसपे पचि एतवे देयविरतोपचि परलोकाक्रिया पंगोकारकरे पचि चित्तिनरहे, उपस्थान र
 इया तेवना देपव अपन्नमन्न पाखोउसरवो तेवहेते । नीविबभंतेमोहविषयेवैवंपेवैवठदिसेवपवदयेज्जा । जीव हेमगवन् । मोहनीय पद्मावीसभेदे
 वन्नवोविबते ते कम्मने उदयवसे पत्तिवमे उत्तमगुणठावाववो पत्तिदि जीव गुणठावे जाय इतिप्रश्न उत्तर । हुतागोयमा यवक्कमेज्जा । हीमोतम पत्ति
 वमे जाव उत्तमगुणठावावी जीनगुणठावे जाय, वसी मोतम पूज्जे । सेमंतिजावबाहपद्वियवीरियत्ताएअयवक्कमेज्जा । ते हेमगवन् । बावतयवे बोयंपवे
 पत्तिवमे, पवना पद्धिवोवैपवे पत्तिवमे, बाहपद्धितवीयपवे पवना पत्तिवमेगुणठावावी जीनतरगुणठावेजाव इतिप्रश्न । मोयमा । हीमोतम । बाह
 वोरियत्ताएअयवक्कमेज्जा । मिथ्यात्वमाहनोयने उदयवसे अयवक्कवो पवना देयविरतिववो पत्तिवमे मिथ्यादृष्टोदये ते बाहवोवैपवेवहे प

[illegible]

जहा उदिन्तेण दोश्चालायगा तहा उवसतेणयि दोश्चालायगा चाणियस्सा, नगर उवठाएज्जा, पणिययीरि यत्ताएश्चयक्कमेज्जा बालपणिययीरियत्ताएश्चयक्कमेज्जा । सेज्जेते ! किञ्चायाएश्चयक्कमेज्जा ?

ति । वापदिद्वयोदित्यन्तारपरमस्या । लक्षो पङ्क्तिवैशेष्य एव पङ्क्तिर्ज्ञेयः, पङ्क्तिपञ्चासी पङ्क्तिप्रधान सुखस्वान्तश्चे, तेमाटे पङ्क्तिवैशेष्य एव पङ्क्तिर्ज्ञेयः । निवशःनर्पद्वयोदित्यन्तारपरमस्या । लक्षो पङ्क्तिवैशेष्य एव पङ्क्तिर्ज्ञेयः, पङ्क्तिपञ्चासी पङ्क्तिप्रधान सुखस्वान्तश्चे, तेमाटे पङ्क्तिवैशेष्य एव पङ्क्तिर्ज्ञेयः ।

दृष्टिर्गोहोदपणव तस्य प्राप्ता न्योहोपगमस्य चेद्वा पिस्तत्त्वादिति, यथा पक्कामतीति यदुक्तं तत्र सामान्यम प्रमथकाश्च ॥ से प्रते । किमित्यादि ॥ मति ॥ समीचीनः स्यात्पार्थिवः नैऋद् ॥ आयायति ॥ आत्मना ॥ अथायायति ॥ अथात्मना परतइत्यर्थः अपक्कामति अपसर्प्येति पुनर्म्यङ्कितत्वङ्किं प्रूत्वा यद्यग्निस्रवदि मिथ्याकथिया प्रवतीति कोसावित्याश्च, मोहनीयं कुर्मं मिथ्यात्वमोहनीयं चारित्रमोहनीयं वा वेदं यन् उदीकमोहइत्यर्थः ॥ मेकजमपमंतेति ॥ अथ अथ कोन प्रकारश्च एतदपक्रमश्च ॥ एवति ॥ मोहनीयवेदयमानस्येति ? इहोत्तर ॥ गोयमेत्यादि पुन मपक्रममा एमानमा वपत्रमपकारी त्रिय एतज्जीवादि अङ्गिंसादिया वस्तु एव यथाजिनै रुक्क रोचते अमुते अकरोतिद्या इदानीं मोहनी पारपदाने मत्रीय एतज्जीवादि अङ्गिंसादिया ; एय यथा जिनै रुक्क मोरोचते मअदुते मअदुते मअरोतिवा । एवं वस्तु रुक्कप्रकारेव एतदपक्रमश्च एव

गोयमा ! न्यायाएथ्ययक्कमड णोच्चणायाएथ्ययक्कमड, मोहणिज्जा कम्म वेदमाणे । से कहुमेय जते ! एव ? गोयमा ! पुद्धिसे एयएयरोयड इयाणिसे एय एवनोरोयड एयस्खलु एय । एव से णूण जते ! नेरडयस्सवा ति

परिजयता ऐयदितोद्वै ऐमयो तेइने माइनीयकम उपयमता मझायबको, पबि मिथ्यात्तो नपुत्रे, मोइने उद्वेख मिथ्यात्व भावमले पनइइ
माइबइता मिथ्याय तेइना उपयमनात्र पबिबारे ॥ इवै अपमामतिइमा जे कइ ते सामान्ने पूछेइ । सेमतेबिंयाभापपवबभइ । ते जीव इम
पइ ! स्वंपाबायेइतो पपकुमे ? पोसर इइा नबाय पबवा । अपवावाएपवबभइ । पराये भाव्मावे अपकुमे बीनबाय इतिप्रश्न, उत्तर । योयमा । इमो
तम । पाबयैइतो पपकुमे बीनबाय, पइता पइतबबिबरेने पबै मित्रबबि पबवा मिथ्यात्वठबिबाय । बापवावाएपवबभइ । पबि नही पराये भाव्मावे
बो पपकम बीनबाय, तेइना माइबिबेखंअवेडेमावे । मिथ्यात्वमोइनीय पबवा बारिबमोइनीय कर्म वेवतीवको उवइभायो मोइ इत्यर्थ । वेकइने
रमतेरवं । तेबिबम एइ ऐमगउइ । माइनीयता वेइबइरने इम कांई जे पूरे पइतपबांनो बबिइतो पने पबै मिथ्यात्वनो बबिइोय इतिप्रश्न, गीय
मा । ऐगीतम । पुबिबेएवंपवरायइ । अपकममबको पबिभापपकुमबकातो जीव एजीवादिपदाब पबवा पबिमादिबशु बिम बिनेवएकअ मएइ

मोक्षनीयदेनेइत्यर्थो, मोक्षनीयकर्माधिकारात्माभाम्यनुष्मन्वितयत्राह ॥ सेषूष्ममित्यादि ॥ नैरइयस्सवेत्यादी ॥ नास्तिमोक्ष इत्येवसम्बन्धा स्पष्टो
 त्रेकगति ॥ नैरइय यद्वद ॥ पार्यकमपि न पाप मशून यत्रगत्यादि स्वमेववा ; पार्यं दुष्टं, मोक्षयापातहेतुत्वात् ॥ तस्सति ॥ तस्सा त्पार्थक्य- सकागा
 न् ॥ चनेइयमपि ॥ तत्रकर्मानुपपन्न ॥ एवं यलुति ॥ यस्यमायप्रकारेण राक्ष् वाँक्यालङ्कारे ॥ मयति ॥ मया अनेनच यस्तुप्रतिपादने सयस्यत्वे
 ना त्वस्यः श्रान्तंय्य भ्रमतिपादयति ॥ परमकर्मपति ॥ प्रदत्ताः कर्मपुद्गला बीजप्रदेसे द्योतयतेता सादृपं कर्म प्रदेसकर्म ॥ अस्तुजागकर्ममेयति ॥ अ

रिरकजीणिगयस्सया मणुसस्सया देयस्सया जे करुपावे कर्मे णत्थि तस्स अवेइयत्ता मोस्को ? हता गीय
 मा ! नैरइयस्सया त्तिरकमणुस्सदेयस्सया जात्र मोस्को । सेकेणठेणजते ! एययुच्चद नैरइयस्सवा जाय
 मोस्को , एयरसलुमए ? गोयमा ! दुयिहे कर्मे पणत्ते तजहा पएसकर्ममेय अणुजागकर्ममेय , तत्थणजतं प

नवाकरे । इयानिमेयएवकारायह । इदानीं द्विदे माहभोयमा उदववाकनेविदे पञ्चीय एवीवादिपदार्थं पयवा पहिंसादिइण इमयोतोर्वकरे कष्टे
 नइये । परंपरुगयएव । इमनिचे उक्तप्रकारे पपकमच मोक्षनीय वेद्वे इत्यथ, माहभोयकमर्मा अधिकारयको सामान्यकम चितवतो कइहे—सेषूष्मंति
 परइयमनातिरिक्तात्रोवियमप्रकामपुण्यमवादेवमवा । पने नित्ते देभगवन् । नैरइयसुवा इत्यादि नित्तिमोक्षो, इव सर्वभयोपदिविभिज्जिहे , भारकीमेति
 येवयानिबने मनुष्यने देवने । त्रेइहेपावकमेवजित्तण्ठ । तिचे जेबीध्यापापकम पाप पशुभतरकगत्वादि समीची पाप कुइहे, मोच व्याघातइतु
 गची नही तेइकमने । पदेइयभाएमीसा इतागायमा नैरइयमत्वातिस्मिणुदेवमवावावमोक्षो । भोगम्याविना कूटिवीगही इतिप्रय, इगीत
 म भारकीमे तिवेवच मनुष्यने देवने त्रेपापकमसोधा ते भागम्याविना । नत्ति । नही माच, एताइता कीधाकम भोगम्याविना कूटिवीगही इतिप्रय, इगीत
 भतेइवकचएइयमनाजावमापो । तिवेपय देभमवन् । इम कर्म भारकीने यावगदेवताने कीधा कर्म भोगम्याविना मोचनही कूटिवीगही । सेवेचइए
 मए, मायमादुनिहेचन्नेपवतेतजहा । इम पशु यस्यमाचप्रकारे मे इगीतम । देवकारे कमजहा तेइहे । परसकमेयपशुभासकन्नेय । कमपइम तिजे जी

मुनाग सौपामेव कामप्रदेशानां सवद्यमानताविषयो रस स्वरूपं कर्मां नुनागकर्म्मं तत्र परप्रदेशकर्म्मं तन्निपमा हेदयति विपाकस्या ननुअयने
 पि कम्मप्रदेशानां भवश्यं उपका त्प्रदेशेभ्यः प्रदेशाखियमा ज्ञातपतीत्यर्थो ऽनुजागकर्म्मं च तथाजाव वेदयतिवा नवा तथा मिप्यास्व तरुद्वयो
 पयमकासे ऽनुजागकर्म्मतया न वेदयति प्रदेशकर्म्मतयातु वेदयत्येवति इह च द्विविधपि कर्म्मेषु वेदयितव्ये प्रकारद्वय मस्ति तथा इतैव ज्ञाय
 तइति वक्ष्यन्त्याह ज्ञातं सामान्येना वक्त मेत इत्यमाह वेदनाप्रकारद्वयं अस्ति जिनैन ऽ मुयति ऽ स्मृत अतिपादित अनुचिन्तितया तत्र
 स्मृतमिव स्मृत क्षेत्रसित्वन स्वरुपाभावेपि जिनस्यात्यन्तमव्यभिचारसाधर्म्योविति ऽ विस्वायति ऽ विविधप्रकारे देशकालादिविभागरूपे ज्ञातं वि
 ज्ञातं तदेवाह ऽ इमं कम्म अयंभीक्ष्णि ऽ अनेन द्वयोरपि प्रत्यक्षतामाह कथसित्वा दईत ऽ अज्ञोवममियाएति ऽ प्राकृतत्वात् अय्युपगमाः प्र

एसकम तनियमा वेदेइ , तत्पण जत अणुनागकम तअत्येगइयवेदेइ , अत्येगइयनोवेदेइ , णायमेयअरह
 या सुयमेयअरहया यिआयमेयअरहया इमकम अयजीवे अण्णोधगमियाए वेयणाए वेयइस्सइ , इमकम अ

वमइयनेविपै प्राया तेकप कम ते प्रदेशकम कइवे तेहीव कामदेयानां सबेसमानताविषयरस तेकप जे काम ते अनुभामकर्मं । तत्प्रवेजतपयसव
 अतविबभावदेइ । तिही पूर्वोक्त वेपथमात्रे जते प्रदेशकम ते निसवण् विभावमकोषाहे तिसावेदे । तत्प्रवेजतपयसभागकथं । तिही पूर्वोक्त वेपथ
 मात्रे जते अनुभागकमहे, ते कामप्रतै । अत्येगइयवेदेइ । वेतमाएव तथाकप देइ । अत्येगइयवेदेइ । वेतमाएव तथाकप नवेदे जिस मिक्कालव
 यापममकाने अनुभायकम नवेदे, प्रदेशकमवेदे, प्रकार कामदेइताना परिइतजोवे । णायमेयअरहया । आआपरिइते । समेवअरहया । उपदेइया
 परइते चकवा अनुचित्तज कोषा । विभावमेवंपरइया । पनजप्रकारे देय जेच काठ इत्यादिविभायकरी विगोपेज्जोको अरइते ते जंते अरेजे—इम
 वय पबंजीवे । एवम ए जीव काम पने जीव एण्णू वेवकीने प्रत्यक्षहे । अमीवममियाएवेदवाणवेअरह । अय्युपगम पत्तयाकावो मोठी ज्ञाअर्थं मू
 मिअयन जेअठाअनादिजनीं अमोआर, तिचे निर्णय ते अय्युगमको तिचेकते वेदना वेदस अइया । इमेकं पयजोवेठवमिआइवेदवाणवेअरह

ब्रह्माप्रतिपत्तिर्लो ब्रह्मचर्यभूषिष्ठापनकेष्टुब्धनादीना मन्त्रीकार स्तेन निवृत्ता आन्युपगमिणी तथा ॥ वेद्यद्वयसदृशति ॥ अविद्यारक्तान्तिर्वैश्व नविद्यत्य
 दार्थी विमिश्रिष्टाभयतामेव श्रेयो गतीति यत्तर्मानन्द पुन रजुनजद्वारेणा म्यस्यापि श्रेयः सम्भवतीति ज्ञापनाय ॥ उपक्रमियाएति ॥ उपक्रम्यते (नेने
 तुपक्रमः) कमवेदोनोपाय सत्रज्ञवा श्रीपक्रमिणी स्वय मुदीर्क्षस्य उदीरबाकरखेनको ; दय मुपनीतस्य कर्मको भुजव सया श्रीपक्रमिक्या वदनया
 घेदपिपति तथाच ॥ अष्टाकम्भति ॥ यथाकम्भ यदुक्तमार्गमतिद्वये ॥ अष्टानिगररुति ॥ निकरपाना नियताना देशकालादीनां करवानां विप
 रिक्तमहेतूना मनतिद्वये ॥ यथा यथा तत्कर्म भगवतावृष्ट तथा तथा विपरिचस्यति इतिद्वय्या वाक्यायसमाप्तविति अन्तर कुम्भे विनि
 त तत्र पुद्गलात्मक मिति परमास्वादपुद्गलां द्यितयकाश्च अथवा परिचामापिकारात् पुद्गलपरिचाममाह ॥ एसकन्नतेइत्यादि ॥ योग्यसेति ॥
 परमाणु सत्तरत्र रक्त्यग्रहकात् ॥ तीतति ॥ अतीतं इहच सर्वव्यञ्जावकाला इत्यनेना चारेद्वितीया ततश्च सर्वस्मि कतीत इत्यर्थ ॥ अर्चतति ॥ अथ

यजीये उद्यक्तामियापुवेयणापुवेयद्वस्सइ ; अष्टाकम्भ अष्टाणिगरण जहाजहा तन्नगवयादिठ तहातहा तथिप
 रिणमिस्सतीति, सेतेणठेण गीयमा ! नेरइयस्सवा जावमोस्को । एसणज्जे ! पोग्गले तीतमणत्तं सांसय सम

एत्रोत्र एवम एवम उद्यपाया वेदके, उपक्रम्य कहीये कमवेदनापाय तिर्वाहुवे ते श्रीपक्रमको, पाते उद्यपाया अथवा उदीरबाकरखेनको
 उद्यपायाकामना भागवता ते वेदना वेदके । अष्टाकम्भमार्गाभिराच । जिस कर्म बांध्यावे विम, जिस कामना वेद्यकासादि अथवा नवाय विपरिचय
 कामने परिचामे हावचद्वारे । अष्टाकम्भ कर्णतममयवादिष्ट । जिस जिस तेवमप्रते भगवते दीठावे । तहातहा तविपरिचमिस्सतीति । तिम तिम
 विगियपवे परिचमवे, इतिग्या वाक्यावसमाप्ते । सेतेहुवे गोवमा चेरइयप्यावाक्यावसमाप्ता । ते तेवे एवे सेगीतम । नारकोने यावत् सेवताने बोधा क
 मन्त्रिर्नामोच्चा माचमही छुटिपोनही इत्येव, अन्तर कामचित्थ ते कम पुद्गलरूपद्वै तेमाटे परमाणू आदि पुद्गल चित्तवतोक्तेहे—अथवा परिचाम
 अधिकारको पुद्गल परिचाम कहेहे—एसकन्नतेयोगवेतोतमन्नतवासयसमय । एह हेमयवन् । सवपुद्गल चतोतवासनेविये अपरिमाब अर्चतपयाच

प्रदेशकर्म तन्नियमा द्वेदयति , विपाकस्या मनुजवने
मीष तयात्राय वेदयसिवा नवा ; तथा मिष्यात् तत्तयो
नपि कर्मणि वेदयितव्ये प्रकारद्वय मस्ति तच्चा द्वैतय द्याय
प्रता विनेन ॥ सुयति ॥ स्मृत स्मृतिपादित मनुबिन्तितया ; तत्र
यादिति ॥ विस्वायति ॥ विविधप्रकारे देशकालादिविज्ञानरूपे स्मृत वि
नाह वेदयसिवा दशतः ॥ अन्नोवगमियाएति ॥ प्राकृतत्वात् अज्युपगमः प्र

गकम तस्यत्येगइयवेदेइ, स्यत्येगइयनोवेदेइ, णायमेयस्यरह
नकम स्ययजीवे स्यस्रोधगमियाए वेयणाए वेयइस्सइ, इमकम स्य

तदीय जमयेद्याना संवेद्यमानताविवरम ते रूप जे कम ते समुभागबम । तत्त्वव्यवतपपरसुख
प्रदेयजम ते निययय् विसाकमकोथाहे तिसावेदे । तत्त्वव्यवतपमुभागबमर्त । तिहा पूर्वोक्त वेपथ
गतवेदे । केतनाएक तबाकप वेदे । पत्तेमदसपावेदे । केतनाएक तबाकप मवेदे विम मिप्यात्वज
जमवेदे, प्रकार जमवेदवाग परिपुतवावे । पायमेवपररबा । जाकापरिहते । समेयपररबा । उपदेया
विषाबमेवपररबा । परकपकारि देय जेन बाळ प्रकाठिदिमागकरी विप्रवेकांय् श्री चरते ते प्ते जेवे—रम
जम पने जोव हान् जेवकोने प्रसबहे । प्रभोवममिबाएवेद्यापवेयदसुह । समुपगम प्रसव्याबाकको मीटीप्रसवयभू
समोबाट, तिचे निर्द्वत ते समुगमको तियेवते वेदना वेदज जबा । रमजम पकभोवेठयजमिना हवेकपाएवेबररबा

रक्तपत्रकः रक्तपत्रकः समस्त

मत्पत्रकः इत्यादि ॥ इह दत्तस्य

शुद्धताः परिपूर्णताः असाय

इन्द्रियकपायनिरोधेन ॥ सिद्धिर्गुह्यः

विमुक्तः सपत्न्यादयोपिचरन्ति विमुक्तः

मणूसे तीतमणत सासर्ग्यं समय

गमायाहिं सिद्धिस्तु युक्तिस्तु जा-

युद्धं तद्येव जाय ह्यत करिस्तु ? गा

ह - ह्यमायेवभते मयसेतोवमयसर्वसमय । ह्यमा

परधिप्रानौना यधिकार कश्चिं तेसाटे ह्यमा, हेमयम् ।

केरिष्यस्यरेण । प्रसङ्गायादि ह्यिष्यस्यार निरायेकते । केरिष्य

प्रसङ्गाय एकप्रद पाठप्रयत्न माता पात्रसमिति लोममिति तिर्हेकरौ ।

तविरिस्तु । यावत् सर्वदुःखमौपतकीया, एतावता मायपुता इतिप्रय, उत्तर । गा५

हौं गीतमकश्चै । सेवेकप्रभतएवबुद्धर । ते सेवेय हेमयम् । इमकश्चो ते ह्यमा केवच ५

यत् भत नवीधा, मौचनमया इतिप्रय, भतवतकश्चै - मायमा केरिष्यतकरावा प्रतिमस्योरिवा । व । तम । केरिष्य ससारता भतगा करिष्यारहे ते

इति श्रीवसूत्र, ~~केरिष्य~~ प्रायो यथोत्तरप्रधानवीर्यवत्तया मुहुरेकास्तयावदाह ॥ अत
रस्यो मणू रवेरिष्यारह इतरा यपिप्रानौना यरूपमाहत्वादिति ॥ केवलेकति ॥ प्रसङ्गायेन
नेवलमेगंमुहुरे सफलकश्चोह्यरेकत्तय ५ सत्यमेकति ५ यपिप्रानौना यरूपमाहत्वादिति ॥ सवरेकति ५
तपनं प्राकृतत्वादिति, एतत् नौचनना नेनाप्रियायत् पृष्ठ यदुत-उपस्थानमोहायवत्याया सर्वे
सिद्धिरिति, ता ह्यमाहत्तायि ह्यदिति ॥ अतकरेति ॥ प्रवान्तकारिह सौच दीपतरका

केयलेण सवरेण केवलेण यन्नचेरवासेण केवलीहि पवय
य ? गोयमा ! नोइणठेसमठे । सेकेणठेणंनते ! एव
वा ह्यतिमसरीरियावा सस्युरकाणमत करिस्तुवा

यवा पवि केरिसागही ते ह्यमा इम नवाचवो, आमाटे यामे

माये । केवलेकसजमेय । सपूय प्रसङ्गाय एकप्रद सस्येकरौ

तयत्त मय्यपर्यमे यस्येकरौ । केरिष्यारिष्यपवस्यमायाहिं ।

सौधा । मुक्तिस्तु । प्रतिपादपात्वा । आरस्यवदुक्तायाम

ये । हेगीतम ! एतत् समयगही यस्यतगही, युक्तन

येकरौ सौधा । तंवेकवावभतंकेरिस्तु । तिमहीव वा

प्रताप्य ॥ मधुदुर्गाभिमत्यादौ पञ्चमपदे सौ विहितइति ॥ अष्टाध्यात्म्योद्भत्पादे ॥ रिय प्रावना ॥ आहोहिरुन्नते । मधुसेतीतमश्वतसासपमित्यादि ॥
द्वलत्रये तत्र एषः परमावचे रूपला द्योययिः सौ ऽधोययिः सौन द्योयवदर त्यसा वापीययिः ॥ परिमितधेप्रविपयावयिः ॥ परमाहोहिठ
ति ॥ परम आधोययिः ॥ स परमाधोययिः ॥ मास्तत्वाव व्यत्ययनिर्देशः ॥ परमोहिठति ॥ ह्रि त्यठो व्यत्यय सव समस्तह्रिठव्यासङ्कावतो
॥ मात्रासोऽवदलासङ्कावतावस्यिहीविपयावयिः ॥ तिष्ठिआलावगति ॥ मास्तत्रयवेदिनः ॥ वेवसिनी व्येत एव व्योवशङ्का विज्ञोपशु सुप्रोक्त

जिह्वास्यति चाणियसु, जहाउउमत्यो तहा आहोहिहोवि, तिन्नितिन्नि आलावगा ना
णियसु। केवलीण न्ति ! मणूसेतीतमणत सासय जाव अंतकरेसु ? हता गीयमा ! सिज्जसु जाव
अतकारेसु एते तिन्नि आलावगा चाणियसु, उउमत्यस्य जहा नवर सिज्जसु सिज्जति सिज्जिस्सति । से

य । एतन्नादियद सिद्धिरसति कश्चुं सोभस्येति । अथाहलमतीतहापाहोदियावि । किम अत्यस्य कश्चो तिम पाधोवविद यवि कश्चो, एभापना क र्चो पाहादिकर्धभतेमपुससेतीतसजतमभवमिखादिक, तीनदडक पाधोयधिव परमभवधिवको भव कश्चो के ऊयो ते पधोवधिव कश्चोये, ति अनडित विचरै ते पायावधिव, परिमितवेवदिवय पशवि तेपवि नसोभे । तहापरमोदियावितिविस्वियासाजगामावियया । तिम परमाव धिव अरुअपयवि ते परमावधिव तेचमपुअ कपोद्रय परस्य्यात सोखमाय पलोवकड परसपियकोविपव भवधिवज्ञानवत एयवि नसोभे, एयवि अ प्रस्यतोपरै जाणयो पतीत भनरमत वतमानकाल तीनतीत पाखावा कश्च । कोडोपभतेमपूमेतीतमवतसासयंसमर्थजावयंतकरेसु । खेवसोनायवि एकीज तीनदडक कश्चे -- खेवसो, न वाक्यासकारे वेमयवण् । मनुष्य पतीत अपदिमाय भनत ग्रास्यताकाव तेइनेवियै यावत् भतकोवो एतसातीर क वरा, इतिपय । इंतानिमिद्धत । इी धीतम सीवा । जापयतकरेसु । यावत् पंतकोवो मोचमया । एतेतिस्विदियासावयाभाविपयवा । एतीनेरपवि पानापका कश्चो एधिक्कार सगिपसे कश्चवा पतीत वर्तमान भमागतकावभेदे । एवमत्यन्तुअहावरसिद्धिबुधिसिद्ध्यांतिविबिभरसंति । किम अह्न

पूणजते ! तीतमणंत सासयं समय, पनुप्यत्तवा सासयं समय शुणागयमणंतवा सासयसमय, जेकेइ श्रुत कराया श्रुतिमसरीरियावा सधुदुक्काणमतं करिसुवा करितिया करिस्सतिवा सवेते उपपयानाणदसणधरा श्ररहा जिणे केवली नयिसा तउपक्का सिज्जति जाव श्रुतकरिस्सतिवा ? इता गोयमा ! तीतमणत सासय जाव श्रुतकरिस्सतिवा । सेणजते ! उपपत्तनानाणदसणधरे श्ररहा जिणे केवली श्रुतमत्युत्ति वसुधु सिया ?

अन नद्धा तिम केवलीने पचि नद्धवा, एतहाविणेव पतीतकासे निहिताय इयावे, पनागतकासे निज्जितायइत्ये इ खब । सेइवमततीतमणतसासयसवपुण्डबासासवसमय । वलीगोतम पूवेइ—इमगवन् । तेजिये पतीत पनत यायत्तो समवकासे पनमान वा पयवा यायत्तो सदातमसमवकासे । पनागत पनामि पनंत पयार वा पयवा यायत्तो पदिनामो समयकासे अकेरपंतकरावा । जेवेइ एकलीव सवदुखना पंतनाकरचहार एतावता नुत्तिगामो । पंतिम केवली मोत ग्रयेरळे जेइने एत से चरमयरीरो ते । समदुक्काणमतकरेसु । सर्वदुखनो पत जेतजे एकलीने बीवा पतीवकासे यत्तमानकासे । करतिया । केतसा एक करेवे । करिस्स तिवा । पागामिकासे जेतसा एक करेवे । सवेतेउपपयवाचदंसचहरा । ते सगवाइ छपनो केवसुपान केवसुपान जेइने तेइना धरचहार । भर हात्रिजेसेइलीभविता । पूजाने माय्य राज देवना बीपचहार सवसु धरने । तपोपच्चासिज्जति । तिवार पळो सोझे । जावपंतकरिस्सतिवा । पंत करेवे एतावता सुज्जिवासे इतिपय । इता गोवमा । इा योतम । तीतमणतवाचदंसमवावपंतकरिस्सतिवा । पतीत पनत यायत्ता समयकास वावत् पागामिकासे पत करेवे माचवासे इत्यव । सेइवमतते उपपयवाचदंसचधरे । तेजिये वेमयवन् । छपनो केवसुपान केवसुपान तेइना धरचहार । परवाविजेवेवली । इन्द्रकत पूजायोम्य राज देयना बीपचहार सवसु । पदमवत्तिपतममिया । पूर्व केवसुपान पाय्पो एइवी उपरीत कोइ वा न पाय रोनवी पवीत मवन् करुपववासे जेइना एइव् वहीये इतिपय । इता वायमा उपपयवाचदंसधरे भरहात्रिजेवेवली पदमत्युत्तिपतममिया ।

पठेति ॥ सेवकमित्रादिषु कालत्रयमिदं गो वाच्यएवेति ॥ असमस्तु पर्याप्तं भवतु माताः परं किञ्चिद्व्याभक्तं ॥
 एतद्भक्त्यं स्या ज्ञये तत्त्वत्वा दस्येति ॥ प्रथमशते चतुर्थतदेकाः ॥ ४ ॥
 उक्ता स्तेषु पृथिव्यां प्रयत्नो त्ययवाः पृथिवीतो प्युद्धता मनुजत्व मयासाः सन्त सो प्रवर्त्तन्तीति पृथिवीमतिपादनायाह तथापुठविति प्युद्धे
 ग्राममग्निरस्या मुक्तं तत्प्रतिपादनायचाह ॥ कश्चमित्रादि ॥ मरुत्तवै प्रायः प्रथमकावह इन्द्रनीलादिषु विषयसम्भवात् रत्ना
 नां प्रज्ञा दीति यस्यां सा रत्नप्रमा यावत्स्वरका दिवं दृश्य अर्कराप्रमा वालुकाप्रमा पद्मप्रमा तन्माप्रजेति शङ्कर्यं रत्नप्रमावदिति ॥ त
 मतमिति ॥ तमस्तमः प्रजेत्यर्थं स्तत्र प्रकृत तम स्तमस्तम स्तस्येव प्रज्ञा यस्याः सा तमस्तमः प्रज्ञा एतासु च नरकावासाप्रवर्त्तन्तीति ता मावासाचिका

हता गीयमा ! उष्यन्नानाणदसणधरे श्ररहा जिणे केवली श्रुलमत्युप्ति वत्तस्य सिया ॥ सेवजतेजतेत्ति पठम
 सए चउत्योद्वेसोसम्मत्तो ॥ ४ ॥ कइण वंते ! पुढवीठ पयासाठे ? गीयमा ! सप्तपुढवीठ

इति गीतम सप्तचक्रमता चयवको जपना केवसप्रान भने केवसठगंन तइनाधरचकार गौतुवेवइति विन समव सरबादिक प्रतिगयवत्त राम जेय
 मा जोपचकार केवको सबपदावना जोन पर्याप्तववा एवको उपरात प्रान बीजा कारं पमवा राचनको एवको कहीये एवव सपिण्हे । सेवभतेभतेत्ति ।
 भगवंत कइता ते भव मापीलै तइतल्ले भव्य प्राननको । पठमसन्नञ्च चउत्योठयेया । ए पइता मतवना सोवा उव्वो विवरचयोसिस्सा ॥ ४
 वरचभतेपुठोपा पयत्तापा गीयमा सप्तपुठोपो पयत्ता तवइता रत्नचप्यमावावमतमा । शक्तिता उयेयाना पतनेविदै परइतादिक कइता ते ए
 विजोनेविदै इवे पयत्ता पयवोवको पवि चवोने मनुचयपं पात्माववा ते चरइतादिक इवे पयत्ता पठरिति इसा उयेयव सपइयावानेविदै कइं ते
 माटै ते इविजोना स्वरूप कहीयेइ केतको हेमयवत् । पविवोवको इतिप्रथ, हेनोतम साव इविरो कही तेकइहे—रतनानोकाति ते रत्नप्रमा १ क्वाव
 रानी प्रभा तिचरैरिवे ते मकरप्रमा २ इमवेल्लोप्रमा ३ कादमलोप्रमा ४ भवकारलोप्रमा ५ भवकारलोप्रमा ६ महाभकारलोप्रमा ७ तमतमप्रमा

प्यमिति ॥ ठिद्विति ॥ मूकता स्फुटमिति न्यायात् स्थितित्यानां विधायातीति श्रवणं ॥ शरीराविपरिणतु
 मन्त्रान्येय मन्त्रारम्भे पद प्रथमैकवचनात्तदुच्यते इत्येव मेतानि स्थितित्यानादीनि दण्डवद्वृत्ति इति वेदेषु विचारयितव्यामीति गाथासमा
 सार्यः विस्तराद्यन्तु मूककारः स्वयमेव वक्ष्यतीति तत्र स्वप्रज्ञापयिष्यां स्थितित्यानां तावत्प्रकरणकाङ्क्ष ॥ इमीयेवमित्यादि ॥ व्यक्त, नवर ॥
 एणमर्गसिनिरयाथासंसि ॥ प्रतिनिरयाथासमित्यथा ॥ ठिद्विद्वद्विति ॥ आगुयो विप्रगा ॥ असंख्येयमिति ॥ सङ्कतीति, कस्य प्रथमपृथिव्यपेक्ष
 या कपन्या स्थिति संख्यपेक्षया चि उत्कृष्टातु सागरोपम मेतस्या ज्येष्ठकसमयवृत्त्या ऽसङ्ख्येयानि स्थितित्यानां भवन्ति, असङ्ख्येयत्वात् सागरो

३ ॥ पुढयिठिइनुंगाहण सरीरसधयणमेवसठाणे । छेस्सादिठीणणे जोगुवनुगेयदसठाणा ॥ ४ ॥ इमीसेण
 जते ! रयणप्यन्ताएपुठवीए तीसाए निरयाथाससयसहस्सेसु एगमेगसिनिरयाथाससि नेरइयाण केवइया ठि

नंमिहो एवमादिमान, यदुत्तरदिमान पञ्चवीजवे पूर्वादि विषय । पञ्चत २ जयत २ पयराजित ३ विषमै सर्वावसिद ५, एवमिहो खसंख्ये ८४८
 ००२१ दिमानववा । पुढविठित्तिठमाहण सरीरसधयणमेवसठाणे । छेस्सादिठीणणे जोगुवनुगेयदसठाणे ॥ ४ ॥ इति छेयकाव सपङ्कनेवावे इतरयाथा
 कवे—पृथिव्यादिब्रह्मोक्ता वाहनै विधे क्रितिकान कइवा २, यरीर कइवा १ सयस कइवा ३ त्रिवै संज्ञान कइवा ५ सेया १ कइवी, इष्टो १
 कइवी ० प्रात ते कइवा ८, दोय ३ ते कइवा ८ उपदोय २ ते कइवा १, ४ पादपूर्वे ए दयजान इतर कइवा, पुथिवी आदिदेह सवनेविधे । ५
 मीनेर्भतेरयथ्या १ पुठवीए । मोतमपूर्वे—एवमै बभगवन् । रजमभा पृथिवीनेविधे । तीसाए निरयाथाससयसहस्सेसु । मीसकाण नरकावासानेवि
 दे । एममैमंमिनिरयाथामसि । एवेका एतसे अष्टवे २ नरकावासनेविधे । चेरइवाकवेदयाठिइयाथा पयसा । आरकीना वेतवा स्थितिकवतां भाष
 याना ज्ञान कइतां दिमागकइवा इतिमन्त्र । मीयमा असंख्येयाठिइयाथा पयसा तजवा । हेमोतम । सख्यावी अतिस्वम्या उक्त्या तेमाटे भसंख्याता
 पाणक्याना ज्ञानविभाग कइतां तेकिन ? पहिखी पृथिवीमी अपेजाये कथय दय छइसयवर्धनो स्थिति ते एव समय यथारतां उरज्जह एव यामरो

पममपमाभा मित्येवं नरकावासापेक्षया प्यसङ्क्षेपा न्येवतानि, केवलं तेषु अपन्योतरुष्टविभागो ग्रन्थान्तरा दवसेयो यथा - प्रथमप्रकाशनरूपेण अपन्या स्थिति दशवर्षसङ्ख्या स्मरुष्टानु भवतिरिति एतदेवद्वयं यथा ॥ अहस्त्रियाठित्यादि ॥ अपन्यास्थिति दशवर्षसङ्ख्यादिका इत्येक स्थिति स्थान तत्र प्रतिनरकं त्रिवरूपं सैव धमयापिजेति द्वितीयं मिदमपि विचित्र एव यावदसङ्क्षेपसमयाधिका सा सर्वात्मिनस्थितिस्यान्नद्वयमाया इ ॥ तस्याउगुक्कोविपति ॥ उरुष्टा सावमेकविपेति विज्ञेयते तस्य विवक्षितनरकावासस्य प्रायोग्योचिता उत्कर्षिका तत्प्रायोग्योत्कर्षिका इत्यपर स्थितित्यान मिदमपि विचित्र विचित्रत्वा दुरन्त्यस्थितरिति एवं स्थितित्त्वानामि प्ररूप्य संक्षेप कोपाद्युपयुक्तत्वं नारकाभा विभागेन दृष्टं

इष्टाणा पसुता ? गोयमा ! अस्सखेजा ठिदृठाणा पसुता तजहा जहस्त्रियाठिद्वं समयाहिंया , जहस्त्रिया ठिद्वंदुसमया हिंया , जाय अस्सखिजासमयाहिंया जहस्त्रियाठिद्वं , तप्याउगुक्कोसियाठिद्वं । इमीसेण ज्ञते !

पमनो स्मितिर्दं ते घानपपमना असख्यावासमय बुद्धे तेमाठे पसख्याता स्मितिज्ञान ब्रह्मा, इमं नरकावासानो धयेषाये यच्चि पसख्यातादुये, इहा ब्रह्म उरुष्ट विभाग यत्नात्तर यो बाययो, विमं रत्नपमाना पडिहा यावदनेविपे अथय दयसङ्ख्यय उरुष्ट नेव सङ्ख्यय स्मितिद्वं, एवोव दे पावद्वं—अहस्त्रियाठिद्वं इत्यादि तेवदेवे—अथयस्मिति ए एकास्मितिज्ञान ब्रह्मा तेषचि प्रतिनरके भिन्नभिन्नद्वं, बसो तेहोव एकसमय अधिक एवोको स्मितिज्ञान ब्रह्मा तेषचि घनअप्रकारनाद्वं । अहस्त्रियाठिद्वं धमयाहिंया अहस्त्रियाठिद्वंदुसमयाहिंया । इमवोको स्मितिज्ञानबयो, एयच्चि विविचद्वं एअअथमंलेअसमबाहिंयाअहस्त्रियाठिद्वं । इमं यावत् पसख्यातसमय अधिक अथयज्ञान एयच्चि विविचद्वं प्रतिनरके भिन्नभिन्न स्मितिज्ञानबय, पने पावद्वं २ पचि भिन्नभिन्न स्मितिज्ञानबय तेमाठे, चिदे सर्वयो वेदसो स्मितिज्ञान देखाद्वं । तप्याउगुक्कोसियाठिद्वं । विवक्षित नरकावास न राय उचिन उरुष्ट स्मितिप्यान तेषचि घनअप्रकारनाद्वं, उरुष्टस्मितिज्ञानना विविचपचयो इमं स्मितिज्ञान प्ररूप्येने तेहोव स्मितिज्ञानन विपे यथाहिमदिन नारकोने विभागेज्ञते दृष्टावता इमा ब्रह्मे—इमोवेधमतएयप्यभापुठनीएतोधाएनिरयावाससङ्ख्ययसु । एवोव इमगवन् ।

यत्रिदमाह ॥ इमीसेषमित्यादि ॥ अहंक्रियाएठिइएयहमावति ॥ या यत्र नरकावासे अपन्या तस्यां वर्तमानाः ॥ किंसोहीवतेत्यादि ॥ प्रमे ॥ सर्वे
वीत्याद्युत्तरं तत्रच प्रतिनरक अपन्यस्त्वितिज्ञानां सर्वयज्ञाया तेषुच कोषोपयुक्तानां यदुत्वा त्ससविशतिप्रज्ञका एकादिसङ्क्रान्तसमयापिकताप
म्यस्त्वितिज्ञानां तु कादाचित्तस्या तेषुच कोषाद्युपयुक्ताना मेकत्वानेकत्वसम्भवा दशीति प्रज्ञका एकेन्द्रियेषु सर्वकपायोपयुक्ताना अत्येक यदुत्ता
भावा दनङ्कज माहच - सुनयइचिहिविरहो प्रसीतिजंगतश्चिरञ्जाहि । अक्षियंनहाइविरहो यजगयंसनवीसावा ॥ १ ॥ अयम्न तत्सतापेक्षो वि
रहो द्रष्टव्यो भनू त्पादापेक्षो यतो रव्यप्रजायां चतुर्विंशतिसुहृता उत्पादविरहकाल उक्त सतद्य यत्र सप्तविंशति प्रज्ञका उष्यगते तत्रापि विर
हनाया द्योतिः प्राप्नोति सप्तविंगतेया प्रापएवेति, तत्र ॥ सर्वेवितावहोण्जकोहीवतसति ॥ प्रतिनरकं स्वकीयस्वकीयस्त्वियेषुषया जपन्यस्थिति
कामो नारकाणां सर्वयदुत्तां सद्भावा आरकजवस्य च कोषोदयप्रचुरत्वात् सर्वएव कोषोपयुक्ता प्रवेपु रित्येको प्रङ्कः ॥ अहवेत्यादिना द्वित्रिचतुः

रयणप्यन्ताए पुढवीए तीसाए निरयाथाससि एगमेगसि जहसियाए ठिईए वहमा
णानेरइया किंकोहीवउत्ता माणोयउत्ता मायोयउत्ता ? गोयमा ! सखेवि ताव होजा कोहोच

रयमा इद्विबोने विवे बोमनाच नरकावासानेविये । एयमेगसिभिरबावाससि । एकेच एतसे प्रत्येक नरकावासानेविये विखा जे नरकावासानेविये
त्रइभियाएठिईएवहमाचानेरइया । अयन्यस्त्वितिवे, तेहनविये वत्तमान नारकीमा । विबोहावउत्ता । जूं माधवासा घबाई ? मायोवउत्ता । जूं मा
नवावाघबाई ? मायोवउत्ता । जूं मायाशमा घबाई ? सोभोवउत्ता । जूं सोमवासा घबाई ? इतिपय, । गोयमा सर्वेवितावहोण्ज कोहोवउत्ता । जे
मोमम ! प्रतिनरके पोता पाताभो ब्रितिनो पवेचाये अवयविति नारकीनो घबानो सद्भावहै एने नारक भवनेविये कोषभो उदय घबाई तेमाटे
मगनाइ माधवहित । घनवा इत्यादि । द्विचिचए सयोयमा भाया देयाद्या तिहा ब्रिकसयोगनेदिये माधवत घबा तेमाटे कोषे बहवचनहोच कोष,
कोपनंतघबा मानवतएव एजभागा । सर्वेवितावहोण्जइत्यादि । उत्तर तिहा प्रतिनरकेअवयवस्त्वितिना नारकीनो सदैव सद्भावहै बिरइमयी, तेहनवि

नोपपुक्ताय २, एवं माययैक्यवदुत्पात्तां द्वी लोनेनच द्वी, एवं मेते द्विकयीगेयद् त्रिकयीगेतुद्वावशजयन्ति तथाहि - कोये मित्यं बहुवचनं मानमायया रेकवचनमित्येको मानीकत्वे मायावदुत्वेव द्वितीयो मानेच बहुवचनं मायाया मेकत्वं मितिपत्तीयो मानवदुत्वे मायावदुत्वेच चतुर्थे, पुनः श्लोचमानलोने रित्यमेव चत्वारः पुनः श्लोचमायालोने रित्यमेव चत्वारः, एवं मते द्वादश, चतुफलंयोग्यं त्वष्टी, तथाहि-श्लोचे बहुवचनेन मानमा

यउत्तेय १, कोहीवउत्ताय माणोयउत्तेय मायीयउत्ता २, कोहीवउत्ता माणोयउत्ता मायीयउत्तेय ३, को हीवउत्ता माणोयउत्ता मायीयउत्ता ४, एवं कोहीणं माणेण लोनेण चत्वारि जंगा १२ । अहवा, कोही यउत्ता माणोयउत्ते मायीयउत्ते लोनीयउत्ते १, अहवा, कोहीवउत्ता माणोयउत्ते मायीयउत्ते लोनीयउत्ता २ । पञ्चवाकावावउत्ताव । पञ्चवा क्वावत वचा । मायावउत्ताय । मानवत एक । मायीवउत्ताय । २ मायावत पचि वचा एवीको भागा २ । पञ्चवाकावावउत्ताय । पञ्चवा क्वावत वचा । मायावउत्ताय । मानवत वचा । मायावउत्तेव । मायावत एक ए बीको भागा १ । पञ्चवाको वावउत्ताव । पञ्चवा क्वावत वचा । मायावउत्ताय । मानवत वचा । मायीवउत्ताव ३ । मायावतपचि वचा एवीयामांगो । एवंकोहेचंमायेवसाभिषय तादिमगा ८ । इम साधमानमायसू चारमीमा वचवा चिकसवाये तिवार पाठमीया वचा ८ । एवंकोहेच । इम कोष मावा लोभसू चारमीया वच वा, इवीपदि सजलेवादे बहुवचन कइयो, एवं भागा १२ यया चिकसवागोना सवमिलो भागा १८ वचा, चारिसेवाये पाठ भागा दुबेते देखावळे वावउत्ताय । पञ्चवा साधसहित वचा तेमाटे क्वाये बहुवचन । मायावउत्तेव । मानसहित एकवचनै । मायीवउत्तेव । मायावसहित एक वचनै । लो भावउत्तेय १ साधसहित एक ए चत् सदामोभागा । पञ्चवाकावावउत्ताव । पञ्चवा क्वावत वचा । मायावउत्तेव । मानवत एक । मायीवउत्तेय । मा यावत एक । साभावउत्ताव २ । साभवंत वचा एचत्तु सयामोना वीकोभागा । पञ्चवाकोवावउत्ताव । पञ्चवा क्वावत वचा । मायावउत्तेय । मानवत एक । मायावउत्ताव । मायावत वचा । लोभीवउत्तेय । लोभवंत एक ए बीयामांगो १ । पञ्चवाकोवावउत्ताव । पञ्चवा क्वावत वचा । मायीवउत्तेय ।

पामोत्रपु वैश्यवर्णे मरुः इत्यमेव नोऽग्नेयुषमेव गृहीय एव मेता वैश्वमान्तमायया जाती एव द्रुयवन्तमायया ज्ञयी ह्यै एव मते वस्यार
यजत्रवन्तमानम ज्ञाता एषमेव द्रुयवन्तमानमेन वस्यार इत्यवमर्हौ एव मेते वषम्यस्थितिपु नारकेषु सप्तविंशति प्रवन्ति अपम्यस्थितौ

स्ता २, अहवा, कीहोयउत्ता मायोयउत्ता लोन्नोयउत्ते ३, अहवा, कीहोयउत्ता माणोयउत्ता माणोयउत्ता
ते मायोयउत्ता लोन्नोयउत्ता ४, अहवा, कीहोयउत्ता मायोयउत्ता माणोयउत्ता लोन्नोयउत्ते ५, अहवा,
काहोयउत्ता माणोयउत्ता मायोयउत्ते लोन्नोयउत्ता ६, अहवा, कीहोयउत्ता माणोयउत्ता मायोयउत्ता
लोन्नोयउत्ता ७, अहवा, कीहोयउत्ता माणोयउत्ता मायोयउत्ता लोन्नोयउत्ता ८, एव सप्तवीसन्नगा ने
यत्ता । इमीसेण नते । रयणप्पत्ताए पृढवीए तीसाए निरयायाससयसहस्सेसु एगमेगसिनिरयायाससि सम

मानवत एक । मापावउत्ताय । मायावत वषा । माभाउत्ताय ४ । माभवतवषा ए बीबाभागा ४ । पञ्चवाकावावउत्ताय । पञ्चवा काववतवषा । मा
पावउत्ताय । मानवतवषि वषा । मापोवउत्तिय । मावावत वष । लोभावउत्तिय । लोभवतपवि एक एपावमौभागी १ । पञ्चवाकावावउत्ताय । पञ्चवा
कावउत्तिय । मापावउत्ताय । मानवत पवि वषा । मापावउत्तिय । मावावत वषा एकाभागी १ । पञ्चवाकावा
वउत्ताय । पञ्चवा काववत वषा । मापावउत्ताय । मानवत वषा । मापोवउत्तिय । मावावत वषा । लोभावउत्तिय ० । माभवत एक एमावमौ भागी ० ।
पञ्चवाकावावउत्ताय । पञ्चवा काववत वषा । मापावउत्ताय । मानवत वषा । मापोवउत्ताय । मायावतवषा । लोभावउत्ताय ८ । १० । एवसत्तावा
मप्रगागेदवा । माभवत वषा एवत मयायीना पाठमौ भागी ८ । इम पसंगी १ दिक्कसवीयो १ । पठु संवागौ ८ । ए सर्वमि
नो २० भागा अवग्यन्ति नारकोने शिये इवे अवग्यन्तिना पको नारको वपावुवे तेमाटे नोपमेविने वषववतवीज पुने कोवी वपावुवे तेमाटे,
ववायोतन पूवेदे—इमासेवमतेरयवपभाएपुठवीए । एवीत्र वेमगवन् । रक्कप्रभा पविवीमेविने । तीसाएनिरयायाससवसहस्सेसु एगमेगसिनिरयायास

हि यद्वा नारका प्रवस्यन्तः । छात्रे यदुवचनमेव ॥ समयार्थियाएव इत्युक्तिर्न एवमावाभेदपर्यायिकोद्भवता इत्यादि ॥ प्रश्न इहो त्वं ॥ कोद्भवत
नेयइत्यादीतीतिप्रश्नः ॥ १४ समयार्थिकायां यावत्सङ्क्षेपसमयापिबाया अपत्यस्थितौ नारका न प्रवस्यन्त्यपि भवन्ति चे देकोवा अनेकेष्वेति ततः
कोपादि वीर्यस्व नत्वारो विकल्पा, यदुत्थन चान्य चत्वारएव ४ विकल्पयोगे चतुर्धिशति सायादि - कोपमामयो रेकत्वयुत्त्वाम्या पत्वारः

याहियाए जह्मिठिइए यहमाणा नेरडया किकोद्भवतसा माणीवउत्ता मायोवउत्ता लोनीयउत्ता ? गीयमा !
कोद्भवउत्तेय माणीवउत्तेय मायोवउत्तेय लोनीवउत्तेय, कोद्भवउत्ताय माणीवउत्ताय मायोवउत्ताय लोनी
वउत्ताय, अहवा, कोद्भवउत्तेय माणीवउत्तेय, अहवा, कोद्भवउत्तेय माणीवउत्ताय, एव असीइन्ना
नेयसा, एव जात्र संखेज्जसमयाहियाठिइ अस्खेज्जसमयाहियाठिइए तप्पाउग्गुक्कोसियाएठिइए सत्तायीस

मिसमयाहियाए जह्मिठिइए यहमाणा नेरडया किकोद्भवतसा मायावउत्ता । साभावउत्ता । योस नरकावास गतसहस्र कइतां सचम
निहै एवेवा नरकावासान बिदै एतणे प्रखेवे २ नरकावासै एक समय अधिक अवयवस्थितिस्थाने वत्तमान मारको स्रू कोधसहित घबानुवै दत्तादि,
इहं समदाधिक वावत् संख्यात समयार्थिक अवयवस्थितिने गिये नारको नहुवै, पचि पनेइवै तो एकपचि हुवै अनेकपचिहुवै तेमाटे कोधाविके ए
कहो डाय पनेइहोडाय, तिवारे पयोर्भामा जग्ये ते देसाठेइ स कोवर्तत घबानोय अहवा मानवतववा होय अहवा साधारत घबानोव प
ववा भाभवत घबानोय इतिप्रश्न उत्तर । गीयमा । वेगीतम ! काइवउत्तेय । कावर्तत एकहोहीय ए एकभांगो १ । मायावउत्ताय । अहवा मानव
त एकहो हुवै एबीजामाभा २ । मायोवउत्तेय । अहवा मायावतहोव एक डाय एकोभीभांगो ३ । लोनीवउत्तेय । अहवा लोभवतहोव एकहोय २ लो
वा भांगो ४ । कोडावउत्ताय । अहवा कोधवतहोव घबानुवै परावर्तभांगो ५ । माणीवउत्ताय । अहवा मानवतहोव घबानुवै एक्कोभांगो ६ । मा
योवउत्ताय । अहवा मायावत घबानोव हुवैएसतमो भांगो ७ । लोनीवउत्ताय । अहवा साभवत होव घबानुवै ए पाठमोभांगो ८ । एपाठमोभांगो

४ एव लोपमाययोः ४ एव लोपलामयोः ४ एव मानमाययोः ४, एवंमानलोपयोः ४ एव मायालोपयोः ४ द्विकयोः चतुर्विंशति स्त्रिण्योग द्वित्रिण्य त्रिण्यत्रि-लोपमानमायाया मेकत्वे नैव एवेव मायावपुत्वेन द्वितीय एव मेती मारैकत्वेन द्वायवा न्यौ तद्वपुत्वेन एवमेतेष त्वारः लोपैकत्वेन चत्वारएवा म्यलोपवपुत्वेने स्वेव मष्टौ लोपमानमायायिद्वेजाता सार्थवा म्ये द्वौ लोपमानलोपेषु तर्थावा न्ये द्वौ लोप

जगा ज्ञाणियज्ञा । इमीसेण न्रंति । रयणप्यज्ञाए पुठवीए तीसाए निरयाथाससयसहस्सेसु एगमेगसिनिरयाथास

यसयायो कक्षा । यववा ज्ञावत एव मानवत एव एपश्चिवा भागा १ । तथा द्विकसयोयो भागा २४ त देखावे—ज्ञावमान एववचन वपुवचनेकरी भागा चारइव इमलोप भावा सूचार, ज्ञावलोमसूचिचार, इम मानभावासूचार, एवचवीस विवसंवोगीकक्षा । विवसवीगो ११ । मारिवावुवे तेदेखावे—ज्ञाव मान भावा एववचने एवचवीस भागा वपुवचने २ । इत्यादि यववो जायवा । चतुश्च सवीयो भागा १६ । ज्ञावादिक्चारदे एव वचने १ ज्ञावादिक् १ एववचने २ एपचि भागा यववो जायवा । एववमिदो ८ भा मायाव, यववावोवोवकत्तेय । यववा ज्ञावत एव । मावोवकत्ताव २ । मानवत ववा एवीवोभागा १ । एवंचसोतिभंगपेयवा । इमचयौभागा जा ववा । एवंजावपुसखेयमवादिवा । इम जावत् जवग्यक्लितिवियै एवपादिदे संख्यात समय पर्यंत चयौभागाववा । द्वितीयसंखेयसमयादिवा द्विष्ट तप्याचयवासिवाएद्विष्टसत्तावोसमेगामाविबत्ता । एने संख्यात समयाविब जवग्य क्लितिवको चारभी जावत् उरकटक्लितिवै तिवा स न्ने मन्तावीस भागा जाव पूर्व कक्षा तेवीज विरइनी यसमयवै सत्तावीसवीज भावा जायवा चार एववचनो १ । द्विये यवमावना चारकटवै— । रमोमेवभतेरवचप्यभाएणठओए तीसाएनिरवावाससवसइससेसु । हेममवन् । एवोवरजप्रभा एविवीनेवियै बीस नरवावासाना यतसइसखकतावचन । एयमेगविमिरवावाससि । एवेका नरवावासाने विवै । चरइयावभतेकवइयाउवाववापपत्ता । नारकोने चेभयवन् । केतवा ग्ररीरनो धाधार भूत येव तेइनीजानक प्रदेशे हवेकरी विभाग ते यवमावना ज्ञान कहीवे ते यवगावना ज्ञानक केतवा कक्षा इतिप्रत्य । गायमा असखेज्याउमाइय

[illegible]

[illegible]

अगुलरस अरुसखेजइजग, जहखियातगाहणाएगपदेसाहिया, जहखिया
तगाहणा जाव अरुसखेजइपदेसाहिया, जहखियातगाहणा तप्याउगगुक्कोसिया उगगाहणा । इमीसेण नते ।

[illegible]

चा श्रीति दिति विरोधः ? अत्रोच्यते अथमस्वित्तिज्ञानमपि अथन्यावगाहनाकासे । श्रुतिरेव, उत्पत्तिकालज्ञानात्वेन अथन्यावगाहनात् सत्यं
स्वादिति याच अथमस्वित्तिज्ञाना समर्थयितुं या अथन्यावगाहनत्वं सतिज्ञानात्मा भित्तिप्रधानीयं शरीरद्वारे न सत्तावीर्यजंगति ॥ अनेन यद्य
पि वैद्विग्ययरीरे समर्थयितुं शक्नुता उक्ता अथपि या स्वित्तात्रया भवनाहनाभ्याप्य प्रकृष्टप्रकृष्टा सा तथैव दृष्ट्या निरवस्थाप्यत्वा तस्याः

रयणप्यन्नाए पुढवीए तीसाए निरयावाससयसहस्वेसु एगमेगसि निरयावाससि जहसिखियाउगाहणाएयह
माणा नेरइया किंकोहोवउत्ता असीइन्नगा नाणियत्ता, जाव सखेज्जापदेसाहिंया, जहसिखियाउगाहणा,
असखेज्जापएसाहिंयाए जहसिखियाए उगाहणाए यहमाणाण तप्याउम्मुक्कोसियाए उगाहणाए यहमाणाण ने
रइयाण दोसुवि सत्तावीस जगा । इमीसेण जते ! रयणप्यन्नाए जाव एगमेगसिनिरयावाससि नेरइयाण
कइसरीरया पयुत्ता ? गोयमा ! तिखिसरीरया पयसुत्ता तजहा—वेउच्चिए तेयए कम्मए । इमीसेण जते !
जाय वेउच्चियसरीरे यहमाणांनेरइया किंकोहोवउत्ता सत्तावीस जगा, एएणगमेण तिखिसरीरया ज्ञा

हा उतर अथमस्वित्तिज्ञानं नारत्ताम यदि अथमपयगाहना काखनेविपे पयोरोचमाणा बुधे, उत्पत्तिवास माविपचेवरी अथय पयगाहनापि वा
रो पुवैवे, जेअथमस्वित्तिने सत्तावीसर्भागा कक्षा जेअथय पयगाहना पत्तिजातने बुधे इसो मावना कर्त्तव्य, ए बोवीवार् कक्षा । इवि शरीरवत्
कहेवे—इमीसेभतेरयणप्यन्नाएजायमेगसिनिरयावाससिचेररत्तावेकसरीरेखापयत्ता गोयमा । पयोव हेमववण । रत्तप्रभापुचिवीने विपे बोसका
य नरत्तावापने एवे वा नरत्तावासानेविपे नारत्तावा जीवने पंथयरीरमावि जेतवा शरीरकक्षा इतिमय उत्तर हेगीतम । पंथयरीर माविष्ठा । ति
विपरीतरापयत्ता तजहा । तोन शरीर कक्षा पणते जेवथ ज्ञानोए तेजवेवे—वेठजिय । वेजिय शरीर १ । तेवए । तेवस शरीर २ । कम्मए । कामव
यटेर १ । इमीसेवभतेजाववेउच्चियसरीरेयहमाणावेरत्ता विज्जीवोवउत्तासत्तावीसभया । पयोरोचमापुवैवे—एवोव रत्तप्रभा पुचिवीनेविपे यावत् वैजिय

शरीरामययायाय सावकाशत्वा देव मयत्रापि विमर्शनीयमिति ॥ एष्वनगमेकतिष्ठिसरीरपात्राविव्यवृत्ति ॥ वैदिक्यशरीरसूत्रपाठेन श्रीवि श्वरीरका वि वैदिक्यतेमसजार्मकानि नक्षितव्यानि चिद्विपिनङ्कजसविश्रुति वाच्येत्यर्थः ननु विद्यङ्गती केवले ये तैजसकामवहारीरे स्याता तयो रल्पत्वना मीति रपि नङ्ककामासम्बन्धीति कथमुच्यते तयोः सप्तविंशतिरेवे ? त्यत्रोच्यते सत्य मत रवेकलं वैदिक्यशरीरानुगतयो सप्तो रिशामयव केवलयो या नामयवमिति सप्तविंशतिरेवति यव द्वयोरेवा तिदेवत्ये श्रीवीत्पुत्र तत्पयाकामपि गमस्या त्यक्तसाम्योपदक्षनार्थमिति सहजतद्वारे ॥ इदं सपयकावं असपयवमिति ॥ यथा सहजनाम वषट्पञ्चजननाराचारीनां मय्या दृक्कतरेवापि सहजनेना सहजमानीति, कस्मादेव मित्यतश्चाह ॥

निधय्वा । इमीसिण ज्ञते ! रयणप्यन्नाए जाय नेरुइयाण सरीरया किसधयणा पसुत्ता ? गोयमा ! ठरुहस धयणाण अ्ससधयणी, नेवठीनेवच्छिरानेयराहणि, जेपीगला अ्णिठा अ्णकता अ्ण्विया अ्सुहा अ्णम णुअ्ण्णमणामा, एणसंसरीरसघायप्पाएपरिणमति । इमीसिण ज्ञते ! जाय ठरुह सधयणाणं अ्ससधयणे य

मरीरे सत्मान नारको ए काथ सहित यदा इवे ? इहां सत्तावोस भांभा सपजे इहां यद्यपि वैदिक्यमरीरने विदे सत्तावोस भांभा कक्षा तदा वि वासिति पात्री पदगाइना पायो भांगानो प्ररूपकाकरो विद्या तिमहीव कइवो दीव् किहांई तेइनो पवकामनहीं पनयरीरा नयरात सावकाशदे इस मयवे विनासो बुति कइवी । एष्वनगमेकतिष्ठिसरीरपात्राविव्यवृत्ति । एवे प्रकारे वैदिक तेजस कांभ सौमयरीर कइवा, तोनाईर जिवे सत्तावोसभा मा कइवा, इहां काईव पूजवे विपश्यतिनेविये केवख जे तेजस कामयमरीरवे केइने पखपयकरो भयोभांभा समवे तो तेजस कामयमरीरने विवे सत्तावोसवीजर्माया विमकक्षा इहां उत्तर तुजेइछी तेनावो पवि इहां केवख वैदिक्यमरीरानुगत तेजसकामयमरीर पायोकाइवे, पने केवख तेजस कामय मरीरनी इहां पनाययववे तेमाटे सत्तावोसवीज भांगाकक्षा । इवि बोवासवववहारकइवे—इमीसेवंतेजाववेरयाववरोरयाविसधयवा पकता । एवोअरअ्णभा एविवोनेनवे इममवन् ! वावत् नारकोना मरीर खे संवयवेकक्षा इविमय उत्तर जेयीतम ! यषअ्णम नाराव आदिदेई व

भेयहीत्यादि ॥ नैवा ह्य्यादीनि तेषांसन्ति अस्तिस्त्वयद्रूपं संदमम मृच्यतइति ॥ अदिठति ॥ इत्यगते स्मेनीष्टा स्वस्त्रियेषा दनिष्टा, अमिष्टम
 वि किञ्चि ह्रस्वमीवं प्रवर्तीत्यतउच्यते अकारात्ता अक्रोतमपि किञ्चिह्रस्वकारवयया ह्रोतये प्रवर्तीत्याह [धन्य २०००] अग्रिया अग्नीतिष्ठत्वो ऽग्रिय
 रवं तेषा दुनो यतः ॥ यत्सुनति ॥ एतदुनस्त्वनावा सोऽ समाम्याअपि प्रवर्तो त्यतो विज्ञायन्त ॥ अमबुसति ॥ न मनसन्तः सवेदनेन झुप्रतया
 प्रापन् इत्यमनोष्टा अमनोष्टता वेदवपि स्या दतमाह ॥ अमबामसि ॥ न मनसा अम्यन्ते अम्यन्ते पुनः पुनः स्मरन्ततो ये ते ऽममोमा एका
 पिका येते छात्रा अनिष्टताप्रकृपमतिपाद्वार्थाइति ॥ संपाद्यताएति ॥ सङ्कततया शरीररूपसम्बन्धतत्पत्यये सस्यामद्गारे ॥ किंसंठियति ॥ कि
 मंस्वित मर्यादं येया आनि किंसंस्वितानि ॥ प्रवधारयिष्यति ॥ प्रवधारकं निजजन्मातिवाहनप्रयोजन येया ज्ञानि प्रवधारणीया म्याजम्मथर
 पीपानीत्ययः ॥ उत्तरविश्वियति ॥ पूर्ववैक्रियायेवया उत्तरादि उत्तरकासनाधीनि वैक्रियायि उत्तरवैक्रियायि ॥ कुलसंठियति ॥ सर्वेषासुज संस्विय

दृमाणाण नेण्ड्या किकोहीयउप्ता सप्तावीसजगा । इमीसेण जते ! जाय सरीरया किसिठिया पयसा ?
 गोयमा ! दुविहा पयसा तजहा—जवधारणिज्जाय उत्तरवेउस्त्रियाय , तत्पणजेतेजवधारणिज्जा तेज्जंठसठि

मययवे हाहना मययकय तैमययव खीये । गोयमा हरयसवसाहपययवोवहोवेदहिरा । ते सययवहृहोमहिहो कोह संवयवज्जो तेमा
 टे पमययवो मारवो खीये खोववो तेकहेवै—मारवोने हाहनी भावोनी । वेवयवकदि । मसाकास नही । वे योगगवापविडा । वेपुडव
 पाडा जह्मो नकोजै ते पनिट खीये । पबंता । महाकृप । पयिया । यमोतिना कारय अलखामनी । अयहा । जेदोठा वका रोसवपवै । अम
 पुव्व । मनेकोवरी तेइने युमन आविय । पमबामाएसिमरीरससायताणपरिबमति । हुंस ववोवरे पविण्वापूरोवायनही, एइने दुव्वभोयवता
 माटे पमवउवोवै पनि खान्दिवेहै संवयववै एइवा दोसव इतिमाय । इमीसेवमते जाववववसवववाए । एइ हेमववन् ! रवमभा पृबिवीने किये या
 र । करमययवेवते यतमान । पययउवेइमा वावरवाकिवाशोवउतामतामोसमगा । जएसंयववेवरो पसंयव वेमारवो ते एम कोपयुतज्जै ? इहा

तानि, इष्टिद्वारे ॥ सगमाभिष्यादसुखेच्छीरुजगति ॥ निमग्नदुष्टीना मस्यत्वा तद्भावस्यापि च क्षातलो भूयत्वा देवीपि सप्रयत इत्यर्थाति संक्राः
 चानद्वारे ॥ तिष्ठिगङ्गाहनिपमति ॥ ये सुसम्पन्ना नरके पूत्यद्यन्ते तेषा समयमवसया दारन्य प्रवप्रत्ययस्या वधिष्ठानस्य प्रावा चिष्टानिमण्य ते
 येनु भिष्यादुष्टय स्ते सञ्चिन्तो ऽसक्तिन्य द्योत्यद्यन्ते तत्र ये सञ्चिन्त्य स्ते प्रवप्रत्ययादेव विप्रङ्गस्य प्रावा दृष्टानिने, ये त्वसञ्चिन्त्य स्तेषा माद्या

या पणुता, तत्पञ्जैतेउत्तरवेउद्विया तेविऊरुसठिया पणुता । इमीसिण जाव ऊरुसठाणे वहमाणा नेर
 इया क्रिकोहोयउता ! सप्तावीसजगा । इमीसिण जते ! रयणप्यज्जाए पुठवीए नेरइयाण कइलेस्सानु प०
 ? गोयमा ! एगाकाउलेस्सा पणुता । इमीसिण जते ! रयणप्यज्जाए जाव काउलेस्साए वहमाणा सप्तावीस

पवि सप्तावीसर्भागा कइवा दार ॥ ४ ॥ इति सञ्जान दार पाचमी कइइ—इमासेचभतेजावसरीरयाकिसठिया पणुता । एहीज रत्नप्रभा पृथिवीने इ
 भगवन् । गरीर स्ते मय्याने पाकारे कइओ इतिमत्र । मायमा दुदिया पणुता तंजडा । जेगोतम । नारकोने जेप्रकारता ग्रोररकडा तेकइइ—भव
 धारनिज्याय उत्तरवेउद्वियाय । भवधारकोय ग्रोर त कइताइ चारवा मायते पूठिया वैजिन्यो चपेचोये चामिसेकासे वाव ते उत्तर वैजिव कइोये
 तत्रजतेभधारनिज्या । तिहा च वास्यासकारेभवधारकोयउत्तर वैजियुगरोर वमाजे जेभवधारकोययरोरवंत । तेहुइठठियापणुता । तेहुइ सस्याने इहे
 मय्यानेकइया । तत्पञ्जैतेउत्तरवेउद्विया तहुइसठिया पणुता । तिहा जेभेद महे जे उत्तर वैजिवव तेपनि हुइसस्यानवंतकोय नारकोनो समयसे विबरो
 च मय्याज कइया वकोमोतम पूरेइ—इमोसेचभतेजावहुइसठावेइमाचादेरइयाविबोकोवउत्तासत्तावीसभगा । एहीजरत्नप्रभापृथिवीनेविये जेमगवन् ।
 यावत् पंडमय्याने वत्तमान नारको प् कइवरो सठितइ ? सत्तावीसर्भागाहवे ॥ इति सेयाधारकोकइइ—इमोसेचभतेरययभ्यापुठवीएचेर
 इयाचइरनेयाया पणुताया । एहीज जेमगवन् । रत्नप्रभा पृथिवीनेविये नारकोने केतसी सेया कइओ, कइेक्यामाइयो विणकरो कमेकरी चासिं
 गोदे तनेगाकइोइ इतिमत्र उत्तर । गावमा एगाकाउलेस्सा पणुता । जेगोतम । रत्नप्रभा पृथिवीनेविये एव कापोतसेयाकइो वकोमोतम पूरेइ—

दत्तमुद्गर्तं त्वरतो विनङ्गम्यो त्वत्तिरिति तेषां पूर्वं मन्त्राणद्वयं यथा विनङ्गोत्पत्ता वज्रानन्यम मित्यत उच्यते ॥ तिस्रिमखाबाह्वंजययाएति ॥ मन्त्रज
या विरुज्यनया कदाचिद् कदाचिद् श्रीवी त्वयाः अत्रार्थे गाये स्याताम्—सखीवेरदयसु उरसपरिचापयबंतरेसमए । विम्रगउरिवा अविगगइविगरे
मइइ ॥ १ ॥ परमखीनरएनु पञ्चतोत्रेणसइइविद्वनं । नावातिशेयतउ प्रसाबादोत्रितिशेव ॥ २ ॥ एव ॥ तिस्रिबावेत्यादि ॥ आन्निनिबोपिउडा
मव रससविशतितनङ्गोपेतानि आद्यानि श्रीवि ज्ञाना व्यसामामिवेति इइच श्रीवि ज्ञानानीति यदुक्तं त वार्तान्नियोपिउस्य पुन गंडनेना , न्य

जंगा । इमीसेणं जते ! जाय किसम्मदिठी मिच्छदिठी ? गोयमा ! तिग्गिधि । इमीसेण
जाय सम्मदुसणे यहमाणा नेरइया सहायीसजगा, एवमिच्छदंसणेवि, सम्मामिच्छदणे असीइजंगा । इमी
सेण जाय किनाणी अण्णाणी ? गोयमा ! नाणीधि, अण्णाणीधि, तिस्रिनाणाइ नियमातिस्सिअखाणाड

इमीसेभनेत्रावडाउरिआइइनावायता।बोसभंवा । एइ हेभगवन् । एउपमाइविबोनेविदे कापोत सेखामेविदे वत्तमान नारकी लूं कोधयुज पुवे
इतिअय उत्तरं इहीपदि सत्तावीम मांगाएवे एखेआ डार खडो । इविइडि डारखेइ— इमीसेबंभनेकावकिंसम्मदिठीमिच्छादिहो । एइ हेभगवन् । र
खभा इदि।ओमवि वत्तमान नारकी लूंसम्मदोइवे ? पबवा मिच्छादो पुवे पबवा । सम्मामिच्छादिही । सम्ममिच्छादो पुवे इतिअय । मायमाति
दिधि । हेमोतम । तोनेरे इटो पुवे सम्मददिपादिदे, वखो।गेतम पखेइ— इमीसेबंकाव । एइरजपमा इविबोनेविदे यावत् । सम्मदंसपबमापावेर
यावत्तावीसभंवा । सम्मदयने वत्तमान नारकी लूंजाधवंत पुवे इतिअय उत्तर पबको रीते सत्तावीसमांगाबाव सम्मदोटीना निरंतर पपाओ । एवं
मिच्छरंमवेदि । एम मिच्छादोमैत्रिये पवि निरंतरको सत्तावीसमांगा पुवे । सम्मामिच्छादंसवेपसीतिभंगा । तथा सम्ममिच्छादो एतसे मिच्छादिने
त्रिये पमीभांगा बबवा, मिच्छदो नारकी घाडावे मिग्गमावना कासपदि पखेइ तेमाटे इटोडार सातमी । इविपमानडार धाठमी खेइ— इमीसेबंभ
तेत्रावकिंरा ती पपाओ । एइ रजपमाइविबोनेविदे हेभगवन् । यावत् नारकी लूं जामीइ ? पबवा अजानीइ इतिअय उत्तर । मायमा बाणीवि च

या हे एव ते वाच्ये स्यातामिति च तिष्ठिच्छाबाहं च इत्यत्र यदि मत्पञ्चानयुताद्याने चित्तङ्कारपूर्वकालजगति विवक्ष्येते, तथा क्षीतिर्ब्रह्मलज्ज्यन्ते च
 स्यत्वा तेषां किन्तु जपस्यावगाहनात्, ततोऽप्यवगाहनाभ्येवा क्षीतिर्ब्रह्मका लपा मवसयावति, योगद्वारे च एवकायजोयति ॥ इह यद्यपि
 कवसज्जान्मवकाययोने ऽक्षीतिर्जङ्गाः सम्भवन्ति तथापि तस्या विवक्षका रसाम्पक्यायोपाभयकाश्च सप्तविंशति कृतेति, उपयोक्तव्ये च साया

त्रयजाए । इमीसेर्जन्ते ! जाय स्यान्निणिधोहिण्याणे यहमाणे ? गोयमा ! सत्तावीस जगा , एवतिस्त्रि
 पाणाइ तिस्त्रिस्त्रिपाणाइ जाणियइहाइ । इमीसेण जाय किमणजोगी वयजोगी कायजोगी ? गोयमा !

चायीनि । हेमोतम । ज्ञानायविद्धे पञ्चाना पविद्धे । तिष्ठिच्छाबाहं चित्तमा । च सम्मज्जो नरकने विद्धे जपल्ले तिष्ठने प्रथम समयवो चारमीकरो भवम
 भिक्खाइहो एक सज्जो जन्ते इह पसुज्जो जपल्ले जे संज्जोवा जपल्ले तेहने प्रथमसमयवो चारमीकरो तेन पञ्चानजो तेन पञ्चानज्जाय भवमल्लयवो, पनेजे प
 सज्जतत्रापपाभिदिवादिह बाहं यहमावतावोसंभवा । एह एवपमा एविजोनिविद्धे हेभमवन् । जावत् पाभिनिविद्धिक्क ज्ञाननेविद्धे वल्लमान नारको
 ज्ञान एवंकच्छंते पमिनिशधिक्कज्जान पेरो मल्ले पग्गवा वेसीक्क जइवा । इम पाभिनिवाधिक्क ज्ञाननोपेरे तेनपञ्चान तेनपञ्चान कइवा, इहां दोन
 मज्जो पूववासे सावना विवसावावे ता पयोमाया पामोवे तेहना पल्लपवाक्की, किन्तु ते जपल्ल पञ्चमाइमाइ पने जपल्ल पवमाइना पात्रीक्क प
 माववागोवे इतिपत्त, इतरं । मोहमा तिष्ठिदि । हेमोतम । वोमिं एतल्ले मनोबोसो पविद्धे, वचनयोगीपविद्धे, जाययोमीपविद्धे । इमीसेह जाय मय

मीसियति ॥ बालुक प्रप्ताग्रकरदे उपरितनभरकेपु कापोती अपस्तनेपु भीसी प्रवतीति ते यथासम्भव म्रमसूत्रे उत्तरसूत्रेणा चोत्तये इत्यथः
यच्च सूत्राभिलाषेयु नरकावातसङ्क्रान्तात् तत् ॥ तीसायपञ्चदोसाहत्यादिना ॥ पूर्वमर्द्धसिंहास्यं समवसेयमिति एवम्ब सूत्राभिलाषः कायः - स
करप्पमाएवमते । पुढीए पञ्चवीसाए नरयावासवयसरसेसु एगमेगसि निरयावाससि कल्लसठाणं पक्खताळं ? गोयमा ! एणा काउलेस्सा पक्खता
सकरप्पमाएव मते ! काव काउलेसाए बहुमाका मरइयाकिमोरोवठत्ता ? इत्यादि ॥ काव सत्तावीसिज्जणा ॥ एक सर्वपृथिवीपु माथानुसारेव या

छाउं, णाणसलेसासु ॥ गाहा ॥ काउयदोसुतइयाइ मीसियानीलियाचउत्थीए । पचमियाएमीसा कएहात
त्तीपरमकएहा ॥ १ ॥ चउसठीएण मते ! असुरकुमारायाससयसहस्सेसु एगमेगसिअसुरकुमारायाससि असु
रकुमाराण केवइयाठिइठाणा पक्खता ? गोयमा ! असुसखेजाठिइठाणा पक्खता तजहा-जहसियाठिइ जहा

ते सुगोचरोवे, तेमाटे मावावे देवादेवे-काउयदोसुतइयाए 'मीसियाची'दियापच्छोए पचमियाएमीसा कएहाततापरमकएहा ॥ १ ॥ कापात से
या पडिओ बीवी एविवीनेविं पुवे, तीवी वातुवप्रमाने अवरिसे पावसे कापोतसेया पुवे, नीचसे पावसे नीससेया पुवे, ते बवासभवे प्रससूच क
इवा, बीचीनेविं एकको नीससेया पुवे, पचमीने विंवे नीसकण मिय ज्जोरेविंवे एकको ज्जससेयापुवे सातमीनेविंवे परमज्जसेया पुवे, ए नारको
ना पधिकार कओ ॥ इविं अनुजमबी भवनपतोना पधिकार कहेवे-चउसठीमते असुरकुमारावाससहस्सेसु । चउसठ दे भयवन् ! असुरकुमार
ना आवास कावनेविंवे । एयमेअंवि असुरकुमारावाससि । एकेका असुरकुमारना आवासनेविंवे । असुरकुमारावेवेइयाइइठाणा पक्खता । असुर
कुमारने बजाकाईकारे केतसा स्मितिस्मान आलखाना विमान कइया इतिमत्त । गोयमा असुसखेजाठिइठाणा पक्खता तजहा ज्जसियाठिइज्जकावेर
यातथा । वे नीतम । असुसखाना कितिस्मान कइया तेकहेवे-ज्जसस्मिति इत्यादि विम नारकोकइया तिम असुरकुमार पविक्कइवा, । ववरपडिओ
माभनगामाचियन्ना । एतसोविंवेव प्रतिशोम कइता उपरीठा भंमिा कइया, ते विम नारक प्रहरबमे विंवे कोपमानादि अनुक्रमे भंमिा भंमिाग निद

ननु कुमारादिनाम्नं प्रति ॥ नारदप्रकरणे हि शोधमायादिना कमेव भङ्गनिर्वाहो लोको, सुकुमारादिप्रकरणेषु सोपमायादिना
 शोकायात्यर्थोऽतएवाह ॥ सर्वेतितावदोज्ज्वलसोऽशेषवति ॥ देवादि प्रायोजोभवन्मोभवति तेन सर्वं व्यसुकुमारा सोपमोपयुक्ताः स्युः द्विकस्ययोगे तु
 सोपमोपयुक्तत्वे यदुवचनमेव मायोपयोने त्वेकत्वबहुत्वाप्याहूभिङ्गका देव समविद्यति भङ्गका कायाः ॥ कवरखाकतत्राखियवति ॥ नारकाणां
 ननु कुमारादीनाम्न परस्परं नाभारं कृत्वा प्रज्ञपूजा स्मृतरसूत्रादि चाप्येयानीति इदं तत्र नारकाणां मन्त्राणां
 ननु प्रवति तद्वैवं - चतसरीणं प्रति । प्रतरकमन्त्राणां

नैरइया तहा, नवर पफिलोमानगा जाणियहा, सहेवितायहोज्जा लोनोयउत्ताय माणोवउत्तेय एए
 णगमेणनेयह, जाय यणियकुमारा, नवर नाणत्तजाणियह, अस्सखेजेसुण जते ! पुठविकाइयावासस
 यसहस्सेसु एगमेगसि पुठविकाइयायासंसि पुठविकाइयाण केवइयाठिठणाण पस्सत्ता ? मोयमा ! अस्सखे
 यमीभा यने एसकुमारादि देव पकरवत्तिवै वाम मावा चादिदेर भोगावा मिज्जेणवत्ते ते

या । अथप्यसौ ज्योतिषा इहा क्ता तेतसिं संपायताएपरिब्रमति एव संठायेति नवर प्रवक्षारविष्कासमचरसंठिया उत्तरवेठविद्या अस्मयर
 नठिया ययसेसासुयि यत्र असेसाठं पक्षताठं गोयमा । यत्तारि तजहा अरानोसाकाउतेउसेबा पठसठीएवं आवकयइसेसाए यहमाबा किबोइरो
 वउता ? ४ । गोयमा । सवेमिताय होज्जलोहोवठताइत्यादि ॥ एव भीसाकाउतेउवि ॥ मागकुमारदिप्रकरकेपु तु - बुलसीएमागकुमारवासासयसइ
 मसु इत्येवं, अउठोचसुरावंमागकुमारअदोबुलसीति ॥ इत्यादे वंषमा एमसवूयेपु प्रवतसङ्गा नामात्वं मयगम्य सूत्रानिस्मायः कार्यइति ॥
 एवपुबपिकाइयाकसवेसुठावेसुचनगयति ॥ पृथिवीकायिका एवैकस्मिन् कयमे उपपुष्पा यइयोत्तज्यन्त इत्यजङ्गलं यशस्वति स्यानेपु, नवरं ५ ते
 असेसाएचमीइनगति ॥ पृथिवीकायिकेपु सेइयाद्वारे तेबोसेइना वाच्या साच यदा देवलोका ऋणुतो देव एको नेकोवा पृथिवीकायिके पूल्पय

ऊा ठिइठाणा पक्षाप्ता तजहा—अहसिुयाठिई जाय तप्पाउगुक्कोसियाठिई । अ्यसखेजेसुण नंते ! पुठविका
 इयायाससयसइसेसु एगमेगसि पुठविकाइयावाससि अहसुठिईए यहमाणा पुठविकाइया किंकोहोवउत्ता
 माणोवउत्ता मायोवउत्ता लोचोवउत्ता ? गोयमा ! कोहोवउत्तावि माणोवउत्तावि मायोवउत्तावि लोहोय
 उत्तावि, एवं पुठविकाइयाण सवेसुयि ठाणेसु अ्यनंगय, नवर तेउलेस्साए अ्यसीइजगा, एव अ्याउकाइ

विस्मान क्ता इतिप्रश्न उत्तर । माइमा यसवेस्साइहाबा पउता तजहा । हे मातम । यसस्माताल्लितिसान क्ता तेकवेइ—अइविद्याहिरे । अयव्य
 विवति । आगतप्पाउमुबाधियाहिरे । यावत् तेबाप्य उत्तरइ विवितिसान । यसवेस्सेसभतेपुठविकाइयावाससयसइसेसु । यसंज्ञातानेविदे हे भयवन् ।
 इविबोबाविकाबाब यतनइल सपनेविदे । एमेगेसिपुठविकाइयावाससि । एवेका पू भोकोकाइकावासने विदे । अइसठिईएवहमाबापुठविकाइया
 वि काइवउत्ता मायोवउत्ता । अइव्यल्लितिनेविदे यतमान क्तापविबोबायिक स लोचवंत बुबा मानवत बुबा । माभावउत्ता । मावासहित बुबा । को
 भोवउत्ता । लोभसहित बुबा, इतिप्रश्न उत्तर । माइमा । काइवउत्तावि । हे गोतम ! कोववंतव बाइव । माचोवउत्तावि । मानवंतको च बाइव । माभोव

ते तदा नृगतिं ततश्च तदेकस्यादि प्रपन्ना दृष्टीति प्रकृता भवतीति, इह पृथिवीकायिकप्रकारे स्थितिसामान्यद्वारं साक्षा क्षिप्रितमेवास्ति क्षेप्या विभु कारक्य तत्रच यदरे भागवर्तत्राणिविभुमित्येतस्यां प्रवृत्तेर्नामास्य निह प्रसृत उत्तरत द्यावसेयम्, तत्र यदीराविषु सप्तसु द्वारे विर - प्रमनेनेमुपनंते । पुढविकाइयावामसयस्रस्वेसु जाव पुढविकाइयाच कइ सरीरा पक्षमा ? गोयमा । तिमि तजहा उरासिए तेयए कणए ॥ यतपुच ॥ कोपोवउतामि माकोवउतावोत्सादि ॥ बायं तथा ॥ असंखेजेसुखं जाव पुढविकाइयाच सरीरमा कि सुचयवोत्सावितपेव चडरे ॥ पागता मणुसा अमणुसा मरीरसपायसमे परिणमति एवं सत्त्वातद्वारेयि किंनूतरे - इतसंठिपापतावदवाच्यं नसु दुविहा सरी रणा पयता तंअडा पवपारविज्जाय उभरयउविपायेत्यादि ॥ पृथिवीकायिकाया तदभावा दिति सेइयाद्वारे पुनरेव वाच्य पुढविकाइयाच नते - कानेमाठे पयताठे ? पायमा । बातादि तजहा कइलेसा जाव तेउलसा ॥ एतासुच तिसुय अङ्कअमेव तेजोसेइयापा त्वशीति प्रकृता, ए तव प्रागवो तिमिति दृष्टिद्वारे इदं वाच्य - असंखेजेसु जाव पुढविकाइया कि सम्मदिठो सम्मादिक्कदिठो ? गोयमा । निष्कदिठो होयं तपेव प्रागद्वारेयि तपेव चडर पुढविकाइयाच नते । किं माकी अक्काकी ? गोयमा । जो माकी अक्काकी भियमादुअक्काकी योगद्वारेयि तपेव, अपर पुढविकाइयाच नते । किं मक्कमागी पइकोगी कायकोगी ? गोयमा । मोयक्कोगी मोवइयोगी कायकोगी ॥ एव आउकाइयाचिनि ॥ पृथिवीकायिकस्य दृक्कपिमा अयि पाया सादि दशसुपि स्थाने चानङ्कका सीकोसेइयायाच्चा क्षीतिप्रकृदवन्तो यत सीयपिदेव सत्त्वयानइति ॥

याचि, तेउकाइया द्याउकाइयाण ससंसुधि ठाणेंसु अग्रगय, अणपत्तकाइया जहा पुढविकाइया, येइं

उत्तादि । मागवैतही सर्वाशय । सोभावउतादि । सामगतको चको होय । एवपठविकाइयाचसमेसुविद्वाचेसपमगय । इम पुढिबोक्कादिक् सवं स्तान बनेरिये चर्ममक्के, चामटे यक्कोकादिक् एकेव कयावसहित चरा पानोदे तमाटे इमेद कागकनेविये समगकइवे । चरतेउठेक्काएपसोरमजा तजोविमेय तेजोमेयानेविने पयोभागा कइमा, पृथिवीकायिकनेविने केय्याद्वारे तेजोसिमा कइनी, तिकी को देवगतिवो चको हेइता एव अयया च

ते उक्ता इत्येवम् ॥ ५ ॥ मन्त्रे सुविधाये मुक्तिः ॥ स्थितिस्थानादियु दक्षस्य व्यज्रकृच्च कोपाद्युपयुक्तामा नेऽन्यथा नोत्पद्यन्त इति ।
 तेऽन्येऽन्यथा तनु नास्ति तत स्तरसम्भवा न्यासीतिरपि त्यन्तङ्गकमेवेति एतेषुप सूत्राणि पृथिवीकायिष्ठसमन्ति सेयत्वं वायुकायमूत्रेषु शरीरद्वारे एव
 मध्ये ॥ ६ ॥ चर्मनेत्रेऽनुसुखं ज्ञात । भाव वाताइयात्वं कश्चरीरा पण्डिता ? जीवमा । चतारि तज्जा-ठरास्त्रि ए यज्जिग्य ते ए कम्पएति ॥ यज्जिग्यकाइए
 त्यादि ॥ यमरपतयः पृथिवीकायिष्ठसमनायक्या दगस्त्रपि स्थानकेषु जङ्गलानायातेऽनेऽन्यथा तथैवा श्रीतिजङ्गलसङ्गाथायति । ननु एयि
 व्यम्बुधरपत्नीतां दृष्टिद्वार सास्थादनजायेन सम्यक् द्रुमपन्थे वानुपगम्यते ततएव ज्ञानद्वारे मतिज्ञान भुतज्ञानस्याप्या द्यौतइत्ये वमञ्जीतिनङ्गा
 मयाद्वयमन्तिनियोपिचक्रभुतज्ञानेषु प्रयन्तु ? नैव पृथिव्यादियुसास्त्राहन्नावस्या त्यन्तयिरत्नत्वेना यियतिष्ठितत्वा ज्ञतएवोच्यते उन्मयानायो ॥ पुढवा
 इवमु विगमसु इोज्ज्वलयस्यति ॥ उमय म्यतिपद्यमानपूर्यमतिपक्वपमिति ॥ वरिदियत्यादा येव ॥ महरपटना ॥ वेष्टिठावेष्टि नेरइयात्वं मसी
 इतना तदिं ठाक्कि येष्टिपतेष्टदियवउरियात्वं मसीदेयेवति ॥ तत्र एकाविसङ्ख्यातान्तसनयाचिकाया अपन्यस्मिती तथा मयन्याया मवगाइना

त्रिय तं हृदिय चउरिदियाण जं हिठाणेहि नेरइयाणं श्यसीइचेय , नवर श्यस्रहि

न न पृथिवीकायनेविये अत्रने तादाव तिवारे तेइत एवपणाचो भयोभागा इव । एवपाठकाइयावि । इम पृथिवीकायनोपरं अप्कायिष्ठ पचिकइया
 ॥ तेर स्थानके भयमव तेऽत्रानिम्योपयोभागा, भयोभागा अप्कायनेविये एवदेगताजपले तेमाटे । तेरशाइयनाठकाइयात्वंमेवविडाचेसुपमय । तेर
 कायन वाउञ्चावने मगसेर उयेर स्थानकनेविये भयमव एवनेविये काधेखरौसङ्कित चर्पाचये, इवा देवता न अपनं तेमाटे तेकावेम्या तेइनेवियेनई, वा
 यनेविये मरीर ४ खइवा, श्रीरात्कि १ वैक्रिय २ तेजसइ कामव ४ एव ४ । वज्रफरकाइयात्वंमुठविवाइया । वनस्पतीकायिष्ठ पृथिवीकायिष्ठ सम ।
 न कइवा, उगेर स्थानके भागावा भयमवो भयमव, तेकावेम्यानेविये तिमकोज भयोभागाचोव देरताना जपनसमाटे जिङ्गा नारकोने भयोभागावे
 तंने स्थानके । नेरदिब तेरदिय चउरिदियाच अंकिडावेवि चेरइयाठ पसाइमनातेविडावेष्टि पसीरयेव । नेरन्नी तेरन्नी चउरिदोने भयोभागा कइवा

याच्च तत्रैव न मन्वेयान्मन्वेयवदुदाया ३ मिथक्कटो ४ न मारकाणा मक्षीति नङ्कुका उक्ता विकलेन्मित्रियाया मय्येतेषु स्थानेषु मिथक्कटि वञ्चै घक्षीति रयास्यात्वा तथा मन्वेयस्यापि क्रोपाद्युपयुक्तस्य समवात् मिथक्कटिस्तु विकलेन्मित्रिये प्रेक्षेन्मित्रिये न प्रवर्तीति न विकलेन्मित्रियाया न्नात्रा घीति नङ्कुक्रमभाववति यद्वे स्तिवच मूत्र कुतोपि पावनविज्ञेयात् यत्राक्षीति सात्रा प्यनङ्कुक्रमितिव्याख्यात इवैव विज्ञेयामिथानायाह ॥ मय्यरमि त्यान्ति ॥ ययमयः दृष्टिद्वारे घानद्वारे न मारकाणा सप्तविंशति रुषा विकलेन्मित्रियायान्तु ॥ अन्नद्विपयति ॥ अप्यपिकाऽन्यक्षीति नङ्कुकात्ता स्रवति हेत्याह मय्यत्वे यम्यीयमग्नि विभ्रसन्मित्रियाया सास्यादननावेन सम्यन्न स्रवति अल्पत्वाच्च तेषा मङ्गलस्यापि सम्भवेमाक्षीतिनङ्कुक्रामा मय्यत्वे य मानिनिम्योपिके म्रतवति तथा ४ जेहीत्यादि ५ ययु स्थानेषु मैरयिकाणां सप्तविंशति प्रङ्गा खेषु स्थानेषु द्विषिषत्तुरिन्मित्रियाया नङ्कुक्रामाव

यामममत्ते श्यान्निणिघोद्वियनाणिसुयनाने एण्हिच्छसीइज्जगा , जेहिठानेहि नेरइयाण सत्तावीस जगा तेसु ठाणंसु मन्नेसु सुज्जगय , पचिवियत्तिरिस्कजोणिया जहा नेरइया तहाज्जाणियइहा , नवर जहिस्सत्तावीस जगा ,

नहौ नारकीने एजाटि संघडातीन समडाताअ अत्रस्थितिनेविदै एज तडा अथव्य पयगाइजानेविदै दाय तथा सज्जेवात प्रदेयहुदि अथव्ये पयगाइजाने विदै तोन, मिथदटिनेविदै चार, पयोभागा कडा, तेबिखेसोने पवि ए मिथदटि वजितखानजनेविदै पयोभागाकडा, तेइना अत्रपया वकी ते इनेविदै एखेइना पवि कोचादिमहितना समबळे पने मिथदटिनी विखसेदिय तथा एखेद्विजनेविदै नबुवै । एवर अत्रद्विवासअत्ते । एतखी विगेष हटि इटे तथा अत्रअरे नारकीने सत्तावोसभागाकडा, तिर्ना बिखेसोने पविजा एतखे पयोभागा, तेइम बिखदोने सव्यखसासाइजाने इवे ते अपकी ना अगेरै पवि तेअपइवे तेइने एखमीपवि समबळे तेमटि पयोभागा कडा । पामिपिमोइवाबाबेसुखाबेएएहिपसोइमया । मतिअजानेविदै पवि इमभीअ पयोभागा कडा, गुतअजानेविदै पब इमभीअ अयोभागा कडा । खेहिइअबेहिरेइरयाअसत्तावोसभागा । खेबे खानके नारकीनेविदै सत्ता वीसभागाअवेक, । तेमुहावेसुअवेसअभंगव । तेअ खानकअविदै बेइओ तेरओ वअरिअनीनेविदै भांगानी अभाबळे । पबेदियतिरिखुखीबिया । पबेदो

सामिन् प्रगुणाधीतिनङ्कल्यानाविश्रुतिं सन्त्यामि । नङ्कल्यानाय श्रीपापुपुत्ताना मकद्वेय वङ्कना आयादिति विकलेन्द्रिययूग्राहिं प
 चिदीत्रायिन्मूत्रादी वाच्येयानि नवरमिह सेषाद्वारे सेज्जनेइया नाप्येनया दृष्टिद्वारे ॥ येइदियावजते । किं सम्मदिही मिच्छदिही सम्मा
 मिच्छदिही ? गोयमा । सम्मदिहीवि मिच्छदिहीवि नोसम्माभिच्छदिही सम्मदसववहमाका बोइविया किं बोइववहा ? इत्यादि प्रसे उत्तरमयोति
 जङ्गा तया चान्द्वारे ॥ येइदियाव जते ! किं माखोचत्यादी ? गोयमा । नादीवि सम्मादीवि च्छान्यादी दुआदी मङ्कनादी सुपनादीय ॥ ज्ञेय त
 येव प्रसीतियनङ्गा इतियोगद्वारे ॥ येइदियाव जते ! किं मङ्कनादी यङ्गनादी कामनादी ? गोयमा । नोमङ्कनादी वङ्गनादी कायजोगीय ॥ ज्ञेय त
 येव एय वीन्द्रियवतुन्द्रियसुत्रास्सपि ॥ पचिदिइत्यादि ॥ जइसनादीसुत्रगति ॥ यत्र नारकाणां समविद्धति जेङ्गा इत्य पञ्चन्द्रियतिरथा मज्ज
 नङ्कं तस अपन्यस्सित्यादिङ्क पूत्र दधिंतमेव नङ्कनाजावय श्रीपापुपुत्ताना मङ्कना मेकद्वेय तेषु ज्ञावाविति यूग्रावि चेह नारकसूत्रव दप्येया
 नि नवर शरीरद्वारे षय विज्ञेय ॥ असुखज्जसुखनते पचिदियतिरिक्खजोखियावावेसु पचिदियतिरिक्खजोखियाव केवइया सरीरा पयसता ?
 गोयमा । चत्तारि तज्जा-उरालिय वेठविण्ण तेमए कम्मए ॥ खवत्र चानङ्कमिति तया सङ्कनद्वारे ॥ पंचिदियतिरिक्खजोखियाव केवइया सष
 पया पयसता ? गोयमा । ख संपयका तज्जा-जइरोसइनाराय जाव केवसति ॥ यव सस्पागद्वारेपि ॥ जठाना पयसता तज्जा-समपवत्से ६ ॥
 एवं सेइयाद्वारे ॥ जइसेसाठं पयसताठं ? गोयमा । जइसेसा तज्जा-जइसेसा ६ ॥ मङ्कस्साविति ॥ यया नैरयिजा वज्जसु द्वारे वज्जिदि

तहिञ्चजगय कायसु , जत्य थुसीइ तत्यथुसीइमणस्सावि , जेहिठानेहि नेरइयाण थुसीइजमा तेहिठा

विर्यंयमानिज । जइसेररा । विम नारको जइजा । तज्जाभाविजधा । विम जाववा । खवर जइसतापौसमेगातविभगयजावव । एतथाविशेय वि
 म नारकोने सत्तावीमभागा जइजा, तिहा पचेहो तिर्यंने पमगव ते जयवसिक्खादिक् पचिठा देवाद्याहे— तिहा भांगानो यभावहे । जत्वपसोइत
 तपयोइवेव । जिहा नारकोने ययोभागाजइजा तिहा पचेहोतिर्यंने पवि ययोभागाजइजा । मणस्सावितिहिहावेहिनेररापंचमसोतिभमा । विम

ता मया मनष्यायपि नम्रितया इतिप्रक्रम एत देवाः ॥ जेहीत्यादि ॥ तत्र नारकाबा अपन्यस्थिता वेकादिसङ्ख्यान्तसमयाधिवायां ॥ १ ॥
तया अपन्यावगाहनायां ॥ २ ॥ तस्यामेव सङ्ख्यातात्मप्रदग्माधिवाया ॥ ३ ॥ मियेच ॥ ४ ॥ अशीति मेङ्का उक्ता मनुष्याबा मय्येते दशतीतिरेव
तत्कारणस्य तन्प्राप्त्यमेवेति नारकाबा मनुष्याकोच सुकया साम्यपरिहारायाः ॥ जेसुसतायीसेत्यादि ॥ सप्तविंशतिनङ्कस्थानानिच नारकाबां अ
पम्यस्थित्यमद्वातममयापिअपन्यस्थितिप्रवृत्तीनि तेपुच अपन्यस्थितौ विक्षेपस्य वल्यमाकल्येन तद्वर्ज्येपु मनुष्याबा मजङ्गमं यतो नारकाबा बा
हुन्येन कोपादयपव प्रवति तन तथा सप्तविंशति प्रङ्का उक्तस्थानेपु पुन्यस्त मनुष्याबाभु प्रत्यक्ष कोपाद्युपयीगवता बहुमां जावा अ कया
पा दये विद्रोपाभि तन तथा तेपु स्थानपु प्रङ्कानावइति इशेव विक्षेपाभिचानायाः ॥ नवरमेत्यादि ॥ येपु स्थानेपु नारकाबा मझीति
अपु मनुष्याबा मय्यगीति स्मया ॥ जेसु सतावीसा तेसु अन्ननयमित्युक्त कयल मनुष्याबा मिद मन्यधिक यदुत - अपन्यकस्थितौ तपरा मझीति

मनु नारकाबां तत्र सप्तविंशति रुत्ते त्यनङ्क तथा आहारकक्षरीरे अशीति राहारकक्षरीरेवतां मनुष्याबा मल्यत्वा कारकाबाभु तव्यास्त्ये वेत्येत
अन्यपिने मनुष्याकामिति इइव नारकयूत्राबाभमनुष्यनूत्राबाभ प्रायः क्षरीरादिपु वतुपु आनद्वारेएवच विक्षेप स्तथाहि ॥ असकेजेसुचं प्रते ।
मवशमायाभेतु मपुरसार्थ कइ क्षरीरा पकता ? गोयमा । पच तंजहा - ठुरासिए वेठविए आहारए तयए कलए असकेजेसुच आव ठुरासियस
रीर वट्टमाका मबूमा कि कीरीवउतावि ४ ॥ एव सवक्षरीरपु नवर माहारकेझीति प्रङ्काना वाच्या एव सहननक्षारेपि नवर मबुस्वाय जते
वट्टमपपणा पकता ? गोयमा । अ मपपका पकता तजहा - वररोसइभाराए जीव ज्येवठे ॥ सल्यानद्वारे ॥ असठाबा पकता तजहा - समचउरसे
जाय हुठे ॥ सैरयाद्वारे ॥ असमाठे तजहा - कइसेसा माव सुकलसा ॥ आनद्वार ॥ मबुस्वाचं भते । कइनावाचि ? गोयमा । पच तजहा - आभि
पियोदियनार्थ ॥ एपुच केयलवर्जं वनङ्क केवसेतु कयायीवपएव नासीति ॥ वाकमतरेत्यादि ॥ व्यन्तरादयो दक्षकपि स्थानेपु यपु - अ

दमवाधिन सायावाच्या यज्ञा सुरादीना मन्त्रीति प्रज्ञा यज्ञ सप्तविंशति स्तत्र च व्यत्तरादीना मपि ते तथैव याच्या प्रज्ञा सु सोममादी
 विषया प्येतव्या स्तत्र प्रवतवाधित्रिः सह व्यत्तरादां साम्यमेव ज्योतिष्मादीना तु न तथेति ते स्तया सवया साम्यपरिहारसूचनाया ॥
 वयदं नाजत प्राक्षिप्य व्रजस्सति ॥ यज्ञेययादिगत यस्य ज्योतिष्मादेर्नानात्वं सितरापेक्षया प्रेव साज्ज्ञातव्यमिहेति परस्परतो विज्ञेय छात्या
 एतेषा मूषा स्याप्ययानीति प्राय स्तत्र सेदयाद्वारे ज्योतिष्काणां मन्त्रेव तज्जोत्तयावाच्या ज्ञानद्वारे श्रीचिन्तामा न्यजानान्यपि ग्रीप्सेव प्रसज्जि
 नां तत्रोपपाताभावेन विप्रज्ञस्या पर्याप्ततावस्थायामपि प्रावात् तथा येमामिन्नामा सत्याद्वार तेजोलेइयादय स्तिस्त्रो लेइयावाच्या ज्ञानद्वारे च

नेहिं मणुस्सायि श्यसीद्वजगा ज्ञाणियह्वा , जेसुसत्ताधीसा तेसुश्रुन्नगय , नय्र मणुस्साण श्यस्त्रहिय जह

नारकी टयद्वारेनेदिदै कदा तिम मनुच पचि कडवा तेजोव कडेहै—विष सानके नारकीने प्रयीमांगा कदा । तेहिद्वारेहिमसुछाचविषसीरम
 नामाचियवा । तिचें स्यानके मनुचनेपचि प्रसीदीकमांगा हुवे खेकारवे एहना प्रत्यपचामाटे नारकी पने मनुचने सब समयचो परिहार करतो
 कडेहै—अससत्तावीसातमुभगवं । जिह्वा नारकीने सत्तावीसमांगाकदा, तिह्वा मनुचने प्रभगव भगानो प्रभाव । एवरमसुछाचप्रभद्वियजइषियाए
 द्विरेपयाहारएपयोरभया । एतदाविगिय मनुचने चविका मनुचने खवस्वस्मिन्निवियै प्रयीमांगहुवे तवा पाहारकयरीनेविचै पचि प्रयीमांगहुवे,
 पाहारकयरीररत मनुचना प्रत्यपचामाटे तेपाहारकयरीर नारकीनेजीवहै तेमाटे मनुचने एतलो चविकोहै । पाचर्मतरजोइसवेमाचियाकदा
 चवयो । पातव्यतर ज्योतिवो येमानिक एतोन विम भवजपतो कदा तिमचडवा, जिह्वा प्रसरादिकने प्रयीमांगा प्रववा सत्तावीस मांगा
 तिह्वा जतरादिकने पचि तिमच कडवा, ज्ञामपादिदेई कडवा, भवजपतो ज्यतरनेतो सरोखापचाहै पचि ज्योतिपेने नही तेहने सर्वदा साम्यपरिहा
 र करतो कडेहै—एवरपाचतभाचिबप्यजलछवाचप्यसुतर । एतदाविगिय नामात्वं जाचवो खेजेनेविगिय जाचवो लेइनेविगत खेजेने बीजानी पचे
 पायेनेदेव्हे, तेविगियचो एहना सूच कडवा इतिमाव । सेवमंति भतेति । बावत् श्रुत्तर देवसयेकडवा गीतमचहै तइति हेमभवन् ! तुनेकडुं ते सत्ये

श्रीविद्याना न्यायानामिति वैमानिकसूत्रादिवैभवमप्येयानि ॥ सखेज्जेसुखं जने ! वैमाद्वियावाससयसहस्वेषु युगमेगंसि वैमाद्विया वाससि केवइया
 ठिइठावा पवता । इत्येवमादीनि ॥ इति प्रथमश्लोके पञ्चम उद्देशः ॥ ५ ॥ पाप्य पट्टो व्याख्यायते तस्य वाय मज्जिसम्ब
 न्दो नन्तरोद्देशो न्तिमसूत्रेषु ॥ अक्षरं जेसुखं जने जोइसियविमावावासेसु ॥ तथा ॥ सखेज्जेसुखं जने । वैमाद्वियावाससय सहस्वेषु इत्यतदधीत
 तेपच ज्योतिष्कविमानावावाः प्रत्यक्षायदेति तद्वत्तद्विज्ञेन म्प्रतीत्य तथा आवस्ते इतियतुल्ल मादिगाथाया तच्च वर्त्तायितु माइ ॥ जाव इयासुइत्या
 दि ॥ जावइयाठिति ॥ यत्परिमावात् ॥ उवासतराठिति ॥ अथवाद्यान्तरात् धाकायाविद्योया दवकाअक्षपान्तरालाद्वा याव त्ववकाशाशान्तरस्थित इ
 त्यर्थः ॥ उदयतति ॥ उदय सुदुब्बन ॥ चक्षुष्पकासंति ॥ चक्षुषो वृष्टेः स्पर्शश्च स्पर्शो मतु स्वर्ग्येव चक्षुषोऽप्राप्तकारित्वादिति चक्षुः स्पर्शो स्त ॥

शिष्यादिहणु आहारण्य असीदजगा , धाणमतरजोइसवैमाणिया जहा नयणसु ज्ञाणियसु
 जजस्स, जाव अणुत्तरा, सेवनंते जतेप्ति ॥ पठमसणु पचमोउद्देशो सम्मसो ॥ ५ ॥ जाय
 इयाउण जने ! उवासतराठे उदयते सूरिणु चस्कुप्फास हसुमागच्छइ अत्यमतेयियण सूरिणु तावतियाठु

पठमसणुसुपचमा १ ए पडिवा यतकजा योचमा उदयाना उद्वान विष्णा ॥ ५ ॥ द्विवे ज्जो उदयो कहेवे — तेज्जो ए सवव
 पासिदे उदये धंतसूचनेविवे ज्योतिषीना विमानज्जा ॥ द्विवे तेज्जो पम्भजगति कहेवे — जावतियापोचभते । जिन परिमाचयो जेमभवन् ! भवकार्या
 तरवको पचजायअय पतरासवको । उवासतराथासदयतेसूरिणुचक्षुष्पकासहसुमागच्छइ । जगती सुर्वं दृष्टिअय योषभावे सोखिम खिवारे मय सव य
 म्पतरमंडले इय तिवारे ४०२६९ सावन बोसठीया २१ भाग अगता मूत्त दृष्टिपावे । पठमतेविषयसूरिणु । पावमता यदि इमज मय । तावियाधो
 वेगववासंतरापीचक्षुष्पकासहसुमागच्छइ । तित्ताहीज बीजन ४०२६९ बोसठीया २१ भाग भवकायांतरवको चक्षुषय अतावकोहीज पावे तवा बी
 जामंडवनी विगतपनेरा मूचवको आपवो इतिपत्र उत्तर । वंता गोयमा । जावतियापोचउवासंतरापीउदयतेसूरिणुचक्षुष्पकासहसुमागच्छइ । जगती

दृष्टि ॥ श्रीं किससर्वाङ्ग्यसारमण्डले सप्तस्वर्गारिङ्गतिगोत्रमाना सहस्रेषु ह्योः शतयोः स्त्रियष्टौ साधिकाया वक्षमान उदये वृष्यते, असासम
 यप्येव एवं प्रतिमण्डल दर्शने विज्ञेयोऽस्ति सप्त स्थानान्तरावखेयः ॥ सप्तैः समतति ॥ सर्वतः सर्वासु दिशु समन्तात् विदिशु एकामोवेती ॥ उन्नासद्व
 त्यादि ॥ अत्रमासयति इत्यप्रकाशयति यथा - स्थूलतमेव वस्तु वृष्यते उद्गोतयति चक्षुस्त्रयाश्रयति यथा - स्थूलमेव वृष्यते तपति अपनीत
 गीत दूरीति यथाया मूलं पिपीलिषादि वृष्यत, तथा करोति प्रजासयति, अतितापयोगा द्विदोपतोपनीतयति विषते यथाया मूलतर
 वस्तु वृष्यते तथाकरोतीति एतदेवमेवा भित्त्या ॥ तंजते इत्यादि ॥ यत्त्रेण मवजासयति उद्गोतयति तपति प्रमासयति च तत्त्रेणं चिं प्रवत्त ।

चैत्र उद्यासतरानु चस्कुफासं हृष्टमागच्छह ? हता गीयमा ! जावइयाउण उवासतरानु उदयंतेसूरिण
 चरकुफास हृष्टमागच्छह, स्थल्यमतेयि जाय हृष्टमागच्छह, जावइयाण जते ! खेत्त उदयते सूरिण श्याय
 वेण सव्वजंसमता उन्नासेह, उज्जोएइ तवेइ पन्नासेह, स्थल्यमतेवियणंसूरिण तावइयचेव खेत्त श्यायवेण
 सव्वजंसमता उन्नासेह उज्जोएइ तवेइ पन्नासेह ? हता गीयमा ! जावइयाण खेत्त जाय पन्नासेह तज्जते

तम । जिच परिमाणो पञ्चायातरबको जयता सूब हटि अर्यं योष पावे ४०२६१ बाज्ज २१ भाग । पत्तमतेविजावइज्जमागच्छह । पाथमता
 पदि इमह बावत् उगावका चहुसय पावे ४०२६१ बाज्ज २१ भाग । जावतिचापावमतेसत्त । जेतसू वेमववत् । चेव । उदयतेसूरिणभातयेवसव्वपो
 समतापाभासेह । जयता सूय पातपैकरी सूवने तेजेकरी समनो विग्गिनेविये विदिग्गिनेविये बाळासा प्रकाये जिमवसु दट्टिपावे । उज्जोवेह तवेह पभा
 सेह । पभा उद्यातकरे गीतदूरकरे जिम सूय कोठकादि घीसे वियेयगीतदूरकरे जिम सूयवसु पवि दट्टिपावे । पत्तमतेविज्जसूरिण । पाथमतो पवि
 सूव । तावतिवसेवसेत्त । तेतसोव जिने सेवमते । भातवेवसव्वपोसमतापोभासेह । सूवने तेजेकरी सवदिग्गिनेविये विदिग्गिनेविये कोठोसो प्रकाय करे
 उज्जोवेह तवेह पभासेह । पत्तम प्रकाये उद्यातकरे गीतदूरकरे जावज्जमान तपे इतिप्रत्त उप्पर । इता गीयमा । इा गीतम । जावतिवसेवसेत्त ।

स्पष्ट मयनासयति अस्पष्ट मयनासयति इह यावत् करवा विद दृश्य - गोयमा ! पुठ ठनासेह नो अपुठ तजते ! ठगाढ ठनासेह अयोगाढ ? गोयमा ! ठगाढं ठनासेह नो अयोगाढ एव अयोगाढ ठनासेह अयोरोगाढं तजते ! किं अमु ठनासेह धायर ठमासेह ? गोयमा ! अमुपि ठनासेह धायरपि ठनासेह त जते ! उक्तं ठनासेह तिरिय ठनासेह अये ठनासेह ? गोयमा ! उक्तपि ३ त जते ! आह ठनासेह मज्जे ठनासेह अते ठनासेह ? गोयमा ! आहपि ३ त जते ! आहपुपुवि ठनासेह अवाअपुपुवि ठनासेह ? गोयमा ! आहपुपुवि ठनासेह अवाअपुपुवि त जते ! आह दिशिं ठनासेह ? गोयमा ! नियमा अद्विसिं ठनासेह अवाअपुपुवि ठनासेह ? गोयमा ! अयेपाअ पदमा अयमोद्विअनारकाहारसूअस्याद्वयेति ॥ अये ठमासेह इत्यनेन सह मूअप्रपअ उक्तं अये उक्तोयइत्यादिना पदत्रयेअ वाअ इतिवक्षं यथा ॥ एव उक्तोयइत्यादि ॥ स्पष्ट अये अनासयती तुक्त मय स्पष्टनामेव दशायाह ॥ सवृअमित्यादि ॥ सवृतिति ॥ प्राकृतत्वात् सर्वता सर्वसु दिष्ट ॥ सवृवतिति ॥ प्राकृतत्वादेव सर्वात्मना सर्वथा तपेना पति अस्ति यस्य अत्रस्य तत्सर्वासि अथवा सर्वं अये इति अय्यो विपयजुत अये सर्व नतु समस्तमेवे त्यस्यो पप्रदअनाथ साया सर्वथा तपेना यो अस्ति यस्य अत्रस्य तत्सर्वासि इतिअर्थः सामान्यत सर्वथातपेन अस्ति नतु प्रतिप्रदेवा सर्वथेत्यस्या यस्यो पप्रदअनाथो अथवा सह व्यापे

किपुठ ठनासेह अपुठ ठनासेह आव अद्विसि एव उक्तोयइ तवेइ पनासेह, जाय नियमा अद्विसि सेणूण जते ! सवृति सवृवति फुसमाणकालसमयसि आयइयस्सेअ फुसइ ताथइयस्सेअ फुसइ ताथइयस्सेअ पुठेअिअस्सेअ सिया ?

यावत् प्रकाये एवोक्तेन आयोक्ते । तमतेविपयभाभासर । ये अयेप्रते अयमासे अयोतकरे तपेप्रभासे तपेअ अयोतकरे अयंपोभासेर आनयेअद्विसिं । अथवा विना अरलो अयोतकरे आवत् अद्विसि ऐसो पाठ ताकने अइवो । एवउक्तोयइ तवेइ यमासेर । इम अयातकरे तपे प्रकाये । आवचियमाअद्विसिं । यावत् नियम अ् अद्विसि तिम अइव । सेअअभतिसवृति । ते निये अयेअवृत्तिविपे । सवृवति । अगते आतपेअरी अयवा सबयेन । फुसमाणकालसमयसि । अरसता आथ समयनेविपे । आअयसेअतफुसइ । अतलोचिअ अये सय । ताअइयफुसमाये

ना सपय्यास्या यस त्स्याप्यं इति शब्देषु तथैव ॥ फुसमाकालसमयमिति ॥ स्पृष्टयमानश्चे ऽथवा स्पृष्टत मूर्यस्य स्पृष्टीनाया कालसमयः स्पृष्टाशालसमय स्तत्र आतयेनेति गम्यत यावत्क्षेत्रे स्पृष्टति सूयइति प्रकृत तावत्क्षेत्रे स्पृष्टयमान स्पृष्टमिति वक्ष्य्य स्यादिति प्रश्नः ॥ इतेत्याद्युत्तरम् स्पृष्टयमानस्पृष्टयो द्वैकत्वं मयमसूत्रा इव न न व्यभिचि स्पृष्टानामेया पिकृत्याह ॥ सोय ते ज्ञंते । अलोयतमित्यादि ॥ लोकात्तः सवतो लोकावसानं धर्मोक्तान्स्पृष्टान् तदनन्तर एवति इहापि पुठफुसइत्यादि सूत्रप्रपञ्चो द्वययो ऽतएवोक्त ॥ जावन्मियमावद्विचि ॥ एतद्गायनाचैवं स्पृष्ट मलोकावन्त स्पृष्टति स्पृष्टत्वम्य व्यावहारतो दूरस्थस्यापि दृष्ट यथा-बभुः स्पृष्ट इत्यत उच्यते अवगाढ आसन्नमित्ययः अवगाढत्वम्वा सतिमात्रमपि स्यादत उच्यते धर्मन्तरावगाढ मध्यवर्तनेन सम्बद्ध भूतु परम्परावगाढ शुद्धलाकटिकाइव परम्परासम्बद्ध तन्वा सु स्पृष्टति अलोकात्मस्य क्षिचिद्विपक्षमात्रावस्थेन सूक्ष्मत्वात् वादरमपि स्पृष्टति क्षिचि द्विवक्ष्येव बहुप्रदेशत्वेन वादरत्वात् त ऊर्द्ध मव क्षिर्यक्ष्ण स्पृष्टति ऊर्द्धोदिविषु साक्षात्तस्या लोकांतस्यैव जावात् तन्वादी मध्येनैव स्पृष्टति कथ मयक्षिर्यगूर्द्धोक्तप्रान्ताना मारिमध्यास्तकल्पनात् तन्व स्वविषये स्पृष्टति

हता गीयमा ! सञ्चति जाय वसञ्चसिया । तज्जते ! कि पुठ फुसइ जाय नियमा वद्विसि । लोयतेजते !
 अलोयतं फुसइ अलोयतेयि लोयतं फुसइ ? हता गीयमा ! लोयते अलोयतं फुसइ अलोयतेयि लोयत

पठतिवत्त्वमिति । तेतमा चेन्न परमा बहोये इम वद्वता जाय इतिप्रत्य उत्तर । हता गीयमा । हां गीयम ! सञ्चतिजायवत्त्वमिति । सवयी सगली दिगिनेवियै यावत् करणी इमावद्वताहोव । तंमतेकिपठफुसइ । ते हेभगवन् । भूँ करमा परसेहे ? जावन्मियमावद्विसि । जावत् नियेयं वद्विप्र परसे व्यापते मतेपक्षोपतफुसइ । लोकाव वद्वतो सबही लोकाव अवसान हे भगवन् । पलोकाव भतसू फरसे पलोकावो भतते तेइने पतरहीवहे । पलोकावते विवापेतकमइ । पमाकांत पमावता वद्वता तेपदि सावनाभंतमते फरसे इतिप्रत्य उत्तर । हता गीयमा । हां गीयम ! लोयतेजते । लोयतेजते पेत पक्षोवता पतमते फरसे । पक्षोयतविवायतफुसइ । पसावता भंतपदि लोकावपतमते फरसे तंमतेकिपठफुसइ । ते हेभगवन् । भूँ करमा ? फर

स्पृष्टायगात्रादी भाविष्ये अरस्पृष्टादाविति तच्चा मुपूर्वा स्पृष्टति आनुपूर्वौ चेह प्रथमे स्थाने लोकान्त स्ततो नन्तरं द्वितीये स्थाने अलोकान्तइत्ये
 व भवत्यागतया स्पृष्टति अन्यथा स्पृष्टमैव न स्या तच्च पटसु विष्णु स्पृष्टति लोकान्तस्य पार्श्वतः सवतो लोकान्तस्य आघात् इहैव विदि
 शु न स्पृष्टमिति दिशा लोकविक्रममात्राया द्विविद्याच्च तत्परिचारेण प्रावात् एव द्वीपान्तसागरान्तादिसूत्रेषु स्पृष्टादिपदभावनाकार्यो
 भवरं द्वीपान्तरान्तादिसूत्रे अद्विविधस्यैव आत्मना योजनसहस्रावगाहा द्वीपाय समुद्राय प्रवृत्तिः तत योपरितना भवजनां य द्वीपसमुद्रा
 प्रदशा भागित्यो र्नाभो विष्णुपस्य स्पृष्टांता याच्या पूर्वोद्विदिषान्नु प्रतीतैव समन्ततः सोपा भवत्यानात् ॥ उदयतयोयतति ॥ मध्याह्निकान्तः यो
 तान्तं भीषमवसानं निरा पुष्पापेक्षया अर्द्धविरूपक्षमा साच्या वसनिमज्जनेवति ॥ विद्वतेदूयतति ॥ विद्वान्तोदूयान्तः वल्गान्तः स्पृष्टति
 इहापि पद्मविरूपक्षमा भावना वल्गोष्पापेक्षया ॥ यथा कन्वतः पयवल्गोद्विदिषाया तन्मध्योत्पत्तीवज्जनेन तन्मध्यः प्रापेक्षया लोकान्तः
 मूत्रवत् पद्मविरूपक्षमा प्रावृत्तिः ॥ आयतेआयततति ॥ इह आयाप्रदेन परुद्विग्मावर्तैव आतपे व्योमवर्तिपदिप्रवृत्तिद्रव्यस्य या आया
 तदन्तःपातपालाभतस्यु विष्णु स्पृष्टति तथा तस्याएव आयाया भूमे सकाशा तद्रव्यं याव बुद्धयोरस्ति ततश्च आयातः पातः पातमूढमयद्रव्येण

फुसइ । तत्रेति ! किं पुठ फुसइ स्पृष्टफुसइ ? जाय नियमा ढादिसि फुसइ । दीवते जते ! सागरत फुसइ
 सागरतेति दीवत फुसइ ? इता जाय नियमा ढादिसि फुसइ, एव एण स्पृष्टिजायेण उदयतेपोययतं,
 विद्वतेदूयत, आयतेआययत, जाय नियमा ढादिसि फुसइ स्पृष्टिजाय जते ! जीत्राण पाणाइवाएण किं

चे । पणवुसइ । यथा पणपरसा परसे । आवाविजमाढादिसिफसर दीवतभतेसागरतफुसइ । आवात् भिजवल्गू ढादिसि परसे वल्लोभोत्तम पूहेहे — जो
 पात दीपना पण हेमगवत् । नामरणा पतप्रतं परसे । सागरतेविदीवतफुसइ । कामरते प्रतपवि दीपनापतप्रतं परसे इतिपयः उत्तर । इता गीयमा ।
 जो भोत्तम । आवाविजमाढादिसिफुसइ । यावत् नियमे ढादिसि परसे ते सकलवाचन दीप समुद्र उदाहरे तिबिबन्तो अर्धविधि यवोविधि पर्मादि ४

सि, चयवा; प्रासादवरविष्कारे याद्याया तस्या जिते रत्नरत्न्या चारोद्भवावा धनप्रातयात् मूढ मयव स्पृष्टतीति प्रावनीय, चयवा
तयोरेय च्चायातपयोः पुद्गलाना मसङ्केपप्रदेभावगादित्वा बुद्धयसङ्गाव सत्यम्रावा सोद्गोचोविभागगतव च्चायात् प्रातयात् मूढे मयव स्पृष्टती
ति स्पृष्टगाधिसारादय प्राचातिपाताविपापस्थानमवबन्धमरपर्मना मयिस्स्याद् ॥ अत्योत्सादि म अस्त्विति ॥ अस्त्वियमस्वः ॥ अस्त्वियमस्वः इति ॥

रिया कजाइ ? हता स्थित्य । सानते ! कि पुठा कजाइ धुपुठा कजाइ ? जाय निष्ठायाण ठक्षिसि आधा
य पन्हुञ्च सियतिदिसि सियचउदिसि सियपचविसि । सानते ! किंकमाकजाइ शुकमाकजाइ ? गोयमा !
कमाकजाइ नोशुकमाकजाइ । सानते ! कि शुकमाकजाइ तदुनयकमाकजाइ ? गोयमा !

दियि इम छदियिनी समयना कइवी । एवंएवंअभिमानेउदयेतेपायत । इम इवेवकारेकरी पापीना यत भावनायतप्रते करसे । छिदितेदुसत । छेद
नो यतते कपकाया यतप्रते करसे । हायतेपातवतवावपियमाछदियिपुसइ । बाबागयत धूयनायतप्रते करसे छं यथी प्रायाद भीतेनविये पूय पठवो
उतरतो कायवी यायत् विये छदियि समयनाहुवे, समयनाया अविचार वळीव प्राचातिपात पाविदेरं पठाए पायकाजक वळी जयनो बर्म समयना
तेइयते पधिकरी कइसे — पयिअर्थभतेवौबायपाचारएवंअविचार कज्जइ । अस्ति कइतांछे अइति वाक्कासंकारे एवच हेमयवन । जीव प्राचातिपा
तिओ दिवा पायपये जेओवे साकिवा कइये, कमकरी जियाओव इतिप्रमत्त । उतर । इता अस्ति । अगोतमये । सामतेविपुडाकज्जइ । तिवा हेमग
बन् । मूकरसोवळी हाय । पपुडाकज्जइ । अथवा अचअरसो हाय । आवविचवावाएवअदिसि सिं । यायत् विचवा पखोव जेओनको तिहां छदियिने मरसो
विवागो । बावरातएवय सिवतिदिसि सिवचउदिसि सिवपंचदिसि । च्चायाव पायो पलाव जेओवे तिहां कइवी एव तोगदियि मेयदियि पखोवमाटे
महुवे, दिवावे चारदियि बिभारेवे पंचदियि एवय पाजारनो परे विचारीने कइवी । सामतेविचवाकज्जइ । ते हेमयवन । मू प्राचातिपातिको
जियाओवो हुवे यववा । पककाकज्जइ । अचओवो हुवे प्राचातिपातिको जिवा इतिप्रमत्त उतर । गोयमा कडाकज्जइ बोपकडाकज्जइ । हेमोतय । को

क्रियतइनिद्रिया कस माक्रियते जयति पुष्ट्यादेर्योग्यापूर्ववत् ॥ कडाकज्जइति ॥ कडाकज्जइति ॥ व्यासकडाकज्जइति ॥
 भासकज्जइति ॥ भासकज्जइति ॥ भासकज्जइति ॥ भासकज्जइति ॥ भासकज्जइति ॥ भासकज्जइति ॥ भासकज्जइति ॥ भासकज्जइति ॥

अथकडाकज्जइ गोपरकडाकज्जइ गीतदुभयकडाकज्जइ । सानते ! किं स्याणपुष्टिकडा कज्जइ स्याणपुष्टि
 कडा कज्जइ ? गोयमा ! स्याणपुष्टिकडाकज्जइ नोस्यणापुष्टिकडाकज्जइ । जायकडा जायकज्जइ जायक
 ज्जिस्सइ सहासा स्याणपुष्टिकडा नोस्यणापुष्टिकडातिवसस्यसिया । स्यत्यिणनते ! नेरइयाण पाणाइवाय

भा विद्या धामे यनकोषा कसमा यमायमटे, पवि यनकोषी प्राचातिपातको विद्या नसाये । सामतेविपत्तकडाकज्जइ । विद्या हेमगवन् । स्यू पापयो
 कोषीविद्या नागे यनका । परकडाकज्जइ । पारकोषी प्राचातिपातकोविद्या सामे यनका । तदुभयकडाकज्जइ । यामपर ते वेख जत प्राचातिपाति
 को विद्या सागे इतिप्रत्य उत्तर । याममा यनकाकज्जइ । हेमोयम । पापयो कोषी प्राचातिपातको विद्या साग पवि । योपरकडाकज्जइ । पारकोषी
 प्राचातिपातको विद्या नसाये । गीतदुभयकडाकज्जइ । वेजमिसो विद्याकोषी ते एवमेव दुष्टदायक नकोष जेइमो मन यधिको तेइने घरी । सामतेवि
 पाठपरकोषकडाकज्जइ यचाणपुष्टिकडाकज्जइ । विद्या हेमगवन् । स्यू धानपूर्वीय यनजमेकोषी सागे पविताकोषे पवे पापसागे यनका यनानुपूर्वीय
 योषी ते विद्यानागे वेपहिसे पापसागे पवेविद्यासागे इतिप्रत्य उत्तर । नोयमा पाठपरकोषकडाकज्जइ । हेमोयम । धानपूर्वीयकोषी विद्यासागे पवि
 नोपचाणपरकोषकडाकज्जइ । धानानुपूर्वीयविद्या नसाये । जारकडा । विद्या विद्या पूर्वकोषी यतोतकावे विद्याकोषी । जारकज्जइ । विद्या यत्तमान
 काने करेइ । जारकज्जइ । विद्या भागामिकावे करेइ । स्यासापाठपुष्टिकडा । तेमगसी धानपूर्वीय यनजमेकोषी पवि । योपचाणपुष्टिकडा
 तिरकज्जइ । यनकज्जइत यनानुपूर्वीयकोषी हेमगवन् । स्यू यचाणपरकोषी यनजमेकोषी पवि । जारकज्जइ । जारकोषी । पा
 पाठपरकोषकडाकज्जइ । प्राचातिपातकय योवर्धिसाकय विद्या कइवा यमसागे इतिप्रत्य उत्तर । ईतापवि । ई गोयम जे । सामतेविपत्तकडाकज्जइ ।

पणिदियवज्जाप्राप्तिपद्यन्ति । भारक्य दसुरावयोपिवास्या एकेन्द्रियवज्जां स्तेत्वन्मया तेषां विष्णुपदे - निष्ठापाएवं छदिसिं वापायं पशुषु
 सिमित्तिदिशिदित्यादे विधवाप्राप्तिपद्यन्ति । एगिदिया जहाजीवातज्ञाप्रतिपद्यन्ति । जाय मिच्छादसणसहे । जहाय
 वरकरात् । मावनायासोपयेजे, सममिव्यत्ता मायासोपसमाव भजिधङ्गभाषमम दोवे, धनजिज्यत्ताओपमानस्वरूप समीतिमाग्रद्वेयः कसही
 राटिः, पद्मत्तावे प्रसङ्गोपाविक्करव पेसुके, मन्थन मसङ्गोपाविक्करव परपरिवाए, विमकीवं परेपाङ्गुबदोपवववव वरवरव वररति

किरिया कज्जइ ? हता ! स्युत्ति । सान्ते ! किं पुठाकज्जइ जव नियमाब्जद्विसि कज्जइ सा
 न्ते ! कि कठाकज्जइ झुककाकज्जइ तचेवजाव नो स्युणाणुपुष्टिककातिवत्तस्यसिया । जहानेरइया तहाएणिं
 दियवज्जा ज्ञाणिथइ जाय वेमाणिया । एगिदिया जहा जीवा तहानाणिथइ, तहापाणाइवाए तहामुसा
 वाए, तहास्यदिने, मेज्जे, परिगहि, कीहे, जाय मिच्छादसणसहे । एव एएण झुठारसचउहीस दऊगा

तिजा हे भयवन् ! एं सुट्टवकी साने ? प्रपुठाकज्जइ । जववा प्रसुट्ट सागे । आवविज्जमाब्जद्विसिज्जइ । मावत् निवे एं वट्ठिग प्रते सागे । सामते
 विज्जवज्जइ । तिजा विजा हे भयवन् ! एं कीवी सामे । जववा प्रसङ्गोपो सागे । तवेव । तिमज सव ज्जवो । आववोपवासपुब्बि
 कडातिवत्तस्यसिया । जावत् पमानपूर्वदे नवीधो एववं ज्जव । जहावेरइया तहा एगिदिवज्जमाभाषियव्याजाववेमाबिया । जिम मारकीकज्जा तिम
 एवेदो वर्रो पसुरवमारविज्ज यावत् बेमानिज परित्त सवे ज्जववा एवेदोवज्जा तिमट्टे एवेदोने विगिपदे । निष्ठावाएव छदिसिवाघावं पशुषुसिसित्तिदि
 सि इत्तादि । एगिदियज्जवाजीवातज्ञाभाषियव्या जहापाचारवाए । एवेदो जिम जीवज्जा तिम कज्जवा, जिम प्राण दय तेज्जा विमोम तेज्जे प्राणा
 तिपात वजीवे बीजनाम विवाज्जवे विममरात्तिपत्त । तहामुसावाए । तिम स्यावाद् जाववा । जहाप्रदेसादावे मेद्वे परिक्कहे कीहे । तिमज
 प्रवत्तादान पचवीवी पशुमावेवा, इमज मैमुन कोनामोग, परियइ मूण्णां ज्जाव जीवेद । आवमिच्छादसणसहेएव एएपठारसचउहीसद्वज्जाभाषियव्या

मोहनीयोदपापितोद्वयः तत्त्वना रति विषयेषु मोहनीयोदपात् चित्ताभिरतिः भरतिरति मायामोसे दृशीयकपायाद्वितीययाद्यवयोः सुयोगो
 ज्ञेयः तपमयोगाउपलक्षिता चधया धयान्तरप्रापान्तरकरणेन यत्परवर्धनं तन्मायामुपति मिथ्यावृद्धनं द्वात्यमिव विविच्ययथानिबन्धमात्वा
 मिथ्यादशानगस्यमिति एवं ताव द्रीतमद्वारेण कर्म प्रकृषित तदप्रवाहत आसक्त मित्यतः आश्रितानेव सोकादिभावात् रोहकाप्रिचाल मुनि
 पुंग्वद्वारेण प्रकृषयितु म्प्रस्तावयन्नाह ॥ तेवकाशेकमित्यादि ॥ परब्रह्मदुपति ॥ स्वभावतएव परोपकारकरकक्षितः ॥ पगइमसवृत्ति ॥ स्वप्नायत
 न्य प्रायमादुविबो इत्यय ॥ पगइविधीयति ॥ तथा ॥ पगइउवसुपत्ति ॥ क्रोवोदपाभावात् ॥ पगइपयबुकोहमाकमायासोक्षे ॥ सत्ययि कपायोक्तये
 प्रतनुजोपादिनाथः ॥ मिठमदुवसुपत्तेति ॥ मृदु यन्मादेव अत्यय महलतिष्ठय स्तसुम्यजः प्राप्नो गुरुपदेका यः सतथा ॥ यस्मीति ॥ गुरुसमा

ज्ञाणिपक्षा । सेवजते २ । जगद्य गीयमे समण जाय विहरइ ॥ तेणकालेण तेणसमण समणस्स जगद्यत्तं म
 हायीरस्स स्थितेवासीरोहेणामश्रुणगारे पगइजदुए पगइमउए पगइविणीए पगइउवसते पगइपयणुकोहमा

इह । यावत् ग्रन्थे मात माया काभ राग द्वे बन्ध पञ्चाङ्गान पैसूय परपरवाद परतिरति मायामोस मिथ्याइयममज इमएव यठार पापकान्तव
 बउयोमठउे कहवा । सेवभते भतेति । तद्वति, से भयवत् । तुल्येइह ते सवसन्धे चन्धानको एसाकहो । भयवगीकमे समबभयममहावोएवइहजानवि
 इरइ । भयवत गीतम नमच भगवत जीमहावीरने वरी यावत् विचरनाकाया, इम पक्षिणा भौतमने अधिकारं कम प्रकृषय । कोवी ते कम प्रवाहवी
 यासताहै एतना मटिजगायता आकारदिकना भाइ राखकनामा साधु तेइने प्रयात्तरकहे—जेबंकाखेबं । तेकासनेविदे । तेबंसमएवं । ते समरन
 विदे समचकुममययोमहावीरए । समच तपछो भयवत प्रानवं एछवीदिवंत जीमहावीरनो । यतिवासी राखिचामंचखारे । मिय रोहानामे साधु
 पगइमए । ननादै पट डयकोरी । पगइमठए । कभाकवी कामकभाव । पमइविधीए । कामने विजसर्वत । पगइउवसते । कभाकै कोवउदयनहो । पग
 एपयठकाहमाचमाससेम । कामने पातका बाढा कुचमान मावा सोमहै । मिठमइवसंयवे पजीवि मइप विधीए । मृदु से मारदव यत्थेयं पञ्चकारनो ज

णमायालोने मिउमद्वयसपन्ते सुलीणे नद्वए धिणीए समणस्सजगवत्तमहावीरस्स धुदूरसामते उहु जाणू
 सुहोसिरे ज्जाणकौठोगगए सजमेण तवसा सुप्पाणनावेमाणे विहरइ । तएणसे रोहे सुणगारं जायसहुं जाय
 पज्जुग्रासमाणे एयययासी पुसिन्नते ! छाए पच्छासुलीए पुसिअुलीए पच्छालीए ? रोहा ! लोएय सुलीए
 य पुसिपेते पच्छापेते दोवएसासयान्नाया सुणाणपुद्दीए सारोहा । पुसिन्नते ! जीया पच्छा सुजीया

व सयय मुक्कपदेयवो मुक्कसमीपरत्ता पबवा सुलीने गवदत्त पतरावत्त यक् सेवा गुणीपते । समयसुभयवपामहावीरसु । अमय भयवत्त श्रीमहा
 वीरयामीने । पदूरसामते । पत्तिवगलीअवो पत्ति ठूळानवो । उहुजापुपपत्तिस्ति । जवा ठीपव नीओ मायो । अयावलीशवगए । अयानदय कोठाने
 बिने धमज्जान विपे किरिचित्तवत्ता । सजमेवंतवत्ता पप्पावभावेमावेविहरइ । सुतरमेदे सवम तेवे जवा आवता जमवारीवे तेवेकरो तथा तय वारे
 भेदे तिणे मूलगा कम निवर्तिये तेवे करो पाप्मा जीव ते पते मवो भावनाये भावतावका विपरै । तएवसेरोहिमपवगारे जावसहुं । तिवारे तेरोहा
 नामे साधुअपनो यहा एतसे पाप्माये सहित । जावपव्ववसिमाय । यावत्त भव्दे सेवा करतावका एयव मीतमनीपरै कव्वो । एवववासी । इम वय्यमा
 य कइता व्वा । पुत्तिभतेसाए । पविदे वेभगवन् ! सोकवै । पच्छापसाए । पवै पसीअवै । पुत्तिपसाए । पववा पुवै पसीअवै । पच्छासीए । पव्वेसी
 ववै इतिमय उत्तर । रोहा सापप पसीए । वेरोहा सोक अपुन पसीअ । पव्वेयेते पच्छायेते । पुवै पव्वेयेते पच्छायेते । दोविएसासयामावा ।
 पञ्चनाव तथा पव्वाव वेइ शासताभाववै इहा सदेइ नवो । पव्वावपुव्वीएसाराहा । पविदे पावै जिहा पतर नवो एतसे दोनूवरावरवै एवमावे
 पदिना पावे कोर कइवाय नवो । पुत्तिभतेजीवा । ववोराहोपव्वेहे—पविदा वेभगवन् ! जीववै । पच्छापजीवा । पव्वे पजीवक भयवा । पुत्तिपजी
 वा । पुवै पजीववै । पव्वाजीवा कइव कोएव पसीएव । पव्वे जीववै इतिमय उत्तर कइवै—विमहीक सोक भने पव्वाव पविदा पव्वे नकइता । तद्वि
 वोवपपजीवाय । तिमहीअ जीव पजीव एदीन् गासतामाववै एवमेविये पूर्वापरविभासमानो पवि करो नसवै । एवभयविचित्रियाय । इमइसे सि

चितः मलीनीया ॥ प्रहृष्टि ॥ अनुपतापको गुरुशिष्यानुशात् ॥ विहीयति ॥ गुरुसवागुशात् ॥ प्रविविधियायति ॥ प्रविविधतीति प्रवा प्रवा सि

पुष्टि अजीना पक्का जीवा ? जेहेलोएय अलोएय तेहेव जीयाय अजीयाय, एव जयसिधियाय अन्नवसि
 ष्ठियाय सिध्यासिध्दी सिद्धा अस्मिन्ना । पुष्टिजते ! अन्नए पक्काकुक्कुनी पुष्टिकुक्कुनी पक्का अन्नए ? रोहा !
 सेण अन्नए कने ? जयव कुक्कुनीठ, साणकुक्कुनी कने ? जते ! अन्नयान एवामेव, रोहा ! सेयअन्नए सायकुक्कुनी
 पुष्टिपेते पक्कापेते दुवेएससायानाया अण्णपुष्टीए सारोहा । पुष्टिजते ! लोयते पक्काअलोयते पुष्टिअलो

यि जने ते भवसिद्धि कइता भव हत्वर्त्त । भवसिद्धियाय । गरीयाय सिद्ध वइने त भवम् हत्वर्त्त । सिद्धि सुवि पसिद्धि ससार तेमा
 व । मिहा पमिहा । सिद्धासिद्धाओव पसिद्धा ससारोवीव तेमाहे एसय वडोराही पूखेहे — पुष्टिभतेपइए । पूव हेमगवन् । इहू । पक्कावुडुओ । पूव
 इहू वडुओ । यवा एसाअमोये पूवा । मज्जवडुडुओपी । तिवारे राही कइहे — हेमगवन् । इहू अथा वलीमयवतकहे — सायकुक्कुनीकपी ।
 इहू वडुओ । तिवारे रोहा कहे — मतेपडयाया । हे भसवन् ! इहूओ वडुडुओ । एवामेवराहा सेव पइए । इमव हेरोहा । ते इहू । साय
 राहा । एहहा पूव पूव एहही यानपुर्वीव रडितहे हेराहा । पविमतेहोयते । वडोराहा पूवहे — हेमगवन् । मीकना भतहे । पक्कापसायंते । पूव
 भाइनेयतहे यववा । पुष्टिअनायत । पूव अनाअनो र्यतह । पक्काभापते । पूव कोकना र्यतहे इतिमइव । रोहा सोपतेय पलीयतेय । हेरोहा ! लोव
 मायंत यने अनाअना यन एहानू पडिना पडैनही । आन अनाअपुष्टिपराहा । मावए अनाअपुर्वीव पूव पडिस् एहवा कही नसकोये हे रोहा वली
 राहा पूवहे — यडिहे हेमगवन् । वावनायंत । पक्काअमतेउपासतेपक्का । पूव सातमो पुष्टिवीजो हेठिहा भाकायांतर इसेप्रश्न कोथे भयवतकहेहे —

द्वि निवृत्ति र्मेयास्ते भवसिद्धिं का प्रप्या इत्यर्थः ॥ सप्तमेऽवाप्तरोति ॥ सप्तमपूरयिव्या अपोत्रत्यांकाश्चामिति सप्तसङ्कषणायै ॥ उवासेत्यादिके, तत्र ॥
उवासेति ॥ सप्तावकाशान्तरादि ॥ प्रापति ॥ तमुवाता यमवाता ॥ प्रकृतवदिति ॥ जनोदपप ॥ सप्तपुण्डविति ॥ भरकपूरयिव्याः सप्तैव ॥ दीवायति ॥
जम्बूद्वीपादयो ऽसङ्ख्येयाः एव सागरा सखादयः ॥ वासति ॥ वर्षादि प्ररतादीनि सप्तैव ॥ खेरइयाइयति ॥ षतुर्ध्विअतिवृत्तक ॥ अत्यियति ॥

यते पच्छालीयते ? रोहा ! लीयतेय स्थलीयतेय जाव स्थणणपुष्पीए साराहा । पुष्पिन्ते ! लीयते पच्छा सप्त
मेउयासतरे पुच्छा , रोहा ! लीयतेय सप्तमेय उयासतरे पुष्पिपेते जाव स्थणणपुष्पीए सारोहा , एव लो
यतय सप्तमेय तणुवाए एवधणवाए घणोदिहिसत्तमापुढवी , एव लीयते एक्केक्केणसजोएयस्से , इमेहिठानेहि
तजहा—उवासयायधणउदहि पुढवीदीवायसागरावासा नेरइयादीस्थितिय समयकम्माइलेस्सान् ॥ १ ॥ दि

राजापतेरसत्तमठवासतरबपुत्रिवितेवावपवावपुत्रोएसाराजा । हे राजा ! साकन पतेरने सातमो एखिवोना १ पाकायने माओमाचि पहिसा पवि एखहे पवि सावत् भनकमरहित पहिसा पवे एखवो कओनसकोखे पहिसाए पखेए इमनहीं इकी पूव पयावुना अनुकम नही हेरोका । एव को पतेर । इम साकनापत पने । सत्तमेसतबुवाए । सातमो एखिवोना तनुवात एखनो प्रश्न तथा उत्तर कइवा । एवकववाएववादि । इम सोकांत प ने मातमो एखिवोना यनवात बनादि कइवा इम सोकनो पत पने । सत्तमापुठवो । सातमो एखिवो जाइवो । एखसोपते । इम सोकनापतए एखेबसबाएयावे । एखेकत्तानक जाइवा । इमेहिठावेदि । तवहा । एइ ज्ञानकना नामहे तेकहेहे — गाबावेकरो । उवासवातवबसदि । पा काय पतरा १ तनुवात सोको यनवात घनोदि पाचो सात । पुठवोदोबाबसागराबासा । नरकनो एखिवो सात खडूरोप पादिदेइ पसस्पाता होप पसस्पाता समुद्र सबबसमुद्र पादिदेइ भरतसेवादिबाव । बेरखादो पत्तिय । नारको पादि बसवोसदखक पंचास्तिनाय वपुन । समयान्वाइ से वपाओ १ १ ॥ कासविभाग पाठ सेष्ठा छ १ । दिशोदंसववावे सबसरोपाबकोमजवपाने दसपएसापज्जव भइनिपुत्रिवापते ॥ २ ॥ इदि ३ दयन ४

अस्मिन्नापा पन्थ ॥ समपति ॥ कालविनागाः क्रमोत्पत्तिः पदं, वृष्टयोमिष्यादृष्ट्यादय स्तिस्रः वर्द्धनामिषत्वारि प्रामाणिपन्थ, सञ्चारा
पमरः गरीराणिपन्थ, योगात्म्य उपयोगीन्दी, द्रव्यादिपद प्रदेशा फलताः, पर्यया अनन्तायव ॥ अहति ॥ प्रतीताद्या अमागताद्या सङ्घोद्या
नेति ॥ विपुलिनापतेति ॥ अयं मूढाजिनापनिर्विद्या स्तरीय पयिममूढाजिनापं दर्शयन्नाह ॥ पुष्टिप्रसेतोयतेपञ्चासवृद्धति ॥ यत्तानिच सूत्रायि
शून्यतानादिवादनिरामन विचित्रयाद्याप्यात्मिअनुसुताभिधानार्थोति ईश्वरादिकृतत्वमिरासेन जगद्विस्वामिधानार्थोतीति लोकांताविलो

ठोदसगणाणा समसरीरायजोगउग्रगे वृद्धपएसापज्जाय अरुकिपुष्टिलोयते ॥ २ ॥ पुष्टिन्नते ! लोयते प
च्छासवृद्धा ? जहालीयतेण सजोयथा सवृठणा , एते एव अलोयतेणवि सजोएयव्हा सवृ , पुष्टिन्नते ! स
त्तमे उयासत्तरे पच्छा, सत्तमेतणुयाए एव सत्तम उवासत्तरसवृहेहिं सम सजोएयवृ , जाय सवृछाए पुष्टिन्नं
ते ! सत्तमेतणुयाए पच्छासत्तमेघणवाए , एवपि तहेव नेयवृ , जाय सवृछा , एव उवारिअ एक्केक्क सजो

आम १ मूढा १ सरार १ अपन बाग १ उपयाम २ द्रव्य १ प्रवेग पनता पर्याव पनता पतौतपदा अनामवपदा सञ्चया एवहा आनव पूजवा पू १
पदिना लोकीत २ पवरा । पविभतेमोपते । एवोम विवेद वेइसीमूष देकाहेइ—पूर्वे हे भगवन् ! लोकीत । पच्छामज्जाहा । पवे सवपदा इत्यादि स
२ वइयो । अजानापतेजमंजोइवासव्वेठाहा । विम लोकापत पू मेधा लोका समहा आनव सातमा अववायांतरादिक्क तिम । एतेपपलोपतेव
विमज्जोणपथा । ए इमज पनीअजा पंतवज्जो पदि मनीपट्टेविषारीते आइया मेजवा, वनीराजो पूहेइ—वेयविभतेसत्तसेववासत्तरेपच्छासत्तमेतणुवाए ।
ते पदिना हे भगवन् यातमीपविवीनो आवायांतरव्वे पवे सातमीपविवीनो तजवात पवथा पदिवा सातमी आवायांतर इमपूज्जा भगवत ववेहे—ए
वा पदिना एवै वही नमकोये । एवमतमंउवायंतर । इम सातमी आवायांतर । अवेइसमंजोएववजावसव्वथाय । सगवे ठामे लोकीतो लोकीमे म
महा तीन्ने अइया, वनीराजोपूहेइ—पविभतेमममेतणुवाए । पदिना हेभगवन् सातमी पविवी पवथा सातमी तजवातव्वे । पच्छासत्तमवववाए ।

कपदायप्रमाणा दय गीतममुयेन लोचस्थितिप्रज्ञापनापाप ॥ कश्चिद्विज्ञानित्यादि ॥ आकाशाप्रतिष्ठितो वायुः समयातपनवातरूपः सस्या यथा
ज्ञानगोपरिस्थितत्वात् आकाशानु स्थितिप्रतिष्ठितमयेति मतप्रतिष्ठाविनाल्लतति तथा वातप्रतिष्ठित उदधिर्चर्चनीदधि सनुपनवातोपरिस्थित
त्वात् २ तथा उदधिप्रतिष्ठिता पृथिवी पनोदचीना मुपरिस्थितत्वात् ३ रचप्रजावीना यादुस्यापेक्षया षेवमुक्त मन्पये यत्प्रामाग्यारापृथिवी

य तेन जोजोहेठिद्वी ततठन्तेण नेयसु, जाय धृतीयस्थुणागयथा पच्छा सधृथा, जाय स्थुणाणुपुद्धीए सा
रोहा, सेयन्तेरे जाय विहरइ । नतेति जगथं गोयमे समण जाय एवययासी, कइविहाण नते ! लोय
ठिइ पणत्ता ? गोयमा ! स्थुविहा लोयठिइ पणत्ता ? तंजहा ! आगासपइठिएयाए ? , वायपइठि

पक्षे भातमा पनवातस्य पश्चिमासातमा पनवातवै पक्षे सातमा तनुवातवै । भगवतकहे—एवंपित्तैवपेक्षव । एवंपि तिमज आषवा पश्चिमा
पक्षे न कइवा । आवसम्भटा । यावत् सबभटा एतवी कइवा । एवउवरिणएखेवसंकीय । इम खपरिखो एवेकखाडवो मेकवो । तिचजीवोहेठिद्वी । तेस्यो
जेहेठिद्वी । ततंखखेएपंकेय्य । तैते खोदवी परइमिखवी, इम विचारी सेवो, वासगेकइवा । जाव भतीतपयामवहा । यावत् पश्चिमा भतीत भटा पक्ष
पनामतपवा, पववा पश्चिमा पनागतपवा पक्षे भतीतपवा । इम पश्चिमा पनागतपवा पक्षे सर्पाणा, भयवा पश्चिमा सर्वाहा पक्षे पनागतपवा
आवपवापुप्लीएसरीहा । यावत् एमव पनागपुर्ण्ड्रं हेरोहा एसवने पश्चिमापक्षे कइोनसंकीये, सदा ग्रास्यता भावइ हेरोहा । सेवभतेभेतित्तिआव
रिहरइ । राहा कइहे—तइति । इमभवन् तुमेकस्य ते सवसख्ये पन्थवानहीं एसोकको मान्त् विचरे । भतेत्तिमगवगीयमे समथभगवमहावीर आपएवंव
यावो । साकतीदि आकपदार्प प्रकाववो कइवा । इवे यीतम मुखहारे साकसितिनो सरूपप्रकाये कइहे—हे भगवन् । एइवा ज्ञानवत यीतम, यमस
भनवत यीमहावीरसामो प्रतेवादी वावत् इमकहे । कश्चिद्विज्ञानभेतिलोपठिइपणत्ता । केतसेभेदे हेभगवन् धोदनीसिति कवी इतिप्रश्न उत्तर । गोयमा
पश्चिमासीपठिइ पणत्तातवहा । हेगीतम पाठेभेदपञ्चदशखवाकनो किति रइवो कइवा तेकहे—प्रागासपइठिएयाए १ । आकाशप्रकर तनुयात

पाशाप्रतिष्ठितं तथा एषियीप्रतिष्ठिता ममपाशराः प्राणा इदमपि प्रायिकमेवा न्यया आकाशपथविमामप्रतिष्ठितामपि तेसन्तीति ४
तथा पञ्चीना शरीरादिपुद्गलरूपा जीवप्रतिष्ठिता जीवपुतेपात्यितत्वात् ५ तथा जीवा कमप्रतिष्ठिता कमसु अमृदयावस्यकस्यपुद्गलसमुदाय
रूपव भूमादिनीयानामाश्रितत्वात् अन्येत्वाद् ६ जीवा कममभि प्रतिष्ठिता भारतादिजातेना वस्थापिता ६ तथा अजीवा जीवसङ्गृहीता मनो
नायान्पुद्गलाना अजीवैः मङ्गरीतत्वात् अजीवाजीवप्रतिष्ठिता सप्तया अजीवाजीवसङ्गृहीता इत्येतया कोनेद १ उच्यते पक्षस्मिन् वाक्ये आचाराचे
यथापुत्र उतरणु मङ्गाप्यमङ्गादृक्ताव इतिमेद पक्ष यस्यमङ्गाद्यं ततस्या येयम प्यर्पोपहितः स्या अथा- यपूपस्य तैस मित्याचाराचेयजा

तदुन्नी २, उदहिपङ्क्तिपापुन्नी ३, पुन्नीपङ्क्तियातसायावरापाणा ४, अजीवाजीवपङ्क्तिया ५, जी
यारुममपङ्क्तिया ६, अजीवाजीवसगहिया ७, जीवाकमसगहिया ८, सेकेणठेणजेते ! एववुच्चइ अण्ड

तदुन्नी २ पाशागतैत्र प्रतिष्ठितत्वे तमाटे पाशागप्रतिष्ठितमो चिता मळोवा पाशागविबर्ही ऊपर रखा नवी। पातपईष्टिगठद्वी ३। तमय
न पदयात ऊतर पनामधिप्रतिष्ठित कहता रखावे २ वमादधि ऊतर रवमभादि एषिवीरहीवे। उन्विपइष्टिपुढवो। तेमाटे उठवि प्रतिष्ठित एषिवी
रही, पक्षमभादि क यात एषिवीवायजीवे कपो इकमप्यामाटे पन्था इयतमाभारा एषिवो पाशाग प्रतिष्ठितत्वे १। पठवीपइष्टिसातसावरापाणा ४
इयिथ अवरिरपा पमयावरजीव ए पवि पाशकमने कछवे पन्था पाशागपवत विमाननेविये पयिरहेवे ४। पळोवा ओवपइष्टिवा ५। शरीरादि
पदमरूप पञ्चीव ते ओरनेविये प्रतिष्ठित रखावे ओवायितत्वे तेमाटे। ओवा कमपइष्टिवा ६। ओव संसारी कम पक्षरूपनेविये प्रतिष्ठितरखा, पक्षवा
रगावे कपया ७। ओवाकममगहिया ८। संसाराजीव कममपया उदयपया कमनेनवे मवत्तवे केकेइमेवसहे तेतिर्न प्रतिष्ठित कळीये किम घटने
रिचे कपादि कछे ८ मोतम करेवे-मेवेनेपमतेयवुचर। ते एवे शारने वे मगवन् रसकम्पु। पइविवाजावलोवाकममगहिया। पाठमेवे कोकस्ति

षो प्यस्तरयास्ते दृश्यन्ति १ तथा श्रीया कामसङ्गहीताः सुसारित्रीवाना मुद्रयप्राप्तकर्मवशात्तित्यात् येन यद्दशा स्तोत्रप्रतिष्ठिता यथा-पठे
 कृपादय इत्ययं निद्राप्याचाराचयता दृश्येति ॥ सेजहानामगच्छति ॥ स यथानामको धर्मप्रकारमामा देवदत्तादिनामेत्यर्थं अथवा ॥ सेवति ॥
 न ययति दृष्टान्ताद्यः मामेति सम्भावनाया ए इतिवाक्यालङ्कार ॥ वन्यति ॥ यस्तिदृति ॥ आलोवेवसि ॥ आढोपये द्वायुना पूरयेत् ॥ उष्यसि
 ययंपवति ॥ उपरिचितं पिकृत्रत्न इतिवचनात् अत्रत्यस्यैव ज्ञायाथत्या तज्जर्मोर्धत्याद्या यत्थङ्गुपिमित्यर्थः वप्नोति करोतीत्यर्थः अथवा ॥
 उष्यमियति ॥ उपरि कमिति यस्ति ॥ सेम्रावयाएति ॥ सो ऽप्याय सस्यवायुकायस्य ॥ उष्यति ॥ सपयुपरिनावद्य व्ययहारतोपिस्मा दित्यत
 आह ॥ उपरितमे सर्वोपरीत्ययः यथा-वायु राधारो अलस्य दृष्ट एव माभारापेयज्जायो प्रवति आकाशपञ्चकातादीनामितिज्ञावः आया

यिहा जात्र जीवाकमसगहिहया ? गीयमा ! सेजहानामए केइपुरिसे वलियमाओवेइ ? हाउप्यिसिद्धयथइ ? ता
 मज्जेगतिग्रधइ ? ता उयारिस्सगठिमुयइ ? हा उयारिस्सदेसयामेइ ? हाउयारिस्सदेस स्याउयायस्सपूरेइ ? हा उप्पि
 सियग्रधइ ? सामज्जिस्सगठिमुयइ । सेणूण गीयमा । सेस्याउयाए तस्सवाउयायस्स उप्पि उयारितले चिठ्ठइ ?

क्वी यागत् जीवज्जे मोतम हसे प्प्रावका भगवत कण्ठे-उत्तर । गायमा सेवज्जानामए । हेमोतम ते ववा इट्ठाने नामरति कामकामेन
 ॥ केइपुरिसेयिमाहावेइ । वारि देवदत्तनामै पुरुष दीवज्जोवायेकरी फूजेकरी पूरे । वलियमाववेत्ता । सोमज्जोवायेकरी पूरेने पळे । उप्पिसियवधइ ? ता
 उयारिसे तेवज्जामुत्त वाधैमुले पववाधै वाधीने । मज्जेयठिबंधइ ? ता । मच्च माठि दीवज्जोने विषे वाधै वाधीने । उवरिस्सगठिमुयइ ? ता । पळे सुखकी
 उपरिनी गठि मूजे गठिपामै खानोने । उवरिस्सदेसयामेइ ? ता । ऊपरिना देयवी वायरोकाटे आढोने पळे । उवरिस्सदेसवाक्याएसपूरे ? ता । ऊ
 पप्पिमादेगनेविषे पवनेविषे पाचोस भूदेपाचोस भूरोने । उप्पिमितबंधइ ? ता । ऊपरसी मुखनी गठिवाधै वाधीने तिवारे पळे । मज्जिस्सगठिमुयइ ।
 विज्जोगठि पामे ख डे । सेणूण मायमा । ते निषे हेमोतम । तेषमनाठवाक्यउत्पिउपरिमतसेविद्धइ । तेइने वाउकायने

रापयन्नावय प्रागेव सर्वपदेषु व्यञ्जितवृत्तिः ॥ अन्ताहमन्तारमपोरुचिपुसिति ॥ अन्ताय मविद्यामानस्ताय भगायमित्यर्थं अन्ताचीवा निरस्ताय
 सत्त्वमित्ययं अतएवान्तार तरीतु मन्ताय पाठान्तरेण अपार पारवञ्जिनं पुरुष प्रमादमस्येति पौरुषेयं तत्प्रतिषेधा त्पौरुषेय तत
 कम्मपारयो इत सन्त मन्तार येहालाद्विहक एव वाहृत्यत्र वासव्यो दृष्टान्तान्तरतावृत्ताय लोकस्थित्यधिकारा देवदमाह ॥ अत्यिष्टमित्यादि ॥
 अन्येत्याहु - अन्तीवाचीवपद्विष्टियाहृत्यादि पदवृत्तुष्टयस्य प्रावनात् नन्दमाह ॥ अत्यिष्टमित्यादि ॥ योग्यलक्ष्मि ॥ कम्मञ्जरीरादिपुद्गलाः ॥ अकम्मस्य

हृताचिच्छिद ॥ संतेणठेणजाय जीवा कम्मसगहिआ, सेजहावा केहपुपरिसे वत्थिमाओवेइ २ ता कम्मीएउयइ अ
 त्याहमन्तारमपोरिसिय उदगसिमुमाहेज्जा । सेणूण गोथमा ! सेपुपरिसे तस्स आउयायस्स उवरिमतले चि
 छिइ ? इन्ता चिछिइ । एवंवा छिछियिहा लोयछिई पसुत्ता, जाव जीवा कम्मसगहिआ । अत्यिणज्जेते ! जी

ऊपर अवरसेतले पाबी रहै रहै योमन्ताचीरदेवे कच्चा मोतमकहै । इताचिइह । हां भगवन् रहै, तिवारै भगवतकहै—सुतेपहुंच जावओवाकचसगहि
 बा । हे मोतम ! किम बायुने पाधारै कहेनेरहुं दीठु तिम पाधारोवेयमावै पाआय वनवातादिह पयिककथा, यावत् जीवकर्म सयझा तासगे कइव
 वओ बोआ इटीत कहैहै—सेवकावाकिएपुपरिसे । ते किम कार पुरुष देवदत्तादि नामै । वत्तिमाओवेइ । दीवहो वायकरीपूरै पछे ते दीवहो । कइएव
 धर । कइसेतौवधि पछे । पत्ताइ सन्तार । छहपाबी भगाय तरानवाय पाठातेर अपार पाररहित । मपोरिसियसिछदगसि । पुरुषपमापयो य
 थिअ पाबीनैविधि ते पदय । उवाहेज्जा । पनयाहै पाबीमांदिपेसे । सेजहावमासेपरिसे । भगवतकहै तेनिचे हेमोतम ! ते पुरुष । तच्छपाउयावसुठ
 वरिमतलेचिइह । तेह पाबीनै छपर रहै पाबी भवनाइता रहै अंथा रहै इसा भयवतेकच्चा तिवार मोतमकहै । इता विइह । हांभगवन् तेपुरुष पा
 बी त्रपररहै । एववापहुविहामायछिई पसुत्ता । तिवारै भगवतकहै इम वा यज्ज इटीतां तर सूचमाकइ इम इहेपकारे पाठेभेदे सोकप्पिति कहौ । जा
 वओवाकचसगहिआ । बायत् पाआय परहिणवाते इत्तादि जीवकर्म सपझा एतहा संगे कहौ, साकप्पिति अविज्जाराखौअ कहैहै—अत्थिअभतेओवा

यदुत्ति ॥ अन्योन्य जीवाः पुद्गलाणां पुद्गलाय जीवानां सम्बन्धादित्यर्थः कथं यद्वा इत्याह ॥ अखमखपुष्ठा ॥ पूर्वं स्पर्शानामाश्रया न्योन्य स्पर्शास्त
तो न्योन्य वद्वा मातृतरं सम्बन्धादित्यर्थः ॥ अखमखमोगाठति ॥ परस्परं लोसीभावयता अन्योन्य स्पर्शप्रतिबद्धा इत्यत्र रागादिक्रयः स्पर्शः यदाह
स्त्रीवाच्यत्वादीरं स्पर्शप्रतिबद्धा इत्यत्र स्पर्शप्रतिबद्धा इत्यत्र रागादिक्रयः स्पर्शः यदाह

वाय पोगलाय अखमखपुष्ठा अखमखमोगाठा अखमखसिणेहपक्रियठा अखमखमयक्रुत्ता
ए चिठति ? हताश्रुत्यि । सेकेणठेणनंते ! जाय चिठति , गीयमा ! सेजहानामए हरेदसिया पुखे पुखप्य

पौषसावपसमसबह ॥ छे बंधाव्यावहार हेमगवन् । जीव भने कम यरीरादिपुद्गल वपुन माहामाहि बांधा जीव पुद्गलने पुद्गल जीवने ! पखमखपुष्ठा ।
माहामाहि अगनामापकरी करणा तिकार पळे । पखमखमोगाठा पखमखसिणेहपक्रियठा । माहोमाहि भागाठा सोसोभावे मिळा चीर मोरनो
परे माहामाहि छेई रागादिके बंधाची खिम यरीर बोपण्या रेख विसर्गै तिम । पखमखमयक्रुत्ताएचिठति । माहोमाहि समुदायभावे करी रई इतिप्र
य उत्तर । हताश्रुत्यि । हा मोतम मय तिमजीवने । सेकेणठेणनंतेजावचिठति । मोतम कहे—तेजे कारणे हेमगवन् ! जीव भने पुद्गलसमुदायभावे करी
करीरई यावत् एतथासने कइवी इतिप्रय उत्तर । नाबमा सेजहानामएहरेदसियापुखे । हेमोतम । ते कवाट्टति, नामए इतिवाक्यासंशारे, खिम कोरे
इर्पाची भया । पुखप्यमावेनासहमावे । पूरो भया सवार खबोनहो पाचीनो सरता खसटतख खसासर्पाभतो तसो खेइमी । बोसहमावे । खसना यद
न पचाची विव्रमतीवे । सममयक्रुत्ताएचिठति । विपमनहो धळोपरे खस समुदाय खिर्षा विव्रदियि पाची पसरजो तेमाटे प्रमावे दोसतो रसेहे । पखे
बइपरिसेतसिइरदसि । पख कइता ॥ इति बंधाव्यावहार, ते भया द्रवने भनतर काइएख पुख तेइनेदिये । एगंमखमखसदासवं । एख मखतो
माटी माव, पचि ते खेइबोले, नावे सरखेवेइ पाची पावभने ते सडितहे । सतखिइउक्याहेळा । मोटावेइ तिखेसहित एखवी मावेकरी तेपांची प
वगावे प्रवेयइरे । सेबचं नावमा साबाया । तेजिये हेमोतम । तेनाया । तेविंधासवदारेइ । तिखे भाववहार छिद्रेकरी । भापूरमाची पुष्ठा २ । जसे

येनात् न्योन्यगतं स्मद्ग्राव्यन्ता तथा ज्योन्यपटतया ॥ हरयमियति ॥ इदो नवः स्या द्रवेत् ॥ पुणेति ॥ धृतो जलस्य स किम्पित् यूनोपि
 ग्राह्यारत म्यान्तग्राह ॥ पुण्यमावेति ॥ पूर्यमावेति ॥ पूर्यमावेति ॥ पूर्यमावेति ॥ पूर्यमावेति ॥ पूर्यमावेति ॥ पूर्यमावेति ॥ पूर्यमावेति ॥ पूर्यमावेति ॥
 मनरगा पट्टमानमनइत्यः ॥ दोसहमावेति ॥ असमाधुर्पादेव विकसन् स्फारीमन् बहुमानइत्यर्थः ॥ समनरघक्रताएति ॥ समो मयिपमो च
 ते इत्त मनामितत्यन जरो अनसमुदायो यत्र स समनरः सर्वथा धृतोवा समनरः समदाध्वस्य सर्वगव्यापयत्यात् समनरः द्वासी पटदेति स
 माम समनरएणइय समनरपट स्मद्ग्राव्यन्ता तथा समनरपटतया सर्वथाधृतपटाकारतयत्यर्थः ॥ अवेति ॥ अवेति ॥ अवेति ॥ अवेति ॥ अवेति ॥

माणे बोलहमाणे दोसहमाणे समनरघक्रताएचिठइ । अहेणकेइपुरिसे तसिहरदसि एगमहनाय सदासव सय
 च्चिइ नुगाहेक्षा सेणूण गोयमा ! सानावा तेहिंथासवदारोहिंथापूरमाणी २ पुणा पुसुप्पमाणा बोलहमाणा
 योगहमाणा समनरघक्रताएचिठइ ? हताचिठइ । सेतेणठेण गोयमा ! अतियण जीवाय जाय चिठति ।
 अतियणजेते ! सदासमिय सुद्धमेसिणेहकाये पयकइ ? हताअतिय । सेजेते ! किउहेपयकइ अहेपयकइ ति

इरो भरतो बडो २ पुण्यमा ॥ समनर पाबोबरीजनको । वासहमाणा । तिहा पाबो उवासापमेवे । दोसहमाणा । मळाता पाबो म
 नडा एउओ नावे । समनरपटता० चिठति । इह सेपयावडो पाबोभरतो अिम तसेवेसे तिम ते नावा पाबोबरी भरोयडो पाबोमादि रथे, तियारे
 ॥ तिम बरेइ—हताचिठति । हा मयवन् रथे । सेतेबरेइ गाबमा । मयवतकथे ते तेवे पडे हेगोतम । पटियण जीवायजायचिठति । पटिजे बरमावा
 गानडागे ओर एने पडय वासतरथे एतनामने कडवा । पटियणमतेसदाममित । बडोसोक्कसित्तिनेविअ कडेवे—पटिजे हे भगवन् । मया सवदाका
 म पमानमित मगयो धरुनेविदे । महुमेसिणेइपडवडर । मूळपाबो सोम पपकाय विमिय हल्लय, पडेवे इतिपय, उतर । हंतापटिमेमेतेकिउहेपय
 २ । इतिगतम पडेइ, वडो योतम कडेवे—ते हेभगवन् ! स्वघाटका वेताव्यादि पवतमेविपे पडेवे । पडेपयकइ । पडेपयकइ अवेति ॥ अवेति ॥ अवेति ॥ अवेति ॥ अवेति ॥

रपात् ॥ त्रिदशमगच्छति ॥ मन्वत्या तस्य ॥ इति प्रथमशतेयसु उद्देशः ॥ ६ ॥ अथ सप्तम आरज्यते तस्य नै वसम्बन्धी
निम्नमगच्छती त्युक्तं मा गिरुतुतद्विषय उत्पादोन्नीयते अथवा सोक्तस्थितिः प्रागुक्ता इहापि सैव, तथा नरइयति यदुक्तं सङ्ग
इयत्वा नवा यजरायात मिहोच्यतइति तत्रादिभूय ॥ नेरइयसु उववज्जमायेति ॥ ननु त्वद्यमानएव कथं नारकइति व्यपदिश्यत
नृत्यश्रत्या त्रिपणादिषु ? इत्यग्राच्यते उत्पद्यमान उत्पन्नएव तदापुनोदया दम्पयतिर्यगाद्यापुक्षाजावाकारकायुष्मोदयेपि यदि नारको न
मी तदन्य-क्षमाश्रितिः ॥ त्रिदशमैव उववज्जइति ॥ देवोत्पन्न २ यदुत्पादनं प्रवृत्तं तदेवोत्पन्नं, अर्थादस्वत्वाद्वा व्ययीजावप्रतिरूपः समास एवा
मुत्तरत्रापि तत्र त्रीज-विंशतेन स्यहीपावयेन दशेन मारकावपविनो श्रतयो त्यद्यते अथवा दशेन देवमाधित्यो त्यादपन्थे तिज्ञेय, एव मन्य
यापि तथा ॥ देववज्जइति ॥ देवमन्त्र सर्वत्र यत्प्रवृत्तं तदेवान् सव तत्र दशेन स्वावपवनं सर्वतः सर्वोत्पन्ना नारकावयवितयो त्यद्यन् इत्ययः

पदमसुं ठो उद्देशो सम्प्रप्तो ॥ ६ ॥ नेरइयसु उववज्जमाणे किं दसेण दस

नदारे पाव-अन्तरावना विधेयस्याम तेदना विग्रहो अन्तरवामाट अगावना विषयकाव योतम कथेहे-सैकभते २ ति । तइति नै भगवन् । तुम्हे व
प्र तेमस्य तेमस्यै पञ्चवानहो । पठममयस्य द्वाउदयेया । एषादिका यतकनो द्वा उदयेयानो विवरव क्षप्नो ॥ ६ ॥ द्विवे सातमी उ
रया मारनियेहे तेदना एमव २ पाणिना उदयेयानेद्विवे विधेयसो वार्ताकहो, इहाता तेदको विपरीत अपञ्चजानो वातकथेहे-वेररावाभंभत वेरए
मउदयममाये । मारको इममवन् । मारकोनेद्विवे अपञ्चवा मासोवको इहा काएएव पूकणे अपवतोदकोव मारको किमकहोवे अपनोनको तेमा
टे नितेचदिक्को परे तिक्को उत्तर अपञ्चवामासो ते अपनोव कथेये तेदना पाञ्चकाना उदयकको पञ्चवा तिर्यवादि पाञ्चकाना पभावकको ना
रवना पाञ्चगाना उदयकगा, पवि आ मारक मकथेये ते तेदकसो कोकोउव कथेये । विदेसेवेदंउववज्जइ । अपनोनोपम मरकनोपम तिक्कोकोव
पाताने देसीकरो पञ्चयैकरो मारकाने पञ्चययपे अग्रे ए पञ्चमसो १ वेनेपसमंउववज्जइ । अपनोनोपम मरकना सब एतसे कोनो पञ्चययमाच प

[illegible]

उग्रप्रजाइ १ देसेण सख् उग्रप्रजाइ २ सखेण देस उग्रप्रजाइ ३ सखेण सख् उग्रप्रजाइ ? ४ गीयमा ! नो दे
 संग देम उग्रप्रजाइ १ नो देसेण सख् उग्रप्रजाइ २ नोसखेण देस उग्रप्रजाइ ३ सखेण सख् उग्रप्रजाइ ४ ज
 हानेरइए एग्रजाग्रयेमाणिए १ ॥ नेरइएण जते ! नेरइएसु उग्रप्रजामाणे कि देसेण ग्राहारेइ देसेण सख् ग्रा

ने भरइ अवधना अपने । मादेबदेस ठहरअइ । पवडा ओव सगना नरकनाथय तेइपने अपनै एओओभासा ३ । सवेससवंधवअइ । ओवसव नर
कना तुल्यत्तियान सव तेइपने अपने रतिप्रनु उतर । यावमा पोदेसेबंसमंडवअइ भासबेबंदेसंधवअइ । समीतम ! ओवने पबयवैकरी नारकने
मरपचेबरो उगनेनको २ । ओवसव पने नारकने देगपने अपने नही ३ । ममेवंसवठवअइ । ओवसव पने नारकने सवपनी अपने ४ । जहाबिरइ
प । जिम नारकी कला । एवजावबेमाबिप । १ । इमहीज यावतु वैमानिक पर्यंत वठवौस ईइव कहवा । १ । वडोगीतमपूछेहे---बेरइवाकभते बेरइ

हारेडु गयेण देस आहारेडु सवण मव आहारेडु नो देसेण सव आ
हारेडु गयेणया देस आहारेडु सवणया सव आहारेडु नते ! नेरइएण नते ! नेरइएण हतो
उमुटमाण किं देमेण उमहइ जहा उययज्जमाणे तेहय उयग्रहमाणेवि टरुगो जाणियवो ॥ नेरइएण नते !

[illegible]

निमिषि प्राणमदोना व्यग्रद्वयैः मित्येय गमनीय उत्तरं ॥ मधुतया देसमाहारेदिति ॥ उत्पत्त्यन्तरसमयेषु सवात्मप्रदेशी राह्यपुद्गलान्
कामि दान्ते कपि द्विमुच्यते तसतापिजागततमयाकविमोचकापूपय दलउच्यते दश माहारयतीति ॥ सध्वेयवा सध्वति ॥ सयात्मप्रदेशी
कृत्यतिममय पाह्यरपुद्गला नादमप्य प्रपमत स्तैलभृततसतापिकायमसमयपतितापूपव दित्युच्यते सर्वमाहारयतीति उत्पाद सदाहारेण सध्व

नेरडएहिहती उग्रहमाणे कि देसेण देस आहारिह तहेज जाज सध्वेण वा दस आहारिह सध्वेणया सध्व आ
हारिह १ एय जाय येमाणिया ४ ॥ नेरडएण जंते ! नेरडएसु उवयणे कि देसेण देस उवयणे एसोवि तहेव
जाय सध्वेण मध्व उवयणी जहा उवयऊमाणे उग्रहमाणेय चक्षारि दमगा तहा उवयणे उग्रहणे यि चक्षारि
दमगा ज्ञाणियया , सध्वेण सध्व उवयण सध्वेणया देस आहारिह सध्वेण सध्व आहारिह एणुण अन्निळा

विशामापावका म्मओवदेगे पाहारनादेय पाहारिह एयवि । तहउवावमयेवया दस पाहारेह । निमहीव यावत् सव पाहारदगे पाहारे । सवेवना
मम पाहारेह । मयओय पाहारमम पाहारे एसव पठिती परैवइवा । एय आववेमाणिया ४ । इम यावत् वैमानिक मये सववोसदंडव विम्वार
यो वइवा ४ इवे जपना तवा जगमाणा पाहारे पायो वइवक कइव - परएणभते चेरइएसववणे । मारओ वेममवत् । मारओनेविपै अपमो
। त्रिदेमिनेमइयणे । तेव ओवदगेवरी मारकोने देगेपये जपना इवादि वउमगो कइवी इतिप्रय । एमावितहेव । एयवि तिमहीव देसेव देसेउवव
नो । आरमवेवमगंडउवणे । यावत् तीमभागा नियजना यने सवमम मव्वउववणे एभागीलेओ । अहाउववज्जमाणे उव्वहमावेयवत्तारिदंडगा । जिम
उव्वजशमाया १ यने तिहो पाहार २ तवा वविशमाया २ तिहो पाहार ४ एवारि दंडकज्जया । तवा सवसे उव्वहववि वत्तारि दंडगा भाविज्जया ।
जिम उववना १ तया तिहो पाहार २ तया तिहो वडिवा १ यने तिहो पाहार २ एयवि वारि दंडकज्जया, तिहो जपनो प्रववा ययो एवेदंडक
नेरिधे वउमगोमाहे तीमभागा निवेध यने चोषाभागा सेरा तेओवकवेहे - सववेएसववउववणं । ओवसव यने मारओपवि सव सपना ए १ दंडव तया

माग्धराया मूर्ध्नि मोत्यादप्रतिपक्षत्वाद्वात्मनस्तन्निर्वृत्तसाधयाम्या बोद्धव्यमादवक्तव्यं तद्वत्तना मोद्धतना इत्युक्तस्य
 म्या दित्यस्यतत्तादाहारद्वयत्वाद्वात्मनस्तन्निर्वृत्तसाधयाम्या बोद्धव्यमादवक्तव्यं तद्वत्तना मोद्धतना इत्युक्तस्य
 म्या दित्यस्यतत्तादाहारद्वयत्वाद्वात्मनस्तन्निर्वृत्तसाधयाम्या बोद्धव्यमादवक्तव्यं तद्वत्तना मोद्धतना इत्युक्तस्य
 म्या दित्यस्यतत्तादाहारद्वयत्वाद्वात्मनस्तन्निर्वृत्तसाधयाम्या बोद्धव्यमादवक्तव्यं तद्वत्तना मोद्धतना इत्युक्तस्य
 म्या दित्यस्यतत्तादाहारद्वयत्वाद्वात्मनस्तन्निर्वृत्तसाधयाम्या बोद्धव्यमादवक्तव्यं तद्वत्तना मोद्धतना इत्युक्तस्य

येण उययणे उव्वहेयि नेयसुं ॥ नेरइएण भते ! नेरइएसु उययज्जमाणे किं अद्धेण अद्ध उववज्जइ अद्धेण
 मम् उययज्जइ सद्धेण अद्ध उययज्जइ सद्धेण सद्ध उययज्जइ जहा पढमिसेण अद्ध दग्गा तहा अद्धेणयि
 अद्ध दग्गा भाणिस्सु, णवर जहिं देसेण देस उययज्जइ तहिं अद्धेण अद्ध उववज्जइ त्तिभाणियसुं, एय णा

पादर इववज्जइ पठिनी परे वेभाया निवेयवा यने वेभाया सेवा तेदेयादि—सर्वेयवादेसपादरेर सम्भेयवासम्भपादरेर । सर्वं भोक्ताहारनो
 देम पादरे यत्रावपादर इयपादरे एयव पठिनीपरे पूढा तेकने इहाते जायवा । एयवपभिसापेयववसेठवहेवविधेतस्यं । ए इवेयकारिकरी वि
 मरेयवाया उपमभिसिदे कम्मा तिम यन्मभिसिदे पवि वेपसावा जायवा विमदेय यने सर्ववो पाठ भासावा कम्मा तिम यत्र यने सबवी पवि
 पाड पाभाया कइवा, तेहोत्रवहेयै—वेरएयमतेवेरएमुठववज्जमाणेविपडेयपठववज्जइ । मारकी वेभगवन् । मारकीनेविदे उपजतो पक्की सुज्जोय
 पद मारकीने पठे ठपवै । पदेयमपरठववज्जइ । ययवा जौव यहे मारकी सर्वइम उपवै २ । सम्भेयपठववज्जइ । ययवा जौव यने मारकीनो भवे
 इम ठपव २ । मरेपमरेउववज्जइ । ययवा जौवय यने मारकीनो सर्वइम उपवै ३ एयउभंनो जायवी । उवापठमिसेयपठववज्जइ । ययवविपडव

नत पाद ७ एवमित्यादि ॥ श्रीवानां निविद्योपाद्या मेकैन्प्रियाणा श्लोक्तपुस्त्या विपद्गणितसमापद्यत्वे तत्प्रतिपेक्षेय बहुत्वमेवेति न प्रकृष्टम्, तत्

नते ! किं विपद्गहगह समावयसुगा १ गोयमा ! विपद्गहगह समावयसुगायि शु
विपद्गहगह समावयसुगायि ॥ नेरइयाण नते ! किं विपद्गहगह समावयसुगा २ गो
यमा ! सवेयि ताय होजा, विपद्गहगह समावयसुगा शुहवा विपद्गहगह समावयसुगाय
यसुगाय ३ शुहवा विपद्गहगह समावयसुगाय विपद्गहगह समावयसुगाय ३ एव जीय एगि दियवज्जोति

म । विपद्गहगह समावयसुगाय १ । निवपयिपद्गहगह समावयसुगाय २ । एवजीयवेमायि ३ ।
म नारको पादिदिद बावत् देमानिबता १ पडवोस एवज्ज वडवा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा ।
वडारे ऐमगवत् । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा ।
मावि । ऐमोतम । जोय पनतावे, तेमाटे प्रतिपुमये विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा ।
मये पनी पामिये एकाटिना संमज्जनी । मोतमपुवेवे—वेररयावमतेकिविपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा ।
मज्जनी ! विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा ।
जोवते विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा ।
१ एवजीय तेमाटे विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा ।
या ववेता एकादि पविपुवे तेमाटे विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा । विपद्गहगह समावयसुगा ।
या विपद्गहगह समावयसुगाय विपद्गहगह समावयसुगाय १ । विपद्गहगह समावयसुगाय २ । विपद्गहगह समावयसुगाय ३ ।

व्युत्पुत्र प्रयमवेति ॥ सितजन्मोति ॥ त्रिकरूपो ब्रह्म त्विजमहो जगद्विजमहो गत्यधिकारा षष्ठ्यन्तमूर्त्त ॥ महन्तिरिति ॥ महर्द्धिको विमानपरि
 वाराद्यपचया ॥ महज्जुहुरिति ॥ महाद्युतिकः क्षरीरान्नरद्याद्येक्षया ॥ महक्षमेति ॥ महावक्त्रः शरीरमाद्यायेक्षया ॥ महाजसति ॥ महायज्ञाः दृष्ट
 तमयातिः ॥ महेश्वर्यति ॥ महेश्वो महेश्वर इत्यास्या त्रिषानं मस्यावी महेश्वास्याः ॥ महाकुजावेति ॥ महानुजावो
 विश्विष्टैर्द्विषादिवरवारिष्यसामप्यः ॥ अविशक्तितयं वयमावेति ॥ अयमावता तिस्रोत्पत्तिसमये प्लुच्यत इत्यतन्नाह व्युत्क्रान्ति सत्यति स्तक्षिपेया
 द्युत्क्रान्तिक एषया व्यवक्रान्ति मरकतविषेया द्रव्यवक्रान्ति ॥ तद्वया मवत्येय व्यवमानो जीययेव मरकतालइत्यर्थः ॥ अविशक्तितयवयवय
 मावति क्षुचिद्वुर्यते तत्र अय क्षरीर ॥ वयमावेति ॥ क्षियन्त भवि काल पाच काहारय दितियोगः, कुत इत्याह
 प्रीमत्यर्प लज्जानिमित्तं सखि व्यववसमये णुपक्रान्तएव पश्य स्युत्यतित्याम मात्मनो, दृष्ट्वा च तदेवमवधिसदृशं पुरुषपरिप्लुज्यमानलीगर्जाद्यय

यन्नगो ॥ देवेण जन्ते ! महर्द्धिः महज्जुहुर महक्षले महाजसे महेश्वरके महाणुजावे व्युविशक्तितयं वयमाणे कि

इमतिवर्तन्तो व एकाद्विषदरे तेमाटे विनृजतिवत एकप्रविषुवे एहनो युक्तपूर्वैस्त्रिवीर्ये ॥ पञ्चनाथविष्मन्नरसमावशगाव विष्मन्नमतिसमावशगा
 व । पञ्चश अविमृशमतिवर्त वषावने पने किमृशमतिवर्त पविषवाहोव ए तोनभागा जपले असुरादिकदृक्कनेवियै पवि इमहोव भाग्यादुवे ते देखा
 डेवे—एवजीवेदिसिंदियवन्नाहवर्मसो । इम जीवने एतसे विग्रयरहितजीवने तथा एवेद्रीने ए वेकनेवियै विग्रहगतित्वं तथा अविषजगतिवर्त वषावो
 जइवे, तोमाटे तोनभागा महुवे, एतन्नामाटे जीव एवेद्रीवर्जो जीवा अयदृक्कनेवियै तोनभागादुवे मतिना अधिवारवो अवनसूचकइसे—देवेषमतिम
 वठिइ । देव वराव्वाहंकारे हेभवन् । विमानपरिवारतो अपेचायेकरी । महज्जुहुर । महक्षिक शरीर पाभरवर्जो अपेचाये व्यातिवर्त । महक्षव ।
 शरीरतो अपेचाये महावसव । महाजसे । मोटा ययवत माटोमसिइवे । महेश्वले । महार्हव्वाहै धववा माटा सुखनाधवीर्ये । महाव्वाहवे । प्रभा
 न वैविध्यादि वरवनेत्रिये समव । अविशक्त इत्येवंचवयमावेविद्विषासिद्धिरतिवर्त । देवता मरकनेवियै शरीरव्वाहता एतसे जीवतायको पवि मरकवा

रूपं जिहृति त्रिषाच भाहारयतीति यथा दुग्धमाप्रत्यये भुरसनिमित्तं भुक्तादे कृत्यतिकारवत्स्य भुरसादनुत्वात् ॥ परीसहवन्तिपति ॥ इह प्र
 क्रमा त्वरीयहमादेना रतिपरीयहो पाद्य कृत धारतिपरीयहनिमित्तं दृश्यते चारतिप्रत्ययालोके व्याहारयहवैमुस्यमिति आहार ममसा त
 पाविपपुद्गनोपादानकूप ॥ अथ सज्जादिब्रह्मभार माहारयति पुद्गलावेदनीयस्य चिर सोऽमु मशब्दात्वादिति ॥ आहारिज्जमाये
 व्याहारिह्यत्यादी प्रावार्थः प्रथममुपव दनेनच क्रियाकासनिष्ठाकालयो रजेदभिप्रायेण तदीयाहारकासस्या स्पतोष्ठा तदमस्तर ॥ परीयेयमा
 उपनवइति ॥ ७ ॥ ममुहये मदीस मदीसंवा आपु मवति ततय यत्रात्पद्यते मनुमत्वादी ॥ तमाउपति ॥ तस्य मनुमत्वादे रागु स्तदायुः ॥
 प्रतिमंयदय त्वनुमवतीति ॥ तिरिस्त्रिआविपाउयवेत्यादी ॥ दवनारकायुयोः प्रतिवेचो रेयस्य तत्रामुत्पादाविति उत्पत्त्यधिकारा विदमाह ॥

चिक्राल हिरयत्तिय दुग्ठावन्तिय परिसहवन्तिय व्याहार नोव्याहारिह्यं ह्यहेण व्याहारिह्यमाणे व्याहा
 रिण परिणामिज्जमाणे परिणामिणु पहीणेय व्याउण्जवइ जल्यउवधज्जइ तमाउय पक्खिसवेइ त तिरिस्त्र

नन्नेविषे केतना ० ब्रह्माल पात्रारनेवेनही इतिवाम आमाटे तेबरेहे—सज्जा प्रवव पापचो उत्पत्तिस्मान वेचो, मातापिताना क्रीडानास्मानव जा
 नो तिहामज्जा उपप्रे शउपादि यमम उत्पत्ति कारव देवो । दुमसा भावे । परीसहवन्तियपाहारचोपाहारिह्य । इहा परीसह ग्रन्थे
 परति परिसहनेना तिवारै परतिपरीमह भिमित पाहार शुद्धव गवरे पाहारमनेकरी तवा पुद्गल मुहवरूप । पक्खेवंपाहारिह्य पाहारिज्जमायेपा
 णारिह्य । पक्खे मरवममे मज्जादिब्रह्म चर्वातरे पादालेय पुमुपा वेदनीयमा चिरकास मववा पसुमव पयाब्रह्मो पाहारिज्जमाये इत्यादिकना मात्रा
 य परिहमा मूचनो परेत्राववा एतस्से क्रियावाम पने निष्ठाकासने प्रमेदकइवे, तेहनो पाहारकासनी पक्खताकरी । परिपाभिज्जमायेपरिचामिय ।
 परिचमवामांसा ते परिचम्या कहीये । परिचिवेवपाउण्जवउवधज्जइ । तिवारपक्खे पहीवे प्रचोवपायदुवे तिवारपक्खे विहा मनुमादिकनेविपै जपने
 तमाउयपक्खिवेदे तत्रहा ते मनुपादिकना भात्रावा प्रते पनुमवे भागवे ते कवेहे—तिरिस्त्रत्राविवाउववा । वेवमरी देवतवा नारकने पाउखे छ

जीवेषमित्यादि ॥ गच्छं वक्त्रममावेति ॥ नमो ह्युत्कामान् गर्जे उरपद्यमान इत्यर्थः ॥ दक्षिदिद्याइति ॥ निर्वृत्त्युपकरणबलवशानि तानिहीन्द्रियपयोहो
सत्या स्मविष्यन्ती त्वमीन्द्रिय उरपद्यते ॥ जाविदिद्याइति ॥ तन्मध्युपयोगलक्षणाणि तानिच सचारिणः सर्वोक्त्याज्ञावीचीति ॥ सच
शरीरेति शरीरी इन् समासाल्पमावात् ॥ असरीरिति ॥ शरीरेवान् शरीरी तत्त्वितेषा दशरीरी ॥ वक्त्रमइति ॥ व्याख्यानमतिउरपद्यत इत्यर्थः ॥

जोणियाउयथा मणुस्साउयथा ? देवेण महहिण जाय मणुस्साउयथा । जीवेण जते ! गच्छं
यक्त्रममाणे किं सइदिण यक्त्रमइ अणिदिणयक्त्रमइ ? गोयमा ! सियसइदिण यक्त्रमइ सिय अणिदिण यक्त्रमइ ।
सेकेणठेण ? गोयमा ! दक्षिदिद्याइ पणुच्च अणिदिण यक्त्रमइ जाविदिद्याइ पणुच्च सइदिण यक्त्रमइ सेतेण
ठेण । जीवेण जते ! गच्छं वक्त्रममाणे किं सरीरीयक्त्रमइ अ्यसरीरी यक्त्रमइ ? गोयमा ! सियससरीरी य
क्त्रमइ सियअ्यसरीरी यक्त्रमइ । सेकेणठेण ? गोयमा ! उरालियवेउसिय अ्याहारयाइ पणुच्च अ्यसरीरी यक्त्रम

पवे तिमटे एकादिक तिवचना पाजका भासने तथा । मणुस्साउयथा । मनुष्यता पाजका पणुमवे इतिप्रत्य उतर । वृता गावमा । देवेषमा
दिदिण जावमणुस्साउयथा । देव महर्षिक बापत् यदे मनुष्यता पाजका पणुमवे भोमवे इत्यर्थ । जीवेषमतेगच्छवक्त्रममावे । अपविवाता अधिकारय
वी एकदेवे — जीवेषु भगवन् । मर्मेनैवियै अपजवा वक्त्रा । किंसइदिणवक्त्रम । अं सइद्री इ दिवसहित उपजे भवता । पविदिणयक्त्रम । अनिद्रिय इ द्री रवि
त उपजे इतिप्रत्य उतर । गायमा सियसइ दिववक्त्रम । हे गौतम ! कदाचित् इ द्रीसहित उपजे । सियपविदिणयक्त्रम सेकेषु उपमते । कदाचित् इ
दिवसहित उपजे तिवारे मौतमकहे तेजामाटे हेमयवन् ! इमकणु इतिप्रत्य उतर । गावमा दक्षिदिद्याइपणुसइ दिणवक्त्रम । हेगौतम ! निर्मृत्युपकर
य सचच अयनरसनर्वाच वृत्त आतिद्रिय ते पर्वांस वक्त्रा वृत्ते ते इच्छेद्री कहीवे, गच्छेद्री पात्रीइ दिव रहितउपजे । भाविदिद्याइ पणुसइ दिणवक्त्रमइ
सेतेषुदेवं गोयमा । सच उपयाग सचच धेतगत प्रागरूप इन्द्रिय ससारीजीवने सब भवस्थानेवियै वृत्तै ते पात्री इन्द्रियसहित उपजे भगवत कहेहे —

तप्यदमयायति । तस्य परंज्युष्मत्स्य प्रथमता तत्प्रथमता तथा, किमिति प्राकृत्य त्वयं ऽ माउठेयति । मातुरोऽन्तो जनन्या भार्तेवं ज्ञोयित
मित्ययं । पिउसुक्तं ऽ पितुः शुभं इव यदिदित्येयं । तति । आहार मितियोनः । तदुजयससिंहंति । तयो रुजयं द्रुयं तदुजय तव त रु
मिष्टय ससुष्टयाः ससुष्टवत् तदुजयससिंहं तदुजयससुष्टवा ऽ जसेति । य तस्य गर्जसुष्टस्य माता ऽ रसविगर्भेति । रसकृपा विक्रान्तो दुग्धाद्या

इ तेयाकम्माइ पनुच्च ससरीरी वक्तुमइ सेतेणठेय गोयमा ! जीवेणं जते ! गप्पवक्कममाणे तप्पठमया
ए क माहारमाहारेइ ? गोयमा ! माउठेय पिउसुक्कं त तदुजयससिंहं कलुसकिस्सिं तप्पठमयाए आहार
माहारेइ । जीवेण जते ! गप्पगाए समाणे कि माहारमाहारेइ ? गोयमा ! जसे मायानाणविहाट्ठ रसविगइउ

तवे वारणे देसोतम । इत्वादि पूवत्त, वसोमोतमपूवत्ते—आवर्धतेमधववममावे । जीव देमववन् । गभनेविं उपज्जतो वक्को । विससरोरीववममइ ।
सू यरोर सङ्गित उपजे पवत्तरे पवत्ता । पसरोरीववममइ । यरोररङ्गित उपजे इतिमय उत्तर । गोयमा सिवससरोरीववममइ । देसोतम ! कदाचित् य
रोर सङ्गित उपजे पवत्तरे । सिवससरोरीववममइ । कदाचित् यरोररङ्गित पवत्तरे गीतमववत्ते—उक्केवत्तेपमत्ति । तेष्वाभाटे देमववन् । इमववन् इत्वादि
पूवत्त उत्तर । गायमा योदादिवत्तविव आहारवार पवत्त पसरोरीववममइ । देसोतम ! योदादिक्क वेदिय आहारव ए तोन यरोरन्तो पपेपाये यरो
ररङ्गित उपजे वेमाटे वाटवईता जीवने ए तोनयरोरन्तो पमावव तेमाटे पयरोरीववममइ । तेषावपार पवत्तससरोरीववममइ । तेजस वामेवएने यरोर
जीवने समार परव्वानेविं सर्ववपि पुवेवे तेमाटे । सेतेवत्तेव मायमा । तेसेवे पवे देसोतम ! इमववन् विवारे यरोररङ्गित विवारे यरोररङ्गित वप
वे यमोमोतम पूवत्ते—जीवेवर्धतेमधववममावेतप्पठमयाए आहार माहारेइ । जीव र्धवाव्वावत्तरे देमववन् । यमनेविं उपज्जताजीवने यमनेविं वप
मने तेयवमजीव भू आहारपते आहारे गुदेसो इवत्ते इतिमय उत्तर । गावमा मायोपोद । देसोतम ! मतामे अतुसवधीवधिर । पिउसुभं । पिता
तानो पुव । तंतदुमववईइइववविचित्तप्पठमयाए आहारमाहारेइ । ते आहारते मातामो अतुसवधी वधिर, पितामोवोयं, ते देव मांजीमादि

रमयिञ्चारा स्तः ॥ तदेवदेवेत्येव ॥ तासां रमयिञ्चारीना मेकदेव सदेवकेन्द्र, सौमसह शुभ आहारयतीति ॥ उपारेदयति ॥ उपारी विद्या इतिरूप
प्रवृत्तौ पावित्र्यस्य ऐतौ मिथीवन सिद्धात् नाचिकाशेषा ॥ केसर्मसुरोमनहतायति ॥ इह वसयूचि कृष्णकक्षा रोमाचि कक्षादिकेयाः ॥ स्त्री

श्याहरेइ तदेवदेवेत्येव ॥ जीयस्सुण जंत ! गप्पगयस्स समाणस्स अत्थियउच्चरेइया पासयणेइया
खेलेइया सिधाणेइया वंतइया पित्तेइया ? गोयमा ! गोइणठेसमठे, सेकेणठेण ? गोयमा ! जीवेण गप्पगए
समाणे जमाहारेइ तंचिणाइ तं सोइ वियत्ताए जाय फासिदियत्ताए, अत्थिअत्थिभिजकेसमसुरोमनहताए से ते

मिन्वा मत्तिनसहित किस्सियरूप तेने प्रबन्धो बोध एइवा आहारयते आहारिण्ये इत्थं । जीवेभतेगभगपसनावेकिमाहारमाहारिइ । वसो गो
तत्रपूजे—जीवन इते वाक्काळकारि हेमपवन् । गभसाचि उपनोयको स्वं ? आहारआहारै गये इतिप्रत्य उत्तर । गोयमा असेमायावावाविद्यापोरस
वदपापाहारिइ । हेमांतम । जेगमगतऔरजो माता पदेइ प्रकादनी रसरूप विवति सुतदुव्याठि रसविकार आहारप्रसेकरै । तदेगदेमेवपोवमाहारिइ ।
तिनि विज्जता बहु एवदेव यादा तिभिमहित आत्र आहारै आहारपयै, वसोगोतमपूजे—आवच्छर्भतेगभगयच्छसमावच्छप्रसिध्दहारिइवा । बोध
ते चंदाव्यामहारै हेमपवन् । गभनेदिवै उपवाकका मी एतात्रता गभनेविने रक्षावकाने उद्विभोतीकरे इतिरूप प्रत्यने वा विक्कसे । पासवचेइवा । सधु
नोतिअरे परिजयनकरै । ऐसइवा । बूद्धनिमैवन् । सिधापएइवा वतेइवा । नाकना ऐपनाये वसनकरै । पितेइवा । पिप्पनाये इतिप्रत्य । भगवतकचे
से—मोयमा आरनइसमठे । हेमोतम एवव समवनही वलनही । सेक्केभतेएवंवुवइ । गोतमकचे—तेस्वामाटे भुभमवन् इमकधु गभगत बोवने उवा
र दिवजनी । गोयमा जीवेवगप्रपएमभाचे जमाहारिइ । हेमोतम ओवगभनेविने रक्षावका जे आहारकरै । तविक्का । ते पठिअरे । तज्जहा सोइ दियत्ताए ।
ते कचे—गयेदिय गभ कामपने । आवफासिदियत्ताए । यावदगुण्ड चत्तुरिद्विपये प्राचेदियपये रसनेद्विपये अयनद्विप ये । चट्टिपट्टिमिज । य
त्तिहाड वाउमसिद्धिजी मोओते चोगटपये । केसममरामनवत्ताए । केय डिओमगरनाकेय जनावाव रोमवचादिवाल मयपये पुसकरै एतसेवोओपरिच

येष्वमित्यादि ॥ सङ्घट्टति ॥ सर्वात्मना ॥ अभिषेचति ॥ पुनः पुनः ॥ आहवति ॥ कदापि दाहारयति कदापि का हरयति तथा स्वभावत्वात्
यतश्च मयत्त दाहारयतीत्यादि ततो मुसेन न प्रभुः कावलिञ्च माञ्जार माहर्तुमितिभावः अप्य कथसर्वत आहारयतीत्याह ॥ मातञ्जीवरसहरबी
त्यादि ॥ रमो प्रियते आदीपत यया सा रमहरबी नाभिनालमित्यर्थः मातृबीवस्य रसहरबी, जि मित्याह पुत्रजीवरसहर

પાઠેળ ॥ જીજીવ્રેળ જતે ! ગણ્ણગણુ સમાણે પન્નમુદેળ કાયાલિયઆહારં આહારિત્તણુ ? ગોયમા ! ગોદ્વળળસ મઠે સેઠેળેળ ? ગોયમા ! જીવ્રેળ ગણ્ણગણુ સમાણે સવ્વતં આહારેઠ, સવ્વતં પરિણામેઠ સવ્વતંઉસ્સસહ સ સ્વતં નિસ્સસહ, અન્નિરક્કળ આહારેઠ, અન્નિરક્કળ પરિણામેઠ, અન્નિરક્કળ ઉસ્સસહ, અન્નિરક્કળ નિસ્સસહ, આહસ્સ આહારેઠ, આહસ્સ પરિણામેઠ, આહસ્સ ઉસ્સસહ, આહસ્સ નિસ્સસહ, માડજીય રસહરણીપુ

[illegible]

नी पुण्य रमीपादाने कारयत्या ह्ययेवमित्याह माउजीवप्रतिपदा सती सा यत् ॥ पुतजीवफुलति ॥ पुत्रजीव स्पृष्टवती इह प्रतियदता
गाउसम्यग्य स्तदंशत्वात् स्पृष्टताव सम्बन्धमात्र मतदयत्वा दयथा माउजीवरसहरवी पुत्रजीवरसहरिणीवेति द्वे नाड्यौ स स्वयो या या मा
पुत्रजीवप्रतिपदा पुत्रजीवरस्पृष्टेति ॥ तन्वति ॥ यस्मा देव तस्मात् माउजीवप्रतिपदाया रसहरस्या पुत्रजीवरस्पृष्टतात् आहारयति ॥ अवरविपति ॥
पुत्रजीवरमहरस्यापि पुत्रजीवप्रतिपदासती माउजीवरस्पृष्टवती ॥ तन्वति ॥ यस्मा चिनोति अरीरं, उक्तं तत्रासरे--पुत्रस्यनामीमातुय इदिना
लीनियप्यते । ययासीपुष्टिमाप्नोति केदारहरकुस्येति ॥ १ ॥ गर्जापिकाराववेदमाह ॥ अहमिति ॥ माहमिति ॥ भार्गवविकारवदुलानीत्य

सजीवरसहरणी, माउजीवप्रतिपदा पुत्रजीवफुला, तम्हा आहारेइ तम्हा परिणामेइ, अवरविपयण पु

सजीवप्रतिपदा माउजीवफुला, तम्हा चिणाइ तम्हा उवाचिणाइ, सेतेणठेण जाय नो पञ्चमूहेण कावलि
य आहार आहारित्तए ॥ कइणं जते ! माइअगा पयस्ता ? गीयमा ! तन् माइयगा पयस्ता तजहा मस

नो आभिनास । माउजीवप्रतिपदा । माताजीव प्रतिपद यको । पुतजीवफुला । पुत्रजीवसो फरसो । तम्हापाहारेइ तम्हा परिणामेइ । अवरविपयण इमहेते
कारणयो माउजीवप्रतिपद रसहरवीयेको पुत्रजीव सय नवको पाहारेकरे तेमाटे जेपरिणमे । अवरविपयण रसहरवी पयि पयि
यपजिवा । पुत्र जीजते प्रतिपद यको । माउजीवफुला । माताजीवसो फरसो । तम्हाचिणाइ । तिबवो यरीर । तम्हाउवचिणाइ । तिबइ यरीर पो
टिबरेअर । सेतेबरेण गायमा आरवीपम् । तेतेब पयं हेगोतम । यावत् नही समं । मुनेबवाविविधाकारमाहारित्तए । सुखेको अवरवाहार कर
वाने पतायता मुने अवरवाहार करे नही हत्वयं यर्भेना अवरवावरवीव एउवू गोतमपूखे--अरंभतेमईपनापयता । केतका अवरवाकारावारे इम
गवन् । माताजापयं अवरवावारी विचार बइस अद्या इतिप्रय उत्तर । गायमा तपोमाहर्षगा ययता तजहा । हेगोतम ! तोन माता सबवी भग अद्या
ते कहेइ--संससारिएमरबकुर्म । मांघ १ बरिबर २ मायाको मौओ पयवा केकसादि अद्या आमेका वसगोतमपूखे--अहमतेपेइअगा पयस्ता । के

तिशेषः ॥ पणइति ॥ स गनीराजादिगर्जनं, सन्निवृत्त्यादिविशेषगानिच गर्जस्वस्यापि नरकप्रायोगकर्मधर्मसम्भवाभिप्रायकतयो स्तानि, श्रीये मध्या वैज्रियमध्या सङ्गमयतीतियोगः अथवा वीर्यलब्धिको वैज्रियलब्धिकश्च सुविति परामीक शत्रुसैन्य ॥ सोवति ॥ प्राक्कस्ये भिन्नस्य मन मायपाप्य ॥ पम्मेनिष्ठुनइति ॥ गद्वदेया इतिः क्षिपति ॥ समोहइति ॥ समवइति समवइतोमवति तथायिपुद्रुसयइवाये सङ्गमसङ्गम

मक्रालसमयसि योच्छ्रियो जयइ ॥ जीयेण जते ! गङ्गाए समाने नेरइएसु उवयज्जेज्जा ? गोयमा ! स्यत्ये गडए उवयज्जेज्जा, स्यत्येगडए नो उवयज्जेज्जा, सेकेणठेण ? गोयमा ! सेण सखीपचिदिए सखाहि पजा सीएहि पज्जसए थीरियलएहीए वेउच्चियलहीए पराणिय स्यागय सोझा निसम्म पएसे निच्छुनइ, वेउच्चियस मुग्धाएण समोहणइ समोहणइए, चाउरगिणीए सेणाए विउसुइत्ता चाउरगिणीए सेणाए पराणी

॥ इति जइति वाक्कामंकारे उपपन्नना चतिसमय बको पनवर ए मातापितासंबंधा शरीर इवमानवातावका लइकाकास समयनेविपे या च ययामे दगावता वेजोवने पाअणने छेइसे समये शरीरमिटि जाव इवव, गर्भाधिकारबकोअ वओमीतमपूछे—ओवेबभतेगभगएसमासे । जीवइभय वद् गभमासेवका । नेरइएमुठववज्जेज्जा।जमरी भारवनेविपे नारकोपचे ऊपजे इतिप्रत्यु उतर । गोयमा अवेगइउववज्जेज्जा । हेमीतम काइएकजीव भारओनेविपे अपजे । अयेगइएताठववज्जेज्जा । केतसा पञ्च ओव मखपजे तिवारे गीतमपूछे—सेवेबइउभतेएववुवइ । तेज्जामाटे हेमगवन् इमकइका इएव अपजे जाइनअपजे इतिप्रत्यु उतर । गोयमा सेवसखीपचिदिएसव्याधिपज्जत्तोहिपज्जत्तए थीरियसखीए पराणीयं भागवसोषा बिसस्य पएसे नच्छु मइनिन्दमइत्ता।हेमीतम काइएकजीव राचीनां गमनेविपे पावे एतथे राखपुबहुये ते ओव बवाक्काकारे सखीयो पवेदो सर्व खेपोतानी पवसिति ने करो पयासि भावपते पांको तेजीव बोवसविबरी तथा वैज्रियलब्धिकरी पज्जवा वीर्यलब्धिकत तथा वैज्रियलब्धिवतवको ग्रन्थो सेना लटक भावत मांमभीने मनसे भवधारोने जीवना मदेय गभनी वाहिर काठे काठीने । वेउच्चियसमुग्धाएसमोहरइसमोहरइत्ता । वैज्रिय ससुवातेकरो समवइ

वयिमा न्यादितानि करणानि निद्रपादि कृतकारितागमनिरूपयान्त्या यत् स तथा ॥ तद्वायव्यानायिपति ॥ असंख्यं दनादिसंचारे तद्वाजायनया
पांदिनश्चारेण प्रायितो यः स तथा ॥ ययसिचंत्तरमिति ॥ एतस्मिन् सङ्गमकरतायसरे काल मरुमिति ॥ तद्वायव्यस्सति ॥ तथाविधस्य सचि
तस्य त्वयः, प्रमत्तस्य सापाः, यातादरे देवमोक्षोत्पादकतुल्य स्मति प्रमत्तमाह न यवनयो सुख्यप्रकाशनायः ॥ मादवस्सति ॥ मा इमे त्वेव
मादितति, अयं मूकप्राजातिपातादिनिवृत्त्या यः स माहन अथवा द्राक्षलो द्राक्षभयस्य वेदातः सद्वावाल् द्राक्षलो देवविरल सस्यवा

नेरुणसुउयधज्जडु सेतेणठेण गोयमा ! जायअत्येगडु नोउययज्जेजा । जीवेण जते ! गप्पगए समाणे देव
छागेसु उययज्जेजा ? गोयमा ! अत्येगडु उवज्जेजा अत्येगडु नो उवयज्जेजा ? सेकेणठेण ? गोयमा !
सेणमगी पंचिदिण ससुहि पज्जसीहि पज्जसुए तहाकउस्स समणस्सवा माहणस्सवा अत्तिए एगमवि अ्या

उमिह । तमिने तन्न । पर्यादिकनदिये बिजने जेहना पर्वादिउपर मज्जे जेहना । तमेसे तदज्जदसिए । पर्वादि परसेअर्ह जेहना पर्यादिविपे य
अशमाय भासादि निमित्त दिवसे जेहना । तत्तियममवमावे । तिसा पर्यादिकने तोव पारंम अतम विगेयकरे । तद्वावउत्ते । तिसा पर्यादिकनेविपे
उययड । तद्विपयउत्ते । तिसा पर्यादिकनेविपे इतो व्याया पयवा करण करायण पननापुनारूप । तम्भावपाभाविपे । तेहीज पर्वादिकनी भावना
भावावे पनादिसंसारनेविपे तेओय । पर्यामिहं पतरमि । उइया मगुमकरस्य पयसरनेविपे पतरनेविपे । कालकरेखा । मरुपधमपते पामे तो तेओव
मरोने । मरुएमउयययड । मरुज्जविपे मारुज्जपणे उपवे इत्तं । सेतेपेइय गावमा जावपरयेगएणाउययवेखा । ते तेवे कारवे हेगोतम इमज्जो याव
न काएयड ओय यममादिकको मारुओनेविपे अपवे काए एकओव नज्जपजे । आविपभतेगमगएसमावेदेवसोएसुउवववेखा । वसोयोतमपूजे—ओव
देवमगन । यममादिरप्पायको देवमोक्षनेविपे देवतापणे अपजे इतिप्रय उत्तर । गोयमा पत्तेगएउवववेखा । हेगोतम । कीर एकजीव गर्भमाधिवको
मरी देवभाजनेविपे देवने लपव । पत्तेगएणाउययवेखा । काएएअ नज्जपजे । सेवेओयभभेएववुपड । गोतमपूजे—ते स्वेकारवे हेभगवन् । इमज्जमुं

प्रतिपत्ति ॥ सुमीये एकम प्याला मनेक भाये चाराधाता पापकर्मज्य इत्याये प्रत्यय चार्मिकमिति ॥ तदति ॥ तदमन्तरमेव ॥ सुवेगजायसुभे
ति ॥ सुवेगेन प्रवचयेन जाता भद्रा भद्राण चर्मादिषु प्रस्य स तथा ॥ तिष्ठभस्मादुरागरतेति ॥ तीन्नी या धर्मात्तुराग धम्मप्रदुमान स्तेन रक्क
इय य सुतया ॥ धम्मकामएत्ति ॥ धर्मा भुतचारित्तसत्तः पुण्य तत्फलमूल शुभकर्ममिति ॥ यदसुखएवति ॥ आयुफलवत्कुम्भ ॥ अत्येज्जति ॥

रिय धम्मिय सुधयण सीच्चा निसम्म तन्न जयह सुवेगजायसुभे तिष्ठधम्माणुरागरभे सेण जीवे धम्मकामए
पुण्यकामए सग्गाकामए मोस्ककामए धम्मकस्सिए पुण्यकस्सिए सग्गाकस्सिए मोस्ककस्सिए धम्मपिवासिए
पुण्यपिवासिए सग्गापिवासिए मोस्कपिवासिए तस्सिते तम्मणे तस्सिते तदज्जवसिए तदठोयउभे तदप्पियक

कार एव उपत्थे कारएववजपव इतिप्रश्न उत्तर । गायमा सेवसचापविदिए । वेगोतम ते जीव जयाक्कासकारे समोबापवेद्री । मन्वादिपज्जसोविपज्जस
ए । मगसीहो पर्वसिद्धरो पर्याप्तभावपत्ते पाप्मा । तद्वाकवज्ज समवज्जवा । तद्वादिच उचित योग्गने तपस्सोने । समवज्जवा । माइए इतोक्खै तेसाधु यव
वा क्वत्त प्राणातिपातवो तिष्ठत बद्धो । भतिए एवमविचारिव धम्मिय सुवयव । ते यावज्ज तेहना समीपवो कोइएक पचि आयसक्का धमनो मक्कोवव
न । मोचाविसय । समीपने होवेवरीने । तपोमवर् । तिमारणवो इहे । सुवेगजायसुभे । सुवेगे भवभवेवरो धर्मादिनेकिं जपनो यथा वेदनी । तिक्क
धवाधुरारत्ते । तोव धमने पणुएमेवरो रप्पे मन जेहनी । सेवतीवेधवावामए । ते चवाक्कासकारे जीव धर्म दुरतचारिचनेविदे वाक्कावेहनी । पुण्यवा
मए । तेहनी फलभूत कसकम तेहनी वाक्क । सयवामए । एव देवतोक्कना वाक्कवे । मोक्कवामए । समफलकर्मचयरूप मोच तेहनी वाक्क । य
ववविए । धमनी पासत्तिवे जेहने । पुण्यवविए । पुण्यनो पासत्तिवे जेहने । सयवविए । सगनो पासत्तिवे जेहने । मोक्कवविए । मोचनो पासत्ति
वे जेहने । धम्मपिवासिए । धर्मेनेविदे पट्टमित्त । पुण्यपिवासिए । पुण्यनेविदे पट्टमित्त । सग्गापिवासिए । सग्गापिवासिए । मोक्कपिवा
सिए । माचनेविदे पट्टमित्त । तस्सिते तम्मणे तदज्जवसिए । एतथा पदावनेविदे विस्सिते जेहनी तिहावमनवे जेहनी तेहोव जेम्माळे जेहनी

पानीत सामान्यतः पतयेत् ॥ चिन्तयति ॥ ऊर्ध्वस्थानेन ॥ निमीयज्जति ॥ निपदनस्थानेन ॥ तुयहेज्जति ॥ झयीत ॥ समभागश्च
इति ॥ मम शयिष्यम मर्त्यनिपाठ मम्यत्र पनुपपातहेतुराया दागश्चकति मानुहदराद्योन्या निष्प्रामति ॥ तिरियभागश्चइति ॥ तिरयीनो मूत्वा न

रणं तन्नायगान्नायिण एयसिण श्रुतरसि काल करेजा देयलेणसु उयवज्जइ सेतेणठेण गोयमा ॥ जीवेण
जने गन्तगण समाने उताणएवा पासइएया श्रयसुजएया चिठेज्जाया निसीएज्जाया तुयहेज्जाया
माज्जा तुयमाणीण सुयइ जागरमाणीण जागरइ सुहियाण सुहिए नयइ दुहियाण दुहिए नयइ ? इता
गोयमा ! जीवेण गन्तगण समाने जाय दुहियाण दुहिए नयइ , श्रुहेण पसयणकालसमयसि सीसिणया

तथाप पयरायायजे जेइने । तदहावकने । तेहोव पये करो सजितहे । तदपिपवकरने । तेहोव पयनेविये चर्पित दोधावे करणइद्रोय जेइना । तपय
नाभाविण । तेहोव भारनाये करो भागितहे । एवंमिचं पतरंसि । एववा पंतरनेविये एतसे एववी भावनाये भावतोववी । कार्यकरेव्वा । कासकरे मर
जगामे ना तेओय । देवाएमउरअवइ सेतेबुइचं गोयमा । देवमोचनेविये देवपणे ऊपजे ते तेने पये जेगोतम । इमकसु कोई एकऊपले कोईएक न ऊ
पजे वनो मोनम पूइहे—ओबिबभने गभगणसमाने । जीव चंवाक्काईकारे गर्भनेविये रओवको । उताएववा । अंभीपयो छप तेजने पावारै ।
पाविमउवा । पामाने भारे । पंगुणएवा पतेज्जवा । पंगुणकोपरे कूवडो सामान्ये पैमिबो एहोव वियेपवी कहेहे—चिठेज्जावा । ऊर्ध्वस्थाने सडो
वाप । निमीएज्जवा : भनीपरे पैमे । तुयहेज्जवा । गबजकरे मूये । माठएमुयमाओएखइ । माता स्वतायका मूये एतसे मातामूये तिवारेमूये
जानरमानोवत्रगरए । आयमावका आने एतने माताजामे तिवारे गर्भपचिजाने । सडियाए सडिएमवइ । माता सुविनीये पच पचि सुविनीये पूवे
इडियाएदुडिए भयइ । माता सुविनीये पुषपचि दुडिया पुवे इतिपय उत्तर । इता गायमा । इगीतम । जीवेणगभगणसमाने जाय दुडियाएदुडिए
भयइ । ओर यभमहि रखाववा यावए माता दुगेये पुषपचि दुवीपुवे एतमासगे कइवी । पहेणंपसवकानुममयंसि । पय इडिये चंवाक्कासकरे प्रमति

ठरा किं गन्तुं म्रवर्तते, यदि तदा विनिपात मरु मापद्यते निर्गमनावादिति गर्भो विगतस्य च तस्या सदाह ॥ यथाः
 साया वयो इत्यादौ येषां ताभिर्वर्षेभ्यः अथवा वर्षा द्वाभ्यां वर्षेभ्यः अथवा वर्षा द्वाभ्यां वर्षेभ्यः अथवा वर्षा द्वाभ्यां वर्षेभ्यः ॥ अस्ति ॥
 तस्य यत्ननिर्गतस्य यदाहति सभास्यतो वृद्धाभि ॥ पुत्राहति ॥ पोपिताभि गाढतरकथतो निचसति उद्गर्तनापवर्तनकरषवर्जं शपकरखयोग्यस्येत
 व्यवस्थापितानीत्यर्थः अथवा बहुभि रूपेण यत पूर्वं स्पृष्टानीति ॥ कथाहति ॥ निष्ठाचितमि सुवकरबायोग्यत्वन व्यवस्थापितानीत्यर्थः ॥ पट्ट
 विपाहति ॥ मनुष्यगतिपञ्चेन्द्रियप्रजातिप्रसादिनामकमयीदिना सङ्कोदयत्वेन व्यवस्थापितानीत्यर्थः ॥ अग्निनिविष्टाहति ॥ तीव्रामुजावतया निवि
 ष्ठाभि ॥ अग्निसमन्वायपाहति ॥ उदयानिमुनीन्तानि ततय ॥ उदियाहति उदीर्घानि स्मृत उदीरबाकरबेन वो दितानि व्यतिरेकमाह ॥ मात

पाण्डिवा श्यागच्छइ सम मागच्छइ तिरिय मागच्छइ विणिहाय मायज्जइ यखुवज्जाणिय सेकम्माइ य
 छाइ पुठाइ पिहिंसाइ कठाइ पठधियाइ स्थानिनिविष्टाइ स्थानिसमखुगयाइ उदियाइ णोउवसताइ भवति

बाह्य समभनेविदे । सोसेववा पाण्डिवा भामच्छइ । मष्टकेकरो वा पववा पगेकरो वा पववा भावे समविपमनी पववा । सम्भामयच्छइ । भवो प
 रे वातना हेतुनही तिमपावे मातात्रा उदरको नोनिहरीनिबले । तिरियमागच्छइ । तिरिष्ठाहति भोजसे । विविक्तायमागच्छइ । वो मरुषपांमे
 नोजसुशाना पमावही भमवको नोक्काने खेवाय ते खेहे — वसुध्वावियसेवमाह । वष साधा ते वष इववायोग्य खेहेने ते वषवष्य पववा वष्यको
 वाय पगुम वयन्द शालातरपचाना सूचइ सेति । तेइ भमिं कम तेइप्रते । वहाई पहाई विक्ताइ वहाइ पट्टियाइ । सामान्यवको वाध्या गाढा
 बाध्या पवगेकरो साध्या निष्ठाचितकम बाध्या मनुष्यगति पचिंशोजाति वसादिनामकमे करो खेसङ्कोदयपसे व्यवस्थापित कोधा । अभिनिविष्टाह ।
 तोम पनभावै करी साध्या । अभिसमसायमाह । उदव सध्व इवा तिवारपको । उदियाइ णोउवसताह भवति । पापनीज उदोरवा करेकरो उद
 य पाध्या, द्विजे व्यतिरेक खेहे — उपप्राति मववा हुवे । तथाभवइ वुक्के पुम्मे दुरसे दुष्कासे पन्ति पज्जते पम्पिय भसुमे । तिवारपजे हुवे जेजमना उद

वसतावति ॥ अनिष्टादीनि व्याप्तात्म्ये वैयार्यानिवा ॥ हीबस्वरेति ॥ अस्यस्वरः ॥ दीबस्वरेति ॥ दीनस्येव दुःस्थितस्येव स्वरौ यस्य स दीनस्वरः ॥
 अबादेपवयवपद्यायाएविति ॥ इहैव मन्त्रपठना प्रत्यावातद्यापि समुत्पन्नोपिषा नादेयवचनो ब्रवति ॥ इति प्रथममन्त्रे सप्तमः ॥ ९ ॥
 गर्भयन्त्रम्यता सप्तमोद्वाकस्यान्त उक्ता गर्भवास द्यापुचि सती त्वापुनिरूपकाय तथा दिगाथाया यदुक्त ॥ भासेति ॥ तद्विचिन्ताय चाष्टमो मंत्रः

तनुं नवह , दुक्वे दुक्खे तुग्गचे दुरसे दुफासे अण्णिठे अकंते अप्पिए असुजे अमणुखे अमणामे हीण
 स्सरे दीणस्सरे अण्णिठस्सरे अकतस्सरे अप्पियस्सरे असुजस्सरे अमणुखस्सरे अमणामस्सरे अण्णाएज्ज
 वयणं पच्चायाएयिन्नवह वसुवज्जाणिय सेक्कमाइ नोयदाइ पसत्य नेयह जाय अदेज्जवयण पच्चायाए
 यि नवह सेव नंते नंते ॥ पठमसए सत्तमो उहेसो सम्मत्तो ॥ ७ ॥ एगतयालेण जंते !

यसो दुष्टरूप भूषा गेव सुखवास भूषारस भूषो फरस जटकंटाबानी परे पणिह असुखकारी सदरता रहितबुवे देहवावोचनहो दोठा भवषपजावे । अ
 मणुखे यमबामे हीबस्वरे दोबस्वरे पविहस्वर पवठस्वरे अस्पियस्वरे । अगापणि वामबासरीषा सवने यमास्य यजस्वरबुवे भूषो द्रिद्रीसरोखोस्तर
 काबानीपरे असुखकारी सुदतरारहित जटनोपरे स्वर नुमास यज्जो परे अमौतिबारी स्वर । अशुभस्वरे । अशुभस्वर बाने असुखामचो लागे । अमह
 वस्वरे । अमनास स्वर इस्वर वधराटनोपरे । अमनामस्वरे । सवने यमास्यस्वर । अबाएज्जवयव पच्चायाएविभवह । अनादेववचन इसाबुवे ते वचन
 बाईपादैनहो तेहना वचनकाह मानैनही एतसे अशुभ वचना फल एवज्जा । वसवज्जायिसेवकाह ॥ विवे वसंवध अशुभवमनेनयो भांध्या तेजोवने
 योवकाह पसटवलेवव । एतसे अशुभमनो लदवले वेहने तेहनेमखी काबवो सुवर्णस्वरूप सुगध इत्यादि सुव मसाकज्जवा । आहपादेज्जवयव पच्चायाएवि
 भवह । यावत् आदेव वचन सबमनुष्यादिने मानवादीषबुवे, एतसे अशुभमनाफल कज्जा । सेवमते २ त्ति । तहति हेममवन् ! ए पण्डिता यतवना सा
 वमा लहेयाणा टबासिस्सा ॥ ० ॥ पाणिबा लहेयानेविपे गर्भनो वल्लवता कही, तेमम पाज्जखेबुवे तेमाटे पाज्जखानी प्ररूपणा

न सत्रच सूत्रम् ॥ एगतवासेत्यादि ॥ एकान्तयातो मिथ्यादृष्टि रविरतोवा एकान्तप्रज्ञेन मिश्रता व्यभिचिनति यथै कान्तबासत्वे समानेपि मानविषयानुव्यनं त स्महारमाद्युन्मानेदेक्ष्णदितनुकपायत्वाद्यकामनिर्जरावितदेतुविद्येपवध्यादिति अतएव वासत्वे समाने प्यविरतसम्यग्दृष्टि मनुष्यो देवापुरेव प्रवरोति न क्षेपादि एकान्तवातप्रतिपक्षत्वा देकान्तपञ्चितयूत्र तत्रच ॥ एगतपञ्चिद्विंशति ॥ एकान्तपञ्चित साधुः ॥ मनु

मणूसे किं नेरइयाउय पकरेइ तिरिश्थाउयपकरेइ मणुष्याउयपकरेइ देवाउयपकरेइ नेरइयाउयकिञ्चानेरइए सुउनयज्जइ तिरियाउयकिञ्चा तिरिएसुउववज्जइ मणुयाउयकिञ्चा मणुएसु उवयज्जइ देवाउय किञ्चा देवलो एसु उवयज्जइ ? गीयमा ! एगतवालेण मणुस्से नेरइयाउयपि पकरेइ तिरिमणुदेवाउयपि पकरेइ नेरइया उयपि किञ्चा नेरएसु उववज्जइ तिरिमणुदेवाउय किञ्चा देवलोएसु उवयज्जइ । एगंतपण्डिण जते ! मणुस्से

कहेइ - एगतवासेचमतेमन्ने । एकांत बासक मिथ्यादृष्टी तथा अविरतोक्तां एकांत पक्षेचरोने मित्रपणू गयो एवमो हेमयवन् ! मनुष्य । किचेररबाउये पकरेइ । एवंमारवोना पाऊछाकरे १ । तिरियाउयपकरेइ । अथवा तिरिवचना पाऊछाकरे २ । मणुपाठवपकरेइ । अथवा मनुष्यनो पाऊछोकरे ३ । देवाउयपकरेइ । देवतानो पाऊछोकरे ४ । चेइइबाउयकिञ्चा । मारवोनो पाऊछो करीने । चेइइएसुउववज्जइ । मारवनेविये मारवोनोपये छपजे । तिरिया उयकिञ्चा । तिरिचचना पाऊछो करीने । तिरिएमठववज्जइ । तिरिये गतिनेविये तिरियपपबं छपजे । मणुयाउयवावेदेवाउयकिञ्चा । इम मनुष्यनो पाऊछो करी मनुष्यगतिनेविये मनुष्यपबे छपजे वावत् देवतानो पाऊछो करीने । देवबाएउठववज्जइ । देवबाकनेविये देवपबे छपजे इतिप्रदूज छत्तर । सोवमा एगंतवानेचमन्ने । हेगौतम ! एकांत बासक मिथ्यादृष्टी अविरतो मनुष्य तथा । चेइइयाउयपिपकरेइ । मारवोनो पाऊछो पबि करे । तिरिमणुदेवाउ ययिकरेइ । तिरियनो पाऊछोपबिबरे मनुष्यनो पाऊछो देवतानोपाऊछोपबिबरे । चेइइयाउयकिञ्चा । मारवोनो पाऊछोकरीने । चेइइएसुउ ववज्जइ । मारवोनोविये छपजे । तिरिमणुदेवाउयकिञ्चा । इम तिरिवचनो मनुष्यनो देवनो पाऊछो करीने । देवलोएसुउववज्जइ । देवलोकरनेविये देववाप

स्तेति ॥ बिद्वेषं स्वल्पज्ञानार्थमेव चमनुष्यस्य कालपविकसत्वायीया तद्योगव सर्वविरते रन्त्यस्या प्रावादिति ॥ शर्गतपक्रिएषमनुस्वेष्टाउय
सियपकरेइसियनोपकरेइति ॥ सम्यक्ज्ञससके वृत्तिते न वप्रास्यापुः साधुः सर्वाङ्ग पुन र्वप्राप्ती त्यतउच्यते स्या स्पष्टवरोत्ती त्यादि केवलमेव ॥ दोगइउ

किं नेह्याउयं पकरेइ जाघ देवाउय किञ्चा देवलोएसु उवयज्जइ ? गोयमा ! एगतपक्रिएण मणुस्से स्या
उयं सिध पकरेइ सिय गोपकरेइ जह पकरेइ गो नेरइयाउयं पकरेइ जोतिरियाउयपकरेइ गोमणुयाउ
यपकरेइ देवाउयं पकरेइ जोनेरइयाउय किञ्चा नेरइएसु उवयज्जइ, जोतिरि नोमणु देवाउयं किञ्चा देवेसु

उं उपवे । एतपंडिएणभंतेमसूते बिबेरइराउवपकरेइ । एकांतपास प्रतिपचवकी एकांत र्पंडितसूचकइहे—एकांतपंडित ते साधुमनव, मनुष एवकी
विशेषवचै सकपलाबजाने पंने मनुष विना एकांत पंडितपचाना चबोनकी पने मनचनविपै पपि सर्व विरतिटाओ बोजाने एकांतपचाना चभाववै
इस एकांतपंडित मनुष हेमयवन् । पूं नारकीना पाठसाकरे । इस तिय च मनुष देवने पाठसाकरो तथा नारकीनी पाठखोकरो नारकीनेविपे छप
जे । जावदेराउयकिञ्चा । देवसाएसउववज्जइ । इस वावत् तिय च मनच देवने पाठसाकरो देवसाकनेविपै उपवे इतिप्रश्न उत्तर । गोयमा एगतपंडि
एममवसाठवसियपकरेइ सियपापकरेइ । हेमोतम । एकांतपंडित मनच सबविरतो साधु पाठछो किबारे वधि विपे मनुषे सातमछति सेपबोइने च
नताननधी काच मान माया लोभ उ भियालमाइनो १ भियमाइनो २ समखितमाइनो ३ ते पाठसाभा बध मकरे पने इयन ससक चयकीया पबिजा
बाधे तेमाटेबसु किबारे बाधे बियादेनबाधे । अइपकरेइ बाबेरइराउवपकरेइ । जोवधि ती नारकीना पाठछो नबाधे । नेतिरियाउवपकरेइ । वकी ति
यचनो पाठया नबाधे । चोनबगाउवपकरेइ । वकी मनचनो पपि पाठसा नबाधे तोन पाठसा नबाधे । देवाउवपकरेइ । एव देवतानो पाठकोबाधे
बोनेरइयाउवकिञ्चा । नारकीना पाठकोबारीमे । बेरएसुउववज्जइ । नारकपये नजपवे, इस तिर्यंनेविपे नजपवे । जोतिरि चोमणुका देवाउवकि
या । इस मनुषनेविपे पपि नजपवे, देवतानो पाठको करीने । इहेसुउववज्जइ । देवमतिनिविपे उपवे । संकेपइवभतेजावदेवाउवकिञ्चा । गोतमकइ

पद्यापत्तिः ॥ वेवसव्यः सुवसायै स्तेन साक्येनैव देवती प्रजायेते धवदुष्येते क्रियसिना तपोरेव सत्ताविति ॥ अंतकिरियसि ॥ मिर्धां ॥
कप्योववतियसि ॥ बरये धनुत्तरविमानान्नैवसोषेन् पपति सत्यसि यां सैव कस्योपपत्तिः ॥ १३३ ॥ कस्योपपत्तिः ॥ सामायेनैव देवमतिक्रियावासाजि

उययज्जइ, सेकेणठेण जाव देवाउय किच्चा देवेसु उययज्जइ ? गोयमा ! एगतपन्थियस्सुण मणुस्सस्स केव
उमेव दोगइत्तं पयायंति तंजहा—स्यतकिरियाधेव कप्योषयसियाधेव सेतेणठेण गोयमा ! जाव देवा
उय किच्चा देवेसु उययज्जइ ॥ धालपन्थिण जते ! मणुसे कि नेरइयाउय पकरेइ जाव देवाउय किच्चा देवे
सु उययज्जइ ? गोयमा ! पोणेइरयाउय पकरेइ जाव देवाउय किच्चा देवेसुउययज्जइ, सेकेणठेण जाव देवा

दे—सेपयं भेगवन् । इमकज्जु यावत् देवताना पाउखा करोन । देवसउववज्जइ । देवसाक्यनदिवे उपवेइ इतिप्रत्य उत्तर । गाममा एगतपन्थियस्सुमज्जस
य । देवोतम । एकांत पठित मनुव सर्वं विरली साधु । वेवसमेवदामतिपोपसाध तत्रवा । वेवस गन्ध सवहावसाचकळे, तेमाटे एकांत पठितने स
यसोको विमतिबादिदे तेवकळे—पतकिरियाधेव कप्योषयसियाधेव । सवसवम कपकरो मावजाय ते पतक्रिया कहीये, पतत्तरविमान पयंत वेवसोवने
विये जपवे इहां कस्यपदे सामाव देवसोव कहीये भगवतकळे—सेतेवइवं गोयमा । ते तेतेपवे देवोतम । जावदेवाउयकिच्चादेवस उपवज्जइ । यावत्
देवतानो पाउखो करोने देवमतिने देवपवे उपवे, एकांतपठितने वितीमज्जान भत्तिपसावको वासपठितनो सुवकळेदे—वासपठिण्णमतेमज्जसेविंवेर
पाउमपकरेइ । यावत् मनुव देमविरो पचमगुणज्जानवरीं ते वासपठित भेगवन् । मनुव ज्जु गारकोनो पाउखो करे दाधे ? जावदेवाउयकिच्चा ।
यावत् गन्धे देवतानो पाउखो करोने । देवेसुउववज्जइ । देवगतिनेविये देवपवे उपवे इतिप्रत्य उत्तर । गोवमा कीवेरयाउययकरेइ । देवोतम । गार
वीनी पाउखो नवाधे तिम तिर्बमज्जना पाउखा नवाधे । जावदेवाउयकिच्चा । यावत् देवताना पाउखो करोने । देवेसुउववज्जइ । देवगतिनेविय
देवपवे उपवे, योतमकळे—सेवेवइभतेजावदेवाउयकिच्चा । देवेसुउववज्जइ । ते से पवे भेगवन् । वासपठित जावत् ते गारकोनो पाउखो नवाधे

पापकइति एकान्तपरिक्रान्तो द्वितीय स्थानवर्तिता बालपश्चितस्य बालपश्चितस्य तत्र ॥ बालपश्चितस्य ॥ बालपश्चितस्य ॥ बालपश्चितस्य ॥
विप्रक्षिपरिब्रामात् देवा दुपरमत विरतो मयति ततो देवा स्थूल म्मावातिपातादिक अत्यात्म्याति वर्जनीयतयाप्रतिजानीते प्रायुर्व्यस्य जि
याः कारकमिति जियाधूयग्रहि पञ्च तत्र ॥ कश्चसिवति ॥ कश्च नदीत्रलपरिवेष्टित वृक्षादिमिति प्रदेस ॥ दहसिवति ॥ इदे प्रतीते ॥ उदगसिवति ॥
उरवे जलाश्रयमात्रे ॥ दवियसिवति ॥ द्रविक वृक्षादिद्रव्यसमुदाये ॥ बलये वृत्ताजारनद्याद्युदक्कुटिलगतियुक्तदेसो ॥ दूमसिवति ॥

उय किञ्चा देयेसु उवयज्जाइ ? गोयमा ! बालपश्चितस्य मणूसे तहाकथस्स समणस्सवा माहणस्सवा स्यतिए
एगमवि स्यारिय धम्मियं सुययण सोस्सानिसम्म देस उवरमइ देस णोउवरमइ, देस पस्सुस्काइ देस णोपस्स
स्काइ, सेतेण देसीवरमइ देसपस्सुस्काणेण णो णेरइयाउय पकरेइ जाव देवाउयं किञ्चा देवेसु उवयज्जाइ

बावत् देवतागा भावको करोने देवयतिनविये देवपणे उपवे इतिप्रश्न उत्तर । भावमा बावपणिएवमपूरे तहाकथस्स । देवोत्तम । बावपणित मनुष्य
एतत्त देगविरतो बावक तवानिध तवा रूपने । समवसरवा माइवरसवा । समव तपस्वीने माइवरने । पतिए एगमवि । समीये एवपणि । पारि
यं धम्मिय पुववयं सोया । भाव उत्तम धर्मसंबंधी मवोवचन सो सांभवीने । बिसव्य । मनने पवधारीने । देसउवरमइ । देयवकी निवत्ते । देसवोसव
रमइ । देयवकी ननिवत्ते । देसपयस्काइ । खूबप्रावातिपातादिनो पयस्कावकरै । देसवोपयस्काइ । देये एव भारम सूझनो पयस्काव नकरै । सेतेव
देसावरमइदेयपयस्काव । ते बावपणित जिये कारवे देयवकी निवत्ते देयवकी खूबप्रावातिपातादिनो पयस्कावकरै तियेकारवे । कोणेरमाउवपक
रेर । नदी नारकीनो पावसावकरै नववि । भावदेवाउयजिया । यावत् देवतागा पावसा करोने । देवेसउववज्जाइ । देवगतिनेविये देवपणे उपवे । से
तेवदेव गोयमा भावदेवेसुउववज्जाइ । ते तेरे पणे देवोत्तम । बावपणित यावत् देवतागा पावसा बांधो देवगतिनेविये देवपणे उपवे । पुरिसेवमतेव
व्यसिवा वृक्षसिवा उदगसिवा । पादुवंधमा जिया कारवणे तियेकरौ जियासुवपयवकदेवे—कोरे एव पुवप देमववत् । नदी जले वोया उपादि प्रदे

[illegible]

सेतेण जाय देवेसु उवयजाइ ॥ पुरिसेण जंते ! कच्छसिवा वहसिवा उदगसिया दवियसुवा यलयसिया णम
सिया गहणसिया गहणविदुग्गसिया पव्वयसिया पव्वयविदुग्गसिया वणसिया वणविदुग्गसिया मियविही
ए मियसकप्पे मियपणिहापे मिययहाए गंताए एमिणसिकाठ श्मयसरस्समिययहाए कूपासउम्माइ ।

ए मयसकप्य मियपाणहाअ । मयवहाइ मयस ३ ।
यने इहमसिहनेविदै पयपयव जेइनेविदै । इविदमिवा वसियंसिवा भूमसिवा गहससिवा । तवादि समुदाय इध्यनेविदै वाटुसे पाबारै नवो जछ कु
टिछमति सचित प्रदेसे निबाच भूमिनेविदै हव बहो वतादि समूहनेविदै । मइबविदुगंसिवा पयवसिवा । पर्यंतने एकदेशे हवपयव्यादि समूहनेवि
दै पर्यंतनेविदै । पयवसिवा पयवविदुगंसिवा । पयवनेविदै पयवता दुगमप्रदेशनेविदै एकावातिहवससुदाबनेविदै । पयविदुगंसिवा मियवत्तो
ए । नाताप्रकारा हचनासमूहनेविदै यनकहता हरिब तपेवरी इति पाओविबाह जेइने । मियसकप्ये । मयनेविदै सुवश्य बचना पयवसाय जेइ
ने । मियपविहाबि । मग बधने एकाग्रचित्तजे जेइना । मियवहाए । मयनाबध भवो । यताएएमिपतिवाउ । जाये एए सुगदोसेजै इव कथादि
बनेविदै इतिबोग इमवरी । पयवररसमिबसवहाण । यनेरा कोइएव मगना बध भवो मृग मारवानेवाजे । झुडपासठवाइ । झुटते मृग पइयामा
कारव यतांगसुव पामने मृगवर्चयाना रथे । तएवमतसेपुरिसे । निवारै हेमबवन् । झुटपाय करववो तेपुरपने । कविक्किरिए । जेतवो क्रियावहो बि

इदानीं रचयित्स्वर्गः ॥ ततः कूटपाद्यकरणात् ॥ कश्चिरिति ॥ कतिप्रियः क्रियाय कायिकादिक्ताः ॥ जेज्विरिति ॥ यो प्रथो योग्यः
कर्तृतिपावत् ॥ जायवकमितिद्येयः पावता कुलमित्यर्थः कस्याः कर्तृत्याह ॥ उद्वययाएति ॥ कूटपाद्यकरणात् सा प्रत्यय खेह स्वाधिकः ॥

तठ्ठणजते ! से पुरिसे कइकिरिए ? गोयमा ! सियतिकिरिए सियचउकिरिए सियपचकिरिए । सेकेणठेण
जत ! एवयुञ्जइ सियतिकिरिए तियचउकिरिए सियपचकिरिए ? गोयमा ! जेज्विए उक्कयणयाए पोय
धणयाए पोमारणयाए तावचणसेपुरिसे काइयाए छुहिगरणियाए पाउसियाए तिहिकिरियाहि पुठे जेज
विए उक्कयणयाएवि यधणयाएवि नोमारणयाए तावचण सेपुरिसे काइयाए छुहिगरणयाए पाउसियाए

याते बादिक्काहि इतिप्रश्न उत्तर । नोबमा सिमतिकिरिए । जेगोतम ! कदाचित् तोन क्रियाबागे । सियचउकिरिए । कदाचित् चारिक्रियाकाम । सि
वपचकिरिए । कदाचित् पोरिजिबाकामे नीतमकहेहे—सेकेणठेभतेएववसर । ते जे कारसे जेमगवन् ! इमकाम । सियतिकिरिए । कदाचित् तोन क्रि
याकामे । सिवचउकिरिए । कदाचित् चारि क्रियाकामे । सिवचउकिरिए । कदाचित् पावक्रियाकामे । गोयमा जेमविएउद्वययाएपोवचवयाए । जेगोत
म ! जिबा भययोग कर्ता इति बावत्, बावच इतिथिब, जेतकाकास इत्यय कर्ताकर्तातेकहेहे—कूटपाद्यकरणात् ताव पवि नहीबधनो कर्ता । पो
मारचयाए । नही मारचनकर्ता । तावचवसेपुरिसे । तेतसाकास तेपचव । काइयाए । गमनादि चेष्टा रूप ते कायिकोक्रिया । चङ्गिरचियाए । कूट
पायकरो जे नीपनी चविकरचको । पायाधियाए । प्रदेवने मगनेदिबे दृष्टभाव तेसेनोपनो ते प्रादेविको । तिष्ठिकिरियाहिपुठे । एतोन क्रिया सवा
ते परको । जेमविए उद्वययाएवि । कूटपाय करनो पवि कर्ता । बबचयाएवि । बधनो पवि कर्ता । चामारचयाए । पवि मारचनो कर्ता । नही
तावचवसेपुरिसेकाइयाए । तेवसाकास ते पुरव कायिकोक्रिया । चङ्गिरचियाए । पविचरचको क्रिया । पाप्पासियाए । प्रदेवको क्रिया । पारिता
वचियाए । पारितापन तेहोच प्रयोक्ताहे जेइने ते पारितापनको । चउकिरियाहिपुठे । चारिक्रिया सवाते परको सगदीधेहे । जेमविएउद्वय

तावच्चरति ॥ तावन्तकासं ॥ काइयाएति ॥ गमनादिकायबेष्टाइपया ॥ अहिमरदियाएति ॥ अविमरकेन कूटपायइयेव निर्वृता या सा तथा तथा ॥ पाठसिपाएति ॥ मदेयो सुगेपु इटप्राव स्तेन निवृत्ता प्राट्टेपिबी तथा ॥ तिहिदिरियाहिंति ॥ क्रियन्तइति क्रिया देष्टाविज्ञेयाः ॥ पारितायपि याएति ॥ परितापमप्रयोजना पारितायिबी साव अट्टे सति सुगे प्रवति प्रावतिपातक्रियाय पतितइति ॥ छसविपति ॥ उत्सप्ये ॥ छसिकि

पारियायणिपाए घडाहिकिरियाहि पुठे जेनायिए उम्वणयाएवि मारणयाएवि तावचणसे पु रिसे काइयाए जाव पाणाइवायकिरियाए पचाहिं किरियाहि पुठे । सेतेणठेण जाव पचकिरिए । पुरिसेण जेतै ! कच्छसिया जाव वणविदुगंसिवा तणाइ ऊसविच २ सुगणिकायसि निसिरइ तावचण जेतै ! से पुरिसे कइकिरिए ? गोयमा ! सियतिकिरिए सियचउकिरिए सियपचकिरिए । सेकेणठेण गोयमा ! जेन

याएवि । जेमववाचवर्त्ताइटपाय वरचनो पचिवर्त्ता । वंरचयाएवि । पचनो पचि वर्त्ता । मारवयाएवि । मारवनी पचि वर्त्ता । तावचसेपुरिसे वारयाए । तेतखोवाव ते पुवप काविबी क्रिया पादिदेई । जावपावाइवावदिरियाएपचद्विदिरियाइये । यावत् प्रावतिपातिकी क्रिया ममवच योनाने प्रावने वातकीये सर्वक्रिया वरखा, एतावता तेवने पचक्रियावादे । सेतेवट्टेव गोयमा । ते तेवे चरे वेगोवम । आवपचकिरिए । सियचउ विरिएमिपचकिरिए इमकअ, वसोमोतम पूवेवे — पुरिसेवमतेवच्छसिवा । पुवप जेममवन् । नदी जव सोवा सुषवत प्रदेयनेविदै । जाववचविदु वंमिवा । यावत् नानापचार वचनसमूहेनेविदै इवपवताई समख कइनी । तवाइ ऊसविच २ । विवामत छावा कदी २ ने । पगविकावमिमिरिए । पमिवावपते मावेवादे । तावचवमतेसेपुरिसेवद्विदिरिए । तेतवाकावताई वपन वंवाकावताई जेममवन् । ते पुवपने जेतसोक्रियावागने इतिमय्य उ सर । नोवमा सियतिकिरिए । वेगोतम । कदाचित् तोनक्रियावादे । सियचउकिरिए । कदाचित् चार क्रियावागे । सियपचकिरिए । विवारेवे वा व क्रिया वागे । सेवेवेवमते । तेवामाटे जेममवन् । इमकअ । गोयमा जेमविपचउवचयाए । वेगोतम ! जेममवोवच वर्त्ताइत्येव, जेतखोवाव ववर्त्ता

अगत्यादि उद्गोस्तेति या ॥ निमिरहति ॥ निमिरहति विपति यावदिति संप ॥ उच्यते ॥ वाच्य ॥ आययकृष्णाययति ॥ कर्णे याव दायतः आकटः कर्मायत ध्यायत मयमयत् यथा प्रवर्तीत्येवं कर्मायत , आयसकस्यायत स ॥ आयामेति ॥ आयस्या रूप्य ॥ मगगति ॥ पृष्ट ॥ मयपादि भति ॥ मयपादिमा मयस्तेन ॥ पुद्गायामययायति ॥ पूर्वार्कपदेन ॥ सेवजतपुरिचति ॥ सशिरश्चेता पुरुषः ॥ मियवेरति ॥ इह वैर वैरहेतुत्वा कृपाः पापवाः वैर वैरहेतुत्वादिति अथ शिरश्चेतपुरुषहेतुत्वा विपुनिपातस्य रूप धनुर्देरपुरुषा मययेन स्पृष्ट इत्याकृतवतो नीतमस्य तद

त्रिणु उस्सवणयाणु तिहिं उस्सवणयाणुवि निसिरणयाणुवि नोदहणयाणु चउहिं जेन्नविणु उस्सवणयाणुवि निसिरणयाणुवि दहणयाणुवि तावचण सेपुरिसे काइयाणु जाय पचहिंकरियाहिं पुठे सेतेणठेण गोयमा ! पुरिसेण कच्छेसिया जाय यणविदुगसिया मिययिन्तीणु मियसकप्पे मियपणिहाणे मिययहाणु गताणु

उ वाकरे ततसा वाकताह प्रहयको । तिहिउच्छवसाएवि । तान क्रियावागे पडिआवागे वायिका १ अविकरपवको २ प्रदेयको ३ विवारे विवा उ वा पवकरे । निमिरपवाएवि । यने अविपवि माहिआसे पवि । सोदइवयाएविचसहि । वासतातको ततसा ताह पारिक्रिवाने पुरसे कायिका दि । जे शिविउच्छवसाएवि । जेमवकर्ता इवापवि उ वाकरे । निमिरपयाएवि । अविमाहि पविमको । उदइवसाएवि । यने वासेपवि । तावचवसे पुरिसे काइयाणु आवपवचिहिकिरियाइपुणे । ततसाकास तेपुरुष कायिको आदिदेह वाकत् प्राजातिपातको क्रियाताहिं पुरजो एतावता तेइने एवकि गामायै । मतेवकुच मायमा । ते तेने पवे हेगोतम ! इमकास । मियतिकिरिए मियपचकिरिए सिवपचकिरिए इत्थादि । वसोगोतमपूजेहे—परिसेणभ तेकच्छेमिवा । पवप जेमववन् । वंवासाववाकरे नतोवसेतोवा । वचादिवत प्रदेयनेवियै वावत् नामाप्रकार वृत्तना समइनेवियै । मियवत्तोए । मयनो तति पासीविकाहे जेइने । मियसकप्पे । वासमाहि पाइय अवाक श्रैकरो इवज्जं एइवाव मयनो सवत्थ कहता वधमा अथवसावहे जेइने । मिय पविवाणे । मयमारवाभाव प्रविधान चित्तवने जेइने एवाग्यचित्त । मियवहाप । मयववमको । यता एएमिएतकाह । मयसा दोसेहे इमकरोने । य

एमिएनिकाउं श्रुतयस्समियस्स वहाए उमुनिसिरइ, ततोण नते ! सेपुरिसे कइकिरिए ? गोयमा ! सिय
 तिकिरिए सियचउकिरिए सियपचकिरिए, सेकेणठेण गोयमा ! जेन्नविए निसिरणयाए तोहि जेन्नविए निसि
 रणयाएयि विद्धसणयाएयि नोमारणयाए चउहिं जेन्नविए निसिरणयाएयि विद्धसणयाएयि मारणयाएवि
 तावचण सेपुरिसे जात्र पचहिंकिरियाहि पुठे सेतेणठेण गोयमा ! सियतिकिरिए सियचउकिरिए सियप
 चकिरिए । पुरिसेण नते ! कच्छुसिया जात्र श्रुतयस्समियस्स वहाए श्राययकसायय उमु श्रायामेत्ता चि

वररप्पनिमखरइए । पनेरा काई एक मगना वधमणी मृगने मारवाभणो । उमुनिसिरइ । तोरपते काठे प्रखवा सेसे । तताभतेसेपरिसे । तिवारे हे
 भगवन् ! तेपुइय । करकिरिए । जेतनोविमाना करपइए कइवे इतिप्रय । मायसा सियतिकिरिए । सेगोतम ! बिबारेनो तोनक्खिवाओ करपइए
 चइवे । मियवउकिरिए । बिबारे पारिकियाओ करपइए । सियपचकिरिए । बिबारे पांच विमाना करपइए, सोतम कइवे—सेजेण्डेभते । तेव्वा
 माटे भ्रमयवन् । हमकण्ठुं । गाबसा जभविएनिसिरपयाएविहि । सेगोतम ! जेमववन्तो वाचकाठेइ तइने कायिक्कादि तोनक्खिवाये परखो कइये । जे
 भविएनिसिरपयाएवि । जेमव वन्तो वाचकाठे पविइ सुवाच यको । विवसचवाएवि । पने विवस पमाठे वोडाइवानेकाजे । नोमारवायाएचउहि ।
 पथिमारे महीइ तेतमाकान्ठगे तेइने कायिक्कादि चारकियाकामे । जेमविइनिसिरपयाएवि । जेमववन्तो तोरपचि काठे । विवसचवाएवि । विवस
 चाम पमाठेइ । मारपवाएवि । पने मारे पविइ । वावपचसेपुरिसे । तेतवाकाठ ते पुइय । वावपचकिरियाहिपुठे । यावत् कायिक्कादि पंचक्खिवा
 मे परवा तेइने पंचक्खिवा भागे । सेतेण्डेय गोयमा । ते तेवे पंच जेमोतम । हमकण्ठुं । सियतिकिरिए । बिबारे तोनक्खिवा भागे । सियवउकिरिए ।
 कडावित् चारकियाकामे । सियपचकिरिए । कडावित् पांचकियाकामे, यमोगोतम पछेइ— । परिसेचभतेकच्छुसिया । पुरइ जेमयवन् ! कच्छादिक्खिनेवि
 ने । आरपण्डरप्पमियण्डइए । यावत् पनेरा काई एक मगना वधमणी सुगमारवानेकाजे । पावयइवाचतंतमुंपावामेत्ता । दोष कानताइ ते तोर

પ્રુપ્તતમેવાય મુગતમા પ્રાજ ક્રિયામાર્ગ ધનુઃકાવઠાવિકૃતમિતિ અપદિદ્યતે, યન્નિસુ પ્રાથ્વત્ તથા સુત્રીયમાન અત્યપ્ચાયા મારોપ્પમાજ ક્રાપ્ત ન્યુર્વા રોપ્પમાજપ્રત્યન્ન સન્નિયતઠતસ્યમાન પ્રવતિ તથા નિર્વૃષ્પમાન પિતરાં યતુસીક્રિયામાર્ગ પ્રત્યપ્ચાકુપચેન નિયુતિત યુતીહત મરવ સાકાર કૃત પ્રવતિ તથા નિસુગ્નમાન નિશિપ્પમાજ કુગવઠનિસુટ સ્મયતિ ધદાજ નિચન્નમાન નિસુટ તદા નિચન્નમાનતાયા ધનુરુરેવ કૃત ત્યા તેન કાવઠનિસુટ પ્રવતિ કાવઠનિસુર્ગજ સુગ સ્તર્ભેય મારિત, કૃત યોષ્યતે ॥ જેમિયમારેત્યાવીતિ ॥ ૬૪૬ ક્રિયાઃ પ્રજ્ઞાન્તા સ્તાયા જ્ઞન્તા

ઠિજ્ઞા શ્રુત્યયંરેપુરિસે મગગનુ ઘ્યાગમ્મસયપાણિના શ્યસિના સીમઠિદેજ્ઞા સેમઠસૂતાએચેય પહ્વાયામળયાએ ત મિયાવિધેજ્ઞા । સેગજ્ઞતે ! પુરિસે કિ મિયવેરેળયપુઠે પુરિસવેરેળપુઠે ? ગોયમા ! જેમિયમારેજ્ઞ સેમિયવેરે ણપુઠે, જેપુરિસમારેજ્ઞ સેપુરિસવેરેળપુઠે । સેકેળઠેળજ્ઞતે ! એવલુસુદ્ધ જાવ સેપુરિસવેરેળ પુઠે । સેળૂણ ગો

પ્રતે પાપીને પાપર્થીને । વિઠેજ્ઞા । જઠોરકે ઇતથે । પચ્ચરેપુરિસેમલ્લખા । પનેતો કાર્દ ઇલ્લ પુરુપ પૂઠાઓ । ષાગથ્થ । ષાવીને । સયપાવિયાપસિયા । પાપચે જાહેજ્ઞતો તરકારિકરો । સોસઠિદેજ્ઞા । તેજ્ઞના મલ્લજ્ઞમતે જેવે તિવારે । સેવસૂતાચેય પુલ્લાયામળયાએ । તેતીર જેસુગનેવઠેગોને પૂર્વે પાપર્થો જ તા તે પુરુગનાજાવતી જૂદા તિગારે તિવે । તમિયધિધેજ્ઞા સેવમતેપુરિસે કિમિયવેરેળપુઠે । તે સુમપ્રતે ગોવે તે જવાલ્લાજાકાર જેમગવન્ પુરુપમાયાઓ જેર જજાતા મ્ સુજનાયેતો જજાં રેલ્લે વેરનાજેતુ મલ્લો રચજ્ઞજોસે જજવા પાપ તે કરજ્ઞો જજવા । પરિસવેરેળપુઠે । પર્યમે વેર પાવેકરો કરજ્ઞો રતિમય ઇત ર । મોયમા જેમિયમારેર । જેગોતમ લિલ્લે યત્તે સ્વમ જથવાજેજાલે તોર સાધાજવા । સેમિયવેરેળપુઠે । તે પુરુપ મગગેવેર પાપ તિલેકરો કરજ્ઞો । જેપુ રિમ મારેર સેપુરિસવેરેળપુઠે । ધમે જેવે પુરુપ પડુપ મારા તોપુરુપ પર્યનેરેકરો કરજ્ઞા તેજ્ઞને પરુપ વેરસામે । સેકેવઠેળમતે એવંજુજાર । તેજ્ઞામાટે જેમગ રન્ । રમજ્ઞમ્ સુગના મારજજારને સ્વમતા પાપજાઓ । જાવસેપરિસવેરેળપુઠે । જાવત્ પુરુપના મારજજારને પુરપનો પાપજાઓ રતિમય ઇતર । સેજ્ઞ જાયમા જજ્ઞમાલેજ્ઞે । તે તિવે જેમોતમ ધનુપતોર કરવામાળા તેજોખાજજોસે । સવિલ્લમાજેસંધિએ । ધનુપમેવિવે તોર સથવામાળા તેસાળ્લો કજોસે

पद्ममात्रोपदशनाय मुक्त, मन्यथा पदाब्जदा प्यपि तत्प्रद्वारहेतुण मरु प्रयति तदेव प्राजातिपातत्रियति ॥ सतीयति ॥ गतया प्रद्वारविशेषो
 न ॥ ममनियमज्जति व इत्यात् ॥ सपायिजति ॥ श्यकसेन ॥ सेति ॥ तस्य ॥ काइयाएति ॥ कायिक्या झरीरस्पन्धरूपया आपिकरविक्थया वा
 निगप्यापाररूपया प्राद्विस्था मनोदुःप्रक्षिपानन पारितापमिक्ष्या परितापमरूपया प्राजातिपातत्रियया मारुधरूपया भासञ्जेतिइत्यादि ॥

याहि ठणहमासाण मरुइ, काइयाए जाव पारियायणियाए चउहिक्किरियाहि पुठे। पुरिसेण जते! पुरिस
 सत्तोए समन्निधसेज्जा सयपाणिणाया से अस्सिणा सीसब्बिदेज्जा। तउणजते! सेपुरिसे कइक्किरिए? गोय
 मा। जावचण सेपुरिसे तपुरिस सत्तीए समन्निधसेइ, सयपाणिणावा सेअस्सिणा सीसब्बिदेइ। तावचण
 से पुरिसे काइयाए जाव पाणाइयाए पचहिक्किरियाहि पुठे। आसयायहएणय अणवकस्सवत्तीएण पुरिस

इद वाउत् पारितापनको विद्या ताहि चारत्तिकामी करसे उदलेवोभात्र जमासपदे मरैता तेमुयवाचवो मूषानवो तेमाट प्राजातिपातको विद्या
 भागेनको वसोभातमपूदेहे—पुरिमेलभतेपुरिस सत्तोणममभिधसेज्जा। पुरुष हेभगवन्। पुरुषप्रमते यत्ति भाओ तिचे इत्थे यववा यत्ति प्रद्वारविशेषेकरो व
 ने। मग्गानिवावा। ययवा पाताने वाउत्स। मेपमिवासासोसब्बिदेज्जा। तेपुरुष तरवारकरो माओ जेदे। तपोचभतेपुरिसेकइक्किरिए। तिकारे चंवाक्का
 यवारे हेभगवन्। तेपवपने जेतमी किवामागे इतिप्रश्न उचर। मायसा जावचणसेपुरिसे। हेगौतम। जेतवोवाय तेपुरुष। तंपुरिस सत्तोए चभिधसेइ।
 तेपवपमते यत्ति प्रद्वार विशेषकरो इत्थे। मयपाणिना। धनरा पाताने वायेकरो। सेपमिवासासोसब्बिदेइ। तेपुरुष तरवारसवाते। तावचणसेपुरिसे। ते
 ममाजान ते पुरुष। काइयाए। कायिकोविद्या। पचिमरविद्याए। पचिक्किरियाए। जावपावाइवायक्किरियाए। यावत् प्राजातिपातवो वि
 या। पचिक्किरियादिपुठे। पचविद्या संवाते फल्पाजहीये तेहने पचविवासागे। भासस्सइएवय यपवकस्सत्तोएचपुरिसवेरेचपुठे। भासय ठउओ
 यपवने जेइइवव एतसे तत्तासुअज्जा जेओव तथा जे पुरुपको वधकोधीले तेइयको भायो जे पापटासिवानेदिये निरपेचइति थापवा पराया प्रापनो

तया अनिर्ध्वंसो मिना याः स्मिरन्ते पम्पनिः क्रियाभिः स्पष्टः, साया पुरुषवैरेव सृष्टो, मारितपुरुषवैरिवावेन क्षिप्तमूलेभ्यो वासवो
 दपो यस्मा ह्येता त तया तेना सुखदपनेन प्रवर्तिष्येता सुखो यथकस्य तमेव वप्य माधित्या व्यतोवाः तत्रैव जन्मनि जन्मान्तरेवा यदाह --
 दहमारुह्यस्त्या यदाकपरपयविमोयबाह्वं । धृष्टवद्व्योवहृष्टं दसपुच्छिष्ठैरुक्षसिक्यावति ॥ १ ॥ यस्तुमुष्ये धनवकाङ्क्षया परमावनिरेवेष्टा
 स्युतापायपरिहारनिरयेष्टावा वृत्ति र्धर्तनं यथैव वैरे त तया तेना मवकाङ्क्षवृत्तिकेनेति क्रियाधिकार एवेदमाह ॥ सरिसयति ॥ सर्वशक्तौ
 कीञ्चलप्रमाणादिना ॥ सरितयति ॥ सर्वद्वन्द्वी ॥ सरिद्वयति ॥ समानयौवमायवस्थौ ॥ सरिसन्नकमतोवगरकति ॥ प्रायह
 प्राञ्चनं सुन्यादिमात्रो मात्रायक्त उपचिः सुख कास्यमाजनादि प्रोक्तनञ्चरिका माकनान्नावा भविमाविद्व्यरूपः परिच्छेद उपकरवा न्यनेक
 पा वरबाग्रबादीनि ततः सर्वशक्ति प्रायकमात्रोपकरकानि ययो सौ तया अमेनच समानविवृत्तिवत् तयोर्निश्चित ॥ सर्वोरियति ॥ सर्वीयः

धैरेणं पृष्ठे । दीनते ! पुरिसा सरिसया सरिसस्रया सरिसन्नकमप्रोवगरणा ध्युस्रमस्रेण सद्धि सगा
 मसगामेह , तत्यण एगेपुरिसे पराहणह , एगेपुरिसे पराहज्जह , सेकहमेयजते ! एव ? गोयमा ! सर्वीरि

पयेवा चककरो पुरुष वैरुहते परया क्रियाधिकारभेदियैव भवेत्—दीमतेपुरिसासरिसयासरिसया । हेमवन् पुरुष वेद सरोखा प्रमाणादिबरी
 वासववे सरोजो त्वया वृत्तिवे जेहनी । सरिसववा सरिसमहमतावगरणा । सरोखो ययना वयोवे, माह मूकयादि माजनमात्र मायावेकरो वप
 धि बाय्यमात्रनादि मोञ्चनना भावा यविमादिद्रव्यरूपपरिच्छेद उपकराच धनकप्रकारना प्रहरणादिव तेदेवना सरोखाहे एतसेसमानविभतिपवो वेजनी
 वद्वी । पञ्चमवेबन्तदिसमानसमासेह । तेदेवभावाभावि सवाते संधाम सगामे एतसेमाहोमाहि युहकरै । तत्त्वकएगेपुरिसेपराहणह । तिषा चवा
 स्तामकारि, वेकपपुण्याभाहि एकपपुष्य कोपे अवयामे । एगेपुरिसेपराहणह । एव पुरुष वारै पराववपामे । सेकहमेयभतिएव । तेविम एव सेमगवन् । एव
 योहविमकारे इतिपयन छत्तर । मोदमा सर्वीरिएपराहणह । हेमोतम । वोववत पुरुषते अवयामे कोपे । योवरिएपराहणह । योवरहितपुरुष ते पराहणह

धीरिययज्जाहंति ॥ धीर्यवर्जं मेवात्तामि तया धीयप्रताया विदमाह ॥ अध्यायमित्यादि ॥ सिद्धुर्बन्धधीरियति ॥ सुहरणवीर्यान्नावादवीर्या- सिद्धाः ॥
 सेतेविपक्लितायपति ॥ इतिश- सुवसंवरद्वपरकमनु तस्येय मेवस्या मेसेशी मेलेक्षोवा मेरु सारयेय या वस्या स्थिरता सापम्या रवाशोलेक्षी

एपराइणइ, सुधीरिए पराइज्जाइ । सेकेण्ठेण जाय पराइज्जाइ ? गोयमा ! जस्सणधीरिययज्जाइ कम्माइ
 णोयछाइ णोपुछाइ जाय नोसुत्तिसमसागयाइ णोउदिग्गाइ उयसताइ नयति सेण पराइणइ, जस्सणं
 धीरिययज्जाइ कम्माइ यछाइ जाय उदिग्गाइ नोउवसताइ नयति सेणपुरिसे पराइज्जाइ, सेतेण्ठेण गो
 यमा ! एववुसुइ सधीरिएपराइणइ सुधीरिएपराइज्जाइ । जीवाण जंते ! किं सधीरिया सुधीरिया ? गो
 यमा ! सुधीरियायि सुधीरियावि, सेकेण्ठेण जंते ! एववुसुइ ? गोयमा ! जीवा दुविहा पयससा तजहा-

यमे इह, मातमपूज्जे - सकलपूज्जेभतेजावपराइणइ । ते आमाठ इभयवन् । इमकज्जा यावत् सवीय कोपे पवीय इरे । मायमा जसुबंवारितवक्काइव
 न्नाइ । हेमातम । जेपुरयमे नवाक्का/नइरे, वीयइय वीयइयवांगेय एववाकमजंते । यावदाइवापइण । बाधानवी करस्मानवी । जावथापभिसम
 जत्तपाइ । यावत् साइमानवी पाब्बा । पाठटिक्काइ । उद्व नवी भाब्बा । उयसताइ भवति । उपयात यथापूजे । सेवपराइणइ । ते पुपुप जययामे
 कोपे । जसुबंवीरिययज्जाइ कम्माइ यछाइ । अपुत्त वीयइय वीयइयवांगेय । एववा कन बधिपूजे । जावउदिग्गाइ । यावत् उद्व याप्पाइ । पाठव
 सताइ । उपयम्यानवी इरे । सवपुत्तिपराइणइ । ते पपुप यवाक्काइरे, परावययामे इरे इत्थं । सेतवइण गोयमा यववुइ । ते तेरे धमे हेमोत
 म ! इमकज्जे । सनोरितपराइणइ । वीयइय जेपुत्त ते जययामे कोपेइत्थं । पवीरिएपराइणइ । पवीरं वीवरचित तपुपुप परावययामे इरे इत्थं
 वीयमा प्रसाववी एवइरे - ओवाचभते किमवीरिया । कोय ववाक्काइइरे इमकज्ज । कोवसइत्तव पबवा । पवीरिया । पवीयइ वीयर
 चित्ते इतिमय उतर । यावमा सवोदिवावि । हेमोतम । गोयसहित पविइ । पवीरियावि । वीवरहित पविइ । सकेइरे जमतेएववुइ । ते से पवे

मात्र भवया धानमिरोचे पम्पद्रुशाखरोक्षारकासामा स्मृतिप्रक्रका ये ते तथा ॥ सद्दिवारिण्यंबसवीरियति ॥ वीयास्तारायनयनयोपगमतो या वीर्यस्य सविः सेव तद्गुल्पा द्वीपै सन्धिवीर्यं तेन सवीर्यो एतेपान्न चायिक्तमेय सन्धिवीर्य ॥ करववीरियति ॥ सन्धिवीर्यकापेनृता क्रिया करव

ससारसमावयुगाय , अ्यससारसमावयुगाय , तत्यणजेते अ्यससारसमावयुगा तेणसिद्धा , सिद्धाण अ्यनी रिया , तत्यणजेते ससारसमावयुगा ते दुषिहा पयुत्ता तजहा—सेलेसिपफ्रिवयुगाय अ्यसेलेसिपफ्रिवयुगाय , तत्यणजेतेसेलेसिपफ्रिवयुगा तेण लद्धिवीरिण सवीरिया , करणवीरिण अ्यवीरिया , तत्यण जेते अ्यसेलेसिपफ्रिवयुगा तेण लद्धिवीरिण सवीरिया , करणवीरिण सवीरियावि अ्यवीरियावि , से

वेभगवन् । इमकर्म जीव मदीसपबिदे पशोयपबिदे इतिप्रय उत्तर । गावमा जीवादुविहापयत्तातवहा । वेगोतम । जीवना वेभेद वज्जा तेववेव—
मंसारममावयुगाय पसेसारममावयुगाव । जेवोव चारत्यतिनेविपै रज्जा ते ससार समापयवज्जीये, जेवोव चतुमति अमचरुपसेसार तेववी रचितववा ते पमसारसमापय एतने मापयवा ते जीववज्जीये । तत्ववजेतेपसमारममावयुगा । तिहा चवाक्काखकारे, वेपचमाहे जे पसमारममापयवज्जीव चतुर्मंतसार अमचरुपको रचितववाहे सुद्धिमया । तेवसिद्धा सिद्धावपवीरिया । ते चवाक्कावमकारे, सिद्धवज्जीये, सिद्धने करववीरियना भभावयो प गीये । तत्ववजेतेससारममावयुगा । तिहा वेपचमाहे जे चतुर्गतिसमारमचरुप समारसमापय जीवहे । ते दुविहा पयत्ता तज्जा । ते पबि वे प्रकारना कज्जा तेवज्जीये । सेलेसिपफ्रिवयुगाव । पचमेगुणठाने पयामोना जीव ते जेवोवो प्रतिपच कज्जीये । पसेलेसिपफ्रिवयुगाय । तेवज्जीये विपरीत ते पसेलेसिप प्रतिपच कज्जीये, प्रचमगुण ठावावी मांको तेरमावहि । तत्ववजेतेसेलेसिपफ्रिवयुगा । वे विपचमाहे जेवोव जेवोवोप्रतिपचहे तेप्रचक्काप्रते पाय्याहे तेचंनद्धिवीरियचंनवीरिया । नोयान्नारायना चववकी जेवोवहे ते नद्धिवीव वज्जीये तेचे सवीयहे । करववीरिण्यंबसवीरिया । उत्यानादि जे को जे ते करव नोववज्जीये ते करववोव पवीयहे । तत्ववजेतेपसेलेसिपफ्रिवयुगा । तिहा वेपचमाने जे पसेलेसिप प्रतिपचहे । तेचंनद्धिवीरियचंनवीरिया ।

तद्रूपं वीधे करववीधे ॥ करववीधिरवमयीरियायिचवीरियायिनि ॥ तत्र सुवीयो सत्यानादिक्रियायन्तो धीर्पास्तु सत्यानादिक्रियायिकला स्तेषा

तेण० गोयमा ! एवयुच्चुड जीयाडुधिहा पयाता तजहा—सवीरियायि सुवीरियायि । नेरइयाणजते ! कि
सवीरिया सुवीरिया ? गोयमा ! नेरइया छुडिवीरिएण सवीरिया करणवीरिएण सवीरियाय सुवीरियाय
सेकेण० गोयमा ! जेसिण नेरइयाण सुवियउठाणेन्मे दळे वीरिए पुरिसक्कारपरक्कमे तेण नेरइया छुडि
वीरिएणयि सवीरिया करणवीरिएणयि सवीरिया , जेसिण नेरइयाण नसियउठाणे जाय परक्कमे तेण नेर
इया छुडिवीरिएण सवीरिया करणवीरिएण सुवीरिया , सेतेणठेण जहा नेरइया एव जाय पचिवियितिरिस्क

ते पत्राव्याजारे, नविशोयें करो सुवीयहे । करववीरिएण सुवीरियायि पवीरियायि । करववीरें करो सुवीयपचिवुवे, उत्वानादिक्रियायत ते सुवीय
पने उत्वानादिक्रियायें करो विवम ते पवीयपचिवुवे, ते पपवीरियादिकावे जायवा । सेतेवडेच गोयमा एववुवइ । ते तेसेपवेकरो वेवोतम । इमककु
जोश पुडिहा पयता तंजहा । जोव वेपवारमा कडा, ते खरीवे—सवीरियायि पवीरियायि । एववीयंसुडितपचिवे एववीयें रचितपचिवे, ववीगोत
मपुहेवे—वेरवायपभते विवसवीरिया पवीरिया । नारकी वेमयवन् । सुवीय सचितहे ? पयवा वीयरचितहे इतिप्रय उत्तर । गोयमा वेरवायसुवि
वीरिएण मवीरिया । वेगोतम । नारकी नविशोयें करो सुवीयवुवे, एतसे वीयसुडितपुवे, पने । करववीरिएण पवीरियाय सुवीरियाय । करववीय करो
पवीयपचिवे वीयसुडितपचिवे । सेतेवडेच भते । ते पवीमाटे वेमयवन् । इमककु इतिप्रय उत्तर । गोयमा जेसिपवेरवायपचिव । वेगोतम । जेह नार
कीनेवे । उवावे कसे रनेवीरिए । उवातम कम वमवीय । पुरिमकारएवमे । पुरपाकार परावमहे । तेववेरवायसुडिवीरिएण सुवीरिया । तेवे नारकी
मविशोयें करो मवीय वीर्यमचितहे । करववीरिएणयि सुवीरिया । पने करववीय करो पचि सुवीयहे तथा । जे सुववेरवायपचिवसुवावे । जेह नार
कीने नवी उवातम । जावपरवमे । यावत् परावम तारि कहवा । तेवेवेरवायसुडिवीरिएण सुवीरिया । तेवे नारकी सुवीयें करो वीयसुडितहे । कर

पयासादिक्वासेऽवयवत्वाद्वाति ॥ यवरं सिद्धयन्त्राज्जायिष्यति ॥ श्रीचिन्मयीषु विद्मः सन्ति, मनुष्येषु तु ते नेति मनुष्यद्वयव्येकीयमिति पिद्वस्वरूप
भाष्येयमिति ॥ प्रथमं यते अष्टमं सर्वेशः ॥ ८ ॥ अष्टमोद्देशकान्तोद्योयंमुक्तं श्रीरामं श्रीया गुरुत्वा व्यासादयन्तीति गुरुत्वादि
प्रतिपादनपरं साया सङ्गहस्या यदुक्तं ॥ यदुक्ति ॥ तत्प्रतिपादनपरं नवमोद्देशकं सात्रयं सूत्रं ॥ कश्चिन्मितादि ॥ गुरुकत्वं मनुजं

जोणिया, मणूसा जहा ठहियाजीया, नवर सिद्धयन्त्राज्जाणिपय्या, वाणमतरजोइसवेमाणिया जहा नेरडया
सेव जतेरं सि ॥ पठमसए अठमोद्देशो सम्मत्तो ॥ ८ ॥ कहणजते! जीवागरुयत्त हवमागच्छति ?
गोयमा ! पाणाइवाएण मुसावाएण अदिन्तमेज्जाणपरीसह कोहमाणमाया लोह पेज्जादोसकलह अस्सस्काण

बवोरिएष यमोरिया मतेषइए जहावेररबा । करषवोबेवरी वीर्यवतमहो ते तेरे पंच इयोतम । इमकसुं इत्यादि पूर्ववत् किम नारकोवद्या । एवका
यपचिद्वितिरिक्तजायिबा । इम यापत् पचेदो तिरपयोनिजतांर कहवो । मणूसाजहापोडिबाजोया । मनुष्यविदे किम समुपे मोषेजीवकया तिम
मनुष्य कहवा । यवरसिद्धयन्त्राभाषियन्ता । एतत्ता विमेष समुषय वीर्यवद्वमारे सिद्धे ते रुद्धमारे सिद्धनकहवा । बायमंतरवीरस वेमावियाज्जा
वररबा । पानवतर १ व्यातिथो १ पैमानिक १ एतोमद्वद्व किम नारकोवद्या तिमकहवा । सेवमते १ ति । तद्वति इमगवन् । तुम्हेकसुं ते सत्वहे य
न्याबा नहो । पठमसयपपडूमो । एपडिवा यतकनो पाठमा उडया पडवो वड्यो ॥ ८ ॥ पाठमा उडियाने भेते वीर्यकनो तेवोव
वो वीर्य गरवादिवावे तेकहेहे मोतमपूहेहे—अइयमतेजीवामरुयत्तइत्यमानयवति । विवर्षप्रकारे यवाज्जादकारे हेमगवन् ! प्रभुभक्तं उपपन्नकप
पथामतिगमनकप ते नुबपन् छतावकोपांमि इतिप्रत्र उतर । यायमा पाचाइवाएवं । हेमोतम । प्राचो कोवने भतिपात इयवेकरो १ । मुमावाएवं ।
भुडु ववन ना बाज्जावो २ । अदिषाटावेच । अरदोवोवमुता खेगवो ३ । मेडवेच । मेयवो ४ । परिमहेच । परिचववो परिग्रहते इत्यकप ५ । को
इ माच माया काम पेज्जा दास कहइ यप्रभवाच । पेसुचपरइरइच । आचेकरो ६ मानेकरो ७ माबावेकरो ८ कोमेकरो ९ मेमेकरो १ १ मेमेकरो ११

कर्मोपचयप्रप मपक्षा द्रममहेतुज्जल लपुक्त्यं गौरयविपरीतं ॥ एय आउलीकरेति ॥ इहेवदः पूर्वोक्तानिलापसमुच्चनायः सुखैव-कहलज्जने
जीयाममारंघाउलीकरेति ? गोयमा ! पावाइयाएव मित्यादि ॥ एय उत्तरथापि तत्र ॥ आउलीकरेति ॥ प्रपुरीकुयन्ति कर्मप्रित्यर्थं ॥ परि
सीकरेति ॥ सोऽत्र कुयन्ति कर्मप्रित्यर्थं ॥ दीहीकरेति ॥ दीपंप्रपुरकासमित्यर्थः ॥ इरसीकरेति ॥ अस्पकासमित्यर्थः ॥ अणुपरिग्रहति ॥

पेसुन्ना रति श्रुति परपरियाए मायामोसमिच्छादसणससिण एवखलु गोयमा ! जीवा गरुयत्तं हव्वमागच्छति ।
कहण न्ते ! जीया लज्जयत्त हव्वमागच्छति ? गोयमा ! पाणाइवायेवेरमणेण जाव मिच्छादसणससिणवेरम
णेण एयंखलु गोयमा ! जीया लज्जयत्त हव्वमागच्छति । एव ससारस्थाउलीकरेति , एवपरिणीकरेति दीही

कनक राट तिथेकते १२ पारकादाव कहवाको ११ राजद्वारादिक्नेमिने वावाकरवायो १४ । ५ । दुखाइ-दुर्भागोइ सुखीइ १५ । परपरियाएव । पर प
र्याने करो १६ । मायामायेन । इदेइए मुपेमिहपणं परने दु पमाहे पाइव १७ । मिच्छादसण सख्ये । देवगुणधर्मवले पवि मनने मित्याल पणं न
मिते तेमित्याइयमममककोवे १८ । पवणम मावमा । इम निवे हेमोतम । जीव मुवकपण् पमुभवमोपचयएव भीषोगम
महेतु अतावमा पामे, उमो गोतमपूजे — कइणभतेजीवासइवत्तइवमागच्छति । जिसिप्रकारे हेमगवण ! जीवखलुवत्त कहतां गुण पवांभी विपरोत इ
पुणवम । अतावमापामे इतिप्रत्य उत्तर । मायमा पावाइयायेरमणेण । हेमोतम । पावातिपात जोइविद्या तेइको वेरमव कहता भिवत्तव । जावमि
पक्षादसणससिणवेरमणेण । यावत् मित्याइयन मव्य वेरमवताई पठार पापकानव कक्षा तेइने भिवत्तये करो । एवखलु मायमा इम निवे हेमोतम । जी
वानवत्तइवमागच्छति । जीव गणुपवांभी विपरोत ते इववपणं कतावसापामे । एवंपाठकोकरेति । इम कमेकरी संसार प्रचुरकरे । एवं परिणी
करेति । इम कमवाडा वणपाकरे । एवंदीहीकरेति । इम दीपंप्रपुरकासकरे । एवंअणुपरिग्रहति । इम ससार
सार इ भवे । एवंदीहीवगति । इम समार तरे । पसत्तावचारि । सुखल १ परित २ संसार संयम ४ एवारि माचवना भंगहे तेमाटे प्रयस

पीन पुन्येन जन्मनीत्यपः ॥ यीद्विपर्ययति ॥ व्यतिप्रवृत्तिव्यतिक्रामन्तीत्यर्थः ॥ पसत्यावत्तारिति ॥ सधुत्वपरीतत्यङ्गसत्यव्यतिप्रवृत्तजनदबन्ता
 प्रगल्भा मायाङ्गुत्यात् ॥ अपमत्यावत्तारिति ॥ गुरुत्वाङ्गुत्सत्त्वदीपत्वात्परिवर्तनदबन्ताप्रमथत्वा अपमोषाङ्गुत्साविति गुरुत्वसधुत्वाविकारा दिद
 माह ॥ सत्तमेचनित्यादि ॥ इह येयं गुरुनपुष्यवस्था-निष्कपठसधुगुह सधुलङ्घ्यानविज्जयवध ॥ यवहारलठलुब्धा ययरलठसेसुबावेसु ॥ १ ॥ अगुरु

करेति, हस्तीकुरेति, एय अणुपरियहति, एयवीद्वययति, पसत्या चत्तारि अणुपसत्या चत्तारि, सत्तमेण
 एय सत्तमेणवाए सत्तमेणनति तणुवाए यलङ्काए ? गोयमा ! नोगराए नोलङ्काए नोगरायलङ्काए
 एय गकयलङ्काएचणवाय घणउदहिपुढवीदीयायसागरायासा । नेरइयाण जते ! किगरया जाय अणुगुरुलङ्काया ?
 यावथा । पववतावत्तारि । गल १ पावनी २ वीयल ३ पप्रवत्तन ४ एवारि सुत्ति वेवुनकी तेमटे पप्रयस्य चाववा । गुरुल सधुल अविचार
 यो एवववे—सत्तमेणमतेउवासरते । सातमी एतवे सातमी एविवीनी मोचथा हेमगवन् पवकायातिर । विमए सधुए गुरुए सधुए । सधु गुरुए १ सधु
 हे दावगुवे । पयइववए । पयइ पपुव इतिप्रय उत्तर । मोयमा वागुए मोवसुए मोगुवसुए पगुवसुए । हेमोतम मुनुनकी एकातिगुरुएके वववा
 ने पवनव हे मुरमवनकी पगुवसुवडे । सत्तमेवमतेतसुवाए । सातमा हेमगवन् तनुवात सातमी एविवीनी मोचनी तनुवात । विमए सधुए गुरुए गुरुए
 मवए पयानवुर । सधु ववडे १ मवडे गुरुवसुवे पमुरवसुवे इतिप्रय उत्तर । मोयमा वागुए मोवसुए गुरुवसुए मोवसुए सधुए गुरुए गुरुए
 मवडे पयानवुर । एवमममेवववाए । इम सातमी वनवात । मलमे ववावकी । इमकी सातमी ववीदधि । मलमापुडनी । इम सातमी इ
 विवी । वयामवए मयार । पवकायातिर समवाइ जिय सातमी पवकायातिर कळो निमकवकी मुनुनकी मचुनकी पयु वपुडि जयानवववव

मवडे पयानवुर । सधु ववडे १ मवडे गुरुवसुवे पमुरवसुवे इतिप्रय उत्तर । मोयमा वागुए मोवसुए गुरुवसुए मोवसुए सधुए गुरुए गुरुए गुरुए
 मवडे पयानवुर । एवमममेवववाए । इम सातमी वनवात । मलमे ववावकी । इमकी सातमी ववीदधि । मलमापुडनी । इम सातमी इ
 विवी । वयामवए मयार । पवकायातिर समवाइ जिय सातमी पवकायातिर कळो निमकवकी मुनुनकी मचुनकी पयु वपुडि जयानवववव

च-कमगमकनामार्धे पपाइभगुरुमधुपाइति ॥ नाकतत्राखियंशरीरेडिति ॥ यस्य यानि शरीराणि प्रवन्ति तस्य तानि श्राल्वा भसुरादिमुत्रा स्य
ध्ययानो तिइइय तथा मुरादिदेवा मारकवृद्धाध्याः पृथिव्यादयस्तु शीदारिकर्तृजस्ये प्रतीत्य गुरुसप्तवो क्षीय कामबन्ध प्रतीत्या गुरुसप्तवो ध्याय
वस्तु शीदारिकर्तृजस्ये प्रतीत्य गुरुसप्तव एव पञ्चान्द्रियतियन्धोपि, मनुष्या स्त्रीदारिकर्तृजस्ये प्रतीत्येति ॥ चन्मस्य
कायति ॥ इइ यावत्कटा रश्मस्यिकाय प्रागस्यिकायतिवृष्टय ॥ चउत्यपएडति ॥ एते भगुरुसप्तस्येनेन पदेन वाच्याः शोपायान्तु नियेषः

गुरुयलङ्काया श्रुगुरुयलङ्काया । सेतेणठेण एवं आव वेमाणिया । नयर पाणत्त जाणियह्व, सरीरेहि धम्म
त्यिकाए जाय जीवत्यिकाए चउत्यपएण । पोगलत्तिकारण जते ! किं गरुए लङ्काए गुरुयलङ्काए श्रुगुरुयलङ्का
ए ? गोयमा ! नोगुरुए नोलङ्काए गरुयलङ्काएवि श्रुगुरुयलङ्काएवि । सेकेणठेण गोयमा ! गुरुयलङ्कायद्वेइ

च मरीरतो पवेचारे मारको मुरुनही सङ्गनही मुरुबहुनही मगुरुबहुने तेमाटे मगुरुबहुने, एते कामंभयरीर कामबवर्गबाधक
मर्बाको कामबवर्गपाने मगुरुबहुपवावे । सेतेबहु च गावमा । ते तेरे पवे हेमोतम ! मारको मुरुबहुने, मगुरुबहुपवावे । एव कामवेमाणिया चउर चय
तत्राचिचम सरीरेहि भन्मज्जिवाए जाय भोवज्जिवाए चउत्यपएच । एम यावत् वैमानिकताइ चउमोसइइइ चउवा एतत्ताविशिय मानालपय मरीरे चउ
न जे म्मायरीरइवे तेइने तेतका जाकोने चउवा पसरकुमारविदेवता मारकोनोपरे चउवा, धुवियादिइने तो शीदारिक तैकसपायो मुरुबहुजीव एने
कामबगरीरपायो मगुरुबहु इति वाउवाच शीदारिक वैजिब तैकसपायो कामंभयरीर मगुरुबहु, एम पवेहीतिवैच पवि मनुच शीदारि
बवकिच पाइरक तैकसपायो मुरुबहुजीव, कामबपायो मगुरुबहु । एवमांस्तिबाव १ पवमांस्तिबाव २ पावायांस्तिबाव ३ शीवांस्तिबाव ४ एवने
चको पवमांस्तिबाव मगुरुबहु इतिपवे जाउवा माको तोनपद नियेचउत्वा । पाय्वांस्तिबाव वैभगवन् । बिंमगुरुए महुए । म्मगुरुवे ?
पवराकमुवे । मगुरुइए । चउवा मगुरुबहुने इतिमत्र चउर । गावमा मगुरुए चउत्त । हेमोतम । मगुरुको महुनही

आपो धर्माभिरायादीना मरुपितया धगुलतपुत्वादिति पुद्गलास्तिकायसूत्रे
 यन्मदुपयसादिति ॥ श्रीदारिकादीनि ४ ॥ अथकञ्जदुपयसादिति ॥ कामकादीनि ॥ समयाकमादियथठयपरएवति ॥ समया समूहः फलमोक्षिण का
 मवषणवात्मकाभी त्यगुलनपुल्लमर्षा ॥ दवतेसयकुषतइयपरएवति ॥ द्रव्यत कजलेइया श्रीदारिकादिशरीरवर्षे श्रीदारिकादिक्क गुरुलाध्वति
 हाया गुरुलखित्यनेम मृतीयविक्रयन व्यपदइया प्रावतइयातु जीवपरिकति अस्या दामूतत्वा दगुरुलखित्यनेम व्यपदेश इत्यतथाइ ॥ प्रावले
 नंपमुइउतत्ययर्बति ॥ विहीदिसबेत्यादि ॥ इच्छादीनि जीवपयापत्येका गुरुतपुत्वा दगुरुनपुल्लमवम यगुर्धपदेश वाष्पानि अमानपद स्थिर
 पमुञ्च पीगकरा गोउञ्जा गुरुयउञ्जा नोश्चगुरुयउञ्जा , अगुरुयउञ्जायवसान
 गुरुयउञ्जा अगुरुयउञ्जा समयाम

[illegible]

[illegible]

ત્યપણનેયમ્નાઈ, હેઠિહા વત્તારિસરીરા નાયહા, તફુણપણ, કમ્મય ષડત્યણપણ, મળજોગે વઢજોગે
ષડત્યણપર્વેણ, કાયજોગે તદ્વયણપણ, સાગારોચરંગી છૂણાગારોચરંગી ચડત્યપર્વેણ, સહદહા સહપ
દેસા સહપજ્જવા જહા પોગલલિકાઈ, તેત્થા છૂણાગયશ્સા સહ્રા ચડત્યણ પણ । સેણ નત । લાઘ

त्वामाटे हेमगवन् । हमकम्पु इतिप्रश्न उत्तर । मायमा दध्वत्सुपपुष राइपएष । उगोतम । द्रव्यमा स्रष्टसेष्मा भौदारिक्कयरीर बदे क यने यौ
 शारिक् सदसपुदे तेमाटे मुबन्धु एतीवेपदे कइवा, जीवपरिचाम विमोप ते समूतपर्षाबी । भावसेसपुष । भवसेष्मा आयोने । चउत्तपएष । पोछे च
 यरन्धर हवे पदे कइना । एव ज्ञान सुखसत्ता । हम यावत् मुखसेष्मा तीर कइवा । दिशोससवरावेपवाबसवापीचउत्तपएषेयव्यापी । दृष्टि र दूर्यन २
 प्राग १ यप्रान ४ संप्रा ५ ए जीवपर्याय पर्षाबी भगुरुत्तसत्तव बीवेपदे कइवा यप्रानपद इहांकम्पु ते प्रानना विपक्षपर्षाबी कम्पु, यन्धया हारनेवि
 वै प्रानपदहोत्र दीसेजे । हेमिशक्तागिरिरीरावेत्तमा तरएषपदेय । जेठिका एतसे भौदारिक् १ वैश्वि २ तैवस ३ कामव ४ एवारि पविद्यायरीर
 मुबन्धुपदे कइश । कइवचउत्तएकपएष । कामवयरीर बीवेपदे भगुरुत्तमु द्रव्यपर्षाबी कार्मवयरीर ने । मयजोमे वयजोमे चउत्तएषपएष । मनयोग
 वचनयान ए वेज द्रव्यने चनरूत्तमु पर्षाबै तेमाटे पोवेपदे कइवा । कायजोमातरएष पदेय । कावसीय कामववर्षाजे मुगुरुत्तमुपर्षाबी तेवना द्रव्यनेबै ते
 माटे बीजेपदे । सागारावधागो । ज्ञानापसाय । यज्ञामारावधाया चउत्तपएष सजदव्या । दूर्यनोपयोग एवळ पोबे भगुरुत्तमुपदेकइवा, यमोर्षिकावा

नयूनि इतरावितु गुरुसपूनि प्रदेशपयवास्तु तत्तद्गुणसम्यक्त्वेन तत्तत्प्रज्ञावाइति गुरुसपुत्वाधिकारादिदमाह ॥ सेवूषमित्यादि ॥ सापचि
यति ॥ सापचमेव सापचि मस्योपपित्व ॥ अप्यिच्छति ॥ अरूपोमिलाप आहारादिषु ॥ अमुच्छति ॥ उपया पसरुषानुवन्त्या ॥ अमेविति ॥ जो
अमादिषु परित्रोगकाले अनासक्ति रमतिवद्वृता स्वज्जादिषु छेदाज्जाव इत्यत स्पष्टं मितिगम्य असक्ताना निर्यन्यानाम्नस्तु सुन्दर मय

यिय अप्यिच्छा अमुच्छा अंगेही अप्रक्रियरूया समगाण निगथाण पसत्य ? इता गोयमा ! लाघविय
जात्र पसत्य । सेणूण जते ! अक्कीहत्त अमायस अलीजत्त समगाण निगथाण पसत्य ? इता
गोयमा ! अक्कीहत्त जात्र पसत्य । सेणूण जते ! कखापदोसे खीणे समणे णिगये अतकरेज्जइ अतिमसा

दि पटदस्य । मयपदमा मापय्यमा । सगजाप्रदेशे छेदना भावबोधानज्जाव अर्थादिव तथा उपयागादिव द्रव्यधर्म । अहापामवतिवाचो । अिम पु
इमादिजायना कमा तिमज्जवा, तथा मूल्यादय्ये तेइने अयुत्तुपुभाव अनेरा बादर खुद्रव्यने गुरुवधभावाप्रदेशे अने पवीय ते केद्रव्य सवधिपये व
रो तेइने सभावेअइजा । तोतवा अजागसवा सपवडा पठतपयव । अतोतपवा अनागतपवा सर्वादा एवीवेपदे एतके अगुरुसु कइवा, गुरुवकीज एव
अइ—मेवूर्ध्वभतेसावदियं । ते निचै वेभयवन् । अहुभूत अरप उपधि । अपिच्छा । आहारादिकनेनिये अरपरइवा । अमुच्छा । उपधि आदि एराअवामो
मूर्खीरइति । एगीही । माअन आवि कोमअवेसा सोभरइति । अपिच्छा । अज्जनादि सनेइ रहित । समवाच । अमव तपखेने । विम्ववाचं । माअ
अने मअरता अही, ते सोभादिकमाभाअविना आय तेमाटे बोवादिदापको अभाव देखाइजे—सेवूषभते अवाइत अमाअत अमाअत अलोभत्त समवा
अनिययाण पसत्तं । ते निचै वेभयवन् । अजाअपवो मानरइतिपवो माअरइतिपवो साभरइतिपवो अमअने निअने सुंदरइ इतिप्रत्य, उत्तर । इता
मायमा अजाअत । अं गौतम अजाअपवो । आवपसत्त । आवत् प्रयसपवो सुंदरइ । सेवूषभतेअइवा । ते निचै वेभयवन् । अमवूर्ध्वभतेसावदिया तथा

[illegible]

रीतिपूया यज्ञमोदधियण पुष्टिविहरिता अहपच्छा सवुक्तेकाल करेइ तर्पपच्छा सिज्जेइ युज्जेइ मुच्चइ जाव
 अत्तकरेइ ? इता गोयमा ! कंखापदोसे स्त्रीणे जाय अत्तकरेइ । अस्सउल्लियाण जते ! एवमाइस्संति एव
 भासंति एव पस्सव्वंति एव पस्सव्वंति एवस्सलु एगेज्जे एगेण समएण दोष्याउयाइ पकरेइ तंजहा-इहज्जावि

[illegible]

वि दीक्षाउपादयकरेदिति ॥ कीवोदि स्वपर्यापसमूहात्मकः सच यदीक मायु पर्यायं करोति तदात्यमपिबरोति स्वपर्यायत्वा वद्वानसम्यक्पर्याय
यवत् स्वपयायकवृत्तत्वं स्वीवत्वा म्रुपगन्तव्यमेवेता न्याया सिद्धत्वादपर्यायाका मनुत्पादमसङ्गतिनामः, उक्तार्यस्यैव आबनार्यमाह ॥ जमि
त्वादिति ॥ किनात्त्ववरिकाभा इयस्मि न्वमये इहप्रवो यर्तमानप्रवो यत्रापुपि विद्यते प्रसतपा तदिहप्रवायु रेव परमवायु रप्यनेनचैहप्रवायुः कर
इसमये परप्रवायुः करवं नियमित, मय परमवायुः करवदमये इहमवायुः करवं नियमयकाह ॥ जंसमयंपरमविपाठयमित्यादि ॥ एव मेकसमय
कायता इवो रप्यभिर्यायै कल्पिकाकार्यतामाह ॥ इहप्रविपाठयस्सेत्यादि ॥ यकरदेन एव कश्चित्प्यादि निगमनं ॥ कसुतेष्वकुल्लिपा

याउयच परन्प्रविपाठयं च, जसमय इहप्रविपाठय पकरेह तंसमय परन्प्रविपाठय पकरेह, जंसमय पर
प्रविपाठय पकरेह तंसमय इहप्रविपाठय पकरेह, इहप्रविपाठयस्स पकरणयाए परन्प्रविपाठयपकरेह
परन्प्रविपाठयस्स पकरणयाए इहप्रविपाठयं पकरेह, एवस्वलु एगेजीवे एगेणं समणं दीस्थाउयाह पकरेह
तजहा — इहप्रविपाठयं च परन्प्रविपाठयं च । सेकहमेय जते एव गीयमा ! जसुते श्युशुउत्थिया एवमा

नेर्ल समण दापाउबाइ पकरेह तजहा । हम भिये एकजीव एबेसमये पाछकाबाधै तिहा विरावतवा जोवणे ते स्वपरीय समूहात्मकजै तेजिवारे पा
उखोबाधै तिवारे देमवनाबाधै तेकईहे — इह भविषाठव । इवि भवतो छाउकाबाधै चपन । परमविपाठय । पर भवतो पाछखोबाधै पूवै कछा
पबनौव मावना कईहे — असमय इहप्रविपाठयं पकरेह । जेसमयनेविधै चलमानभवतो पाछका बाधै । तसमयंपरमविपाठयपकरेह । तेसमयनेविधै पा
माभिभवतो पाछखोबाधै । असमयंपरमविपाठय पकरेह । पने जेसमयनेविधै पर भवतो पाछका करे । तसमय इहप्रविपाठयं पकरेह । ते समयने
विधै इह भवना पाछका बाधकरे । इहप्रविपाठय करपाए । हम एबे समये आवपरी जेहलोवडीने एकाजिवा कायण्णे कईहे — एह भवना बा
इवानो विद्या करती । परमविपाठयपकरेह । परमवनापाछकाभीकंधकरे । परमविपाठय करपाए । पर भवना पाछकाभी कंधनपण्णे करता । इ

एवमाहस्वामीत्या द्युग्वाद्वाक्यस्यास्ते ताप्रतीत भवेत्तस नित्यं वाक्यज्ञेयोदृष्टः, अतएवमाहसुमिच्छतेएवमाहसुति ॥ तत्र ॥ आहसुति ॥ उक्तं यन्तो यदायं यत्तमाननिर्देशो ऽपि कृते तीतनिर्देशः। सर्वो यत्तमानः कासो तोतो प्रवती त्यस्या र्यस्य ज्ञापयार्थो, मिथ्यात्वव्या स्यैव-एकेना प्यवमायेम विरुद्धो रपुयो वन्थायोगात् यद्येव्यते पर्योयान्तरकरवे पर्योयान्तर करोति स्वपर्यायत्वादिति तदनेकात्मिक विद्वत्करवे स मारित्याकरणादिति टीकाकारक्यास्यानन्तु इदमवापु र्यंवा प्रकरोति वेदयत इत्यर्थः, परमवापु सदा प्रकरोति प्रकणातीत्यर्थः, इदमवापु कय

इरुंति जाव परन्तवियाउयच जेते एयमाहसु मिच्छते एयमाहसु, स्थहपुण गीयमा! एयमाहसुकांमि जाव परन्तमि, एवखलु एगेजीवे एगेण समएण एगथाउयं पकरेइ, तजहा-इहन्तवियाउयवा परन्तवियाउय या जसमय इहन्तवियाउयपकरेइ, णीतसमय परन्तवियाउय पकरेइ, जसमय परन्तवियाउय पकरेइ णीत समय इहन्तवियाउय पकरेइ, इहन्तवियाउयस्स पकरणयाए णीपरन्तवियाउय पकरेइ, परन्तवियाउयस्स णीइहन्तवियाउय पकरेइ एवखलु एगेजीवे एगेण समएण एगथाउय पकरेइ तजहा-इहन्तवियाउयवा पर

इभविधाउयपकरेइ। इह भवता पाठवता भवकरे। एवखलु एगेजीवे। इमनिवे एवकीव एगीवसमएव। एव समभनेविवे। वापाउयाइ पकरेइत जहा। वे पाठवता वंयनप्रते करे तेइइवे-इहभविधाउयं। इह भवतो पाठवो वपुन। परभविधाउयव। परमभवो पाठवो। सेवइमे भभेएवं। तेइमवे एव वेमयवन्। इम इतिपन्न उतर। गायमा क्खते पक्कठिवा। वेगीतम। वेकारवववो ते चव्यद्वयीनी बीतरायना भासववो एवेता ते। एव साइव्वति। इम वइवे सामाववो। जाव परभविधाउयव। वावत् परमभवो पाठवोवावे एतहा तीरे सुवववो। वेतेएवमाहसु। जे चव्वतीयो इमवव्वं। मिच्छते एवमाहसु। मिथ्यामूलावइवे-परंपुव नोवमा। इं ववो वेगीतम। एवमाहसुकांमि। इम वव्वं सामाववो। जावय व्वेमि। वावत् प्रकपंइ म्मे वववावी। पवपुवपुगेजीवे। इम निवे एवकीव। एगीवसमएव। एवे समवे। एग पाठवपकरेइ। एव पाठवानी वंय

नोनेन परप्रयायु धम्रातीत्यर्थां मिथ्याभूत त्परमत यस्मा ज्ञातमात्रो बीव इहमवायु वेदयते तदेव तेन यवि परमवायुर्बद्धं तदा दानाध्ययना दीनां वीप्यमे स्वादिति यतश्चा युवन्मन्त्राला दम्यत्रा वयेय मय्ययायुर्बन्धकासे इहप्रवायु वेदयते परमवायु सु प्रकरात्येवेति अत्ययूयिकप्रस्ता या दिदमाह ॥ तेबमित्यादि ॥ पासावबिज्जति ॥ पासावपत्याना पासावबिज्ज्याना मयं पासावपत्यायः ॥ येरति ॥ श्रीमम्महावीरविमशिष्या-

अविषयाउयया सेव नते नतेति ॥ नगव गीयमे जाव विहरह ॥ तेणकालेण २ पासावविज्जो कालासवेसिसियपुत्ते णाम सुणगारे जेणेवयेरा नगवतो तेणेव उवागच्छह २ सा धेरं नगव एवथयासी, येरासामाहयणया णति, येरासामाहयस्स सुठ णयाणति, येरा पञ्चस्काणस्स सुठ णयाणति

करे । तज्जहा इहमविषयाउयवा । ते कहेने—इह मवना पाछखो बाधे । परमविषयाउयवा । पर मवनी पाछखो बाधे । अंसमयइहमविषयाउयपकरेइ बोतसमयपरमविषयाउयपकरेइ । जे समयनेविपे इवि मवनी पाछखो बाधे नही ते समयनेविपे परमवनी पाछखोबाधे । अंसमयपरमविषयाउयपकरे इ । जे समयनेविपे परमवनी पाछखोबाधे । बोतसमयइहमविषयाउयपकरेइ । नही ते समयनेविपे इहमवनी पाछखोबाधे । इहमविषयाउयपकरेइ बाए । इह मवना पाछखाने बाधेकरे । बोपरमविषया उयपकरेइ । पर मवनी पाछखो नबाधे । परमविषयाउयपकरेइवाए । पर मवनापाछखाने बाधेकरे । बोइहमविषयाउयपकरेइ । नही इहमवनी पाछखोबाधे । एवउरुएगीकोवे । इम निजे पूर्वोक्तप्रकारे एवकीव । एगीवंसमएवं । एके समये एगपाउयपकरेइ तज्जहा । एव पाछखोबाधे इम ओवेवउरुएगीको नो मत जावतो तेकहेने—इहमविषयाउयवा । इहमवसुबंधी पाछखोबाधे । परमवसुबंधी पाछखोबाधे । सेवमति २ ति । तइति हेमयवन् ! तुल्लेकसु ते सुत्तवे भयवज्जहो । मगवंयोगसे जावविहरह तेबकासेवं । मग वत मोतम वावत् एगपाउयभावेमाके विहरह इतसा वगवइवा तेकासनेविपे । तेवसमएव पासावविज्ज्या । पासावना प्रपत्त्यिप्य । कासासवेसिसिय पत्तेकाम भवनारे । कासासवेसिसिय पवनानेयै गइवास रहित साहु इत्थव । जेणेवयेराभयवर्त्ता । जिहां सुविर महावीरनां यिप्य नुतहइ भगवत ज्ञानव

भुतवृद्धः ॥ सामाहयन्ति ॥ समभावकूपं ॥ नयावन्ति ॥ न जानन्ति सूक्ष्मत्वा तस्य ॥ सामाहयस्त्वग्रहति ॥ प्रयोक्तृन् कर्मानुयादानिर्ज्वरकृत् ॥
 पक्षकृत् ॥ पौष्ट्यादिनिर्गमं तदर्थेणा श्वद्वारनिरोचं ॥ सन्नमति ॥ पृथिव्यादिवरकृत् ॥ तदर्थेणा श्वद्वारनिरोचं ॥ सन्नमति ॥ पृथिव्यादिवरकृत् ॥ तदर्थेणा श्वद्वारनिरोचं ॥
 तदर्थेणा श्वद्वारनिरोचं ॥ तदर्थेणा श्वद्वारनिरोचं ॥ तदर्थेणा श्वद्वारनिरोचं ॥ तदर्थेणा श्वद्वारनिरोचं ॥ तदर्थेणा श्वद्वारनिरोचं ॥

येरा सयम जयाणति, येरा सजमस्स झुठ जयाणति, येरा सवरं जयाणति, येरा सथरस्स झुठ नया
 णति, येरा विवेग जयाणति, येरा विवेगस्स झुठ जयाणति, येरा विउस्सग जयाणति, येरायिउ
 स्सगस्स झुठ नयाणति । तएण तेयेरा जगवत्तो कालासवेसियपुत्त झुणगार एवजयासी, जाणामोण

त । तेवेउवागच्छ २ भा । तिहा पावे तिहा पावोने । जसवएवदवासी । झविर मयवतप्रते इमकडे । येरासामाहयनकावति । झविर समवाभा
 वरूप जामाविज ते नकावे । बरासामाहयण पडुवकावति । झविर सामाविजनी परंपसकाज नकावे वमपमुयादानकप । येरापवकावकावकावति ।
 विर इवितो यदि एवाकव ते नकावे । येरापवकावकावकावकावति । झविर पवकावको परं पायवकाव निरोध नकावे । येरासवमकावकावति । झ
 दो परं नाइओवभा निपड ते नकाव । येरासवमकावकावकावति । झविर सवमना परं पनावकावको ते नकावे । येरासवमकावकावति । झविर इ
 वकाव विमिड कावते नकावे । येराविवेककावकावकावति । झविर सवरको परं पनावकावको ते नकावे । येराविवेककावकावति । झविर विवेक
 नकावे कायाना कावकप । येराविवेककावकावकावकावति । झविर विवेककावकावकावकावति । झविर विवेककावकावकावकावति । झविर विवेक
 ममईत । जामासवेसियपुत्तपवकाव । जामासवेसियपुत्तपवकाव । झविर कावकावकावकावकावकावति । झविर कावकावकावकावकावकावति । झविर कावकावकावकावकावकावति ।
 मकावे इपाय । समवरिकावकप सामाविज । जामासवेसियपुत्तपवकाव । जामासवेसियपुत्तपवकाव । झविर कावकावकावकावकावकावति । झविर कावकावकावकावकावकावति । झविर कावकावकावकावकावकावति ।

पने प्राकृतत्वात् ॥ केनेति ॥ क्लिप्तवता मित्यर्थ ॥ आयावेति ॥ आत्मानो ऽस्मान् मते सा
 ण्डियस्ससामइयंति ॥ सामायिकाधोपि जीवएव कर्मानुपादानादीना जीवमुक्तत्वात् जीवाव्य
 यमनन्वय ॥ जइनेपज्जोति ॥ यदिप्रवता हेतार्योः । स्वविरा सामायिक मात्मा तय ॥ अथ

सामाहयस्सच्छठ, जाय जाणामोण झुजो विउस्सग्गस्स छठ । तए
 रे जगवँते एववयासी, जइणझुजो तुझेजाणह सामाहय, जाणह
 जान केने विउस्सग्गस्स छठ ! तएण तेथेराजगवतो कालासवेसियपुत्त झणगार एववयासी, आयाणेझु
 ज्जो सामाहए, आयाणेझुजो सामाहयस्स छठ, जाय विउस्सग्गस्सछठ । तएणसे कालासवेसियपुत्ते

न निजराकप । जायजायामापज्जोबडसम्पपइ । यायत् जायाधो ब वाक्याककारे हे धावँ । काउसव आमात्मानरूप तेइतो अथ । तएअवेकासा
 मवमियपुत्तेपथमार । तिवारे तेजाकासवेसित पुत्रनामै साहु । तेवेरेभयवते एववयासी । ते स्वविर भगवतमते इम कहताहुया । जरबपज्जोतुझे । जो
 बं वाक्याककारे हे धाव । तुझे । जायइसामाहबं । जायइसामाहयपइ । वसो जायोदो सामायिको अथ । जायजायवविउ
 म्यमपपइ । यायत् जायोका काउछम्मो अथ । केमेपज्जोसामाहए केमेपज्जोसामाहयछपइ । तो झू तुकारे हे धाव । सामायिक झू तुकारे
 हेधाय । सामायिको पर्व । केमेपज्जाजावविउछम्मपइ । धं तुकारे यायत् काउछम्मो धवं । तएणतेवेराभगवतो काकासवे सिउपुत्तपथ
 मार । तिवारे ते स्वविर भगवत जाकासवेसित पुत्रनामै साहुमत । एववयासी आमावेपज्जोसामाहए । इम कहताहुवा पन्धारेमते पहीधाय ।
 धाया जोय सामायिक मुअ प्रतिपवहुवे, तिवारे सामाविबोअ कहोये । धावावेपज्जोसामाहयछपइ । धाया पन्धारे हेधाय । सामायिक

इदं ॥ यद्यप्यस्य त्वक्ता क्रोपादीन् किमप्ये गच्छे ॥ निदानिगराणि अप्याद्योचिरात् ॥ त्यतिवचना क्रोपादीनेष्ट दायवा अथयमितिगम्यते अ
 यमनिर्मायः यः मामाविष्कृत्यान् त्यक्तक्रोपादियं वरुणं किमपि निन्दति निन्दति किन्तुपुत्रमवेति ? अत्रोत्तरं सुयमायमिति, अथद्ये यदिसे
 मंयमा त्रयति अथद्यनुमते व्ययच्छदनात् तथा गर्हासजमे सद्येतुत्वा अ वेवस मसी, गहाकर्मानुपादानेदुत्वा रसयमोन्नयति ॥ गरहावियति ॥
 गर्हवच नवे ॥ दामति ॥ दोष रागादिष्व पूवरुतपापयाः द्वेषवाः प्रविनयति क्षपयति विरुल्लेस्याह ॥ सधुवातिपति ॥ दास्यं दालतां मिध्यात्व
 मतिरतिष्व ॥ परिष्कारति ॥ परिष्ठाप यपरिष्ठाप दाल्ता प्रत्याख्यानपरिष्ठाप इह गहाया समुत द्याप्रेवा देवकवर्जलेन,

श्रुणगारे घेरंजगयते एयं ययासी, जहन्नेष्टज्जीश्यायासामाह ए श्यायासामाहस्व श्रुठे, जाव श्यायायि
 उत्सगस्व श्रुठे, श्रुवद्दु कोहमाणमायालोने किमठ श्रुज्जी गरहह ! कालासा ! सजमठयाए ! सजते ?
 किं गरहासजमे श्रुगरहासजमे कालासा ! गरहासजमे नोश्रुगरहासजमे, गरहावियण सधु दोस पविणेइ
 सधुं थालिय परिणाए । एय खुणे श्याया सजमे उवहिणु नवइ, एवखुणे श्याया सजमे उवधिणु नवइ,

भा यथ । आय विउस्यवच्छपे । यावत् भामाज पन्नारे जाठसुम्भना यथ । तएवसकासासवेसिबपुत्तेयबगारे । तिवारे तेकासासवेसितपुत्र साधु
 तबरेभमवते एवंशणबो । ते स्वदिउ भयवतमते इम वववाइया । अरुभेपळ्ळोसामाहए । जो तुन्नारे चेपार्बो ! भामासामायिज । पायासामारयच्छपे ।
 उमा पाभासीत्र मामाविज्जनी यथ । जाव पासाविठसुम्भसुपे पवइइ कोइ माच माबा सोभे विमई पळ्ळोगरइइ । यावत् भामासीज पाउसुम्भ
 ना पव स्वत्रीने भाप मान माया साभ विसेपव चेपाय । गरहासी । निदाभि गरिहामि अमाच पोसरामि इत्तादि, निदा दायविये समवे गरहा
 जे बीडमे मावय सामे ते नरहोबे गुहसाये चामाये इतिप्रत्र, । कासासासजमठयाय । चेकासासवेसितपुत्र ! मंयमेपेव पवच्छपाप नरहिबा सवमइये
 नेमतेविंगरहासजमे । ते हेमभवन् स्वं गरहा मंयमवे नरहोबो यववा । पयरहासजमे । भामासासरहासजमे । चेकासासवेसित

परिष्कारयेत्यत्र ज्ञानमत्ययविविचि ररुदुहति ॥ एवमुक्ति ॥ एवमेव वेदइत्यस्मात् ॥ आचार्यजनेसवद्विष्टेति ॥ उपहितः प्रसिद्धो न्यसो ज्ञवति अथया आ स्मरूपः संयम उपहितः प्राप्तो ज्ञवति ॥ आयास जनेसवद्विष्टेति ॥ आत्मा समयविविधे पुष्टो ज्ञवति आत्मरूपोवा ; समय उपचितो ज्ञवति ॥ अथ द्विष्टेति ॥ उपस्थितो इत्यन्तायस्यायी ॥ एवसिर्बन्तेपपावं इत्यस्य अविष्ठाणमित्यादिना सम्बन्धः, कथमदृष्टाना मित्यतश्चाह ॥ अस्मादयानृति ॥ अथानो निर्घातं सस्य भावो ऽज्ञानता तथा ऽज्ञानतया स्वरूपेणा मुपलम्भावित्यर्थ, एतदेव कथमित्याह ॥ असववयानृति ॥ अमववः मुतिविविक्त त सद्भावं स्वज्ञा तथा ॥ यदोपीति जिनचर्मनवति रिहतु प्रकृता न्नावावीरकिनचर्मनवति स्तया अथवी त्यतिरुपादिदुच्यमावे न ॥ अचमियमेवति ॥ विस्तरवोपाज्ञावन हेतुना अदृष्टानां साक्षा स्त्वय मनुपसब्ध्यामा, ममुताना मम्यतो भाववित्ताना ॥ अमुयावति ॥ असुता

एयंखुणेस्थायसजमेउवठिगुनवइ, एत्यणसेकासासवेसियपुसुंस्थणगारेसमुद्धे धेरेनगवते वदइ णमसइ व० हा णमसइत्ता एवधयासी, एएसिण जते ! पयाण पुंसि अखाणयाए असयणयाए अयवोहियाए अणज्जिगमेण अयदि ठाणं अरुसुयाण असुयाण अविखायाण अहोगकाण अहोच्छिखाण अणुवधारियाण एयमठ

पुन गरहा संबभू ॥ आपरहरासजमे । पवि अमरहा ससमनहो । गरहाविषय । गरहा तहोच मवदाय रागादिष अथवा पूवव्रतपाय । सम्बदासपवि वेद । अथवा देव तेजप्रते सेपवे । सम्बदाविषयपरिचाय । अपरिचाये आचोने प्रत्याक्यान परिचाये पचस्सो । एवंअथेपायासजमेसवद्विष्टिएमवइ । इम मि से पच रे पाया समयनेविये पचंत छिरकाय । एत्तअसेकासासवेसियपुलेअचगारे । इहा सं वाक्कासकारे, ते कासासवेसितपुच अचगारसाधु पायनाच ना पपल । संवेरे धेरे भगवते बंधर चर्मसइ बद्धिता चमसित्ता एवंवयावो । मसोपरै बोधपाम्भो खविर भगवतप्रते बोद्धे नमस्कार करे बादीने नमस्का रवरीने इम कइताइया । एवसिर्बन्तेपपाचमुचिपलायए । एवना अवाक्कासकारे जेमगबन् पदाना पडिहा इया पदानेविये आचपपोमवो स्त इयेपासस्यानवो । मसअचसाए अदोहियाए अचमिनमेवं अदिहाय । एवं सुखानवो जिन धमनो अमाप्ति श्रीमहाबोहरना धमनेविये विस्तार बोधरहित

ना राजानाश्चतुर्णां मनुष्यानां अत एवा पिशातानां विविष्टयोपाविषयीकृतानां एतदेव कुतस्तथा ॥ अथोक्तवान्नां विप्रो
 पतो गुरुनिरनायातानां ॥ अथोच्छिन्नावति ॥ विपशारव्यवच्छिदितानां ॥ अनिच्छूढावति ॥ महतोयन्यात् सुखावबोधाय सहोपनिमित्त मनुष्य
 परदुर्जनं रघुदत्तानां अतएवा स्मार्तिनुपधारिताना मनवधारिताना ॥ एयमवेति ॥ एवप्रकारोर्षो ॥ एवा ॥ एयमर्षो ॥ ओसहृष्टिर्एति ॥ नमो
 नः ॥ नोपतिर्एति ॥ ओ नैव ॥ पतिर्एति ॥ मीति रुच्यते तद्योगा त्यतिर्एति ॥ मीतः प्रीतिविषयीकृतो ॥ एवाः ॥ म प्रतीतो ॥ म प्रत्ययितोवा ॥
 मुनिः ॥ मोरार्यर्एति ॥ न बिहीयतः ॥ एयमयसश्चेत्पुन्ययर्एति ॥ अथ यथा एतद्वक्ष्ये य एतदेव तद्वस्त्वितिभावः ॥ चाठज्जामाठति ॥

जोमइहिण् गोपस्तिइण् ओरोइण्, इयाणिजन्ते ! एणसिणपयाण जाणयाए सवणयाए ओहियाए अज्जिगमेण
 दिठ्ठाण रसुयाण सुयाण यिखायाण योगाणाण बोच्छिखाण णिज्झूढाण उयधारियाण एयमठ सदहामि पस्सि
 यामि रोएमि एयमेय सेजहेय तुप्पे नयह । ताएण तेयेरा नगवतो कालासवेसियपुत्त अणगार एवययासी ,
 सदहामि अज्जो , पत्तियाहि अज्जो , रोएहिअज्जो , सेजहेय अण्हेवयामो । ताएणसेकालासवेसियपुत्ते

एवादि हेतुदेवए पुं माणाए पाते पववो मज्जानहो । पञ्चरात्रं समुयाए पविवाशावं पञ्चागच्छाए । विप्रहोने समीपे सुखानहो एयन पाठपन
 पभावेवरो पतनामाट्ठे विविट् बाधरहिते विमेषवो गुरे कज्जानहो । पञ्चाखियाए पयिच्छूढावं । माटाग्यवो सुखान बोधमवो गुरे कज्जानहो । य
 एवधारियावं । एतन्ना भवोअ पक्खे पुं एयए पवधारोमहो । एयमहोसहिए बापतिवए । इवे प्रकारे अथ पववा एयए सवज्जोमहो प्रीति विषय न
 बोधा । चारीए इदाविमते एवविषयदावं आचराए । एवानहो ॥ इवे हेमगवन् एव पदमापव आका ज्ञानिकरी । सववदाए बोहिदाए अमि
 तमेव दिशाए रजपाए मयावं रिक्कावाए बाढमावं बाच्छिन्नावं । सुखा अथवे करो वाधिपाज्जो सम्बन्धपवे विष्टारबोध यथा पववो सज्जा सुखा अर्थ
 एयन पाठपन मववा विमोरे आका विगपवो गुरेकज्जा विपसादि सर्वेह हेया । विच्छूढाए सववारिदावं एवमइसहृष्टामि पत्तियामि रोएमि । मोटा

बहुमहात्रतान् पार्श्वनाथजिनस्य हि चत्वारि महात्रतानि ना परिगृहीता स्तीमुन्यत इति मैथुनस्य परिषदे तर्जोवाविति ॥ सपत्तिक्रमवति ॥ पा
यनापथर्मोष्टि क्रमपत्रमङ्गः आरवयव प्रतिक्रमवत्करवा दन्यथा त्वकरवा न्महावीरजिनस्य तु स प्रतिक्रमङ्गः कारव्यं धिमा प्यवयव प्रतिक्रमवत्कर

स्थणगारे धेरेजगवतो वदद नमसद् व० हा णमसद् ता एवययासी, इच्छामिण जते ! तुझे स्थिति वाउज्जामान
धम्मानु पचमहसुइयं सपत्तिक्रमण धम्म उवसपजिज्ञा णविहरित्त ए अहासुह देवाणुप्पया मापन्निवध करेह,
तएणसे कालासवेसिएपुत्ते स्थणगारे धेरेजगवते वदद नमसद् व० ता नमसद् ता वाउज्जामानधम्मानु पचम
हसुइय सपत्तिक्रमण धम्म उवसपजिज्ञाण विहरद्, तएणसे कालासवेसियपुत्ते स्थणगारे वच्छणियासाणि सा

पववी सभाव बोधवदा एवम पवधारो एपर्व सहस्रं प्रीति विषय वरून् राचेहे । एवमेते सेवहेव तप्रेवद्द तएववेरोमगवतो । पवजिम एवात
तने बहोवो तेसर्व तिमवहे इतिमाव तिवारे ते खविर भगवत् । कावासवेसिबपुत्तपवगार । कावासवेसित पुत्र सासुमत्ते । एवववासी सहस्राधिकव्वी
पतिया । ऐपव्वो रोवदिएआ । इम वव्वता व्वतान् । सहस्रादि । यथावत बाधो ऐपाय प्रतिविय करि ऐपायं बविवरि ऐपायं । सेवहेवपसेवदानो ।
एवम पने वव्वं तिम । तएवसेवासावेसियपुत्तेपवगारे । तिवारे तेकावासवेसितपुत्र पवगारसाधु । बेरे भमवतेवद्द वमसद् २ ता । खविर भगव
तपत्ते वदि भमसारवरे वाटोने नमसार करोने । एवववासी । इम वव्वता व्वता । इच्छामिणमत्ते तुच्छपत्ति ए वाउज्जामापो वव्वापो पचमहसुइयं सुप
विजमपचमवत्तवसपव्विताव विहरित्त ए । वदिह ऐभयवन् । तुम्हारे समीपे चारि महावत वकीवेमाटे पाव्वनाव व्वासीने चार महावतव्वे, मैथुनमो प
रिएव्वेनेविये पतमावहे तेव्वो पचमहात्रतकप त्रीपाव्वनाव व्वासीना साधुनेकारव छपता पव्विजमवो व्वो पने त्रीमहावीरस्सामीना साधुनेकारव
वना पवि पव्वसे पव्विमवो करवा ते पादरोने विचारव्वं । पव्वनासहदेवाव्वपिया । विम सुख छपजे निमव्वो देववावुप्पिय । मापव्विजवत्तएवसेववा
वासवेसियपुत्तेपवगारे । प्रतिवध व्याधात मकरसे तिवारे तेकावासवेसितपुत्र साधु । बेरेभगवत्ते वद्द वमसद् २ ता । खविर भगवत्तपत्ते वदि भम

ना त्वरीपरीपमर्गा अथवा द्वाविंशतिः परीपद्वा स्ताया उपसर्गो दिव्यावयः बालास्य वैश्विफपुत्र प्रत्याख्यामफियया सिद्धइति तद्विपर्ययनूता
प्रत्याख्यामक्रिया निरूपकसूत्रं ॥ प्रतद्वत्सादि ॥ तत्र ॥ जनेति ॥ ऐन्द्रवत्सादि एव मामप्येतिशेषः अथवा प्रवत्ता इतिक्त्वा गुरु रितिकृत्वेत्यर्थः ॥
सेठिस्सति ॥ श्रीदेवताप्यासितसीरुर्देयहृदिनूयितश्रितोवेष्टनोपतपीरजनमायकस्य ॥ तदुपस्सति ॥ वरिइत्य ॥ किंवत्स्वसि ॥ रङ्गस्य ॥ रुचियस्स
किरियाकज्जइ ? हता गोयमा ! सेठियस्स जाव अणुपञ्चकाणिकिरिया कज्जइ, सेकेणठेण ! जते ? गोयमा !

अविरुद्ध पदुच्च, सेतेणठेण ? गोयमा ! एव बुद्धइ, सेठिस्सय तण जाव कज्जइ । अहाकम्म ण नुजमा
णे समणे निग्गये कि थघइ किपकरेइ किप्पिणाइ किउपधिणाइ ? गोयमा ! अहाकम्मे णनुजमाने अ्याउ
ययज्जात्तं सहकम्मपगानीत्तु सिट्ठियधणयत्तात्तं धणिथयधणयत्तात्तं पकरेइ, जाव अणुपरियट्ठइ । केसेण

ममुइने इटाणेपरे वाधक बिबा तेकडेहे — जावोमुपरीसुद्धावसगगाअद्वियाचिक्खइ । जावोसपरीसुद्ध सुधादिक तेथीव धम संयवो परीसुद्धोपसग
पववा जावोस परीसुद्ध तवा उपसर्गं देवादिक्कना बोधा ते ऊपता ववा चमेसइ । तमइपाराहेर २ ता । ते थाक्काने थवे पारावै पाराधोने । वरि
मेरित्ठसाव बोधासेवि सिद्धे बुद्धे सुद्धे परिचिप्पय । वेइहे उवास नीसासेवरीने सिद्धवईने तत्त्वा जाववईने वमवो रचितवईने शीतवोभाववईने । वरि
। सम्यदुत्थपपकोचे भेत्तिमगवगोवमे । सव दुग्धवो रचितवया मोच पवंताइत्थव वेभगवन् इसो धामभव पववा भदंत इसो गुरुपते क्कवावकारी व
वज्जवो भयवतं गीतम । समवभयवमहावीर । वमव भयवत सीमहावीरस्सामो मते । वदइ वमसइ २ ता एववयासी । वदइ नमस्कारकरे वदोने न
नमस्कार करीने इस ककत्ता इवा । सपूजमेतेसेइत्थववतउत्तस्य विवपस्यव चत्तिवस्य । ते निवै वेभगवन् । श्रीदेवीनोमूर्तिनमा याटा वेइने न
सावे तेसेठ तेइने तवा इरिद्धोने वि रवने रावने । समावेन अपसाक्कावकिरिवाक्खइ । सरीखो निवै अपसाक्कानक्रिया जो भमाव पववा अप
साक्कानवो उपमो वमवंध ते उपविगावरे । इवा यावमा सेठिवस्य । इनोतम ! येइने । जाव अपसाक्कावकिरिवाक्खइ । यावत् अपसाक्कान वि

ति ॥ राक्षः ॥ उपपत्त्यावच्छिन्नयति ॥ प्रत्यास्थानक्रियाया राजावो प्रत्यास्थानजन्योवा कर्मव्ययः ॥ अविरतिरिति ॥ इच्छाया अनिवृत्तिः सा हि व
र्वणां समवेति, प्रत्यास्थानक्रियाप्रसादा विदमश्च ॥ आशाकर्ममित्यादि ॥ आशाय साधुप्रविधानेन यत्सचेतन सचेतन क्रियते सचेतनयुग पश्य
त नीयतेना गृहादिकं व्युत्पत्त्या बलादिकं त वाचाकर्म ॥ किंचयति ॥ प्रकृतिकर्मसामित्य स्पृष्टावस्थायेवयावा ॥ क्षिपकरेति ॥ स्थितिव

ठेण जाय आहाकम्मण नुअमाणे जाय अणुपरियट्ठइ ? गोयमा ! आहाकम्मण नुअमाणे आयाए धम्म
अइक्कमइ आयाए धम्म अइक्कममाणे पुढाविकाय नायकस्वइ, जाय तसकाय नायकस्वइ, जोसपियण
जीयाण सरीराइ आहारमाहारेइ तेयिजीवे नायकस्वइ सेतेणठेण गोयमा ! एव बुद्ध आहाकम्मं णनुज

वा करे मोतम लईरे—सेवनेभवेति । ते एव एव हे भवन् । इमं कर्म इति प्रत्युत्तर । गायमा अविरत् पश्य । हे मोतम ! इच्छानो निवृत्तिरिति सर्वज्ञे
ते यतिरिति शायो । सेतेवट्ठे च मायमा एव बुद्ध । ते ते च एव हे मोतम ! इमं कर्म । सेट्ठिवत्सुव तत्पुत्रस्य नायकस्वइ आहाकर्मोपभुजमावे । येतिनेद
रित्तेने यावत् प्रत्यास्थान विवाकरे प्रत्यास्थानक्रिया प्रसादो एव लईरे—सचित्तं जेहेने सचित्तकरोनेदेह ते मोतमोचको । समवेति यथावेति क्रिय
र । मातु बाह्याभ्यन्तरं गृह्यरहितं प्रकृतिकर्म आयवोने स्वंचि । क्षिपकरे । क्षिपिकाइ किं वचिवाइ । धनुभागवच्चो
पपेचावे तथा निवत्त सूय वेपथीवत् प्रदेयवचो पपेचावे इति प्रत्युत्तर । क्षिपिकाइ किं वचिवाइ । धनुभागवच्चो
पाठयवच्चो । पात्रपात्र कर्मवर्जोने । सत्तकर्मपण्डोपासिठिकवचवच्चो । सात कर्मनो प्रकृतिरिति सिद्धि मंचये योवावुवा । क्षिपिकवचवच्चोपोपव
रेइ । इच्छां दन वचि इच्छा कर्मने सूया ताचेवधि विम रेयमनो गीठ वचिरे । ज्ञानपशुपरित्यज्ज । यावत् सुसारनेविदे पनतोबार ममै । सेवेवचि च वा
दयावाक्योचं भवमावे जायपशुपरित्यज्ज । ते एव एव हे भवन् इमं कर्म यावत् पाशाकर्मो पाहार मोतमोचको साह वावत् पतुंगतिव संसारनेविदे
पनतोबारममै इति प्रत्युत्तर । मोतम आहाकर्मोचं मुंजमावेपाताएवचोपवच्चमइ । हे मोतम ! पाशाकर्मो पाहार मोतमोचकोसाह आवावेकरो वारि

माणे श्याउयज्जाते सत्तकम्मपगणीते जाय श्युणपरियहइ । फासुएसणिज्जाते । नुजमाणेकिर्ययइ ? ४ जाय उग्रचिणाइ ? गोयमा ! फासुएसणिज्जा नुजमाण श्याउयज्जाते सत्तकम्मपयणीते घणिययधणयदाते सिद्धिल ग्रधणयदाते पकरेइ , जहा सेसयुद्धेण , गयर श्याउयचणं कम्म सिययधइ सियनोयधइ सेस तहेय जाव वी डुययइ । सेकेणठेणं जाय थीइययइ ? गोयमा ! फासुएसणिज्जा नुजमाणे समणेनिगंगंये श्यायाए धम्मं नाइक्का

५ धम पक्का दूतधम प्रतिज्जमे एतावता धमभीपठे । भासाएधमपक्कममाणे । भासावेधमं प्रतिज्जमतेो ससयता ब्रह्मा । पुढविकारवपावकसइ जाव तमजायनावकसइ । दुव्विवोकायना ओवनी धनुकपनाय समपरिचाम रजितवाय, यावत् पयकाव तेज्जाय बाज्जाय यनसतोकाय मसकाय बीद्वि पादिअपनि विनामे तइने दयानावे । अमिदिबबओयाण सरीराए पाइरेइ । जेहना पणि यपुन च वाक्कासंकारे, औवना गरीरना भाइारपते भा डाई पाइारकरे इत्थय । तेविओवेवावजंजइ । त ओवनी पणि धनुकपानावे । सेतेबहुण गावमा एवकुसइ । ते तेवे धेवे जेयोतम ! इसकम्म । भाइाव केनेइइमाधिपाउपक्काया आवमनअक्कपगणीया । पाइावकी पाइार ओमतावका सासु माअजा वकीने यावत् सात कमनी प्रछति सिविसवधय बाधी तेगइ बववे बाधे । आनपपुणपरियइ । यावत् समारमासे परिभमपकरे । फासूपसविल्लेकंभते भजमाणेकिंबवइ । फासूपयसीय जेमगवन् । भा डार ओमतावका साधु ध्यइ । आनकिउवबिबाइ । यावत् ध्यं प्रदेगवधनी खू वधारे इतिप्रय, सत्तर । गोयमा फासूपसविल्लेमुजमाणेपाठवज्जायो । सेगतम । फासूपबनोव ओमतावका साधु भाज्जावज्जनि । सत्तसमपगणीयाधिपयिबबबडाभापकरेइ । सिधिसवधयसातकमनी प्रछवि गाडे बपवे बाधी जेते निधिमवच बाधे । अइासेमदुवेव किम ते सबड पणगारजक्का । बवर भाखय यण कप्पा सियवधइ मियपीववइ सेसंतहेय भाववि इवइइ । एतनो विमोप पाज्जकम यपुन च इसा पाक्काअंकारे जिबारेवे बाधे विबारि कोमवाधे आसाज्जकमं अक्कवि तो सुत्थगुसारी ओव जेवे, जेयवा कतो मंहतनीपरि बइनी यावत् संसार तर माचकाय इत्थय । सेजेबहु पमतेओउवीइवयइ । ते धेवे धेवे जेमगवन् । इसकम्म यावत् भातिकमे संसार

अपेक्षया यद्वाक्यत्वापेक्षया वा ॥ किञ्चिदाहति ॥ अनुनागद्वयपेक्षया निचसावस्थापेक्षया वा ॥ चिदव्यवस्थिति ॥ प्रदेव्यन्यापेक्षया निचावना
पेक्षयावेति ॥ आयागति ॥ आत्मना धर्मकारिण्यस्य भुतचर्मत्वा ॥ युद्धविकार्याकसहति ॥ ना पेक्षत ना मुक्त्यत इत्यथ आभाकर्म विपक्ष
य प्रामुख्यव्यपिमिति, प्रामुख्यव्यपिपक्ष चान्तरसूत्रे सद्यस्मिन्ननुसृतं तच्च कर्मन्तोऽस्तिरतया प्रलोचने सति प्रवर्ती त्यस्तिरसूत्रं तच्च ॥ अ
चिरति ॥ अस्याञ्चुं श्रुत्वा सोऽहं प्रलोचति परिवर्तते ॥ अस्यास्मिन्नाया मस्तिर कर्म तस्य जीवप्रदेवेन्या प्रतिबन्धनसन्नेना स्तिरत्वात् प्रलोच
तरे ॥ गायमा यामूरसद्विष्यमुज्जमावे ॥ हेनातम ! यासूक्ष्मत्वात् याद्वारकरता जीमतावका साधु । समवेद्विष्ये । अमर निर्वह । आयाएवमनादकम
ह । यावत्वेनैव धर्मकारिणं भुतधर्मं लक्ष्यते । यावत्पक्षधर्मपक्षधर्ममापेक्षितकार्यपक्षधर्म । आत्मने भुतकारिण्यपक्षधर्मं चान्तरत्वात्
प्रविशोक्तानो दवापासौ जीवगौरवाकरे । आगतमकावपक्षधर्म । यावत् पक्षकावन्तो द्विवादिष्व जीवगौ रवाकरे । असिपिष्वजीवोपसरीराश्वा
शारे तद्विजीवोपक्षधर्म । अहना पक्षि चपन चवाक्कावन्तारे, जीवना ग्रोरातो पाद्वारकरे तेष्वि जीवगौरवाकरे विनायै गच्छे । अतेनैव जीवोपवी
इवति । ते तेन पक्षे हेनोतम । इमं कक्षं यावत् सद्यः पारपामे मोचयाम इव । अेष्वभतेअकिरेपकाइर बोधिरपकाइर अकिरेमव्वह । पावै सं
नार नवगज्जा ते कर्मने चकिर यवेवाय तेकदैवे—ते निवे हेममव्वह । अकिरद्वय खाङ्गादि प्रवर्ते यवटे अथासंधायाय तथा अथात्म चित्तानिनिवे
चकिर कर्मजीव प्रदेव्यो समवे २ एवे पाद्वारतो विनादि रमैवको अजातमचिनिनिविमै कर्मपक्षि एव जीवना उपवाय चक्रेनको अकिरे अकिरभाज्जमव

मइ, आयाए धम्म अण्हक्कममाणे पुठविकाय अयकखइ, जाव तसकाय अयकखइ, जेसिपियणजी
वाण सरीराइ आहारइ तेविजीवे अयकखइ सेतणठेपजाववीद्वयइ । सेणुण नत ! अयिरे पलोहइ नो
यिरेपलोहइ अयिरेज्जइ नोयिरेज्जइ सासए दालए दालए असासय सासए पछिए पछियस असा
सय ? हता गीयमा ! अयिरेपलोहइ जाव पछियत्त असासय सेव नते नतेसि जाव विहरइ ॥ पढम

तरे ॥ गायमा यामूरसद्विष्यमुज्जमावे ॥ हेनातम ! यासूक्ष्मत्वात् याद्वारकरता जीमतावका साधु । समवेद्विष्ये । अमर निर्वह । आयाएवमनादकम
ह । यावत्वेनैव धर्मकारिणं भुतधर्मं लक्ष्यते । यावत्पक्षधर्मपक्षधर्ममापेक्षितकार्यपक्षधर्म । आत्मने भुतकारिण्यपक्षधर्मं चान्तरत्वात्
प्रविशोक्तानो दवापासौ जीवगौरवाकरे । आगतमकावपक्षधर्म । यावत् पक्षकावन्तो द्विवादिष्व जीवगौ रवाकरे । असिपिष्वजीवोपसरीराश्वा
शारे तद्विजीवोपक्षधर्म । अहना पक्षि चपन चवाक्कावन्तारे, जीवना ग्रोरातो पाद्वारकरे तेष्वि जीवगौरवाकरे विनायै गच्छे । अतेनैव जीवोपवी
इवति । ते तेन पक्षे हेनोतम । इमं कक्षं यावत् सद्यः पारपामे मोचयाम इव । अेष्वभतेअकिरेपकाइर बोधिरपकाइर अकिरेमव्वह । पावै सं
नार नवगज्जा ते कर्मने चकिर यवेवाय तेकदैवे—ते निवे हेममव्वह । अकिरद्वय खाङ्गादि प्रवर्ते यवटे अथासंधायाय तथा अथात्म चित्तानिनिवे
चकिर कर्मजीव प्रदेव्यो समवे २ एवे पाद्वारतो विनादि रमैवको अजातमचिनिनिविमै कर्मपक्षि एव जीवना उपवाय चक्रेनको अकिरे अकिरभाज्जमव

ति १ यत्रोदयनिष्ठरश्मिदिपरिणामैः परिवर्तते स्थिर क्षिणादिनमनोदति अप्यात्मचित्तायतु स्थिराजीव कर्मक्षयेपि तस्य व्यस्थितत्वा व्याप्तेः प्रमोदति, उपयोगतत्त्वम्यनादा अपरिवर्तते तथा स्थिरं मङ्गुरस्वभाव भूयादि मन्यते विदुषमपि अप्यात्मचित्ताया मस्थिर कर्मं तद्गन्त्यत व्यपेति ॥ यामनो व्यपशरतः त्रिभु निययतोऽस्यतो जीयः सच ग्राह्यतो द्रव्यत्वात् ॥ यालियतति ॥ इहै क्मत्ययस्य स्वायिक्तत्वा द्वातस्व व्यपशरतः त्रिभु निययत तस्यमयतत्वा तथा ग्राह्यत पर्यायत्वादिति एव पक्रितो व्यपशरतः शरत्तु जीयः निययतस्तु सयत ॥ इति प्रथममतेनयमः ॥ ८ ॥ अनन्तरोद्देशेऽस्थिर कर्मत्सुच कर्मविपुष कुलीपिका विप्रतिपद्यते यत स्मृतिप्रतिपत्तिनिरासप्रति

सए नयमो उद्देशो सम्मस्रो ॥ १ ॥ अक्षउल्ययाण भते ! एव माइस्कंति जाव पखवति , एव खलु चठमाणे अचलिए जाव निज्जरिज्जमाणे अचलिखे , दोपरमाणुपोगला एगयनं न साहयति , कम्हा दोपरमाणुपोगलाण गल्य सिणेहकाए तम्हा दोपरमाणुपोगला एगयनं न साहयति , तिसिपर भाव खचरितेभाइ, पध्यामचितानवियै चस्थिरकमसाजै पभञ्ज सभाव साइमइ मसाकादिइ तेमभाजै, पध्यामचितानवियै जीवमाजैमही ग्राह्यत पवसो । मानरबाजए बादियतपवसमयं सामएवडिए पंडिकत्तं पसासयं । व्यपशरतो वासक ग्राह्यता तथा निययतो ग्राह्यताजीव द्रव्यतो वासकभाव पमानता निययतो पसयतभाव पमासता व्यपशरतो पडितग्राह्यता जाव ग्राह्यता निययतो संयतोजीव ग्राह्यता द्रव्यतो पडितभाव पमासतो नि त इममयकडवो । मेवमने २ ति आबविहर । तडसि ईमगबन् ! तुनेकसुं तेसयं सल्ले पयबानहो यावत् वडोने विहरैरमसवकडवा । पठमसवसु पमोउद्देशममसो । एयडिवा ग्राह्यता नयमो उद्देशो उच्चायो विद्या । ८ । पण्टथियबाभतेएवमाइकति । नयने एडेये च

पादनाय स्या सङ्गस्या बलबाधति यदुक्त तत्प्रतिपादनायश्च वक्ष्योद्देशको व्याख्यायते तत्रच सूत्र ॥ अत्रस्यियावमित्यादि ॥ बलमात्रे च
 चमियति ॥ बल त्वन्मां चसित चसता तेन चसितकार्योक्तत्वात् वर्तमानस्य चातीततया व्यपदेशु मदाख्या देव मन्त्रत्रयि वाच्यमिति ॥ एगयन्ते
 वमाइवति ॥ एकत एकत्वेन एकस्त्वतयेत्यर्थः न सह्यते न सहतीं मिमिती स्याता ॥ नत्विसिद्धेकाएति ॥ क्षेत्रपयवरास्त्रि नोस्ति सूत्रम्

माणुपोगला एगयन्ते साहणति, कम्हा तिस्त्रिपरमाणुपोगला एगयन्ते साहणति, तिस्त्रिपरमाणुपोगला
 ण धृत्य सिनेहकाए तम्हा तिस्त्रिपरमाणुपोगला एगयन्ते साहणति, ते त्रिज्जमाणा दुहायि तिहायि क
 ज्ञाति, दुहाकिज्जमाणा एगयन्ते दिवहुं परमाणुपोगले नयइ एगयन्ते दिवहुं परमाणुपोगले नयइ,

विबरबर्मेमिविये कुतोर्बो प्रवत्ते तेमाटे कुतोर्बोना चबिबार कइहे—धवतीर्बो कुतोर्बो चं बाळासकारे हेभगवन् । इम सामाख्यो कइ । जावएवपक्खे
 ति । शायत् इम मेदबोक्खै । एवसुसुवत्तमाचेषहिण जावविज्जमरिज्जमायेपबिज्जिबे । इमनिये चत्तवामीणा जेक्कं ते चप्पू नक्कहीये, वत्तमानकासने च
 तीतज्जानपवे चक्षोन्नसकीये, यावत् निज्जरवामीणा निज्जरा नक्कहीये, एतसे चत्ता ते चक्को कइहीये निज्जरा ते निज्जरानक्कहीये, चक्षो चत्त्वतीर्बो इमक्कहै
 शायरमाणुपागज्जताएमयपाचसाइवति । बेपरमाचू पुइल एकचपवे स्खपवे इत्थय, मिहित नइवे भेत्तानवाय । कम्हाटापरमाणुपोगलाएवसचोच
 माइवति । च्वां बक्को एतल बेपरमाचू पुइल एकठा स्खपवे किम नमिसे ते कइहे—दोचर्बपरमाणुपोगज्जसाचवत्तिमिदिइवाए । वि परमाचू पुइल
 न नहो खइ पर्यायनो रायिनहो सूखपचांभरी, तोन प्रसुखने माये खेइ पर्यायनो रायिसे खूणपचांभो । तम्हाटापरमाणु पोगमकाएगवचोचसाइवति ।
 तमाटे बेपरमाणु पुइल एकठा नमिज्ज स्खपवन्नवाय इत्थय । तिचि परमाणु पागमनाएगवचोचसाइवति । तोन परमाणु पुइल एकचपवे मिसे स्खम्य
 पवेवाय । कम्हातिचिपरमाणुपागज्जता । ज्ञांमाटे तोन परमाणु पुइल । एववचासाइवति । एकचपवे मिसे स्खपवेवाय, ते काारच कइहे—तिचि
 पागमनाचं पबिज्जिचिइवाए । तोन परमाणु पइरने हे खेइपर्यायनो रायि वावरपचांभो । तम्हातिचिपरमाणुपागज्जता एगवचोचसाइवति । तेमाटे

ख्यात् प्रादियोगेन स्तुतत्वा स्तोत्रं ॥ दुःकृताएकज्जति ॥ पञ्चपुद्गला सहस्रं दुःकृतया कर्मतया क्रियतेभवन्तीत्यय ॥ दुःकृत्यविययति ॥ क
स्मोपि ॥ सेति ॥ तत् श्राव्यत क्नादित्वात् ॥ सपति ॥ सर्वदा ॥ समिपति ॥ सम्यक् सपरिमादया भीयते वयमाति अपरीयते अपपयपयति
नया ॥ पुष्टति ॥ मापया ह्यमाप् प्रासति वाग्व्यसहसिः ॥ नासति ॥ सत्यादिनाया स्या तत्कारकत्वात् विप्रद्वन्द्वानित्येन वा तेषा मतमात्र मेत

तिहाकज्जमाणातिगुपरमाणुपोगला हवति , एव जाव चक्षारिपचपरमाणुपोगला एगयते साहजति ,
एगयते साहजिहा दुःकृताएकज्जति दुःकृतवियण सेसासए सयासमिय उवचिज्जइय अवाचिज्जइय पुष्टि जा
सानासा न्नासिज्जमाणी न्नासाअनासा न्नासासमय यितिकृत चण न्नासिया न्नासा जा सा पुष्टि न्नासा जा
सान्नासिज्जमाणी न्नासाअनासा न्नासासमययितिकृतचण न्नासियान्नासा साकि न्नासते न्नासा अनासते

तीन परमाणु पुष्ट एवठामिसे स्वभपवाभवे इत्थं । तेमिज्जमाणादुहायि तिहाविज्जति । ते तीन परमाणु पुष्टरूप स्वभमेव्यायका वेपकारे
इवे, तथा विविध तोनप्रकारे पविइवे । दुःशाकज्जमाव एगयधादिचैपेरमापुपोकसेभवति । एकपासे दोठ परमाणु पुष्ट इवे । एससभोविदिवेपुपर
मावपाम्मेभवति । पवर्णा सीजेपासे पाव दोठपरमाणु पुष्टइवे । तिहाकज्जमावे तिरिपरमाणुपाव्यत्ताभवति । तीने प्रकारे करता कका तीनेइ गु
दा २ परमाणु पुष्ट इवे । एवं जाव चक्षारि पंचपरमाणुपाव्यत्ताएसयभीमाकवति । इम यावत् चारि पांच परमाणु पुष्ट एकठा मिसे रक्थकरुपाव
एतकपासाइरिता । एकच कईने । दुःकृताएकज्जति । दुःकृतरूप कर्मपरे परिचमे इवे । दुःकृतवियससासए । ते कम्मता यनादि पवर्षी ते दुःकृ पवि
यासता तिचैकरी । सदा समिदंभवविज्जइय । सदा सवटाकासे सम्मज्ज परिचामे थयपामे विचोसे भवविज्जति । अपपवपामे, वसी भव्यतीर्षी इम
कई । पुविनाताभावा साविज्जमाभीभासाभमासा । जे एवे बाला पवितीभावा ते माया कइये, एने वसमानकासे कोसीसे माया नवइये, पचनवी
मायाना इय भोक्कता मावाकइये वतमानसस प्रतिपुज्जहे तिचैकरी । भासा समयवितिदंतवचमासियाभासा । भने माया समयवी चतिज्जत

विरूपयति ॥ मन्मथप्रवचन इतो नेहो पयसि रत्यये मयेपनीया एयं सर्वश्रापीति' तथा ॥ प्राप्तिज्जमासीज्जासाधमासति ॥ निरुज्यमानयान्द्रव्या
 श्रमाया यत्तमानममपस्या तिमूल्यायेन व्यवहारानङ्गत्वादिति ॥ ज्ञासाधमयविविक्तं वयति ॥ इह क्षत्रपत्यस्य प्रावार्यत्वात् विनक्तिपरिभाभाच्च
 नापामय्यतिश्रमे ॥ प्राप्तिपयसि ॥ त्रिमृष्टा सती प्राया प्रवति प्रतिपाद्यस्या त्रिपेये प्रत्ययोत्पादकत्वादिति ॥ अज्ञासठवज्जासति ॥ अज्ञापमा
 यस्य माया प्रापणा त्पूये पयाच तदनुपगमात् ॥ मोरमुज्जासठति ॥ मायमायाया सस्या अमनुपगमादिति तथा ॥ पुष्टिक्किरिएत्यादि ॥ कि
 या वाविर्यादिका मा पाव म्रतिप्रपत तायत् ॥ दुःखदुःखः ॥ क्षिपमाका क्रिया ननु का ननुःसंभुः क्रियासमयव्यतिक्रान्त
 च क्रियायाः क्रियमावताव्यतिक्रमे ॥ रत्ता सती क्रियादुःखेति इदमपि तन्मतमाश्रमेव भिरुपपत्तिक मयवा पूव क्रिया दुःखाभन्यासात् क्रिय

ज्ञामा अज्ञासर्तुण साज्ञासा णो खलु साज्ञासठ ज्ञासा पुष्टिक्किरिया दुस्का कज्जमाणी किरिया अदुस्का कि
 रिया समययीतिक्कृतमण कजा किरिया दुस्का ज्ञासा पुष्टिक्किरिया दुस्का कज्जमाणा किरिया अदुस्का कि
 रिया समययीतिक्कृतचण कजा किरिया दुस्का साकि करणठ दुस्का अकरणठ दुस्का अकरणठण सा दुस्का

भाया ते भाया इम कहोये । ज्ञामापिंभामाभासा । एमे वनो तेइने जेरोथा पडिओ भाया ते भायाकहोये । भासिज्जमासीभासाधमासा । बासतो
 भाया कहवाय तेभाया धमासा कहोये । भासाममवणोतिहत्तचंभासिभासा । भाया समये व्यतिक्रान्तिये बोझो धेते भाया कहोये । साकिभासयोभा
 मा । ते एव भावकनो भाया । धमासधमासा । पञ्चवा एव धामायकनो भाया इतिप्रत्य । धमासधोचंभासा । तिवाटे तेइनो उत्तर धग्बतोर्बो इम
 वई ते धमावकनो भाया कहोये । धानुजमामासधमासा । पडिभइओ मिये तेभायकनो भाया नकहोये, बसो पग्गयीर्बो इमकहै । पुब्बिक्किरियापुब्बुत्ता ।
 वाविर्यादिजिवा ज्ञाममे नकराये तापगी दृपुत्ता हेतुहै । कज्जमासीक्किरियापुब्बुत्ता । ककरवामासी ते क्रिया अदुस्का हेतु तेइना पय्यासमाटे । किरि
 यासमयेविनिर्बतचकडाक्किरियादुक्का । क्रिया समय व्यतिक्रान्त मया अपुन चं वाव्यासंकरि, कोधीचको जिवा । पुणहेतु कहोये । ज्ञासापुब्बि

माया क्रिया नदुःखा भव्यासात्, कृता क्रिया दुःखानुतापप्रसादेः ॥ करणजदुःखसिद्धिः ॥ करण माश्रित्य कर्तव्यकाले कुर्वत इत्यर्थः ॥ अकारणजदुःखसिद्धिः ॥
 अकारण माश्रित्य प्रकृत्यत इति यावत् ॥ मोक्षसुखाकारणजदुःखसिद्धिः ॥ अक्षिपमाद्यत्वं दुःखतया तस्या अभ्युपगमात् ॥ सेवयतद्वसिया ॥ अथ एवं पू-
 र्णतः कर्तुं यच्छब्दं स्यादुपपन्नत्वा दस्येति, अथा अभ्युपगमात्तरमसमाह ॥ अकृत्य समागततासायेषया अनिर्वर्तनीयि जीवैरिति गम्यं दुःखं मया
 तं तदकारणत्वा कम् तया अकृत्यत्वा दवा रुपद्वय मवस्थनीयं तथा क्रियमाणं वर्तमानकाले कृतं चातीतकाले तत्क्रियेणा दक्षिणमाचकृत कालत्र-
 ययि कर्मको यन्मनियेषा दकृताः कृता आसीदस्ये दिव्यं बलं दुःखमिति प्रकृतमेव, कोइत्याह, प्राणभूतजीवसत्त्वाः प्राणादिवक्ष्यं चेद-प्राणाद्विनि-
 बन्नु मोक्षाः मृताश्चुतरव-स्मृताः । जीवाः पञ्चविन्ध्याद्येवाः शोपाः सत्त्वाद्यानीरिताः ॥ १ ॥ वयवति ॥ श्रुताश्चुमकर्मवेदना पीकांवा वेदय त्पनुमय

पोस्वदु सा करणजं दुरका सेव यत्प्रसृप्तिया अकिञ्चं दुरक अफुसदुरक अकज्जामाणकक दुरक अकदु अकदु

किरिवादुक्ता । जे पश्चिमा क्रिया दुःखना हेत । कव्वमाचोकिरिवापदुक्ता । करवामाचो तेविमा दुःखनोहेत नहो । किरिवासमयवितिअतयवक्का
 किरिवादुक्ता । क्रिया समय व्यतिश्रितवया, यपुन च वाक्कासकारे कोधो क्रिया दुःखना हेत । साविआरवपादुक्ताअवरवपादुक्ता । ते क्रिया एवं च
 रन पायी दुःखनोहेतुं अयवा अवरव पायी अवरतो दुःखनो हेत । अवरवपावसादुक्ता । अवरवता ते दुःखनाहेत । ओखसुसाकारवपादुक्ता । नहो
 निव ते विवा अरता दुःखनोहेतु । सेवतनवसिवा अकिञ्चदुल्ल । शिवे एवं इम पूर्वोक्तवसु वक्तव्यता इये, एषवे अयवे अयकोधा दुःख । अफुसदुक्ता । न
 हो करवा इय एतावता अरि पहेता ते दुःख । अकज्जमाचंअदुक्ता । अविबमाचकोधो दुःख । अकदु । अकरोने । पावभूवसत्ता । इहां प्राप भूतजो
 व सत्त्व । वेदवेदंतीवतनवसिवा । गुम अयमकम वेदना पीकापते वेदे अमुभवे एवज्जअताइवे । सैकइमेवमतेएव । अथ ते विम एव हेमववन् । इम
 गावमा अकतेअवसिवा । हेतोम । जेमाटे ते अयतोवी । एवमावसति । इमकहै । जावेदंअदुक्ताओवसिवा । यावत् गुम अयमकम वे
 दनापते अमुभवे एववो वक्तव्यताइवे । जेतेएवमावसु । जे अयतोवी इम कहैवे—मिअ तेएवमावसु । मिआ मूठा ते इम कहैवे—अयपुअ गोवमा । ए

ति इत्यत्र दृश्य स्या दम्प्यो पपद्यमानस्या द्वाहृद्विहृदि सवल्लोसे सुखदुःखमिति यदाह-अतकितोपगमितमेव सर्वं बिभ्रन्नानासुखदुःखजात
काश्चम्यतानेनययान्निपाता ननु द्विपूर्वोक्तप्रथमिमातः ४ १ ५ सेकहमेयति ॥ अथ कथमेतत् सदन्त । एव मन्यपूयिकोस्त्वन्यायेनति प्रश्न ॥ जस्यते
पण्डित्यि ॥ त्वाद्युत्तर व्याख्यायास्य प्राग्वत् मिथ्या सैतदर्थं यदि बलदेव प्रथमसमये चसित न प्रवे तदा द्वितीयादिष्वपि तदचलितमेवेति
न कदाचननापि अने इतएव यतमानस्यापि विवक्षया अतीतत्वं नाविरुद्ध एतच्च प्राग्वय निर्बीतमिति नपुनठप्यते यद्यो व्यते चलितकार्योकरत्वा द
चनितमयेति तदप्यत्रं यत प्रतिपद्य मुत्पद्यमानेषु स्वायकोणादिवस्तु आद्याद्ये स्वकार्यं न करो त्सेया सत्त्वा इतो यदत्य
ममपपसितकार्ये विवक्षित परेष तदाद्यममयचसित यदि मकरोति तदा कश्च दोषो न कारवानां स्वस्वकार्येकरकस्वप्नावत्त्वादिति यद्योक्त द्वी
परमाणु न मङ्गल्येते मूलतया खेदाभावात् तदपुष्क मेकस्यापि परमाणो अहसजवा ह्यादुपद्रुतस्य सृष्टतत्वेन तैरवा न्युपगमाच्च यत सत्त्वं ५ ति

पाणभूयजीव सप्तविंशत वेदति चतसृसिया, से कहमेय जते ! एव ? गोयमा ! जस ते अस्सुउत्थिया एव
माडरकति जाय येदण वेदति चतसृसिया, जते एव माहसु मिच्छते एव आहसु, अह पुण गोयमा ! एव
माडरकामि ८, एव खलु चउमाणे चलिणु जाव णिज्जरिज्जमाणे णिज्जिखे, दोपरमाणुपोगगलाएगयउ

रमातिपामि । १ ५ ५ वेगोतम । इम कच्छू सामाब्बो । एवंउत्तरकमावेवणि । इम निये चत्तवामाब्बो ते चत्तू कच्छोवे प्रबभभो अपेसावे । जाव
बिज्जत्तिममाणेदिज्जिबे । रावत् निज्जरवामाब्बो ते निज्जरो कम्म तिम जायवा । दोपरमाणुपोगगलाएमवसासाहंति । वेपरमाणु पुइव एकठा मिसे
बन्नादावरमाणुपोगगलाएमवसासाहंति । सो माटे दापरमाणु यइव एकठामिसे । दोरुंवरमाणु पाय्जवाचपत्तिविबेइकाए । दीय परमाणु पुइवने
वे चेइकायपणोव भो रामि एकको परमाणुने गीत १ उच्च २ खिन्न ३ रुच ४ एबार अगमोइवा अविरोधो अमोदीयइवै एकबार तिबारै वेणुने प
वि येइरामिसे ए परमतोनी अनुवति कच्छो पम्भवा वेपरमाणु कचपवे एकठामिसे । तदा दापरमाणुपोगगलाएमवसासाहंति । तेमाटे वे

वि परमायु पोमला एगयटं साहबति तेनिज्जमाकादुहावितिहायिकज्जति युहाकज्जमाकाएगयटंविक्खेति ॥ अनेन वि सादुपुद्गसस्य ससतत्त्वान्नुप
 गमन तस्य खेहोप्पुपगतएवे त्यतः कथं परमाख्योः खेहाप्रावेन सङ्गतामावइति ? यथात्त मेकत सार्धं एकत सादइति, एतद प्यथाऽ परमाख्यो
 रदुर्गकरे परमाख्यतामावसगात् तथा यदुक्त पञ्चपुद्गसाः सइताः कम्मंतया जवन्ति, तद प्यसङ्गत कम्मंतो भन्तपरमाख्यतया नत्तत्त्वान्नुपत्वा
 त्यथादुक्तस्य च स्क्खमात्रत्वा तथा कम्मंतवीवावरबलत्वाव भिय्यते, तच्च कर्त्त पञ्चपरमाख्यस्क्खमात्ररूप सर्वसत्ताप्रदेशात्मक जीव मादृबुयादि
 ति ? तथा यदुक्त कम्मंतं शास्वतं तद प्यसमीचीनं कम्मंतः शास्वतत्वे सुयोपवमाद्यभावन ज्ञानादीना ज्ञाने कर्त्तृत्वस्य चाभावाप्रसङ्गाद् दृश्येतेच ज्ञाना
 दिहानियुद्धो तथा यदुक्त कम्मंतं सदा बीयते अपचीयतेवेति, तद प्येकातद्याद्यतत्वे भो पपद्यतइति यद्योक्त प्रापद्यापूर्वे ज्ञाया तदेतत्त्वा तदपु
 क्तमेवो पचारिकत्वा रुपचारस्य च तत्त्वतो ऽवस्तुत्वा त्किंचो पचार समात्विक्खे वस्तुनि सति प्रवतीति तात्त्विकी प्रायास्ती तिक्खिहं यद्योक्तं प्राप्य

माया ज्ञानाया वर्तमानसमयस्या व्यावहारिकत्वा तदप्यसम्यक् वर्तमानसमयस्यै वास्तव्येन व्यवहाराङ्गत्वा वृतीतामागतयोय विनष्टानुत्पन्नतया
 सत्त्वेन व्यवहारानङ्गत्वादिति यद्योक्तं, ज्ञायासमयेत्यादि तदप्यसाधु माध्यमाज्ज्ञानाया ज्ञमावे ज्ञायासमय इत्यस्या प्यभिलापस्या भावप्रसङ्गात्
 यद्य प्रतिपाद्यास्या जिपये प्रत्ययोत्पादकत्वादिति हेतुः सो नैकान्तिकः करादिबेदान्ता मज्जिपेयप्रतिपादकत्वे सत्यपि मायात्वाच्चिदे तथा यदुक्त
 मज्ञापकस्यमायेति तदसङ्गततर मेवहि सिद्धस्या चेतनस्यवा सायाप्राप्तिप्रसङ्गइति एव ज्ञियापि वर्तमानकालस्य युक्ता तस्यैव सत्त्वादिति य
 ज्ञानप्राप्ताभ्यासादिककारकमुक्तं तथा मेकान्तिक मतप्रासादावपि यत काचित्सुखादिरूपैव तथा यदुक्त मकरखत क्रिया दु खेति तदपि प्र
 तीतिवाचित यतः करखकालस्य क्रिया दुःखावा सुखावा हइयते न पुनः पूर्वं पथाहा तदसत्त्वादिति तथा यदुक्त मक्खिभित्तिपादि यद्वत्त्वा
 वादिमतामपथा तद प्यसाधीयो, यतो य धारकादेव कम्म दु ख सुखा स्या तदा विविचैहिकपारलौकिकामुद्यामाभावप्रसङ्गः स्यात् अन्नुपय

तच्च किञ्चित्पारमोक्षिकानुष्ठानं तैरपिषेति एव मेतरस्य मन्त्रानविश्रमित उक्तञ्च वृद्धे -परतित्यियवत्तद्वय पदमस्यदसमयमिदमुच्यते । किञ्चिन्ना
 यान्मा मङ्गलवापायिमासदा ॥ १ ॥ धनुष्यसङ्गुण जगत्तारिहोतिविद्वन्ने । उक्ततवायसरिचं तोषकाकतिभिर्विद्व ॥ २ ॥ सङ्गते परमाद्यौ असङ्ग
 तमदुर्गादि चमद्गत मयगात्मनि सङ्गते चैतन्य सङ्गते परमाद्यौ सङ्गते नि प्रदेयत्वं असङ्गते स्वगात्मनि असङ्गते मङ्गलत्वमिति ४ ॥ अङ्गपुण्यगो
 यमा । यममाङ्गत्वात् । त्वादितु प्रतीतायमेवमिति नवर ॥ दोषपरमाणुपोगलाऽभित्यसिषिषकाएति ५ एकस्यापि परमाद्यो श्रीसोऽप्रसिग्न्यसङ्ग
 रयमाना मय्यतरदयिकरु रयडादय मेकदेवास्ति ततो ह्युपोरपि तयोः किञ्चल्यमावात् खेदवायो स्येव ततश्च तौ विपमसङ्गा स्वरन्येते, इदञ्च
 परमतानुवृत्त्योक्त मय्यपा कृतावपि कृतत्ववैय्य सहस्येते एव यदा - सममिदुयाद्वयो नरोऽसमनुकुर्याद्विनरोऽह । वेमायनिदुल्लुक्क तवेव

साहणति, कम्हा दोपरमाणुपोगला एगयत्त साहणति ? दोरुह परमाणुपोगलाण श्रुत्यसिणेहकाए, तम्हा
 दोपरमाणुपोगला एगयत्त साहणति ते चिज्जमाणा दुहा कज्जति, दुहा कज्जमाणा एगयत्तवि परमाणुपो
 गले एगयत्त परमाणुपोगले नवइ, तिखिपरमाणुपोगला एगयत्त साहणति, कम्हा तिखिपरमाणुपो
 गला एगयत्त साहणति ? तिरुह परमाणुपोगलाण श्रुत्यसिणेहकाए तम्हा तिखि परमाणुपोगला एगय

परमाणु पुइव एवठामिसे । ते भिज्जमाणादुहावज्जति । त मेदवावका वेमकारे पुवे । दुहावज्जमाणा । विरूपकारे खरोतावका । एगयथादिपर
 मादयाम्भ । एवयामे पवि एक परमाणु पुइवइवे । एवयथोविपरमाणुपोग्लोमभव । पवति नोविपासे पवि परमाणु पुइव पुवे । तिखिपरमाणुपो
 गलाएगयथावकाहणति । तोन परमाणु पवि एवठामिसे । कत्तातिवि परमाणुपायसाएयपोसावर्त्तति । स्त्री माटे तोन परमाणु पुइव एवठामिसे ।
 तिनिपरमाणुपायानावर्त्त पविमिषेवकाए । तोन परमाणु पुइवइवे खेदपयावतो रागि । तम्हातिखिपरमाणुपोग्लसाएयपोसावर्त्तति । ते माटे तोन
 परमाणु पुइव एवठामिसे । तेभिज्जमाणा दुहावि । ते मेदोतावका वेमिसे पवि । तिहाविज्जति । विमिसे पवि पुवे । दुहावज्जमाणाएगयथापर

वंधीउलपावति ॥ १ ॥ स्वधेवियवसेप्रसासएति ॥ उपपयापचयिक्त्वा दत्तएवाह ॥ स्यासमियमित्यादि ॥ पुष्टिजासाप्रमासति ॥ प्राप्यत इति प्रापा प्रापबाध पूर्व न प्राप्यत इति न प्रायेति ॥ भासिज्जमाचीप्रासति ॥ श्रद्धार्थोपपत्तेः ॥ प्रासियाप्रमासति ॥ श्रद्धार्थवियोगात् ॥ पुष्टिक्कि

ठे साहणति, ते निज्जमाणा दुहावि तिहावि कज्जति, दुहा कज्जमाणा एगयठे परमाणुपोगले एगयठे दुपदेसिए स्वधे जयइ, तिहा कज्जमाणा तिसिपरमाणुपोगला जयति, एव जाव चत्तारि पच परमाणुपोगला एगयठे साहणति साहणिस्सा स्वधत्ताए कज्जति, स्वधेवियेण से झसासए स्यासमिय उवचिज्जइय झवचिज्जइय ॥ पुष्टि ज्ञासा झज्ञासा भासिज्जमाणी ज्ञासा ज्ञासा ज्ञासासमयवीतिकृतचण ज्ञासिया ज्ञासा झज्ञासा, जा सा पुष्टि ज्ञासा झज्ञासां भासिज्जमाणी ज्ञासा ज्ञासा ज्ञासासमयवीतिकृतचण ज्ञासिया ज्ञासा

भासयाम्हे । बभदे करोतावका एव पासै परमाचू पुट्ठइयुवे । एगमपादुपदेसिएखवेभवह । एव पासै वेप्रदेयौखइ युवे । तिहावज्जमाणा । तोजे मे दे करोतावका । तिरिइपरमाणुपोगलेभवह । तोज परमाचू पुट्ठइयुवे । एवं कावपत्तारिपपरमाणुपोगलाएगमभासाइवति । इम दावत् चार परमाचू पुट्ठत्त एवठा मिसे । साइचित्ता । मिहोदे । ज्वत्ताएवज्जति । खपपदे युवे । खधेविबसेप्रसासए । खपपदि प्रमासतोहे, उपपय प्रपय पचवी । सवासमियवविज्जइय प्रवपिज्जइय । एतवामाटेव कइये—सदेव समवभावे खपजे पुट्ठकरी सबोसे होनकरी सबोसे । पुष्टि । पचिस्सा भासाप्रमासा । भाया वासोदे ते प्रभाया कइये । भासिज्जमाचीभासाभासा । भाप्रतावकां वीसोये ते भाया कइये ग्रन्थ बबनो उपपत्ति वाव तेमाटे भासासमयवीतिकृतचवमासिज्जमासाप्रमासा वासापुष्टि मासा प्रमासा । भाया समय ज्वत्तातववा पचि चपुन प्र वाक्कासकारे, माभित जे भाया प्रमाया ते कइये यथावना विवागवी जिक्का पूजे भाया ते प्रमाया कइये । भासिज्जमाचीभासाभासा । वीसोती जे भाया ते भायाकइये । भासा स मववीतिकृतचवभासियाभासाप्रमासा । भासा समय ज्वत्तातववा पचि चपुन प्र वाक्कासकारे, माभित जे भाया ते प्रमाया कइये । साज्जिभासचो

रियाधदुर्लभानि ॥ परया सूर्ये क्रियेव नास्ती त्यसत्वादेव न दुःखा सुखापिना सा वसत्त्वादेव केवलं परमसानुवृत्त्या दुःखेत्सुक्तम् अज्ञानावेति वचनात् ॥ कर्ममात्रोक्तिरियादुःखा ॥ सत्त्वात् इहापि य रिक्रियमात्रा क्रिया दुःखे त्युक्तं न त्परमसानुवृत्तेवा न्यथा सुखापि क्रियमात्रैव क्रिया नया ॥ किरियामपवित्तिर्लक्षितचकमित्यादिदृश्य ॥ बिम्बदुःखमित्यादि ॥ छनेनच कस्मसत्ता वेदित्ता प्रमाद्यसिद्धत्वा यस्य तथाहि - इह यद्वयो रिष्टा प्राप्तादिविषयगुणसाधनसमेतयो रेकस्य दुःखलक्षणं फल मयस्ये तरज्जतद्विधितरेतु भन्तरव सत्त्वाव्यते कायत्वा दृढव प्राया सौ विजिहो हेतु सख भवति एवाह - ओतुल्लसाश्वाचं वसेविषयोवसोविवाहेव कज्जतकठणोपम पकोवृक्षेयसेकम् ॥ १ ॥ पुन रप्यन्ययुक्तान्तरमत सुपदर्शयकाह ॥

अनासा, सा किनासन् नासा अज्ञासन् नासा ॥ पुष्टि कि रिया अदुस्का जहा नासा तथा नाणियज्ञा, किरियावि जाव करणणेण सा दुस्का नो खलु सा अकरणन् दुस्का, सेव यत्तस्त्रिसिया किञ्च दुस्क फुस दुस्क कज्जमाणकक दुस्क कहु कहु पाणनूयजीवसत्तावेदण वेदतिसि भावा ॥ ते च भावबो भाया ॥ यभासभाभासा ॥ यभायबो भाया ॥ भासभायभासा ॥ भायबो तिवाभाया ॥ बोवसुपमासभाभासा ॥ नही न ये ते यभायबो भाया ॥ पुनिकिरियापदुबसा ॥ पहिशा किया दुबनो करपबारी ॥ अज्ञामासातज्ञामाबियम्माकिरियावि ॥ जिन भावाकबो तिम व इवोकिवापवि ॥ जावकरपपायपादुबसा ॥ बावत् करपवो ते दूख ॥ बोखसुसापकरपपादुबसा ॥ गहो निवे तिवाकिया पकरपबो दूख ॥ सेवयत्तव निवा ॥ इम यत्तवत्ता इवे ॥ बिम्बदुःखमुमुदुख ॥ जावो दुख अय्यो दूख ॥ वज्जमावकदुस्कादु ॥ करवामाचो बोधीदुख इम करोने ॥ पावभूतजीव मत्तावेइववेवैतित्तित्तित्तवमिया ॥ पाव भूत जीव सख वेदना वेदे इम यत्तवत्ताइवे ॥ पक्कठिवाचभतेएवमारएवति ४ जाव ॥ यवो पक्कयुक्तातरनो मत ववेदे - पक्कतीर्त्तो च वाव्वालंकारे, वेमनवद् ॥ इम ववै सामावबो यावत् भेदेवरी ववैदे - एवंवसुपयेवोवे ॥ इम निवे एवजीव ॥ एवेवसमएव वाकिरियापोपकरे तत्रवा ॥ एव समवे सो विजिहा करेदे ते ववैदे - इरियावदिबेव सपराइव ॥ जावो ते विवव पथा मागते इवो पव ववोवे ते

अनुत्पत्तिरिति ॥ तत्र ॥ इति यावद्विषयः ॥ इति यमन तद्विषयः पन्था सांनं ईर्यापय स्तत्र प्रज्ञा ऐर्यापयित्री नोवसकाययोगप्रत्ययः क
 म्मन्त्यइत्यय ॥ सपराइयचरति ॥ सम्यरेति परिचयमिति प्राची जवे एमि रिति सम्यरायाः कयाया सा एप्रत्यया या सा साम्यरायित्री कयायवे
 पुनः कमन्त्यइत्ययः ॥ परतत्पियवतवुवेयवति ॥ इहदूत्रे अन्ययुपिक्काक्य स्वमुच्चारणीय, ग्रन्थगौरवजयेना स्तिक्षितत्वा तस्य तवेद-वं समय
 सपराइय पकरेइ त समय इरियावद्वियं पकरेइ इरियावद्वियपकरयाए सपराइय पकरेइ सपराइयपकरयाए इरियावद्वियं पकरेइ यव ससु
 पुने जावे एनेक समएव दोकिरियाए पकरेइ त० इरियावद्वियं सपराइयवेति ससमपवतवयाए वेयवं, सूत्र नितिगम्य, सांनं-सेकइमेय

यससुसिया । अमुत्पत्तिरिति ॥ एवमाइस्कति जाय एवखलु एगेजीवे एगेणसमएण दोकिरियाएपकरेइ
 तजहा-ठरियावद्वियच सपराइयच, जसमय इरियावद्विय पकरेइ तसमयं सपराइय पकरेइ, जसमय
 सपराइयं पकरेइ तसमय इरियावद्विय पकरेइ, इरियावद्विय पकरयाए सपराइय पकरेइ, सपराइय
 पकरयाए इरियावद्विय पकरेइ । एवखलु एगेजीवे एगेणसमएण दोकिरियाए पकरेइ तजहा-इरियावद्वि

इने दिवैवे ते ईर्यापयित्री ककीवे, केवळ भावभागा प्रत्ययकमव इत्यथ, भवमविभे परिचये माहा इवेकरीने ते सपराव कयाव तेकवो इह तेसपरायि
 की ककीवे, कयायवेतु कममप इत्यर्थ । अथमवद्विरियावद्वियपकरेइ । जे समयनेविभे इरियावद्वि क्रियाकरै । ते समयनेविभे स
 पराविकी क्रियाकरै । जसमवेसपराइयपकरेइ । जे समयनेविभे संपरायिकीक्रियाकरै । तसमयइरियावद्वियपकरेइ । ते समयनेविभे इरियावद्वि क्रिया क
 रे । इरियावद्वियपकरयाए संपराइयपकरेइ । इरियावद्वि क्रिया करतोयका संपरायिकी क्रियाकरै । सपराइयपकरयाए । सपरायिकी क्रिया करतो
 यका । इरियावद्वियपकरेइ । इरियावद्वि क्रिया करै । एवखसुगेजीवे । इम निभे एकेजीव । एमेवसमएवद्विरियावद्वियपकरेइ तजहा । एक समये का
 वेक्रिया प्रते करै तेकरीवे-इरियावद्वियच सपराइयच २ । इरियावद्वि क्रिया यपुन सपरायिकी क्रिया यपुन । सेकइमेयमतेएव । ते किसे प्रकारे एपथे

प्रत १ गय गीयमा । जसुतेपसुडतियमाएवमाइककति ४ जावसपराइयच जेतेंगवमाइसु मिच्छातेएवमाइसु भाइपुण गीयमा । एवमाएक्कामि ४ एवपलुणगेजीविणेवसमएव एगकिरियपकरइ तलइइ इत्यादि पूर्वोक्तासुसारवा ज्येयमिति मिष्मास्व चास्येवं-एयोपयिक्कीजिया अकपायायोवय प्रनये तरानु कपायोइयप्रमवेति कप मेवस्यैकदा तयो सम्मवो विरोधादिति अनन्तरं द्वियोक्ता जियावतां पोत्पादो जवती त्युत्पादविरइम

यच १ सपराइयच २ । सेकहमेय जते ! एव १ गीयमा ! जसुते अशुडतियया एवमाइककति तचेव जाव जेतें एवमाइसु मिच्छातेएवमाइसु । अहंपण गीयमा ! एवखलु एगे जीवे एगसमए एक्का किरिय पकरइ ससमयवत्तसुयाए नेयसु, जाव इरियावहिय सपराइयवा ॥ निरयगईण जते ! केअइयकाल

हेमयवन् ! इतिप्रय उत्तर । यावमा जवते पचठत्तिया । हेमोतम ! जेमाट पचतोवी । एवमाइककति । इमकई । तवेजकावलेतेएवमाइसु मिच्छा ते एवमाइसु । तिमहोत्र कइवा यावत् जिबे इमकका मिळा भूडा तिये इमकका ते जिम इरियाववा । अइयाय प्रमवइ अन सपरायिक्को कपाव प्रम वडे ते एके समवे पठोक्किस जपवे एरिपो । अइपुव गोबमा एवमाइककामि ४ एवखलुएगे । दू वसो जेगोतम । इम कइसु इम मिये एव । जीवे ए गसमवेएव किरियपकरइ ससमयवत्तसुयावहेयव । जोव एवे समये एक जिवा वरे ते कइवे-अइरियावहो भववा सपरायिक्को जे समयनेविदे इरि यावहो जिवावरे ते समयनेविदे सपरायिक्को जिवा मकई, जे समयनेविदे सपरायिक्को जिवावरे ते समये इरियावहो मकई, पूर्वोक्ता अनुसारै पोताना सासनगो पचठत्तया कइवो । जाव इरियावहिवंवा सपराववा विरयगइयते जेवइयकासुविरइयाववाएकपचत्ता गावमा जइवेएव समये छवो सेकशरमसुभुता एववत् तोपव भावियवं विरयवेस सेवमते २ ति जावविहर । जावत् इरियावहो भववा सपरायिक्कोजिवा एवकई गोजीमकई, य नतरे जिवा कइो ते जिवावतनो कत्पादइवे, ते कत्पाद विरइयप्रमवावावे कइवे-अइकगतिनेविदे जेभगवन् । जेतनीकाम विरइ अतरकास छप अवाताकास कइइ इतिप्रय जेगोतम ! अइकगतिनेविदे छपकवनाविहरइ जवत्वे एव एवसमय कटवटवो यारइसुभुता कइो, इम खुत्तुति जेपनो

रूपवामाह ॥ निरपमइत्यादि ॥ एकलोपयति ॥ व्युत्क्रान्ति जीवना मुत्याह सादये पद प्रकर व्युत्क्रान्तिपद तच्च प्रज्ञापनायां पठ तथा चले
 क्षत युवं द्रष्टव्य - पञ्चान्त्रिपतिर्पणतो मनुष्यगती देवगती ब्रह्मपतेति द्वादश मुद्रातो अपम्यत स्वेकसमयतत्पाद विरहवति, तथा - चतुर्वीसह
 मुद्रता १ सप्तचक्रोदत २ तद्वपवसर ३ । मासोय ४ दाय ५ चतुरो ६ क्षमासा ७ विरहकालोठ ८ ॥ १ ॥ उक्तीसोरयबाहसु सहायुज्जकठेजयसम
 ठ । एमवयउवहय सहायुज्जकठेजय ॥ २ ॥ साबेय - एगोमदोयतिजिय सखसखबापमसमएव । सववज्जनेइया उवहतावियमेव ॥ १ ५ तिर्यग
 तोच विरहकालो मया - प्रियमुद्रतोविनति दियावसमुच्चिमावयतहेव । बारसमुद्रतगसे उक्तीसंज्जकठेसमठ ॥ १ ॥ एकेन्द्रियाबातु विरहएवना
 स्ति मनुष्यगतीनु - धारसमुद्रतगने मनुजसमुच्चिमसुचठवीसं । उक्तीसविरहकालो दोसुवियअइकठेसमठ ॥ १ ॥ देवगतीनु - नवखवज्जोइसोइ म्मीसा
 वेचतवीसमुद्रताठ । उक्तीसविरहकालो पंचसुविज्जकठेसमठ ॥ १ ॥ नवदिवखीसमुद्रता ३ बारसवसवेवियमुद्रताठ ४ । बावीसाअहं चिय ५ पक
 मास ६ बमीह ७ दिवससय ८ ॥ २ ५ उक्तीसमासआवय ८ पावयसु १० तद्वपारव ११ दुर १२ वासा । सखेज्जावियेया नेविल्लेसुचठेवोक्क ॥ ३ ॥
 हेतुमिवावसयाहं मज्झिस्वइस्याहंठवरिमसक्का । संखज्जावियेया ज्जावसंयतीसुं चि ५ ४ ॥ पमियावससमानो उक्तीसोइोइविरहकालोठ । विय

विरहिया उयवाएण पणप्ता ? गोयमा ! जहस्येण एक्कसमय , उक्तीसेण थारसमुक्ता , एव थक्कीपय

अपवना तेपवतो ज पठ प्रकर व्युत्क्रान्तिपद पयवनाग ब्रह्मपद तेइयो जाववा तथाव सेसतयव प्रहय, पचेइव तियेव यतिनेत्रिये मनुष्यगतिनेविये
 सेगतिनेविये उरज्जटबो बारव सुवुत्त ज्जकठो एव समय, तथा रत्तमभा पाविदेई चठवोस सुवुत्त १ सात भट्टोराचि २ पमरव अट्टाराचि ३ मास ४ एव
 दावमास १ बारमास १ ज्जमास ७ विरहकाल उरज्जटा जयसबो एव समय जाववा इमज्जीअ चिविवाग विरह जाववा, पमैरपज्जवा चिविवागो सख्या जयसवे
 शय तीअ उरज्जटबो सख्याता प्रसज्जाता चवता पचि इमज्ज तिदचम तिकेविये विरहकाव भिय मुद्रले । विमखिदिबाचंसमुच्चिमावय । तइव, बारसमुद्रत
 यणे उवोस ज्जइयमोसमपो, एकेद्रोने विरहकावसेअ मइो इत्यादि पयवनाबो सव जइया, तइति हेभमवन् । एमे कम्म तेसव सत्वहे भव्यवानो यापन्

पारमृनिर्दिहो मध्वेमुग्रइच्छुमपत्तं ॥ ५ ॥ उववाययिरइबासौ इएसोषिमिष्ठठदेवेसु । उवहुकाविएव सवेसुविहोहविसेया ॥ ६ ॥ अहलोएगसभए
उओनपनुष्टोतिबन्नामा । विरहोमिद्विवर्ण ए उवहुकवाञ्जियानियमसि ॥ ७ ॥ प्रथमश्चतेदग्गमोहेछाळ ॥ इतिगुरुगमनङ्गेः सागरस्याहमस्य । स्फुटमुप
बिनत्राहर पञ्चभाद्रूसमदा । प्रथमश्रुतपण्यावाप्तयत्तैव्यतीतो विवरळ वरणोत्तं प्राप्पसूरीवरराका ॥ १ ॥ इति श्रीमदमयेद्याचार्यं विरचितपाया जग
वनोयसी प्रथमश्रुते दम्भ उदैन्द्राः समासः ॥ १० ॥

ज्ञाणियस्य निरयसेस, सेव जते जतेहि जाय विहरइ ॥ पढमसए दसमो उद्देसो सम्मश्रो ॥ १० ॥
 जसांसददणिय १ पुढावि २ दिय ३ झुखउलिय ४ ज्ञासाय ५ । टेवायचमरथचा ७ समय ८ खिस्त ९
 लियकाय १० बीयसए ॥ १ ॥ तेणकालेण तेणसमएण रायगिहेनामनगरे होल्या, थखुन, सामीसमोसठे,

त्रिवरे । इह दममा उद्देया ठक्का शिक्षा । पठमससससस । एपक्षिडा यतकनो ठक्कापूरो शिक्षा । १ । १ । १ ।
 उमासमपुण्यद्विष । पते लोचना उल्पाद विरचक्या । द्विने वीजा यतकने विपे तेहनाउ उल्पासादि कहेहे—पक्षिडा उद्देयानेविपे उल्पास यने खद
 कना अधिकारहे । पठविद्विष यणठलिमामाह देयायमरवषा समयचित्तित्तिजायवोससए । पुविबो अधिकार वीजो २ इन्द्रियनो वीजो ३ मन्वन्तोयी
 अधिकार ४ भाषानो अधिकार ५ देवनो अधिकार ६ समरवषानोपधिकार ७ समयस्येवनो अधिकार ८ पक्षिकाव । एवीजा यत
 कने विपे दम उद्देया जावषा १ तण्डलमेण तेर्षमपए । तेकामुनेविपे ते समदनेविपे । रामभिक्षेनामयरेहावा । राजपुङ्गवामा नगरव्वे तेहना
 उपह उसाउ उवागेने विपे कय्यक । वसुधा । तिम कइवा । सामोसमानेदु । क्रोमवावोरकानो पाप्मा । परिसाविग्गवा । पयदा वादवा मोक्कनो पावो

धृत्य प्रतिमिते तथापि तदुच्छ्वासादीनां साक्षादनुपसन्नाज्जीवच्छरीरस्यच निरुच्छ्वासादेरपि कदाचिदुच्छ्वासादिविषया झङ्का
स्यादिति तन्निरासाय तेषां मुच्छ्वासादिवचनमस्तीत्येतस्यायमप्रमाणप्रसिद्धस्य प्रवर्गजनपरमिदं सूत्रं सवर्गलब्धमिति उच्छ्वासाद्यधिकाराज्जीवादि

परिसान्निग्या धम्मोकिहिं, पङ्कगयापरिसा । तेणकालेण तेणसमएण जेष्ठेय्यतेयासी जाव पज्जयासमाणे एववयासी, जेहमे जंते ! येइदिया तेइदिया चउरिंदिया पचेदिया जीया एणसिण श्याणामया पाणामया उस्सासया निस्सासया जाणामो पासामो जेहमे पुढाविकाइया जाव वणप्फइकाइया एगिंदिया जीया एण सिणं श्याणामया पाणामया उस्सासया निस्सासया णजाणामो णपासामो, एणसिण जंते ! जीया श्याणम

धन्नावर्द्धिप्या । द्विविध धन प्रजापत्या कक्षा । परिचापछिगया तेचकाळेच तेचसमएव । धन सांभलीनेपवदा पाणी बरी घरेमवा मनुष इत्यथ, तेंकासन
बिये ते समयनेविद्ये । जेउपतेशसी आवपच्छुशासमाहे । वडा शिष यावत् भगवत श्रीमहावीरस्वामी प्रते सेजताअका पर्युपासना करतावका । ए
ववसासी । दम कहता हुया । जेहमेमते बेद्विबा ते र दिबा चउरदिद्या पंसिदियाकोवा । जे एह हेमगवन् । अयन रसन बेइन्द्रीहै जेइने ते वे
इन्द्री, अयन रसन घाघ तीगइन्द्रीहै जेइन ते तेरिन्द्रो, अयन रसन घाघ चहु चारइन्द्रीहै जेइन, अयन रसन घाघ सहु ओष एपाँच इन्द्रीहै जेइने ते पं
चेद्रो । पाचामवा पाचामवा लसासंवा बोसासंवा आचानीपासामी जेहमेपुठविकाइया आववराफ्दकाइया एगिदियाकीवा । पाचम पाचम ते भीत
र सामासास मेबा लमास नौसास ते बाहिरो सास लसास मेबां पयवा पाचाम एपदनो पदीय लसास पाचाम एपदनो पयाव नौसास, तेइ
आणू देणू एतसे पस जोवनो सासीसास आणू देणू, जे प्रविबोकाविक फप्काविक तेककाविक बाळकाविक यावत् वनस्पतीकाविक एक
श्रीजीवेहैं आपवि एइनेत्रिवै पागमादि प्रमादे करो ओष पचानो प्रतीति जयजेइ तोपवि । एणसिच पाचामवा उम्मासवा विस्वासवा
पवाचामा चपासामी । एहनो भीतर सासहैं ते भीतर लसासहैं ते बाहिर सासहैं ते बाहिर नौसासहैं ते नळाचूं नदेखु । एएवभतेबीवा घाघ

पु पच्यन्ति ततो पदेपू प्यामदिद्रव्याणां स्वरूपनिर्णय प्रसपत्ताह ॥ विष्णुत्रतेओयेत्यादि ॥ किमित्यस्य सामान्यनिर्देशात्वा त्वाभि कि विचानि
द्रव्याणीत्ययः ॥ आहारगमोमेयवोति ॥ प्रपाननायाप्रष्टविशतितमाहारपदोक्तसूत्रपदति रिहाप्येयेत्यर्थ , साधेय-दुवयाइतिययाइंआवपववका

तिया पाणमतिवा उस्ससतिवा निस्ससतिवा ? हता गोयमा ! एणयिण जीवा स्याणमतिवा पाणमतिवा
उम्ममतिवा निस्ससतिवा, किय ञंते ! एतेजीवा स्याण० पाण० उस्स० निस्स० ? गोयमा ! दध्दणअणत
रममताइ दध्दाइ , खिसनश्चमखेज्जपएसोगादाइ कालनश्चसुयराठ्ठियाइ , नायनवसुमताइ गधमताइ
या पाणमतिवा उस्समताइ स्याणमतिवा पाणमतिवा उस्ससतिवा निस्सतिवा जाइं नावनयसुमताइ स्याणमति
मतिवा पाणमतिवा उम्ममतिवा निस्ससतिवा ताइ कि एणयखाइ स्याणमतिवा पाणमतिवा उस्ससतिवा नि

इतिवत्त ॥ जतागायमा ॥ जगोत्तम ॥ एतेविषजोवा पाणमतिवा । एतविष्यादिब न नात्तासंकारे, जोब भोतरसासवे । पाणमतिवा उस्ससतिवा जोस
पद नानान्य निर्देयपचाओ बिवादिमा प्रकारमाद्रब्ब सेमयवन् । पृथिव्यादि एवेदोचोव भोतर सासवे भोतर उसासवे बाहिर सासवे बाहिर
भोमावसवे इतिवत्त उत्तर । यायमा दब्बपाणपचतपदेसियाइव्वा । जेभोत्तम ! द्रव्ययो पनंतपदेगो पनंतपुत्तसद्रब्बपत्ते । सेतपोपसलेअपएवा
माठाइ आनपोपचरदिवाइ । जेवओ पचववत पाचामने प्रदेगे पुत्तसपवमाइ तेप्रते, नाचओ एव ससवना यावत् पचववत समयनो क्कित्तिना
तेवपत्ते । भावपावज्जनताइ संवमताइ रममताइ पाचमतिवा । भावओ वच १ सचितद्रब्ब गंध २ सचित रस ३ ते सचित अग ८ तेसदि
त इत्य सामोमास एवे पदे ४ । जाइ भावपाचमतिवाइ । बिबे भावओ वच सचित पुत्तस द्रब्ब । पाचमतिवा ४ ताइ बिबेववव्वाइ । पाचोवाइ प

इति आह्वयसुभ्रान्ताईतार्तिं एवमुक्ताताई वायव्यलंतमुक्तालाइपि इत्यादिरिति, ४ श्रीवेयिंदिरत्यादि ॥ वापायनिष्ठापाय
 ति ॥ मनुष्योपाद्यापायनिष्ठापायतवन्नो मयितव्या, इहैवं पाठेयि निष्ठापायस्य सूत्रे तथैवे ह्यप्रमानत्वात्, तत्र च
 वानिष्ठापायस्यपायाः सूत्रेण दर्शिता, एकेन्द्रियास्तेष्व-पुत्रविद्याइयावर्जते। अहविर्निष्ठावर्जते। गोयमा। निष्ठापाएवं अह्विसिं वाचायं पशु
 व सिय तिह्विसिमित्यादि एवमप्यायादिविधि, तत्र निष्ठापातेन यद्विषयं पशुविषयो यथा नमनादौ तत्रथा व्यापातं प्रतीत्य स्या त्विद्विषं स्या
 वस्तुविषयं, स्या त्वप्यविषं आत्ममति यत् संपूर्णं सोक्तान्तवृत्तावलोक्येन आविद्विष्यन्त्यादिपुद्गलाना व्यापातः सम्भवतीति ॥ सेसामियमाह्वि
 सिस्ति ॥ श्रेया भारकादिब्रह्मा यद्विषयं आत्ममति तेयादि ब्रह्माह्वान्तर्भूतत्वात् पशुविषय मुष्ठासाविपुद्गलयज्ञोस्तेवेति अथै कोन्त्रियाका मुष्ठा
 सादिनावा बुद्ध्यादाय वापुद्गलत्वा त्विवापुष्ठापिकाणा मप्युष्ठासादिना वायुनैव प्रवितव्य, मुत्तान्येन कोनापि पृथिव्यादीनामिव तद्विसृजने

स्ससतिवा श्राहारगमो नेयद्वी, आव पथद्विस, किंजन्ते ! णेरइथा श्राणमतिवा पाणमतिवा उस्ससति
 या निस्ससतिमा तचेव जाय नियमा ढव्हिसं श्राणमतिवा पाणमतिवा उस्ससतिवा निस्ससतिवा, जीवेण
 गिंदिया वाचाया निष्ठायाया ज्ञानियद्वी, सेसा नियमा ढव्हिसिं । वाउयाएणजते ! वाउयाएचेव श्राणम

ने यद्वे तिने स्स एव पथ इत्य मते । आहारमतिवा ४ । वासासास पथे यद्वे । आहारगममयेयव्यो । पथव्याना यद्वावीसमा पथनेविये कद्वी तेसूचपवति
 इद्वीकद्वी । आव पथद्विसि । वातत् पथद्विसि व्यावाव पावो जायरा । विषयभत चेरइया । विसा प्रकारना इत्य हेमगवन् ! नारद्वी । आचमतिवा ४ ।
 सामोत्तम यद्वे । तचेवजावविमनाह्विसिं पाचमतिवा ४ । तिमद्वीव वावत् निये अद्वियिना पुद्गलना सासास्त्राप्तं । ओवेयिद्विवा वाचाव विद्या
 वाय भाविमया । ओउपदे तदा ण्वेद्वियना पंचपदनेविये व्यावाते तदा निष्ठावाते विमिना विभागद्वी सामोत्तमस कद्वी । सेनाविमसाह्विसिं । ये
 प उगुबोस नारद्वीद्विनद्वि तेवववो अद्वियिना कद्वी । वाउवाएचंभेते वाउवाए । वाउवाय हेमगवन् ! वाउनेद्वी । चेरपाचमतिवा ४ । निय

हात्नेन परकायज्ञानेनैव भयद्रुपतिं त्रियते ॥ मोक्षपुठेति ॥ सोपक्रमार्थेनमिदं ॥ स्वकलेवरात् ॥ सियसरीरिति ॥ स्यात्स्वयम्बित् ॥
 शरमियवेदविषादं विष्यज्जायेत्यादि भयमर्थं श्रीदारिकवेदिकियापक्षया उग्ररीरी तैजसकामार्थेयपेक्षया तु सशरीरी निकायमतीति वायुकायस्य
 पुनः पुनः क्षत्रे योत्वति जंनतीति उक्तं मयः कस्यापि भुनेरपि सवारणकापेक्षया पुनः पुनः सत्रे योत्वतिः स्यादिति द्वायंयथा ॥ मन्त्राद्वयजते ।
 निपठत्यादि ॥ यताही प्रासुजमोमी उपलब्धत्वा देयवीयादिबेति दृश्यं निर्यन्यं साधु रित्यर्थं ॥ इदं ॥ श्रीयः मागच्छतीति योगः किंविचःसु

ससरीरीनिरुक्तमइ श्रुसरीरीनिरुक्तमइ ? गोयमा ! सियससरीरीनिरुक्तमइ सियश्रुसरीरीनिरुक्तमइ, सेकेणठेण
 जते ! एयं बुच्चइ सियससरीरीनिरुक्तमइ सियश्रुसरीरी ? गोयमा ! धाउकायस्सण चत्तारिसरीरया पयसत्ता
 तजहा—उराछिए वेउछिए तेयए कम्मए । उराहियवेउछियाइ विष्यजहाय तेयकम्मएहि निरुक्तमइ, सेते
 णठेण गोयमा ! एवं बुच्चइ सियससरीरी सियश्रुसरीरीनिरुक्तमइ । मन्त्राद्वयजते ! नियठे नोनिरुक्तमवे

विचरमइ । देगातम । कवचित् प्रकारे यरोर संहितं नोक्खे । सियससरीरीविचरमइ । कवचित् प्रकारे यरोर संहितं नोक्खे । सकेवैव भते एवमुक्खर ।
 ते वामाटे वेमगवन् । इमकच्च । सियससरीरीविचरमइ । कवचित् प्रकारे यरोर संहितं नोक्खे । सियससरीरीविचरमइ । कवचित् प्रकारे यरोर संहि
 तं नोक्खन् । मायमा वाउवायस्यन् । इमोतम । यत्तारिसरीरया पयसत्ता तजहा । चार यरोर कच्चा तेववैवे—पौराणि वेउछिए तेयए क
 म्मए । पौराणि १ वेकिय २ तैजस ३ कामस ४ । पौराणियवेउछियाइ विष्यजहाय । तिहं पौराणि १ वेकिय २ एवेयरीर छविने नोक्खे । तेयव
 यएविचरमइ । तैजसकामार्थमो यपेक्षाने नोक्खे । सेतेवइ च गायमा एवमुक्खर । ते तेवेयदे वेगोतम । इमकच्च । सियससरीरीविचरमइ ।
 विचारेवै कवचित् प्रकारे यरोर संहितं नोक्खन् । सियससरीरीविचरमइ । किवारेवै कवचित् प्रकारे यरोर संहितं नोक्खे । मन्त्राद्वयजते विचरे नोनिरुक्तम
 वे वानिरुक्तमभवववचे । प्रासजमीवी वेमगवन् । निपेव कच्चा साधु जेवे भवकप्पानयो भयता विहार जेवे रुच्योमवो । चोपहीचससार । चतुर्गतिं मम

त्रित्याह ॥ मोनिननुनपाति ॥ यमिरुद्रागतनजन्मा ऋमप्रवाप्राप्त इत्ययः अप्यत्र प्रयद्भ्यमाप्तव्यमोक्षोपि स्यादित्याह ॥ मोनिरुद्रमवपवधेति ॥ प्राग्प्रयनयविभ्भारइत्ययः अयं च देवमनुजयमपन्थावेष्टयापि स्या दित्यतश्चाह ॥ अप्रहीबसंसारंति ॥ अप्रहीबसंतुंगतिगमनइत्यर्थः, यतएव न तर्ण्य ॥ नोपहीबममारयपठिञ्चति ॥ अप्रहीबमसारवदाकर्मां ॥ अयं च सुरुक्षतुभ्यतिगमनतोपि स्या दित्यतश्चाह ॥ मोयोच्छिन्नसंसारंति ॥ अद्भुटि नचतगतिनमनानुद्वयइत्ययः अतएव ॥ मोयोच्छिन्नमसारवेयिञ्चति ॥ मोनैव व्यवच्छिन्न मनुयाभ्यव्यवच्छेदेन चतुंगतिगमनवेद्यं कर्त्तव्यं यस्य स त

नानिरुद्धजयपथे णोपहीणमसारे णोपहीणससारवेयणिज्जे नोवोच्छिणससारवेयणिज्जे
नानिष्ठियठे नानिष्ठियठकरणिज्जे पुणरायि इच्छतं हव्मागच्छइ ? हता गोयमा ! मक्काडणनियठे जाव पुणर
यिडुत्यत्त हव्मागच्छइ । सेणजत ! कियत्तवसिया ? गोयमा ! पाणतिवत्तवसिया भूतेतिवत्तवसिया जीवे
तिवत्तवसिया सनेतिवत्तवसिया विन्नुपत्तिवत्तवसिया वेदेतिवत्तवसिया ? पाणे भूये जीवे सत्ते विसूवे

[illegible]

या, वतपुत्रः । नोनिष्ठिमसति ॥ अतिष्ठितप्रयोजनो उत्पद्यते । नोनिष्ठियद्वारबिम्बेति ॥ नोनेवनिष्ठिताभ्यामायिव कर्त्तवीयानि हस्त्यानि यस्य स तथा यत् एवंविधो साधनाः पुनरपीति ज्ञावादीं संधारे पूवे प्राप्त मिदानीं पुन विंशुद्धकर्त्तावाग्रेः सकाशाद् दसभावाभीय ॥ इत्यथ तस्या यत् एवंविधो साधनाः पुनरपीति ज्ञावादीं संधारे पूवे प्राप्त मिदानीं पुन विंशुद्धकर्त्तावाग्रेः सकाशाद् दसभावाभीय ॥ इत्यथ मतमर्थे अनेअज्ञाष्टियदनरमाकिन्नरकगतिसमसहचरे इत्यतमितियाठात्मर, तथा नेन प्रकारेण इत्थं तद्भाव इत्थंत्व मनुष्यादित्थ मितिजाव- अनुस्यारसीयेव प्रारुतत्वात्, ५ इद्वति ॥ द्वीपं ॥ आगच्छइति ॥ प्राप्नोति अनिधीयते च क्षपायोर्वया रप्रतिपतितवरसानां चारित्र्यता सुधार चागरपरिग्रमं यदाह-अहउयसतकसाठे सहजकंत पुकोविपक्रियाय ॥ सच ससारचक्रयतो मुनिबीवप्राकादिना नामपदजन कासनेवेन युगप च वाच्याः स्यादिति यिल्लिपुः प्रययन्नाह ॥ सेवमित्यादि ॥ तत्र समिर्यन्त्रीकाः किं शब्दः प्रक्षे सामाप्यथाचित्वाच्च नृपुंसकस्मिन्नेन निविष्ठइति एव अन्वयंपुरुक्तयेत्यर्थो वक्तव्यः स्या रप्राकृतत्वाच्च सूत्रे नृपुंसकस्मिन्नुक्तास्येति अन्वयपुरुक्त्यारदे रुध्यमानः किमसी वक्तव्यः स्या दितिजावः भद्रो नरं ॥ प्राप्नोति ॥ वतपुत्रमित्यादि ॥ तत्र प्राकडइति एतत् त्रपति वक्तव्य स्यात् यदो ष्ट्वासाविमन्वभात्र भाभित्य तस्य निर्देशः क्रियते, एव प्रव

देतियसससि । सेकेण्ठेण पाणेति यत्तससि ? जाय वेदेति यत्तससि । जम्हा श्याणमति या पाणमति
या उत्सससति नीससंति या तम्हा पाणेति यत्तससि । जम्हा नूएअयइ नयिरसइ तम्हा नूएसियत्तससि

મૂલે ૨ જાણે ૨ છત્તે ૪ વિષ્ણુ ૫ । પ્રાણ મૂત જીવ સ્વલ વિષ્ણુ । વેદ ૬ એ સ્વલોત તેજને કહીયે । સેવેવેદ જમતે । તે એપણે હિમગચ્છુ ૬
મ જગ્ગ । પાણેતિવત્તઅંસિયા । પ્રાણ રસ તેજને કહીયે । જાવવિષ્ણુતિવેદાવિવત્તઅંસિયા । યાગવ વિષ્ણુરસો વેદરસો તેજને કહીયે
હતિપ્રગ્ન જત્તર । મો
યમા જનાયાજમતિયા । જેનોતમ । જેમાટે મોતરણાસહી । પાણમતિયા જસસતિયા । મોતર જસાસહે, જાહિર સાસપદે, જાહિર જસા
મ પદે । તજાપાણેતિવત્તઅંસિયા । તેમાટે પ્રાણ એજૂ તેજને કહીયે । જનામૂળ મયદ મવિષ્ણુ । જે કારણથી ધર્મોતજાહે શ્રીયો વર્તમાનજાણે
ધામ્ય
મિજાણે પૂલે । તજામૂળેતિવત્તઅંસિયા । તેમાટે મૂત એજૂ તેજને કહીયે । જના જીવેજીવદ । જે કારણથી જીવ તેજાના એજીવ પ્રાણપ્રતે ધારે । જીવ

मादिपमविषयया मूतादिद्वयपञ्चकाच्यता तस्य कासनेदेन व्याख्येया, यदा तूष्णासादिपन्ने युगप दधी विवक्षते तदा प्रायो जूतो जीवः स
 त्वा विप्रो येदयितावति स्य तमप्रति वाच्यं स्या दयवा निभमने वाक्यमवेद सतो न युगपत्यव्याख्याकार्येति ॥ जम्हाजीवेइत्यादि ॥ यस्मा ज्जी
 य धात्वा सो जीवति प्रायान् पारयति तथा जीवत्य मुपयोनसद्यश्च आपुण्य कम्म उपजीवति अनुजगति तस्मा जीविवति वस्तव्य स्यादिति ॥
 जगामतमुनामुज्जिक्कम्महिंति ॥ सत्त आसत्तः शस्सोवा समयोः सुम्भरा २ सुवेष्टासु दायवा सत्तः संबद्धः क्षुप्तावुप्पेः कर्मेत्ति रिति अनन्तरो

या, जम्हा जीवे जीयइ जीयस्स श्चाउयच कम्म उवजीयइ तम्हाजीवोतिवत्तस्ससिया, जम्हासत्ते सुहासुहे
 हिं कम्मोहि तम्हा सत्तेयिवत्तस्ससिया, जम्हा तित्तकटुकसायश्चयिलमज्जेरेसेजाणइ तम्हा विण्णस्सियस्सह
 सिया, वेदेइय सुहदुस्सं तम्हा वेदातिवत्तस्ससिया, सेतेणठेण जाव पाणेतिवत्तस्ससिया, जाव वेदाति
 यत्तस्ससिया । मन्नाइण जते ! नियटे निरुद्धनवे निरुद्धवपयचे जाय निठियठकरणिज्जे, जोपुण रविइ
 च्छस्स हस्स मागच्छ्छ ? हत्ता गोयमा ! मन्नाइण नियठ जाव नोपुणरयिठत्थस्स हस्स श्चागच्छ्छइ सेण जने

तयाउयचकच्चउवजीवइ । तथा जीवत्य उपयोन सद्यश्च अपुण पादुक्कम उपयोवति पनुभवे । तम्हाजीवेतिवत्तस्ससिया । तेमाटे औव एइयू तेइने ज्जी
 ये । जम्हाजतेममामेहिंक्कयोहि । जे माटे मज्ज पायज पयवा समवहे संदर पमंहर चेठानेविपे ममाइमक्कमक्क सबंधे । तम्हासत्तेतिवत्तस्ससिया ।
 ते माटे मत्त एइयू तेइने कहीये । जम्हातित्तकच्चमायचविममहरसे जावइ । जेमाटे तित्त कटको कसावको चविक्क महर ए पांवरत्त जावे । तम्हा
 विण्णतिवत्तस्ससिया । तेमाटे विप एइयू तेइने कहीये । जम्हावेदेइयसुहदुस्स । जेकारवधो वेदे चटुमवे सुक्क मत्ते तथादुच्चमत्ते । तम्हावेदातिवत्तस्ससिया ।
 तेमाटे वेठ एइयू तेइने कहीये । सेतेवइ चकावपावेतिवत्तस्ससिया । ते तेवे पवे जावत्त प्राच एइयू तेइने कहीये । जाववेठानित्तस्ससिया । जावत्त
 वेद एइयू तेइने कहीये पुंज्जो जेपव तेइया विपरोतपरो कहीये—मन्नाइंमत्तेविपटेनिवत्तस्ससिया । मनुजमोको जेभनवत्त । निग्गिक्कवा

कस्ये यापस्य विपर्ययमाह ॥ मलाहत्यादि ॥ पारगएति ॥ पारगतः संसारसागरस्य प्राविनि द्रुतवदुपचारादिति ॥ परंपरमएति ॥ परंपरया सिध्द्यादुद्यादिगुणस्यानन्तानां अनुप्याविसुपतीनांयाः पारपर्येष गतो प्रवाम्मोषिपारं प्राप्ताः परम्परागत, इहा मन्तरंरुपतस्य संसारदुष्टिहानी उ

किं यत्तद्धसिया ? गोयमा ! सिद्धेतिवसद्धसिया , युद्धेतिवसद्धसिया , मुत्तेति वसद्धसिया , पारगएति यत्तद्धसिया , परंपरगएति वसद्धसिया , सिद्धे युद्धे मुत्ते परिनिष्ठुते श्रुतकठे सधुदुरुकप्यहीणे त्रिवसद्धसि या संय जते जतेति , जगव गोयमे समण जगव महावीर यंदद्व नमसद्दत्ता सजमेण तवसा श्रुप्याण

५ रुध्यादि पाणिना जग रु ध्याद्धे भवना विप्रार जेहे । कावविह्वररिखे । बाक निठिताय करणे प्रवीजननो करणे पूरलोधी । बापुवरविद वरतंरुधमागच्छ । नही यही मनुप्यादि भवप्रते जतावसा पावे पमि इतिप्रन्न उत्तर । संता मोयमा । ह्योतम । सदाईर्यिथे । घतादि प्रासुध भावो निगदमाधु । कावपापुवरविह्वरतंरुधमागच्छ सेवमतेविवतत्त्वसिया । बावत् नहीयसी मनुवादि भवप्रते जतावसा पावे पमि, तिहा ते निर्विबजोइ नं दाक्काभंकारे, हेभगवन् । म्कडहाव इतिप्रय उत्तर । गोयमा सिद्धेतिवतत्त्वसिया । जेगोतम सिद्ध एवत् तेइने कडोये । बडेतिवतत्त्वसि बा । इव एवत् तेइने कडोये । मतेतिवतत्त्वसिया । मज एवत् तेइने कडोये । पारगएतिवतत्त्वसिया । संसार सागरनेपारे पडता एवत् तेइने कडो ये । परंपरगएतिवतत्त्वसिया । सिध्द्यादि सुवस्मानकने तडा मनुवादि गतिने परंपराये यमा एवत् तेइने कडोये । सिध्दे १ बुधे २ सुते ३ । सिध्द बुध मज । परिनिबधयंतकरे । परि भिहंत बडा ४ संसारना संतलोधी । समनुप्यहोवेतिवतत्त्वसिया सेवमते ३ ति । सगडा बुध प्रचीनबयाद्धे क इने एवत् तेइने कडोये गोतम बाया तइति हेभगवन् तुले कडो तेसखे पयवानहो । भगवं गायमे । भगवत गोतम । समज भगवं महावीर । यमय भगवत योमहावीरसामी पते । वंदर कमसद २ ति । वधिं ममरकारकरे पादीने ममरकार करोने । सप्रमेवतवसाधप्यापभावमाचे विहरइ । नवा धा यता कमशारीये जेवेकरी ते सपम कडोये भन्या कमजेटिदे जेवेकरी ते तपकडोये ते सुवम उपसधाते । तएवसमेभगवमहावीरे । बाब्बाने भावता

ते निदुःख चत्पुत्रान्, तेन मन्त्रेण चार्पणं क्षुत्पादनाये स्कन्दकथितं प्रियसुरिदमाह ॥ तेनं कासेन मित्यादि उप्यननादुदसकपरे ॥ इह यावत्
कराणां ॥ चरदा जिवे बवन्ती मधुयू मधुदरिलो भागासणएवं कतेन मित्यादि ॥ समधरबालवाप्यमिति ॥ गद्गमासस्सति ॥ गद्गमालात्रिपान

ज्ञात्रे माणे विहरइ, तएण समणे जगव महावीरे रायगिहाठ नयराठ गुणसिलाठ चेइयाठ पन्निस्सकम
इ पन्निस्सकमइत्ता घट्टिया जणवयविहार विहरइ, तेणकालेण तेणसमएण कयगलाणाम नयरीहोत्या, व
गाठ, तीसेण कयगलाए नयरीए याहिया उत्तरपुरिच्छिमे दिसीजाए ठत्तपलासए णाम चेइएहोत्या, यथाठ
तएण समणे जगवमहावीरे उप्यन्तणाणदसणधरे जाय समोसरण परिसा निगया, तीसेण कयगलाए
नयरीए शुद्धुरसामते सायत्थीणाम नयरीहोत्या, यखठ, तत्थण सावत्थीए पयरीए गद्गनालिस्स छ्यतेवासी

यथा भोचरे तिवारे नमच भगवत श्रीमहाभोरस्सामो । रायगिहाभाचरराथा गुणसिलाभाचेइयाथा । राधयइणामा ममरबी गुणगोष्ठकनामे यव
ना येयवजो । पडिबिज्जमर २ ना बडिमाजबवयविहारविहार । मोक्खे मोक्खमोन वाहिर वेगमोखानेविपे विहारकरे । तेवकासेन तेवसमए ॥ ते
काज्जनविपे तेमममेविपे । कयगनानामपयरोहात्ता वचपो । कयगनानामे नयरोइवे वचक उवांसो परेकइया । तीसेकयमसाएचवरोए । तेइ व
वात्ताभकारे चवगमा नयरीमे विपे । बडिबाउत्तरपुरिच्छिमेठिसीमाए । वाहिर उत्तर पूर्वनादियि विभाग एतवे इयानकूवे । अत्तपलासएचेइएहोत्या
उपया । अत्तपलास इयैनामे यचना येव इया तेइना वचक उवांसो जाववा । तएवसमे भगवमहावीरे । तिवारे नमचमगवत श्रीमहाभोरस्सामो ।
उप्यववाचदसवधरे । जपना चवमज्जन यमे केवकइयंन तेइना चरवहार । जावसमासरच । यावत् समारच वाहि अइवो । परिसाचिज्जवा । परि
पना वीइया मोक्खी । तोमेवइइगणाएचवरोए चट्टुरसामते । तेइ च वात्ताउत्तरारे अर्ययथा नयरीवी वच् चसगनबी वच् निजटपचनो । माक्खी
चामेचवरोहाताउपया । तिहा सायथोनामे नयरो छइ ते नगरोना वचकउवाहि उप्यमनोपरे कइवा । तत्तर्जमाउत्तोएचवरोए । तिहा सावत्थी नगरो

परिग्राह्यस्य ॥ रिउयेयज्जुयेयसामयेयपययुवययति ॥ इह पट्टीयुययनतोपदोनात् अय्येययज्जुवेदसामवेदायवेदामामितिद्वय इतिहास
पुराण उपपन्नो ययाते तथा तेवा ॥ चउरहयेयावति ॥ यिद्वेयपव निपदुच्छावति ॥ निपेयते नामकोशः ॥ सगोवगावति ॥ चङ्गानि शिवादी
नि पद उपाङ्गानि तदुक्तमप्यनपराः प्रत्ययः ॥ सरहस्यावति ॥ येदपययुक्तानां ॥ सारको ॥ सारको व्यापमद्वारेण प्रवक्तव्यः स्मारको वा
मया विस्मृतस्य सूत्रादेः स्मारकात् ॥ वारयति ॥ वारको उगुहपाठमियेयात् ॥ वारि त्याठ सत्र चारको उधीतामा मया चारका
त् ॥ पारयति ॥ पारगामी पङ्गयिदिति पङ्गयानि सितादीनि वत्पमाकानि सङ्कोपाङ्गामामिति यदुक्त त हेदपरिकरचापनार्थं मयया पङ्ग
विदि त्यत्र तद्विचारकस्य मूलीतं विद्विचारणइतिवचनादिति न पुनरुक्तत्वमिति ॥ सचित्ततयिसारयति ॥ आपिसीयज्ञाद्यपरिस्ततः तथा ॥ स

खदणुनाम कञ्चायणसगोत्ते परिस्वायगे परिवसइ , रिउयेय जजुवेय सामवेय अहस्रणवेय इतिहासप
चमाण निघटुठठाण चउरहयेयाण सगोवगाण सरहस्साण सारण वारण धारण पारण सङ्गवी सठित
तयिसारण सखाणे सिस्काकप्ये वागरणे त्वे निवत्ते जोहसामयणे अय्येसुय वक्तुसु यनराणसु परिस्वायणसु

नेत्रिये । गहभाविमप्येनेत्रामो । गहनामो इमेनामे परिव्राजक तापमना गिष्य । खइएचामकवावचसुगोत्ते । खइइ इसे नामे आत्मावनगोचरे जेइना
पतिगामयेपरिवसइ । परिव्राजक वसेत्ते । रिउयेय । अउरवेय । यजुवेदो । सामवेय । सामवेदो । पञ्चवचवेय । पञ्चवच वेदना । इति
वामपचमाण । इतिहासनामै परावत्ते पाचमा जेइनेते । विघटकडाण । नाम मयच खडावै जेइने । चउरहयेयाव । वारि वेदना । संमार्चगावं सरइ
माव । शिवादि षम तथा तद्वेनिये जेयवच खडावै तेइनी वुत्ति । मारण वारण धारण पारण । तेइने वार २ समरे पयइपाठ निपेयवरिये वीये
धरे पारनामा । मङ्गवको मङ्गितविसारण । अयमना आव आपिसीय ग्राप्तना आव । सखावे सिस्काकप्ये वागरणे छट्टेतिइने । गणितयाथना का
च पचरसरूप याजना आव गज्जना आव पदमचच ग्राप्तना आव गज्जनी उत्पत्तिना ग्राप्तना आव । जातिसामयवे पञ्चमुयवइसु वभंसणसु परि

मायति ॥ भावेतरङ्गपुपरिनिष्ठित इति योगः, परब्रह्मेदेकत्वमेव व्यनक्ति ॥ विस्वात्म्येति ॥ त्रिधा अक्षरस्वरूपनिरूपक आत्म कस्यच तथा विपन्नमाचारनिरूपकं शाश्वतम ततः स्यादक्षरब्रह्मा च्छिदात्म्ये ॥ वायवेति ॥ वायुआत्मे ॥ च्छेदेति ॥ पद्मलक्षणात्मे ॥ निरुचेति ॥ अदृश्यस्य निवारकतात्मे ॥ ओङ्कारमाययति ॥ न्येति-आत्मे ॥ यत्तस्यसुति ॥ ब्राह्मणसम्बन्धिषु । परिधाययसुति ॥ परिधायकसत्त्वेषु ॥ मयेषु भीतिषु द शन्नपित्ययः ॥ निर्यटति ॥ निर्ययः अयदइत्यर्थः ॥ वेद्यासिंशयस्यति ॥ वेद्यासा मङ्गावीरजननी तस्या अपत्यमिति, वेद्यासिको जगदास्त एव एतन्नं नृवेति तद्वृत्तिरुक्त्या दिति वेद्यासिकः भावः साधुचनायुतपामनिरतइत्यर्थः ॥ इयमकवेति ॥ इयमकवेति ॥ एत मागेपं प्राप्त ॥ पुच्छेति ॥ पृष्ठवान् ॥

नएसु सुपरिनिष्ठिए याचिहोत्या , तत्पण सावत्थीए नयरीए पिगलए नाम नियठे वेसालियसायए परित्र मड , तएण से पिगलए नाम नियठे वेसालिसायए अण्णया कयाइ जेणव खवए कम्मायणसगोत्ते तेणेव उयागच्छइ उवागच्छइसा खवय कम्मायणसगोत्त इण मस्केय पुच्छे , मागहा ! किं सस्यतेलोए अण्णतेलोए

नाएमुच नएमु । स्वातिव मावना आव मोआइनेदिये वपुन घबईनेदिये पत्रिवावक संवंधीनेदिये नीतनेदिये । सुपरिनिद्रिएखा
रिवाया तजपंभाजनीएचवरीए । मनोपरि निरपायना आव एवना एवकपरिवाभव ज्ञया तेइनेदिये ए बाव्वावकारे, सावलो नामै नमरीये । धिंगल
एषार्धनियठे बेमादियमावए परिवमए । विगन नामे निपं ब साधु नमब इत्यब विमाका ओमहावोरनी माता तेइनीपुब ओमहावीर तेइना वचन
ना रनिजवई । तएवबेपिगनएषामिचियठे । तिवारे तेविमलनामे निपेब साधु । वेसातिबसावए । ओमहावीरना वचन सुबियाने रसिक । पचबावया
ई त्रैवेदार्णए । एवदा प्रस्तावे बिबारेसे त्रिवा एवक परिवाजक । बवावबसमोत्ते । तेबेवठवागएवइ २ ता । कात्वायनगोपीय त्रिवा पयि ति
वा पारोने । वंदएववावकमाभ । ब्वाव कात्वायनगोपीय प्रते इवमकीउपुरवा । इव पालेये प्रअपूवै । मागवा । मयबदेयना खयनो ते मगध ।
बिगपदेनार पचतेनाए नपतेओवे पचतेओवे । एव साव रंत सधित एलायतासावना रंतो पचया नमतसावके नाकनो नमतनवी जोव रंत सधि

मागच्छति ॥ मगपञ्चनपदञ्जातत्वात् मानस सत्त्वं हेमागच्छ ॥ यच्छच्छति ॥ संसारवद्वेदनात् ॥ हायइति ॥ संसारपरिहान्येति, एतावतावेत्यादि ॥ एतावताप्रमञ्जात तावदास्यादि उच्यमानः पृच्छमानः एव मनेन प्रकारेण एतस्मि आस्थाते, पुनरन्य त्रप्रत्यामीतिद्वयम् ॥ सकिण्णइत्यादि ॥ किमिदं मिहोत्तरं निर्देवति सञ्जातमङ्गुः इदं मिहोत्तरं साधु इदं न साधु अतः कथं मन्त्रोत्तरं सत्ये इत्युत्तरसाक्षात्काङ्क्षावान् काङ्क्षितो स्मि अहं तरे इतो विमस्य प्रतीति इत्यस्यते नवे; त्वेवं विचिञ्चिस्त्वितो जेदं समापको मते प्रोक्तं किङ्कर्तव्यताव्याकुलत्वसंशय मापन्नः कस्तुप मापन्नो भाइ मिह किञ्चि ज्ञानामी त्वेव स्मदियय आसुयं समापन्नइति ॥ नोसञ्चाएति ॥ न ज्ञातोति ॥ पमोक्कमक्काइठति ॥ प्रमुच्यते पर्यनुयोगव्यवसा दने

सस्यतेजीवे स्यतेजीवे सस्यतासिद्धी स्यतेसिद्धे स्यतेसिद्धे केषामरणेण मरमाणे जीवे यदुद्धया हायइया एतावताव आइस्त्राहि युञ्जमाणो एव तएण से खदए कञ्चायणसगोत्ते पिगलएण निय ठेण वेसालीसायएण इण मरकेव पुच्छिण समणे सकिण कस्विण धित्तिगिण्णिण नेदसमायसो कलुससमायसो णोसयाएइ, पिगलयस्स नियठस्स वेसालियसावयस्स किञ्चियपमोक्क मरकाइठंतुसिणीए सच्चिठइ, तेएण

तवे पञ्चवा चोव चंतरहितवे । सयतासिद्धी पर्वतासिद्धी सयतसिद्धे पर्वतासिद्धे । सिद्धि मिया अंतसहितवे पञ्चवा सिद्धयिषा अंतरहितवे सिद्धना चोव चंतमहितवे पञ्चवा मिहनाचोव अंतरहितवे । केवेवामरणेचं । किसे मरणेकरो । मरता वको चोव । वपुइवा । संसारकरो वृद्धि पामे । शाबतिना । संसारव इमि पामे । एतावेवाव आदिक्काइविद्युसमाचो । एतसो प्रत्य पूज्जो ते पडिवा कको पजे वीजो प्रत्य पूज्जं पूज्जमान । त एवसेउंदए कञ्चाववसमाणो । तिबारे तेक्कइव कात्तावन योचोव । पियवएवंचिउठेय । पिगसनामे साधु । वेसादियसावएव । योमइवोरेना वचन सु विमाने रसिक्क । इवमस्सेवपुच्छिपममाचे । इव पावेपे पूज्जा यक्का । ससिए वंछिए बित्तिमिच्छिए । एवको उत्तर वारि इसीयक्का जपनो एवको उत्तर विम पामिये एवको उत्तर दोवै एवने प्रतीत जपवज्जे । नेदसमायस कलुससमायस । मतिमेदपात्ता मतिमपमाचो इ इवो खोचो कको नजाय् ? इम

से पिगलए नियठे वेसालीसाथए खदय कच्चायणसगोत्त दोच्चपि इण मस्केव पुच्छे, मागहा ! कि सस्यते
 लोए जाय केणवामरणेण मरमाणेजीवे यहुठवा हायइवा एतावताय श्याइरुकाहि युच्चमाणो, एव तएण ते
 खदए रुच्चायणसगोत्त पिगलएण नियठेण वेसालीसावएण दोच्चपि तच्चपि इणमस्केव पुच्छिए समाने सकि
 ए फखिए वित्तिगिठिए नेदसमायन्ने कलुससमावन्ने नोसवाएइ, पिगलस्स नियठस्स वेसालियसावयस्स
 क्रिचियिपमोस्सकमस्काइत्त तुसिणीए सचिठइ, तएणं सावत्यीएनयरीए सिधाऊगजायपहेसु महयाजणसम्म

पातानविदे वपुग्गपाया । चासंभाएए पिबसवक्ख पिबठक्ख । उत्तर देहं नमकाये पिगबने निर्गुबने । वेसानियसावसक्ख । क्विचिवि । ओमहावीरना य
 वन भविबाने रगिक्खे । काहं एव पवि । पमाळमळाएवा । प्रओत्तरवज्जवा, समव नबबो । तुमिषोणसिद्ध । तिवारे मोनक्खो रओ । तएणसेपि
 गणपविठे । तिवार पओ ते पिगल निर्पेक्ख साधु । वेसाखियसावए खंदयकवासवसमीत्त । ओमहावीरणाभोना वचनना रगिक्खे खइक्खमते काव्या
 यन मावना वयो मत । दावपिइवमस्सेवपुच्छे मागहा । भोजोवार पवि इसे पाचेये पुच्छिवासागो इमगघदेशना छपना । किसयतेभाए जाववेववा
 मरदेव । स्सू भाक्क पंत सजित्थे इत्थादि यावत् बिसे मरवेकरो । मरमाचेवोवे वठइवाइयइवा । मरतोबबोवोय संसारना यठवावो बडे पबवा वट
 राओ घटे इनिदामे । एतावतावपाइक्खादि बुद्धमाचे । ए मय्थो पडिवा उत्तर क्वि पढे वोओ प्ररन्णो इम पूजता । एवतएवसेवदए । इम ति
 वारे ते खइक्ख । वज्जवचसगीत्ते पिगमएवनिर्घठेव । काव्यावमजीवनाधवो पिगलनामे निपेवसाधु । वेसाओसावएवं दोवपि । ओमहावीरणाभोना
 वचनओ रगिक्ख योओवारपवि । तवपि इवमस्केव पुच्छिएयमाचे । भोजा वारपवि इसे पाचेये पूजोवबो । सखिए क्विइए वित्तिगिरिक्खए । यक्का ज
 पनो क्विचित्तयो वसविये सदेवइवा । मेइसमापवे वहुससमावचे । बोसंभाएए । ममनेविदे वहुसपवो उपनो उत्तर देहं नमके । पिगलवक्खनिवठ
 म्म । पिबठने निर्गुबने । वेसानियसावसक्ख । ओमहावीरना वचनना रगिक्खने । क्विचिविपमोस्सकमळाएठ । काहं एवपवि प्ररन्तो उत्तर क्वइवा न य

मो भ्रममात्रो मङ्कारो मन्त्राद्यो फलाच्च मयस देवय ऋषय पञ्चवासाभो एयवे पेक्षजये दियाय सुहाय सुमाय निस्तेयसाग् आशुनामियताए
मवितासह निबहु यदेवतागुणपुता एव प्रागा राहता सुतिपा माहता प्रता जोहा मङ्गरे लेखइ अत्रेयबहवे राहसरतलवरमाक्रियकोट्टुविय
इद्वनहिमुवाइसत्यवाइपत्रिपुत्रु नावउक्किहिमोइभायवोसकलपसरवबसुहुरणयपियकरेमाषा सावत्यिए मयरीए मळ मळकेब भिगच्छति ॥
यस्याय मये वावस्यां भगव्यां यता ॥ मइयति ॥ मइनां अमसंमहु सात्र वजुजो न्योन्यस्यैव मास्यातीतिवाक्यार्थं , तत्र जनसमह उरोनिःपेप इ
तिजयमदशने वा मुमुक्षु पाठान्तरे शब्दइतिवा अमभूइ द्यकाद्याकारो जनसमुदायः घोखो इत्यत्रवर्गोध्यनिः कलकनः सएवो पलन्यमान
यवर्गवैनाग उरिग मम्यापः ब्रह्मोनाकारोवा । जनसमुदाय उरक्षसिक्ताः समुदायएव लघुतरजनसखिपातो उपरापरस्याभेज्यो जनानां भील
न पपामतिरूप मित्युचितं तथा रूपया मङ्गतरूपाया ॥ नामगेयस्सति ॥ नात्रो यावृच्छिक्त्वा निधानस्वगात्रस्य ब गुहनिप्यत्रस्य ॥ सवद्यया
य ॥ ययणन ॥ किमंगपुणति ॥ किपुनरिति पूर्वाक्कापस्य विद्यापद्योतनार्थः , अद्रुत्यामम्रवे अभिभमन अग्निमुद्गमन वन्धन सुतिः , नमस्यनं प्र
ममनं प्रतिप्रच्छनं शरीरादिवाता प्रज्ञः , पर्युपासनं सुवा तथा मभिमनार्दीना माव क्षता तथा आयस्वे त्यायप्रवेदुक्त्वात् पात्मिकस्य य
ममतिरुदुह्यात् ॥ यदाभोसि ॥ लुम ममस्याम इति प्रब्रमामः सुस्कारयाम ध्यादर कुर्मो यत्कार्बनया सुन्मानयाम सुचितप्रतिपत्तिभिः किम्भूत
मित्याह कल्याणं कल्याणइतु मङ्गमदुरितोपग्रमनहेतु देवतं देव नैत्यमिव नैत्यं पर्युपासयामः सेवामहे यतत् ॥ इति ॥

ण समण नग्न महाधीर वदामि नमसामि सेय खलु मे समण नग्न महाधीर वदिसा नमसिसा सक्कारे
सा सम्माणेत्ता कक्षाण मगल देवय चेदय पज्जुयासेसा इमाद्धचण एयाद्धाह् अथाह् हेज्जहं पसिणाह् वाग

पञ्चमिधं । तेमाटे ऋषाञ्च । असर्पभगवमहागौर पंगमि षममामि । यसञ्च भगवंत श्रीमहावीरव्यामो प्रते बाई नमस्कार कर्दं । सियं पणु मेसमबंभमव महागौर वदिता वमयिता महातेता सुमानेता । अर कष्याण निवे मुझे यसञ्च भमवत श्रीमहागौरव्यामौपते बायेने नमस्कारवरीने सुल्कार करी

नोऽस्माकं प्रत्यन्ते जन्मान्तरे हिताय पप्प्याश्रयत् सुखाय शर्मन्ते शोभाय सुकृतल्याय नि शेषसाय मोक्षाय अलुगानिक्स्याय परम्परयाशुभानु
 ग्रन्थसुखाय प्रविष्यति इतिकृत्वा इतिहेतो इहैव कथा आदिदेवस्यापिता राजश्वज्जाता प्रोमा स्त्रीया दस्यापितगुहवयज्जाता राजन्या जग
 यदुपस्ययात्राः अत्रिया राजकुलीना, प्रताः श्रीयवन्तो योषा स्तेभ्यो विद्विष्टतरा मन्त्रिन्तो लेब्धकिमय राजविशेषाः राजानोदया इधरा
 पुयराजा सतन्त्रेण महर्षिणा सत्सवरः प्रतुष्टनरपत्तिविधितीक्ष्णपुण्ययिमुपिता राजत्यामीया मार्गयिकाः सुमिषेशविशेषमायका कोदुम्बिकाः
 कतिपयकुटुम्बप्रजयो राजसेयका अटिरुटि दानदमहाध्वमिसिद्धानदय प्रतीतः योसय वरुण्यस्त्रियजितो महाध्वनिः कसकसय व्यकवयमः,
 सयय यत्तद्वचो यो रव स्तेन समुद्ररज्जुतमिव जलपिशब्दप्रसमिव तन्मयमिवे त्र्यपे मनर मितिगम्यत इति एतस्या यस्य सङ्गेप कुवकाइ ॥
 परिसानिगन्धइति ॥ तएवति ॥ ततो नन्तर ॥ इमेयारुवेति ॥ अपं वत्पमावतया प्रत्यक्षः सुच कविमो व्यमामो न्यूमापिकोपि मवती त्यतभा

इ एतदेव रूप यस्या सा वतद्रूपः ॥ सट्कत्येति ॥ आध्यात्मिकचात्मविषयः ॥ चित्तिरिति ॥ सरवररूपः ॥ पत्निरिति ॥ प्रापित अनिशाया
 त्मकाः ॥ मन्त्रोपपत्ति ॥ मनस्यव योगतो न यदि वचनेना प्रकाशमान् स तथा सङ्कल्पो विकल्पः ॥ समुप्यज्जित्यति ॥ समुत्पन्नवान् ॥ सयंति ॥ ये
 यः कस्यां ॥ पुच्छित्येति ॥ योगः ॥ इमाइवइति ॥ प्राकृतत्वा दिमा ननतराकृत्वेन प्रत्यक्षासयाम् वयदा दम्याव ॥ एयाकवाइ ॥ एतद्रूपा
 मुक्तरूपान् शयवाः एतेयामेवा भनरोक्षाना मयोंमां रूप येया प्रष्टव्यसासाचम्यो ते तथा ता मयान् प्रायाम् लोक्तसान्तस्वादीं सदन्याय ॥
 रेवइति ॥ शन्वयय्यतिरेकसद्वचदेतुभम्यत्वा द्रुतवो लोक्तसान्तावययव तदमेवा अत स्तान् ॥ पसिष्ठाइति ॥ प्रअयिययत्वा त्प्रश्ना एतयय त
 दमेवाः ॥ अत स्तान् ॥ कारवाइति ॥ कारव मुक्तपपत्तिमात्रं तद्विषयत्वा त्कारवा न्येतएव तदन्येया त स्तानि ॥ वागरवाइति ॥ व्याक्रियमाव
 त्यात् व्याकरवाति एतयय तदमेवा तस्तानि ॥ पुच्छित्येति ॥ प्रादु तिक्कदु इतिकृत्वा अनेन कारकन ॥ एवसपरेइति ॥ एव मुक्तप्रकार भगव

दुष्कृतादिद्वारमित्यर्थः सम्यगेवै पयासीचयति ॥ परिष्ठापायसंवेति ॥ परिष्ठाज्जमठः कुचिकका कमवडसु, काष्मिनिका रुद्राधकृता, करोटि
 का भुद्राज्जमिनायः मृगिका धाननविशेषः बेसरिका प्रमाजनायै बीवरकण उद्वासक शिकटिका अकुशक तरुपल्लवपदार्थं मकुशकृतिः
 पयिच कर्मगनीयञ्च भवविज्ञा कर्माविका भरपविशेषः ॥ पाठरत्नामृति ॥ छोटिकावृत्तिशेषः ॥ तिरुक्रुद्वत्यादि ॥ त्रिवंक्रुकादीनि द्रव्यं वस्ते यत्ता

रणाड पुच्छिमणु त्तिकट्ट, एय सपेहेड सपेहेडहा जेणेव परिष्ठायगा वसही तेणेय उवागच्छुड उवागच्छुडहा
 तिरुक्रुच कुक्रियच कचणियच करोक्रियच त्तिसियच केसरियच त्त्यालियच शुकुसयच पवित्तयंच गणेत्ति
 यंच त्तयच याहणाउय पाउयाउय धाउरहाउय गेरुहइ गेरुहइहा परिष्ठायगधसहीट परिन्निस्कमइ प
 क्रिनिरुमडहा तिरुक्रु कुक्रिय कचणिय करोक्रिय त्तिसियकेसारियतनालयशुकुसयपयित्तियगणेत्तियहय
 ययान चरान । चत्रापं ममम देववं चैव । चन्नाचकना कारजगत दुरित उपयमवेदुमते देवमते इष्टदेवनी प्रतिमानो परे । पञ्चुवासेसा । सेवू ।
 दमाइवगवगः कडाई पहाइ । ए यनेतराज प्रज्जच यामय यपुन चं बाप्पावंचारे ए ज्ञस सकये यममते । हेतुपधिचार वामरचार । हेतुकारच प्र
 दल था चरण एतत्ता बानामते । पुण्डितपत्तिवडू । पुवं णवडू खरीमे । एवसेपेहेइ २ ता । इम पाखावे पानोचोने । जेवेवपरिष्ठावयावसही । विवो
 परिष्ठाचक्रनो वननो पायमळै । तेवेइउयामणइ २ ता । तिक्का पावे विक्का पाचोने । तिरुवंच । तोन एकठा कौथा । मुंदियच १ । जमडव २ । जंज
 नियच भिमियच केमपिंच ज्ञानियच यज्जमयंच । इहाचमासा २ सत्तिकामयभाजन ४ सत्तिकामयभाजन वियेय ५ चोवर चंड पूजयाने ६ वडू मा
 निव विडाटिवा विगडो ० उयत्ता पज्जच सेगामनो यज्जमनो पाकारे ८ । पधित्तियच गवेत्तियच ज्ञतयच वाइकापाय पाउवापीय । तीकानो सुइयो प्रमु
 य ममरनो ९ बानाविवा भरचवियेय १ जमरड ११ यमरवा तथा बाइन १२ ज्ञाइमयो पाचडो १३ । पाठरत्तावगविगवइ २ ता । गेरुमी भगवा
 वसाइ याटिवा इति येव तेनुइ गुडोने । परिष्ठावगवसुडोचो । परिष्ठावक्रनो वसतोबडो । पडिचिन्मर २ ता । मोसरे मोसरोने । तिक्क मुंदिय ।

नि स्थितामि मस्य स तथा ॥ पहारेत्यति ॥ प्रचारितवान् बहुस्मितवान् ममसाय गन्तु ॥ गोपमाप्नोति ॥ गोतमइति एवं ग्रामत्र्येतिशोयो, उपवा

गए वृत्तोवाहणसजुत्ते घाउरस्रवत्यपरिहिण सावत्यीए नयरीए मज्ज मज्जेण निगच्छइ निगच्छइत्ता जे जेय कयगलानगरी जेणेघ ठसपलासाए चेइए जेणेघ समणेत्तगव महाधीरे तेणेघ पाहारेच्छगमणाए गोयमाइ समणे नगव महाधीरे नगव गोयम एव यथासी, दच्छिंसिण गोयमा ! पुव्वसगइय कत्तं, कंनत्ते ! स्वदय नाम से काहेया किहवा केवसिरेणया, एव खलु गोयमा ! तेणकालेण सावत्यीणाम णयरी हीत्या वसुत्तं तत्यण

विदं १ कमेठव २ ववचित्ति । वदाम माता १ । वराविर्ष भिक्षिय वेसरिय । धृतिक्कामम भाजन ४ सुत्तिक्का मय भाजन विम्व ५ बोवरच्छं ६ पण वाने ६ । च्छकात्तिवं पंहुसवे पत्रितिय यदेत्तिव इत्तगए । यट्ठनात्तिव चिक्काटिका चिक्को ० इत्तना पल्लवेद्या भयो पंहुपने चाकारि ८ चावानो मूद हो प्रमुद्य ८ समरचो क्कालिका भरवविम्वे १ । प इत्तना वावोसीया । कत्तोवाइवसुत्ते । क्कसमवि पगेपगरचो तेणे सुयुत्त । धाउरतवत्यपरिहिण । प्राग रत्त वज पक्षि पक्षिरोने । सावतीणचरीए । सावती नगरीने । मयममेव विम्वच्छ २ पा । मये मयमागे यदेने नोक्कसे नोक्कोने । जेवेव कवमसाचररो । जिहा कवमसा नामे नगरीवे । जेववत्तपलासाएवेए । जिहा क्कपलायनामे पैल्ले । जेवेवत्तपेभगवमहावीरे । जिहा अमय म यवत्त नोमहावीरसामोवे । तेवेवत्तपरेत्तमसाए । जिहा संकल्लकोधो चाउरानेवावे । मोक्कमदि । जेगोयम । इतो धामचर वधन । समवे भगव महावीरे । अमय भवत्त नोमहावीरसामो । समवत्तोवमएववासी । मयवत्त सीतम प्रते इम क्कता इया । दच्छिंसिण गोयमा । देखी च पाप्मासकारि जेयोत्तम ! पणसयत्तिव । पू म्रिच प्रते तिवादे गोत्तम मोक्कसा । कर्मेत्ते वेमयंन ! मयवत्तवासा क्कटव इवेनामे तेवप्रते । सेक्काहे वा । ते दिविनिवेत्ता भिदिजे । बिदिंया । बिचे प्रचारि समवत्तो सुवे नवी । जेवचिरेववा । जेतसेवाय जेतकोविरे विवादे पावप्पे । एवंखलु गोयमा । इम भिदे जेतोत्तम । तेवकासेव तेवत्तमएव । ते क्कानेविदे ते समयनेविपे । सावविण्णमवयरीवात्या वज्जपी । सावतीनाम नगरी इदे वचंक्क वर

ययी त्यामस्तकापण्य ॥ सेबादेवति ॥ अथ कदावा कस्या वेसाया मित्यर्थः ॥ किञ्चयति ॥ केनवा प्रकारेण साक्षा वर्जनतः श्रवणतोवा ॥ क्वेव
 पिरेकवति ॥ क्रियतो वा आस्तात् ॥ सावत्वी काम कयरी होत्वति ॥ विप्रक्तिपरिवा मावली त्वर्था उपवा कासस्या वसुध्विषीत्या हप्रसिद्धु
 वा कासान्तरपवा जव अदानोमिति ॥ अदूरादयति ॥ अदूरे आगतः सचावधित्यानापेक्षया पित्या दयवा दूरतर मार्गापेक्षमा [यय ३०००]
 कोन्नादिह य प्यदूरं स्या दतडध्यते ॥ वसुध्वयते ॥ वसुध्वयः सम्भातो वसुध्वयः सच विद्यामविदेतो रारमादिगतोपि स्या दत उच्यते ॥ अदूरा
 वपन्निवलेति ॥ मार्गमतिपथः किमुक्तं प्रवति ॥ अतरापरेवष्टति ॥ विवक्षितस्वामयो रप्तरालमार्गे वर्ततेइति अनेनच सूत्रेण कथं द्रष्टव्यमी त्य
 स्या नरमुक्त कथयतो दूरायतादिविधोपक्षस्य साक्षादेव वर्जनं सम्भवति तथा ॥ अन्तेवदध्वसी त्यनेन क्रियद्विरा दित्यस्यो नरमुक्त काहेत्य

सायत्यीए नगरीए गहनालिस्स स्थितेवासी स्वदए णाम कच्चाणसगोहे परिधायए परियसइ, तचेव जाय जेणेय
 ममस्थतिए तेणेव पाहारेच्छुगमणाए सेच्छुदूरांमए वज्जसपत्ते स्थूठाणपण्णिवखे स्थूतरापहे वट्ठह, स्थूज्जेअण दिव
 सि गीयमा ! जंतेअस्सि, जगवं गीयमे समण जगव महावीर वट्ठइ नमसइ नमसत्ताइ एवं वयासी, पट्ठण जंते ।

आवाग । तत्रवसावतीरवदरोए । विहारी आवाधोनामे भयरोनविदे । गहभादिष्ठपतेवासो । यवमासी परिपूजकनो मिय । उददश्वामे । स्तदश्वनामे ।
 कथयवसगान्ते । आवायन यावतो प्रबो । परिष्काएपरिसइ तपेव । परिपूजक वसहे तिमहीज सव कइवा । आवखेवेवममचयति । यावत् जिह
 माहरे मनीये । तेवेअपहारित्वममपाए । तिहारी संकथकीवा आहवानेकाज । सेवदट्टरागते । ते नलोवेयावा । वट्टसपणे । पोहे पबीळीको । पवाव
 पविदवे अंतरापरेवट्टह । माममते प्रतिपववे मार्गने पतरे वत्ते हे भावेहे । पखेवदन्दिहसि मोवमा । भाजहीज देवदे हेमोतम ! मतेति । हेमगव
 न् । इवे घामकवे । भगवंतोवमे । भगवत मोतम । समर्थमर्थमहावीर वदइवर्मसइ २ पा । अमच भगवत मोमहावीरस्वामी प्रते वदे ममस्कारव वारे
 रोने नमस्कारवरीने । एवंवसासो । इम कइवा । प्रवा । पमूचमेतेअएववावचयमाते । समकवे प वाक्कावकारे, हेमवचन् ! उदव कावावजगोपोम ।

स्य बोद्धरं सामर्थ्यस्य यतो यदि प्रगल्भता मध्याह्नसमये इयं वातां अभिहितता तदा मध्याह्नसमये परि मुद्रुर्जायतिक्रमेव या देखा भवति तस्या धातुस्यस्योत्तिसामर्थ्या दुष्क शब्दुरागतादिविशेषवत्परि तदेवग्रहाणे मुद्रुर्जायतिक्रमेव कासः सम्भवति न शब्दुरागति ॥ अगारगति ॥ निष्क्रमेतिबोध्यः अगारगतिं साधुता प्रमज्जितुं भर्तुं अथवा विमज्जितपरिभासा दमगारितया प्रमज्जितुं प्रवृत्त्यां प्रतिपत्तुं ॥ अमुठेइति ॥ आसनं त्यजति यच्च प्र गततो पीतमस्या अर्धपत्तं प्रत्यमुत्पन्नं तद्गविविधतत्वेन तस्य पक्षपातयिष्यत्वा द्वीतमस्य बासीबरापत्वा, तथा प्रगवदाविकततदीयविकल्पस्य तासवीपचमनत स्तरप्रथमा प्रगवद्विज्ञानातिप्रप्रकाशनेन समव त्यतीव बहुमानोत्पादनस्य विक्षीपितत्वादिति ॥ हेसंश्यति ॥ सम्बोचनमात्रं ॥

खंदए कञ्चायणसगीस्ते देयाणुप्पिभाण अतिए मुनेनविष्सा अगारातु अणगारिय पव्हइत्तए । हता पज्जु, जाव चण समण जगयं महावीरे जगवतु गोयमस्स एयमठ परिकहेइ, तावचणसे खदए कञ्चायणसगीस्ते तंदेस हइ मागए, तएण जगव गोयमे खदय कञ्चायणसगीत्त श्चदूर मागय जाणेप्ता सिप्यामेव अप्पुठेइ अप्पु

देवास्सुविशवधतिएमवेभविता । तुम्हारे समीपे मंड घटने । पागारापाचयणस्वियवधत्तए हतायदू । एवस्त्रायमकांक्षी साधुपथी प्रवत्तस्ते दीषा नेत्ते इतिपत्तुं पीतम । समय इत्ते । खतंबव । जेठेइत्ते । समये भगवमहावीरे । खदव भगवंत यीमहावीरस्सामो । भगवयोगीशमस्स । भगवंतगो तमने । एवमपु परिकहेइ । एव पक्ष पञ्चाहुते । तावपक्षेखदए कञ्चायणसगीस्ते । तंदेसकालेपुन च वाष्पायनगोपीय । तंदेस इयमागए । तंदेसो परिश्रुत परबभभस निविगना शब्दुरात्तस्ते खतावसो धाव्या । तएयमगवमात्रमे । तिवारे भयवत गोतम । खदयंकायावसगीत्त । एव कालावत भाषीय प्रते । पदुरागतवज्जिप्ता सिप्यामेवपक्षेइ र ता । निवट पासे पाया जाषीने कणावसा आसनयो खव्या भगवंत गोतम पमंश्यतीने जिम खठेइसे पूजा उत्तर खंदव पायवर सप्ततीहुसो तथा गोतमस्सामोने रामचोबयधानसो तथा भगवतगो प्राग प्रगटवरण भिमिस्ते अटोने । विद्यामेवपुन्यवहार र ता । खानका साहसोकाय कारने । जेएवखदएकपायवसगीत्ते । जिह्वा खदव कालावतगोपनी घषी । तेबेयवता

सागयगदयति ॥ स्थागतं शोभत मानमनं तवस्कन्दम् महाकस्यानित्ये प्रगवतो महावीरस्य सत्यर्चय तव कल्याणनित्यमत्वा तस्य ॥ सुसागयति
 प्रतिप्रयन आगत फयन्ति देहाणीं वाञ्छन्ता वेत्ती एकाग्रशरीराखरं कियमात्र न तुष्ट समुनभिनिमित्ता दस्येति ॥ अङ्गुरागयसदयति ॥ देहस्या
 गविहत्या दभ्यागत मनुष्य मागमन इरुक्कद्व तवेति हृदये ॥ सावप्मपुराणयति ॥ शोभनत्वानुरूपत्वशरणात्महृदयोपेतं तवा गमनमित्यर्थे ॥
 प्रवेयइति ॥ यस्यामेव दिदीर्घं प्रगवत्समवसरं ॥ तेवेति ॥ तस्यामेवदिष्टि ॥ अत्येवमेवेति ॥ अस्तेयोर्धः ॥ अहेसमहेति ॥ पाठान्तर काका

ठेइत्ता खिप्यामेय पञ्चुगच्छइ पञ्चुगच्छइत्ता जेणेव खंदए कञ्चायणसगोप्ते तेणेव उवागच्छइ उवागच्छइत्ता
 खदय ! कञ्चायणसगोप्ते एव ययासी, हेखदया ! सागय खदया ! अणुरागय खदया ! सुसागय खदया ! सागय
 मणुरागय खदया ! सेणूण तुम खदया ! सावत्पीए पयरीए पिगलण नियठेण वेसालियसायएण इणमस्के
 यं पुच्छिए ! मागहा ! किं सस्यतेलोए एव तचेव जेणेवइह तेणेव हसुमागए, सेणूण खदया ! अणुठे समठे, ह

गपइइ २ ता । तिहा पावै ते तिहा पावोनि । खंदइ काळावन गावता धवा ते प्रते । एववयासी । इम अइतापुया । हेखदया ।
 हेयइइ । मानवेइइइ । तुम्हाए पाममन गाभन हेखइइ । सुसामयइइइ । अतियवेवरी गोभन तुम्हाए पाममन हेखइइ । अइरागयंखदया ।
 पनपम तुम्हाए पाममन इइइइ । सागयमइरागयखदया । गाभन तवा पनुपम तुम्हाए पाममन वेइ अचवे सडुअ तुम्हाए पाममन हेखइइ । से
 बर्बनुमएइ । ते निवै तुम्ह हेखइइ । माइलोएबरोए । आक्खो अगरीये । पिंगलएबेविबठेयं । पिङ्गलनामे निपबसाधु । वेसासीबसाबइअं । भीम
 हाओरना बचन सुबयानि रमिअ । इअमस्केवपुणिएर मागहा कियपेतेहाए पयतेलोए । इसे भाजेयै पूअ हेसामव । मगधेयना छपना । पूं खोअ
 येन महितवे पइया पनेत मोअ पंत रचितवै । एवंतवेइ । इम सव विमकीअ बइयो । जेवेइइइ तेवेइइइमागए । कियि दिदिनिविये भजवंत श्रीमहा
 चोरना समइइइ तेदिदिनिविये जनाबसा पाया । येववेइइइ । ते निवै हेखइइ । कियठे समठे । पूं पम समअ दुअ ए मवै इतिमअ खंदइइ अइइइ

चेद मर्ष्य ततदार्थः क्षिसमयः सङ्गत इतिप्रसङ्गः स्यात् उत्तरसु ॥ इता अत्यि ॥ सङ्गतोयमर्थ इत्यर्थः ॥ वाचीत्यादि ॥ अस्या यमत्रिप्राय ज्ञानी
 शानसमर्ष्यो ज्ञानागति तपस्वी च तपःशानमर्ष्यो द्वयतासाविध्या ज्ञानातीति प्रसङ्गः कृतः ॥ रहस्सकथेति ॥ रहःकृतः प्रच्छन्न कृतः स्वयंप्रया यथा
 रितत्वात् ॥ धम्मायरिति ॥ इति एत रित्याह ॥ धम्मोवयस्यरिति ॥ उत्पन्नानामवर्णनचरो ननु सदा सविदुः अर्हन् वदन्माद्यहत्वात् किनो रागादि
 क्षेत्तत्वात् केवली असङ्गापन्नत्वात् अतएवा तीतप्रत्युत्पन्नानामतविद्यायकः सच देशोपि स्या वित्याह ॥ सर्वेषां सर्वदक्षी ॥ विपद्गोहृति ॥ ध्या

ताश्चल्य, तएण सेखंदए कञ्जायणसगीत्ते जगव एवययासी, सेकेसिण गोयमा ! तहा रुवेणाणीया
 तवस्सीया, जेण तव एसस्यंठे ममताय रहस्सकथे दह्मस्काए जउण तुम जाणासि, तएण सेजगव गोयमे
 स्वदय कञ्जायणसगीत्ते एव ययासी, एवखलु खदया ! मम धम्मायरिए धम्मोवएसए समणे जगव महा
 धीरे उप्पसाणाणदसुणधरे अरहा जिणे केवली तीयपञ्चुप्पसुमणागयधियाणए सव्वसू सव्वदरिसी, जेण मम

उत्तर । ज्ञाना अस्ति । इति एषवं सत्यम् । तएवंसेखंदए । तिवारे ते खंदक । अथापचसगीत्ते । आत्मायन मोचयते । भगवता गोतम प्रते ।
 एवंययासी सेखेसवं गावमा तद्वद्वे । इम कइताइवा तेखुब हेमोतम ! तवाकय । वाचीना तवखीया । ज्ञानेकरीखात्ते तेजानी, तपवत त तपस्वी त
 पनी ममवीरेवो देवसाविज्जअरे । खेवंतवएससंममतावरहस्यखेदेवस्सकथाए । विचे तुमने एषय माइरो तावत् पविषा प्रहस्यवीरो इदसनेविदे
 अ मै धाराइता तेपव जतावकाकथा । अपोबनुमहावासो । जेतुमे माइरामनो रइज्जवाचीइा इतिप्रय उत्तर । तएवंभगवंगोयमे । तिवारे तेभगवन्
 गोतम । खंदसेखणायवसमीत्त । खंदकप्रते आत्मायन मोचना धची प्रते । एवंययासी । इम कइताइवा । एवंयलुखदया । इम जिये हेखदक । ममधम्मा
 हरिए धम्मावरहसए । माइरा धर्माचारं धम्ममागुध धमना उपदेयव । समसेभगव महावीरे । अमम भगवत ओमहावीरस्सामी । उप्पसयाणदसुणधरे ।
 उदना वेवसज्जान खेदददयतना धरइइार । धरइात्रिसेखेवली । चिसुवनने पूजवा भोग राग द्वेप जोता कोइज्जानसहित । तीयपञ्चुप्पसुमणागयधिया

दृते २ नूवं मुंक्त इत्येवं श्रीसो ध्यावृत्तनोजी प्रतिदिननोजीत्यर्थः ॥ शृंगारति ॥ प्रपन्नं ॥ शृंगारो उत्तङ्गाराविरुता शोभा तद्योगा
 ब्युत्पन्नं शृंगारमिव शृङ्गार मतिष्ठपञ्चोपावदित्यर्थः ॥ अस्याः श्रेयः शिव समुपद्रवं समुपद्रवहेतुर्वा पन्थ पार्श्वमलम्ब्य तत्रवा सापु तद्वा इति
 मङ्गल्य मङ्गले श्रितापमापत्ते सापु मङ्गल्यं फलकृत मुकुटादिभि विभूषितं वस्त्रादिभि स्नात्विषा वनसङ्कतचिन्तित ॥ सक्लवजगुणबोधवेयति ॥
 सण्डं मानोन्मानादि तत्र मानं बलद्वेजमानता बलभूतकुट्टिजायां हि मातव्याः पुरुषः प्रवदयते, तत्प्रवेक्षेय य ज्ञात्वा ततो निस्सरति त यदि श्रो
 बमानं भवति तदा धी मानोपेत उच्यते, उन्मान त्वदेभारसामता मातव्यपुरुषो हि तुसारीपितो यदाहजारममीजवति तदो न्मानोपेतो साधुष्य
 त प्रमादं पुनः स्यादुत्तेना दातराहुस्तदुत्तोभ्युत्ता यदाह-असदोद्यमद्वार समुद्राहसभूषितवर्जोनवठे । माबोभाकपमाय तिविहसलुल्लङ्घ्य
 यं ॥ १ ॥ व्यञ्जन मपतिलकादिष्व मयवा मयवं सख्यं यदाहव व्यञ्जनमिति गुणाः सीजाम्योदयो सख्यव्यञ्जनात्वा वा ये गुणा सौ रूप
 पत य त तथा उपपद्यते इत्येतस्य स्थाने निवर्तितवाा दुपपेत जवतीति ॥ सिरीएति ॥ मन्मया शोभमावा ॥ इतुतुष्टचित्तमाकदिरिति ॥ इतुतु

सिंगार कक्षाण सिव धन्त मगस्र शृणल्लिकियिन्नूंसिय लस्कणवजगुणोववेय सिरीए श्रुतीव श्रुतीव श्रु
 सोज्जमाणे चिह्नइ, तएण सेखदए कञ्चायणसगोत्ते समणस्सनगयत्तमहावीरस्स विमहजोइस्स सरीरय उरा

इरहित धन्त इति प्राप्ति । एष्वल्लिकियिन्नूंसिय लस्कणवजगुणोववेय । भाभरत्नरहितप्राप्ते वज्ररहितप्राप्ते लवणमान उन्मानसहित ममत्तिल प्रमुक्त
 गुणशोभाप्यादिष्व तिष्ठेत्तद्विहित । निरीएष्वरत्न २ उपायमिमांशं २ विहृइ । ग्रामायेकरो वषू २ धत्तत उपग्राभायमानवका रक्षेत् । तण्णंसेखदए कक्षाय
 वसगात्ते । तिवारे तेषु द्वाकाबावनमोचनोचको । समणस्सनगयत्तमहावीरस्स । अमन् भगवत श्रीमहावीरस्सामोना । विद्यद्भोईयस्ससरीरयंभाराखय
 तिल्लनाच्चोना शरीरमत्ते प्रमानपत्ते । वावपईइ २ उपायमिमांशं २ पासइ २ ता । यावत् धत्तत २ वषू २ ग्रोभावमान २ वेषे देवोने । इतुतुष्टचित्त
 माचदिए धोइमांशे । इपपयाखो संतापयाम्वा पित्तवेइना धानदित्तययी मनवेइजो मोतिवधोइ खेइना ममनेविपे । परमयोगमर्हसिए । परम वरकष्ट

ह मत्स्येतेषु इष्टं वा विस्मितं तुष्टं च तोयव विस्तं मनो यव त तत् हृष्टतुष्टचितं यथाजवति, एवं ज्ञानवति, एवं म्बुखसीम्यतादिज्ञावै समु
द्रि मुपगतः ततप ॥ नंदिएति ॥ नंदित सौ रेख सपुत्रतरता मुपगतः ॥ पीडमबेति ॥ प्रीति प्रीतिन माप्यायन मनसि यस्य स तथा ॥ परम
नामवमिपति ॥ परमं सोमनसं सुमनस्कता सम्भारं यस्य स परमसीमनस्यितः तद्वा स्यात्सीति परमसीमनस्यिकः ॥ हरिसखसखिसुप्यमाफि
यति ॥ इयवद्वेन विमप्य द्विस्तारं प्रज इदयं यस्य स तथा एकाग्रिंकाति पैतानि प्रमोदप्रकर्षप्रतिपादनाद्यर्थाभीति ॥ दृष्टं बरुगेलोयसप्ततेति ॥

उय जाय अतीय अतीत उवसोन्नेमाण पासइ ज्ञा हठतुठचिप्तमाणिदिण पीडमणे परमसीमणासिण
हरिसप्रसयिसुप्यमाणहियण जेणय समणे जगव महावीरे तेणेव उयागच्छइ ज्ञा समण जगव
महावीर तिसकुतो आयाहिण पयाहिण करेइ जाय पज्जुवासइ खदयाइ, समणे जगव महावीरे खदय क
जायणसगोस एवजयासी, से ण तुम खदया सावय्पीण गयरीण पिगलण नियठेण वेसालिसावएण

ममजइरवा पात्ता । हरिममविषयमाचरियए । इपनेवसेकरो विष्कारपात्ताळे इदय जेइमो एइवा खदक । जवेवसमचेमगवमहावीरे । जिह्वा
यमच भगवं श्रीमहाभोरवामोळे । तेवेउवाजवइर र ता । तिहा पावे तिहा पावोने । समरभगवमहावीरे । जमच भगवत श्रीमहावीर सामोम
ते । तिकाभापायाडिंपयाडिचइरे । तीमवार जोमवा पासाबो मांडो मवविवा करे । जावपज्जुवासर खदरारि । यावत् बांदी नमस्कारकरो से
बाबरे डेपइइ रने पामवने । समरेममवंमहावीरे । जमच भगवत श्रीमहावीरजामो । खदकमते कात्तावजगोभगवकी प्रते ।
परंरवाबो मेपूचगइया । इम खइताइया ते निते डेइइक । सावलोपववरीए पिगलएवबिठेव । यावत्तो जगरीवे पिसकनामे निर्गवसाध । बेसा
नियमाएव । श्रीमहावीरता वचन सुबिवाजे रमिज तिले । इचमस्तेवपुडिण । इसे पावेने पूजो । मायडाभिसुपथेवोए । जेमाजव ! मगबदेयना ज
यना स्वं माव पंतनइतइ पदवा पंतिनीए । रंत रडितसोचइ । एवंतेवेव । इम तिमसीज निवे । जाववेवेवममपंतिइ । यावत् जिह्वा मांडरो

इणमस्क्रेय, मागहा ! किस्यतेलोए छणतेलोए एव तचेय जाय जेणेव ममस्यतिए तेणेव हृद्यमागए, से
 णण खदया ! स्युठे समठे, हुतास्यत्यि जेयिय ते खदया ! स्ययमेयारुवे स्युज्जत्तिए च्वितिए पत्तिए मणो
 गए सकय्मे समुप्पज्जित्या, किसस्यतेलोए छणतेलोए तस्सयियण स्ययमठे, एवखलु मए खदया ! चउव्विहे
 लोए पयसहे तजहा-द्वसुठे खेसुठे काळुठे जावठे । दसुठण एगेलोए सस्यते १ खेत्तणं लोए स्यसखेज्जाठे
 जोयणकोनाकोनीठे स्यामामिस्सकनेण, स्यसखेज्जाठे जोयणकोनाकोनीठे परिस्सक्येण पयसहा, स्यत्यि पुण
 से स्युते, काळुठण लोए नकयाइनस्यसि नकदाइनजवइ नकदाइनजविस्सइ जविमुय जवतिय जविस्स

मसोपवे । तेवेवइणमामए । तिइ जतावसा पाया । सेवूपखदया । तेजिये हेखदव । एपवं समवं नुलवे खदववई । उतापत्ति । वासा
 मो समवे । जेदिबबतेकुठवा । विजापवि यणु ते तुम्हजे हेखदव ! स्ययमेयारुवे । एएताइयरूप । पयसत्तिए । पामविपव । पितिए पत्तिए । पितित
 यमोठ प्रावतारूप । मयागएसकपेसुपत्तिवा । मन सवधी मननेविपै गयो सुखरूप विचाररूपना । किसयतेलोए । स्युं सोवयतसहितवे । ययते
 सोए तप्पविबंययमठे । सोव यतरहितवे तेइनापवि यणुन वं वासासकारि, एभववई । एवसुमुमएखदया । इम जिये मी हेखदव । वउव्विचेसोपयस
 नेतंजहा । बार भेइ साव वज्जो तेवई-दवया खेतपा कासो भावो । दवयो १ वेवो २ कावो ३ भावो । दवयोवएमेसोए सयते । दवयो
 पयसिज्जायमय एक द्रव्यतसवो सोव यंतवहितवे । खेतपोबंसाएपसंखेज्जापोवपयवावावोवो । वेववो सोव मेवयवतववो पयसयातो योजन
 नी बोवावाहि वर इम विविदिमै वाववो इम खवोदिमै पयादिमै तेवसयातो पसंस्यातो योजननी बोवावाहि । पायामविस्समेव पयसयेवा
 पावायववोवावावोवापरिस्सवेवं पलता यतिपयसयते । पायामदोयंपवे विक्कमविदारपवेवे पयसयातो योजननी बोवावोवोवरोने वज्जा सोव
 वे ववो तेवोइनापंत एतवे यंतमहितव । वावपावंसाएववयाइपासि । काववो सोव गवोवदेइ नइता एतावता पतोतवासे वदेइ नइता इम न

पञ्चान्निप्रापयन्मैरुद्रव्यस्या श्लोकस्यमान्तो मी ॥ आयाभाविरुद्रैवेति ॥ आयाभो दैरूपे विक्रमो विस्तारः ॥ परिविन्ना ॥ प्रुवि
मुनि ॥ समग्न इत्यादिनिय पदैः पूर्वोक्तपदानामेव तात्पर्य मुक्त ॥ पुवेति ॥ प्रुवोऽपसत्वात् सचा निपतरूपोपि स्या दतच्चाह ॥ क्षियएति ॥
नियम एवमनुरूपत्वात् नियतरूपः आदरचित्तोपि स्या दतच्चाह ॥ सासएति ॥ आद्यतः प्रतिबलवद्भायात्, सच नियतकासापेक्षयापि स्या दित्य
त चाह ॥ चरुएति ॥ चरुयो दविनागित्वात्, अयच्च द्युतरप्रदेशापेक्षयापि स्या दित्यतच्चाह ॥ अद्वएति ॥ अव्यय स्वरप्रदेशाना मव्ययत्वात् अ
यच्च द्रव्यतयापिम्या दित्याह ॥ अत्रहिणिति ॥ अवस्थितः पयायाबामननतया अवस्थितत्वात् किमुक्त प्रवति नित्यइति ॥ वक्ष्यपञ्चवति ॥ यर्धविशेषो
एवमनुरूपत्वात् एवमन्यपि मुरुमसुपयवा स्त्रिंशोपा वादरस्कन्धानां अगुरुमसुपयवा क्षयूना मूलस्कन्धाना ममूर्तोर्भाज ॥ नाबपञ्चवति ॥ आ

इय, धुये णियए सासए अस्काए अस्सए अत्रिठिए णिच्चे णत्थियपुण से अयंते ३ । ज्ञावठेण छोए अणतायस
 पज्जाया, गधरमफास । अणता सठाणपज्जाया, अणता गुसयलज्जायपज्जाया, अणता अगुरुयलज्जायपज्जा
 या, नत्थियपुण से अयंते ४ सेत्त खदया । दधुन छोए सअते, सेसठ छोए सअते, कालठ छोए अणते,

---

१ । पबबाइनभवद । तथा नवी अदेर वत्तमानकासे नवे एतावताये तथा । नवयाइनमविम्वर । नवीअदेरं यनागतकासे नवी इवे एतावता ।
 भुविपुणभवतिय मन्थितिय भुवेविपएसामए । यतोत्तमासेवतो वत्तमानकासे नवे पबकपवाची एव खरूपवी जिवत याकतो । य
 कार पपर पवठिर बिसे । विनामनवी खेइनी प्रदेयापेचाये विसुतुं नवी । यवजित एतसेमित्तवे । बत्तिपुबसेपते । नवी ववी तेइनी यंत एतसे
 यनंनवे । भावपापनीए । भावसो ज्ञाव । पबतावपज्जाया । यनंता वचना पयाय एवगुबवाकादिते । गंवरसपास । गवरसपासना पबिक्कवा ।
 पबतानठापपज्जाया । यनता यज्जानना परीय । परंतागुइक्कपपज्जाया । परंता वादर खपने गुइक्कपुवीय । परंतागुइक्कपपज्जाया । यनंतासू
 यरने तथा यमूर्नी यगुइक्कपु परीय । बत्तिपुबसेपतिसेत्तंयदया । नवी ववी तेइनी यंत एतसे पबि यनंतवे ते पखरक्क । इयमोओएसपति

ज्ञानियस्या । तत्त्ववद्वर्त सिद्धी सञ्चिता , कालवर्त सिद्धी अच्युता , नावर्त सिद्धी अ
 णता , जेवियते स्वदया ! जाय कि अच्युते सिद्धे तत्वेव जाय वद्वर्तण एगेचिद्धे सञ्चते , खेत्तवर्तण सिद्धे अ
 सखेत्तवर्तण अच्युतसखेत्तवर्तणसो गढे अत्यिपुणञ्चते , कालवर्तण सिद्धे सादीएअपज्जवसिए , नत्थिपुण सञ्चते ,
 नावर्तण सिद्धे , अच्युता पाणपज्जवा अच्युता दसणपज्जवा , अच्युता अगुरुअज्जपज्जवा , नत्थिपुणसञ्चते
 सत्तं । वद्वर्तसिद्धे सञ्चते , खेत्तवर्तसिद्धे सञ्चते , कालवर्त सिद्धे अच्युते , नावर्त सिद्धे अच्युते , जेवियते स्वदया !
 इमेयास्स अत्थिए चित्तिए जाय समुपपज्जित्या । केणवा मरणेण मरमाणे जीवे वद्वद्ववा हायइवा तस्स
 विषयण अयमठे एवस्सलु स्वदया ! माए दुविहे मरणे पञ्चसे तज्जहा—यालमरणेय पण्णियमरणेय , सेकित

विहे । पण्णियमरणेय । वद्वो तविहिनाअंय एतस्से अतसहितस्से कासवो च वाक्कासंकारे सिद्धियिवा । नञ्जयाविनासि ३ । नद्वो कदेरं नद्वुए एतावता
 दूरस्से इये । मावभायवद्ववाओपसत्तवाभाविबन्ना । माववो पणन जिम सोकनेवद्वो तिम सिद्धियिवाकवद्वो । तत्त्वद्ववद्वोसिद्धीसंघता । तिङ्गं द्रव्यवो
 सिद्धियिवा अत सहितस्से । खेत्तवोसिद्धिपणता । वेववो सिद्धियिवा अतसहितस्से । काअपासिचिपणता । कासवो सिद्धियिवा अतसहितस्से । माववो
 सिद्धीपणता । माववो सिद्धियिवा अतसहितस्से । जेविवच तेस्वदया । जिक्केपयि अपुन तेस्वद्व । इमेयास्स ३ । एववा रूपेववो संवुक्कस्से । पण्णियचित्ति
 २ । पावविषय पितारुप । पावसमुपपिन्ना । नावत् सुवत्स जण्णो । केववामरत्तेवमरमावेओवेवद्ववाहायववा । विस्से मरत्ते मरतोववोओव
 ववे सव्वारत्ता ववववो ओववो वववा सव्वारत्तोवववो ओववोववो । तस्सविषयपणतो तेवववा । तेइने पचि अपुन च वाक्कासंकारे , पयवद्वो । एवंस्सलु
 पदया । इम भिवे इस्सद्व । मएदुविहिमरत्तेपणतो तेवववा । मे वेमकार मरत्तवद्वो तेवववो—वासमरत्तेव । वावमरत्त २ अपुन । पचिबमरत्तेव ।
 पचित्तमरत्त २ अपुन । सेवितंवावमरत्ते २ दुवाअसविहिपणत्ते तवववा । ते स्स वासमरत्त ते वासमरत्त वरि पव्वारत्तो वद्वो तेकवद्वे—वववमरत्ते । मू

मपर्याया ध्यानविज्ञेया बुद्धिकृतावा विभागपरिच्छेदा अनन्तागुरुसंपुर्याया श्रीदारिकाविशरीरा स्यामित्य इतरेतु कामसाविद्व्याधि जीवस्वरूप
 बाभित्येति ॥ जेवियतखदयापुच्छति ॥ अनेन समर्थ सिद्धिमग्नयूय गुपलबधत्वा सोत्तरसूत्राथस सूचित सप्तद्वयमप्येव ॥ जेवियतेखदयाइमेयास

आवहं लोए स्थणते, जेधिय ते स्वदया ! जाय सस्थतेजीवि स्थणतेजीवि तस्सविण स्थयमठे, एवस्सलु जाय
 वध्ठण एगेजीवे सस्थते, खेत्तण जीवि स्थसखेजापएसिए स्थसखेजापएसोगाठे, स्थत्थिपुणसे स्थते, का
 लठण जीवि नक्काइनस्थसि पिच्चे नत्थिपुण से स्थते, आवहणं जीवि स्थणतानाणपज्जावा, स्थणता दस
 णपज्जाया, स्थणताधरित्तपज्जावा, स्थणता गुरुयलज्जायपज्जावा, स्थणता शुगुरुयलज्जायपज्जावा । नत्थिपुण

सेतपासीएसपति । इयसो सोव भंतसहित्थे, वेचवो सोवपि भंतसहित्थे । कासवो सोव भतरहित्थे । भावपोखोएसपत्ते ।
 भाववो पवि सोव भतरहित्थे । जेविबभंतेइदवा । जेविब जपुन वसो च वाक्कासंकारे, इच्छव ! आवसभंतेवीवे भपत्तेवीवे । यावत् भंत सचित्थे
 वीव, भंत रचित्थे वीव । तत्थविबभयवमठे । तेइनो पवि जपुन चंवाक्कासंकारे, एयव वाववो । एवस्सलुजावद्वयपोचं । इम जिये यावत् इयवो च वा
 स्वायंकारे, एवेवीवेसपत्ते । एववीव इय्य भंतसहित्थे । छेत्तपोषणीवे चसखेज्जपएसिए चसखेज्जपएसोगाठे । जेचवो च वाक्कासंकारे, जीव चस
 स्वात्त प्रदेशाब्बव्हे चसज्जावमदेम चवगाठव्हे । चत्थिपुचसेपत्ते । हे वसो तेइनो भत, भंतसहित्थे । कासपोषणीवे चवयाइयासि । कासवो चं वाक्कासका
 रे जीव नही वदेई नइता एतापता भतोतत्तासेइतो चत्तमानवासेइ चनामववासेइज्जे । चिरेचत्थिपुचसेपत्ते भावपोषणीवे । भित्थे नही वसो तेइ
 ना भंत एतसे भनंतव्हे । भाववो च वाक्कासकार, जीव । चवतावाचयज्जवा चंभंतादंभचपज्जवा । चनता ज्ञानना पर्याय चनंता चर्यनना पर्या
 य । चवताचरित्तपज्जवा । चनता चारिज्जा पर्याय । चंभंतागुचवसइवयज्जवा । चनता सुवसु पर्याय ते चोदारिकयरोर पायवोने । चंभंता चगु
 ववसइवपज्जवा चत्थिपुचसेपत्ते । चंभंताचामंभइव चववा जीवस्वरूप भायीने । नही वसो तेइनोभंत एतापय तेइनो भतव्हे । सेतद्वयपोषीवेसपत्ते ।

ये प्रायः हि मत्ताभिदुः प्रगताभिदुः तस्मैविषयं अपमोहवयसमुपरांशया चतुर्विंशसिद्धी यस्यता तद्वद्वा तद्वत्ते ज्ञातुंति, तद्वत्ते च
नाभिदिति ॥ इह मिदि यद्यपि परमायतः सकलकर्मफलरूपाया सिद्धाभाराकायावैशरूपाया तथापि सिद्धाभाराकायावैशरूपाया भे परमायमा
रा पृथिवी मिदि कृष्ण ॥ किञ्चिद्विसेसाद्विपरिस्त्रेवेगति ॥ किञ्चिन्मूनमव्यूतदुयापिभे हे योषलकृते एकोमपञ्चाशद्वुत्तरे प्रवतइति ॥ यस्ययमरवे

મે થતે સેત્ત । દઘ્વનં જીવે સચ્ચતે, સેત્તનં જીવે સચ્ચતે, કાલનં જીવે સચ્ચતે, જોધિયણ તે મદયા પુચ્છા । સ્થતાસિદ્ધી સચ્ચતાસિદ્ધિ, તસ્સધિયણ સચ્ચમંઠે, મણુ વઝઘિહાસિદ્ધી પચ્છાત્તા તજહા દઘ્વનં ૪ દઘ્વનંણ ણ્ણાસિદ્ધી સચ્ચતા સેત્તનંણ સિદ્ધી પળયાલીસજોયણસયસહસ્સાઈ સ્થાયામવિરક્કનેણ, ણુ ગાજાંયણકોઠ્ઠાયાયાલીમસયસહસ્સાઈ તીસઘસહસ્સાઈ દોણિયસચ્ચુણાપચ્છે જોયણસણુ કિંચિધિસેસાહિણુ પ રિરક્કેયેણ પણાત્તા, સ્થતિપુણસેચ્ચતે, કાલનંણ સિદ્ધી નકકાઈ નચ્ચાસિ, નાવનંય જહા લોયસ્સ તહા

तद्वत्त्वो जाय भतसहितहै । गुणप्राप्तहै । चेषो पवि पवि भतसहितहै । कासको पविजीव भतरहितहै । भावकोपचते । भाव
को प्रविजोत्र पतरहितहै । जेविषयतेयदस्यापुष्पा । जेयनि वपन च वाक्कासकारे, हेखद्वय पूष्को ! सपतामिहो । भतसहित सिद्धिगिहाहै च
बरा परवतानिहो तद्वद्विषय । भतरहित सिद्धिगिहाहै तेइको पवि बपुन । यमनेइइइया । एषबहै हेखद्वय । मएएवसुखसुखविह्वलसिहोयबरा
तइइ । भे इम निचै बारभेदे सिद्धिगिहा कही तेकही—द्वयपोष्यगासिहोसपता । इहको एक सिद्धिगिहा तेइको भतहै तेमाटे भतसहित
तहै । गुणको बंमिहोयबराभोमत्रोपचमसहस्यारपायामविक्रमैव । चेषवी सिद्धिगिहा पैतामोससाख सोजन प्रभाष भावाम कही द्विजभक्तता
पाइवचैये । एगा आपनकाहो । एक पात्रनको कोहो । वायालोभमसहस्यार । बयाभोमुनाख । तोससहस्यार । तोमसइख । दोखिसपठकापने
आपचमए । दायमै उगुणपचाय बावन । बिंविनिमैसाहिपपरिउनेच पठता । कोएक नियेपावित्र पतले करिएकल्लेका सोइकनीस नियेपावित्र परि

ना मरणेन प्रियमावहति ॥ दाहश्चकुरुर्हति ॥ संसारवर्द्धनेन प्रसूतं वर्द्धतेऽजीव इदं हि द्विवचनं प्रुशाप्यं इति ॥ पाठवगमनेति ॥ पादपत्येवो पगमम मरुपतपावस्थान पादपोपगमनं इदं च श्रुतिविषादपरिहारमिष्यत्वमव भवतीति ॥ नीहारिमैयति ॥ निहारिरेव निर्दल यत् क्रिद्वांरिम प्रतिश्रये यो विपत्त तस्मै तत् तत्कलेवरस्य निर्हारकात् अभिर्गारितानु योऽटव्यां विपत्तइति यथा म्यचेह स्थाने इक्षितमरु मज्जिबीयते तद्भक्तप्रत्याख्या

श्रुणाड्यचरणं श्रुणवदग दीहद् वाउरतससारकतार श्रुणुपरियहद्, सेत वालमरणेण मरमाणे यहुइ यहुइ संस्रवालमरणे । सेकित पक्रियमरणे, पक्रियमरणेदुविहे पसुत्ते तजहा — (ग्रथसख्या १०००) पाठवगमणेय नत्तपञ्चरकाणेय, सेकित पाठवगमणे पाठवगमणेदुविहे पसुत्ते तजहा—नीहारिमैय श्रुनीहारिमैय नियमा श्रुपक्रिक्षमे सेत्त पाठवगमणे, सेकित नत्तपञ्चरकाणे, नत्तपञ्चरकाणेदुविहे पसुत्ते तजहा — नीहारिमैय

यमपुपदेवपचाइयचर्च पचवचय दीहमठ । तिष्ठ च मगुच देवगतिस्वघाते भामाजाडे पादिनही ययुन भागे घेतनही शोधकावा पहा माग । वाउरत मसारकतारभपुपरियहद् । नत्ततिससारकूप खांतार भटवीमहि परिस्रमपचरै । सेतवाउमरवेबरमारमवेठठव २ । ते ए वासमरवेकरी मरतोववा श्रीय समांते वधवेकते खोववधै । सेतवाउमरवे । ते ए वासमरवकका । सेवि तं पक्षियमरवे २ दुविहे पसुत्ते तजहा [घ १] ते खे पक्षित मरव ते पक्षित मरव वेमेदे कका तेकईवै—पाभावमसेव १ । पादप कशीये वृष तेकनीपरी ख्यनपदे रहवा । संतपचखावेव २ । वीवी भात पच खाच रूप पक्षितमरव १ । सेकितपापोवगमदे २ दुविहे पसुत्ते तजहा । ते खं पादपापगमन पक्षितमरव पाठपापगमनपक्षितमरव तेवेपकारना कशी तजईवै — नीहारिमैय । नगरमांकिमरे तेकवा कसेवरना भौहारपोहाय तेगीहार मरपकशीये १ । पगोहारिमैय । पवनादिवे मरे तेकनी नी कितभनपचखावे दुविहे पसुत्ते तजहा । २ । ते खो भक्तप्रत्याख्यान मरव तेभक्तप्रत्याख्यान मरव १ । वेपकारि कको तेकईवै—नीहारिमैय पगो

नस्यैव विश्वपद्मति नह प्रदेन दक्षिणमिति । पम्पकाहाजाविपद्मति । सायैव-अहलीयावद्मती सुब्रतो काश्यसकितस्वसति । अहदुक्कावपत फतिं
तिर्देवपम्पति ॥ १ ॥ अहमियविपत्ता अहजीवादुक्कावपत्तामिति । अहवेरणमुक्ताया कामसमुगविहातितीत्यादि ॥ २ ॥ अह ॥ अहमिय

अुनीहारिमेय , नियमा सपञ्चिक्मे सेत नतपञ्चस्काणे । इच्चेतेण खदया ! दुविहेण पन्थिमरणेण मरमा
णेजीवे अणतोह नेरइयनवगहणेह अण्णाण विसजोएइ जाय वीयीवयइ , सेत मरमाणे हायइ , सेस
पन्थिमरणे । इच्चेएणं खदया ! दुविहेण मरणेण मरमाणे जीवे अहुइवा हायइवा , एत्थणसे खदए कच्चाय
णसगोत्ते सवुद्धे समणजगवमहावीर वदइ नमसइ , नमसइहा एव वयोसी , इच्छामिण जते ! तुज्जअ

हारिमेय । उपायबमाहे एहे तेहना यरोरना नोहारबाहाय पटभोमाहे एहे तेहना यरोरना नोहारबाहाय । विवमासपटिक्कमे । भिबय ए पवि
बमना करे हाय पम विहाये । सेतभत्तपक्काय । भत्तमक्कायान मरक्कवीये । एतेतेक्कदवा । इत्थादिदे करी च वाक्कावकारे इक्कदव । दुविहे
पपटिनरवेबंमरमावेओवे । दुविहपकारे पठितमरव पाराज्जनादिक्करीक्करी मरतावकीवीय । पक्कतेद्विरेवममक्कविधिं पत्तायंविस्सोएइ । अनतरे
करो नारकोभा भयवइक्करी पापवा पाप्मान विसज्जे पक्काकरे एतावता पतुर्धत्तिममक्कप संसारको पापकोवीय पक्कमोकरे । जाववीइवयइ ।
सावए समार पंतकरे जायकर्मपयक्करी मायजाय । सेतमरमाविहायइ १ । तेए पठितमरवि मरतोवको संसारनोहानि करवाओ जीवक्कं ज्ञानिपामे ।
सत्तपटिक्कमरवि १ एतेतेक्कदवा । तेए पठितमरक्कको । एतसे इक्कदव । दुविहेमरविमरमाविक्करी पठइइवाहायइवा । वेमकारे मरविक्करी मर
तावकीवीय संसारना बहक्काओ जीवक्कं पने संसारनोहानिक्करी जीवकोहानिक्करी । एतक्कसेवदए । इहा एक्के कक्को च वाक्कावकारे, तेक्कदव । क
बायक्कगानेर्मक्करी । वाक्कावमयावीय समक्का इक्का तल्लोहातक्काओ । समक्क ममबंमक्कावीर वदइ वमंसइ २ । तिक्करी अमक्क भगवत एक्कवादिक्कत
योमहाओ एक्काओने यदि नक्कवारकरे वांओने नमक्कवरक्कतेने । एवंवक्काओ । इम कहै । इच्छामिणमतेतुक्कपति एक्कपतिनपक्कतक्कजिसामेत्तप । वांओ

द्विपचित्ति ॥ आर्त्तं निर्वर्त्तित चित्तं ये सो सया आर्त्ताद्वा; अनिवर्त्तित चित्तं ये सो आर्त्तं निर्वर्त्तितचित्ता ॥ सद्दशमिति ॥ नियम्य प्रयपन म
सीति प्रतिपद्ये ॥ पत्तिपयमिति ॥ प्रीतिं प्रत्ययं वा सत्य भिद मित्यव रूपं तव करोमी त्यर्थे ॥ रोएमिति ॥ चिकीर्षामीत्यर्थः ॥ अमुहेमिति ॥

तिणु केयलिपत्त्वम घम्म निसामित्तणु , सुहासुह देवाणुप्पिया मापणियथ , तणुणसमणेज्जगवमहावीरे स्वद
यस्सकच्चायणसगोत्तस्स त्थिसियमहइमहालियाणु परिसाणु घम्म परिकहेइ , धम्मकहा जाणियहा , तणुणसे
खंदणु कच्चायणसगोत्ते समणस्स जगवते महावीरस्स अत्तिणु घम्म सोच्चा निसम्म इठुठुठजाव हयाहियाणु उ
ठाएउठेइ उठेइहा समणज्जगवमहावीरं तिसुत्तो अयाहिणपयाहिण करेइ करेइहा एवंवयासी , सद्दहामि

इं च वाक्कासंभारे, हेमभवन् ! तुनारे समीये कवलीदे प्रकीतकथा खेधर्म ते सविवाभयो, सवक इतिवद्वा बका भगवतकथैव—पद्दसुहदेवाणुप्पि
या मापणियथ । बिमसुहदे देवानुप्पिब तिमकरा पवि बिहवमा करणो । तएवसमवेमगवमहावीरे । तिवारे अमच भगवत योमहावीरस्सामी ।
उदण्ण । खंदकने । कच्चायणसमात्तव । कात्तावज्जगोचोयने । तोसियमइर मच्चावियाण परिसाण धम्मपरिकहेइ । तिसौ मोटो वात्तावेकरोने माटो
परिपदातिवै धम्मप्रते कइ । पद्दइहाभाविमथा । संसार पत्तित्थ घने धम्मनित्त इत्थादि धम्मकहा जावो । तएवसेसुदएववायवसगोत्ते । तिवारे ते
उदक कात्तावज गाभोचो । समचउमगवपामहावीरस्स । अमच भगवत योमहावीरस्सामीने । पत्तिपयसोच्चाजिसव । समीये धम्मसीमत्ता बका
इदकवारीने । इठुठुठजावइव उठेइ २ ता । इयं सतावपांको यावत् इयको इवा विक्खो उठेउठोने । समचभनममहावीर तिसुत्तोपायादिबपया
वयावज्जं । अमच भनमव योमहावीरस्सामी प्रते तीजवार जौमथा पासावो मदच्चिवाकरे करोने । एवंवयासी । इमकइ । सद्दहामिचंभतेबिम्म
त्यहे हेमभवन् ! सद्दहं हेमभवन् ! खे खेवज्जगोभावा दवारूपनियज्जतो प्रवचनमाय । पक्खामिचभतेविक्खवपावज्जं । प्रीतिप्रत भववा प्रखयप्रते ए स
त्यहे हेमभवन् ! नियेवभा प्रवचनमाय । राएमिचभंतेबिन्नेवपावज्जव । कांजुं हेमभवन् ! तिर्येवभा प्रवचन कचेव इत्यर्थः । पद्दइमिचभंतेबिक्खवपावज्ज

यत्तद्गोक्षरीमौल्यस्य अथ यदुनामुसवं इत्यस्मिन् एव मेत आर्यस्य प्रवचनः सामान्यत
येतद्दिशेयत ॥ अथितत्तमेयति ॥ इत्य मेतत्तत्तः ॥ अथितत्तः ॥ अथितत्तः ॥
गीतिमत् प्राप्तमितुं ॥ इतिपयसिगि

पान्ति ! निगग्रं पाययण , रोपमिपत्तं . निगग्रं भते ! निगग्रं

[illegible][illegible]

दानि यथायोग मेकार्पा न्यत्यादरप्रवृत्तान्यो क्तानि ॥ आतितेजोति ॥ अजिविचिना अवसित ॥ लोएति ॥ जीवसोक्तः ॥ पलितेजति ॥ प्रकर्षेव
 एवसितः एवविष यासौ कालजेदेनापि सा दत्त उच्यते आदीप्तप्रदीप्तइति ॥ जराएमरखेययति ॥ इह वज्जिमेति वाक्यशेषो हृदयः ॥ स्क्रियायमा
 वधिति ॥ ध्मायमाने ध्मायतिवा; इयमान इत्यर्थः ॥ अप्यसारेति ॥ अहंपंच तत्सारं चेत्यल्पसारं ॥ आयाएति ॥ आत्मना एकान्त विज्जन अन्त
 प्रुमानं ॥ पञ्चापुरायति ॥ क्विचित्कालस्य पया त्पूर्वेच सवदेवत्ययः ॥ येज्जेति ॥ स्वयंचर्मयोगात् स्वयौ वैद्यसिक्को विद्यासप्रयोजनत्वात्

जायधाउरस्ताउय एगतेएकइ एकेइसा जेणेव समणेजगव महावीरे तेणेव उवागच्छइ उवागच्छइत्ता समण
 जगय महावीर तिसुत्तो आदाहिणपयाहिण करेइ करेइसा जाय नमसइसा एववयासी, आलिसेणजते !
 लोए, जराए मरणेणय, सेज्जहानामए केइ गाहावई आगारसि ज्जियायमाणसि जेसे तस्य जंऊजवइ अ
 प्यनारे मांसिगुरुए तगहाय आयाए एगतमत अवकुमइ, एसमेनित्थारिएसमाणे पच्छापुराए हियाए सुहा

करोने। एउंययासी। इमइई। पादितेवमतहाए। समसुपण हेमगवम् अवधितयया साव एतखे ओवसाक। पभितेवमतेसाए। प्रकये ज्वआजीव लो
 क हेमगवम्। पादितपनितेवमतेसाए। आदीत प्रदीत अक्षित प्रसित हेमगवम्। साव। जराएमरखेयय। से करो जरा तवा मरखिकरोने।
 मेज्जहानामएकेइसावार्। ते वडा इडातनाम इति कीमसामवसि, कोइएक एइपविसेठ घरलोवयो। अयारविद्धियायमावसि। घर पभित्तिरो
 नागाववा घर वसता वडा इत्व। जरेतलमहेमवइ। जिअ ते तिअ भाडा पगरखइवे। अयसारे। वाडा तहीजसार प्रघाम। मांसगुणएतगहाय।
 माम अवा एइवी घरलोवमु ते जे वजीने। आताए एमतमतअवकमर। पाआये पाते एकांत मनुष्यरहित मूमागनेविवे मंजै। एसमेनित्थारिएसमाने।
 एमे मुम्भने वसुकावीकै ते। पच्छापुराए विवाए सुहाए। पवै पइवना हितनेकाजे सुखनेकाजे। वमाए विखेवसाए पाण्डुगामिसत्ताए भविस्सइ।
 वमानेकाजे निजवस इरइना गाव अनुयामिपवै बुज्जे। एवामेवदेवाण्णपिया। इवि दट्टति देहेवानुमिव। मज्झविआवाए। मुम्भने पवि आआयेते।

सुमन्त मन्त्रस्तकापावां सुमन्तत्वात् यदुमन्तो यदुष्टो यदुष्टो वा न्येभ्यः सुखाक्षात् यदुष्टिवा मन्तोबुद्धत , यदुमन्तो नु विप्रियस्करवत्स य
 पादपि प्रतो ऽनुमन्तः ॥ प्रहकरंङगसमावृत्ति ॥ प्राकृकरयल्ल मन्मन्त्रजावन तत्समान आवेयत्वाविति मावसीत नित्यादौ मावदो नित्येधायं
 यमिति वाक्यास्तद्वारायं इहच स्पृष्टस्त्विति यथायोग योजनीय अथवा माएन मात्मान मितिवाक्येय ॥ वासन्ति ॥ व्याला व्यापवन्नुजगाः ॥
 माववाएयपिनिगधिनियसंज्ञिवाइयति ॥ इह प्रथमावबुधवमसोयो हइय ॥ रोगायकृत्ति ॥ रोगाः कालसहा व्याचयः आतका स्तएव सद्य उप
 पातिनः ॥ परीसहीवसगति ॥ अस्स मावमित्यनेन सम्बन्धः स्पृष्टंनु यूपन्तु प्रवर्त्तित्वयं तिकहु इत्यत्रिसन्धाय य पाक्षित इतिथेय स किमि

ए स्वमाए निस्सेयसाए ध्याणुगांमियत्ताए जयिस्सइ , एवामेव देवाणुण्यिया मज्झवि ध्याया एगे जहे इहे
 कते पिए मणुणे मणामे धेज्जे विस्सासिए समए यज्झमए ध्युणमए जन्तकरुगसमाने माणसीय माणनुगह
 माणस्कुहा माणपिवासा माणचोरा माणयाला माणदसा माणमसया माणयाइयपिप्पियसन्नियसत्तिस्सिवाइय
 धियिहारोगायकापरीसहोयसगगाफुसुत्तिक्हु , एसनित्यारिएसमाने परलोयस्स हियाए सुहाए स्वमाए नो

एगेभेइ इहे कते पिए मणुवे मन्मन्त्रिक्खिविवाधिएसमएवबुमएचसमए । एवमांइ इह कांत प्रीत मन्नाज मन्मन्तो भमसवांगवो धेयपवा खिएपवो
 रिसावो पावमवज्ज वावना समतपवावो बइमत यनुमव । मडकरुजसमावे । मडकरुज पावरए भावन ते समाज आवेयपवांवी । मावसीयं मा
 वडवई मावपुहा । समे मायन्द नित्येधायं च इसीवाक्यासकारे फुसन्त ए सववमत गीतमत उज्जमत लुभामत । मावपिवासा मावचोरा । माववा
 सा मावदसा मावमसवा । पिपासा वपा करसामो वारपरसामो वाध सापद भुवंगम परसोमो दसा परसोमो मसा परसोमो । माववाइव पि
 नित्व मिंभिय सन्निवाइय । वातिक्क परसोमो पैत्तिक्क सकेयम सक्षिपात्तिक्क । विविहारोगायंकापरीसहोवसवाफुसुत्तिक्कु । विविधरोग कासव्याधि
 पातंबवपि ते होत्र ठंतावसी भातवरे परोइइ धने ठपसग एइते माव इवपदस्सु सवंधवीजे भगो इमक्करोने पाक्को इतिथेय । एसमैज्जत्वारिएसमावे ।

त्याच ॥ यस्यमेवत्यादि ॥ तं दृष्ट्वा मिमं ॥ त तस्मा दिच्छामि ॥ सयमेवति ॥ स्वयमेव भगवतीवेत्यर्थः प्रव्रजितं रजोहरणादिवेपदानेन आत्मानं
 मितिगम्यत प्रावदा तत्प्रत्यय स्तेन प्रव्रजानमित्यर्थः मुखित शिरोमुख्येन ॥ सहाविपति ॥ संहितं प्रत्युपेक्षणादिक्रियाकृतापयाइवत
 शिष्टितं मूत्राचयाइवत क्षया आचारः श्रुतप्रामादिविषय मनुष्ठान कासा ध्ययनादि, मोचरो निष्ठाटन एतयोः समाहारद्वंद्वं स्तत स्वदास्या
 त मिच्छामीति योग, क्षया विनयः प्रतीतो, वैनपि तत्प्रसन्न, कर्मक्षयादिपरं प्रातादिकरं पिबतिश्रुत्यादि यात्रा सयमयात्रा, माया
 तद्वयमेव भारमात्रा ततो विनयादीनां इन्द्र स्ततश्च विनयादीनां वृत्ति वंत्तम यत्रा सौ विनयवैमन्यिकरखयत्राभात्रावृत्तिलो, उत स्त च

संसाए आणुगामियस्ताए नविस्सइ त इच्छामिणं देयाणुप्पिया ! सयमेव पहाविय सयमेव मुक्काग्रिय सय
 मेव मेहावियं सयमेव सिस्कावियं सयमेव आयारगोयर दिणयवेणिय चरणकरणजायामायायसिय घम्म
 माइरियं , तएण समणेजगयंमहावीरे स्वदय कच्चायणसगोस्स सयमेव पहावेइ जाय घम्ममाइरकाइ , एव

एव मुभने भिस्सारपास्या एमाइरा पाक्का पसेवइ पसेवइसू निक्काला वक्का । परलोअच्छिवाए खमाए निरसेसाय पणुगामियत्ताए भिस्सर । परलोअ
 ने वित्तकाअ समानेकाअ मुत्तिहेतु पनुमानिकपचेइले । तइस्सामिपदेवाणुप्पियासयमेवपक्कावियाते कारव वाइलूणवाक्काअकारे, पदेवाअुमिया । पा
 ते भगवतज एमाइरवादि देवदुत्तनेवते दोषभाइ । सयमेवमुक्काविय । भगवते पाते विरासुवज्जरा । सयमयसेइविय । पातेव आचारक्रियाकृतापयाइ
 ववो । सयमेवमिस्साभियं । पातेव पिप्पावरो सुवाअपइववो सयमवपाधारगासरविषय वेवइय घरव करव जायामायावतियंघम्ममाइस्सिय । पोतेव
 पाचारश्रुतप्रामादिविषय पनुष्ठान कासाधयत्रादिमाचरी भिच्चाअिरव, विजयकरवा जेइना फल कमवयहेतु चरणप्रतादिक करव पिण्डविश्रुतादिक
 संकमयात्रा पाचारलोमसोदु रतिहा निस्सेत्तते वसते तलेववो इसाइ वाइलू । तएणसमनेभगवमहावीरे । तिवारे अमच भगवत यीमहावीरस्सामो ।
 पइरयववाअनगालं । अद्वयते कात्वाअनगाअना भवीप्रते । सयमेवपक्काविय । पाते दोषाचे । आवधम्ममाइस्साइ । यावत् सर्वं जिनधम्म स्वरूप ववो । एवदेवा

समायात मन्त्रित्ति पिच्छाभा तियोगः ॥ एवदेयानुप्यपागतवृत्ति ॥ पुगमात्रनून्यस्तद्विनेत्यर्थः ॥ एवविच्छिद्यति ॥ निष्कमप्रवेशादि कृच्छिते
भ्याने गयमात्ममयनवापापरिहारवो दुभ्याने न स्वातन्त्र्य ॥ एव ॥ निसीदयति ॥ नियतव्य मुपवेष्टव्य सदृशकनूमिमिप्रमाजनादिन्या येनेत्यर्थ ॥
पगतपट्टियति ॥ पट्टितव्य मामापिप्रोक्षारणदिपूर्व ॥ एवमुच्चियति ॥ भूमाङ्गरादिद्वोपवज्जनतः ॥ एवमास्थियति ॥ मधुरादि विक्षेपको

न्याणुप्यया । चिन्तियधुं गतवृत्ति । एव निसीदयवृत्ति, एव तुयद्वियवृत्ति, एव नृजियवृत्ति, एव नृजियवृत्ति, एव नृजियवृत्ति, एव
उठाय उठाय पाणेहि नृणेहि जीवेहि सत्तेहि सजमेणसजमियवृत्ति, सुस्सिचण सुठं गोकिकिचिपमाइयवृत्ति,
तण्ण मेस्यदण्ण कञ्जायणसगोते समणस्समगयन्तु महावीरस्स इम एयावृत्ति धम्मिय उवएसुस समम सपक्किवज्ज
इ तमाणाए तह गच्छइ, तह चिठ्ठ, तह निसीयइ, तह तुयद्वइ, तह नृजइ, तह नृजइ, तह नृजइ, तह उठा

पुच्छिययत ॥ इ म इदेयानुप्यपागतवृत्ति । एव निगम प्रवेय वक्तिस्मान्ने भूमिपूजोने छमोरचिवा । एव
निमोहय ईरनयद्वियम । इ म भूमि पजोने वेमिवा इ म सामाविद्धादि उबारव पूर्वव सूत्वा । एवभुवियव्य एवंभासियव्य । इ म सामारादि योम वक्ति
न जेमवा सावयन्तिन वाविवा । एवउत्तायउत्ताय । इ म जठोने २ प्रमाड निद्राने तजिवेवरी जायोने २ । पावेसिं भूण्णि जोवेहि सत्तेहि । पावेवरीने म
नबरोन ओवेज्जाने मत्तेज्जाने । मज्जेममलमियव्य । ते प्राकादिकनेत्रिये तेज्जाने रचावरे तिवेवरीने यतनकरवो । पक्खिक्कपण्णे योविपियमाइयव्य ।
एवनेत्रिये यतन च यतनान्तरारे ययेत्रिये नञ्चो चारि पवि प्रमाडकरवा ण्ठसे समयमाच प्रमाडकरवाज्जो । तएवक्कइएवक्कवाचसमोने । तिवारे क्व
व चाल्यायनगोय । सनयममगवपामकावोएण । यमचना भगवत योमकावोस्वामोभो । इमेयारव । एव्वेवक्कलो तेरुप । पक्खियठवएसुसक्कसपवि
उत्तर । यमगते उग्गेयणते भयापरे पाउउज्जि रंगोकारवरे । तमाचाएतक्कपक्कर । यमनरेव वक्को ते चाचा पावेवरीने तिम इयाम्मिते जाय
तवविवा तवविवाय तवउत्तर तवभुम्भइ तवभुम्भइ । तिमज्ज जभारइ तिमज्ज निपज्जिये वेसे तिमज्ज मूवे तिमज्ज दापरचित्त चाकारकरवा, तिम

पपयत्येति एव उतायो त्याय प्रमादभिद्राव्यपोदेन विरुप्य २ प्राबादिषु विषये यः सुयमो रथा तेन सुयतय्यं यतितव्य ॥ तन्मात्रायति ॥
तदनन्तर माश्रया श्रावेक्षण ॥ इरियासमिति ॥ ईर्योया धमने समितः सम्यक् प्रवृत्त ईर्यासमित सम्मक्प्रवृत्तत्वरूपश्च समितत्व ॥ श्रायाश्च
प्रलभतन्निस्त्रेयवासमिति ॥ आदानेन एवमेव सह मयलनाश्रया उपकारपरिच्छदस्य या निक्षेपजा न्याय क्षास्या समितो यः स तथा ॥ उ
धारत्यादि ॥ इहच ॥ स्त्रेयसि ॥ अस्तमुद्यम्मा सिद्धावकाव्य नासिक्कास्त्रेय्या ॥ मयसमिति ॥ सकृत्तमनःप्रवृत्तिः ॥ मन्त्रोन्निरो
धवात् ॥ मुनेति ॥ मनोगुप्तत्वावीना भिगमनं एतदेव विद्योमेवाह ॥ भुत्तिवियति ॥ गुप्त ब्रह्म भुत्तिगुप्त ब्रह्म चरति यः स त

एइ उठाएइ तहपाणेहिं नूएहि जीवेहि सत्तेहिं सजमेण सजमेइ, खुसिंचण खुठे णोपमायइ । तएणसेख
वए कस्यायणसगोहें खुणगारे जाए इरियासमिए जासासमिए एसणासमिए खुयायणत्तरुमसिंनिरुकेयणास
मिए उच्चारपासयणखेलसिघाणजस्रपारिठाधणियासमिए मणसमिए वयसमिए कायसमिए मणगुप्ते वयगुप्ते

भाषा समिते बाधे । तच्छ्रुत्वा ॥ २ ॥ पावेचि मूएचि जीवेचि सत्तेचि । तिमज निद्रा प्रमादरहित छठेने २ प्राप्ते करेने मूतेकरेने जीवेकरेने सखेकरो
ने । सजमेचमंजमइ । सयमेकरो यत्तरे तेइमी रचाकरे । पस्सिचवपइ णोपमायइ । एवमे, यपन च बाध्यायकारे, चतमेविपे प्रमाद भकरे । तएचस
खुदए । तिवारे तेखइच । कषावचसमात्ते । कात्यायनभाषोदप्रते । पणगारेकते । सुइक्षावासवाढी सागुययो । इरियासमिए । इर्या मासनेविपे भव
पकारे प्रवर्त्ते ते इर्यासमित । भावासमिए । भाषा बाधव तेविचारी बाधे । एसथासमिए । पवथा ४२ दावरहित चाकार गइ । पावाचममत्तनिके
वचासमिइ । पइवेकरो भांडमाच उपकारच परिरुद्धेने मेखवे करो उपयागसहित । छवारपासयणखेलस्रसिमिवाचपारिष्ठावियासमिए । वडोनाति च
मुनीत खंडनी मुण्णमात्रेय भावनामम ते परठवता खडवाकरे उपलोमसहित प्रवर्त्ते । मयसमिए वयसमिए कायसमिए । मननोपवत्त उपयोगसहित, व
चन निःपाप प्रवर्त्ते, कायेकरो नि पाप प्रवर्त्ते । मणगुप्ते वयगुप्ते कायगुप्ते । मनगोपावे निराधकरे, वचननानिरोधकरे, कावानोनिरोधकरे । गुप्ते गुप्ति

या ॥ बाहति ॥ मद्रुत्यायाम् ॥ सज्जति ॥ सुपमयान् रज्जुरिय या रज्जु रवत्तव्यवहारः ॥ पसेति ॥ धन्यो धर्मजनसख्येत्यर्थः ॥ कतिक्कमेति ॥
 तात्या तमत न त्वममयतया यो सो क्षान्तिश्रमः, जितेन्द्रिय इन्द्रियविकाराभावात् यद्य प्राग् गुप्तेन्द्रियस्तु तद्विन्द्रियविकारगोपनमात्रेवा
 पि स्यादिति विशेषः ॥ मादिष्टि ॥ शोभति ॥ शोभायान् निराकृतातिचारत्वात् सौहृद मैत्री सर्वप्राप्तिषु तद्योगा त्वीहोवा
 चापिपायति ॥ प्रायनारहितः ॥ अप्यस्तुपति ॥ अत्योरुस्वरत्नरारहितः ॥ अक्षिमेस्वेति ॥ अविद्यमाना वक्षिःसयमा इक्षिता श्रेष्ठया मनो
 यति यस्या मा ययिर्त्विशः ॥ सुसामसरयति ॥ शोभने यमकत्वे रतः प्रतिशुपनवा ममभयरतः ॥ दत्तति ॥ दत्तः प्राधादिदमनात्, द्यत्तो
 याः रागद्वेषया रम्भापेप्रवृत्तत्वात् ॥ इक्षमेवति ॥ इक्षमेव प्रत्यय ॥ पुरष्ठकथंति ॥ अग्रे विषय मार्गमिच्छो मार्गेश्वरमिव पुरस्कृत्य वा ; प्रया

कायगुप्ते गुप्तेगुप्तिद्विगुप्तयजघारो चाहं छज्जु धन्ते खंतिरकमे जिह्दिगु सोहिगु ध्यणियाणे ध्यप्युस्सुगु ध्यव
 हिंसेस्स सुसमणरगु दंते इणमेवानिगय पावयण पुरत्तकाउ विहरइ, तएणसमणेनगयमहावीरे कयगलाने
 णयराने तत्तपलासयाने चेइयाने पफिनिस्कमइ पफिनिस्कमइहा याहिया जणवययविहार विहरइ, तएण

दिगु गुप्तयजघारो बाहं सख्ख। मम पादिदेहं गाव्हे, इद्विज्जोपवे गुप्त, यजघारो यज्जघारं व्रत धादरे समत्तागवरे, संकमत्तव्यासहित । धरेसुतिखमे वि
 त्तिदिगु मादिदे पनियावे पय्यमुए । धर्ममनसहित यमायेकरी खमे पधि यममयपनेनही इन्द्रोविकाररहित वित्तेद्विय यतोचार सोप्या यजघा सोह
 इ मैत्रोभाव यजघावोनेदिये निदान प्रायनारहित । उतसकययोरहित । यमविक्षेसे सुसामवरण । सबभते तेषेखा बाहिरिपवत्तनही मनोवति खेइने
 भया यमवपनो तेइनेदिये रतत्ते । इतेइवमेवविम्वंययववपुरपोकाउविहर । दंतं प्राधादिकनाकमवावी एमत्तय नियं प्रवक्कन ध्यायिकरीने मा
 गता यज्ज। यमागता जीव मगव तइनेपागे करीन विचरे तिम खुन्व पधि विचरे, तएणममवेमगयमहावीरे । तिबारे यमव भववत्त खोमवावोरेवा
 मो । यममवापायपरोपा । कवमत्ताभासे नगरीयी । कवमत्तामवापावेइयापा । छज्जपलासयामा पैसवको । पडिनिक्कमइ २ पा । नीकसे मोखनीने ।

मौक्त्यधिकार त्यास्यति ॥ एकारस समाई अहिम्नइति, इह कथि दाइ' न म्यनेन स्मन्कचरिता रमागेव एकादशान्निव्यसि रवसीयते पञ्च
माङ्गतर्तुतच स्मन्कचरित मिय मुपसृत्यते इति कथं न विरोध ? उच्यते श्रीमन्माहावीरतीर्थे क्लि नव वाचना सत्रय सर्ववाचमासु स्कन्दकच
रिता एवमासे ये स्मन्कचरितानिथया अयो सो चरितान्तरद्वारेव प्रज्ञाप्यन्त स्मन्कचरितोत्पत्तीच मुपसस्वामिना ज्ञम्युमामान स्वशिष्य म
द्रीढाया पित्रतापाचनाया मस्यां स्मन्कचरितमेवा मित्य तदर्थप्रकपकाकतेति न विरोधः ॥ अथवा सातिशायत्वा द्रुपराबा मनागतकालजावि
चरितनिबन्धन मनुसमिति प्राविशियसनामापठया प्रतीकालमिर्देश्योपि म दुष्टइति ॥ मासियति ॥ मासपरिमाणा ॥ निष्पुपक्रिमति ॥ निष्पुचित म

सेखदए अणगारे समणस्स जगवन् महाथीरस्स तहाऊयाण येरणं अतिए सामाइयमाइयाइ एक्कारसअग्गाइ
अहिज्जाह अहिज्जाइया जेणेव समणेजगवमहावीरे तेणेय उवागच्छइ उवागच्छइता समण जगव महावीर
वदइ नमसइ नमसइता एव ययासी, उच्छामिण ज्ञते ! तुज्जेहि अस्सणुआए समाणे मासियंजिकुपक्रिम

वडियाअनवयविहारविहट्ट । वाचिदि देयनेविदे विहारकरी विचरे, विहारकरे इत्यव । तएववदएअणगारे । तिवारे तखंदक अणगारसाधु । समण
म भगवणमहावीरएय । अमण भणवत श्रीमहावीरस्सामोना । तहाऊवाचं येराच पतिए । तथा पत्तणुकिआना करणकार तथा रूपवे खविरसाधु
तेइने समोवे पासे । सामाएयमारबाई ज्वारसपत्ताइ पडिज्जइ २ ता । सामाविह पादिदं कपावअव चने पाचारीगादिक इय्यार थग तेइप्रते म
ने भबोने । खेवेवममवेभमवमहावीरे । विहां अमण समवत श्रीमहावीरस्सामो । तेवेवठवागरइ २ ता । तिहां पावे तिहां पाबोने । समणभगवमहा
गोर वइइ नमसइ २ ता । अमण मनवत श्रीमहावीरस्सामो प्रते कदि नमस्कारकरे वादीने नमस्कार करोने । एकवयासी । इमकई । इच्छामिचमंते ।
वादिंई चं वात्सासंभारे हेमववत् । तम्मदिपअणएसमावे । तन्ने पासादीवा वका एतवे तन्तारी पासा हावता । मामिवनिकुपक्रिम मासनी मि
सु साधुनी मतमा चित्त पभिनृपविमेष ते एइकोए खूपहे मण्णमो नीवसी एकमासमो महाप्रतिमा पादरे, एक दत्तमाज्ज नने एवदत्तपाथी गृहै

भिन्नद्वितीयं मततन्मरूपं-गच्छाविच्छिन्नमिहा पप्रियञ्जदमासियंमहापदिस । दत्तेगजोयवस्सा पावस्सुविण्णज्जामासमित्यादि ॥ १ ॥ स न्ययमे
 बादगाद्रूपरी पटितः प्रतिमाय विभिन्नद्वितीयमेव करोति यदाह-नन्देसियविमाठ आपुव्वादसजवेधवपुसा । नवमस्सतइयवन्नु इोइवइयोसु
 यादियसो ॥ १ ॥ इतिरूपं न विरोधः ? उच्यते पुरुषान्तरविषयो यमुतनियम स्तस्यतु सर्वविदुषदेजेन प्रवृत्तत्वा भदोपइति ॥ अथासुतति ॥ सा
 मान्यनूत्रामतिजमेव ॥ अथाकप्यति ॥ प्रतिमाकस्यामतिक्रमेव तत्कल्पवत्स्वनतिक्रमेव ॥ अथाभ्यन्तरेति ॥ अनादिमोक्षमार्गान्तिक्रमेव आयोप
 गमिकनायामतिक्रमेव ॥ अथातइति ॥ यथास्तव तत्त्वानतिक्रमेव भाविबीजिह्वप्रतिमेति अथापान्तिसङ्गनेनेत्यर्थः ॥ अथासम्यति ॥ यथासा

उच्यसंपाजिज्ञाण विहरितए , अहासुह देवाणुप्पिया ! मापन्नियध । तएण खदए अणगारे समणेण जगव
 या महावीरेण अण्णुयाए समणे हठतुठजाव नमसिंसा मासिय जिस्कुपन्नम उवसपज्जज्ञाण विहरइ ,
 तइण मे खदए अणगारे मासिय जिस्कुपन्नम अहासुत अहाकप्य अहामग्ग अहातच्च अहासम सम्म का

इम वाचन् एवमामन्त्रे इम विस्मर गन्धान्तरबी आचवा इवा कांएव पूज्य खदवता इत्यार भग भाष्यादे, भने प्रतिमाठा विग्रिष्ट भुतवत आद
 रे भेमाटे इवा विराव दीमिदे ? तेइना उभर एदुत नियम पुद्गलात्तरविमेषदे तेखदेव सपन्नने उपदेगेवरी प्रतिमावही तिचेदीपनही, वीतराय तेइतो
 मन्त्ररूप आने नियमामिन्न साधुनो प्रतिमा पादरीने विषय इता खद्वक पुद्गलावही भगवतकईदे-अहामुदेवाहस्यिया मापन्नियधं । जिम सुकहु
 रे देशमग्रिह पवि विज्ज मकरज्जो । तएवमेवदएचणारे । तिवारे तेउत्तवसाहु समवेचं भगवमामहावीरेच । अमच भगवंत ओमहावीरेदेवे । अथाउ
 वाएममन्त्रे । पात्रादौधामर्वा । इहजायवर्मसितामामिदभिक्कपडिमंठवसपज्जिमाएविहरइ । इवपावो यावत् नमस्कारवरीने माउ प्रमाच साधुनो
 प्रतिमा अभिषङ्गियेय तेपादरीने विषरे प्रतिमावई तयकरे इत्येव । तपवेसिखदएचणारे । तिवारे तेखद्वक साधु । मासिर्वमिन्नसुपडिमं । मास प्रमा
 च साधुनो प्रतिमा अभिषङ्गियेय । अहामुत्त भद्राकप्य अहामग्ग अहातच्च अहासम्य । जिम सूचमादि क्वही तिम अतिक्रमेनही प्रतिमा आचार च

अथ समप्राधान्यतित्त्वमेव ॥ आगच्छति ॥ न मनोरथमावेव ॥ फासेइति ॥ उचितकाले विधिना ग्रहणात् ॥ फासेइति ॥ असकृदुपयोगेन प्रतिजागर
 मात् ॥ सोवेइति ॥ ओजयति पारपञ्चदिनेषुगोविन्दसङ्गोपनोपनधरणात् क्षोप्यतिवा तित्कारपकृतावभात् ॥ तीरइति ॥ पूर्वपि तदवधौ स्तो
 कजातावस्थानाम् ॥ पूरेइति ॥ तत्कृत्यपरिमाणपूरणात् ॥ किहेइति ॥ कीर्तयति । पारब्रह्मदिने इदं वेद रीतस्याः कृत्यं तच्च संपाकृत भित्तयेव की
 र्तात् ॥ यदुपपत्तेइति ॥ तत्समाप्तौ तदनुमोदनात् ॥ किमुचं नयतीत्याह प्राप्ताया आरापयतीति, एवमेताः सप्तसप्तमासरागा कृतोपुम्नी प्रथमा

एण फासेइ पालेइ सोनेइ तीरेइ पूरेइ किहेइ श्युणपालेइ श्युणाए श्याराहेइ, सप्त काएण फासिहा जात्र
 श्याराहेहा, जेणव समणेजगव महावीरे तेणव उद्यागच्छइ, उद्यागच्छिता समण जगवं जाव नमसिहा एवव
 यासी, इच्छामिग जते ! तुज्जेहि श्युणुणाए समाणे दोमासिय निस्कुपिहिम उवसपज्जित्ताणं विहरिहाए, श्य
 हासुह देवाणुप्पिया ! मापहिदध । तचेन एवं दोमासिय तिमासिय वाउम्मासिय पंचलसप्त, पठमसप्तरा

तिप्रममहो आनादिमाचमाग विमहे तिमसब्रह्मेतहो तथा यथापथम भाषयो समभावकरो भक्तिकमेतहो । सप्तकाएणफासेइ फासेइ साभेर तीरेइ पू
 रेइ किहेइ पञ्चपञ्च । भौषण्यकारे कावयिकरो भरेइ, विधिषइये करो वारकार उपयोगये पारपादिने गृहना सभागकरो जेमे, तथा भौषार कोवटा
 ये, तपबान्ने पूरेइते कितरा एवञ्चाम पठये, तेइना प्रमावपूराकरे, पारपासे दिने गहप्रतेइहै लारा पञ्चकाए पूराइयो पञ्चमायनापूर्वक पासे । भाषा
 एपाराइए मर्त्यकापचकासिता जावपाराइेता । प्राप्तापारावे भौषणे कावयिकरी करसोन यावत् पारावीने । जेकेसममेभगवर्ममहावीरे । विहारी
 प्रमम भमवत श्रीमहावीरस्वामी । तेवेवठवाभक्कर २ ता । तिहा भावे पावीने । समवमगवर्ममहावीर । प्रमम भमवत श्रीमहावीरप्रते । वंदइजावचमसि
 ता । वदि नमस्कारकरे यावत् वदी नमस्कारकरी । एवववासी । इमवहै । इच्छामिण्यभते तन्मेहिपञ्चपञ्चाएसमावे । वीरुइ चकास्वावकार, वेमग
 वन् । तुकारो प्राप्तापाम्माववा । दामासिबभिवपुवडिमउवसपज्जित्ताचयिइरित्तए । दिमासयो साधुनो प्रतिसा भादरीने विचरू एनाम दिमासिवक्कहो

अमरात्रिदिया मसाहाराग्रामा मय नवमी दशमीचेति यता किलोपि बहुयज्ञस्तेना पानकेमति उत्तमान्नादिस्वानकतस्तु विद्येयः ॥ रात्रिदियति
 रात्रिदिना मसाहाराग्रामा इयत् पटप्रत्नेन ॥ मगराहयति ॥ एकरात्रिकी इयत्पटमन भवतीति ॥ गुह्यरयत्सवच्छरति ॥ गुह्याना
 भिन्नरात्रिकेपाणी रत्न करत् मयत्तरेत् सन्निगमयत्तरेत् यस्मिन्पटसि तद्गुह्यरत्नसवत्तरं गुह्याएव वा रत्नानि यत्र स तथा गुह्यरत्नः सवत्तरे
 इन्द्रिय, ङोञ्च सत्तराह्निविय, तच्च सत्तराह्निविय, अहाराह्निविय, एगराह्निविय । तएणसे स्वदए अणगारे एग
 राड त्रिक्रुपन्निम अह्रासुत्तं जाय अराहेत्ता जेणेत्र समणन्नगव महावीरे तणेव उवागच्छइ उवागच्छइत्ता
 समणन्नगयं महावीर जाय नमस्सिप्ता एवययासी, इच्छामिण जते ! तुज्जेहि अण्णुण्णुए समणे गुणरयण
 सयच्छुरं तयोक्कम्म उयसपज्जिमाण त्रिहरितए, अह्रासुह देवाणप्यया ! मापन्निग्रय । तएण से स्वदए अण
 य परमापदान माय पञ्चाशदे इतिग्रथ । पञ्चाशुदेवाव्यव्या । त्रिम सुख तिम देवानुपिब । मापन्निग्रयत्तरेव । पबि विस्वत्त मकरज्जो पबेतिमज
 तेज्जे । पवतिमाविब वाउन्नामिस्व पंचमाविय । इम विमाविब नामतए पञ्चमासना १ । तनुमीनिबनाम चौकी प्रतिमा ४ । पंचमासिबनाम पंचमी ५ ।
 चव्वाविब मलमाविय । समानिबज्जो ६ । सममाभिबनाम सातमी ७ । पठमसत्तराह्निविय । चव्वा अचविहार ४ व्रत १ पारबाये साठमी ८ । सावत्त
 १० । नवमी इमत्त मात पञ्चारात्रिनी प्रतिमा चौबवी ९ । तर्धसत्तराह्निविय । एगमी सात पञ्चारात्रिनी प्रतिमा १ । पञ्चाराह्निविय । छट्ठतए अ
 चाराविबनाम यवत्तएत्तमी ११ । एगराह्निविय । पठमतए एकरात्रि काउमय चव्वागमी प्रतिमा १२ । तएवसेवदएपचगारे । तिवारे तेवदवसाव । ए
 गराह्निविय । एकरात्रि काउमयनी साधुनोप्रतिमा । पञ्चासत्तं । त्रिममपमाहेवही तिबे पञ्चारे । जाव चारावेत्ता । यावत् पञ्चायेचारावेत्ता । त्रिम
 त्रिममपमाहेवदवसाव । एकरात्रि काउमयनी साधुनोप्रतिमा । पञ्चासत्तं । त्रिममपमाहेवही तिबे पञ्चारे । जाव चारावेत्ता । यावत् पञ्चायेचारावेत्ता । त्रिम
 त्रिममपमाहेवदवसाव । एकरात्रि काउमयनी साधुनोप्रतिमा । पञ्चासत्तं । त्रिममपमाहेवही तिबे पञ्चारे । जाव चारावेत्ता । यावत् पञ्चायेचारावेत्ता । त्रिम

यत्र तान् मुखरजसुवत्स्वरं तप इह च इयोदयभासाः सुतयक्षद्विनायिका स्तपःकासः त्रिसप्ततिश्च दिमानि पारयश्चासहति एवचार्य-पञ्चरसवीस
चठयो सुषेवचठवीसपञ्चवीसाय । चठवीसएकवीसा चठवीसासप्तवीसाय ॥ १ ॥ तीसातेतीसाविय चठवीसठवीसअष्टवीसाय । तीसायतीसाविय सोल
समासेनतवदिवसा ॥ २ ॥ पञ्चरसदसठपञ्च चठर्यञ्चसुयतिक्रितिक्रिति । पञ्चसुदोदोयतहा सोलसमासेसुपारखगा ॥ ३ ॥ इह च यत्र मासे ऋष्ट
मादितपशो यावन्ति दिनामि न पूर्णन्ते ताव म्स्वपेतनमासा दारुण्य पूरवीया म्यधिकानि चापेतनमासे सोलव्यानि ॥ चठयचठयेकति ॥ चतुर्थं
मन्त्रं याव ऋणं त्यज्यते यत्र त चतुर्थं मिय न्योपवासस्य संज्ञा एवं पञ्चादिक सुपवासद्वपादेरिति ॥ अष्टादिसहस्रेकति ॥ अविद्यान्तेन ॥ दियति ॥
दिवा दिवसइत्यर्थः ॥ ठाबुसुसुपति ॥ स्थान मासन मुकुटुब मापारे पुतालगनरूपं यस्या सौ स्थानोत्कुटुबः ॥ वीरासवेकति ॥ विंशसुनोपवि

गारे समणेण जगयया महावीरेण अस्मण्खाए समणे जाव नमसिंहा गुणरणसवच्छर तवोकम्म उयसपज्जि
त्ताण त्रिहरद, तजहा-पढममास षउत्यषउत्येण अतिरिक्तेण तवोकम्मेण विद्याठाणकुण्डुए सूरान्निमुहे आ

नचसंनद्धरतवाक्य उतसपञ्चिताविविद्धरित्तए । नीलं हं हभगवन् । तन्वारी भाम्नापास्यावका एवसे तन्वारी भाम्नापायती गुणभिराविशेव तेहने र
ह तेहनाकरवो तेरेमास सुतरेदिन तपकाह धने ०३ दिन पारबाभा एव मास १६ ते गवत्सु सवच्छर तपकम क्रिया भादरीने बिषरू एतसे तपक
रू इतिप्रश्न भवत कहीसे—पश्चात्सुर्देनापुविना मापडिबधं । क्रिम सख होय किम हेदेवानुप्रिय । पवि प्रतिबंध विशद मकरखी । तएबसेबंदए ।
पचयारे । तिचारे ते सुठक साधु । समसेबंभगवनामज्ञावोरेव । अमच भगवत श्रीमज्ञावोरखानी । पञ्चपुष्पाएसमावे । भाम्नादीवायका वदि । जावप
मंसिता । यावत् अमखारकरीने । गुबरयवसवच्छरतवाक्यंसवसपञ्चिताविविद्धरित्तए । गुबरसवच्छरसाम तपकम, तपक्रिया, रंगीकारकरीने वि
चरे एतसे गवत्सु सवच्छरतप पाठरे इत्यत्र । तपकममासं पठत्सपठत्सेव पविस्मिन्नेषतवाक्येष । ते कहीसे—पडिसेमासे पठत्ते ते एक उपवासने स
प्रा, इम ब्रह्म तप ते वेतपवास, इम धामे पवि कडवा, बीसामोरहित पतरारहित तपकमक्रियाकरे । दियठापुबुद्धए । दिवसनेविपै पासन खख

યાત્રગજનૂમીં શ્યાયાથેમાણે રત્તિ ધીરાસળેણ શ્વાઝઢેણય દોઢ્ઢમાસ લઠલઠેણ શ્વનિસ્કિત્તેણ વિદ્યા ઠાણુકુ
 દુરુ સૂરાન્નિમુદ્ધે શ્યાયાવળનૂમીં શ્યાયાથેમાણે રત્તિ ધીરાસળેણ શ્વાઝઢેણય એવ તઢ્ઢમાસ શ્વઠમશ્વઠમેણ
 ચઢત્યમાસ દસમદસમેણ પચમમાસ ધારસમાસમેણ લઠમાસ ચોદ્દસમ ચોદ્દસમેણ સપ્તમમાસ સોલસમ સો
 લસમેણ શ્વઠમમાસ શ્વઠારમમ ૨ નવમમાસ ધોસદ્દમ ૨ દસમમાસ ધાવીસદ્દમવાધીસદ્દમેણં એકારસમમાસ
 યઢઘીસદ્દમ ૨ ધારસમ માસ લઘ્ઘીસદ્દમ લઘ્ઘીસદ્દમેણ તેરસમમાસ શ્વઠાવીસદ્દમ ૨ ધોદ્દસમમાસતીસદ્દમ ૨

દુરેમે જલદનાનાપરે । મૂરામિમુદ્ધે । મૂર્ભ માદ્દમૂ પમિમુદ્ધે । ધાધાવજમૂમોપાધાવેમાલ રત્તિધીરાસલેલ ધવાઠલેલલ । ધાતાપનાનો મમોવે વિજ્ઞા
 રેતવરત્તને તે મૂમિકાનેવિધે ધાતાપનામિતાલલા રાખિનેવિધે ધીરાસળ તે સિદ્ધાસને મનુલલેધીને પમ લેલ ધરતીરાલે નોપાલું સિદ્ધાસળ પરલો કાઠે
 ત મદલ તિમજોત્ર લેઢોરલે ત ધોરામનરલે વજ્જરલિલ લપાલો નલ્લ દલ્લલ । શાલમાસલુલુલેલ પલિલ્લિલલ । ધોલા માસનેવિધે જલુલુલેલ એતલે લેલપ
 લાધે વારનાલે ધોમામારલિલ પતરાલિલ દલ્લલ । દિવાઠાલુલુલુ । દિનનેવિધે લલ્લલુપાસળ લેલે । સૂરામિમુદ્ધે । સૂય સાદ્દમો મુલરાલે । ધ્યાય
 રજમૂમોપાધાલેમાલે । ધાતાપનાનો મૂમિકાનેવિધે ધાતાપના કરતાલલા । રત્તિધીરાસલેલ । રાધોને ધીરાસળે લેલે પૂલેલ્લો તેરોતે । ધવાઠલેલલ ।
 પરિધાન લપાલિલા નાનમાલે । એંતલેલમાસ પદ્દમપદ્દમેલમમ । દમલોત્રલિયાલે ધોલેમાલે તીનલપલાલે પારલોલેલ એતલે નિરલ્લરે ધદ્દમલેલ । જલ્લલેમા
 પુલ્લમ્મલેલમેલ । ધોલેમાલે દયમદયમ એતલે ધારે લપલાલે પારલોલેલ । વંજમ્માલસલારસલવારસમેલ । પાલમે મલોને લારસલારસમે પારલોલેલ એત
 ને પાલ લપલાલ નિરલ્લરેલે । લામાલવંજલમ્મલેલલમેલ । લેલેમલોને લુલ્લલ એપલાલે નિરલ્લરે પારલો લેલે । સપ્તમાલસોલસમસોલસમેલ । સાત
 મેમલોને માત લપલાલે પારનાલેલ । પામમાલ પદ્દારસમંધારસમેલ । ધાઠમેમલોને ધાઠપાઠ લપલાલે પારલોલેલ એતલે । નલ્લમેમાલસોલસદમસોલસ
 મમ । નવમમલોને ધોમતિમ લલ્લતા નવમ લપલાલે પારનાલેલ । દયમે મલોને લલ્લતા લપલાલે દયમલે લપલાલે પાર

पन्नरसममास यत्तीसहमर सोलसममासच०इम चउत्तीसहमेणं स्थनिस्त्रिहमेणं तयोक्कमेण दिया ठाणुक्कुणु
सूराणिमुहे स्थायावणन्नुमीए स्थायावेमाणे रीस्त्र वीरासणेण स्थावाउत्तेण, तएणसे स्वदएस्थणगारे गुणरयणसव
च्छर तयोक्कम स्थासुत्त स्थाकप्प जाव स्थावाहिस्त्रा जेणेव समणेजगव महावीरे तेणेव उयागच्छइ उवा
गच्छइस्त्रा समणजगव महावीर वदइ नमसइ, यच्छहिं षउत्त्यत्तठमदसमदुवालसेहिं मासद्धमासखमणेहिं

बीकरे। एकारसर्ममास षड्वीसतिमवसोमतिमेव। एकारमेमासे एकार उपवासे पारबीकरे। बारसममासं षड्वीसतिमवसोमतिमेव। बार
मे महीने बारबार उपवासे पारबारे। तेरसममास षड्वीसतिमवसोमतिमेव। तेरमेमहीने तेरतेरे उपवासे पारबारे। षड्वसममासं तीसतिम
तीसतिमेव। षड्वसेमहीने षड्वद्वव उपवासे पारबीकरे। पचरसममास तीसतिमवसोमतिमेव। पचरमेमहीने पचर उपवासे पारबीकरे।
साससममास षड्वतीसतिम वसतीसतिमेव। सासमेमहीने सोस सोस उपवासे पारबीकरे। षड्विस्त्रिमेव। वीषमे षटरारहित विवामटाओ। तव
ववमेव। तपकम क्रियावैकरो। दिवाठावणुए। दिवसनेविसे छत्रपासनेसे। सूरामिसु। सूर साइने मुखे रडिवो। साशावणमूमीए। भाताप
ना बरतावका। रत्तिगीरासनेव। रात्रिनेविसे बीरासन पूरेवका तेरोते। भवाउदेव। पडिरव वल रक्षित नरनमावे। तएणसेवदएपचगारे। ति
बारि तेवइव सापु। मुवरयवसवच्छरदवाकपपडापुण। गुजरव संवच्छरनामे तपकमक्रिया विमनवमाहेइ सूचनो मर्वाइवे। भडावप। यवा सामा
चारोसे पाचारसहित। चावपापहिता। बावट् पापहीमे। जेवेवसमवेमवमहावीरे। विडा अमच भगवत श्रीमहावीरस्वामीवे। तेवेवउवागच
इ २ ता। तिडापावे तिडापावोमे। समच भगवमहावीर। समच सगर्भत श्रीमहावीरस्वामी प्रते। वदइ वमसइ २ ता। वदि नमस्कारकरे वदिने
नमस्कारकरोने। वदइवसवसद्धम। ववे षड्व एवउपवास षड् दीय उपवास पडुम तीग उपवास। दममदवाससेहि। दमम बार उपवास षड
ग पांच उपवास। मासडमासवमेहिं विविसेहि। मास तीसदिन पचमास पचरदिन तिडेकरी विविच जाना प्रबारता जे। तवोवसेहि। तपकमे

अथ नृम्यमपादस्या पनीतिर्मिश्रमनस्यैव यदवस्थानं तद्वीरासनं तेन ॥ अथाठोदेष्यति ॥ प्रावरणाभावेनच ॥ उरासेनमित्यादि ॥ उरासेन चा
शङ्कारहिततया प्रपानम् प्रपानं चास्यमपि स्यादित्याह ॥ विपुसेन ॥ विसीर्षेन यद्विनस्तात् विपुसच गुरुमि रगनुष्णातमपि स्या दप्रपयकृत
वा स्यान्नतयाह ॥ पयतपति ॥ प्रदत्तन अनुष्णातेन गुरुभिः प्रयवेनवाः प्रयववता प्रमादरहितेतत्पर्यं, एवयिषमपि सामान्यत प्रतिपन्न स्यादि
त्याह प्रगृहीतन यदुमानमद्र्यां दामितेन तथा कस्यान्ने नीरोगताकारेण, यिवेन निवर्हेतुना अन्येन पम्पयनसाधुना मङ्गस्येन दुरितोपशम
माधुना मयीर्देव मम्यकपामना रमगोजन उदयेन उन्नतपयवसानेन उत्तरोत्तर यद्विमतेत्यथ उवातेन उन्नतज्ञाववता ॥ उन्नमेकति ॥ उन्न त
ममा उज्जाना टा न तथा तन ज्ञानयुक्तमे त्यर्थः ॥ उन्नमपुरुषार्थमेवितत्वा द्वो तमेन उवारेण भौदार्थवता मिःस्पृष्टत्वातिरेकात्, महानुभागेन म
हामनावच ॥ मुफति ॥ शुक्तो नीरमगरीरत्वात् ॥ मुफ्तेति ॥ युनुषावधेन कृशीभूतत्वात् अस्थीनि धम्मोवनद्वानि यस्य सो स्थिबर्मायनदु कि

यिचिमेहि तयोक्ममेहि शृण्याण नावेमाणे थिहरइ, तएणसेखदए शृणगारे तेण उरालेण विउलेण पयस्ते
ण पगगहिण कव्हाणेण सिधेण घन्तेण मंगलेण सस्तिरीएण उदग्गेण उदग्गेण उदग्गेण महाणुजाणेण
तयोक्ममेण सुक्के एउके निम्मेसे श्रुचिस्माधणद्धे किंकिंकिंयन्तूए किंसे धमणिस्तएजाएयाधिहोस्या, जी

क्रिया निवेदको । पद्यान्तभावेमावविहरत् । यावत्तापते भाव्यमान तेष्व् आनता विधरेत् । तपस्वसेषदपचकारे । तिबारे तेजइव साधु । तेवसरपि
 न रिउमेव पयमेव पयविष्टिचं कसापेचं गिरेच धर्मेच । तिये पागनाकरी रचित विधनेकरी विष्टोचं चकादिनमाटे गुहसमीवेगया अनुज्ञामुबनी
 इदमानयो गच्छा भीरानने कारचेकरी गिबरेतुगेडरी धमदनेकरा । मगवेच समिरिएचं उदमेच । दुरित उपममेकरी भक्ती परै खासबाबी समीम
 नेकरी दिनदिनपते तपमोडि । उदत्तेच उतमेच उदारेचं महराभुमगेच । बढते परिचामेकरी भ्रानवुक्किरी उतम पबयेसेव्या वाकारहित निस्सइप
 बाबी मर्जातपचा प्रभावक । तदोदमेचं सुबेभुक्तेनिभंसे । एवमे तपकम विषायेकरी यरीरसूका तिरसपचाबी मूखनेवसे मांसरहितवयो । पट्टिपभाय

1

विष्णो अज्ञानविधि मङ्गाफलां प्रयत्नी त्वन्निप्रायेव प्रगवधिवर्धये शीघ्रतुः सजाजन माजुव महामत्य
 फलति ॥ यः प्रादुः प्राकारये ततः प्रकाशमज्जाताया रजस्या फुलोत्पलकमलबोमलोम्नीसिते पुष्प विकसितं तद्वत्पुष्पस्य फुलोत्पल तद्वत् कर्म
 मय इरिक्विषाय फुलोत्पलकमली सयोः बोमल मकढोर मुन्मीसित दमाना नयनयो बोन्मीसन यस्मिं स तस्या तस्मिन् यमेति रजनीविमा
 ताजन्तर पायङ्गुरे प्रजाले रक्षाशोकप्रकाशेन किमुक्तस्य शुक्लमुखस्य गुच्छादस्य च रागेव सदृशो यः स तथा तस्मिन् तथा कमलाकरा प्रवादयः स्ते
 न सक्तानि नलिनीलकानि तथा घोषको यः स कमलाकररायवच्छबोपक सस्मि क्षुत्सिते अज्युद्रते कस्मि कित्याह ॥ घुर ॥ पुन किम्भूतइत्याह ॥ स

ण नगयमहावीरे जिणे सुहृदो विहरइ, ताथ तामे सेय कल्ल पाउप्यन्नायाए रयणीए फुल्लुप्लकमलकोमलु
मिळियमि श्रुहपदुरे पन्नाए रत्तासोगप्यकासे किमुयमुयमहुगुज्जरागसरिसे कमलागरसन्नबोहए उठियमि

पुष्पाकार पराश्रम पतले पाचसंगे ज्ञानादावि सर्वथा चीरवया नखे तेनाठे जासवे मुम्भने । पन्निष्ठाये । छे छयाग । कथो वसे वीरिए पुरिसबा
रपरचमे । जस बल वीय पुष्पाकार पराश्रम । जावजमे घन्यावरिए धन्यावणसए समवेभगवमहावीर । सावत् वपुन मोहरा धमाचार्य वमीपदेशक
धम जतक जमप भगवन श्रीमहावीरकामी । बिबेसइतीविहरा तावतामेसेय । घोस्वाहे रागयेपे जिबं, सुभावीहे मयप्रते, पयबा सुइस्तीनीपरै वि
बरे तेतबाकानबने मुम्भने यदमगलीक । कण्ठपारएवबोण । आगानि प्रभात रात्रिनिबिये । फण्णपुल्लमसकोमसुमिसिखमि । विकथित उत्पलफूल
जमप हरिचरनीनेव बीमस पळठार कमजना दस हरिचरना नव मिल्वाया ते उसीमितवया । पण पांडुर प्रभातबया । रत्नासागण
यासे । रागा पगाळ हयना पुइपतिसी प्रभा विबेकरो । कितुयसुयसुइगुजहरागसरिसे । वेमूढानोपूस पयबा शुद्धनामुष पयबा चिरमोनोपूस तेइना
रायमरीयात्र । जतकरागरसडाइए छट्टिभिमेरे । वमसनावागर सरावर तेइनेविये नखितोखण्ड तेइने बिडावचहार तेइनेविषे छगतेबके सूर्ये । स
पण्णरितनिदिपमेरे तेसम जखेते । सइस किरबसहित दिगकरसूत्र तेखेकरी काळ्यलमाग एसावता प्रभातसमये । समसभगवमहावीर । यमप भयवत

यस्यसि ॥ ससिप्यतेऽक्षीक्रियते नयेति ससेयना तप सस्या ओयदा सेवा तथा शुष्टः सेवितो छुपितोवा छपितो य- स तथा तस्य ॥ असपायप
दियादिक्रियस्यसि ॥ प्रत्याख्यातप्रत्ययानस्य ॥ कासति ॥ मर ॥ तिष्ठ ॥ इति क्त्वा इद्विपयीकृत्य ॥ एवसंपेहेइति ॥ एव मुक्तलक्षयमय सम्प्रेषत

याइस्त्रिकयस्स पाठवगयस्स काळं छुणयकस्वमाणस्स विहरिस्सएसिकह एवसंपेहेइ एवसंपेहेइहा कस्सपाउप्पज्जा
याए रयणीए जाव जलत जेण्वसमणेज्जगवमहावीरे जाव पज्जुवासइ खदयादि, समणेज्जगवमहावीरे खदय
छुणगार एव वयासी, सेणूण तव खदया पुव्वरसाथरत्त जाव जागरमाणस्स इमे यारुवे अस्सत्थिए जाव समु
प्पज्जित्या, एवखलु अहं इमेण एयारुवेण उराळेण विउळेण तवेय जाय काळं छुणयकस्वमाणस्स विहरित्त
एसिकह, एव संपेहेइ २ हा, कस्सपाउप्पज्जायाए जाव जलते जेणेय मम अत्थिए तेणेय हव्वमागाए, सेणूण

वे ते ससे ॥ १ ॥ अद्विजे तेनप तेइमोसडा तिवे सेवा तेइने । भत्तपाअपडियाइस्त्रियस्स । भात पांवा पचस्वीने । पाभावमवस्स । पादपायगमने । का
संपचववव्यमावस्स विहरित्तएतिअइ एवसंपेहेइ २ ता । कासमरच प्रचवाइतोवक्को विचरु इसीकरीन इम समस्यवे भासावे भासोपीन । क्कंपाउप
माहाएरवचीए । पायामि प्रभातसमय मगटववे इवे । जावजसति यावत् काव्यज्जमान सय खमतेववे । जववसमवेभगवमहावीरे । विहा यमच मगवत औ
महाबोरब्बामो तिहा भावे । जावपज्जवसिंहर । बावत् सेवाकरे तेतवे । खदयादि । हेखदक । इत्थाठिनाम पूर्वपरि समवे भगवमहावीरे । यमच मगवत औम
हाओग्गवामो । खदयपवगार । खदक चवमारमत । एवंवपासो । इमकई । सेणूवतवखदया । ते निवे तम्मेने हेखदक । पुव्वरत्तावरत्त । मज्जरविने । जाव
जामरमावस्स । यावत् धमचित्ताए जायताब्बाने, इमेवाकवे चसत्थिए । ए एताहय इमरूप । भावमपिय । जावसमुप्पज्जित्या । यावत् सब्बज्जपना ।
एव चतु मव इमव रयाकवे उराळेव विठसेव । इम निवेइ यथि एइवे रूपेकरी उदारे प्रधानेकरी विस्सोवेकरी । तवेवजावकास पचववक्खमावस्सविहरि
तएतिअइ । तिमज निवे यावत् कासमरचमते प्रचवाइता वक्काने विचरु इसाकरीने । एवं संपेहेइ २ ता । इम समस्यवे भासोपीने । कस्सपाउप

टिक्किटिका निर्माणास्थिसुख्यं उपवेद्यानादिक्रियासुख्यः शब्दविषय सा प्रुता प्राप्तो यः स किटिकिटिकानूतः कश्चो दुयलः, यमनीसुस्ततो मा
 श्रीव्याप्तो मांसस्यैव हृदयमाननाभीकृत्वात् ॥ जीवजीवेति ॥ अनुस्वारस्या गमिकत्वा ज्ञीवजीवेन जीवयत्नेन गच्छति न ग्ररीरवलेनेत्यर्थं प्रा
 ममांसिमेत्यादौ कालत्रयनिर्दिष्टा ॥ गिलाइति ॥ क्वायति प्लानो मवतीति ॥ सञ्ज्ञानामयति ॥ सेति यथाय ॥ यथेति सुष्ठान्तार्थः नामेति स
 म्भावमायां यद्वतिवाक्यालङ्कारे ॥ कठसुनक्रियति ॥ काटमुता श्रुटिका काटश्रुटिका ॥ पत्तसुगक्रियति । पलाञ्चादिपत्रप्रुता गत्री ॥ पत्ततिलम
 क्रुसुगक्रियति ॥ पञ्चयुक्तितिलानां प्राकृतकानां धुन्यप्रजाजनानां प्रुता मंत्री इत्यर्थः ॥ तिस्रसठगसमष्टियति ॥ क्वचित्पाठः प्रतीसार्येय ॥ परकृकठ

यं जीवेण गच्छ्छ, जीवजीवेण चिच्छ, ज्ञासन्नासित्ता विगिलाड, ज्ञासन्नासमाणेगिलाड, ज्ञासन्नासिस्सामी
 तिगिलाड, सेजहानामए कठसगक्रियाइया पत्तसगक्रियाइया पत्तितलजक्रगसगक्रियाइया एरकृकठसगक्रि
 याइया डगालसगक्रियाइया उरहेविद्यासुक्कासमाणी ससद्गच्छ्छ, ससद्गच्छ्छ, एवामेव स्वदएच्छुणगारे सस

न्ते । इड शमजीये करो वीवा एतसेइड शमजीरो । विडिक्किडियामूर । मांस रचितइड तेमाटे बैठतां कठतां किटिकिटि शब्दइवे । क्विसे । दूव
 पाइया । यमविमतए । मांसने चयेडरो गच्छिनीकसो । जातेवाविद्यात्वा । एइया सद्गच्छावु बयोरगोइ । जीवजीवेयेंगच्छइ जीवजीवेणविष्टइ । जीय
 हे तेजीवेने बसेडरो मांए जाइ पबि यरोर बसेडरोनही जीवनेवसेडरो खभोरै । भासभाभिस्ताविगिजाति । तीनकास निर्देयवे प्रतीतकासे माया
 शान्ता स्थानकाय । भासभासमानेगिजाति । भावबीकताकको वक्तमानकासे स्थानकाय । भासभाभिस्तामौतिगिजाति । भापा भागाभिक्कासे बोधव्यं
 ता पबि स्थानकाय । मेत्रइजानामर । ते यका डटति नाम इसे सभावनाये ए इतिवाक्कावकारे । कठमगडियाइया पत्तसगडियाइया । काटभरी यक
 टिका याइडो पलायादिपत्रभरी गाडनी । पत्ततिपर्मडमगडियाइया । पात्र मचित तिकाभा भांडा सुखय माखनभो भरो गाडनी । एरकृकठमगडिइया
 वा । एरकृकटिभरो गाडनी । इयाककडसमष्टिकाइया । यंगारासभूभरो गाडनी । उरहेविद्या सुक्कासमाणी । एवेक विधेयपत्र काट पचादिक मोनाने कभ

सगच्छियति । एरुकाष्टमयी एरुकाष्टमृताया भवति का एरुकाष्टमृताया मसृकरत्वेन तच्छ्रुति कायाः शुभायाः सत्या अतिशयेन गम
भादी सगृह्यं स्यादिति भङ्गरभक्तिका भङ्गरभृता गन्त्री ॥ उक्तेदिकासुकासमाधीति ॥ विद्यापद्युयं काष्टादीना माद्रोकाभेव सुसम्यतीति य
यासम्भवाभयोभ्यमिति पुतासुनइव मस्तराग्निप्रतिष्ठाकाः ॥ तवेवतएवति ॥ तपोसद्वेन तजसा अयमभिप्रायो यथा प्रसप्यलोनि वद्विष्टया
तेजोरहितो ऽन्तर्दृष्टानु व्यसति एवं स्वन्दको व्यपचितमाशयशितत्वा दृष्टिमितेवा अतस्तु शुभध्यानतपसा एवसतीति उक्तमेवार्थमाह ॥ त
वतेत्यादि ॥ पुर्वरात्तावरतकालसमयसिति ॥ पुर्वरात्रय रात्र पूर्वजागो ऽपररात्रय अपकटा रात्रिः पक्षिम सङ्गागइत्यर्थं सप्तवचो यः कालस
मयः कालात्मन समयः स तथा तत्र अथवा पूर्वरात्रापररात्रकालसमय इत्यत्र रेफलोपात् पुर्वरात्तावरतकालसमयसितिस्यात्, अन्तजागरिका

दृगच्छइ, ससद्विचिठइ, उवाचिंते तवेण अथचिए मससोणिण्णं कयासणेविवजासरासिपिच्छिणे तवेण
तेण तवेतयिसरीए अतीव उयसोनेमाने २ चिठइ, तणकालेण तेणसमण रायगिहेनयरे समोसरण जाव
परिसा पणिगया, तेण तस्स खंदयस्स अणगारस्स अथयाकथाइ पुवुरत्ताथरत्तकालसमयसि धम्मजागरि

वे ते मोखासू भरोदुतो गाढसो पवे तावडोदीवो सूकोवको । ससद्वयइइ । शब्दसहित एतये बोधतो वासे । ससद्विठइ । शब्दसहित कभोरइ । एवा
मेवर्त्तन्त्ययनारे मसद्वयइइ समद्विठइ । तेमाढवाने दृढति इमज सुठव पचि निवे पचयार साधु मोसरहितयको वाडना शब्दसहित वासे एतये
चानता वाड माशमादि वासेइ शब्दभारइइ । उवचितेतेवेण । उपचितपुत्रयवाइ खेवरीने तपेवरीने । अवचितेमससाविण्ण तवेण । श्रेयस्याइ
पत्रवाजीनयवाइ खेवरीन मासमाडोवरीने तपेवरीने । इवामणेविवभासरासिपिच्छिणे तवेचं तेएणं । अग्नि विम भग्गना समद्ववो ठाक्को तप
सपव तेवेवरो ए भावार्थ विम रचाये ठाक्को अग्निवाहिर तेवद्वितसवे पनसुत दीपे इम सुदव पचि एगरीनेविवे मांसवोशीचववयाइ तेसाटे य
रोर वाहिर तेवरहितइ पचिमाहि एमभ्याज तपेवरो दीपेइ वडोवया तेदीव पचं वडैवे—तवतेयविरोएपतोपचवसाभेमावेविठइ । तपतेजे श्रीम

पर्यालोचयति सङ्गतासङ्गतविजागतः ॥ उच्चारणसव्यभूमिपङ्क्तिहेतुति ॥ पाठयोपगमना दारा दुष्कारादे स्तस्य कर्तव्यत्वा दुष्काराविभूमिप्रत्यु

स्वदया अंठसमं हतास्थित्य, अहासुहर्दयाणुप्यिया मापन्निद्य, तएणस स्वदएस्थणगार समणेणजगवया
महावीरेण अम्पणयाए समाणे हठतुठजावहयहियाए उठाए उठेइ उठेइत्ता, समण जगव महावीरं तिरकुसो
आयाहिणपयाहिण करेइ, जाव नमसित्ता सयमेय पचमहस्वयाइ आरुहेइ आरुहेइत्ता समणासमणीनुय
खामेइ खामेइत्ता तहारुखेहि घरेहि कठाइहि सद्धिं विपुलं पस्य सणियं सणियं तुक्कहेइ तुक्कहेइत्ता मेहच
पसन्तिगास देवसन्निवाय पुढाविसिलायहयं पङ्क्तिहेइ पङ्क्तिहेइत्ता उच्चारपासयणन्तुमि पङ्क्तिहेइ पङ्क्तिहेइ

भावाए जावजन्ते। आमा मिप्रभातसमय प्रमटववे यावए आळखयमान ज्ञस्य। जेधिवसमर्थति ए। विज्जो माइरा समीपइ। तेवेवज्ज्वलागए। तिज्जो उताव
नो पाप्मा। मणूवज्जदवा अइसमो। तेजिये हेसुदक। एचर्य समयव सुज्जइ। जतापत्ति। जा खामोइ, तिवारे भगवतकहेइ—अहासुहर्दयाणुप्यिया।
जिम मुए तिम हेदेवाहुप्रिय पबि। मापन्निद्य। तिरुव सखरणा। तइसखेइएअचगारे। तिवारे ते खक्क साधु। समणेअभगवबामहावीरेव। अम
अ समवत श्रीमहावीरस्वामी। अएअणुयाए समावे। आत्रादोपावका। इहएअत्रावजियए। इहववा सतीयपांम्वा यावए इदयजेइजो। उठाए उठेइ २ ता।
उठे उठेने। समवभगव महावीरं तिरुत्ता आयाहिणपयाहिणरेइ। अमअ भगवत श्रीमहावीरस्वामीप्रते तीनवार श्रीमहापासावो प्रदविवाक
रे। आवचमसित्ता। यावए गमस्वारावरोने। सुवमेवपचमइवयाइ। पातैव पेचमहाव्रतप्रते। आरुहेइ २ ता। यापे भापेने। समवाय समवीआय।
साधमोगमादिप्रते साधनो चदववासायमुसु प्रते। खामेइ २ ता। खमावीने। तहारुवेइयेइ। तथा मवीरकट अतिरसाधू। कठारिहिमहिं। वेया
जयकारी ते सयाते। विपुलपव्वयंसचिर २ दुक्कहेइ २ ता। विपुल पवत तेइप्रते इसवे २ चठे चठेने। मेवअचसिदिगास। सखसमेव मरोखी खाम। देव
सखिवाय। देवसमागम रमचोअ पचो। पुढाविसिलाअइवपङ्क्तिहेइ २ ता। एविजो प्रिया स्थान पङ्क्तिहेइ पङ्क्तिहेइने। उच्चारपासव्यभूमिपङ्क्तिहेइ

चेष्टानं न निरपेक्षं ॥ मयमियद्विनिमेषेति ॥ पट्टामनोपविष्टः ॥ शिरसा घ्रात मरुए वषवा शिरसि छावर्त्तं ध्यायति रावर्त्तं

हेडस्ता, दन्तसधारय सपरद सपरडस्ता, पुरत्याजिमुहे सपलियकनिसुद्धे करयलपरिगहिहियं दसनह सिरसा
त्रन मत्यण शुजलिम्हु एयथासी, नमोत्युण श्ररहताण जगवताण जाव सपत्तार्ण, नमोत्युण समणस्स
जगयन् महावीरस्स जाव सपायित्कामस्स वदामिण जगवत तत्यगत इहगत्त पासउमेसेन्नयव तत्यगए इह
गय तित्तिम्हु यट्टड गमसइ यट्टिस्ता एववयासी, पुत्तिपि मएसमणस्स जगवत्त महावीरस्स शुं
निण मन्ने पाणाडयाण पच्चरकाए जायज्जीयाए जाव मिच्छादंसणसस्से पच्चरकाए जायज्जीयाए, इयाणपियण

इ १ २ भा १ प्रमचारमवर १ २ भा । वडोमोति नपुनोति भूमिपत्ते पडिमेहे पट्टमज्जेने षाभद्वचियवना मवारा पावर पावरोने । पट्ट्याभिमुहेसपनि
एवविम्वे । एवदिमि यामुडा पर्येकाममे वैमे षापट्टपापयो वानीमे वैमे । करववपरिक्खि । करतन वेइय चोडोने । ठममज्जसिरमावत्तमत्तएपअब्धि
वट्ट । इमज्ज पानुनोता मत्तकनेविपै पावत्त परित्थमवकरो एतमे वेइववाडो । एवववाडो नमात्तव । इम वडता इवा नमस्कारइप्पो । परत्तताव ।
नोन भुरज्जेविपै पूववापायनेवाज । वावमपत्ताव ममोत्तव । वावत् मिक्खमिक्खान सपात्तनेवावे नमस्कारइप्पो । समवच्चमगवप्योमइवीरएत्त । य
मन भयवत् गोमहावीरव्यामोने । आवर्त्तवाविठकामन्न । यावत् मिहगतिनाम्येवव्वान पामवाभा वामीने । वदामिं भगवत् । नमस्कारवरत्तं भग
वन गोमहावीरव्यामो पत्ते । तत्तवत् भयवत् । तिक्काएत्तव । इहगणपामयमिमेसवत्तत्तगएइहगणयत्तिक्काहु । इ इहारीक्कावको विपुलगिरिपर्वतनेविपै
देवा भुम्भने तेभयवत्त गोमहावीरव्यामो तिक्का रक्कावका इको विपुलगिरिरक्का मा वदक्कनामयिक्कपत्ते इमकरोने । वट्टइ वममइ २ भा । वदि नम
व्वार वरे वदिने नमस्कारवरोने । एवववाडो । इम वडता इया । पुत्तिपियए । पडिमा पडिमे । ममवच्चमगवप्यो मइवीरएत्त । यमव भगवत्त ओ
महावीरव्यामोने । पतिए नयेवावाइवाए पवक्काते । समीपे सर्वं प्राजातिपात निविपिनिविज्जवरो पवक्का । आवक्कोवाए । जो ओभूतामणे एयरोर

न परिश्रमं यस्या मौ मत्प्रमोषा चिरम्यायत स्त ॥ मुष्टिप्रताईति ॥ प्रतिदिनं मोक्षनद्वयस्य त्यागा चिंतयता दिनेः षष्टिप्रज्ञानि त्यक्तानि भवन्ति ॥ यममगाएति ॥ प्रारुतत्या दनदानेन ॥ खेदमिति ॥ विद्या परित्यज्य ॥ आलोडयपक्रिक्तमिति ॥ आलोडित गुरुणा भिवेदित य इति चा रणात् न रतिज्ज्ञान भरणविविपीरुत यना सा दामोचितप्रतिज्ञातो उच्यते ॥ आलोडयपक्रिक्तमिति ॥ आलोडित द्यासा दालोचनादामा रप्र तिज्ञानय मित्याहुक्तदामा दामोचितप्रतिज्ञातः ॥ परिनिर्वाच सरव तत्र यच्छरीरस्य परिष्ठापन तदपि परिनिर्वाचमेव

पक्रिपुणाइ दुयालसत्रासाइ सामणपरियाग पाउणिज्ञा मासियाए सलेहणाए अज्ञाण ज्जूसिज्ञा सठिअज्ञाइ अणसणाए ठेदिज्ञा अलोडयपक्रिक्ते समाहिपसे अणपुष्पीए कालाए , तण्णतेयेराअगवतो खदयअण गार कालगय जाणिज्ञा परिनिज्ञायासिय काउसग्ग करेइ , पत्तचीयराणिगिरहति , त्रिपुलान पद्ययान सणि यमणिय पञ्चोरुहति पञ्चोरुहइज्ञा जेणेअसमणेअगव महात्रीरे तेणेअ उवागच्छइ उवागच्छइज्ञा समणअगव

पञ्चा र अशमभगमाइ । षष्ठं प्रतिपूज पूरा पारैबरमसणे । मामभपरिदामपाउाअत्ता । चारिअ पम्यय एतत्ते दीचा पावोने । मासिबाएससिइबाए । रव माभमो मनेउवाये यमयने । यत्ताअग्गमिन्ता । पावोने सेवाने पादरीअ । सठिअत्ताए अणसणाए खेदिता । दिअप्रते मोअगे दीयत्ता अांगअको बीसे ६४ बाठभात यमयने तत्रोने खेदोने गुवादिक्के जेयत्ता यतोचारकट्या । पावोअएपडिअतमसाविपत्ते । ते गुरुने समन्नावीने आभोइने तेसुओ मित्या दुषुअदेअ नमाधियाव्वा मानमोपोइ । रदितवया । पाउपव्विण्णकामयए । यदुअने काउपहुतो एतावत्ता सरपयाम्भो । तएअतेयेराभगवतो । तिवारे त व्यिअर भययत्त । गउअपव्वगारकामगयअगिन्ता । लुदअमाउुयते मरणपाम्भो आभोने । परिनिव्याअकत्तिवकाउस्यअरेति । मरअतेअते तिअं जेग गत्ता परअअयते यदि परिनिआअओअ तेनेगुवे खेइनेते काउसम्वअरे एतसे अगअमरीए बासरावोने । यत्तओअराविमिअइति । पाअपअको अण उपय रव ६६ । रिपनापाअयवा पाअनिअं १ पञ्चाअइति । विदुमनासा पअतअको अमवे २ अतरे अतरोअ । अवेअमअमेअगअमरावोरे । जिअा अमअ मअ

महावीर वदइ नमसइ वदिता नमसिस्ता एववयासी, एवखलु देवाणुपियाण सुतेवासी खदएणामअण
गारे पगइजइए पगइउवसते पगइपयणकीहमाणमायालोने मिउमद्वसपखे अक्षीणे जइए विणीए सेणदे
वाणुपियेणहं अस्सणुसाएसमाणे समयेवपचमहइयाणि आराहेत्ता समणाय समणीठय खामेत्ता अम्होह सछि
विपुल पइय तचेव निरवसेस जाव आणुपुडीए कालगए, इमेयसे आयारज्जए जतेत्ति, जयवगीयमे स
मणजगव महावीर वदइ नमसइ वदिता नमसिस्ता एववयासी, एवखलु देवाणुपियाण सुतेवासी खद

वत योमहाभारत्वासीत् । तेबेहवागव्यवृत्ति र ता । विष्णो भावे तिष्ठा पात्रीन । समर्भभगवमहावीर बहद बभसद २ ता । यमच भगवत श्रीमहावीर
स्वामीप्रते वदि नमस्कारकरे वदनाकरीने नमस्कारकरीने । एवंववासी । एम बहताइवा । एवंकुदेवासुपियाण धंतेवासी । इम भिये हेदेवानुप्रिय ।
हेमनबन् । तुम्हाराग्रिच । खइएवामपवमारिपवहभइ । खइबनानि सासु प्रवतेकरी भद्रक दुष्टवितारणित । पगहवसते । प्रवते उपश्रान्त वयासरहि
त । पगहपयख काइमाभमाबसामे । जमाव पातनापाया खीब मान मावा सामजिचे । मिमहवसपस पत्रोधि । खुदु मादव यबेकरी सपूब, वम रने
परहाणा नबी । भवविचीप । एतहा माट्रे भद्रक डिमवत तेइ । सेबदेवासुपिएहि । तेव बाव्यासकारे देवानुप्रिय । यथापुण्याएसभावे । पात्रादी
बाबर्हा । सुयमेवपवमइव्याद आरावेता । योतैव सव प्राणतिपातादि यंमहावृत प्रते पारापीने । समचाय । सावुकावे गीतमादि प्रते । समबी
पावपामेता । माधबी चंदनवासाप्रमुखने स्वमावीने । पन्नेविसहस्रिपुरुषक्य । पल सधाते विपलधिरत्नामा पवते इत्यादि सर्व । तचेवचिरवसेस ।
तिमत्र भिवि गेये कइबी । पावुपुत्रीएकावगए । वावव पनुक्रमे वासमरण पहुंचता । इमेयसेपाबारभइपभनेति । एइ तेइना आचार मांडउपकरण
देवुडि हेमगवन । भगवगोबमे । भगवत गीतम समभगवमहावीर यमच समवत श्रीमहावीरस्वामीप्रते । बहद यमसर २ ता । वदि नमस्कारकरे
वदिने नमस्कार करीने । एवंववासी । इम बहताइवा । एवंकुदेवासुपियाण धंतेवासी । इमभिये हेदेवानुप्रिय । तुम्हारी ग्रिच । खइएवामपव

भन्तु सूर्यां ॥ आउत्सृज्यते ॥ आयुःकर्मदसिक्कमिच्छते ॥ देवप्रययिष्यन्तनूतकम्पबा गत्यादीनां निर्धरेणेन ॥ ठिइस्सएवसि ॥
 आयुःकर्मदः स्थिते वेदनेन ॥ अकंतेरंति ॥ देवकवसम्पन्नित ॥ अयति ॥ शरीरं च इहति ॥ त्यागा अयथा अयति ॥ अयं अयत्नं ॥ अयत्नं कृत्वा
 अन्तरं ह गमिष्यतीत्येव मनन्तरयस्य सम्बन्धः कार्यं ॥ इति द्वितीयकृतप्रथम उद्देशः समाप्तः ॥ १ ॥ अथ द्वितीयं आरभ्यते, अस्यवाय
 पमिष्ठम्बन्धः ॥ केकवाभरवेकभरमाकेलीवेकइति ॥ प्रागुक्तं मरकटं मारकान्तिअसुइयातेन समवहत्तस्या म्यथाच प्रवर्तन्ति समुद्रातस्वरूप मिहो
 अथ इत्येतं सम्बन्धस्या स्वेव मूर्धं ॥ अथतस्तेसमुगपायाइत्यादि ॥ तत्र इमदिसागस्योरितिवचनात् इमनानि पाताः, स मेकीनावे च त्पायस्ये तत
 य एकीनावन प्रावत्यनच पाताः समुद्राता अय कन रुई कीनाव ? उच्यते यथा आत्मा वेदनाविसुद्रातगतो प्रवर्तति तदा वेदनाद्यभुजयद्वात्प

देवलायानं आउत्सृज्यते नयस्कण्ठेन ठिइस्कण्ठेन अथचकृत्ता कहिउवयज्जिह्विति गोय
 मा ! महाविदेहे सिज्जिह्विति युज्जिह्विति मुञ्चिह्विति परिनिष्ठाह्विति सव्वुस्काणमत करिह्विति स्वदंठसम्मत्तो ॥
 ग्रिहयसयस्स पठमो उद्देशो सम्मत्तो ॥ १ ॥ कइणत्त ! समुग्धाया पण्णा ? गोयमा !

आद्यं निवरवेकरो दकभवसकरो कमतवादिक्ते निर्जरेकरो पाउत्सृज्यममोक्षिति वेदवेकरो । अथनरवसवत्ता । अथर रचित अयुक्ते शरी
 रतेज्जिते तज्जिते । अहिगमिह्विति । जिह्वीवास्से । अहिउवयज्जिह्विति । जिह्वी पयज्जिते एते प्रयुक्ते । गोयमा महाविदेहेवासिसिज्जिह्विति बुम्भिज्जि
 ति मुञ्चिह्विति परिनिष्ठाह्विति । हेगोतम ! महाविदेहेकजनेविपे सोमस्य तत्त्वना अविह्वले अमवो मूलास्से श्रोतलो भाव इह्वे । सव्वुस्काणमतंकरि
 ह्विति । शरीरमानमं दसुमो अतवरस्से ए पंथविपयकरो अथ पूर्वसिक्कास्से तेइयो विस्सरे जाववा । सुइयोसम्पत्ता । एवइवमा अधिकार सपूजययो ।
 विदितयसयस्सपठमा रुईसासम्पत्ता । एवोआयववना पदिसा रुईया पूरवया ॥ १ ॥ पाण्डित्ते विदेमरसि मरतायया जीवयधे इहो
 मरगमा अधिकार कइता, ते मरक मारणीतिक समुद्राते करोवाय तेमाटे मरकसमुद्रात कइयेयिह्वे । अथअमतेसमग्धाया पण्णा । येतसा हेमगयन् । स

शिवतप्य नयतीति यदनायनमद्यन्नेन सहैभीनायः अथ प्राक्स्येन पाताः कथं? मुच्यत यस्मा द्वेदनादिसमुद्भातपरिचितो यदूर् वेदनीयादिक
 मप्रदगान् कानातरामुभवपाया गुरोरखाकरबेना रुच्य उदये प्रसिष्या मुनूय मिळरपति आत्मप्रवेदो सप्त क्षिष्टान् शातपसीत्यथ अतः प्राव
 त्पन पाताइति ॥ सप्तसमुग्धायां पति ॥ यदनासमुद्भातादय एतथ प्रक्षापनाया मिव द्रष्टव्याः अतयवा ॥ कठमत्ययइत्यादि ॥ कठमत्ययसमुग्धाया
 यज्जति कडबनते। फाउमत्यिपासमुग्धायापक्काइत्यादि मूत्रवन्ति ॥ समुग्धायापयति ॥ प्रक्षापनायाः पट्त्रिंशत्सप्तपद समुद्भातार्थं भिन्नं नैतव्य
 तथैय-ऊह्य नत। समुग्धाया पक्का १ गोयमा। सप्तसमग्धाया पक्का तांजडा-वेयवासमुग्धाए कसापसमुग्धाए इत्यादि इहसयइभाया-वेय
 य १ कसाय २ मरवे ३ कडविय ४ तयणय ५ पाइरे ६। केयवियबनवे बीधममुस्साउतनय ७ ॥ १ ॥ बीधपदे मनुष्यपदे च सप्तयाथा। मारका

सप्त समुग्धाया पक्षाप्ता, तजहा-वेयणासमुग्धाए एव समुग्धायापय कठमत्ययसमुग्धायायज्ज नाणियहू जा
 य वेमाणियाण, कसायसमुग्धाया सप्यायज्जिय, सृणगारस्सगज्जते! नावियप्पणो केवलीसमुग्धाया जाय सा

महात कडादे पतिपबनत्रेधात ते समहात कडावे इन्दिमा मन्नादिति इचनात् उत्तर। गासमा सप्तसमग्धाया पक्का तांजडा वेयसमग्धाए एवं स
 मुग्धायापय कठमत्ययसमुग्धायायज्ज भाविज्जबंखाववेमाविडाव। वेगोतम। सात समुद्भात कडा तांजडा-वेयनासमुद्भात इम पक्कनानोपरे देखवा
 यतमा मांठेज कडवे-कठमत्यय समुग्धाया यज्जति ॥ कडबनते समुग्धाया पक्का इत्यादि सूचवन्ति, समुग्धायापयति पक्कनानो कसीसमापव स
 मुद्भात इती जायडा कडा त मंगलो केवली-कडव मते समुग्धाया पक्का मते समग्धाया पक्का तांजडा वेयसमग्धाए इत्यादि ॥ वेयव १ कसा
 य २ मरवे ३ वेडविय ४ तयणय ५ पाइरे ६। केवमिय ७ फेउमवे बीधममुग्धायायज्जति १। तिहावेदना समुद्भाते करो वेदनीय कर्मशातनकरे १ खयाय
 ममहातेडो खयाय पटमना शातनकरे २ मारवातिव समुद्भाते करो भावुअमपुइमना शातनकरे ३ वेकियसमुद्भातेकरो खोपपदेगपते गरीरवन्तो
 नाहिरवाडो गरीरविच्छेद वाइअमना ३ पने पावामलो संख्येयाज्ज दण्डपते रवो यवा म्भून् वेतिअरोरना पुइम पुइमग्धा तेपते शातनकरे तथा

विपुल यथायोगमित्यथ सा च वेदनासमुद्घातेन समुद्भूत आत्मा येदनीयकर्मपुद्गलात्मा ज्ञात करोति कथायसमहातेन कथायपुद्गलानां मारकास्ति
 कथमुद्घातेन बायुःकर्मपुद्गलानां वैकुण्ठिकसमुद्घातेन समुद्भूतो जीवप्रदधान् करोराहृदिर्निष्काश्य शरीरविक्रमवारुत्समात्र मायामतश्च सङ्ख्येयोजनानां
 नि दशनं निरुजति निरुज्यत यथास्थूतान् घैत्रियक्षरशरीरानामकर्मपुद्गलान् प्राग्वद्भुगन् ज्ञातयति यथा सूक्ष्मा यावन्ते यथोक्त-वेठविपसमुग्धाय
 चं धमोऽवकाशं सारज्ज्वाहं जीयकाहं दंठ निखिरहं भावावापरे पोगन्ते परिसाकंश्च अक्षसुभुमेयोगले आहयन्ते, एवं तैजसाहारकसमुद्घातायपि
 व्यास्येयी क्वचित्समुद्घातेननु समुद्भूतं केवली वेदनीयादिकर्मपुद्गलान् ज्ञातयतीति एतेषुप सर्वेषुपि समुद्घातेषु शरीराज्जीवप्रदेक्षनिर्गमोक्षि
 सर्वेषुते यन्तर्मुद्भूतमाना भवर केवसिखो ऽष्टसामयिक एते वैकेन्द्रियविक्षलम्बियाद्या मावित रूपो वायुमारकाद्या पत्वारो देवाना पञ्चोन्द्रिय
 तिरयाश्च पञ्च भनूय्याकातुसतः ॥ इतिद्वितीयकाले द्वितीय सदेकः समाप्तः ॥ २ ॥ अथ तृतीय आरज्यते अस्य चाय मजिसम्बन्धः
 द्वितीयोदेकश्च समुद्घाताः प्रकृपिता रूपुश्च मारकान्तिकसमुद्घात सौनव समवहताः केचि त्पृथिवीपू त्यद्यत इती ॥ पृथिव्यः प्रतिपाद्यन्तइत्येय

सयमणागयथ चिठति, समुग्धायपय जेयसु ॥ यिईयसए धीच उहेसो सम्मत्तो ॥ २ ॥ कइ

मूधपदम प्रतेपइ ॥ इम तैजस पाहारक समुद्घात पचि पछाचवा । क्वचित्समदुधातेकरो केवलो वेदनीयादि कथपपप्रते ज्ञातनकरे ॥ ए सवसमदुधात
 नेनिये शरोरतको जीवप्रदेद्याना नियमळे, सबनीमान् यन्तर्मुद्भूतनाके एतसो विशेषळे केवलो समदुधात पाठमस प्रमाचळे ए समुद्घात एकेन्द्रिय विक
 रेन्द्रियने पङ्कितानोनइये, वासुबाव मारकीने पङ्कितान् बारइवे देवता यनै पचेष्टीतियेयने पचइवे, मनुष्य सञ्चोने यनै जीवपदे सात समदुधात इवे इम
 यावत् वैमानिकताहं कइया कथायसमदुधात पञ्चकभुलसये पङ्कितो । पण्यारक्यवमतेभाविकप्यकाकेत्रक्षिमसुग्धाय । पञ्चगारसारु हेभयवत् । भाविता
 खाने केवसि समुद्घात । आवकासयमनामचविईति । वावत् गाम्बतो यनायतकास रहे । समुग्धायपदेयेयम् । समुद्घात एत पदवचाना ज्ञानीसना
 मवकइया । नितियमयस्सवितिपो । ए भोखा यतकना बोखा सदेया सर्वको निष्ठा । २ ॥ पाखिले उदेये समुद्घात कक्षा तेइने

मम्यन्त्यस्या स्वेद मादिमूत्र ॥ कहलं जते । पुठवीठइत्यादि ॥ इह च लोवात्रिगमनारकद्वितीयोद्देश्ये अर्थसंग्रहाया-पुठवीमुगाहिता निरयासठाया मयमाश्रमं । विस्तारपरिच्छावो यस्मिन्मोयफासीय ॥ १ ॥ मूत्रपुस्तकेषु पूर्वोद्दिश्य सिद्धित छेपाया विविधितार्थाना यावच्छब्दन सूचितत्वादिति तत्र ॥ पुठविति ॥ पृथिव्यो वाच्या स्मादीवं-कहलं जते । पुठवीं पञ्चत्त १ गोयमा ! सप्त तत्रा-रयकप्यजेत्यादि । ठुगाहितानिरयति ॥ पृथिवी मयनाम्य क्षिपूदरे नरका इतिवाच्य तत्रा स्या रजप्रमाया अक्षीतिवहलोत्तरयोवनलसठाइत्याया मुपयैव योजनसहस्रमवगाद्याचोप्येक य ज्ञयित्वा त्रिंशत्तरकसठाहि जवन्ति एव शंकराप्रमादिषु यथायोग वाच्यं ॥ सठाकमेवति ॥ नरकसत्यान वाच्य तत्र ये आवल्लिकाप्रविष्टा स्ते यृता रम्यत्वा यतुरस्ताय इतरं नानासत्त्वानाः ॥ आहति ॥ नरकाया बाह्य वाच्य तत्र त्रीवियोजनसहस्रायि कथं अथ एक मध्ये द्वापिर

गज्जते । पुठवीं पञ्चत्त १ गोयमा ! जीवात्रिगमो नेरहयाण जो धितिउ उद्देश्यो सो जेयहो, पुठवीं नंगा हिता निरयासठाणमेययाहल । यिस्सनपरिस्केयो यस्मिन्मोयफासीय ॥ १ ॥ किं सहापाणा उवयस्सपुहा ?

विषे के-एकलोत्र मारवातिव समुद्रवाते मरीने पृथिवीनेविषे उपजे तेइमचो पृथिवीना अधिकार कहै-कहलं जते पुठवीया पञ्चत्ताया लोवात्रिगमे नेररयाचं आदितिपोठइमासीयिज्जो । जेतवो हेमभवन् । पृथिवी कहो इतिमय लोवात्रिगमने नारक लोवाउयेयानेविषे अर्थ संग्रहाया कि पिहो एक पुस्तकनेविषे माकाना पुषाबहोव सिक्कहै मेष पव यावत् शब्दे कहवो, तत्र पृथिवी कहवो, तेहम जेतवो हेमभवन् । पृथिवीकहो गोतो म मात पृथिवीकहो तेजेही रजप्रमा इत्यादि । उन्वाहिताभिरयासठाणमेयवाहलविस्समपरिस्केवो इति । पृथिवी पञ्चगाहो जेतवीदूर नरकावासाहै तिहो एतवमपृथिवीनेविषे पञ्चत्तान् अयोइजार साकननो पिरहै, तेमाहै उपरि एक सहस्र योजन पञ्चगाहो जे नोचे एकसहस्र योजन मूखोये ते विविधमा भीमनाय नरकाया माहै इय यत्तरप्रमात्रिज पृथिवीनेविषे रजावाये कहवा । सठाकमेवति । नरकनो सठाककहवा तिहो जेपावहिता परिजनरकावासाहै तेकलप अर्थ पठरायहै अने लोका नानापकार सत्त्वानहै । वाहति । नरकना आहयना कहवा विविधहललोचनहै तेकिम नोचे एकसहस्र योजन पञ्चत्ताने

मेव मुपादि मनुष्यगण मिति ॥ विष्णुप्रपरिक्लेपोति ॥ एतो याप्सो, तत्र सङ्कतविष्णुताना सङ्कतयोजन आयामो विक्रमाः परिच्छेपय इतरेषा त्यय्यति, तथा यक्षादयो वाप्या स्तेषा त्यन्त मनिष्टा इत्यादि बहुवचन्य भाव इय मुद्देशकान्तो म्दुत ॥ किस्रुपाबाह्म्यादि ॥ अस्वसेव प्र योगः अस्यां रत्नप्रज्ञायां त्रिश्ररक्तछेपु कि सर्वे प्राबावय उत्पन्नपूर्वा अत्रोत्तरं ॥ असइति ॥ असल दनेकशः इवैव वेसाह्म्यादायपिस्या दतो त्यन्तप्रभुत्वमतिपादनाय ॥ अदुयति ॥ अयवा ॥ अर्हतसुतोति ॥ अन्तस्तत्त्वो अमवारात् ॥ इतिद्वितीयशतेततीय उद्देशः समाप्त ॥ ३ ॥ तृतीयद्वगत्रे नारका उक्ता स्तेष पञ्चेन्द्रिया इतो न्द्रियमरूपक्याय बहुयुद्धिशक तस्य वादिसूय ॥ कश्चमित्यादि ॥ पठमिहोद्दिपयपठनेपवोति ॥ प्रज्ञापनाया मिन्द्रियपरमिपानस्य पञ्चदशपदस्य प्रथमउद्देशको ऽत्र नतत्वो ऽप्येतस्य तत्र च द्वारगाया-सठापबाह्म पोइतकपएसुगोडे ।

हतागोयमा ! अस्मतिं श्युदुया अणतसुतो पुढवीउद्देशो ॥ यिहयसए तइउ उद्देशो सम्मसो ॥ ३ ॥
 कुट्टणनते ! इदिया पयसा ? गोयमा ! पच इदिया पयसा, तजहा-पठमिहो इदियउद्देशो जेयसो, सठा

मध्ये एवमहमयात्रन मविरहै, अतर एवमहमयात्रन सबाचहै, तथा विष्णुप्रपरिक्लेपो विक्रम अने परिधि कहवा, तिहा संख्यात बावनविकारहै तमव्यातवात्रन पाशाने पने बिच्छये पने परिधिहै पने बोला असख्यात बावननाहै ते पायामे १ विष्णुमे २ अने परिधि असंख्यात बावनना जीयवा तथा । पञ्चांगभाय पायाए १ किंसकपाबाठवचकपाया इतापसर बहुषा अर्हतसुता पुढवीउद्देशा । वर्वादिह कइवा ते पखंत अणिट इमादि वचो वचअहै यात् उपदेमना अंतसने इत्यादि एवना हममयागया रत्नप्रभा एबिबोना बोसकाक नरकापाशानेविषे पू सगसा प्रीबो अयना पूर्व इति प्रज्ञ उतरं हा एवबार नहो बचोवार पयया अन्ततोवार अयना एबिवोना उद्देशोबाका । बिहिसमवधतइभोउद्देशो । एवोवा अतकनो बोखो अहैया टअयोनिप्या ॥ १ ॥ बोखे उद्देशे नारकोकसा ते नागकी पवेष्टीहै इहा इन्दीना पविवार कइहै-कइभतेइदिया पच ता गोयमा पचइदिया पचता तजहा पठमिहोद्दिहउद्देशोपाया । जेतहा च वाक्याउकारे, हेमगदन् । इन्द्रिवकसा इतिप्रत्य हेगोतम । पाचइन्दी क

ध्यायदुपपत्तिरिति मयस्यारमाहारे ॥ १ ॥ इह मूत्रपुस्तकेषु द्वारत्रयमेव सिद्धिस्तु तदर्थो पायच्छयेन मूर्ध्नि तत्र सस्थान श्रोत्रा
दीन्द्रियाणां यार्थं तदेत-यात्रिन्द्रिय कवच्यपुष्पस्थित मसूरकचक्रस्थित मसूरक मासमविक्षेप द्रवः झक्षी प्रथया मसूरकचक्रो घा
न्यायितापदन प्राग्नेन्द्रिय मतिमुक्तकचक्रमस्ति यतिमुक्तकचक्र पुष्पविक्षेपवत् रसनेन्द्रियं दुरप्रसंस्थित स्पर्शनेन्द्रिय सामाकार ॥ बाह्वस्ति ॥
इन्द्रियाणां यादृश्यं वार्थं तदेत-मयास्यद्रुमामदेप्रागयाहस्यानि ॥ पीहति ॥ पृथुत्वं तदेत-श्रोत्रचक्रप्रोक्ताना मङ्गलामहेपजागो जिह्वन्द्रिय
स्या द्रुमपुष्पं स्पृशनेन्द्रियस्य च ऊरीरमानं ॥ कश्चपसति ॥ धनन्तमरेद्विमिष्यमानि पञ्चापि ॥ शुगाहेति ॥ असद्वैपमदेमायगादानि ॥ यार्था
वर्तुति ॥ मवस्रोत्र चतुरयगाहते ततः श्रोत्रप्राग्नेन्द्रियमेव मङ्गलपुत्रे ततो रसमन्द्रियमसद्वैपगुह ततः स्पर्शनं सद्द्वैपगुहमित्यादि ॥ पुठपयिठ

प्रा तेद्वैवे-पथशाचना पनरम। इन्द्रियपदना पदिका चदेगा इहा खड्वा । संठाच बाहव पाहत्त । तिष्ठा द्वारमावा सठार्थबाहव पोहसकश्चपसया
गाडे पयवावचक्रमिष्ट विमबापयगारयाहारे ॥ १ ॥ इहा सूचमाहे तोनहारविष्ठा तेरोषा । आवपनागोरटिय उददेसी । रसनेन्द्रो सावत् ग्रन्थकरो
त्राचना तिष्ठा मव्वात याचादिकता खड्वा, ते इम यात्रो कदम्बद्रुममे सुकाने चक्रइन्द्रो मसूरक चद्रनेपाकारे मसूर ते चासनविशेष गान्धमसूरिवा
इतिमात्रमाया चद्र कश्चती चक्रमां पयवा मसूरचक्रमेवा एव नाम तेभावाविशेष तेकना चं तवा प्राग्नेन्द्रिय चतिमकचद्र ते फूच विविपनो दृक् तेइमे
याहारे पुरसनेपाकारे श्वयनेद्रिय चनेत्र सव्याने बाह्वति । इन्द्रिजाबाहव्य कश्चवा, ते मव गो चंमूजनी चमव्यातमोभाय बाह्वच्ये । पोहसति
दृष्ट चड्वा ते इम याचचद्र बाच ना चगनाचमव्यातमाभाग पुवज जिह्वेद्रिय चगुन एवज, कागनेद्रिय ग्रोतरमाचि । कश्चपसति । पचेर चनतप्रवेष्टे
भोपनाहे । पीगाठति । पयसेपयमदेमावकाठके सव । पयवद्वति । सबबाव चसुधवगाहनामो तिवारपक्षी श्रोत्र त्राच रसन चक्रमे मव्यातगुनां मवयम
द्रिय चनेव्यामनुषो चरकाहनावो । पुठपयिठति । याचादिक चतुरदित काग्रो मव चनेमदिष्ट चमनेपके । विमवति । मवतो कश्चव्यो चंगुलना चसंवापान

ति ॥ श्रोत्रादीनि चतुरङ्गितानि स्पष्टमये प्रविष्टं च यस्मिन् ॥ विषयसि ॥ सर्वथा अपत्यतो ह्रस्वस्या मङ्गुयज्ञागो विषय उल्कपतस्तु श्रोत्रस्य द्वावश
 ति ॥ योजमानि चतुषः मातिरेकं लवं शेषाया मवयोञ्जनातीति ॥ अक्षगारंति ॥ अक्षगारस्य समुद्रुपातगतस्य ये निज्जरापुद्गला स्ता अ छन्दस्वी मनुष्या
 पश्यतीति ॥ आक्षरंति ॥ निज्जरापुद्गला आक्षरादयो न आक्षरंति न पश्यन्ति, आक्षरपक्षिते त्वेवंमादि यदुवाच्यं अथ किमन्ताय मुद्देशक इत्या
 ४ पाप रत्नोक्तो ऽनोक्तमूर्तान् सार्व-यसोनेवं ज्ञते । विष्णुपुच्छे कश्चिद्या कायेति पुच्छे ? गोयमा ! नोचमत्यिकायेक पुच्छे जाव नो आगाव
 त्विकायेवं पुच्छे चागावत्यिकापस्त्र देसेवं पुच्छे चागावत्यिकापस्त्र पश्यन्ति पुच्छे मोपुद्गलिकायेवं पुच्छ काय नाचतुसमयं पुच्छे एते अक्षीयदववेसे
 यगुक्तमप्यु चर्ततर्हि यगुक्तमप्युवेदि संजुते सङ्गागासे अक्षतजागूवेति ॥ नासोक्तो घर्मास्तिबायादिमा पयिष्यादिकायैः समयेनच स्पृष्टो व्यास
 मेयो तत्रा मन्त्रात् यात्रागास्तिबायदेशादित्य रपुष्ट स्तेपा तत्र सन्त्यान् एक यासावक्षीयव्यदेश चाकाशद्रव्यवेद्यत्वा तस्य ॥ इति द्वितीयक्षते
 चतुष उपगः समाप्तः ॥ ४ ॥ अक्षरमित्त्रिया स्यन्तानि तद्वशाच्च परिचारणास्यादिति, तन्निष्पत्त्याय पञ्चमोद्देशकस्य द्वावदि

ण ग्राह्य पोहस जाय शुलीगो डदियउदेसो ॥ चिद्वयसए चउत्यो उहुसी सम्मत्तो ॥ ५ ॥
 शुणउच्छ्रियाण जत ! एउ माइरुक्ति पयवेति परुवेति, एवखलु नियठ कालगएसमाणे देवस्सूएण सुप्पा

माभाग विपदं उरुज्जतो यावता १२ याज्ज चहु माधिकमववाज्जत येयता ८ याज्ज । पणगरंति । पणगर समुद्रुपातगतमा अक्षरापुद्गल तत्र
 एण मनुष्यजनेण । आक्षरंति । निसरायज्जपते नारकादि मरेखे मज्जाने आक्षरे इत्यादिक चतुषकश्च ॥ शिव केतसा मगे एवहेगा कश्चो ते कश्चैव—
 आचपमाभा । यावत् पमाकमूरापेत ते इमा । पमागेअमते विष्णुपुच्छे कश्चिद्याकाएवहेगायमा भावव्यक्त्याएवहेगा इत्यादिक्कश्चो । वितियमययुज्ज
 मउद्देवा । आचरागतजना चावा उद्देगानाप्रिवरव विष्णो ॥ ४ ॥ पाक्षिमे उद्देगे इन्द्रियकक्षा तेइनेविपे परिचारणा कश्चैव—पक्ष
 इन्द्रियज्जमत एवमा लुति भासंति पणवेति परुवेति । पण्वतोर्षी खं वाक्कासकारे, सेभगमन् । इमकश्चै सामान्यवो माये प्रप्तापे प्ररूपे । एवं सुसुनियठे । इम

मूत्र ॥ अन्नप्रतिपत्त्यादि ॥ देवयूपयजति ॥ देवयूतेन आत्मना करबजुतेन नोपरिचारयतीति योगः ॥ सेवति ॥ असौ तिगुजदेव स्तत्र दयत्वोक्ते नो
 नेय ॥ अस्तेति ॥ अन्यान् आत्मव्यतिरिक्तान् देवान् मुरान् तथा नो अन्तेपा देवाना सवपिनी हँदीः ॥ अन्निक्षुजियति ॥ अन्निक्षुजियति यगोक्त्य या
 क्षिय वा । परिचारयति परिजुक्ते ॥ नोअप्यबिद्धिपाठति ॥ अस्तीपा ॥ अण्यथाभेदप्रप्याब्ध विठक्षियति ॥ न्नीपुसपरूपतया यिरुत्तय यवचस्थिते ॥
 एगेवियवमित्यादि ॥ परठक्षियवतपुयावपुति ॥ एव येय ज्ञातव्या ॥ ज समय इत्यियेय येय इ तंसमयं पुरिसपयवण्ड अममय पुरिसयेय येय
 इ तंसमयं इत्यियेययेय इत्यियेयस्व येयवयाय पुरिसयेय यय इ पुरिसयेयस्व येयवयाय इत्यियेययेय इ यययु एगे यियवमित्यादि ॥ मिथ्यास्य

णेण सेणतत्य नो अण्णवेवे नोअण्णवेवे देयाण देवीत्त अन्निजुजिय अन्निजुजिय परियारेइ, णो अण्णणिच्चि
 यात्त देवीत्त अन्निजुजिय अन्निजुजिय परियारेइ, अण्णणामेय अण्णण विउक्षिय २ परियारेइ, एगेविय
 णजीव एगेणसमएण दोवेवे वेवेइ, तजहा—इत्यियेयच पुरिसयेयच, एव अण्णउक्खियवत्तसुया णेयसु जा
 व इत्यियेयच पुरिसयेयच सेकहमेयजत ! एव ? गीयमा ! जण्णते अण्णउक्खिया एवमाइस्सकति जाय इत्ययीवे

निवे निगुव साधु । आनगणमसावे । आन परहेतु बळे । देवपूएण । देवताय वळे । पमावेव सर्वतत्त्वा पण्डेवे पण्णेमिदेवाव वेवोपा पभिक्षुविय २ प
 रिचारि । पामावे करवमूत करो परिचारवा न करे इति वाम ते निवेवसाधु देवत देवनाबनेदिवे नको पण्डेवप्रते तथा वोजा देवसंकी वेवोप्रते वसिक्करो
 ने पववा पामितीने भाववे । पापयविवियापावेवीपा पसिक्खिय २ परिचारि । नको पापसर्ववी वेवोप्रतेवसिक्करो पववा पामिती परिचारवा करे
 भागवे पापवक्कोत्र पाजावे प्पो पवव वपप्रते दिक्करीमे २ परिचारवा भागकरे इम रत्तावळा । एगेविबर्नकीवे । एवपनि प यपुन नं वाज्यामचारि, प्पो
 व । एगेवममण्डावेवेवेइ तजहा । एगे समवे वारेव वेवे ते ववेइ । इत्योवेदप । प्पोवेइ वववी भवे । पुरिसवेदं च । पवप वेद । एवपरठक्षियवत्तसुयावे
 पया । इम परतोर्वा इमकरी ते इतो व व नया नावतो । आरत्तोवेदप । यावत् प्पोवेद यपुन पुवववेइ । वेववमेवभतेएव । ओअयो पाम्यातीर्वा इमकपिछे —

चेपा मेयं श्रीरूपकरवपि तस्य देवस्य पुरुषस्या स्तुसपयेदस्यै पैकश्च समये उद्यो न त्रीवेदस्य वेवपरित्याया त्रीवेदस्यैव न पुरुषयेदस्यो दय
 परपरविक्रुत्यादिति ॥ दयमाप्नुमि ॥ दयजमपु मये ॥ उद्यतारो जयन्ति ॥ प्राकृतज्ञेया उपपत्ता जवतीति दृश्य ॥ मदिन्द्रि ॥ इत्यत्र या
 यत् करवा दिवदृश्यं-सकृद्भुङ्क्षु मन्त्रापने महाकसे मन्त्रासोक्तये मन्त्रायुजामे जारविरादययन्ते कलयसुद्विषयप्रियजुग ॥ युटिका वापुरक्षिका ॥ अ
 ग्युर्गुन्ममहगककवपीठारी ॥ अङ्गदगमि बाट्टामरकविशोपान् कुंठलानि कषामरकविशोपान् सुदृगलानि बाह्विशितकपोलानि कषपीठानि कर्षो
 मरकविशोपान् पारयती त्येद्योतीसो य सतया ॥ विचित्तव्याभरणे विचित्तमासामउत्तिसठले ॥ विचित्तमासाच पुसुमखब् मौली मस्तक मुकुटच य

यत्र पुरिसयेयंच जतेपुवमाहसु मिच्छातेपवमाहंसु, अहपुण गोयमा ! एयमाहसकामि जाय परुवेमि, एय
 महुनियठे काळगाएसमाणे अन्तयरेसु देवलोएसु देवत्ताए उवयस्रारो नवति मतिहिएसु जाय महाणुजागेसु

नबिमये एव हेममन्त्र । इम तेकडो । गायमा खन्तेपञ्चठिचया एवमाहस्यति । जेनोतम । जेमाटेअश्वतीर्षी इमकसे । ज्जावइतोवेदव परिसवेहंच जेते
 एवमाहम मिच्छतेपवमाहसु । यावत् स्तोत्रेड पने पयवेद एवेक वव इचमकारे एक्कोव एकसमय वेवेहे ते जेनोतम । इमकसेहे—ते अश्वतीर्षी मिच्छा
 भूत कसेहे—तेहिम जोरुपकरहे तापनि ते देवने पुकपपयामाठ पुकप वेदमात्र एकसमयनेविये उदयखे पणि स्तोत्रेवनेो उदयमवो अथवा वेदपावटे
 ता स्तोत्रेवत्रोत्र उदयखे पणि पयवेदको उदयनको मोडोमांदि विक्कवभावयो । पण्यपण गायमा एवमाहस्यामि । अ कवो जेनोतम । इमअ कसलू सा
 मास्यवयविको । मानेमि पणवेमि पकवेमि । विजियको हेतुको भेन्कडवात्रो । एवयमनिर्विठेआमगणसमाये । इम निवे भियव वाअ अथ्यतर यत्तर
 इति ज्ञानगत एतमे सरवपीप्सावका । अन्तयरेसु देवमाएम देवत्ताएउययत्ताराभवति । अन्तयरे कोरएण्ण देवमाकनेविये देवतापये स्वपणे अथतर । म
 दिन्द्रिय । माटाहे खडि परियार जेइने । आवमहाणुभागेसु । यावत्पुण्ण्ठे माटा पण्यत्त मतिवतमेविये उतमाअगे खडवा । दूरयईसु दूरठिईसु सेवत
 यदेवभवद मदिन्द्रिय । वेयनोगतिने पयान् उपरदेवमाकनेविये पकोस्मितिहे पामुक्कमनो किदा ते जियेव चं वास्यार्त्तकारे, तिथां देवपवेहवे मन्त्रापरि

स्य मतया इत्यादि पावत् रिष्टीए इुरेए पत्राय बायाए दवीए सेए लसाए दसदिसाठ ठळ्ळोयमावेति ॥ तत्र अठ्ठिः परिवाराविका युति रि
 हायसपाग प्रजा यानादिदीप्ति न्वाया घोत्रा अग्निः शरीरस्वरणादितेजोव्यासा तेजः शरीररोचि सश्या देववक्त्रः एकाग्रोवेति ठट्टोतय अक्का
 शकरण ॥ पन्नासेमावति ॥ प्रजासयन् मोजयन् इह यावत्स्वरवा दिवदृश्य ॥ पासाइए ॥ न्दुका चित्तप्रसादजनकः ॥ दरसखिजेय ॥ पश्यवधु
 क ग्राम्यति ॥ अग्निद्वये ॥ मनोवृत्त्यः ॥ इष्टार इष्टार प्रतिकप यस्य स तथति एवे नैकदा एकएव येवोयेद्यत इष्ट कारवमाइ ॥

दूरंगतीसु चिराच्छितीसु सेणतत्य देवेनवह्म महिहिणु जाय दसदिसाठ उज्जोवेमाणे पन्नासेमाणे जाय पाठिरुवे
 सेणतत्यश्चुदेवे अस्सेसि देवाण देवीन् अग्निजुजिय अग्निजुजिय परिपारेइ , अप्पणिच्चियान्देवीन् अग्नि
 जुजिय अग्निजुजिय परिपारेइ , नोअप्पणामेवअप्पण येउच्चिय परिपारेइ ! एगेवियण जीवे एगेण समए
 ण एगयेद वेडेइ , तज्झा—इत्थियेववा पुरिसवेववा , जसमय इत्थियेव वेएइ णोतसमय पुरिसवेद वेदेइ ,

बारजावणी । बारइसदिसापाठज्जावेमावे पन्नासेमावे । बावत् यम्मे तावत् वइवा दमदिग्घिनेविपे देइनोक्कातिवरी तथा भाभरवणो क्कातिवरी ठ
 पाग लरताववा तेजकरताववा । जावपविरुवे सेवतलपवेदेवे । यावत् प्रतिकप जाववावीय एतकावसे कइवो, ते निपेव च वाक्कासंकारे, तिइ
 बीआदेव । पवेमिदेवापदेवोपापभिवुजिब २ परिपारेइ । पनेरा देवनी देवो तेइने पाळिगीने तथा वयिक्करीने परिवारणावरे अजवा । अप्पविच्चिया
 पादेवोपापभिव २ परिपारेइ । पापवीहीक देवीवाव ते पाळिगीने तथा वग्घिक्करीने परिवारणा मोगवरे । पोपप्यावसेवअप्प्यावविउच्चिय २ प
 रियारेइ । पनिमहो पापवपेइअ पावामि ओक्के विजुवी भागवे एतावतादेवता ओक्कपनवो विजुवी भाव वक्करे इत्थव तेमाटे । एगेवियवज्जीवेणनेव
 ममएव एमवेदेवेइ इत्थावेदंवा । एअओन, अपि निवे वपुन च वाक्कासंकारे, ओव एव मूळवाक्कासंकारो ममवनेनिवे एव वेउवेदे वगुभाव भोमवे तेववेदे—
 पानदे वरवा । परिमवइरा । पवव वेद पवइ । वमववइतोवेदेवेइ । अंसमयनेविपे ओवेदेवेइ भोगवे । वातसमयपुरिसवेदेवेइ । ते समवनेविपे सु

इत्थीइत्थियगणमित्यादि ॥ परिभारवाया किल गतः स्यादिति गतप्रकरस्य तत्र ॥ उदगगद्देशं, क्विद्गगद्देशं इत्युच्यते, तत्र उदगगद्देशः कासान्त
रग प्रत्ययपक्षबन्तुः पुद्गलपरिणामः तस्य चावस्थान अप्रत्यक्षः समयः समयान्तरमेव प्रवपकात्, उदकपतस्तु पयमासान् पयमासाना मुपरि यदे

जसमय पुरिसवेद वेदेइ णीतसमय इत्थियेय घेएइ, इत्थियेयस्स उदएण नोपुरिसवेद वेदेइ, पुरिसवेयस्स
उदएण नोइत्थियेय घेएइ, एवखलु एगेजीये एगेण समएण एगवेद वेदेइ, तजहा-इत्थियेदया पुरिसवेद
या, इत्थी इत्थियेएण उदिखेण पुरिस पत्येइ, पुरिसो पुरिसवेदेण उदिखेण इत्थिय पत्येइ, दोवेते झ्या
मया पत्येइ, तजहा-इत्थीया पुरिस पुरिसोया इत्थिय, उदगगद्देशेति कालन् केवचिं

य वेदपते वेदेनको भागेनको । असमयपुरिमवेदवेदे । जेसमनेविये पक्षवेद वेदे भागवे । भातमस्य इत्यावेदवेदे । नको तेसमयनेविये स्तोविदप्रते
वेदे भागवे । इत्यावेपस्य उदएण । स्तोवेने उदगे इतीन । चापुरिमवेदवेदे । नको पुरयवेदपते वेदे भागवे, मांभोमांदि विराधवको । पुरिसवेयस्य उदएण
चाइत्थीवेदवेदे । पक्षवेदेने उदये इतीने नको स्तोविदपते वेदे भागवे । एवखलु एगेजीये एगेजसमएण । इम निये एकखोत्र एकैसमये । एमवेदे वेदे । ए
कवेदपते वेदे भागवे । इत्यावेदया परिसवेदया । त कसैवे-स्तोविदपते पक्षया पुरयवेदपते पक्ष समये एकखोत्र वेदवेदे इहां कारण कसैवे-इत्थीइ
त्यावेने उदिखे पुरिसपये । स्तोक्ते स्थावदने उदयसयां पुरयवेदपते मांवे वसै । पुरिमोपुरिमवेद उदिखे इत्थियपदे । तथा पुरयवेदे ते पुरय
वेदेने उदयसयां स्तोविदपते मांवे । दावेते पक्षमन्त्रपरंति तजहा । एवेज मांभोमांसे मांभोमांकरे तेजसै-इत्थीयापुरिस पुरिसोवाइति । स्तोपुरय
प्रते पक्षयस्तोमत मांवे परिभारवाकोधावका गभइवे, तेमाटे सभप्रकरल कसैवे-उदगगद्देशं उदगगद्देशं उदगगद्देशं उदगगद्देशं । स्तोपुरय
गेण पक्षयापठ दोमैवे, तिहा उदयसयां कासांन्तरे जल वरयनागेण पुद्गलपरिणाम ते उदगगद्देशं उदगगद्देशं । क्खिं एक सूचे दमय
यायमाजइ च्चिं एवमसयउदयसयां उदयसा । जेगोतम । उदम जसमयको एक समयते पक्षान्तरे वरसे उदम इतीनापके वरसे एमग

सात् एवं मागदीपिपीपादिषु योगागन्तेषु मन्थारागमेपोत्पादादिस्निहो प्रवर्तति यदाह-पीयेसमागंक्षीर्चे सन्थारागोन्मुदा-सपरिवेपाः । ना
 त्वपेमागगिर नीलंवीयतिरिष्टिमातः ॥ १ ॥ इत्यादि ॥ काये जमन्युवरमथ्यध्यस्थितनिजदेष्टय यो प्रवो जम्म स काय
 प्रवः तत्र तिष्ठति यः न कायनवन्धः स न कायनवस्त्विति एतेन पर्यायेनेत्याद्यः ॥ एतवीमसुसब्जबराहिति ॥ स्त्रीकाये ह्यदक्षयर्पाणि स्थित्वा पुन मूं

होइ ? गोयमा ! जहन्नेण एकममय उक्कोम ठम्मासा । तिरिक्कजोणिय गप्पेणन्नते ! तिरिक्कजोणियगप्पेत्ति फालनु केयचिर होइ ? गोयमा ! जहन्ममतामुज्जत्त उक्कोम थ्ठसवच्छराइ । मणुस्सीगप्पेण नत्ते ! मणुस्सी गप्पेत्तिफालनु केयचिर होइ ? गोयमा ! जहन्म थ्थतोमुज्जत्त उक्कोम थ्ठसवच्छराइ । कायन्नयत्येणन्नते ! कायन्नयत्येति फालनु केयचिर होइ ? गोयमा ! जहणमतोमुज्जत्त उक्कोसिण चउवीससवच्छराइ । मणुस्सप

तिर पायादिबन्नेविषेदुने ते वेगाव येतनेविषये सप्याराय भेषपत्रआवचना शिखरुये । द्विव पचेदो गर्भनो पधिवार करुहे—तिरिस्तुखाविगगयेनभ ते । तियेवयात्रिज अवधोगभ हेभगवन् । तिरिपत्रआविय । तियवयात्रिज । अभेतिव्याभपो केवविरहा । गर्भपचे वारुयकी केतकीकास गर्भमाचे विरहा । हे इतिप्रय उत्तर भावमा अहनेवंपतामुकल । हेमातम । अपस्यवकी पतमुकलरहे घडीदायमान । लळासेचपटुसवच्छरा । लळपुवकी पाठ शरवमगे तियेवमो मभकावज्या । मरुमोमभेनभेमिस्तुमोमभेतिकाभपोकेवविरहा । मनुष्यनो लोभोमम सेमगवन् । मनुष्य लोभेविहे गर्भपचे का मधोकेनवाकाव विरहे इतिप्रय उत्तर, गायमा अहनेवपतामशत । हेगोतम ! अवन्यकी पतमुकलनगैरहे घडीठोय प्रमाव । लळासेचंदुवाभसस रच्छरा । मरुदुवकी वार वरवमने मनुष्यकोना यधमाह रहे खाव । कायमधरेवभते कायमवरेतिकाभपा केवविरहा । कायनेविये एतने माता ना नदंरमाहिरा जेगीताभायरोर तेदनेवियेन त्रिकामव अथ ते कायमव लछोसे तेदनेविये केरहे तिजावमव लछोये एनेदीन पर्याये इत्यथ, हेभगवन् । कावकी केतने कानरहे इतिप्रय उत्तर । भोयमा अहनेवपतामकलंतंकासेनचलनीयसंवच्छरा । हेगोतम । लळावकी येतमुकलरहे लळाव

ता तस्मिन्नेव स्मर्यते उत्पद्यते द्वादशवयस्यतिष्ठत्या इत्येवं चतुर्धिशतिवपाणि प्रयति, केचिदाहुः द्वादशवयसि स्थित्या पुनः सप्तश्रेया न्य
धीश्रेयं तत्रोक्तं, द्वादशवयस्यतिष्ठतिरिति न एवमधीयेयमते ! इत्यादि ॥ मनुष्याणां तिरयाच धीञ्च द्वादशमुहूर्तां न्यावद्योनिपूतं प्रवर्तितं
तप्यं नवारीनां शतपुण्यमापि धीञ्च भवादियोनिप्रविष्टं धीजमेव, तत्रच धीजसमुदाये एको नील उत्पद्यत सच तेषां धीजस्याभिमतं सर्वथा पुत्रोप्त
यती स्थल उक्तं न उक्तोपलम्बपुत्रतत्तेत्यादि ॥ मयसहस्रस्यपुत्रांति ॥ मत्स्यादीनां मयसयोमेपि गतसहस्रपुत्रपुत्रं कृते उत्पद्यत निव्यद्यते चेत्येव

चिद्वियतिरिरुजोणियथोणुण नते ! जोणियधूए केयइय काल सचिठइ ? गोयमा ! जहन्तेणमतोमुज्जत उ
क्कोसंण यारममुज्जता । एगजोयेण नते ! एगजयगहणेण केयइयाण पुसत्ताए हहमागच्छइ ? गोयमा ! जह
न्तेण उक्तास्समा दोएहस्सया तिरहस्सया उक्कोसं सयपुहहस्स जीयाणंपुसत्ताए हहमागच्छइ एगजोयस्सणजते
एगजयगहणेणं केयइया जीया पुसत्ताए हहमागच्छति ? गोयमा ! जहन्तेण इक्कोवा दीवा तिखिवा उक्को

वो लोको वायमांजे भारे त्रसरदा यच्च मतोने वनो तिनिहाअ मरीरमविये उपय यत्वा बारैवरमररै एव २४ बरस पञ्चवा एकलोच बारैवरस रथी मू
पा तेवनमरीरे पनेरे बोज्जवतो तेवज मरीरमांजे पाय उपजे बारैवरम मरीररै एव २४ बरस एवोकावरस । मसुसुयविद्वितिरिक्कजोविच । मनुष्य
पवेद्विच तथा तिर्येवयानिच पवेद्विय तेवने । बोएकभतेआविधूर केवइययाममविधूर । वीअ कइता वीरज ते केभगवम् । यानिमूत यानिनेदिये रत्ताए
वा कोनावाचनरै इतिगय उतर । गायमा अइकअधर्धानमकूतउक्कोसोणवारममकूता । केभोतस । कइवयको भतमुहूर्तं वेवको सोम ररै उरखटयको
भारे मइतनारि ररे नउओमवडाताइ बोअमूतरै एवे कोतापधवामांजे कोना विमयत्राय इ त । एगजोवेवमनेएगभअइकेवइवाखपलताएवअयमा
मअवर । एवओन न वाश्यामइति एव भवते पइवेवरी कोतलाना पचपणे उताउलो पावे एतने येतमापितामा पचपुवे इतिप्रय उतर । गायमा अइ
नेन/अप्रमदा इ(२४प्र) ॥ तिअप्रमदा उतामेवमयपुइकअशुओदाअंयताएवअमागच्छइ । सेगातम । अयथो एकना पञ्चवा दायना पचववा तीमने उ

स्य यक्रमगणय मत्तपुत्रक पुत्रात्मी मयतीति मनुष्ययोनी पुनस्तस्या चापि बह्वो ननिष्पद्यन्तइति इत्थीपुनरिस्सस्यइत्येतस्य मेषुयतिइ नामं मत्राण मनुष्यजइ इत्यनन मय्यस्य सस्या भवा युत्पद्यत इत्याह ० कल्पकलाएलोबीएति ॥ नामकर्मनिवर्तिताया योनी यथवा कम्म मवमो दीपशाल्यापार स्मत्तुत पसां सा कम्मकता अ सस्या मेषुतस्य वृत्तिः प्रवृत्ति र्भस्मि श्वरी मेषुनवृत्तिको मेषुनया प्रत्ययो हेतु यस्मि कस्मी

मेग मयसहस्सपुहत्त जीयाण पुत्तभाण हसुमागच्छति । सेकेणठेण जते । एव युम्भइ जाय हसुमागच्छइ ?
 गायमा । इत्थीणय पुरिसस्सय कम्मकलाण जोणीए मेज्जावत्तिएनाम सजोए समुप्पज्जइ , ते दुहत्तु सिणेह चि

रउटवा मत एवज्जमंसाहं तेमनुष्यना तदा त्रियंबभा बोत्र बारमज्जस सान्निभूतइव तिवार मायममकने गतपुत्रक मवयय नोपचि बोत्रयाजि प्रविष्ट
 बोत्रजोत्रकदोवे निहा तेवोत्रभा ममग्गयेनेविये एवजोत्र अपवे ते बोव बोत्रसामी मवमामो पुत्रहुवे तेसाटे कट्ठी उरउटवो नवसयनी पवपवे सता
 दवा अपजे इति । एगजोत्रमवभतेणमभयवणेववेइवाजोवापत्तभाणइवमागच्छति । एवजोत्रने नं वाक्कावकारे इभगवन् । एक भवने पइवैजरी के
 तनाजोत्र पवपवे अतायमाथावे एतने एकपिताना येनवापवइव इतिप्रत्य उतर । मायमा अइववेवइवावाटोवातिअवाठसोसमयसहस्रपुहत्तजोवा
 वपत्तभाएवइवमायच्छति । जेगोतम । अवत्ये एक पववा दाय पववा दोन उरउटवको भाव्य पुत्रक एतवे मवमाएलोव पवपवे उतावसाथावे अपजे
 त मरव्यानिजने एवने सयामे पचि माकनीतो यानिनेविये मवमाएलोव गमपव अपवे एने नोपवे पचि तेसाटे एकनेमवगइवे मवमाएलोवपवे ववे,
 मनुष यानिने ववा अपजे पचि घबानोपजेतको इतिभाव वकोगोतम पुत्रवे—मेवेवेभभतेएवंपुहत्त वावइवमागच्छति । तेविसेपये किसे प्रयोजने
 इमकएवं याइत्त मवमाएलोव अतावमा मममहिपवपवे अपवे इतिप्रत्य उतर । गावमा इत्थोपुनरिस्सस्यइवइवाएलोबीए मेहुववत्तिपवामसंजोएम
 मयत्तर तेहुवयानिकेवइति । जेगोतम । स्त्रीपवपने वपत्त नाम कर्मनिवर्तित यानिनेविये पववा मरमोदीपवप्यापार तेकोवो जेइनेविधे तिका कम्म
 अनावादि कदोय ते धापारकरतेउत तेइने मेषुनवाहति प्रवृत्तिरे जेइनेविये ते मैवज्जवत्तिवइवे पववा मेषुननासेतवे जेइने तेमैवज्ज मवविवइ इने

स्वाधिके कर्मत्यये मीयुनप्रत्ययिक ॥ नामति ॥ नामनामवतो रज्जेदोषबारा देतलामेत्यर्थं संयोग सम्यक् तेवति स्त्रीपुरुषौ ॥ दुष्टंति ॥ उभय
तः स्वर्ं रेताः श्रोत्रितलण्ण सचिनुतः स्वचपयतइति ॥ मेहुववति एनामसजोएति ॥ प्रागुक्त मय मीयुनस्य वासयमहेतुताप्रकृपसूत्र ॥ रुयनाति
यवसि ॥ कर्तकर्णस्यधिकार समुद्रता नासिका धुपिरवध्यादिरूपा कृतनासिका ता एवदूरमासिकामपि भवर वरं वनस्पतिविशेषावयवविशेष ॥

णति, तत्यण जहन्नेण एक्कोया दीया तिखिया उक्कोसेण सयसहस्स पुहस जीयाण पुहत्ताए हसमागच्छति
सेतेणठेण जाय हसमागच्छइ । मेज्जेणज्जेते ! सेयमाणस्स केरिसेस्यसज्जे कज्जइ ? गोयमा ! से जहानामए
केइपुरिसे रुयनासियया धूरनासियया तप्पेण कणएण समज्जिघसेज्जा, एरिसएण गोयमा ! मेज्जेण सेवमा

नामे सभाग सपक्क सपक्क तेसुपक्कय केवववो खेइ युक्क वधिरसक्क तेवप्रत विवै एक्कवकरे इत्यय । तत्त्वज्जहसएक्कावादीयतिखिया सक्कासिक्कसय
सहसपइत्तज्जीवाक्कपुत्तताएइववमागच्छति । तिइदी सदववयानेविने च वाक्कासकारे जवववववो एक पक्कवा दीय पक्कवा तीन जोवपवे गर्भमाहे जप
जे उत्तवृष्टवो प्रत सक्कस एक्कसज्जाहे ते जववाक्क जोव च वाक्कासकारे पुपपवे ज्जातावसा ज्जपवे पावे इत्यय । सेतेवृष्टज्जाववववमागच्छति । ते तेव
पवे जेयोतम । बावत् जववाक्कज्जीव गर्भज्जिवै पुप पवे सवावसापावे ज्जपक्क ॥ इवै मेहुनता पधिकारववो, मेयननाण पसंयमपक्का प्रकृपेदे । मेहुवे
वमतेमेवमाक्ककरिसेषर्यजसेक्कज्जइ । मेहन च वाक्कासकार, इमगवन् । सेवतायक्काज्जीव केइवो पसयमकरे इतिप्रश्न उत्तर । गोयमा सेज्जज्जानामएवै
इयरिसे कवनासिवाधूरनासिया । जेयोतम । ते ववा दडति नाम इति ज्ञानामानव च्छाईपक्क च्छपासनाविचार ते कृत च्छावे ते मरी वामनी भूय
वो पक्कवा वज्जप्यतो विशेवना पक्कव ते दूर कडोदे तेक्क भरोवांसनो भूगलो भो । तत्त्वक्कसएणं समभिघसेज्जा । तम आळ्यवमान च्छमिकरी तपा
वो मोइता खोना यक्कावा ते भंगमोमहि च्छपे तिवार तेकृत तवा धूर सर्वं विध्वसयामे इत्यर्थ । एरिसएणं गायमा मेहुवसेवमाक्कसपसज्जे
क्कज्जइ । एइवा च्छ वाक्कासकारे जेयोतम । मेहुनसेवताववो योनिमाइरिक्काहे खेजोव ते प्रते मेहुमपुरुषयस्मिन् तेवेवरी विनाय पमाहे इवै एइवो पस

सुमामिषयेऽस्मिन् ० कृतादिसमप्रिप्यंशना रिह वा यं वाक्यशेषो दृश्य एव मैथुन सेवमानो योगितसत्त्वा न्नेहमेना विष्वसये देतेष किल यं
यानरे पन्नेन्द्रियाः भूयन्तइति ॥ परिसएकमित्यादिष ॥ भिन्नमर्भमिति पूर्व तियद्भाम्योत्पत्ति विचारिता ॥ ५५ देवोत्पत्तिविचारकाया ॥ प्र

णस्स अस्सजमे कज्झइ, सेव नतेज्जंते ! त्ति जाव यिहरइ । तएण समणे नगव महावीरे रायगिहात्ते नयराने
गुणासिहात्ते चेठ्ठयात्ते पफिनिस्कमइत्ता दहिंया जणवययिहार यिहरइ, तेणकालेण तेणसमए
ण तुगियाणाम नयरी होत्था, यस्सत्ते, तीसेण तुगियाए नयरीए दहिंया उत्तरपुराच्छिमेडिसीनाए पुप्फवइ
एणाम चेइए होत्था, यस्सत्ते, तत्थणतुगियाएनयरीए दहद्वेसमणोनासया परिवसति, अह्मा दित्ता विच्छिक्ख

वमज्जे । मेवभात्तंति जावविहरइ । तइति हेभमवन् । पुनिकइ ते सवसत्तवे पक्खवानइो इमज्जो यावत् ममस्सार करी सयमेतपेकरो घात्मानेभावता
यथा विपरै । तएवसमवे भयर्भमज्जोरे रावविहाभापदराधा दुबसिहाया बेरबाधा । पडिक्का तिवेवममुय उत्पत्ति विचारणाकोभो ॥ इवि देव उत्पत्तिनो
विचारणाना प्रफ्ठावोए कइहे—तिवारे अमव भगवत्तवोनमज्जोरेस्सामो रावमज्जनामा मगरववो गुबधिसानाम पैलज्जको । पडिक्कमइत्तं रत्ता । नोक्खे
नोक्खोमे । वडिवाजववविहारविहरइ । बाहिर वनपइदेयमे विवै विहरिकरो विपरै । तेवकाखेव तेवसमएव । ते पवसट्ठिपको सोया भाराकप कास
नेविं ते समयमेविं । तंगिवाणाम वमरोडावावववो । तंगोवा इवेणामे नयरोइवे तेवको वंशव ठवार् ठपागवो जाववो । तोसिंयंतयिहाएवयरीए ।
तेइव वाक्खालेहात्ते, तमिवाणाम नयरोमेविं । वडिवाजववपर/त्तमीदिसीभाए । बाहिर उत्तरपुवदिग्गिना विमायमेविं एतवे इंगानज्जमेविं । पुण्ण
एएवाम चेइएवाळा वण्ण । पुयवतो इमेणाम पैल ववावतन इया, वय कठवार् उपोममहिक्खो तिमज्जको । तत्तवत्तुंयिहाएवयरीए । तिइर्वा च वा
स्स मवात्ते, तंगीवाणामे नगरोमेविं । वडिवेसमवोपादिवापरिवसति वड्ठ्ठा दित्ता । ववा अमववाधु तेइना उपासव सेवव एतवे व्यावज्ज मेमेवे रेवेवे
एवर्ध धन भान्दकरो परिपुण्ण प्रसिद्ध तावा वण्ण । दिक्खिक्खविपुजभयवयवासववावनाइवाइव । विस्सारुद्धित ववोवावाव पण्णवादि सुगदि

स्तावनाये दमाह ॥ तत्त्वसमवेदत्तादि ॥ अहन्ति ॥ आत्मा धनधाम्यादिभिर्परिपूर्वा ॥ विसृति ॥ दीप्ता प्रसिद्धा दृष्टावा दृष्यताः ॥ विच्छि
 स्तविपुल्लतलवसपदासवडाइकाइका ॥ विलीयन्ति विस्तारवन्ति विपुलानि प्रभुरादि प्रवमानि पश्यादि ध्यानसमयानवाहने रात्रीर्वाणि ये
 पां ते तथा सद्यवा विलीयन्ति विपुलानि प्रवमानियेया प्रयमावनयानवाहनानिवा कीर्त्यानि गुणवन्ति येया ते तथा तत्र यान गंत्र्यादि वा
 इम त्वद्यादि ॥ बहुपदबहुजायद्वरयया ॥ बहु प्रदूत बर्न गन्धिमार्दिकं तथा बहुव आतकूप सुवच रजत च रूढ्यं येयाते तथा ॥ आठंगपठ्य
 सपठता ॥ आयेमो द्विगुणादिद्व्या यंत्रदान प्रयोगश्च कलात्तरं तौ सम्युक्तौ व्यापारितौ ये स्ते तथा ॥ विच्छिन्निकमवितलनतपावा ॥ विच्छ
 र्दित विविच मुक्तिस्त बहुलोकनोन्नत सच्छिष्टावधेयसम्भवा विच्छिर्दितवा विविचविच्छिन्तिम द्विपुलं प्रकच पामक च येया ते तथा ॥ बहुदा
 सीदसमोमरिसगवेसगप्यनूया ॥ बहुवो दासीदावा येयां मोमरिगवेसकाश्च प्रभूता येया ते तथा गवेसकादुरत्यः ॥ बहुवसस्त्रपरिभूया ॥ वही

विपुलतथणसयणासणजाणयाहणाइका यज्जयणयज्जजायद्वरयया श्रुतंगपठंगसपठता विच्छिन्निकयविउल
 नत्तपाणायज्जदासीदासगोमहिंसगधमप्यनूया यज्जजणस्सश्रुपरिभूया श्रुतिगयजीवाजीया उवल्लसुपसपाया
 श्यासवसयनज्जरिका रियाहिगरणयधप्यमोस्सकु सुलाश्रुसहेज्जदेवासुरनागसुयसुजस्सरकसकिस्सुराकिपुरिसग

भावत् प्रकट गाढो प्रमुख धर्मादिक तिर्यकरा पाशोच आसवे । सङ्गपथा । य पा धन यचमादिच । बहुजायद्वरयया । वही आतकूप सुवच रयय रूपो
 वेदने । पाषाण पषाणमयठता । विपुला विमवा वधारा मवो वेदा यनादिक विम प्रवहपथाये विसयभा पाचवलेखू इमकही यमदेवी ते आयो
 यकहीये व्यापारादिक तेचवरो समबुद्धसहित । विच्छिन्नियविपकभलपावा । धर्वालोका क्रोमवधो यवां ययादिक कठानाधिये यइवा छे वेइनाघर ।
 यशु । मोकास गोमहिंसमवेसमप्यनूया । यवां दासीदासवे अहने माय मैस यवरा याद्वरामुख प्रमून यवांछे वेदने । बहुवसस्त्रपरिभूया । वही
 वाने परि यति यनवंतमाटे कुचवो म् परामत्या भवाव । यभिगवज्जीवाजीवा । आस्यावे कोच यजीवना स्वरूप अवे । उवल्लसुपसपावा । आसक्या

सौकष्यं परितन्वनीयाः धामयत्सादौ क्रियाः कायिक्यादिका अधिकरत्वे महीयचक्रादि ॥ पुंससन्ति ॥ धात्रवादीनां हेयोपादेयतास्वरूपवेदिनः ॥
 धमहेज्जत्थादि ॥ अविद्यामात्रं शास्त्रार्थं परसाक्षात्किं मत्स्यसमर्प्यत्वा द्रुपा ते असाक्षात्त्या स्तैव ते द्वादशयेति कर्मपारयं अथवा व्यसं मे
 वत् तेन धमाज्ञाप्या धापयपि देयादिसाक्षात्प्राप्तयेदा स्वयंकृतं कर्मस्वयमेव प्रोक्तव्यं नित्यवीर्यममोयुत्तमव्यत्यर्थः अथवा पाल्कित्तिप्रि प्रारब्धाः
 मय्यग्राविचननंप्रति न परसाक्षात्पण्यं मयेष्टं स्वयमेव तत्प्रतिपातसमर्प्यत्वा किञ्चिन्नासमात्यत्वाजावितत्वाचेति तत्र देवा वैमानिका ॥ धमुर
 ति ॥ धमुरकुमाराः ॥ नागति ॥ नागकुमाराः ॥ उग्रये प्यमी भवनपतिविशेषाः ॥ सुहृदाः ॥ ज्योतिषा यशराससकिन्नरकिपुरुषाव्यन्तर
 यित्रीयाः ॥ गरुडति ॥ गरुडपक्ष्याः सुपक्ष्मकुमारा भवनपतिविशेषा गन्धर्वो महोरगाय व्यन्तरविशेषा ॥ अन्तिकमन्त्रिभक्त्या ॥ अन्तिकमन्त्रिभक्त्या

रुद्रगधधूमहोरगादीर्गहि देवगर्णाह निगयानु पाययणानु श्रुणतिक्लृमणिज्ज्ञा, निगये पावयणे निस्सकिया
 निक्लृस्त्रिकया निक्षितिगिच्छा छठ्ठा गहियठा पुच्छियठा धिणिच्छियठा श्रुणिमिजपेम्माणुराय

जेवे पुण्यं शुभमन्त्रिकप पापघमं प्रकृतिकप महामादन । पासवसवरविश्वरिषादिगर्भवचमास्तुसुखा । पावयवचम पावयानात्मानक
 मवर ते कमहार रात्रया कमहोषेत्वाकप काविक्यादिदिश्या माहोयवादिष्व पक्षमभूति वधादि वारभदे माच मन्त्रा चयकप एतस्मानेविये
 पतिदाहावे । पमहेज्जत्वा सर नाग मृगश्च चक्र एतन्त्रिन्नर विपरिस गणुन मधव महोरगादि एहि देवगर्णेहि विमन्त्राधो पावयवाधो प
 नतिभमविद्या । पापदात्रानि पवि बिबद्धो देवताने मन्त्रेणो पापवाक्रोधादम पापवभागवोवे एहवो मनोहृतिवै जेह्वो पववा पाखडी
 ए मारभ्यो धमन्त्रितववो पवाववो तिवारे बोधानो मन्त्रा नवावे एतस् पातैव तेहने जवावदेवाने समन्त्रे एतावता विनयासन सस्यत परिचर्यो
 वे जेह्वे, देवैवमात्रिष्व पसरकुमार नामकुमार एवेव भवनपतौविशेष । सुवचन्ति । मन्त्र ते ज्योतिषो यस्य रात्रसं किन्नर किंपुण्य ए अन्तरनिष्ठाव
 ना देववाचया यरुड विगर्हवे जेह्वे एहवा सुवचन्नुमारविशेष गधव महोरग एवेत्यन्तर विशेषवाचवा एपादिने ॥ जेह्वे गवेसमन्त्रे साधुना प्रवचन वि

[illegible]

रक्षा ध्यमाउसो निगये पावयेण्ये अठे अयपरमठे सेसे अणठे कसियफलिहा अयवगुयद्वारा चियसतेउर

हीतयको प्रतिबुद्धमाथी तसकोये पतसे ते यापव निर्वेचना प्रवचनबको एतका देवना ससाबा ससेमही । विध्यवेपावयसे । निर्वेचना प्रवचननेविये ए
तावता मागनेविये खोबादितखहे जिबा नकोहे । बिस्मजिवा विवखिबा बिब्वितियिण्या सड्डामहियडा पुच्छियडा । एखवो यका तिखेवरो रचित निस्से
बित्त १ पय्यदगनोनीवांवा ते वांवा तिखेवरोरहित २ दानादिख फसनासखेह तिखेवरोरहित ते निज्जितियिण्या सहीये ३ सुखवावो ससाहे पव खेदे
पवधारवो यथाहे पवअने समयको पूछी लोभाहे पवखहे । अभियतडा विविच्छियडा । मअना भव जासीने विरपरिखय कोषा भयसेहे निययको को
भा निगियचरोल पवना पर्याव । पट्टिमिक्खयेमासुरामरता । डाढमिजा ते डाढमयवतो धातु ते सपय वचन प्रीतिरूप कुसुभादिरागेवरी रय्यानीपरे
रय्याहे छइना पवना सस्सिमिजानेविये विनयासनगत प्रेमाशुरामरखहे जिक्के । भयमाससी बिन्नेवेपावयसेभइ । ए प्रखम पुंवाच्छिना आमभव
माधुना प्रवचनमाय ते प्रयाज्जने एखोज सीससाधनहेतु परमावसे गेयबावता । भयपरमभुमेसेपभइ । पनवहे निग्गयप्रवचनको वीखो धनधान्य पप
अनपादिख जनाववनादिक्क ते पनव मोक्षमागमा गपवहे । खसिक्कविडा । भसा खटिक्क जिम निर्मेदविपत्त तथा दानवेवानेकाव धामसहीधी

रात्रिनाश भुविपमपि मयतः ॥ यत्पपङ्गिगङ्गकल्पपापपुण्ड्रबेधति ॥ इष्ट पतद्दुष्टः पात्र पात्रप्रोद्यत रजोहरण पीठ माम् । फलक मयदुष्ट
मन्त्रयज्ञं ग्राह्यायमति एष्टरमन्त्ररजोयाः मन्त्रारका सपुतर एषां समाहारद्वन्द्वे स स्तन ॥ अङ्गापङ्क्तिगङ्गिहिति ॥ यया प्रतिपद्ये न पुन इ
मयातिः ॥ परति ॥ अतदुदा ॥ नृयमंपत्रति ॥ इष्ट रूप सुविदितनपथ्यगरीरसुदरतावाः तेन सम्पत्ता युक्ता रूपयम्पत्ता ॥ सज्जालापवसंपत्ति ॥

यपुच्छेणेण पीठफल्गसेज्जासधारण नसहजेसजेण पङ्क्तिजनेमाणा अहापरिगङ्गिहं तवोकम्मेहि ह्युप्या
ण जायेमाणा विहरति । तेणकालेण तेणसमण पासायसिज्जा थेराजगवती जाइसपणा कुलसपणा यलस

पमाशप्पातथापूजिम ए पबदिनेविषे पूरापाहार । गरीर सत्कारर वृद्धपय १ पम्मापार ४ ए चार मवणी परिहारकरता पौपथ अमुपाकृताबन्धाले
। ममरे । यमन तपणी । विम्वयपासममविज्जेवं यमनपाचपाइममाइमेवं वटायविम्वकनंवलपावपुल्लेख पीठपङ्क्तगसेज्जासधारण १ श्रीमद्भेसज्जेन पङ्क्ति
नाभेमाणा । निर्गय गाद्याभ्यतर पत्थागदितने पत्तमेमापुने काम् मयानोम दूमनरहित पत्थान माडा सातू प्रमुक्त सुधा गमाववानेसमवतेक्षासोपायो म
द इपुरमादि ते । भेट दया अपगमावे १ मागको प्रमव खाद्य १ मूठ इष्टे पौपस धायकन प्रमुक्त ४ एधार पाहारैकरी वत्तो वत्त पङ्क्तोपायो का
इमा रजाहरण पाया चामन उडोमन मशानापाटोया वमति पञ्चना माटा संघारा नागहासधारा तिण्हेकरो वत्तो श्रीपथ भेज्य पूर्वादिक् तिण्हेकरी
पत्तिमाभता विहरावता वत्ता प्रवर्त्तते । पाहापरिक्किहिएवि तवाकन्नेहि अप्पावंभावेमावाविहरति । जेइवा मादया तेइवा पासे एइवा खेतपकर्म
जिगा तेनेकरो पालाने पापवपो पद्व गुरुपम धम्य इम मौनतल पन्नात्ता वत्ता विहरते आइव । तत्तकासिक्कं तेवमण्य । तेकान्नेविषे ते समस
न वपे । पासायसिज्जा । पायनाम स्वामोना अपत्तयसतानिया प्रगियादिक् । बेराभगवताकातिसपणा कल्पसपणा वत्तसपणा रूवसंपणा विषयसंपणा ।
दुधनन प्राक्केयय मायवत्त तिण्हेकरो ग्राभता भया पञ्चना मडित पितापन तिण्हेकरो ग्राभन भमा उरङ्कु मधवव तिण्हेकरो मुक्त गरीर सुन्दरपणो
तने ग्राभन भया मुक्कनन तमन् मन्नाकरो तिण्हेकरो ग्राभन भमा । पागमपन्ना दुधनमपन्ना चरित्तसपणा सज्जालापवत्ता आघवसपणा । मत्तादिक्

नञ्चा प्रमिदु मयमात्रा मापत्र द्रव्यतो ऽप्योपचित्यं ज्ञावती गौरवत्याग ॥ ठयसीति ॥ ठमस्विनो मानसाद्यदुभयमुक्ता ॥ तयसीति ॥ तेव
 न्निनः नरारमभापुक्ताः ॥ ववमीति ॥ ववस्विनो विद्विष्टप्रज्ञायापेता ववस्विनोवा विद्विष्टवचनयक्ता ॥ जससीति ॥ स्यातिमस्तो मुंस्वार झेतपु
 प्राकृतत्याग ॥ त्रीविधामामरगतयविव्यमुक्ति ॥ ज्ञोवितागया मरवन्नयेनचयिप्रमुक्ता ये ते तथा इह यावत्करका दिद दृश्य - तयप्यहायागुब
 व्यदाना गुनान् मयमगाः तयः मयमयइवइव तयः मयमयाः प्रयाममोनाद्रुतामिधानार्थं तथा करकप्यहाका घरकप्यहाका तय करक
 पिण्ठगिगुयादि नरत्नं व्रतत्रमगप्यर्मादि निगइयहाबा मिग्रहो ऽन्याप्यकारिका दयको निष्कयप्यहाका निक्षयो वरयदूरभाप्यपगल स्तव
 निगयोवाः मन्त्रप्यहाबा वज्रप्यहाबा मनु व्रित्तोपादिस्वा म्माद्वद्विधानतव मवगम्यतएव तत्किं माद्ववत्यादिना ? उच्यत तत्रो दयविफ
 मनाक्ता माद्वयादिप्रमानत्यनू दयान्नावयवति सापवप्यहागा मापव त्रियासु दृष्टव सतिप्यहाबामुत्पिप्यहाकाएवविज्जामतवेयवन्नयनिय
 ममगमाप्यहागानागप्यया मत्प्रज्ञाः माही मुद्रिदुत्तुलेन भाषय सुहृदाया मित्रादि स्त्रीवानामिति मय्य अखियाका अय्युस्तुया अयवदि

परगा रुयसपया धिणयसपया गाणसपया ठसणसपया चरिप्तसपया लज्जालाघवसपया ठयसी तेयसी
 यच्चसी जससी जियकोहा जियमाणा जियमाया जियलोन्ना जियनिहा जियइदिया जियपरीसहा जीवियासा

आन निनबरी गाभनदुव मय्यइ तिणेबरो गाभनदुव मामाविकादि चारिच तिणेबरो गाभन मसा साकप्रसिध साण अजवा सवम तेणेकरो सुल
 इ-ओ पय उवधियवा भावसा गारवत्याग तेणेदुव । पावसी तेवेसो ववसो जमसी । चित्त अयवमसहित ग्ररीरप्रमा सञ्चित विगिट अविगयसदि
 १ पनवा विगिट भवाइवमसहित आकमाने असत । त्रिदकाहा बिबमावा त्रियमाया विज्याभा जियनिहा । तज्योहे काधप्राचीने अयभचित गा
 दया मान पडकार, जने दगिबीधोइ माया पटववना त्रिले ओत्ता पय्यबीधोहे सोम जानच त्रिले ओतो पय्यबीधोहे निद्रापंचव बिबे । जित्तिदि
 या त्रिवपरोमहा । मागवै मगादिइ पोबदलो जने ओप्पाइ बाधोस परोमइबेने । ओमियाममरभयनियमुहा । ओवितवमोनीहा मरकजा म

यमा सुमाग्रया शब्दद्वयमिषागरमिति शब्दत्रयाप्यतिरिक्तानि विदूषयानि येषां ते तथा ॥ कुसियायवज्जुयति ॥ कुञ्चिक
 वृत्तमप्यपाताम्यताम्यमृमिषय तत्समभय यस्त्वपि कुञ्चिक तत्सम्यादक यापको इह कुञ्चिकापक सद्गुता समीक्षितार्थसम्यादनसोक्षियुक्तस्येव
 मरुत्तगुणोपतत्त्वमवाः तदुपमाः ॥ मृद्विति ॥ सादृ सवेत्यप्य मपरिरयताः सम्यक्परिवारिताः, परिकरमायेन परिकरितावत्यः पञ्चभिः

मरणजनयमोऽत्रिप्यमुक्ता यज्जस्तुया यज्जपरिवारा पचार्हंश्चणगारसपुहिं सन्नि सपरियुक्ता श्रुहाणपुहिं चर
 माणा गामाणुगामदूहज्जामाणा सुहसुहेण विहरमाणा जेण्य तंगियानयरी जेण्य पुप्फवर्हणवेइए तणेव उ
 यागच्छति उवागच्छदसा श्रुहापफिक्ख उग्गह उगिरिहता सज्जेण तयसा श्रुप्पाणजायेमाणा विहरति,
 तण्ण तुगियाए नयरी ॥ सिधाफ्फगतिगचउक्काचचरचउम्मुहमहापहपेसु जाय एगदिसाज्जिमुहा णिज्जायति,

य प वेज्जवार रजित पतम सबण्णारे मनादिगण दत्त । आवर्त्तयिष्यभूया । यावत् स्रग मच्च पाताम मारिज्जे ॥ ते जिहं हाटे सार्थे ते क्वचिका
 पच क्कोव मरोया मप्य मक्कव सद्गुहे । यद्गमय । यद्गपरिवारा । यदा युतता धारकहे यदा परिवारकं जेइमे । पचार्हं पचणारमएहिमपरिव
 हा । पाचमे माप तेवेमदित परिरगाधवा भने परिवारमदित । पञ्चाणुपुब्बिधरमाणा । यथा पूर्वं पचकमे वासुतावका विहरतावका । गामाण
 गान्दूहज्जमाणा । एवमासन्नो योजयमे आतावका । मरुमुक्खेविहरमाणा । मरुमुक्खे विहरतावका सञ्चयिं यमतिवह विहारी परवसेनकी
 जेण्यममियानयरी । जिहं तंगियानामेनयरी । जेवपुप्फवर्हणवेइए । जिहं पच्यवतोभामे वेव यकायतनहे । तेवेवतवागच्छतितवागच्छदत्ता । तिहं
 पावे पापोम । पञ्चापदिदूवउक्कवनिविहताण । यथा प्रतिरूप यथा वाच्य अभिपद्य यद्गमे । सज्जमयवसायणाण्यार्थमाणा विहरति । भावतावकम
 थारोण ते मयम सूयमाकम मिज्जोहे ते तपते सयमेतपेकरी पाप्माने भावतावका विहरहे । तएवतुमिवाएवकरोए । तिहारे तुमियानाम नगरोमेविदे ।
 मियदमतिगवउक्कवपरमहापपेसु । सिधाठा फल्लमे पाकारेस्सानक तोन गसोमिहं ते स्सानक चवो गसोमिहं ते स्सानक राजमागं

अमवगतैरव ० मिंपाठयति ॥ अष्टाटकफलाकार स्थान त्रिक रप्यात्रयमीतिनस्थान चतुष्क रप्याचतुष्कमीतिनस्थान चत्वर बहुतररप्याभीलनस्थान
महापयो राजमायः पन्थारप्यामात्र यावत्करत्वात् बहुजबसहेइवाइत्यादिपूर्वव्याख्यात मन्त्रवृत्त्य ॥ पञ्चिसुखेति ॥ अष्टपुगच्छन्ति ॥ सुयाइति ॥

तण्ण तसमणोयासया इमीसिकहाए लुठ्ठासमाणा हठ्ठुठा जाव सहावित्ता एववयासी , एव
खलु देवाणुप्पिया पासावसेज्जा येराजगवंती जातिसपग्गु जाव अहापफिक्ख उग्गह ठुगिरिह्हा सजमेण
तथमा अप्पाणजावेमाणा विहरति , तमहाफल खलुदेवाणुप्पिया तहाकुराण येराण जगवताण नामगोय
स्सयिसयणयाए किमगपुण अज्जिगमपयटणनमसपफिपुच्छुगपज्जुगसणयाए जाव गहणयाए तगच्छामो

एक यनीमात्र । आषएजटिसाभिमुहाविज्जावति । वापत् गण्डवको बहुजबसहेइवा इत्यादि पूर्ववत् एकदिशि साद्रम मुखे जेहना इम वणीसाक आयेहे
तण्णतिसमवायामया । तिबारे ते अमवापामक माघसेवक यावक इत्येव । इमीसिकहाए । एड्ढो कवा वालो चत्वर । सहसासमाया । अट्ठुठाजावसहा
वेति । मापुपायासे भाभेबळे इय सुतोय पाया अट्ठुठवा वापत् मोहामाहि तेडावे तेडावोने । एववयासी । इम कइताइया । एवंखलुदेवाणुप्पिया ।
इम निवे देवतानि पयि वल्लभ । पामावसिद्धा । पामनायना पयस्यियिद्विक्ख । वेतामवना । कविर ज्ञानवत । आविसपसा । जातिबरी सट्ठुत्त ।
त्रायपहापट्ठिर्वज्जईउविदित्ताय । यावत् यवाप्रतिरूप पभिनुइ गुहानि । सुवमेवतववापयाव भावेमावाविहरति तज्जवा । संवमेवरी तपेकरी भा
अनि भावतापया विबरेहे तेमाटे । महाफलखलुदेवाणुप्पिया । महाफल खलुदेवम भाटाफल निवे देवनेपयि वल्लभ । तहावूवावेरावभगवतावे । जे
इवा पूर्ववत् । तेइवा अदिर दुतठव ज्ञानवत । पामोवस्यविसयवयाए । तेइवा नामगोवने पयि सामखे एतवे नामगोवसिभक्ता पयि महाफलवे ।
विमगपुवपभित्तमपयइवमस नयटिपुरइवपज्जुवामवयाए । जं कइवो पग इति कोमानमववि वळो साइमोअइ पांच पभित्तम सांचवे वादेवे नमक्का
र खरेवे मनागन सदेइ वालो पूर्ववे सेवा वेयाटतिने करे । आइमइवयाए । वात्रात् पवर्द्धिकनो गुहवा िनि तेवे । तंगवळासोवदेवाणुप्पिया । ते

स्वकीयानि ॥ कथयसिद्धमस्ति ॥ ज्ञानानन्तरं कृतं बलिहस्यैः स्वपुण्यदेवतामा त तया ॥ कथकोत्पत्तयसपायिच्छति ॥ इतानि कौतुकमाप्नुया
म्यव प्रायश्चित्तानि तु स्वप्नादिदिपात्तार्थं सवश्यकरवीर्याया यी को तया अन्येत्वाङ्गः ॥ पायिच्छति ॥ पादेन पादेया कुप्ता यशुर्वोपपरिहा
रायं पादच्छुभाः इत्यकौतुकमङ्गलाय त पादच्छुभा यतिविशेषः सत्र कौतुकानि सप्रीतिलकादीनि मङ्गलानि तु सिद्ध्यर्थकव्यञ्जतद्वोक्तुं कुर्वीमि
सुदृष्यावेष्टाहति ॥ मुद्रात्मनो वेद्यादि वेयोचितानि अथवा मुद्रानिच तानि प्रावेशयानि च राजादिजन्मप्रयोगोक्तानि सद्गमावेशयानि ॥ व
त्याहपरवरपरिधिपति ॥ इति दृश्यते क्वचि ॥ तस्याहंपवरपरिधिपति ॥ तत्र प्रथमपाठो व्यक्तः द्वितीयस्तु प्रवरं यथाप्रवती त्येव परि

णं देवाणुप्यया धरेजगवते वदामो णमसामो जाव पञ्जुवासामो , एयणं इहजनेवे परजनेवे जाव श्याणुगा
मियक्षाणु नयिस्सह तिकहु श्रुणुमक्षस्स श्रुतिए एयमठ पणिसुणति, पणिसुणित्ता जेणेय सयाइ गेहाइ ते
णेव उवागच्छति उवागच्छइत्ता एहाया कयवलिकम्मा कयकोउयमगलपायिच्छिक्का सुठप्पावेसाइ मगधाइ

अथो आरुच च वाक्काङ्क्षकारे दृढवृत्तम् । सर्वभयसर्बति वदामा वससामा । वय युत तपैकरीश्वर ज्ञानवत मस्तव नमावयैकरी वोदा य ॥ करण शुभ नम
स्कार करोते । जावपञ्चदासामा । यावत् सेवाकरीते तेजनाचक्षा, अरिहत मन्त्रोत धर्मादि विचार प्रगीकारकरै । एयणो इहजनेवा परभवेवा । एव श्या
वै इहकाङ्क्षेजिदै परतावतविदै । वासुनामिषताएजावभविष्णुहतिवहु । प्रभुगामीपयानि यावत् इच्छे इसा करोते । पञ्चमसक्षरपतिए । एव एहने पा
दे । एयमदृष्टियुतेति । एववा पञ्चपुत्रे चमोकारकरै । जेवेव सवाह गिहाइ । जिहो भाप भापका घरखे । तेवे उवागच्छति उवागच्छइत्ता । तिहो
पादे तिहो पाथोने । वहावा । ज्ञानवीर्या । कयवसिक्का । यावत्तावतादेवता ने जावा वसिक्कम जेवे । कयकोउयमगलपायिच्छिता । कोषोष्टे कात
व मुद्रारमाते मयनौव अथत दृष्टादिव प्रावयित निमज्ज वातमा जेवे केर करिखे — वस्तु साभरबादि पग ठामे कुडाई पडिरा जिम इष्टि नसागे ।
सव्यावेशार मगधाइ तस्याहंपवरपरिधिपति । राजसभाप्रवेग उचित मयसौक याजावय्य प्रधान पडिरा । प्रयमहृग्वत्तरवाक्काङ्क्षसरोरा । भारथो

द्विता प्रवरपरिद्विताः ॥ पायविहारारेकति ॥ पादविहारेक न यानविहारेक य सारो गमन स तथा तेन ॥ अग्निगमेकंति ॥ प्रतिपत्त्या छा
 त्रिगच्छन्ति समीप गच्छन्ति ॥ सचिताकति ॥ पुष्पताम्बूनादीना ॥ विठसरण्याएति ॥ व्यवसज्जनया त्यागन ॥ अचिताकति ॥ वल्लमुद्रिकादीना
 अविठसरण्याएति ॥ अत्यागेन ॥ एगसादिएकति ॥ अनेकोत्तरीयद्याठकाणा नियेषाय मुक्त ॥ उत्तरासनकरकेकति ॥ उत्तरासङ्ग उत्तरीयस्य दहे
 व्यामविष्टय यशुः स्पर्शं वृष्टिपाते ॥ एगसिक्करेकति ॥ अनेकस्यसा नेकासबमत्यस्य एकत्वकरं एकासम्बन्धत्वकरं एकत्वोकरं तेन ॥ तितिवि

यत्याह पथरपरिद्विया अ्युपमहग्धान्रणालाकियसरीरा सण्हि सण्हि सण्हि गेहोहितो पणिनिस्कमति पणिनिस्कमड
 सा एगयनं मेलायति, पाययिहारचारेण तुगियाए नयरीए मज्जमज्जेण निगगच्छति, निगगच्छइत्ता जेणे
 य पुण्फयईएनाम चंडए होत्या तेणेव उयागच्छति, उयागच्छइत्ता थरेनगवते पचविहणे अग्निगमेण अग्नि
 गच्छति, तजहा—सचिषाण वज्जाण थिउसरण्याए, अग्निताण दव्वाण अग्निउसरण्याए, एगसाक्रिण उ

पय मान्को सकया दइवा न पाभरच तवेकरो ग्रामावमान क्रियाहं थरीएक ॥ सएदि २ नेहद्वितापडिविक्कमंति २ ता । पापया चापया घर
 दको भोक्के पापयाचरकको नोक्कमेने । एगयथोमिक्कयति । एक्क एकठा सवमिसे भिक्कोन । पावविहारचारेक । पनविहार पाववेकरी एतसे थ
 ग्रादि बाइन बिना । तुगियाएचरकोएमअंममेवविक्कयति २ ता । तुमिवाताम नगरीबको मये मज्जमागेकरोने पयमाने नोखरे भोमरोने । जेवेकपु
 प्यरतीण्णेशेय । अक्कि पुचवतीनाम चैवक । तेपेवठवायच्छति २ ता । तिहांपावे तिहां पावीने । जेरिमवतेपंथविसेकं अग्निगमिचपभिमयच्छति । त
 दइवा वय नुत तप इह अग्निर आनवत मुहमकपव एते पचमकारने अग्निगमेकरो तेपासे पावे ते अग्निममकईहे—सचिताहंठव्याहंविक्कसरचकाए ।
 पुय तादूनादिक जेमविणज्जेइथ तेइनां तजको कोठवा तिजेकरो १ । अचिताहं वज्जाहं अविठसरण्याए । दइवा मुद्रिकादिक जे अचिताहं तेइको
 कोठवागको तिजेकरो २ । एयसादियठवसरासंमकरिच । दयासहित एक्कपटानकको उत्तरीकको देकोनेभिदे न्यावविसेय ते चरको ३ । अक्कयावेक

त्वरासगकरणेण, चस्कृप्तासेअजालिपगहेण, मणसा एगुत्तीकरणेण । जेणेच धेराअगवतो तेणेच उगागच्छ
 ति उयागच्छइत्ता तिसकुत्तो आयाहिणपयाहिण करेति जाव तियिहाए पजुआसणाए पजुआयासति, तएण
 तेधेराअगवतो तेसि समणोवासयाण तीसियमइहमहालियाए परिसाए चाउज्जाम धम्म परिकहेति जहा के
 सिसामिस्स जाव समणोवासइत्ताए आणाए आराहए अवइ, जाव धम्मो कहिनु । तएणतेसमणोवासया
 धेराण जगवताण अतिए धम्म सोच्चा निसम्मइठुठ जाव हियया तिसकुत्तो आयाहिणपयाहिण करेति,

तिसियइव । इडिदेखे तिवारे ङाअवाओ मखवे चठावे ४ । मवसाएगलीअरेव । धमेकावर्धवो मनने एअअवरवो ठामेराअवा ५ इमकरी । खेवे
 अवेराभगवता । जिहा अखिरभगवतवे । तेवेअवगाअरति २ ता । तिहा पावे तिहापावोने । तिळलोपायाहिअकरेति २ ता । तोमवार जोमवा
 वगवे वनो बरावे पटुमोदे एतोन भगे सेबावे उपासनाकरे । तएअवेराभगवता तेसिसमणीवासवाअतोसिवमइतिसहासियाए । तिवारे ते अखिर आन
 वत ऐमयवर्धन ते तेवने यमवापासवोने याववोने ते सर्वोरखठ अतिसाटीअवा धमपर्चा तिखेकरी । अउज्जामधम्मपरिअहेति । बार मवाअतअवधने
 पाईनावना संतानिआव तेभनो कइ । अउवेअिसामिअ । किम कोमोअुमार अमवे वज्जो तिमवई । जावसमणीवासइत्ता । यावत् अमणीपासव आव
 वपवे पावो । पाअएपरराअएमअर आअवभाअडिपो । पाअवे आराअव इवे इसा वावत् धमअवा धने अमवापासवे धंगीआरकोओ । तएअतेसम
 वाअमवा । तिवारे ते यमवापासव आवक ते । वेराअभयवताअ संनिए । अखिरने आनयतने समीये । धवईआवा । इडिअधम साभल्लावका । विस
 अइइअआवडिअया । अतियवे मय्यक प्रकारे इपंपाम्मा अईअवननेविदे विअवासवे अइना अत्तत साभल्लाने आटरअ अइना ते वावत् अइयनेविदे
 सापु उपहेय साभल्लयाओ आपवया धम्मयानताअवा । तिसकुत्तापायाहिअपयाहिअकरेति २ ता । तोमवार जोमवापासवो अइअवाअरे करीने ।

प्रायः ॥ पुष्टतत्रपति ॥ पुष्टतः सरागावस्थाप्रवितपस्या धीतरागावस्थापेक्षया सरागावस्थायाः पूर्वकालमावित्वात् एवंसुयमोपि अयथाया
तत्कारिभित्तयः ततश्च सरागस्तन सुयमेन तपसा च देवत्वावाप्तिः रागास्तस्य कर्मवन्धहेतुत्वात् ॥ कर्मियाएति ॥ कर्म विद्यते यस्या सी कर्मो
तद्गाव रता तया कर्मितया अन्यत्वादु कर्मका विकारः कामिका तया अशीवेन कर्मक्षेपव देवत्वावाप्ति रित्यर्थ ॥ संगियाएति ॥ सङ्गो

तसमणायासए एयययासी, पुष्टसजमेणशुजो देवा देवलोएसु उयवज्जाति, तत्यण शुणवरस्किएनामथेरे तेस
मणोवासाए एयवयासी कम्मियाए शुजो ! देवा देवलोएसु उयवज्जाति, तत्यण कासवेनामथेरे तेसमणोयासए
एवययासी संगियाए शुजो ! देवा देवलोएसु उयवज्जाति । पुष्टतयेण पुष्टसजमेण कम्मियाए संगियाए शु

तममणायासए एववयासी । ते यमभापासक आबकाप्रते इम कहता ज्ञया । पुष्टतयेपञ्चादेवादेवकाएसुववज्जाति । पूव तपेकरी यज्ञोपासी । साधु
देवनाकनेविने देवपणे अपणे, पूर्ववप सरामभादे तपकरी, पूर्ववप ज्ञा मयो ? केकारये वीतरागावकापेक्षाये सरामपको तप पक्षिओ । तत्वमेविविषयाम
वेरे । तिहा माधुना समुदायमहि मेववनामे कविर द्रुतव । ते समभोवासएएववयासी । ते यमभोपासक आबकाप्रते इम कहताज्ञया । पुष्टसज
मे रागामने कम वयनाहेतुवको एतके दवा क्वातनही सामाविहादि यवाक्मातचारिकको पूवणे । तत्ववथाचदरस्किएनामवेरे । ते साधुना समुदाय
माहे पान्ठरचितनान कविर । तेसमभावासए एववयासी । ते यमभापासक आबकाप्रते इम कहताज्ञया । कवियाएपञ्चादेवादेवकाएसुववज्जाति ।
कमपणे कमनेविहारे पञ्चाचार्यो । माधु देवनाकनेविने देवपणे अपणे एतके समस्तकमवव कोवानको कोरिएकवम गेवरपञ्चाहे तिनेकरी देवपुणे । तत्व
नेकासएवामवेरे । तिहा माधुना समुदायमहि कामपगने कविर । ते यमभावासएएववयासी । ते यमभापासक आबकाप्रते इम कहताज्ञया । मं
गियाए पञ्चादेवादेशनाएसुववज्जाति । समेकरी पञ्चाचार्यो ! स धु देवनाकनेविने देवपणे अपणे मधुकादिकनेसये वस्तता सरामपको भवो इत्यादिभिने

इष्टपञ्चानामवाप्तिः ॥ इह पपुपासनात्रैविष्य मनोवाकाङ्क्षप्रेषादिति ॥ महादमहासिपाएति ॥ आसप्रत्यपस्य स्वाधिक्यत्वात् महासिमाहृत्या ॥
 यक्षयक्षलेति ॥ न आश्रयो उमाश्रय इतिपाठोपि दृश्यते अनश्रयो भवत्कर्तुमुपादान फलमस्ये त्यनाथफलः सयमः ॥ शोदाकफलेति ॥ दा
 पुनयने ययवा रैपशोपने इतिवचनात् व्यवदान पूर्वकृतकमवनहनस्य सवन प्राकृतकमकवरक्षोपनंवा फल यस्य तद्यवदानफल तपइ
 ति ॥ किपतिपति ॥ कः प्रत्यय कर्त्तुं यत्र तत्किं म्रत्यप्यं निषारब्धमेव देवा देवलाकेषू त्यद्यन्ते ? तपःसंयमयो रुक्मरीत्या तत्कारुण्या दित्यत्रि

करेइहा एववयासी, सजमेण नते! किफले, तवेण नते! किफले ? तएण थेरा नगवतो तेसमणोवासया एववयासी, सजमेणसुज्जो ! सुणरहयफले, तएण तेसमणोवासया थेरेनगवते एववयासी, जइणनते ! सजमेसुणरहफले, तवेवोदाणफले, किपप्पियनते ! देवादेयलोएसु उववज्जाति ? तस्यण कालियपुत्तेणाम सुणगारेथेरे तेसमणोवासए एववयासी, पुसुतवेण सुज्जो देया देयलोएसु उववज्जाति, तस्यण महिलेनामथेरे

एव वडासो । हम कहता हूँ । संजमे भते कियसे । सब मना हे भगवन् । पूज्य रूप कहुवे । तबे भते कियसे । चने तपनी हे भगवन् । रूप कहुवे इति प्र
प्त । तएच ते बेरा भगवतो ते मखापासह । तिगारे ते खरि भगवत ते यमखापासक खावका प्रते । एवं ययासो । हम कहै । संजमे भते भयो पाष
ण्ड कियसे । सब मना यहा पायो । पनाय कपल उतावता मवा पावता कम वारीये । तबे बोदा कियसे । तपना पूज्य कृत कमना खेदवो एतावता मून मा कम
खेद । तएने ते मखापासक बोधा । तिगारे ते यमखापासक बोधा प्रप्तो एहवा उत्तर सांभसो । बेरे मय ते एव ययासी । खरि ते भगवत प्रते हम कहता ह
या । खरि भते मज मेव पण्ड कियसे । जो च वाक्कांकारे, हे भगवन् ! संद मना पनाय कइता सबर फल खेके पावता कम वारीये । तबे बोदा कियसे ।
तपना पूज्य मचित कम खेदवा । जियति वच भते देवा देव का ए सुठव क्यति । बिसेकारे खेपये हे भगवन् ! देवता देव खोके जिये कपल तप संव मने ल
रोते तेहना पशार बडो हल्ल भिपाय । तज्य कियिय पुते नाम पण्डारे । तिहा ते साधुना समुदाव माहे य वाक्कांकारे, कांखिय पुन इहे मने साधु ।

यस्याग्नि म जह्नी तद्भाव मत्ता तथा मगितया द्रव्यादिषु सत्सङ्कोचि सयमादियुक्तोपि कर्मं वध्नाति तत सङ्कितया देवत्वावाप्तिरिति । आश्व-
पुत्रतयमत्राहो निरागिनापचिमाश्वरागत्स । रागोमगोवुक्तो सगाकममजोतेबं ४ १ ॥ सर्वेकमित्यादि ॥ सत्योपमयं कस्मा वित्याह ॥ नोचेव

ज्जो ! देया देयलोणसु उधयज्जति , सञ्जेण एसस्यठे नोचेयण आयजायवसुहयाए । तएण तेसमणोवासया
धेरैहि जगयतोहि इमाइ एयाकयाइ यागरया समाणा हठतुठा धेरैजगवते वदति णमसति ,
यदुत्ता णमसइत्ता पसिणाइ पुच्छति , अठाइ उवाहियंति , उठाएउठेति , धेरैजगवते तिरकुक्षो जाय वंदति
णमसति , वदुत्ता णमसिस्ता धेराणजगयताण अतियात्त पुफ्फयईयान् चेइयान् पफ्फिनिरुमति , पफ्फिनिरु

मंगकरता मयमादियुक्तता कमशीचे देइको देइइवे । पवतवेव पुअसज्जमवं कप्पयाए । इम सरागवपेक्करी सराम सयमेचारिणेक्करी कभंगेपक्करी । स
निवाए । मनुष्य द्रव्यादि समेक्करी । पज्जादेवादेवकोममउयज्जति । अहापावो । देवपत्ते देवत्वाकभिविपे कपत्ते । सचेवएससइ । सोअ च वाक्कायंकारे,
एइ पव यत्ते एइ पव यथाय कप्पावे । पाचेरवपायमाववत्तज्जयाए । नदी निते च वाक्कायकारे, भावभाव वत्तज्जयायेक्करी कप्पा, एतत्ते पापयो
कप्यमावे पंभाय बुदि पक्केनयो कप्पा एउयथ परमाइओ कप्पावे इत्येव । तएवंतेममकायासया । तिबारे ते अमकोपासक यावक । धेरैहिमगवते
हि । ज्जिरे भगवते । इमाइ एयाकयाइ । एइ एताइकप । यामरपाइ वायट्ठासमाया । मज्जनापय कप्पाक्करी । इइतुठा । इपपाप्पा । धेरैमगव
तो । ज्जिदि मयईतमत्ते । यमयति वंदतिवदिता । वोडे ममच्छात्तकरे वदीने । पमंविता । नमरकाइक्करीज । पविवाइ पुच्छति २ ता । मज्जते एउमज्जते
पुब्बोने । पठाइ उवाहियंति २ ता । पुब्बोत्त पययई वाग भारीने । उठाएउठेति २ ता । धेरैमगवते तिरकुत्तावदति कमसंति २ ता । कठो क्कमायाय क्कमाय
ने ज्जिदि भयवत्ते तेहापत्ते तोनवार वंदे ममरकाइकरे वदीने ममरकाइक्करीने । धेरैवमगवताय । क्कमिरे ममवत्ते । अतियायो समीपक्करी । पुज्जइ
वतोयाचोचेइवापा । पय्यतो माम येत्तक्करी । पविनिक्कमंति २ ता । नोसरे नोसरीने । आभिवदिमिपापधुत्ताया । जेदिजिबो पाप्पाइता । तामेकवि

अभित्यादि य नेवा त्मनाववच्छातया उपमर्श आत्मप्रावण्य स्वामिप्रावण्य न दक्षुत्तत्वं वक्तव्यो वाच्यो ऽभिमाना घोषा ते आत्मप्रावण्यकथा

मइसा जामेवदिस पाउझूया सामेवदिसं पळिगया । तएण तेथेरा जगयतो सुखयाकयाइ तुगियाउ नयरो
उ पुण्णइयाउ वेइयाउ पळिनिमाच्छति , पळिनिमाच्छइसा ग्रहिंया जणवयविहार विहरति , तेणका
छेणं तेणसमएण रायगिहेनाम नयरे जाय परिसापळिगया , तेणकालेण तेणसमएण समणस्सजगयउ महा
वीरस्स जेठेसुतेयासी इदंनुइणाम सुणगारे जाय सारिक्खविउलतेउलेस्से ठठछेण सुनिस्सित्तेण तवोक्कमे
ण सजमेण तवसा सुण्णान जावेमाणे यिहरइ , तएण सेजगयगीयमे छठस्समणपारणयसि पढमाए पोरि

मिपडिपडा । त दिगिने साने पाळानवा । तएवं तेवेरा । तिवारे ते खविरसाधु । पणववाकयाइ । एवदा मइसा । तुमियापा ववरीपो । तुमिवा
नाम नयरो यको । पुण्णइतिवापा वेइयापो । पुणवतो नाम वेइयाको । पळिनिस्समति २ ता । मौसरे मौसरीने । वडिवाववविहार विहरवि
वाडिर वनवद देयनेविये विहरिकरो विपरे एतावता बोले खानविवाव । तेवंकालेण तेवंसमएण । ते कावनेविने ते समयनेविये । रायगिहेनामं
वरेइया । रायइयनामे नगर झुयो, तिहा खीमइमान खामी समासरा । जावपरिसापळिगया । यावत् पवदापावो धर्मक्कओ परिपदा पाळीगरे इत्था
दि सर्वइइया । तेवं वासेवं । ते कावनेविये । तेवंसमएण । ते समयनविये । समयसुभगवधोमइवोरसु । यमव भगवंत खीमइवोरखामोनी । जेइ
पतेवामो । वडिगिण पेमा । इदंभूतोखामेपवदारे । इइभूतो इसेनासे साधु इत्थादि । जावसुखित्तविउलतेउलेस्ये । यावत् सचेपोळे विपुल जोरावर
तेआसेय्या जेने । वडिगिण पेमा । इदंभूतोखामेपवदारे । पंताराइत निरत्तर इत्थाव, तपक्कमेकरी । संजमेण तवसापयाव मा
वेमाविबिहरइ । मवम मतरमेइ तए वारिमेइ ते सयमे तपेकरो पाळामत भावतावका विपरेइ । तएण सेभमवगीयमे । तिवारे तेभगवत मौगम ।
इइमववपारवमसि । इइमववता पारवनेविये । पढमाएपारिरीए । दिवसनी पडिमी पोरिरीनेविये । सुक्खाववरेइ । सुक्खाववरे । बोधाएपारिरी

श्रेयां भावः शास्त्रमायवच्छ्रज्ज्ञाता यश्चामानिता तथा नवम्य महमानितैष्व युगो पितु परमार्यण्या य मेयविध इतिजायना ॥ मत्तुरियते ॥ कार्याक
त्यरारहित ॥ अथवसन्ति ॥ मानसापसरहित ॥ असंभजेति ॥ असञ्चाभाग्रानः ॥ गणेषु समुदान त्रैल गुह्यममुदान स्तस्मै गुह्यममदा

सीए सज्जाय करेइ, थीयाए पोरिसीए ज्जाण ज्जियाए, तइयाए पोरिसीए ध्यतुरियमचवलमसज्जते मुहपो
तिय पफ़िलेहेइ, पफ़िलेहेइत्ता ज्ञायणाइ वल्याइ पफ़िलेहेइ, पफ़िलेहेइत्ता ज्ञायणाइ पमज्जइ, पमज्जइत्ता
ज्ञायणाइ उग्गाहेइ, उग्गाहेइत्ता ज्ञेव समणेज्जगव महावीरे तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छइत्ता समण
जगव महावीर वदइ णमसइ, वदइत्ता णमसइत्ता एववयासी इच्छामिणज्जते! तुज्जेहि ध्यप्पणयाए समाणे
तठरक्कमणपारणयसि रायगिहे नयेरे उच्चनीयमज्जिमाइ कुलाइ घरसमुदाणस्स निरकायरियाए ध्यत्तिए?

प । वीओ पारिसाये । म्माचंमिआए । ज्ञानच्चावे पबिविहारे । तरिआएपारिओ । वोओ पारिसो हर तिवारे । अतरिवमवसममभतेमइपोत्तिवंप
हिसिहेइ २ ता । कायाव करी उतावसानही मने पपकवओ पसंज्जातअणु बजा एतसे जवचा पूर्वक इसवे २ मुख वसिकाप्रते पडिसेहीने । पडिसेहीने ।
मायबाइ क्वाइ पडिसेहेइ २ ता । माऊन तोमपाचा रख पडिसे पडिसेहीने । मायबाइ पमज्जर २ ता । माऊन पाचा प्रमाजे पूजे प्रमाजीने । भाय
बाइ उवाहेइ २ ता । माऊनपाचा ग्रही यहीने । जखेवसमवे मयवंमहावीरे । जिहा यमव भववंत योमहावीरस्सामी । तेविज्जवागज्जइउवानज्जरता ।
तिहा पावे जिहा पावीने । सुमचं मववं महावीर । यमव भववंत योमहावीरस्सामीप्रते । वंदइ वमंसइ २ ता । वदि ममरज्जार करे वादीने ममरका
र करीने । एववसासी । इम जइताइया । इज्जाविभंतेतुब्बिंपअणुपाएसमावे । वाइंअ । वेमजवद् । इने पाचादीवाइकां एतसे दुज्जारो पाचा
जायतो । जइअमवपाइवगति । जइअज्जना पारणावेविबे । रावगिसेवसरे । राजज्जइमामे मजरजेविबे । जखवीवमभिआइ कुआइ । जंअ मौअ मज्ज
अकु म दिवने । वममपरस्सावमिआइरियाए । जरेनेविबे समुदाज ते भिआ तेइनेपबे एतसे पाचारनेपबे मिआनेराजेपबे पदं विवकं, इजे पूजा भववंत

नाय ॥ निरुद्धायापरिपत्ति ॥ निवासमाचारैः ॥ जुगतरपत्तोयकारिणि ॥ युग युप सारप्रभाब मन्तरं स्वदेहवैश्वस्य दृष्टिपातदेशस्य च अयथाभा

अहसुहृदयाणुप्यिया मापक्रियं । तएण जगवगोयमे समणेण जगवया महाथीरेण अस्सणुसाएसमाणे सम
णस्स जगवत्तं महाथीरस्स अतियात्तं गुणसिंहात्तं चेइयात्तं पक्रिनिस्कमइ, पक्रिनिस्कमइत्ता अतुरियमच
यलमसन्नंते जुगमतरपलोयणाए विठ्ठीए पुरत्तरिय सोहेमाणे सोहेमाणे जेणेव रायगिहेनयरे तेणेव उयाग
च्छइ उवागच्छइत्ता रायगिहेनयरे उच्चनीयमज्जिमाइ कुलाइ परचरसमुदाणस्स जिरकायरिय अरुइ, तए
ण सेजगवगोयमे रायगिहेनयरे जाव अरुमाणे वज्जजणसइ निसामेइ, एवखलु देयाणुप्यिया तुगियाए न
यरीए यहिया पुफ्फउईयाए चेइयाए पासावच्चिज्जा येराजगवत्तो समणोवासएहि इमाइ एयाक्याइ वागर

अइहे—पासावच्चिज्जापासावच्चिज्जा विम सुवउपवे तिमकरा देदवातुप्रिय । काईना प्रतिवव मकरज्जो व्याघात मकरज्जो । तएणमनवमोयमे ।
तिवारि मगवत नीतम । समवेसंमयवयवामहावोरत्तं । यमवमगवत यीमहावोरत्तामो । पप्पउवाएसमावे । पासावच्चिज्जा । समवसुभगवत्तोमहा
वोरत्तम । यमव भयवत्तं यीमहावोरत्तामोना । यतियापो गुणसिंहापो वेइयापो । समीपवत्तो मुवज्जिज्जातम पैववत्तो । पक्रिनिस्कमइ २ ता । नीव
ने नीवमोने । अतुरियमपववमसंमते । वायायेवत्तो उतावत्तावत्तो मनेवत्तो वपत्तावत्तो वसत्तात वान वत्ता । जुगतरपत्तोयकारिणिद्वितीयपुरपोरियसोने
मावे । अमत्तो तेइममाव यत्तर वापवायरीर देग पनेइइयात देयने पववत्तान देखे वत्तो वट्टिकरी पामे वंवीसमिति सोवता पासतावत्ता । खेवेव
रायगिहेनयरे । जिह्वा राखयत्ताममा मकरत्ते । तेवेवत्ताममा २ ता । तिह्वा पावे तिह्वा पावोने । रायगिहेनयरे । राखयत्ताममा मकरनेविये ।
उच्चनीयमज्जिमाइकुलाइ । खंय नीव मज्जम कुलनेविये । घरसमदावसुभिमिक्कायरियपइइ । घरनेविये समुदान भिमासिंवालेपर्व पट्टे फिरै । तएव
वेममवंगमायमे । तिवारि ते भयवत्त नीतम । राखगिहेनयरे । राखयत्ता मकरनेविये । वावपवत्ताममा । यावए फिरतावत्ता । वपुववत्ताममा । पवत्ता

अथ गन्धनि वाभा यथाज्जलनोद्भवा तया दृष्ट्या ॥ रिपयति ॥ इयोंगमर्भ ॥ मेरुद्वैमेयमद्येग्यति ॥ अथ कथमेतत् स्यविरयणम मन्ये इति वितर्कार्थी

नाहुं पुच्छ्या , मज्जेमणर्जते । फिफले तये फिफले ? तएण तेयेरा नगवतो समणीयासए एव ययासी सज
 मेणअज्जो ! अणगहयफले , तये योदाणफले , तचेय जाय पुव्वतयेण पुव्वसजमेण कम्मियाए सगियाए अ
 ज्जा । देया देयलाणमु उययज्जाति , सच्चेण एसमठे णोचेयण आयजावयत्तव्याए । सेकह मेय मन्ने एव ?
 तएण नगयगायमे इमीसरहाए लच्छठे समाण जायसहे जाय समुप्पन्नकोउहसे अहापज्जात्त समुदाण गिरहइ
 नदज्जना जगघो वज्ज नोन्ने । एवमनुदरापुच्छ्या । एस निचे देहेवाणुमिय । मवियाएवयरोप । मुंगियाभाम ज्जरतीने । यवियापुप्फवतोएवेए ।
 वादिर वज्जरोमासा पेवन्ति । यामाववित्तायेराभमवता । यामनासना संतानिवा प्रमियादिक्क वविर भगवत्तमे । समवाधासएवि । यमवा
 वावहे नावहे । इमार एवाक्काइ वागरवाइ ववित्ता । एववा एताइयरुप यामे ववसे ते प्रव्वनाथय पूजा ते ववहे—संजमेवमते व्विफसे ।

[illegible]

गिरहइहा रायगिहानु नयरानु पक्रिनिकमइ अतुरिय जाव सोहेमाणे जेणेय गुणसिलए चेदए जेणेव सम
 ने नगयमहावीरे तेणेवउवागच्छइ २ समणस्स नगवठं महावीरस्स अतुरसामते गमणागमणाए पक्रिक्का
 मइ एसगमणेसण आओएइ, नसपाण पक्रिदसेइ २ समण नगव महावीर जाव एववयासी, एवखलु नते!
 अहंतुन्नेहिं अण्णुणाए समाने रायगिहे नगरे उच्चनीयमज्झिमाणि कुलाणि घरसमुदाणस्स तिसकायरिया
 ए अक्रमाणे यज्जजणसहं निसामेइ एवखलु देवाणुप्पिया सुगियाए नगरीए यहिया पुप्फवईए चेदए पासा

जेइने। जावमुयमवाठइ। जावत्त जपना कोतुइ पहरज जेइने। पडापज्जत्तसमुदायमेइइ २ ता। यवा पर्याप्त एतत्ते भिच्चा पाहार संपूब ते प्र
 ते पई पइने। राययिहापोववरापायडिबिक्खमइ २ ता पतरिववावसीहेमाचे। राखयइनामा नगरवकी नोवई नोवकीने वायवी सतावदानही
 मज्जो उतावनामओ यावत्त ईवांतमिति साधतावका। जेदेवगुबसिसएवेइए। विहां मुबयिदानाम पैवई। जेवेवसमपेभगवमहावीरे। विहां यम
 व भमवत योमहावीरवामीके। तेवेवउवागच्छइ २ ता। तिहां पावै तिहां पावौने। समवसुभयवचामहावीरछ। यमव भगवत वीमहावीरवामी
 ने। पदूरसामते। पबू वेवमानओ वबू ठक्कामओ। यमवागमवाएपडिबमइ २ ता। गमनाममज्ज जावो पाविवी पावोवे मिसव सईने जेजीव बि
 राधनावईइवे, ते सभारी पडिबसे पडिबमीने। एववसमईसवपाओएइ। जे वईर यव पबवा पटुइ वयो तोदूवव पाओई। मत्तपावंपडिदसेइ। भा
 त पांवी निर्दीव बिहारी ते देगाचे देपाओने। समवभगवंमहावीर। यमव भगवत योमहावीरवामीमते वओ। जावएववयासी। वावत्त इम वव
 ताइणा। एववतुमते पडतुअई। इम भिये वेमयवत्त। अ तुले। पडवववाएसमाचे। पाआदीवावका। रावगिहेवये। रावयइनामा नगरनेविये।
 ठक्कवीवमज्झिमाबिज्जुमाबि। जव नीव मध्यमकुलनेविये। वरसमुदाय मिसाये। वरसमुदाय भिच्चा पाहारनेविये फिरतावका।
 नकुववसरनिसामेइ। पबं मनुवांनैनुओ यव्द सोमआ। एवंपटुहेवापुप्पिया। इम निये हेदेवागुप्पिय देवववभ १ तुमियाएववरीएवडिया। तुमिया

निपाताः, एव ममुना प्रहारेणेति, बहुजनवचन ॥ पयूवति ॥ प्रसवः सुसर्पो स्ते ॥ समिपावन्ति ॥ सम्ययिति प्रज्ञासार्थो निपात स्तेम सम्यस्ते व्या
कृतुं म्भर्ते शक्तिपयोसा साहस्यैः समञ्जन्तीतिवा; सम्यब् प्रवृत्तयः भ्रमितावा प्र्यासवतः ॥ आठण्जियसि ॥ आयोणिक्ताः

वसिष्ठ! येरा नगवतो समणीवासएहिं इमाइ पयारुयाइ वागरणाइ पुच्छिया, सजमेण जते ! किफले, तवे कि फले ? तचेय जाय ससेण एसमठे णोचेवण आयन्नावयससुयाए तपज्जुण जते ! तेथेराजगवंतो तेसि समणीवासयाण इमाइ पयारुयाइ वागरणाइ वागरेत्तए । उदाज्ज, अण्णसम्मियाण जते ! तेथेराजगवतो तेसि समणीवासयाण इमाइ पयारुयाइ वागरणाइ वागरेत्तए । उदाज्ज, अण्णसम्मिया आउज्जियाण जते ! तेथेराजगवतो तेसि समणीवासयाण इमाइ पयारुयाइ वागरणाइ वागरेत्तए । उदाज्ज, अण्णउज्जियाणलि

नयरीने बाहिर । पुष्कन्तीपोषेण । पथनवीनामा चैवनेदिने । पासावधिष्ठा । पाथनावगा सुतानिषा । बेरामनवतो । खविर भमवत । समबोषाम
एहि । त्रमबोपासवे । इमाह एयाकवाहं । महन पवमहित ज्ञानोना ववनतव । पसिवाहपुष्पिषा । मन्त्र देय गेव उपादेय वसु पूषा । सजमेवमंतिवि
पने । सवमनी हेभयवन् हेपूष्य ! एवं फसवै ? तवेविषये । तपनी फूफवदे ? तवेवजावसवेएसमहे । तिमहीव सबकहवो वावत् एपय सत्ववै सम
ववै पवि । चोरेवंपावमावपचवबाए । नही निवे च वासासंकारे, घाममुद्रि करीने नवो वज्जा एपव । तपमूषमंतिदेरामगवतो । ते मबो प्रमू स
मववै हेभयवन् ! ते खविर मनवत । तेसिसमबोवासवाव । ते त्रमबापासव चनकरोव याववना । इमाह एयाकवाह । ए सिहान्तीव ज्ञानो मायित
रुप । बागरबाह बायेरेण । मन्त्र जवावदेवने एतावता खविर त यावकांता सदेव टाखिवाने समववै इवव । उदाबुपयमू । पववा चै समबनवो
पव वववने । समिवाचमंतिबेरामगवतो । भवोमीत पय्याववत वेमवन् । खविर ज्ञानवन् । ते सिसमबोवासवाव । तेवमबोपासवना । इमाह
याकवाह बायेरेण । एववा एतादयकप मन्त्र ते मते जनावदेवाने । उदाबुपसमिवा । पववा समापव कववाने समबनवो । बाहजिवाव

उज्जियाण जते ! तेधेरानगवर्ततो तंसि समणीयासयाण इमाइ एयारूवाइ यागरणाइ वागरित्तए । उदाज्ज ,
अणाउज्जिया पलिउज्जियाण जते ! धेरानगवर्ततो तेसिसमणीयासयाणं इमाइ एयारूवाइ वागरणाइ वा
गरित्तए । उदाज्ज , अपलिउज्जिया पुव्वतंयण अज्जो ! देया देवलोएसु उययज्जति, पुव्वसजमेण कम्मियाए
सगियाए अज्जो ! देया देवलोएसु उययज्जति, सज्जेण एसमठे णोचेवण आयन्नाययससूयाए पज्जण गीय
मा ! तेधेरानगवर्ततो तेसिसमणीयासयाण इमाइ एयारूवाइ यागरणाइ वागरित्तए णोअप्यप्पन्नू तहचेय नेय

भते । एववा उपयायवत प्राग्विकतदे आचरे हेभमवन् । ते वेराभगवन् । ते स्खिर भगवन् । तसिसमणीयासयाण । ते यमभायासवन् । इमाइ एयारू
वाइ । एववा एताइयक्य । वातरन्नाइ वागरित्तए । प्रत्य प्रते जवावदेवने । उदाइपवत्तिज्जिया । एववा उपयागवतन्ही आचरेही । पवित्रजिज्ञया
मन्तवेराभमवन्ता । जापयवो इव्ववा तिम दूव्वा मय्यकभावअचि एववो आचरे ममज्जपण्णेअचि भगवन् । ते स्खिर भगवन् । तेसिसमणीयासया
ण । ते यमभायासवन्ता । इमाइ एयारूवाइ वागरणाइ वागरित्तए । एववा एताइयक्य प्रत्य प्रते जवावदेवने । उदाइपवत्तिज्जिया । एववा जिज्ञिय
प्राग्विकतदे । पवत्तयेवपच्चादेविकोएमउववज्जति । एवतये एतले सरागतये एवोपावो ! देय देवताकमणिये जपणे । पव्वसजमेव । पूर्व सबने सरा
य सममे । अग्निवाए मगियाए । मेव वमीयेज्जो मनुष्य इत्थाविससेज्जो । अच्चादेवादेवलोएमउववज्जति । अहोपावो ! देय देवताकमणिये जपणे
मवेन्नसमठे । माणू एव । पाचेव्वपायभाववत्तअयाएपमूज्ज गायमा । नहो मिये न वाक्कासकारे आकाभाव वत्तय्यतावे अइदुविभावै एवर्थं अच्चा
इ इतिप्रत्त, समतवे देवोत्तम । तेवेराभमवन्ता । ते स्खिर भगवन् । तेसिसमणीयासयाणं । ते यमभायासवन्ता । इमाइ एयारूवाइ वागरणाइ । एववा
एताइयक्य प्रत्य प्रते । वागरित्तए । जवान देवने । जोपपभू तहचेवलेय्य । नहो प्रसमय इत्यादि, तिमहीअ आचरो । प्रवसेसियआवपभूममिय

मधपयपमनासुखितानत्र मुक्त मय सा यत्कसा तद्दर्शनार्थमाह ॥ तथाह्यप मुचितस्वप्नाव कन्दनपुरुषं प्रमथवा तपोयुक्तं
मुपमस्यत्वात्सो तपुःपुत्रमिति मित्यय ॥ माहन्वा स्वय इति निवृत्तत्वा त्परस्मति माहनेति यादिन मुपस्यत्वात्वा देव मूतगुणयुक्त मिति ज्ञाव

सु, अयसेसिय जाव पनूसमिय आउज्जियपलिउज्जिय जाव सञ्जेण एसमठे णोचयेण आयन्नायवसुत्तयाए ।
अहपिण गोयमा ! एवमाहस्सामि ज्ञासेमि पन्नेवमि पक्खेमि, पुत्तवेण देवा देवलोएसु उययज्जाति,
पुत्तसजमेण देवा देवलोएसु उययज्जाति, कमिमायाए देवा देवलोएसु उवयज्जाति, सगियाए देवा देवलो
एसु उययज्जाति, पुत्तवेण पुत्तसजमेण कमिमायाए सगियाए अज्जो ! देवा देवलोएसु उवयज्जाति । सञ्जेण

जाकता मय यावत् समस्य पय्यासवत् । आउज्जिय पमिउज्जिय । उपपोगवत्तं समस्यपत्तं उपयोगवत्तं । जावसुत्तयेएसमठे । यावत् मां च एषय । आयेवपय
भाववत्तज्जयाए । मयो जिये च वाक्कायं चारे, आकाय वक्कायत्तये चरुविमावे एषवक्काया । चरुविमवे गोयमा । अयं हि देवोत्तम । एवमाहस्सामि ।
रम कज्जं । मामामि पक्खेमि पक्खेमि । माकज्जं विमेषेवरी कज्जं प्रकपंज् । पुत्तवेण देवा देवलोएसु उवयज्जाति । पूवत्तये एतस्से सरागमयमे देव
ता देवनाज्जेनिये अप्पये । पुत्तमवसेव देवा देवलोएसु उवयज्जाति । पूवत्तये सरागसमे देवलोकाज्जातिये देवपत्तं अप्पये । कमिमायाए देवा देवलोएसु उवय
ज्जाति । येय कमोत्तरी देवनावननिये देवपत्तं अप्पये । समिमायाए देवा देवलोएसु उवयज्जाति । मनुष्य रज्जात्तये तेषेवरी इत्थमनुवादि समेवरी । अज्जो देवा देवलोएसु उवयज्जाति । पयोभावी ।
देवपक्कसंजमेव । पूवत्तये पर्यसंजमे । कमिमायाए समियाए । ममाय रज्जात्तये तेषेवरी इत्थमनुवादि समेवरी । अज्जो देवा देवलोएसु उवयज्जाति । पयोभावी ।
एतन्नेवात्ते देवता देवलोकाज्जेनिये अप्पये । सञ्जेण एसमठे । मां च एषय । आयेवपय्याभावनवत्तं क्खवाएतत्ताकवेवमत्तं समस्य मां च देवा पज्जुवासमाचरन् । न
यो जिये एषव आकाकय्ज्जातो कज्जो परमावतो कज्जात्तये यनन्तरे मां पुसेवा चरन्नेवरी । विजे ते सेवानोपस देवाकय्ज्जिक्काजे वरुत्तये—तत्ताए ए यो
य्य प्पमानवत्तं चराक्कायं चारे, देवमवत्तं । अमस्य तपयुत्तं पाते इत्थवावो निष्ठत्तवया यनेरात्ते क्खे इत्थोमत्तं तेवपत्तं धेवत्ताने भिया चरन्नामि । विज्जिक्का

वागधौसमुच्चये ॥ अथवा अमरः सायु मांङनः आवकाः ॥ सवयवफलं ॥ सिद्धान्तप्रवचकता ॥ मायफलं ॥ भुतघानफलं अवकादिश्रुतघान-
फलं अवका हि भुतघान भवाप्यते ॥ विद्याफलं ॥ विद्युदघानफलं भुतघाना हि हेयोपादेयविवेककारिविज्ञानं मुत्पद्यत एव ॥ पक्ष्मलावक
लेति ॥ विविक्तिकफलं विद्युदघानोहि पाप मस्यास्माति ॥ सपमफलेति ॥ कृतमत्यास्यामस्यहि समयो ज्ञयस्यव ॥ अक्षरव्यपकलति ॥ घनाभयव
सः सपमवान् पित्त भवं कर्म नो पादते ॥ तवफलेति ॥ अनामवोहि सपुक्तर्मत्वा तपस्यतीति ॥ वोदावफलेति ॥ व्यववर्तनं कस्मन्निष्कारं तपसा

एवमठे णोचैवणं श्यायनावयवसङ्ख्याए ॥ तहार्कवेण ज्ञते ! समणवा पञ्जुवासमाणस्स किफला पञ्जुयासणा ?
गोयमा ! सवणफला , सेण ज्ञते ! सवणे किफले ? णाणफले ! सेणज्जते ! नाणे किफले ? विस्साणफले !
सेण ज्ञते ! विस्साणेकिफले ? पच्चस्काणफले , सेणज्जते ! पच्चस्काणे किंफले ? सजमफले ! सेणज्जते ! सजमे
किफले ? छणणहयफले , एव छणणहय तवफले , तवे वोदाणफले , वोदाणे श्चकिरियाफले , सेणज्जते !

पञ्चशासपापता । पूर्ण पञ्चदशसिद्धान्तो, एतस्य साधुवेना बोधा पूर्ण फलं कश्चो । गोवमासवचपका । हे भौतम । विज्ञातं सामान्यमानोपुष्ट । सर्वभूतसर्व
विज्ञाने वाच्यते । ते च वास्वास्तकारे, हेमयवन् । विज्ञातं सामान्यमानो पूर्ण फलं कश्चो ? सामान्यमानो श्रुतज्ञानपरामर्शानो फलं । सर्वभूतेश्चोविज्ञाने । ते च
वास्वास्तकारे, हेमयवन् । ज्ञानं वास्वाना पूर्ण फलं कश्चो । विज्ञानो हेम येन उपादेय विवेककारी विज्ञानफलपुष्ट । सर्वभूतेश्चोविज्ञाने ।
ते च वास्वास्तकारे हेमयवन् । विज्ञानो पूर्ण फलं यामिहे । पञ्चलावकफले । विद्युदघानपाम्या पापमो पञ्चलावकफले ते पञ्चपुष्ट । सर्वभूतेश्चोविज्ञाने ।
फलं मञ्जमफले । ते च वास्वास्तकारे, हेमयवन् । पञ्चलावकफलो पूर्ण फलं कश्चो ? पञ्चलावकफलो समयं यामिहे तेपञ्चपुष्टे । सर्वभूतेश्चोविज्ञाने । ते च
वास्वास्तकारे, हेमयवन् । सर्वमानो पूर्ण फलं कश्चो ? पञ्चलावकफलो मञ्जम फलं कश्चो । सर्वभूतेश्चोविज्ञाने । इमं भगवन्मो त
पञ्च सपुक्तर्मवो तपसावचपुष्ट । तपेवो परातपकर्मं मित्रेवेहे इत्यथ । वोदावचकिरियाफले । पुरातनं मित्रपाम्यो नियारहित

हि पुरातन कर्म निग्नरयति ॥ अकिरियाकसेति ॥ योगनिरोधकल कर्मनिर्णरातोहि योगनिरोध कुरुते ॥ सिद्धिपञ्चवसावकसेति ॥ सिद्धिल
 एव पर्यवसानकल मुक्तकलपर्यवर्तित्वं यस्या सा तथा ॥ नास्ति ॥ सकृद्गणाया एतद्वचनं चैत द्विपमाश्रयाद वेत्यादि च्छब्दं आश्रयमिति
 मिति तथा रूपस्यैव अमकालेः पर्युपासना यथोक्तफला प्रवति ना तथाकूपस्या सम्यग्मापित्वा वित्य सम्यग्मापितमेव केयाञ्चि दुष्टयव्याह ॥
 अत्रउच्यतेत्यादि ॥ पञ्चपल्लवप्रति ॥ अचला तस्योपरि पवतस्पर्यः ॥ इत्येति ॥ इदं ॥ अनेति ॥ अयात्रिपाम- क्षितिं इत्येति नद्वयते

अकिरिया किफला ? सिद्धिपञ्चवसावकफला पञ्चज्ञा गोयमा ॥ गाहा ॥ सुवर्णेणानेयविश्रुणे पञ्चस्काणेय
 सजने । अणुरहपुत्रवेधेय वीदानेष्वाकिरियासिद्धी ॥ १ ॥ अस्त्रउच्छ्रियाण नते ! एयमाइकति नासति प
 रावति परवति एवसलु रायगिहस्स नयरस्स यहिंया येनारस्स पञ्चयस्स अहे एत्यण मह एगेहरण अ्यवे
 पणत्ते, अणेगाईजीयणाइ अ्यायामधिरुक्तेण नाणादुमस्सकमिउहेसे सस्सिरीए जाव पकिरुवे, तस्यण
 यहये उदारा यलाहया ससेयति समुच्छ्रियति वासति तव्तिरिसेवियण सयासमिउ उंसिणे अ्याउकाए

इदं यागद्वये । सेवभतेपकिरिवाविश्रुता । ते हेमगवन् । आयमिभूवो र्जयसुइद ? सिद्धिपञ्चवसावकफलापचत्ता । सिद्धिपञ्चव समस्तपञ्चमाहि चोइ
 ना शरद्वता फल एतसे समस्तकमधवरूप मोचयकयामे । नाबमा नाहा । सेवीतम । एवोव पंचनो सवइगावा कइहे—सवसेवावयविसावे पचवका
 वेयईवमे पचवइवतवेवेव वीइवीपकिरियासिद्धी ॥ १ ॥ सेवावो सववपल ॥ अवरवो आनकल १ आनवो विद्यानविशेषकल २ विद्यानवी विरतिरूप
 फल ३ पचवइवाचवो मयमफल ४ समवो यनाववपल ५ अनाववपल ६ तपकल ७ तपकल ८ अयदानवी अकिरियासिद्धिफल । १ तथा
 रूप मापुनीमेवावो यवाकपचनइवे, पचि यववाएए नो सेवावो अहो विपरीतमावकावो तेमाटे विपरीतमावो केइणव ईकाहिहे—पचउच्छ्रियावभते एव
 मारएवति भावेति पचवेति परूवेति । अन्वतोवी च वाक्कावकारे, हेमगवन् । इमकइ सामान्यपनावो कइ विवेकपनावो कइ हेनुकरो ॥ १ ॥ भेव

अपेक्ष्यत्यत्र स्थाने अप्येति वृत्त्यते तत्र च आप्यः आपां प्रभवः इदमेववेति ॥ वस्तीकाः ॥ मेघाः ॥ सुखेयति ॥ सुखि
यन्ति ॥ उत्पादाग्निमुद्योभवन्ति ॥ समुच्छंति ॥ समुच्छंति ॥ तद्वद्विद्वेयति ॥ इदपूरवा इतिरिच्य उत्कसितइत्यर्थः ॥ आठयाएति ॥
अन्धायः ॥ अग्निमिरसवइति ॥ अग्निनिभवति चरति ॥ मिषातेयवमाइकवति ॥ मिषात्वात् चेतदास्यामस्य विभक्तज्ञानपूर्वकत्वा द्वायः सर्वे

अग्निनिस्सवइ, सेकह मेयजते ! एव ? गोयमा ! जयते अय्यउच्छिया एव माइस्कति जाव जेते एयमा इस्कति मिच्छते एवमाइस्कति, अहपुण गोयमा ! एवमाइस्कामि ज्ञा० प० पर० एवखलु रायगिहस्स

કરવેલો જાયે । એવજનુરાગનિષ્ઠાપરમુલ્લસિદ્ધિ । એમ નિચે રાજપદજનના મનરને કાચિર । મેભારણ્યપદ્યસુખમે । મેભારણ્યમા પવત રેઠે । એવજ
 મહારણ્યપવરને । દહાં જ વાચાર્ણકારે, મોટા એક દ્રવ્યે જલના ઉત્પત્તિના જ્ઞાનક અગ્ર તિજીવનો પાંચી મરેલે તે દ્રવ્ય । પવેગારજોપચાર મા
 ચામિલસુમેલ । પવેજ જાજન સોષવે પિતૃસુખે । જાજાનુમલુહમિલસુમે । પવેજ પ્રકારનો સ્વ પવજ સંહિત ગોમિત હરેય પ્રદેય એકવો ગો
 મા સહિત । સસ્તિરે । યામાજમાનલે । જાવપરિત્તે । સાવ પ્રતિરૂપ જાદવા ચાખલે એવ જલવા । તલવજલવેહરાસા । તિજાં ઘડાં બિડોલે । વસા
 જવા । મય વાદના । સમેયતિ સમુચ્ચતિ વાસતિ । જવજલને સનમુલવેલે જવજલે મરસેલે । તત્ત્વતિરિતેલવ સવાસમિય ૨ હસિલેમાહકાણમિનિ
 સ્તિજર । તે દ્રવને ભરોને પધિકા પાંચીરુવે તે પાંચીરોજ અરે મરે સરેવ સપયાતવંત હજીયોનિવા પ્રપુજાય એતલે દ્રવના મરવાયો મધિકો જલજો
 નિલજ્યા વજવા પ્રપુજાય અરેલે મરેલે । સેજલેમરેતેવલે । તે કિમ એવજન સેમગજન ! એમ હતિમગ્ર જતર । ગાયમા જલતેપજલજલ્યા એમારજલતિ ।
 રેયોતમ । જેમટિ તે પવતોર્થી પજજન ક્ષતિરિજમાનતાજવા એમ કહેલે—જાવજતેવજમારજલતિ મિચ્છતેવજમારજલતિ । ગાયમા જલતેપજલજલ્યા એમારજલતિ ।
 વ્યા મોટા એવજલને વિભેગ ગ્રામ પૂવજ રપાંચી માલે સર્વજ વજનવિલવ વજાંચો તે મૂઠો કજલે પવતોર્થીનામત મિરાસ કરવાનેપજ પ્રગ્રને હતર
 કરવેલો ગોતમપતે ગોમહાવોરજામો એમ કહેલે—પજપુજ માલમા એમારજલમિ । જ વલો રેગોતમ । એમ કજલું । માસેમિ પવવેમિ પવવેમિ

प्रवचनविदुषा व्यावहारिकप्रत्यक्षेण प्रायो व्यपोपलम्भाद्वा धनमव्य ॥ अदूरसामंतेति ॥ नातिदूरे नाप्यतिसमीपइत्यर्थः ॥ इत्युच्यते ॥ प्रद्यापक्षेनो पदइयमाने ॥ महातवीवतीरप्यनवेनामपासवदिति ॥ आतपइव आतप उज्जता महातपो महातपस्य उपतीर सीरसमीये प्र

णयरस्स यद्दिया धेनारपइयस्स अदूरसामते एत्थण महातवीवतीरप्यनवे नाम पासवणे पक्खत्ते, पचघणु सयाइ अ्यामयिक्खत्तेण नाणादुमस्वकमिउद्वेसे सस्सिरीए पासवीए दरिसणिज्जे अ्थिन्निकवे पन्निक्खवे, त त्यण ग्रहवे उस्सिणजोणिया जीयाय पोगगलाय उदगत्ताए यक्खमत्ति विउक्खमत्ति अयत्ति उवचयंति, तस्मिन्ति रिस्सेयियण सयासमिय उस्सिणउस्सिणे अ्याउत्थाए अ्थिन्ननिस्सयइ, एस्सण गोयमा ! महातवीवतीरप्यनवे पा

भाण्डू इम प्रद्यापन करूइ इम मरूपू ॥ एवमुत्तरावनिश्चयवरस्यवद्विया । इम भिये राखयइनामा नगरजेवाहिर । बेभारस्यपन्नमच्छ । बेभार नामा पर्यंतने । अदूरसामते एत्थण महातवीवतीरप्यनवेनामपासववेपच्छत्त । अतिदूरलो अतिठूळो पन्नियो इहा च वाक्कासकारे मक्कातप अत्थत्त च वाक्कानव सेवदियेयवे तेइमा तोरने समीये अपमावे त महातपापतीरप्रभवनामे प्रयवव भरणीवे ते भरणी । पंचवडइसवाइ पाबामविरुक्खभेव । मरिभै धन्य पायाम सावपणे पिड्डमपवेइ । बाबादुमवडइवडइसे । पनेअपकारनाहुय वनसुडयोमित प्रदेशवे । सस्सिरीए पासारीये हरसविये । याभायंतवे प्रसवदिल्लवाव देउवावीय्य । अमिकवे पडिक्खे तत्तपइवे । अतिमनोहर प्रतिकपवे देउता इति न पाभीवे तिहा च वाक्कासका, रे । उमिअज्जाविया जीयापोयलायउदगत्तायवडमंति । उअसाजिया जीव अपुन पुडइ उदकपवे पावीरूपे अपजेवे । विउक्खमत्ति अयंति उवचयंति । अ पे विवसेवे वनेवे पुडि पामेवे । तथत्तिरिल्लियवमवासमिव । ते मरीने जे पावी पयिजोहोय ते पावी सदासदीव समित । उमिजेवाउवाएअभिबि अइति एसव गावमा । आतापकासे अप्पाव भरवेइ । एव वाक्कासकारे, देवीतम ! वक्का पक्कनी निगम अईवे—महातवीवतीरप्यनवेपासववेएकव गोयमा । ए पचवडिक्ख वडित आपसंअ महातपीतीरपमव प्रयवव अरी जे तथा एवीव अन्नकरीअ उमिअ जोबिए इत्थादि देवीतम । अक्कात

प्रव उल्गादो यस्या सो महातपोपतीरप्रव प्रभवति धरतीति प्रभवः प्रसन्नमइत्यय ॥ वक्रमति ॥ उत्पद्यन्ते ॥ विवक्रमति ॥ विनश्यति एत
 देव व्यत्ययेमाह अयन्ते उत्पद्यन्ते चेति उक्तमेवायं नियमयकाह ॥ यस्यमित्यादि ॥ एषो मन्तरोक्तस्य एषवा अन्ययुधिरिक्कपरिक्कल्पिता प्यसुखा
 महातपोपतीरमनवः प्रभवः उच्यते तथा यय योय मन्तरोक्तः ॥ उखिज्जोखिरहत्यादि ॥ स महातपोपतीरमनवस्य प्रभवस्यार्था योऽत्रियाना
 प्ययः प्रवः ॥ इति द्वितीय गते पञ्चम उद्देशः समाप्तः ॥ ५ ॥ पञ्चमोद्देशकस्यान्त अन्ययुधिकाभिप्याज्जायिष उक्ताः अय
 पठे ज्ञायात्वरूप मुच्यत, तत्र सूत्रं ॥ सेनूवन्नतेमकामीति ॥ उपारेखीभासति ॥ सेनाख्येऽप्यश्वार्थं सुख वाक्योपन्यासे नूनं मुपमानावधारयत
 क्रमप्रदेशेतु इहा पपारवे प्रवन्तइति भुवामिन्नखे मन्ये अयमुच्यइति एव अवधार्यते अवगम्यते अग्रे त्वेव धारणी अववोषवीज्जुतत्यर्थं
 नाप्यतइति ज्ञाया तद्योग्यतया परिभाषितनिस्रष्टनिसुन्यमानद्वयस्रष्टिरितिइवय एय पदार्थोऽय पुन वार्त्ताप्यः अय प्रवन्तएव सइ मन्त्ये
 उच्यमवधारकोभायेति एव मनुनायुवक्रमेवमापापद प्रज्ञापनाया मेकावसा प्रक्षितव्य निहस्याने, इहच ज्ञायाद्वयसेनकासज्जायेः सत्यादिभिय

सवणे, एसण गीयमा ! महातयोवतीरप्यन्नयस्स पासयणस्स छुठे पसुत्ते, सेवन्तेज्जते ! त्ति, जगव गो
 यमे समणजगव महावीर वंदइ नमसइ ॥ यिइयसए पवमी उद्देशो सम्मत्तो ॥ ५ ॥ सेणुण

पात्रतोरप्यन्नस्यपासन्नस्यपठेवन्ते । महातपापतीरप्रभव प्रयवष करणाना भयवन्ना । सेवन्ते २ त्ति । तद्वृत्ति हेमगवन् । तुम्ह कस्य ते सुखे । भ
 सबोयमे । भयवत गीतम । समस भयव महावीर वंदइ नमसइ । यमए भगवत योगमहावीरय्यामी प्रते वदि नमस्कारकरे । वित्तिसयस्यस्यपचमयी ।
 ए वोत्रा यतव्वना वीचमासेया पुरावयो ॥ ५ ॥ पाच्छिजे वदेये मिथ्यामाखोक्कणा, तेमाटे भाषास्वरूप कहिजे—सेणुवन्ते मचामी
 तिभाहारिणी भासा भासापद भादिवव्य वित्तियसस्यव्वन्ता । ते नित्य हेमगवन् । इमहमान् वृत्तोयए मापाभववाध वीचभूत इत्त्व अवय्ये अवधारणी
 भाया भावीये ते भायावहीवे इचेव्वकरि सत्ताव्वमे पयवव्वाना इय्यारमा भायापदकइता, इहमाया इव्व येव वास भाव इत्यादिक भेदेवरी अनेरे

प्रदे रन्वयं षडुनि पयापे विधायत ॥ इति द्वितीयस्तोत्रपट्टम उद्देशः समाप्तः ॥ ६ ॥ प्रापाविशुद्धे देवत्वं प्रवतीति देवो
 देगङ्गः नभारन्त्यते तस्यचद मूर्तं ॥ कश्चमित्यादि ॥ कति दया आत्ययेत्ये तिसम्य कतिविधा देयाइति सुदय ॥ जहाठाकपयति ॥
 पया पयत्रकारा पादूनी प्रप्रापमाया द्वितीयेत्यानपदाभ्ये परे देवानां वस्तुव्यता सेति तथा प्रकारा प्रकृतव्यति नवर ॥ मयद्यापकतति ॥ क
 विदुगुणे तस्यच कर्त्तुं न मय्य यवगम्यते दयवस्तुव्यताभ्ये ॥ इमीमे रयवप्यमाए पुढवीए कसीउत्तरकोयवसयइस्सवाइह्माए उवरि यम लोय

नंत । मणामोति उह्तरणीजासा , जासापद जाणियह्म ॥ चिइयसए लठोउहेमो सम्मत्तो ॥ ६ ॥
 कडयिहागजते ! दया पणप्ता ? गोयमा ! घउच्चिहा देया पणप्ता तजहा—अवणवइयाणमंतर जोइसयेमा
 णिया । कहिगजते ! अयणयासीण देवाण ठाणा पणप्ता ? गोयमा ! इमीसेरयणप्यप्ताए पुढवीए जहाठा
 णपदे देयाण यत्तसूया सा जाणियह्मा , नवर नयणा पणप्ता , उत्रवाएण लोयस्स स्यसखेज्जाह्मजागे , ए

रने पसीवेजो रिचारि ॥ इति ए बोआ गतकमा कडा उद्देशो पूराकया ॥ ६ ॥ भापा विषययो दवतापुवे, तेमाडे सातमी छे
 या देइमा कहीडे—अएयमंतिदेवापणप्ता । केतमा हेमयवन् । काति पपेचाये देवताकड्या, यर्वाए केतवेमिद देवकड्या इतिप्रय । मोयमा अउविह्मादेवा
 पणप्ता तजहा भउयइर मावर्मनर आइम येमाबिया । हेमोतम । बारभेदे देवकड्याते कहीडे—मवनपत्तो १ यावम्यतर २ ज्योतियो ३ येमाजिह ४ । क
 विवभेभेअनयायोव देगाव ठावा पणप्ता गायमा । किरा हेमयवन् । मवनपत्तो दवना ज्ञानक कड्या इतिप्रय हेमोतम । इमीसेरयणप्यमाएपुढवीए
 अहाठाकपदेदेवाअनकड्यामाभाविह्मा कउरंअकया पणप्ता उववाएरंसापणप्ता पसखेअइमाये एवकार्ममाचियव्वं । एवोअ रउप्रमाणाम एविवीनेदि
 वे इत्यादि अहा ठाकपदेति यवा अइवी पयवकाना कोआआन पननेविदे देवकोउत्तव्यताके सेति तेइवी कडवी कवर मयद्या पणप्ता ए पाठके ते
 दमाउन मनीतरे व जाबिये ते वस्तुव्यता इमडे पारउपमा इविचीनविदे एवकाना अमीमइस कोअन अउपर पयमाचिडे केठे एवकड्याकयाअन कळीवि

गमहरम मुग्धादिना हिदाचेनं प्रायचनहरनं यज्जेता मज्जे अठहरार जीयकमयसुदसे एत्येवं भवकवाधीय देवाय सप्तमयबकीमीडु वायसरिच न
गनयानमननननमा मयमीति मरुगायं इत्यादि तद्रुतमेवा निरयेविदोर्षं विदोर्षेण दशयति ॥ उवयाएवं सोयस्स असरेकइज्जानेसि ॥ उपपातो ज्ञ
एवपत्तिज्जन्त्यामत्तामिमुमं तेन उपपात माप्रित्यत्यथ सोकस्या सङ्ख्येतने भागे वतन्ते प्रयतवास्मिनइति ॥ एव सद्य मासियव्वति ॥ एय मु
त्तव्यायेना म्यदपि प्रचित्तयं तपहर-मुमुग्गाएनं सोयस्स अमंखेकइज्जाने मारुगान्तिनादिसुसुतातवत्तिनो प्रवमपतयो लोफस्या सङ्ख्येयवज्जाने व
तोते तथा ॥ मद्राबबं मोयरम अमंगगज्ज भागे स्वस्यामस्यो कनयमायासातिरेककोटीसप्तस्तस्यस्य लोकासङ्ख्येयज्जानयत्तिव्वति एव असु
रुपाररायां एवं तपामेव दापिकात्याना मौदीयाणा एवनागज्जुमारोदिनवनपतीनो ययी चित्येव व्यन्तराका ल्योतिफाणां वीमानिकामाब स्या
मानि वाप्यानि क्षिपदूदं यावदित्थाइ यावत्सिदुगणिककासिदुस्यानप्रतिपादनपर प्रकरबं साचैव ॥ कइवुं जत्ते । सिदुगं ठाणा पवत्ता इत्या
दि इएव इवस्यानापिआर यत्सिदुगणिकामिपातं तत् स्थानापिआरवत्ता दित्यवसय तथेद मपरमपि जीवान्निगमप्रसिद्ध वाच्य सद्यथा-क

यं सद्य जाणियव्व , जाय सिद्धगणिपा सम्मत्ता । कप्पाणपइठाण द्वाहदुसुत्तमेयसठाण ॥ जीवान्निगमे जा

मये एवकनाय पय्यातर मइस योजन पिइके इहा भवनपतो देवतामा सातकाडो वडुत्तरकाण भवनकज्जा, वसो विमोय कपीइ-पदववावीच भवन
एतो उपपत्ता यायो नाबने पसंय्यातमीभाये जपनाके इम कत्तव्यावेकरो मववीवू पवि कइवी, ते इम सुसुग्वाएव मोमसु पसखेज्जइभागे, मारवा
तिचननडात वतो भवनपतोनाबने पसंय्यातमेभाये वत्ते तथा समुदायेवंमोपसु पसखेज्जइभागे, स्वस्थान सातकाडो वडुत्तरमाथ भवन कज्जा ते का
बने पसंय्यातमेभाये वत्ते इम प्रमुरज्जुमारना इम तेइनांज एविचत्ता उत्तरना इम नागज्जुमारोडिक भवनपतोना तथा व्यत्तरना एवा ज्योतिपो
ना मवा वेजानिज्जना स्थानक कइवा । जावविहिसंखियाममत्ता कप्पाण पइठाण । यावत् सिद्धिगठियत्ति, विहिस्यान प्रतिपादक प्रकरचत्तोई कइवो,
ते इम जिपा इमवयव । विहिसाभ्यानकज्जा इत्यादि, इहा देवप्पानाधिकारवत्तो विहिंगिन्निज्जानाम ते स्थानक खापवा जीवाभिगम सवगिनी ए गाथा

प्याकपइष्टानं कस्यविमानाना माचारी दाप्यइत्यर्थः सर्वेव सोइस्मीसाखेसुखं प्रते कप्येसु विमाकपुठयी कि पइठिया पछता । गोयमा । च
 कोदइयइठिया पयता इत्यादि आइव-पछठइयइठावा सुरजवकाइतिदोसुकप्येसु । तिसुवाउपइठावा तदुमयसुपइठियातिसुय ॥ १ ॥ तब
 परंउवरिमया चागासतरपइठियासवेति ॥ तथा ॥ दाइवेति ॥ विमानपुचिण्याः सर्वेव-सोइस्मीसाखेसुखं प्रते । कप्येसु विमाकपु
 ठयी कयइय दाइवेक पयता ? गोयमा । सभा वीस कोयबसयाइ इत्यादि ॥ आइव-सत्तावीसयाइं आइमकप्येमुपुठविवाइम । एकेकराविसेसे
 दुदुगपदुगचउकेय ॥ १ ॥ येवेयकेपु इविंइति यांअनाना अतानि अनुतरपु त्वेकविछतिरिति ॥ उछतमेवति ॥ कस्यविमानोचत्व याप्य, तवीव-
 सोइस्मीसाखमुखं प्रते । कप्येसु विमाका केवइय उवसेक पयता ? गोयमा । पचवोयबसयाइ इत्यादि आइव-पचसउसतेवं आइमकप्येसुइतिउ
 विमाका । एककटुठिसेसे दुदुगेपदुगेचउकेय ॥ १ ॥ येवेयकेपु वचयोक्तप्रतानि अनुतरपुतु एकादशेति ॥ सठाकति ॥ विमानसस्यान याप्य
 तवीव-सोइस्मीसाखमुखं प्रते । कप्येसु विमाका क्सिठिया पयता ? गोयमा । जे आवसिया पविठा ते वहा तसा चउरसा जे आवसिया बाहि

वशाचोदेवे, कप्यविमाननो पाधारबइवा ते हम सोचमं इयाननेविये हेमगवन् । कसनेविये विमान द्रविचो जेपाधारहे हेमोतम । घनादधि प्रति
 छिनकचो इत्वादि । दाइकयतमेकठाय । विमान द्रविचोमो पिठ कइवो, ते हम हेमगवन् । सोचम इयान देवछोक्कनेविये विमानद्रविचो जेतसे वाइ
 न्यपये कचो हेमोतम । सत्तावीससय योजन इत्वादि कवल कइवा, सोचम इयान देवछोक्कनेविये विमान जेतका उखपयेकठा, गोतम पचमय योजन
 इत्वादि तबा सठाकति विमानना सकान कइवा, ते हम सोचमं इयानना विमान जे पावसिका प्रविष्टहे ते १३३ चउरम बाट
 मावे जे पावसिका बाहिर ते नामा प्रकार संजानेहे । हिवे कइवा पयना गेय देकाउहे-कोयाभिमयेकावजेमाविचउहे सामावियजो । जाव जेमा

रा ते नायासंदिगति उक्तायेस्व श्रुप मतिविश्रया ॥ कीवाग्निमेवेत्यादि ॥ सध विमानामा प्रमाख्यसुप्रमाणं धादिप्रतिपादनायः ॥ इति द्वितीय
 श्रुतेः ॥ ७ ॥ यथ देवस्यानाधिकारा धमरवच्चाभिधानदेवस्यानादिप्रतिपादनाया सुमोक्षेक्षण क्षास्य वेद सूत्र ॥ कश्चि
 भित्त्यादि ॥ असुरिदरसि ॥ असुरेन्द्रस्य स चैधरतामाधेकापि स्वादित्याय असुरराजस्य वगवत्स्यसुरमिन्नायस्मेत्यर्थः ॥ उप्यापयपवृणति ॥ तिर्ये

य येमाणिउद्देशो ज्ञाणिपह्यो ॥ यिईयसए सप्तमो उद्देशो सम्प्रत्तो ॥ ७ ॥ काहिणजते ! चमर
 स्स असुरिदस्स असुरकुमाररखो सन्नासुहम्मा पक्खत्ता ? गोयमा ! जयूदीवेद्दीधे मदरस्स पव्वयस्स दाहि
 णेण तिरियमसखेजा दीयसमुद्द विईयइत्ता अरुणवरदीयस्स याहिस्सिखत्ता वेइयत्तात्त अरुणीदय समुद्द या
 याओस जोयणसहस्साइ ठंगाहित्ता एत्थण चमरस्स असुरिदस्स असुररखो तिगिच्छिक्कुळेनाम उप्याय

निय सध विमानना प्रमाख्य वचनभा सधादिप्रतिपादक भैमानिक्क उद्देशा जायवा । वित्तियसवरसक्तमधो । एवोक्ता यत्तज्जना सातमा उद्देशा टब्बा
 यो विप्या ॥ ७ ॥ पाखिने उद्देशे देवस्त्वानाधिकार कइत्ता, इत्ता धमरवच्चाभिधान देवस्त्वानाधिकार कइत्ते—कश्चिबभते धमरसुख
 सरिदरस असुरकुमारराजसभासुहप्रापकत्ता । बिहत्ता च वाक्कासकारे, हेमगवन् । धमरेन्द्र धमरेन्द्रो असुरकुमार राखा वग्निवर्त्तहि असुरनिक्काय जे
 इने तेइमो सभासुधर्मा कइतो इतिप्रश्न उत्तर । गाथमा जंजूरोवेदीवेमदरसुपव्वयसुहदादिपेच । हेमोत्तम । जवूदीयनामा दीपनेनिये मेदनामा पर्वतने
 इतिवत्प्राप्ते । तिरिक्कमसखेज्जदीपसमुद्देशोतीवरत्ता धमरदीपक । बोक्का प्रथंस्वाता दीय तथा समुद्रपते पत्तिक्कमीने सधीने धमरदीपमो । दाहि
 नाया वेइयत्ताया । काहिरत्तो वेदिक्कावो । धमरवाधवसुह । धमरदीपकनामा समुद्रनेनिये । वायासीसकोधमरसुहदाइ उक्ताइत्ताए । वायासीस स
 इत्ययाज्ज धमराहोने कइवीने । एत्थण धमरसु असुरिदसु असुररखो । इत्ता च वाक्कासकारे, धमरेन्द्रना धमरेन्द्रना असुरकुमार राखानो । तेगिच्छिक्कु
 ठेवामउप्यापयपवृणत्ते । तेभिरिक्कट्टनामि तियब्बादि जाइवाने बिहत्ता प्राप्तेने वेदिक्कमराखरो जयो पावे ते कइतो । सत्तरसएखवीसजोअससएउक्कुस

गोक्षयनाय यथा नृत्यो त्यजति स उत्पातपर्यंत इति ॥ गोक्षयस्वेत्यादि ॥ तत्र गोक्षुभो सत्यसमुद्रमण्ये पूर्वस्यां दिशि नागराजायासपर्यंत स्त
 स्यादिति मध्याह्नेषु विषयप्रमाणमिति—कमसोविष्णुमोसे दसवावीसाइयोयसयाइ १ । सप्तसयतेवीसे २ चत्वारिसयपचवीसे ३ ॥ १ ॥ इष्टिव विवो
 पमाइ ॥ नवरमित्यादि ॥ तत यद् माप्य मूलेदसवावीसे वायसयविकसपत्र १ । मळोचत्वारिचठ वीसेठवरिसत्ततेवीसे ॥ १ ॥ मूले तिलि लोयण
 माइस्माई दोजिय घातीसुतरे गोपचसए बिचिविसेसूले परिकेवेवं मळो एग जोयसइस्स तिकिय इनुयाते जोयसइए किचिविसेसूले परिके

पव्वए पखात्ते , सप्तसयएक्कावीसे जोयणसए उहु उच्चैषेण चत्वारितीसे जोयणसए कोसच्च उच्चैहेण गोपूज
 स्स श्यायासपव्वयस्स पमाणेण जेयव्व , नवर उवस्सि पमाण मळ्जे नाणियव्व , मूले दसवावीसे जोयण
 सए थिरक्कनेण , मळ्जे चत्वारिचठवीसे जोयणसए थिरक्कनेण , उव्वारिसत्ततेवीसे जोयणसए थिरक्कनेण , म
 ले तिसिखजोयणसइस्साइ , दोखिययत्तीसुतरे जोयणसए किचिविसेसूणे परिकेवेण , मळ्जे एग जोयणस

यतेवं । सतरेसे इक्कोयसावन १०२१ अथा चंपपवेहे । चत्वारितीसेवापचसए वासचठवेइय माइप्रसपावासपत्रयसपमादेचैतय । चारिसे तोस
 सावन ४१ पने एक्कास भरतोमाइ खडा खबसमइनेविसे पूर्वदिशि नागराजगो पावासपवत तेइना प्रमाचसरोखो खाचवा तेइना प्रमाच चादि
 एक्कसइस्स वावीमसोवन मळे सातसे वेवोस सावन ऊपर चारसे चठयोस योजन ते इहां पचि खाचो । चवरसवत्तिपमाचमळो माप्पिचय । एतको
 विविप गोक्षभपर्यंतनेविसे ले माग ऊपरक्काहे ते माग तगिरिइइट पवतनविसे सजभागे खाचवा एहीव वेसुठेहे—मूलेदसवावीसेवोपचसएविकुमेवं ।
 मूले एक्कमइस्स वावीस योजन विस्कारहे १ २२ । मध्यचत्वारिचठवीसेवोपचसएविकुमेवं । मध्यभागे चारसे चठयोस यावन विस्कारहे ४२४ । चवरि
 मत्ततेवीमेवीपचमएविकुमेवं । ऊपरि सातसे तेवोस ४२१ योजन विस्कारहे । द्विसे परिचि चैरे—मूलेतिलिजोपचसइस्साइ । मूले तोनसइस्स योज
 न । दाबिनइस्स तोबुतरेत्रापचसइ । दोयमेइतोस सावन । बिचिविसेमूलेपरिकेवेच मळोएमजोपचसइ तिसिचत्वारिवाचसइ । चारिच विवोको

तेन उचरि दालिग्रीयवसदस्माई दीक्षियवससीए जायवसए किंचिविसेसाहिए परिक्रियेयं, पुस्तकान्तरे स्वेतस्वकल मत्त्येवेति ॥ वरवहरविगगहि
 एति ॥ परवसस्येव विपश्च भ्रातृति यस्य स स्वायिकप्रत्यये सति वरवज्यविपश्चिको मय्यशाम इत्यर्थः ; एतदेवाह ॥ महामउवेत्सादि ॥ मुकुंदो वा
 धविग्रयाः ॥ चण्वेति ॥ स्वप्न आकाशस्वठिक्कवन् यावत्तरका विदंद्द्वय, वरवे सस्वाः, मस्यपुद्गलनिर्वृतत्वात् सवहे, मस्यपः, पठे घृष्ट
 य पृष्ठः गरुडामया प्रतिमेव महे घृष्टव सट मुकुमारआणया प्रतिमेव प्रमाणैकियेववा । मोचितो उत्तय्य भीरए । नीरका रजोरहितः, नि
 भान्ते अठिममसरहितः, निष्पन्ने आक्रमसरहितः निष्कलकञ्ज्याए निरावरयवीति । धुपन्ने सम्प्रायः, अमिरिरेय, अकिरयः, सचज्जीय,
 प्रत्याशययल्लुद्गोतकः पासाइए ॥ पठमवरवेइयाए वल्लसंसस्य वल्लठंति ॥ वेदिकावसंको यया-साव पठमवरवइया समं कोयवं वसं वससेव

हस्त तिशियइगुयाले जीयणसए किंचिविसेसूणे परिक्रियेणं, उचरिं दीक्षियजीयणसहससाइ दीक्षियवत्तल
 सीए जीयणसए किंचिविसेसाहिए परिक्रियेण, जाय मूले वित्यन्ते मज्जे सारिकत्ते उप्पि विसाले, मज्जे वरय
 डुरविगगहे, महामउदसठाणसठिए, सहरयणामए, शुच्छे जाय पणिकवे, सेण पुगाए पठमवरवेइयाए वण

न परिधि आणवा विधाने एवमवद्दु तोनसे इकतालोम १४४१ साजन । किंचिन्निसेसूपरिपखेवेव । कांइव विगो नपरिधे आणवा । एवरिंदोषि
 यत्रापवमइसाह । अपरि शास मइमूयाजन । एविगय नमोएवाचवसए । दावमे एकासी २८४ साजन । किंचिविगोमाहियपनियखेवेव । कांइव वि
 सेया नपरिधे आणवा । वावमनेविच्छेदेमअसेवित्त । दावन् मूलेनिये विस्मारएत मज्जभासे साकका । अठिपविसासेमअसेवरवहरविगगहे । वसी व र
 विच्छोव विधाने प्रधान वल्लनीपरे आकारवे जेइना एतसेविसे साककाए एकोव खेखावेव । महामउदसठाणसठिए । माटाए मुकुद वाय विगोप तेइने
 मज्जाने रसाणे । मज्जयवामए एवमेजावपठिकवे । सव रजमससे अण्व निमत आणाय सटिकनीपरे यावत् मज्जसी सवसे सवहे घंटे इत्यादि, मतिकप
 तांइ कइना । सेवएगाएपठमवरव एवमवद्दु १४४१ साजन । किंचिन्निसेसूपरिपखेवेव । पठमवरवेइयाएवमवद्दु १४४१ साजन । तितिनिच्छिन्नपवत एव पणवरवेइया

पञ्चपञ्चसयाहं विष्णुमेवं सधुरयवामर्शितिनिष्कगच्छुत्तवविततपरिक्खेवसमापरिक्खेवेवं तीसेवं पठमवरवेइयाए इमेयासुधे यथावासे पसुते वस्य
 व्यामा वसुक्खिसारः पञ्चरामपानेमाइत्यादि ॥ नेमति ॥ सुजानां मूसपादा नवरं वनखंठवसंखं स्वव-सेव वयवसे देसूवाइ दो वीययाइ चक
 पामत्रिप्तनवं पठमवरवेइयापरिक्खेवसमे परिक्खेवेव विवरे कियोनासे इत्यादि ॥ यधुसुमरमखिज्जति ॥ अत्यन्तसमी रमयीयेत्यथा ॥ यण
 ठति ॥ वसव सस्य वाचः सवाय-से वज्जानामए आत्तिमपुक्खरेइवा आत्तिमपुक्खर मुरजमुख तद्वत्समइत्यर्थः मुहगपुक्खरेइवा सुरतलेइवा
 वरतलेइवा आपसमकसेइवा चंदमकसेइवेत्यादि ॥ पासायवाठिसयति ॥ प्रासादो ज्वतसकइव क्षरकरइव प्रचानत्वा त्रसावायतसकः ॥ पासाय

खन्नेगयसहृत्तसमता सपरिस्सिक्खे, पठमवरवेइयाए वणखरुत्तस्ययवसुत्तं, तस्सण तिगिच्छिक्खूकुरुत्तस उप्पयाय
 पधूपस्स उप्पि यज्जसमरमणिज्जे भूमिनागे पसुत्ते, यन्तत्तं, तस्सण यज्जसमरमणिज्जस्स यज्जमज्जवेसन्नाए
 एत्यण महं एगे पासाययान्हिसए पसुत्ते, यद्वाइज्जाइ जीयणसयाइ उहु उच्चत्तेण, पणवीस जीयणसयाइ वि

पने वनखंठनो वसव वइवा, तिहा पञ्चवरवेइवा पर्ववाजन खरीपाचसे भगुप विष्णुमेसवरठमसुत्ते ते वेदिवा तेनिष्कवूट पर्यवना अपरतो वसो तेइने प
 रिदिगीपरे वीठी रज्जोइ ते पञ्चवरवेइवा एइवोइ सेवपठमवरवेइयाए इमेएवाइवेइयावासे पसुत्ते । वर्षवव्यास । वर्षव विष्णार । वररामवा नेमा
 इत्यादिनेमा वीभाना मूवपाया वनखंठ वसव ते वनखंठेगे खवा दीव वीवन पववाव विज्जमे, पञ्चवरवेइवा वीठीरज्जोइ इत्यादि । तसुवतिगिच्छिक्खू
 अठयावपाववस्य जपि वइसमरमखिजेभूमिभानेयवतेवचपो । तेइने तिगिच्छिक्खूट पवतेने अपर वषं यज्जवा वरीजो रमवीव मनोहरभूमितव वज्जो
 तेइनो वसव इम वइवो, सेवज्जानामए आत्तिम पुक्खरेइवा, मुरजवाण विमिय तेइना मूय वरीजो वस इत्तवं इत्यादि वसव वइवो । तसुववइवमरमयवि
 ज्जमभूमिभागवइमममदेवभाए । तेइने च पासावंकारे, वसुवम रमवीव भूमिभागनेविपे वषं मज्जेयमानेविपे एतसे विपाने इत्तवं । एत्तवंमईएयवा
 मावइतिउपपत्ते । इहां च वाक्कानंकारे, वीठी एव पासावावतसव पासादमीचे प्रधानपवावो मुक्खुटवरीजो पाकावसे । पक्कवारज्जोपचववार

[illegible]

सकृन्नेण, पासाययन्नत्तं, उल्लोपन्नमिवन्नत्तं, अठ्ठजोयणाणि मणिपेदिद्या, वमरस्स सीहासण सपरिवार ज्ञा
णिमम्, तस्सणं तिगिष्किक्कूळस्स दाहिणेण लक्खोळिसएप णवण्णचकोळीत्तं पणत्तीसवसयसहस्साइ पक्खासच्च
सहस्साइ जोयणाइं अरुणोदए समुहे तिरिय वीतिवइत्ता अहे रयणप्पजाएपुढवीए चत्तालीस जोयणसह

[illegible]

उत्तमपत्रोत्तिष्ठते त्राव सवृत्तवद्विज्जमए षण्णे जावपठिद्धवे, भूमिवर्षोऽस्य स्त्वेवं-तत्सर्वं पासायवधिसयस्सबहुसमरमन्त्रिके भूमिमाने पयसो तंजहा धा
 निमपुस्सरेदवेत्यादि ॥ सपरिवारति ॥ चमरसम्बन्धियपरवारविंशसुभोयेतं तथैव-तत्सर्वं सीहासकस्स अयत्तत्तरं उत्तरेय उत्तरपुरिच्छिमेव एत्थए चम
 रस्स चउसहीए सामाविय साहस्सीवं चउसही जहासकसाहस्सीं पजत्ताठं एव पुरिच्छिमेव पचवइ अगमसहिस्सीवं सपरिवाराय पचनद्वासुखा
 ई सपरिवाराइ दाहिणपुरिच्छिमेवं अम्भितरियाय परिसाए चउसीसाए वेवसाहस्सीवं चउसीस जहासकसाहस्सीं एव दाहिणेव मज्झिमाए अ
 ठावीस जहासकसाहस्सीं दाहिणपुरिच्छिमेव जाहिरियाए जतीस पव्विच्छिमेव सत्तवं अविद्यादिवइवं सत्तज्जहाससाइ चउद्दिंसि आयरक्खदेवा
 च चत्तारि जहासकसाहस्सचउसहींति ॥ तत्तीवं भोमसि ॥ वाचमात्तरे दृश्यते तत्र ज्ञीमानि विस्मिष्टस्यानानि नगराकारावीत्यन्ये ॥ उवरि
 यतसेवति ॥ गृहस्स पीठवन्धकपं ॥ सवृप्पमावं वेमावियपमावस्स अयं नेय्खुत्ति ॥ अयमर्थो यत्तस्मां राजधान्यां प्राकारप्रासादसमादि वस्तु तस्य

स्साइ उग्गाहिता, तत्पण चमरस्स अस्सुरिंदस्स असुररखो चमरखचानाम रायहाणी पखुत्ता, एग ज्ञीय
 णसयसहस्स आयामविस्कन्नेण जयूदीयप्पमाणा उवरियतलेण सोलसजोयणसहस्साइ आयामविरक्कन्नेण,

पहेरवचयमाएपठवोए । हेठे रत्नप्रभा वृत्तिवोने । चत्तासोसवजापवसइस्साइठप्पाहिता । चत्तोस सइसुबोच्चन चयमावोने । एत्थवंचमरस्सचमुरिंद
 रमचमररप्पाचमरचंणामारयावो पवत्ता । इहा चं चत्तावकारे, चमरेत्तवो चसुरेत्तवो चसुररावामो चमररप्पानाम राजधानो कइी । एतजोच
 चमरसइरमपायामविरक्कमेवं । एवमाव जोजन कोपये तत्रा पिडुसपयेव । जयूदीय वेवडे प्रमावेव । दिवठउजोचवसवसठउठ
 वत्तेव । एवमार्यचाम जोजन १५ ऊंवा चंयपयेव । मूलेपचासंजोपचाइविक्कमेव । मूलेने विवे पचास जोजन पिडुसा । उवरियवत्तेरसजाचचार कवि
 मोमगा । ऊवरि साठोवारे जाउन चासोसा कांयडा । चरजोपचंपावामेव चासंविक्क मेव । चरजोच्चन कोपये एवकोस पिडुसपये । हेमूचंयसुको
 पचउठउठवत्तेवं । हेमे ऊंवा चउवाउन ऊंवा अंयपयेव । एममेवाएवाहाएपपपवदारासुडा । एक्को वाडा पावसेपावसे चारवावे । चउवकारप्पाचारजोच

सुखस्यो न्यायिप्रमाणं श्रीपञ्चमैकविमानप्राकारप्रासादकमार्गिबलुपतप्रमाणस्या ऽ मेतव्यं तथाहि-सौचमैकैमानिकानां विमानप्राकारो योजनानां श्रीविद्या नुसुत्वेन एतस्यास्तु सादृश्यतं तथा सौचमैकैमानिकानां मूलप्रासादः पञ्चयोजनानां ज्ञातानि तदन्ये बत्वार सप्तपरिवार भूताः सार्धं द्वे शते प्रत्यक्षं तेषां चतुर्धा मप्यन्ये परिवारभूता बत्वारः सपादं शतं एव मन्ये तत्परिवारभूताः सादृशं द्विपट्टि रेव मन्ये सपादं त्रिपट्टि इष्टु मूलप्रासादः सार्धं द्वे योजनज्ञते एव मधुर्दोहीना सप्तपरे यावदन्तिमाः पञ्चदशयोजनानि पञ्चच योजनस्या षण्का एतदेव वा चान्तरे उत्त-र-तारि परिवारश्रीं पासायवक्रिसपादं षड्दुर्दोहीनाति एतेपाच प्रासादानां चतसृषुपि परिपाटिषु श्रीचि क्षता न्येकचत्वारिंशद

पञ्चास ज्ञीयणसहस्साह पर्वयसज्ञाणउय ज्ञीयणसए किञ्चिविसेसुणे परिस्केवेण , सहुप्यमाण वेमाणियस्स

चसयार उठउठयेतेच । ते बारवा घटाईसे बाज्जण खचा अ चपचेवे । एमपचवीसजीपचसए १०५ विस्स मेच । एवसा पञ्चोत्तर योजन विस्सअपचे १०५ । उमाटिवमेवसासमजापचसइस्सा आयामविस्समेच । घरता पोठ बचसरीको १५ सडसु बाज्जण सौचपचे पिपुडपचेवे । पञ्चासजीपचसइस्सा पंचससताचउटत्राचसए । पंचस सडसुबाज्जण पांचसै सत्ताचवे बाज्जण । किञ्चिविसेसुवेपरिस्केवेच । वार्इक विगिये अ बो परिचै जाचवो । सव्यप्यमा च । एपच वे ते राजधानीनेविये प्राकारगठ प्रासादघर सभादिबसुवे, ते सवनी उषादिक प्रमाण ते सौचमै वैमानिक प्राकार प्रासादादिकनो जे प्रमाणबझावे तेइवी पंहुजाचवा ते देपावेवे-सौचम वैमानिक चार विमाननो प्राकार तीनसै १ बाज्जण अ चपचेवे तेमाटे एवमो १५ , तवा सौ चम वैमानिकने मसुपामा ५ बाज्जणना तेइवी योवा ४ तेइजो परिभूत २५ बाज्जण, ते चारिना प्रत्तेको योवा चार २ विमान तेइना परिवारभूत २५ योज्जण इम योवा ते परिवारभूत साठोवासठबाज्जण इम योवा सवाइबचोस बाज्जण इम विमान परिपाटी सौचमै देवकोकनेवियेवे, इहां मूळ प्रा माइ २५० बाज्जण तेइयो चठ २ चीन चरता वेइवा पनरेवोज्जण चने एवसोज्जणना घाठमागबोवेएइवा पांचभाम प्रमाणवे, एहीज पाचनात्तरे चत्ता रि परिवारजीपापसायवक्रिसपाच षड्दुर्दोहीनाति । एच प्रासादनी चार परिपाटीनेविये तीनसब इवताओस प्रासादहुवे, १२५ को । ४ १२५ को

पित्राणि भवन्ति एतेन्यः प्रासादेन्यः शहरपूर्वस्थां दिशि समा सुधर्मां सिद्धायतनं मुपयातसन्ना इदोऽन्निवेकसन्ना लङ्कारसन्ना व्यवसायसन्ना
 चेति एतानिच सुधर्मसन्नादीनि स्त्रीवर्त्मवैभानिचसन्नादिन्यः प्रमावतोऽर्धप्रमावानि तत योष्युय इहैवा पदत्रिंशद्योजनानि पन्थाश्च वायामो
 विष्कम्भय पन्थविद्युतिरिति एतेषाच विजयदेवसम्बन्धिनानिच अङ्गलङ्घनसुयसुखिविष्टा अङ्गुणायपुखयदरदेह्याहत्यादि दर्वको व्याप्यः, तथा दा
 राबां उप्यिंवरवे अरुचमनलनाक्या कृताइकता इत्यादि रसङ्कारश्च सन्नादीना व्याप्यः सर्वेच जीवाप्रिगमोक्त विवयदेवसम्बन्धिनमरस्य व्याप्य
 याव दुपयातसन्नाया सङ्कल्प याप्रिनवोत्पन्नस्य चिं मम पूर्वे पञ्चाङ्गा कर्तुं मेय इत्यादिरूप अन्निवेक सान्नियेकसन्नायां महर्ष्यां सामानिकादिदे
 यततः किनूपकाच यन्त्रालङ्काररुता व्यसङ्कारसन्नायां व्यवसायद व्यवसायसन्नायां पुल्लङ्काचनतोऽर्धमिकाच सिद्धायतने सिद्धप्रतिमादीनां सुध
 र्मसन्नाचममच सामानिकादिपरिवारोपेतस्य चमरस्य परिवारश्च सामानिकादि अद्विमर्त्यं यवं मरिचिह्नइहत्यादिवर्त्मैर्वाप्य मस्येति एतच्च वा

१६ ६२॥ यो । ६४ ३१॥ वा । २३६ १३॥ ५ मान सब ३४२ क्या एह प्रासादबो ईमान कूबि सुधर्मां समा सिद्धायतन उपयातसमा इदपभिबेदसमा
 पञ्चकारसमा व्यवसायसमाहै, एसुधर्मासमा आदिदेहं सोधम वैभानिचसमादिकता प्रमाच अङ्गप्रमाच एहमी जांचवा तिवारे एहने ज रूपये ३६ जो
 जन १ योजन पायामे २३ योजन विष्कम्भे एहने विवयदेवसम्बन्धीनोपरे धर्मेक अङ्गसवसच्चिद्विद्वा इत्यादि, सर्वेक अङ्गबो एजीवाभिमयेकज्ञो, दिव
 ददेवसवधे तिम इहां चमरने सबधे कङ्कनू यावत् ठववापासंज्ञया इत्यादि । उपवापासंज्ञया । देवता उपयात सन्ना अपने कवच पङ्क्तिो करबो कच
 च पञ्चकारबो इत्यादि । अभिसेध विभूषणापो यवसापो पञ्चबिम्बमुदधाच चमरपरिवाररुडित व्यावविचरह । अभिसेध जीवा देवते ठङ्कटाइ इत्यादि
 चक चर्तकार पङ्क्तिरा प्रसङ्कारममा व्यवसायसमा पञ्चकनाया सिद्धायतन प्रतिमादिजनो पूजाकोपी सुधर्माचमा भिज्वा परिवारमिहै जायामि

चनाम्नरे चर्षत प्रायो ऽयसोऽकृत एव ॥ इति द्वितीयस्याहमवदेष्टः ॥ ८ ॥ चमरचञ्चालस्य षेव मधुमीवृद्धाके उच्छ मय षे
 प्रापिभारादय नवमे समयोत्र मुच्यतइत्येव सम्यदुस्या स्पेद सूत्र ॥ किमित्यादि ॥ तत्र समय-काल-स्रोतो पतति तत्रे समयेष्वेव कालोहि दिनमासा
 विरूप-भूपगतिममनिर्वायो मनुष्येष्वेव न परतः परतोहि मादित्याः सच्यरिप्रवदति ॥ एवं जीवाग्निगमयसप्तयाभेयवृत्ति ॥ एषा सैव-एवं जो
 यगमयमहस्र चायामविवर्त्तनेव मित्यादि ॥ जोहसविद्वर्षति ॥ तत्र जग्युद्दीपादिमनुष्येष्वेव चक्ष्यतायां जीवाग्निगमीप्तायाज्योतिषक्यत्वात्ता प्यस्ति,
 ता स्तद्विद्दीर्घं यया नय त्वेव जीवाग्निगमयचक्ष्यता नतव्येति, वाचनान्तरैर्दु जोहसचछविद्वर्षत्यादि जग्युद्दीपादि सत्र-जग्युद्दीपेवं जते । नह न
 दापनामिमया ॥ कतिमूरियातविमुवा ॥ कश्चक्ष्यताजोहसोऽसुतेत्यादिकाभि प्रत्येक ज्योतिषक्युद्दीपादि तथा-सेकेकठेवं जत । एव बुधश्च जग्युद्दीपे
 दीय गोपमा । जग्युद्दीपश्च दीपे मंदरस्व पक्षस्व उत्तरं सत्यकस्त दाहिदेवं जाय तस्य २ यदेव समुत्पन्ना जग्युत्पन्ना जाय सवसोऽहमाका पितृति

पमागस्स श्रद्धं नेयवृ ॥ इह विर्दयसए श्रुठमी उहेसो सममसो ॥ ८ ॥ किमिद जते !
 समयरंक्षेति पयुचइ ? गोयमा ! श्रुहाइजा दीवा दीयसमुद्गा एसण पयइए समयखेतेति पयुचइ, तस्य

आदि परिधारमदिन चमर परिहार सामानिक अशिवंत ए मदिह ठए इत्यादि कश्च, यावत् विचरे । वितिवच्छुपटमसो । एजीका यतवना घाठमी
 उइ गा प्राववा ॥ ८ ॥ ते चेचना पविष्कारो नवमे सहेगे समयचय कटिबदे-किमिदमतेसमयकलेतेतिपयवद । पू जेभगवन् ।
 समयचय दनाकशीदे इतिप्रय उत्तर । गायमा चठठारज्यादीयाढायसमुग एमसयइएसमयखेतेतिपयवद । हे गौतम ! घठारिदीप विसमद एहन
 समयचेव कशीदे समय कश्चती काम तिच उपसचितबोधा ये चेचकान ते दिन मासाटिकप सय गतिकरो जायिये ते मनुष्यचेवनविषयहे ते वाहि
 रमश तेवरे पादिस्यादिको मयाग्गही स्मिरमाटे । तत्त्वचयवजग्युद्दीपे २ । तिहा च वाक्कासकारे, एव जग्युद्दीपनामाहोय । सच्यहीगममाहसच्यधतरे
 एजीशानिममवतामयाचेवग गात्र पमि । एतुत्तरइजोहसविद्वर्ष । सव दीप समदने सव चम्बर माहेवे इम जीवाभिगमसूत्र बलव्यता जायवी ते

मत्तयहर्ष गोपमा । एव मुद्गर अद्भुतीवेदीवे इत्यादीनि प्रत्येक मर्षमुद्गाकिञ्च सन्नि तत् सैतद्विहीन यथा प्रय त्वेवं श्रीधामिगमयस्त्यतया नेय
मम्यो इगवस्य मृत्र ॥ जावइमागाइति ॥ सपइगाया साव-अरइतममयापर विस्त्रयविधावसाइनाअगबी आगरनिश्चिइउधरा गनिगमेयुम्भिय
पगव ॥ १ ॥ यस्या दाय सारा नव सम्बेपेता यातो अम्बूदीयादीनां मासुपोतरात्तामा मर्षाणां यवेकस्यांते इदमुक्त-आवंचव मायुसुतरेपद्यय
तावंचवं परिसंसोयति पवुइइ ॥ मनुष्यसोऽक उच्यतइत्यर्थं स्तर्षा ॥ अरइतेति ॥ जावचवं अरइता अद्भुतही जाव साविधाते मनुया पगइजसुया
विधीया तावंचवं परिसंसोयति पवुइइ समयति जावचव समयारवा भावसिंयाइवा जावसोएति पवुइइ उव जावचवं यापर धिज्जुयार यापरे
यचियमइ जावचव बइये उरामा यसाइया संवेयति जावंचव जापरे लउयाय जावचव आनराइवा निहीइया नइइवा उवरागति, चंदो
यरागाइया मुरावरागाइया तावचवं परिसंसोयति पवुइइ उपरानोपइव ॥ निगमे दुस्सिययवंचति ॥ याव किर्नमादीनां यचनं प्रजापन तावन् मनु
ष्यमोक्वइति प्रकृतं तत्र-आवंचवं बंदिममूरियावं जाव ताराकवावं अइगमवं निगमवं युम्भिनिज्जुही आपविज्जइ तावचवं अस्सिसोयति पवुइइ
अतिगमम भिहात्तरापवं निर्गमम वृत्तिवायनं वृत्ति दिंसस बइनं निवृत्ति सास्येव इभिः ॥ इति द्वितीयस्मृते नवमउद्देशः ॥ ८ ॥

ण अय जयुदीयेदीवे सध्दीवसमुदाण सध्स्त्रितरे एव जीवाजिगमयसध्दया नेयइहा, जाय अस्त्रितर पुस्क
रइ जोइसायिह्ण ॥ इह यिहुयसए नयमो उद्देशो सम्प्रत्तो ॥ ९ ॥ कइण जते ! अस्त्यि

इम-एगंआपममवममं पावामविकसभेव इमा दे, वाइए ताइये बइवा, जायती यअत्तर पक्करां ओइइ अद्भुतोप पाविइइ मनुष्यवेच यत्तयता जीवा
जिगमेवही ते इनमिं अय निदानो पवि यत्तयताकइवे तेमाटे ते इहा म्पातिप यत्तयता नइइवो योवो जीवाजिगमोअ यत्तयता सब बइवो । चिति
यमनवमयो । ए बीवा यतकना मयमो बइमोपूरावो । ८ । मयमे इडेये वेचकइहा ते अस्तिआय हेमकपवे तेमाटे अस्तिआव निरुप
अ इममाउहेमा कइइ - अरयंभते पतिवाया यत्तयता भावमा पवतिवाया पक्कना तंवका । केतवो वेमवमइ । अस्तिआव बइवो इतिमअ उत्तर वेगोतव । पंच

चननरं नेत्रमुक्तं तथास्तिबायदेष्टारूपं नित्यस्तिबायात्रिप्रागपरस्य दृशमोक्षेष्टकस्या विषुत्रं च कश्चनित्यादि च अस्तिबायदेन प्रदेष्टा सुष्यन्ते अत स्तेषां काया राशया ऽस्तिबायाः अपक्वा अस्तीत्यर्थं निपातः कासत्रयात्रिप्रायी ततो अस्तीति सुप्ति बायम् प्राविष्यन्ति च येकाया प्रदेष्टाराशय स्ते ऽस्ति बाया इति पनोक्तिबायादीनां चोपन्यास इमेवैव क्रम स्तथाहि-पनोक्तिबायादिपदस्य मातृत्विकात् पनोक्तिबाय बाया धुक्त्वा सप्तमनरं च तद्वि

फाया पशुता ? गोयमा ! पचस्थितिकाया पशुता, तजहा—धम्मलिकाए स्थम्मलिकाए श्यागासलिका
ए जीवतिकाए पोगलतिकाए । धम्मलिकाएण कतिवसे कतिगधे कतिरसे कतिफासे ? गोयमा ! स्थ्य
ने शुगधे शुरसे शफासे श्रुवी श्रुजिधे सासए श्रुयिधे से समासठे पचविधे पशुते तजहा—

पक्षिवाग्वच्छा, पक्षिमये प्रदेशमन्वीयेते इमाकावच्छरीरे रात्रि ते पक्षिकाव भवन्वा पक्षिपक्षय साकषय कथिक तिवारे पक्षिमे प्रया हुन्ने कवायप्रदेशे रात्रि ते पक्षिकाय ते कश्चै—पक्षिकया भवन्वाकियाए भागासकियाए औभकियाए पोपकियाए पक्षमकियाएभर्मतेकरवलेपकते । धर्मास्तिकायने केभगन् । केतसावर्चडे । धर्मास्तिकाय धारणति परिवत्तओव पुइवने समन स्वभावके तेभवी धन पक्षिकश्चिरे प्रदेश कावकहीये समूह धर्मास्तिकाय औभपुइवने समन करताने केद्र व साहायदे किम मत्पमेजक १ । तेइवी विपरीत ते पधर्मास्तिकाय विवरभाव २ । पक्षवाग्रूप ते भावायास्तिकाय ३ । पक्षधारे तेवी व चैतन्यमयव ४ । पूरकमखन स्वभावके केइमी ते पुइकास्तिकाय ५ । पक्ष सुगले पुठिखीपरै कइवी इहा धर्मास्तिकायाविकका एकीज पशुसम कइवा केभवी धर्मास्तिकाय मगसोबळे ते भवी पक्षिके कर्ष १ तेइवी विपरीत ते पधर्मास्तिकाय २ तिवारपक्षी ते बेअना पाधार भवी भावायास्तिकाय ३ तिवार पक्षी पनक्त मूर्त साधकषी औपास्तिकाय ४ तिवारपक्षी तेइना उपद्रमपक्षी पक्षमस्तिकाय ५ कक्षी ए पशुसम धर्मास्तिकायनेविधे ६ वास्वार्नकारे, केभगन् । केतनायव । अगले कइसे कइकामे नायमा पयसे पयधे परसे पक्षान्ते पटूये पक्षीये सासण प्रवष्टिपक्षीगदवने । केतना गंध जेनमा रस केतसा वाय इतिपय उत्तर हेगोतम । धर्मास्तिकायनेविधे वष ५ छे ते माइको एकाहोनवी, गध १ नवी, रस १ नवी, फरस ८ नवी, जेमाटे

पक्ष्म दपर्मसिद्धाय सतत तदापरत्वा दाकाद्यासिद्धाय सतो जनत्वाऽमूर्तस्य साधर्म्यं ज्ञीविक्षिपाय सत सतुपष्टम्भत्वात् पुद्गलादिका

दध्नुर्न रेत्तन् कालन् जायन् गुणन्, वव्वन् धम्मत्थिकाए एगेद्वे, खेत्तन् लोगप्पमाणमेहे, कालन् नक
याइनत्थामि नकयाइनत्थि जाव निच्च, जायन् अयन्ते अगधं अरसे अफासे, गुणन् गमणगणे । अह
म्मत्थिकाएणि एयचेय, नयर, गुणन् ठाणगणे । अगगासत्थिकाएणि एवचेय, नयर खेत्तन् अगगासत्थि
काण लोयालोयप्पमाणमेहे अणत्तेचेय जाव गुणन् अवगाहगणे । जीयत्थिकाएण जते ! कव्वयसे कव्व

धर्मोक्ति नही तमाडे पर्युयोडे येनगुनगरहित द्रव्यो सासतावे प्रदयधो धर्मकितहे, मावडे पंचास्तिआवाज न तेइना धंयभूत द्रव्यहे। सेसमासधोपय रिज पगने तंजडा। त धर्मोक्तिआय ससेवधो पंचिमेदे कथा ते कहीहे—एवभा खेतधो जासधो भावधो गुणधो। द्रव्यधो १ धेवधो २ जासधो ३ माशधो ४ गुणधो ५। द्रव्यपावध्वत्तिआय एमेद्वने। द्रव्यधो धर्मोक्तिआय एवद्रव्य। खेतधोखोगण्यमाचमेते। धेवधो धर्मोक्तिआय वसद राजखोव उमाचहे जावधो धर्मोक्तिआय। जावपा नकया। एवपातिनकयाइजति। प्रतोतवासे अदयि गर्भतो इमनइो वतमानवासेनहे धागामिवासेनहुंसे इमनइो। जावनिचे भावपा पचने घगवे घरसे धमोहे गवधोमचगुण। जावत् निखहे मावधो धर्मोक्तिआय पर्यावधो वंचरहित नवरहितहे रस रहितहे व्यदहितहे गवधो जायवो जाव पचनने गति परियतने यतिउपटभ डेतु जिम मावखोने वस तिम। घडव्यमिवाएविव्यवेन। धधर्मोक्तिआ य र्पनि निचे इमन पचनजारे धर्मोक्तिआवधो परे कहवा। वरं गवपाठावगुणे। एतमोविषेव गुणधो जावधो खीचपुनने स्मितिपरिचतने स्मितिउ पटभ इद जिम मरमने वन तिम। पातासत्तिआवविपरवेन। पाकायातिआय यचि पंचिमेदे इमज कहवो। ववरखेतधोवधागामजिवाएवोमा भावयमाचमेते। एतडागिय धेवधो पाकायातिआव काव तथा प्रकाव एवेऊ उमा माव कहवो। पचनेवेन। पचनहे भिजेसे। जावगुणधावपय

ગંધે કહરસે કહફાસે ? ગોયમા ! અથવન્તે જાવ અરૂવી જીવે સાસણુ અથઠિણુ લોગદહ્મે સેસમાસઠ પચ
 યિદ્દે પચાદ્દે તજહા—દહ્મઠ જાવ ગુણઠ, દહ્મઠણ જીવત્થિકાણુ અણતાદ્દ જીવદહ્માદ્દ, સ્વેત્તઠ લોગપ્પમા
 ળમેત્તે, કાહ્મઠ નક્રયાદ્દનઅણસિ જાવ નિત્તે, જાવઠ પુણ અથવન્તે અગધે અરસપાસે, ગુણઠ ઉવઠ્ઠગુણે,
 પોગહ્મલિકાણુ નતે ! કહવચ્છે કહ્મગધરસપાસે ? ગોયમા પચવન્તે પચરસે દુગધે અઠ્ઠપાસે રૂઘી અજીવ
 સાસણુ અથઠિણુ લોગદહ્મે, સે સમાસઠ પચધિદ્દે પચસે તજહા—દહ્મઠ સ્વેત્તઠ કાહ્મઠ જાવઠ ગુણઠ, દહ્મઠ

રૂપને । યાવત્ મુલ્લો જાવતો જોવાદિકને પચકામયેત્થે । જોવતિકાણુઅભતેકહરસ । જોવતિકાણુ અ પચ્ચાસકારે, જેમમવન્ । જેમસાવચં । કહરગ
 યે કારસે કાપાસે । જેમમા મદ જેતવારસ જેતસા પરસ રતિપત્ર ઠત્તર । યાવમા પચ્ચેજાવપરૂવો । જેમોતમ । વચ્ચરહિત યાવત્ પરૂવો મમૂતં । જો
 જેમામણ પચ્ચરિણ જામદ્દમે સેતમામપા પચ્ચરિદ્દે પચ્ચે તજહા । પેત્તભરૂપ સદા વાસોગ કિર નિચ્ચ પચ્ચસ્મિત્ત ઈવદ્દમ્મ તે જોવાસિકાયા અપેપવો
 પાંચ મેદ્દે તે કદ્દે—દહ્મપા જાવપુષપા દહ્મપાચંજોરતિકાણુ । દ્રવ્યો જાવત્ મુલ્લો દ્રવ્યો જોવાસિકાયા । પચ્ચતાદ્દ જોવદહ્માદ્દ સેતપોહોગપ્પમાપ
 મતે । પત્તમા જોવદ્રવ્ય પેચ્ચો જોવ જાવપત્તમાપમાપદ્દે । જાવપાત્તકયાદ્દનપાસિ । કાસો કદ્દેર જોવદ્રવ્ય મહો રમત્તો । જાવચિસે માવપોપુષ
 પચ્ચે । યાવત્ નિચ્ચ માવતો મસોપયોયો વચ્ચરહિત । પગધે પરસે પપ્પાસે મુલ્લપાઠવપોગમુલ્લે । મયદહિત રસરહિત વચ્ચરહિત વાધજો ઉપયોગ
 જેતમ્મ માજાર પમાજાર તદ્દુપજોવ । પામ્મનતિકાણુઅભતેકહરસે । પુદ્ગલસિકાયા અ પચ્ચાસકારે, જેમમવન્ । જેતસાવચ । કહરગધરસપાસે । જેતજા
 મદ રસ કરસકક્કા રતિપત્ર ઠત્તર । યાવમા પંચવચ્ચે । જેમોતમ પાંચવચ્ચે । પરસે દુગધે પહ્મપાસે રૂઘી પજોવે સાસણુ । પાંચ રસદ્દે દોઢમધલે પાઠ
 કરસદ્દે દુગધે પેત્તભરહિત યાવતાદ્દે । પચ્ચરિણ જાવદ્દમે સેસમાપચાર્યવચિદ્દે પચ્ચે તજહા દહ્મપા । પચ્ચસ્મિત્તદ્દે સાવદ્રવ્યદ્દે તે પુદ્ગલસિકાયા
 સંપેપવો પચિદ્દેત્થે તે કદ્દે—દ્રવ્યો । સેતપા વાઠપો માવપા મુલ્લપો દહ્મપોવપોવત્તિકાણુ । પેચ્ચો વાસો માવતો મુલ્લો, દ્રવ્યો પુદ્ગલસિકાયા

पवति ॥ पवकाहत्यादि ॥ पतयवा यवोर्दि रतयवा रूपी धर्मसोः । ननु निःस्वभावो नलः पर्युदासवृत्तिस्थात् घ्रायतो द्रव्यतो ऽवस्थित प्रदेवतः ॥ लोणवृ
 द्धति ॥ मोक्षस्य पञ्चान्निशायामकस्यो हातृत इव्य सोक्षइय प्रावतइति पर्यायतः ॥ गुणवृत्ति ॥ कार्यतः ॥ ममयगुणेति ॥ जीवपुद्गलानां गतिपरि
 यतानां गत्यपहृणयेतु मरस्यानां प्रममिविति ॥ ठावगुणेति ॥ जीवपुद्गलानां स्थितिपरिव्रताभा स्थित्युपहृणयेतु मरस्यानां स्थलमिवेति ॥ भ्रवगा
 ह्यागुचति ॥ प्रोवागीना मयकाग्रेतु यदराणां कुंक्रमिव ॥ स्ववृणगुणेति ॥ उपयोगेति ॥ साकारानाकारनेदं ॥ यवगुणेति ॥ यववं परस्पररेव

णं पीगालित्यकाए अणताइ दवाड , खेवतं लीयप्यमाणमेसे , कालतं नकयाइनस्थांसि जाव निञ्जे ,
 नाग्रतुं ययामते गधरसफासमते , गुणतं गहृणगुणे , एगेजते ! धम्मत्थिकायपदेसे धम्मत्थिकाएण्हि वससु सि
 या ? गोयमा ! णोइणठेसमठे , एव वेत्तिवियि तिन्तिवियि वस्रारि पच ठ सस अठ नव दस सखेजा अ
 संखेजा जंते ! धम्मत्थिकाय पदेसा धम्मत्थिकाएण्हि वससु सिया ? गोयमा ! णोइणठे समठे , एगपदे
 मूणैयियणं धम्मत्थिकाएण्हि यससु सिया ? णोइ० सेकेणठेण जते ! एव वुसुद , एगे धम्मत्थिकाय पदेसे

पवनाः दग्गाः पतयामाप्समावमते । पुडन द्रव पतनादे जेववो बोक्कप्रमाव माच एतसे वउद राव प्रमावसे । कावपाजकावइनपासि । काववो
 वदेरनवो रमनवो तोनेजालेसे । कावनिजे भावयेवमते । दावत् निम्मे भाववो वववइतिसे । यवमते रवमते प्वासमते मुवपोगववमुवे । मयदीय
 मदिनवै रम पावमदिनवै परम पाठमइतिसे कायवो परवप सवव वरवो जीवे पीदारिकाधि प्रवारे धर्मास्सिकावना पविकारवोव ववैसे — एगे
 भंतेधम्मत्थिकायपदेसे धम्मत्थिकायेतिवत्तवमिका । एव हेमगवम् ! धर्मास्सिकाय पदेग तेवमते धर्मास्सिकाय एवदं वववव इतिप्रव वसर । गोवमा
 वारनइममे । हेगोतम ! एवम वमवववो मुवववो । पवववविदिक्कित्तारियवम नपडगवदससंखेजामतेवववज्जिकायपएवा । रज वीवपदेय
 ने तोनउदेयने वारपदेयने पावपदेयने सातमदेयने वगवदेयने नववदेयने वगवदेयने संवनातापदेयने पववनातापदेयने वेवगवव । धर्मास्सि

सम्बन्धमर्जनीयेन वा शोदारिकादिभिः प्रकाशयति ॥ एतेष्वेवैत्यादि ॥ यथा शृङ्गशक शफ न भवति शृङ्गशक मित्येवं तस्य व्यपविद्यमानमस्वा दपितु मकलमेव नञ्च न भवति एव धर्मास्तिकायः प्रदक्षना प्युक्तो न धर्मास्तिकाय इति वक्तव्यः स्यादेतच्च निश्चयनपदार्थेन व्यवहाररूपमतस्तु

नोधम्मत्तिकायेति यत्तद्द्वं सिया, जाय एगपदेसूणेवियण धम्मत्तिकाए नोधम्मत्तिकाएस्ति यत्तद्द्वं सिया ।
सेणूण गोयमा ! खंदिचक्के सगलेचक्के ? नगव ! नोखंदिचक्के सगलेचक्के । एव वत्ते धम्मो दंढे दूसे झाउहे

[illegible]

गमनो भोजनमपि वस्तु घरत्वेय यथा एवलोपि पटो घटएव' ब्रह्मकर्त्तापि द्वायैव प्रवर्तित-यन्मदेशविकृतमन्यवादिति ॥ सेकिसाङ्गति ॥ अथ कि
 पुनरित्यय ॥ मनुति ॥ ममला क्षेत्र देगापचपापि प्रवर्ति प्रकाशात्स्वर्येपि स्वस्वप्रपुते रित्यतथा ॥ कसिणति ॥ कस्त्या ननु तदेकदेशादे
 तया स्वस्वत्वेय स्तत्र स्वस्वमावरद्विता अपि त्रयतीत्यतथा प्रतिपूषो धामस्वरूपता विकला क्षेत्र प्रदेशान्तरापेक्षया स्वस्वमावन्यूनाद्यापि त
 पाथ्यतइत्याह ॥ विरयसमति ॥ प्रदेशान्तरतोपि स्वस्वजायेना मूनाः तथा ॥ एयगइकगद्वियति ॥ एकग्रहवे नैकग्रहदेन धर्मास्तिकापइत्येव
 मन्वेन एहीता य ते तथा एकद्वयानिरेपा इत्यर्थे एकायां दैतेशब्दाः ॥ पयसाभजतात्राद्वियति ॥ धर्माचमयो रसङ्ख्या प्रदेशा उक्ता आका

मोयग । सेतेणठेण गायमा ! एववुच्चइ एगेधम्मत्थिकाएणिसि वत्तइसिसिया जाव एगपदे
 सूणेयियण धम्मत्थिकाए नोधम्मत्थिकाएसि वत्तइसिसिया । सेकिखाडएणजत ! धम्मत्थिकाएसि वत्तइसिसिया ?
 गीयमा ! शुमस्वज्जा धम्मत्थिकायपएसा तेसहे कसिणा पणिपुक्खा निरयसेसा एक्कागहणगहिंया एसण
 गीयमा ! धम्मत्थिकाएसि वत्तइसिसिया । एवञ्चइहम्मत्थिकाएवि स्थागासत्थिकाय जीवत्थिकाय पोग्गलत्थि

यावत् ०८ प्रदेशे उ ना धर्मास्त्रिकाय नबहीसे एनिवे मयइनेमते बद्धा पवि व्यवहार नबनेमते ०८ देयेकरी नून पवि मनु ते वसुहीव बहोवे वि
 मयांही पवि चडा वडाहोत्र बहोये , तथा जानना पवि कूतरी कूतराहीव बहोये इम कोकापुश्व इत्यादि जाबवा । सेकिखाएएचमतेचमत्थिका
 गतिउत्तावमिवा । ते प्याने प्याति प्रमिइने पवे हेभयवत् । धर्मास्त्रिकाय इना कइभाव, इतिप्रश्न उत्तर । मोदमा पसुकोखाधधत्थिकायपदेसातेसरही
 कनिनापट्टिप्यापरवमेमा । हेमोतम धमप्याता धर्मास्त्रिकायना प्रदेश ते सर्व समय प्रतिपूष धामस्वरूपे कूरी विजननही ते पवि प्रदेशान्तरबको
 पवि धधमायेकरी नून नही एतसे एउ प्रदेशना पवि संतरनही । पगपइकगद्विया । एव ग्रहे धर्मास्त्रि एवने नचवेकरी के एमच ग्रह एकाव्हे ।
 एवच गीयमा वद्वत्थिकाएतिवतावमिया । एइने हेमोतम । धर्मास्त्रिकाय बहोये इही एमावां धर्मास्त्रिकायना धमप्याता प्रदेश बहेमेमीच को एव

आदीनां पुनः प्रदेगा यन्ता याप्या यन्तप्रवेशकृत्वा चपाकामपीति उपयोगगुणो जीवास्तिकाय प्राप्नुवन्ति ॥ अतश्चन्द्रो जीव उत्यानादि
 भूवर्तति दशयथा ॥ श्रीवेवमित्यादि ॥ इह सउठावेइतादीनि विज्ञेयकानि भूतजीवसुदासार्थानि ॥ आयन्तावेवति ॥ आयन्तावेव उत्यानस्य
 नगमनमोक्ततादिकूपेवा त्मपरिणामविज्ञापक ॥ जीवजावति ॥ जीवत्व चैतन्य सुपरवापति प्रकाशयति इतिवक्तव्यस्यात् विज्ञेयस्यो त्याभावे धि

क्राएयि एयचेय , नवर , तिरहपि पपसा श्रुणता ज्ञाणियह्वा । सेस तचेव ! जीवेण जते ! सउठाणे स
 क्कमे सयले सयीरिए सुपरिसक्कारपरक्कमे श्रायन्तावेण जीवन्ताय उवदसेइति वत्तसुसिया ? इता गोयमा !
 जीवेण सउठाणे जाय उवदसेइति वत्तसुसिया । सेकेणठेणजाय वत्तसुसिया ? गोयमा ! जीवेण श्रान्तिणि

नो प्रदेय पाकाजायता तेइमे धर्मास्तिकाय नक्करीवे । एवपइअस्तिकाएवि । इम धर्मास्तिकायनो परे पधर्मास्तिकाय पवि कइवो । पागासत्तिकाय ।
 पाकागास्तिकाय पवि । जीवस्तिकाय । जीवास्तिकाय । पाकस्तिकायएविअवेव । पाकस्तिकाय पवि १ ए तोमेइ इमइवेव जीवका । अवरतिक्क
 वि पदेमापत्ताभाविअरा येयतवेव । एतन्ना विमेष धर्मास्तिकाय १ पधर्मास्तिकाय २ एवेकता प्रवेवे पसत्तातापठेय कइता धर्मे ए तोनभा यम
 तापदेय कइवा, बावर्त मव तिमज कइवा । जीवेयमते मइहएवकवे । वाग गुण जीवास्तिकाय पूर्वकइयो ॥ इवे तेइयभूत जीवने उत्यानादि गुण ते
 देवाइवे—जीवेदेमभवन् । सउठान जगोआपा ते मइति मज्जादि जियामइति ते मज्जम । सब्बे सवीरिए मपरिमक्कारपरक्कमे । शरीरनो समयता
 ईमइति आरम्भा उज्जाइ तेमइति पुइपत्ता यमिमाव ते मइति कामपूरा कोवो । पायभावेवजोवभावेवठवदेमेतोतिवत्तवसिया । आरम्भाव उत्यान
 मयम नमनादिरू पाकपरिणाम विगेव तिवेकरो जीवभाव जोयन्ता एतावता चैतन्यपका देखावे पकाये इतिएइता कइवाव इतिप्रय उत्तर । जता
 मायमा । इी गोतम । जीवजनउड्वेज्जावठवदेमेतोतिवत्तवसिया । ओव उत्यान भवन्तादि आरम्परिणामविमेष तेवे सावत् ओवभाव चैतन्यपको दे
 पाइवे—एइवा कइवा इवे । सेक्कएव ज्ञावत्तवसिया । ते से पदे सावत् चैतन्यपका देखावेइ इम कइवा इतिप्रय उत्तर । मायमा ओवेव यवता

शिशुचरतना पूर्वकृत्यादिति ॥ शर्वासाकमानिषिवोद्विष्येत्यादि ॥ पयवाः प्रसाकता शविप्रागाः पसिच्छेदा स्नेहा नक्ता श्वाग्निमिवोषिष्यज्ञानस्या तो
 जननाभा भामिनिबोषिष्यज्ञानपयवाका सम्बन्धिन भनन्तामिनिबोषिष्यज्ञानपयवात्मकमित्यर्थं उपयोगं चेतनाविशेषं गच्छतीतिर्योमः, उत्यानादा
 वात्मनायेयतमान इतिहृदयस्य अप यद्युत्थानाद्यात्मभावे वतमानो जीव श्वाग्निमिवोषिष्यज्ञानाद्युपयोगं गच्छति तत्किं मेतावतैव जीवमाव म
 पदशयतीति पक्षस्य स्या दित्यासङ्गाह ॥ उवठनेत्यादि ॥ अत उपयोगसहस्रं जीवनाव मुत्यानाद्यात्मभावमो पदशयतीति वस्तव्य स्या देवेति, अ

श्रीहिनानाणपञ्जयाण एय सुयनाणपञ्जयाण ठीहिनानाणपञ्जयाण मणपञ्जवनानाणपञ्जयाण केवलनानाणपञ्जायाण
 मड्ठ्युत्तायापञ्जयाण सुयस्युत्ताणपञ्जयाणं विनगनानाणपञ्जयाण अरकुदसणपञ्जायाण अ्यचस्कदसणपञ्जायाण
 उतिदसणपञ्जायाण केवलदसणपञ्जयाण उवठ्ठमंगच्छह , उयठ्ठगलरकणेण जीवे सेणुण्ठेण एय मुच्छह ,

र्षं पाभिनिवादिदशानपञ्चशाच । जेनोतम । जीव पर्यता मतिज्ञान पर्यसाय्यवहे उपबाग चतना विमिद प्रते आह, इतिबाग, उत्यानादिक श्वात्मभाव
 निविर्षे बर्त्ते जेइमा बीजा भाग नहाय ते पर्याय कहेवे । एवंउपबाग पञ्चशाच । इम अतन्ता द्रुतज्ञानना पर्याय । आदिबागपञ्चशाच । अतन्ता अत्र
 दि ज्ञानना पर्याय । मन्पञ्चवषाचपञ्चशाच । अतन्ता मन्पदंश्च ज्ञानना पर्याय । केवलपञ्चपञ्चशाच । अतन्ता केवलज्ञानना पर्याय । मन्पञ्चपञ्च
 शाच । अतन्ता मति अज्ञानना पर्याय । मुपपञ्चपञ्चशाच । अतन्ता द्रुत अज्ञानना पर्याय । विममपञ्चपञ्चशाच । अतन्ता विममज्ञानना पर्याय ।
 वल्लदमपञ्चशाच । अतन्ता वल्लदुदयनना पर्याय । पञ्चसुदसपञ्चशाच । अतन्ता पञ्चसुदयनना पर्याय । अतन्ता विममज्ञानना पर्याय ।
 ना पर्याय । केवल दंसनपञ्चशाच । उवठ्ठमंगच्छह । अतन्ता केवलसुदयनना पर्याय उपयाग चतन्तभाव प्रते आह, उत्यानादि श्वात्मभावेने विवे चतन्ता
 म । उवठ्ठमंगच्छनेर्षं जीवे । उपदाय सज्जजीव पतन्तामाट उपबागसज्जन जीवप्रते उत्यानादिक श्वात्मभावेनरौ देहादि एवम् कथय । अतेवहे
 ने भावना एववच्छह । ते तेने पर्ये इमोतम । इम वसु । मायमाज्जने सठ्ठाच आरउतन्तविसिया । जेनोतम । जीव उत्याना बागए कथय चतन्तदेवी

नजरं श्रीवचिकामूत्रं मुक्तं मय तदापारखेना काशचिन्तामूढादि ॥ कतिविदेहं भते । इत्यादीनि ॥ तत्र लोकालोकाकाशयो लंका मिह-धर्मो
रीभादति इव्यार्वाजवतियत्रतत्वेन । तद्व्योःसहसोऽ साद्विपरीतद्यलोकास्य मिति ॥ १ ॥ लोभगणेशमिस्यादि यद्यप्यज्ञा एतत् लोकाकाशो ऽ
पिबरे श्रीर्वाते सम्पूर्णानि जीवद्वयादि ॥ जीवद्वयसि ॥ जीवस्यैव बुद्धिपरिकल्पिता व्यादयो विज्ञागा ॥ जीवप्यस्यसि ॥ तस्यैव बुद्धिरुक्ता एव
पिबरे श्रीर्वाते सम्पूर्णानि जीवद्वयादि ॥ जीवद्वयसि ॥ जीवस्यैव बुद्धिपरिकल्पिता व्यादयो विज्ञागा ॥ जीवप्यस्यसि ॥ तस्यैव बुद्धिरुक्ता एव

गोयमा ! जीवै सउठाने जाव वसुवसिया । कइविहेणजते ! अगासे पसते ? गोयमा ! दुविहे अगासे प० त०-लोयागासेय अलोयागासेय, किजीवा, जीवदेसा, जीवपएसा, अजीया, अजीयदेसा, अजीयपएसा ? गोयमा ! जीवायि जीवदेसायि जीवपदेसायि अजीवायि अजीवदेसायि

बादनात्प्रकृष्टा । दिव ते प्राबला साधार पाकाय चिनासूच कहैवे—अरविचैभमते प्रागासे पणते मोबागागसेव । केतसे प्रबारे हेभगवन् ।
पात्रायकृष्टा इतिप्रत्य हेमोतम । विदुमदे प्राकाय कथो ते कहैवे—सोकाकाय १ । पलोकाकाय २ । तिहा सोकाकायनी एसचव धर्मास्त्रिकाया दि
द्रव्य शिवादिदे ते साकाकाय, तेहबो दिवरोत ते पसाकाकाय कहोवे । सायामासेभमते बिजोवाजोवदेसाजोवपदेया । सोकाकायानेविवे हेभगवन् ।
वू श्रीव इत्यादि कृपय तिहा सोकाकाय पश्चिदरबनेविवे 'जोवति, सपूच जोवद्रव्य जोवद्रव्य जावनीअुदि छन पकट देय ते प्रदेशनिविभाग इत्य
व । पत्राणा पत्रोवदेसा पत्रोवपदेसा । पलोव धर्मास्त्रिकायादिक् ४ पलोवदेयदादिक् विभाग ५ पलोवनिविभाग ६ । गायमा जोवादि । हेगात
न । जोव पन्थि १ । जोवदेसावि । जोव देयपन्थि २ । जोवपदेसावि । जोवपन्थि ३ । जोवपन्थि ४ । पत्रोवदेसावि
पत्रोवनादेय पन्थि ५ । पत्रोवपदेसावि । पत्रोवना प्रदेश पन्थि ६ । केजोवातेनियमाणमिदिया । के जोवछै निचै एकेद्रीजोव । केर दिवा तेइदि
या चउदिदिवा पन्थिदिवा पन्थिदिवा केजोवदेसा । के इद्रीजोव ते इद्रीजोव पन्थिदिवा पन्थिदिवा पन्थिदिवा । तेनिचमा एयेदिव

व प्रवन्ति श्रीवाद्याभ्यतिरिक्त्वा वेद्यादीनां ततो श्रीवाचीव्यवहरे चिदेष्टादिग्रहणेनेति ? मैत्र निरवयवाचीवाद्यइति मतव्यवच्छेदार्थत्वा दस्येति अग्रोत्तरं ॥ नोयमा । ओवाचीत्यादि ॥ अनेन वाद्यग्रन्थस्य निर्वचनं मुक्तं अथा त्यस्य ग्रन्थस्य निर्वचनमाह ॥ क्षेत्राचीवेत्यादि ॥ कूचीयन्ति ॥ मूताः पुद्गला इत्यर्थः ॥ अक्षवीयन्ति ॥ अमूर्तो बर्मास्तिकायाद्य इत्यर्थः ॥ यथन्ति ॥ परमाक्षुब्धपात्मकाः स्फुराः स्फुटदेवा ह्यादयो विज्ञाना स्फुटपमदेवा सस्यैव निरंशा अघ्राः परमाक्षुद्गमाः स्फुटभाव मनापकाः परमाणवइति ततो लोकाकाशे रूपिद्रव्यापेक्षया अक्षीधावि अक्षीवदेवा

શ્રુજીવપદેસાચિ । જેજીવા તેનિયમા ણગિદિયા બેઠ્ઠવિયા તેઠ્ઠવિયા ઘડારિદિયા પષિદિયા ષ્ણિદિયા ,
 જેજીવદેસા તેનિયમા ણગિદિયદેસા જાવ ષ્ણિદિયપદેસા । જેષ્ણજીયા તે દુષિહા પક્ષપ્તા , તજહા--રૂઘી
 ય શ્રુરૂઘીય, જેરૂઘી તે ઘડિહિહા પક્ષપ્તા , તજહા--સ્વધા સ્વધદેસા સ્વધપદેસા પરમાણુપોગલા । જેશ્ચરૂ

देमा । ते निचै एकेद्रोचोवना देम इत्यादि । आरपबिदिबदेसा । आरत् मिहनादेयै । अत्रोवपदेमातबिबमाणिमिदिबपदेमा । जे आरना प्रदेगछे ते निचै एकेद्रोना प्रदेग । आरपबिदिबपदेमा । आरत् प्रमिद्रोना प्रदेग मिहना प्रदेगछे । जे प्रलोवा ते दुविहा पयसा तजहा रूडोय भरूयोय । जे प लोवछे तेहना बेमद बज्जा तेकईछे—रूपो प्रलोव परूपो प्रलोव परमन्ति परमस्तिआटि इत्यत्र । जेरूवो तवठबिहा पयसा तजहा । जेरूपो प्रलोव ते पृष्ठ तेहना बारमेठ बज्जा तेकईछे—खवा सुधदेसा अत्रपदेमा परमाणुपायका । परमाणु प्रपयरूप । ह्यादिक बिभाग २ तेहनानिबिभाग पय १ स्वभाव प्रते नपान्वा ते परमाणु अत्रोवे ४ एतल भाजाआयनवित्रै रूपो द्रवपात्राने अत्रोवावि अत्रोवपदेयावि पयस अत्रो पय ने पयवा अन्यने औवपयवेकरी गज्जा । जेरूपो तयबिहा पयसा तजहा चर्यात्मकाय । जे अरूपो ते पय प्रकारना बज्जा ते कईछे—जो जे जानबे परूपो दमप्रकारना बज्जा तेबिस भाजायास्तिबाब । तदेम २ तयदेम १ एवं धमना १ पयमना १ अवाभमय १ ते इहा तोनभेद सहित पाकायने भाषारपने बज्जा तेहना पाथिस सात भेद अज्जा यनि जे इहा गज्जा पयसाच आरपबज्जा ते कईछे पचेति । जोअपनिआअछेसे अज्जबिबाना

ति धत्रीयपगमाधि, इत्येत दयताः स्या इयूमां रकधानाम्ना जीयघड्वेन यद्व्यात् ॥ अस्मन्नाप्यरूप्येको दवाविपा सखा
 मद्रपा-छात्रास्तित्राय साहेग स्तत्रदेशे येस्य धर्माधर्मास्तित्रायी समयदेति दय इदं सजेदस्या काशास्या पारस्वेन यिवस्तिताया तदाये
 पाः अत यत्क्या जवन्ति, नच तेन विवपिता धस्यमासकारका, दोतुवियपिता कानाह, पन्वति कचमित्याह ॥ धर्मनियकायेत्यादि ॥ इह भी
 याना पुद्गलानां यदुत्था येकस्यापि जीवस्य पुद्गलस्यवा स्याते सङ्कोचादितयाविपपरिबामयसा इहभी जीवा पुद्गलाय तथा तदेवा स्तस्य
 रेगाय मन्वयन्ती तिरुत्वा जीयाय जीवदेगाय जीवदेगाया जीवदेगाया जीवमदेसादेति सङ्कल संकत्रा प्याशये
 प्रद्वता वस्तुत्रयस्य सत्रायात् धर्मास्तित्रायादीसु द्वितयमेव युक्तं यतो यदा सम्पूर्णे वस्तु विवप्यते तथा धर्मास्तित्रायादी तुष्यते तदशानि
 यथायानु तत्रान्नाइति तथा मयस्थितरूपस्वात् तदेवमस्यना त्वयुक्ता तेया ममयस्थितरूपस्वादिति यद्यपिवा नवस्थितरूपत्वं जीवादिदद्या
 ना मप्यन्ति तथापि तेया मज्जा ग्रये जदेन सुखायः प्ररूपस्वाकारश्च मिदं तु त स्यास्ति, धर्मास्तित्रायादे रेकत्वा दसङ्कोचादि परमेकत्वावेति अत

ग्री तेष्वचिद्विहा पराप्ता, तजहा-धर्मतुल्यकाए नोधर्मतुल्यकायस्सपदेसा । धुधम्मसुत्तिय

मपदेना । इहा जीवना पद्वनना वस्तुत्व वचो एकजीवने तथा पद्वनने स्वानवे संकाचादि तवाविच परिषामवग्रहवो धर्माजीव तथा पुद्गल तेजना
 देम तेजनाप्रदेय मभवे समकरोने जीव १ जीवदेग २ जीवदेग ३ तवा रूयोद्रध्वनी धपचाये धपचाये १ धपचाये २ धपचाये ३ धपचाये, ते स्वाभि
 को एव पायवने भेदवत वजु तोनना सत्रावचो तिस धर्मास्तित्रायादिकनेनियै वहीक मेव तुल खेमाडे अिवारे सपूषवशु विवविद्ये तो धर्मास्तित्राया
 एदव कदाये एते तेजना र्थमनो विवचावोवेतो तेजना प्रदेय इम कषीये, तेजने धवस्तित्ररूप पयाधी तेजनाहानि इविलही पवि तेजना देयनी कल्प
 ना पयुध त देयने हानि उविपनीबी यद्यपि धनवस्थितरूपपया जीवादि देयने पविच तवापि एवध धात्रवे भेदेकरी समवे प्ररूपयामू कारण तेइहा
 मवो धर्मास्तित्रायादिवने एवपनाबी पयवोचादिपयावो एतनामाटेन धर्मास्तित्रायादि देगनिधेनानेकाजे कषीये-धोधम्मसुत्तियकायसद

दुयगवेदिति ॥ धनलोः श्यपर्यापपरमायकुर्ये गुंहे रयुतसपुस्तनावे रित्यर्थः ॥ सध्यागये अर्धतभागूकति ॥ लोकाकाशस्या लोकाकाशापेक्षया अ-
 न्नागकूपत्यादिति अया मन्तरोक्तान् धर्मास्तिकायादी ग्रमाकतो निरूपयन्नाह ॥ यमत्पिहत्यादि ॥ सेमहात्मएति ॥ सुतभावप्रत्ययत्वा किं
 नाम् कि मह्यस्य मस्या सी विमहन्वः ॥ लोएति ॥ लोको लोकप्रमित्तयात् लोपव्यपदेशाद्वा उच्यते ॥ पञ्चत्विकायमह्यलोयमित्यादि ॥ लोको
 वायी वतत इदंवा प्रदित मपुत्तं शिष्यवितत्या वाचायस्येति लोकमात्रो लोकपरिभाषः सच किञ्चिन्मूनीपि व्यपहरतः स्या दित्यत आह ॥ लो
 यप्यमावत्तिसाक्रमणयो लोकप्रदेशाप्रमाबत्वा तत्प्रदेशानां सचा म्योन्यामुर्ध्वेन स्थित इत्येतदेवाह ॥ लोपकुलेति ॥ लोकैव लोकाकाशान् सकलस्य
 प्रदेष्टे स्पष्टो लोकस्पष्ट स्या लोकमवच सकलस्यप्रदेष्टेः स्पष्टगतिवर्तीति पुद्गलास्तिकायो लोकं स्पष्टातिष्ठतीत्यन्तरं मुक्तमिति स्पष्टाताधिक्या

अगमयलज्जयगुणीह सजुते सध्यागासे अणतन्नागूणे । केमहालए पसुते ? गोयमा !
 लोए लोयमेत्ते लोयप्यमाणे लोयफुले लोयचैयफुसित्ता णचिठइ , एवं अहम्मत्थिकाए लोयाकासे , जीव

त्रोवा इत्यादि, तथा एव पञ्चोव द्रव्यना देयत्वे तेजस्य पञ्चोकाकायने देयपवा लोकाशोक्तरूप पावायद्रव्यनाभाग रूपीके । अगुरय सधुय पञ्चते
 अगुरय मइर मवहि सज्जते मन्नागासे अर्धतभागूच पञ्चत्विकाएकमते केमहासए पसुते । युर सधुयवाचो पभावचो अगुरुसमुहत्वे पतत अपर्यायरूप
 एमद्वनपु वामवेकरो सदित्तत्वे भावाकाशम पञ्चोकाकायनी अपेसाये पततभाग रूपत्वे तेषे छचो पञ्चोकाकायत्वे तेमचो सर्वाकायने पततभिमाने अ-
 ना । द्वि पञ्चोकाकायादित्र प्रमाणचो कर्तृत्वे—धर्मास्तिकाय जेभगवन् । जेतनी एवमोटा कण्ठो इतिप्रश्न उत्तर । गायमा सीव लोयमेत्ते सीवप्यमा
 ने । जेमोमम । भावपञ्चोक्तिकायमव तेतत्वात् लोकाकायत्वे साकप्रदेग प्रमाणत्वे । सीवपञ्चोक्तिकायत्वे कृत्तित्वाच्चिठइ । धर्मास्तिकायनाप्रदेश्य लोकाकाये क
 रो मकम स्पदेश्य स्पष्टत्वे तथा मोकमते समस्त स्वप्रदेश्ये अर्थो रघोत्वे । एवपञ्चत्विकाए । इम पञ्चोक्तिकाव पचि कइवा । लोपागासे लोवत्विकाए
 पालनत्तिजाए पञ्चत्विकाभिमाया । इमवावावाअपचि लोवास्तिकाय पुइवास्तिकाय एपचिहरना एकसरीखा पासावा कइवा, पुइवास्तिकाव लोव

रा दधोतोबादीना पर्मोस्तिबायादिगता स्पर्धना दर्शयन्विदमाह ॥ अष्टोशेषमित्यादि ॥ श्रुतिरेगमदति ॥ श्लोकत्रयापकत्वा दुर्मोस्तिबायस्य सा तिरेकसप्तरेणुप्रमाकत्वा बाधोशेषस्य ॥ असङ्गतयोजनप्रमायस्य बर्मोस्तिबायस्या टावश्ययोजनद्वातप्रमाय स्तिर्यम्शोको सङ्गत तजागवर्ततीति तस्या सा वसङ्गेयजाग स्पृशतीति ॥ रेसोवक्ष्यदति ॥ रेखोनसप्तरेणुप्रमाकत्वा वृद्धश्लोकस्येति ॥ इमाय जने ! इत्यादि ॥ इह प्रतिप

लिकाए पीगललिकाए क्कानिलाया । अहोलोएण नते ! धम्मालिकायस्स केवइय फुसइ, गोयमा ! सा
तिरेग अइ फुसइ । तिरियलोएण नते ! पुच्छा ? गोयमा ! असखेज्जइनागफुसइ । उहुलोएण नते !
पुच्छा ? गोयमा ! देसूण अइ फुसइ । इमाण नते ! रयणप्पन्नाण पुढवी धम्मालिकायस्स किसखेज्जइ नाग
फुसइ, असखेज्जइनाग फुसइ, सखेज्जइनाग फुसइ, असखेज्जइनाग फुसइ, सइफुसइ ? गोयमा ! णे

प्रते अर्यानिरे एवो यन्तरे कर्तुं तेषां ना धिवा एवो यवासीकादिभने धर्मास्तिबायादिभत समना देखावे—यदेसोएयमतिवन्निद्रायायसुखेवय
वर्तति । यथासौव हेमयवन् । धर्मास्तिबावने केतवू धर्म इतिप्रश्न उत्तर । मायसा सातिरेमयप्रसुसर । हेगौतम । धर्मास्तिबाय सीकव्यापकत्वे यने य
वावाकसाधिब सातरात्र प्रमाचये तेमवो साधिब प्रमाचये । तिरिसोएकभते पुण्या । तिरिवन्ना हेमयवन् । केतवो प्रसे इसू पृथू । गोयमा धर्ष
खेवइमामयुमर । हेगौतम । धर्मास्तिबाय असम्माता बोधन प्रमाचये यने सीकोसोव १८ सीवनये तिवारे असम्मातमे मागे प्रसे । उहसोए
मतेपण्या । उहसात्र हेमयवन् । केतवो प्रसे इम पूवा । मोवमादेसूयप्रसुसर । हेगौतम । येमेजवा सातरात्रप्रमाच धर्षसीकत्वे तेमाठे येमान य
दकरमे । इमाचमतेरवयपमापठवोपन्निद्रायायसुखेवयमयप्रसुसर । एव य वाक्काव्यारि, रवममानाना एविवो धर्मास्तिबावनो एवं सम्ब तमो
भाग प्रसे । यसलेवइमामयमर सुखेवमामिप्रसुसर । यववा असम्मातमाभाग प्रसे यववा सम्मानमाभागनेविने प्रसे यववा । यमखेवमामिप्रसुसर ।
यसम्मातमा भावनेविने प्रसे यववा । यववप्रसुसर । सब प्रसे इतिप्रश्न उत्तर मायमा भावलेवइमामयमर । हेगौतम । यवो सम्मानमाभाग प्रसे ।

मनेजाइनाग फुसड, शुममेजाइनाग फुसड । नोसखेजेनाग फुसड, नोसख
 फुसड । इमीसेण जते ! रयणप्यनाए पुठवीए घणोटही घम्रतियकायस्स कि सखेजाइनाग फुसड ? गो
 यमा ! जहा रयणप्यनाए तहा घणोटहीघणयायतणुवायायि । इमीसेण जते ! रयणप्यनाए पुठवीए उवा
 मतंग घम्रतियकायन्स कि सखेजाइनाग फुसड, शुसखेजाइनाग फुसड पुच्छा ? गोयमा ! सखेजाइनाग
 फुसड गोशुमरेजाइनाग फुसड नोसखेजे नोशुसखेजे नोसख फुसड । उवासतराइ सखाइ जहा रयण
 प्यनाए पुठवीए यम्रसुया नोणिया एव जाव शुहे सत्तमाए जनुदीवाइयादीया लयणसमुदाइया समुदा एव

पमनेपभायपपर । पमव्यातमा भागपरमे एवमाय पमोमइस याज्ज पिय साटे । बोसखे पापसखे पासखफसर । सखातमाभागनेविपे खय
 महे पमव्यातमाभागनेविपे खयनेको मर खयनेको वलीपुखडे—इमीमेपभतेरयवप्यमाएपुठवीएघणोटही । एव हे भगवन् । रत्तपभा पविबोनी घनोट
 रिडे । पम्रतिजायम विमपेजेभानेपम । पमालिकायने व् सव्यातमाभाग करसे एमणि । जहारयवप्यभातहाघणोटही घषवाय तणुवायावि ।
 तिम रत्तपभा पविबोनेविपे कया तिम पमाटवि १ पमवात २ तनुवात ३ एतोम कइवा, एतसे प्रखेसे पमस्थानेभागे करसे । इमीसेपभतेरयवप्यमाए
 टोएउममतेरे । एव हे भगवन् । रत्तपभा पविबोना पाकायांतर ते । पम्रतिजायम किंसुखअइभाग फसर । पमीसिखावनो खे सखातमाभाग कर
 ने विडा । पमनेपभाभागपसपखा । पमव्यातमी भाव करसे इत्यादि पूब् । मावमा सखेअइमाय फुम । हे गौतम । सखातमे मागे करसे ए पस
 व्याम याज्जने तेसाटे । पापमनेपभाभागफुम । पमव्यातमा भाग करसेनही । पासखेजे पापमखेजे पासखफुसर । सखातमीभागनेविपे करसेनही
 पमपमगमभागनेविपे करसेनही सर्वकरसेनही । उवासतराइमव्या । उवासतराइमव्या । पाकायांतर सब । जहारयवप्यमाए पुठवीए बत्तरवा भावियखा एवखावपे
 पतमाए । तिम रत्तपभा पविबोना पाकायांतर कया, तिम सातेइ नरत्त पविबोना कइवा, एतसे सखातमीभाग करसे इत्वड, इम यावत् भीचे सा

पिविषयमुवाचि, देवसोकमूत्रादि द्वादश प्रवेयकमूत्रादि बीदि, अनुतरेपत्याग्नारामुत्रे द्वे एव द्विपञ्चाशत्सूत्राणि पर्मास्तिकायस्य किं सुद्धे यं प्रागं स्पृशन्ती त्याद्यन्तितापना वसेयानि तथा यन्माशान्तराणि सुद्धेयनाय स्पृशन्ति तेषां स्वसुद्धेयनागमिति निर्वेचन एतान्येव सूत्रा स्व पर्मास्तिकापसोकाकाशयोदिति इति चार्पणसङ्ख्यायां प्रावितायेव ॥ इति द्वितीयब्रह्मसूत्रसंक्षेपः ॥ १० ॥ समाप्तपट्टितीयः ॥ २ ॥

सोहम्मेकप्ये जाय हसिपद्माए पुढवीए तेसह्वेवि श्युसखेज्जइ नाग फुसह । सेसा पण्हिसेहेयसु । एव श्रुथ
म्मत्थिकाए एवं लीयागासेयि ॥ गाहा ॥ पुढयोवहीधणतणू कप्पागेवेज्जणुसुरासिन्धी सखेज्जइनागश्रु तरे
सुसेसाश्रुसंखेज्जा ॥ यित्तियस्सदसमो उहेसोसम्मसो ॥ १० ॥ वित्तियसय सम्मत्त ॥ २ ॥

तमीनरव पुविबोतीरं मर्वकइवा । जवूहोवाहोवा । जवूहोप पादिदेरं पचकवातापोप । कववसुहाय्यासमुहा । कवव समुद्र पादिदेरं पसह्या
ता समुद्र । पर्वमाइयेइये । इम सोबम पादिदेरं बार देवकीव नव वेवेयव पच पमुत्तरविमान । आवाइमिप्यधारापठवोप । वावत् मिदि ग्रिशा
ताई । तेमवेतिपसुखेज्जइमाम फसह । ते सगत्ताई यमास्तिकाबनो पसकवातमीभाग फरसेहे । सेमापखिमेहेयवा । येय सख्यातमीभाग पादिदेर
चारभागा प्रतिनियेव करवा । पचपचकइवाए । इम पचमस्तिकाबनो पचि स्थाना कइवी । एवमोयागासेवि । इम लोकाकायनी पचि नाय्य
कइवी । गाहा । संगइमाया कइवे—पुढवोउददिपचतणू कप्पागेवेज्जणुसुरासिन्धी सखेज्जइनागप तरेमसेसापसखेज्जा ॥ ११ ॥ सात पुविबो सात
पनादिभि सात ब्रजवात सात तमुयात । बार देवकाक नव वेवेयव पच पमुत्तरविमान सिद्धिखिणा एमईमाहे जे पाकायांतर ते धर्मास्तिकायादिब
ना संकवातमीभाग फरसे गावा पचपूचकइवा, पुविबो । बनीदवि २ घनवात ३ पाकायांतर ४ पाकायांतर ५ तिथारे सातेइ पुविबोना ६३ सूचयया वा
रेवेवकाकना १२ सूच नव वेवेवकाका ३ सूच पचपमुत्तरमा १ सूच ईयत्ताम्मारमा १ मूत्र इम १२ सूच यवा ते धर्मास्तिकायनी संकवातमीभाग फरसे
इमादि पाकावेकरी कइवा, तिहा पाकायांतर संकवातमीमाहे फरसे बीजा यव यमस्यातमीमाहे फरसे । विरबमयस्यममोउहेमो सखत्तो । एव बी
जा मतकना इयमी इवेगा पर्ववो सबवी ॥ १ ॥ विवित्तियसयस्यग्रत । एवीजो मतक पचवी पूरादिबवी ॥ २ ॥

